

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

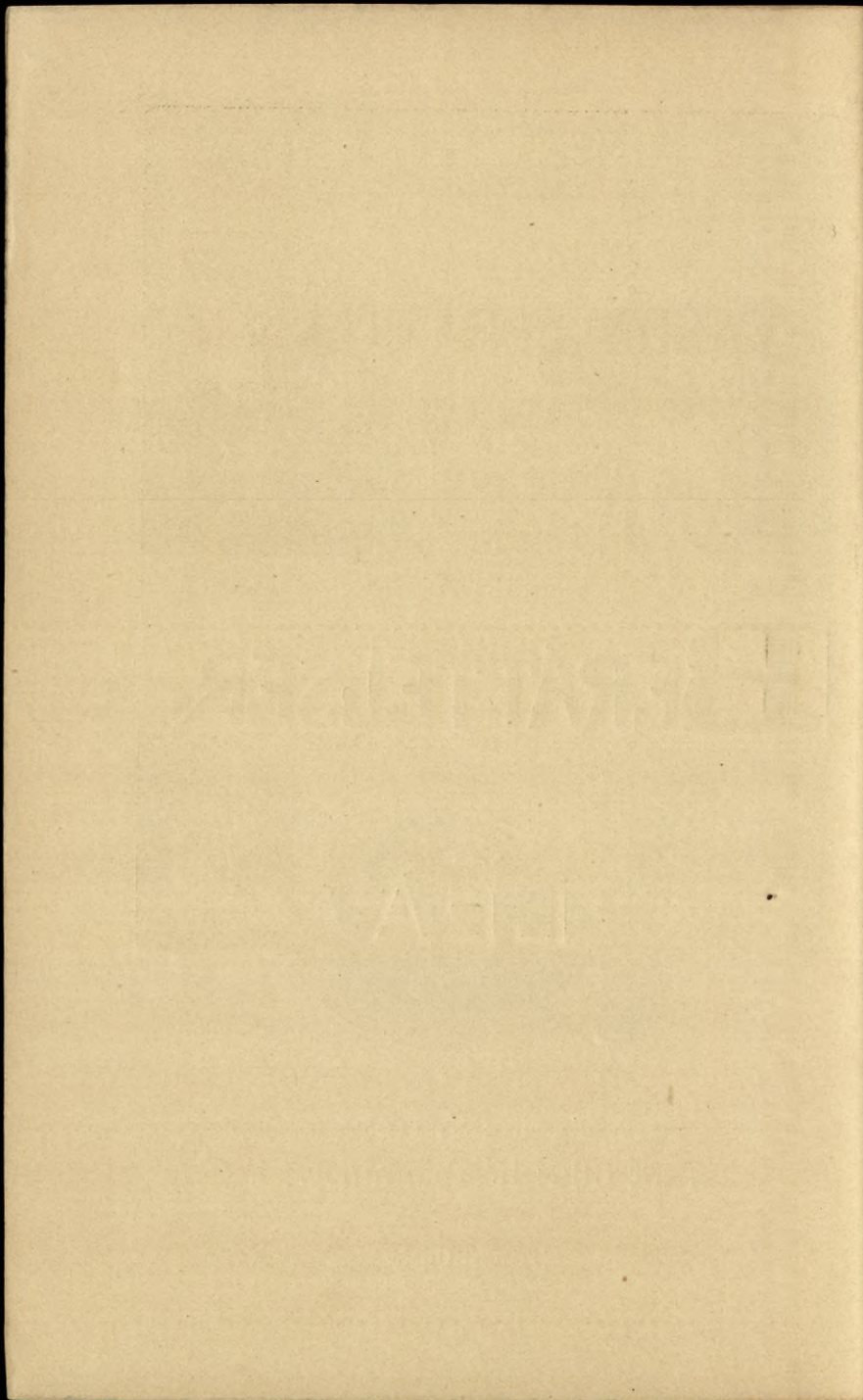
BERÄTTELSE

TREDJE SERIEN.
 Tant Ullas höstblommor. I.

STOCKHOLM.
 ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 2 kr.

56
Josefina Wettergrund

VALDA BERÄTTELSE

AF

LEA.

TREDJE SERIEN.

TANT ULLAS HÖSTBLOMMOR.

I.

Med 14 teckningar af Carl Larsson.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

VALDA BERÄTTELSE

ÖFVER DEN SVENSKA

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1882.

Ett "gladt" lif.

Det var en klar höstmorgon i början af 1800-talet. Det hade frusit starkt föregående natt, och träden i Kungsträdgården började redan prunka i denna förgängelsens skönhet, som föregår deras vinterdvala. Lik den hektiska rodnaden på en ungmös kind, förtäljde bladens bjerta färg den gamla sagan om ett skiftande, men kort lif, om en herrlig sommardröm, ett sakta aftynande och en slutlig upplösning.

På de sandade gångarne låg ännu ett lätt lager af rimfrost, som så småningom smälte under den bleka höstsolens inverkan och under fotgångarnes lifliga steg.

Från ett hus, med utsigt åt Kungsträdgården och tillhörigt en berömd läkare, gick en ung man ut med dröjande steg och tankfullt utseende. Den annars glada och fria blicken var sänkt mot jorden och öfver hans vanligen rödblommiga, lefnadslustiga ansigte hvilade en lätt blekhet, liksom rimfrosten öfver naturen. Hans dräkt var elegant, och allt hos honom tycktes utvisa, att han var ett af dessa lyckans skötebarn, hvilkas alla önsknigar hon uppfyller och för hvilka nuet och framtiden äro liktydiga med ständiga njutningar.

Måhända hade han nu för första gången i sitt lif hört ett allvarligt ord, ett som manade till besinning och inslag på en annan väg än den han hittills vandrat. Om någon af hans hundrade vänner i detta ögonblick mött honom, är ovisst om denne känt igen honom. Han tycktes ej heller sjelf önska ett dylikt möte, ty han slog in på de aflägsnaste gator uppåt norr, som han kunde påträffa, och var efter en halftimmes promenad förbi Roslags tull och kort derefter inne på »Drottning Kristinas väg», under

hvars lummiga kronor han kunde gå eller dröja, efter behag, utan att frukta något ovälkommet möte vid denna tid på dagen.

Han fördjupade sig in på en liten sidoväg, der allt var tyst och stilla som på skapelsens morgon, och der det enda ljud han förnam var det melankoliska suset i träden högt öfver honom och det sakta fallandet af ett eller annat rödskiftande blad, som innan det nådde marken sakta snuddade mot hans axel, likt en helsning från förgängelsen.

En afhuggen trädstam vid sidan om gångstigen erbjöd honom hvila. Han satte sig stilla, böjde sig tankfullt framåt och ritade med sin käpp meningslösa figurer i det våta gruset vid sina fötter.

“Bah!” mumlade han slutligen och höjde på hufvudet, “en sådan, man är dock icke allvetande; han kan misstaga sig; han *kan* misstaga sig,” upprepade han ännu tydligare och slog med käppen efter några nässlor, som frodades vid en sten. “Skulle jag därför försaka hela mitt lysande, glada lif! Glada? Ja, hvarför icke! Det är det väl ändå, om man också en och annan gång gör åtskilligt som man får ångra... hvem får icke det? De strängaste moralpredikanter tala ju om *sin* ånger; då kan man så väl hän-gifva sig åt glädjen, när man *i alla fall* måste ångra... Det der pratet om träget arbete, om verksamhet till mensklighetens gagn, om försakelser af alla slag har bestämdt blifvit uppfunnet af någon fattiglapp, som aldrig vetat hvad njutning eller lefnadsfröjd ville säga...

“Men *ett* behag kunde i alla fall ombytet af lefnads-sätt medföra: *nyhetens*, ty sannerligen jag mera känner någonting i glädjens verld, som är nytt för mig. Vännerna äro sig lika, qvinnorna och vinerna äfvenledes; nöjena desamma: supéer, baler, spektakler, ostronfrukostar, spelpartier — ja, allt det der känner man till! Tur den ena gången och otur den andra; roligt ibland och ledsamt ibland — så är det hela lifvet igenom. Det kan hända att man till slut ledsnar totalt dervid, men det gör man sannolikt vid arbetet äfven och kanske ändå förr. Gagna andra? Det kan man göra med sina penningar, och jag har penningar. Den som icke har sådana, måste arbeta, det ligger i tingens ordning, fast de der arbetshästarne sedan hålla f-n till väsen öfver allt hvad de varit *tvungna* att utträtta

... Femtio år — femtio år... I försakelse och sträfvan kunna de bli långa nog; i nöjen och lustbarheter gå de som en dans, och när dansen är slut — när den är slut... ja, hvem vet om man inte då hvilat ut för alltid! Det kan vara lika troligt som motsatsen, och då har man försakat, sträfvat och lefvat förgäfvets! Att draga vaxel på evigheten har alltid förefallit mig föga affärsmässigt och passande blott för fantaster och martyrer.

"Konstigt i alla fall med den der stämman, som ibland mitt under nöjets yraste hvirfvel gör sig gällande inom en... som öfverröstar skrattet, som blandar sig i de glada sångerna, som... Skulle det vara hvad man kallar samvete? Bah! En buse för barn och gamla käringar, ty hvarför skulle just *jag* känna det? Hvad har jag gjort? Hvarken mördat eller stulit. Och hvarför skulle nu jag, som ödet gifvit penningar, täfla i tumultet om dagligt bröd med de många tusen som icke ega en vittne? Jag tycker min själ det är riktigt hederligt att jag håller mig undan. Jag kan ju »arbeta» ändå — om jag vill. Det är väl sant, att jag hittills icke öfveransträngt mig, men så äro ju ej heller tjugofem år någon ålder. Tjugofem — och femtio!

"Men jag kunde i alla fall nu, just nu, göra en omkastning; kunde draga mig ifrån de stormande nöjena, de leende vännerna, de glada qvinnorna... jag står kanske vid skiljövägen, der »hedern» vinkar på ena sidan och njutningen på den andra... hvarje människa har utan tvivel en sådan stund i sitt lif, och detta är kanske min... om det skulle vara en yarning ofvanifrån, en höjning i den der stämman, som... Ah nej! det är en sjuklighet och ingenting annat. Det är ju också helt naturligt; när man, som jag, fått sin dom — och en *sådan* dom — kan man icke vara glad i samma minut. Och hvad skulle de säga, alla mina vänner, om jag plötsligt försvunne ur deras glada lag, der just jag är den gladaste! De skulle utskratta mig, håna mig, säga att jag blifvit »helig»... jag skulle mista dem alla, utan att på andra sidan veta mig ha den ringaste ersättning. Och för hvad skulle jag ålägga mig denna försakelse? För en chimère, ett problem, en gåta, som man benämner ett lif efter detta och som kanske aldrig finnes till! Nej, lefve nöjet! Det är dock den enda ros, som är värd att bryta på vår stig. Bort med

alla sjukliga griller! Ingen skall kunna säga att jag är feg eller rädd för det öde som *kan* bli mitt i morgon dag, men som också kan låta vänta på sig länge nog. Må harnaturerna springa öfver berg och backar för att undgå det; jag vill möta *mitt* med öppen panna och glad blick; jag vill lefva, lefva så som dagssländan i solskenet, som fjärilen vid blommans barm. Det är tids nog att fälla vingen när qvällen och skuggorna komma.

“Skall jag behålla min hemlighet för mig sjelf — skall jag meddela den? Jag vet det icke; det må bero, det som mycket annat, på stundens ingivelse, stunden, hvilken vi dock, när allt går omkring, ha att tacka för allt: lifvet, njutningen — döden.“

Och med en spänstighet, som tycktes förvandla honom till en aderton års yngling, reste han sig från sin undan-gömda plats, i samma ögonblick som en hel förtorkad gren brakande föll ned ifrån trädet och framför hans fötter. Ett ögonblick stannade han och såg på de vissnade bladen, som släpade i stoftet; derpå sparkade han häftigt undan den torra grenen och begaf sig ifrån skogens tysta gömma ut till solskenet och lifvet.

Med spänstiga steg vandrade han åter på Stockholms bullrande gator; genom den brådslande människosvärm som böljade i alla riktningar. Hunnen till hörnet af Gustaf Adolfs torg, stötte han på tvänne »väänner», som efter en god frukost stodo här och beskådade de exemplar af det täcka könet, som hade eller som togo sina vägar deråt.

I detsamma han skakade hand med vännerna, glad och bekymmerslös som om ingenting förefallit, utstötte de ett halfhögt »ah!» och vände sina blickar åt ett gemensamt håll. Klädd i en elegant höstkostym och med de bruna lockarne behagligt öfverskuggande en hvit panna, sväfvade förbi dem en den täckaste qvinliga gestalt, som med en halft kokett, halft barnslig böjning besvarade de trenne människens helsning, under det dock hennes blick särskildt dröjde för ett par sekunder vid vår bekante unge man.

“Hon går på repetition — skola vi följa henne?” frågade en af herrarne, en löjtnant, hvars ögon redan gjort början.

“Lemna det der åt Willbrandt; du såg ju att hennes ögon sökte honom,” svarade den andre unge mannen skrat-

tande. "Vet du icke att vi alltid få stryka segel för denne damernas och lyckans gunstling?"

"Nå, vi träffas i alla fall snart igen," yttrade vår bekante med ett något sjelfkärt leende, nickande åt vännerna och upphann med några raska steg den på sin tid mest firade af de yngre aktriserna vid teatern, lilla Lucie Hager.

Unge Willbrandt syntes den dagen icke hemma hos sig förr än sent, men då kom han sjungande och glad trappan uppför, för att kläda sig för spektaklet. Hans gamla städerska, en ärlig själ i en ful kropp, öppnade med en suck tamburdörren och stälde sig i skuggan, så att han icke skulle se att hon gråtit.

"God afton, Hebe," helsade Willbrandt i det yppersta humör; "här sitter hon i försakande trohet och väntar på mig. Hör, vet hon madam, att ta mej f-n är icke lifvet ändå skönt! — har hon älskat, madam?"

"Åh ja, jag har väl slarfvat me't lite' . . ."

"Men jag vill veta om hon varit kär, brinnande kär, förstår hon?"

"Ah, herre Gud, jag . . ."

"Nå, svara på samvete! En trea banko om hon är uppriktig. Har hon varit så kär, att hon tyckt att jorden inte velat bära henne?"

"Nä-ä, det får jag då rent ut säga, att jag icke varit. Salig gubben min var inte på det viset . . ."

"Men ser hon, madam, jag är kär, och så kär som jag ännu aldrig varit!"

"Som siktern ofta varit, vill han säga. Ja, tröste oss för *den* sortens kärlek; den hänger vid jorden om någon gör'et!"

"Predika inte, ljufvaste markatta, för det hjälper inte! Men säg mig en sak: tror hon inte att man med kärleken till bundsförvandt kan trotsa sjelfva döden?"

"Jo, men inte med *den* sortens kärlek."

"Fy tusan, madam, hvad hon är tråkig i qväll! Och så tror jag . . . kom hit får jag se . . . ja, så min själ har hon inte gråtit. Vet hon, madam, att inte är hon vacker i sig sjelf, men när hon gråter — usch, jag tål inte tårar!"

"Jag vet det," sade madam och gjorde aktningssvärda försök att svälja sina, "men när man är så rysligt olycklig . . ." Och nu grät den stackars gumman öfverljut.

“Nå, men så tjut då inte så innerligt otäckt,” sade Willbrandt halft ond, halft medlidsam. “Säg ut hvad det är!”

“Hvad skulle det tjena till? Siktern hvarken kan eller vill hjälpa mig ändå.”

“Ut på stund med alltsammans!” Och »siktern» stam-pade med foten i golfvet.

“Det är,” snyftade gumman, “min Erik, mitt enda barn som gjort sig olycklig. Han har tagit upp för sin husbondes räkning och förskingrat hela tvåhundra banko och nu blir han bortkörd och utskämd för all sin tid, och polisen får fatt i'en och han blir till en visa för alla sina bekanta. Och ändå är han ingen elak gosse, det vet Gud. Han har bara varit svag, sir siktern, och inte kunnat motstå vännerna. Hos en rik gör sådant ingenting, men hos en fattig . . . det är skilnad, det? Ja, säg sjelf om inte jag må gråta?”

“Vet någon annan än madam ännu om hans fel?” frågade Willbrandt efter en stunds tystnad.

“Ingen lefvande själ, men i morgon ska' di vise tera kassan, och då . . . Herre min Gud, jag tror jag går i sjön och tar pojken med mig!”

“Menar madam att han skulle låta bli att göra om det der, om han nu blefve hulpen?”

“Ja, så visst som Gud lefver. Hvar människa har sin stora frestelsestund här i lifvet, och Erik står kanske nu på skiljovägen mellan godt och ondt för hela sin tid. Han vänder om, det vet jag.”

“Nå — stanna på det torra; jag räddar honom för den här gången!”

Madamen bokstafligen föll till sin husbondes fötter och kysste hans hand innan han kunde hindra det.

Vid gummans oskrymtade glädje kände sig också Willbrandt glad.

“Ni är rädd om er klenod,” sade han vänligt; “rädd att han skall råka i rättvisans klor.”

“Räddast att han skall bli en usling och mista hågen för allt nyttigt arbete, för har inte en människa *den* hågen, har hon heller ingen lycka invärtes.”

“Dumheter,” sade »siktern» tankspridd.

“Ja en har inte så lätt att lägga sina ord när hjertat är fullt. Men så mycket kan jag säga, att nu har siktern

gjort en sådan gerning som han kan ha hugnad af i sin sista stund och som ska gå igen med välsignelse, så visst som att Gud lefver och är rättvis. Och så mycket är också säkert, att efter denna stund lennar jag aldrig siktern förr än han sjelf kör bort mig."

"Nå, så har jag ju fått hennes hjerta för ett rampris," skrattade sektern, "men tag nu fram mina kläder, för det är sent, och spektaklet vill jag inte försaka för hennes kärlek, så mycket hon vet det!"

Och sjungande började Willbrandt sin toalett.

På ett af Stockholms mest besökta utvärdshus var en afton, kort härefter, ett bullrande sällskap församladt kring ett bord, svigtande af läckerheter. Från den stora slipade krästandkronan spreda talrika ljus ett bländande skimmer till hvarje vrå af det stora rummet, och i utsökta vaser prunkade Floras höstliga barn.

Den ena doftande rätten efter den andra bars in, och gästerna läto icke konversationen förtaga aptiten. Vinet flödade, och om man icke kan säga detsamma om qvickheterna, voro de åtminstone icke helt och hållet husvilla i det glada laget. I alla händelser voro infallen osökta och skrattsalvorna täta och klingande.

Sällskapet var, för att begagna ett gammalt uttryck, »litet, men honett»: en fem, sex gardesofficerare, ett par unga grosshandlare och några »finare» unga män i verken samt, det mest förtjusande af allt: trenne unga och vackra damer, nämligen den förut nämnda lilla förtrollerskan Lucie Hager och ett par täcka tärnor vid balletten.

"Mina herrar," sade Willbrandt och fattade sitt glas, "hvad vore lifvet utan glädjen, hvad vore glädjen utan damerna, hvad vore åter vi utan dem — damernas skål i botten!"

"Damernas skål!" ropades i korus.

"Innan jag dricker, vill jag veta om det är *alla* damers skål som föreslås," skrattade sjelfsvåldigt Lucie Hager och ringlade en lock kring sitt hvita finger, "ty är det äfven de öfriga damernas vid teatern, krossar jag hellre glaset mot kronan deruppe, än jag tackar för den! Är det åter endast frågan om oss närvarande..."

“Naturligtvis, naturligtvis,” försäkrade värden. “Voro väl gracerna flera än tre... kan någon täflan komma i fråga? Alltså: de närvarande damernas skål!”

Champagneglasen blixtrade mot ljuset och tömdes i botten.

“Hvilken gudadryck!” utropade den ena lilla elfran och lutade sig ogeneradt tillbaka mot stolens ryggstöd.

“Om jag låge i min graf och en champagnekork smälde deröfver, skulle jag vakna på minuten!”

“Tala inte om död och graf, ni som är sjelfva ungdomen och skönheten,” sade en löjtnant och fattade hennes rosenröda fingerspetsar, dem han eldigt kysste. “Ni kan aldrig blomma ut, aldrig vissna, aldrig dö — ni måste evigt förbli ung och schön!”

"Ingenting hellre," skrattade flickan, "och kan ni gifva mig något privilegium på dessa skatter, vore jag sinnad att gifva er . . ."

"Gifva mig, hvad? Ert hjerta?"

"Nej, min hand."

Löjtnantens min var menande nog. Det syntes, fast han log, att han icke fann tillbudet oskattbart.

"Jag tar er på orden, vackra Hermance!" sade han emellertid. "Inom tjugo år, då det skall visa sig att min profetia gått i fullbordan, skall jag påminna er om ert löfte. Till dess vore det orätt att gå någon sagoprins i förväg, ty en sådan kommer nog och kastar sig för edra fötter"

"Och der skall han få ligga," förklarade skönheten en smula pikerad, "eftersom han inte är ett grand bättre än andra karlar. Kurtisera oss vilja de alla; gifva sig med oss vill ingen. Då söker man upp flickor ur »bättre familjer», bevars, sådana der sjåp, som slå ned ögonen bara de se en karl, men som titta efter honom i smyg; som skola ha söta mamma eller söta pappa efter sig i hvar vrå och som inte för sitt lif skulle vilja taga ett enda *danssteg* på teaterns tiljor, men som taga åtskilliga *felsteg* i tysthet — åh, vi känna dem nog!"

"Tyst, Hermance, hvad är det der för dumheter," tillrättavisade Lucie. "Det låter verkligen som om du vore angelägen att svära Hymens fana, den uslaste af alla! Man kan ju skämta tillsammans, kan taga dagen som den kommer och glädjen i flykten, men binda sig för lifvet — aldrig! En ed — en mened; jag har alltid funnit dem liktydiga, och ännu aldrig har jag sett något lyckligt parti."

"En sorglig erfarenhet vid så unga år," anmärkte en löjtnant, som var ovanligt stillsam för att tillhöra detta bullrande lag; "lyckligtvis finnas många som ha en motsatt erfarenhet."

"Nej, hör på, Ludde," skrattade den andra lilla dansösen, i det hon lade båda armbågarne på bordet och med en blick, glänsande af vin och skalkaktighet, betraktade honom; "hör på lilla Ludde! Är inte han i hemlighet förälskad i någon »dame af familj», så vill jag aldrig heta Rosalie. Lycka till! Den kom inte för sent, som hängde sig vid ljus."

“Lilla Rosalba sköt bom den gången,” förklarade löjtnanten litet tvunget, “och jag kan verkligen inte mottaga några gratulationer.”

“Åh jo, håll till godo ändå; en annan gång är jag kanske inte hågad att bestå några!”

“Hjelp, rädda! en lock i sjönöd!” ropade en ung sekter leende och pekade på Lucie Hager, som utan att akta derpå lagt sitt lilla hufvud så mycket på sned, att en af hennes lockar hängde ned i ett till hälften fylldt vinglas.

Värden — hjälten i vår lilla berättelse — tog med öm hand undan den gyllne locken, förde glaset till sina läppar och drack ur dess innehåll med en värtalig blick på Lucie.

“Tusan så ridderligt!” skrattade en löjtnant högt, “men mig qväljer det litet,” tillade han lägre åt sin granne.

“Mina herrar,” sade Willbrandt, “sådant vin ha ej ens de gamle einheriar druckit. Må ingen längre tala om »fina viner» — så fint som det jag nu druckit finns inte.”

“Det har också passerat genom hårsikt,” skämtade en ung grosshandlare. “Men, raljeri å sido — lilla Lucie får bränna den der ragnade locken i afton, för att få den lika med de öfriga!”

“Orätt gissadt, min herre,” sade Lucie, i det hon med en ytterst kokett rörelse kastade tillbaka hela sitt rika locksvall; “den som har lockigt hår af naturen bränner det icke! Men, låt oss lemna detta ämne och i stället tacka vår gästfrie värd för aftonens nöje — herr sekter Willbrandt, jag har den äran!”

Åter blixtrade champagnen i glasen; åter bröto sig ljusstrålarne i den perlande drycken; åter tömdes de fyllda glasen i botten.

Stolarne skötos nu från bordet, och damerna ledsagades af sina kavaljerer till den gammaldags långa soffan, som upptog rummets halfva vägg.

I ställningar, mera ogenerade än egentligen oklanderliga, hängåfvo sig de trenne damerna åt stundens välbehag, medan de unga männen placerade sig på stolar framför dem, uppvaktande dem med det lätta galanteri, som en så lifvad sinnesstämning ingaf.

“Vore jag en Croesus, skulle jag utbedja mig ynnesten att kring en tusenriksdalerssedel vira denna gyllene

länk, anseende mig lycklig om den finge hvilat några stunder deri, om äfven den stackars papiljotten sedan blefve uppbränd. Sämre papiljotter borde aldrig en skönhet, sådan som ni, begagna!"

"Men jag begagnar inga alls, min herre, hörde ni ej det?" frågade Lucie halft förtretad och vred omkring fingret den gyllene länken, som genom en betänklighet tycktes vitna emot sin egarinnas ord.

"Om denna lock borde åläggas något tvång, vore det att helt lätt uppfästas, ungefär så här," förklarade den artige värden, i det han tog af sitt finger en ytterst dyrbar briljantring, mångdubbelt värd den summa Croesi futtiga åberopare nämt, och i ringen sakta inpassade den sköna flickans hårlänk, hvarefter han helt skickligt uppfästade denna så, att briljantringen skimrade deri som ett lås af klara daggperlor.

"Bravo, bravo!" utropade hela sällskapet; "mången furstinna skulle önska sig en sådan hårfrisör! En skål för Willbrandt, såsom tolkare af den goda smaken!"

"Och af den oegennyttiga vänskapen," log Lucie belåtet och mottog ur Willbrandts hand det glas han å nyö räckte henne samt sände honom en blick, som gjorde honom om möjligt ändå mera yr i hufvudet än han var förut.

Stämningen började bli allt mera lifvad, allt efter som skålarne följde tätare, och när den hunnit den höjd, att den ene knappt kunde urskilja hvad den andre sade, föreslog någon med en stämman som öfverröstade det lifliga sorlet att man skulle »hissa» den treflige värden, som alltid var »själens i deras glädje», och innan denne hann göra någon invändning, om han också ämnat det, lyftades han på starka armar mot taket och bars under stormande jubel ett hvarf omkring salen samt nedsläpptes slutligen under ett dånande hurrah.

Då Willbrandt åter stod på fast botten, fylde han ännu en gång champagneglasen och sade sig vilja föreslå en skål, den sista, för en makt, som han hittills allt för litet påaktat: *den kloka beräkningens*.

Ett ögonblicks undrande tystnad uppstod och en tanke trängde sig på det glada sällskapet, den, att värden druckit något mera än han tålt. Men han såg dock ganska redig ut, der han stod med glaset i hand midt i den glada ringen, som tydligen undrade hvad som skulle komma.

“I ären alla mina närmare vänner,” började han, “och jag vill därför anförtro er något, som måhända skall förvåna, måhända litet nedslå er — åtminstone för ögonblicket. Kunnen I ana, att den vän I nyss benämt »själen i er glädje» för några dagar sedan blifvit — *lifdömd*. Låten ej glasen sjunka; sjelf är jag glad och lugn, som I sen! Jag är icke feg och fruktar icke döden, om jag också icke önskar mig den; dertill ler lifvet emot mig allt för mycket. »Ett organiskt fel i hjertat» — så var doktors dom — ett fel, som kan förpassa mig till evigheten i morgon, men oaktadt hvilket jag dock kan upplefva fyrtio år, den längsta tid den hedersmannen ville förunna mig. Jag hade nu att välja emellan en modlös fruktan, sammanbunden med ett eremitlif, eller det glada, friska lif jag hittills fört — och jag valde det senare. Jag är ung, jag är rik och oberoende och ser således intet skäl, hvarför jag skulle döma mig till försakelser och ledsnad. Men just därför har jag indelat min förmögenhet så, att jag för hvart år beräknat en viss summa, ända till och med mitt femtionde år — ty sjelf har jag för säkerhetens skull lagt ännu ett tiotal till doktors bestämda tid. När dessa femti år äro ute, om de verkligen förunnas mig, är allt förbi, och jag har lefvat ett lif, mångdubbelt så lysande och gladt, som den dåre, hvilken lever blott och bart på sina räntor och lemnar kapitalet åt rofgiriga släktningar. I sen således, mina vänner, att det var detta jag menade, då jag föreslog skålen, och att jag är långt ifrån att vilja ömkas för ett öde, som, om jag ej kan undgå det, jag dock vill möta med öppen blick och vakna lifsandar — en skål således för *den kloka beräkningen!*“

Men värden var den ende, som förde sitt glas till läpparne. De öfrige nedsatte sina och ryggade tillbaka, till och med i denna stund af uppsluppenhet, för ett så tanklöst lättsinne. Ingen ville tro på möjligheten af »den lifdömdes» hastiga slut, men alla på en längre listid än den beräknade, och många voro de varningar som gäfvos den öfverdådige vännen. Men de förklingade ohörda, och han förklarade med ett gladt leende att hans beslut var orubbligt och att han blott hoppades att vännerna skulle hjälpa honom att göra hans återstående år lika angenäma som de måhända blefve korta, men framför allt icke fresta honom till större depenser än årssumman ville medgifva.

Ty i detta fall, förklarade han, vill jag icke göra några eftergifter.

Lucie var bland damerna den som först höjde sin stämma.

"Kors," sade hon, "hvad är det der att bråka om? Jag tycker att Willbrandt har rätt, jag! Hvad skall man med lifvet om man ej tänker njuta deraf, och helst när man är ung! Och hvem, tro ni väl, lefver tills man är sextio år? Ingen af oss, åtminstone. Det skall vara någon otäck procentare eller någon torr kamrer, som nyttjar flanell och dricker ölost kl. 8 om qvällarne, för att icke tala om en och annan gammal käring, som i all sin tid druckit kaffe på bit, läst postillan om söndagarne och förtalat sin nästa om hvardagarne. Nej, lefve glädjen! Af allt uselt vet jag ingenting uslare än sparsamheten; den är alla småsjälars kännetecken. En sådan »beräkning» deremot, som vår artige värds, den kan jag fatta, och sannerligen jag begriper hvarför alla ni andra, som just icke bruka låta tankarne tynga er till jorden, nu sjunga varmingsånger i otid. Vill ingen annan således klinga med Willbrandt, så gör jag det: *den kloka beräkningens skål!*"

Och den unga flickan reste sig i fulla glansen af sin skömhet, med blixtrande ögon och grop i kinden, samt skalkade lätt sina rika lockar från pannan. Knäböjande stötte Willbrandt sitt glas emot hennes, och så drucko dessa båda unga, njutningslystna menniskor den bägare, som invigde dem, enligt deras egen tanke, till ett lif, fullt af vexlande glada bilder och ständigt solsken, ty någonting inom dem sade att deras banor skulle löpa parallelt med hvarandra, om de också icke skulle sammansmälta till *en* genom det heligaste af alla band, det band, som för öfrigt ingen af dem aktade — ett lagligt äktenskap.

"Och nu, Cedersvärd, en vals!" uppmanade den lycklige värden, och den tilltalade fattade en guitarre med blått band, som stod bland blommor i ett hörn, samt började med den renaste baryton och under guitarrens accompanement en munter vals, efter hvilken hela sällskapet svängde omkring i vild yra, Willbrandt i spetsen med Lucie tätt sluten intill sig.

Kort derefter anmälde en näpen värdshusjungfru att hyrvagnarne voro komna, och efter ytterligare en half-

timme var salen öde och tom, ljusen släckta och tystnaden herrskade på det ställe, der nyss fåfången, njutningslystnaden och ett tanklöst lättsinne firat sin korta triumf.

Under hvilka förhållanden skola vi härnäst återse våra skimrande dagsländor?

Det var en varm sommardag, och solen strålade lifgifvande ned öfver naturen och de tusentals olika varelser, som nårdes i hennes sköte.

Utanför de bräckliga men vidsträckta byggnader, som utgjorde en af hufvudstadens allmänna barmhertighetsinrättningar och voro belägna på en af malmarne, satt på ett långt gungbräde ett bedröfligt sällskap. Det var de af fattighjonerna, som voro så pass krya, att de kunde vistas i fria luften. Slamrande med hvarandra, knotande, svärjande eller tysta, allt efter vana och sinnesart, tillbragte de här hela timmar, sträckande ut sina vissnade händer i det varma solskenet, förtalande inrättningen och styrelsen samt med afundsfulla blickar betraktande en eller annan af sina kamrater, som återkom från staden, möjligen med en liten arbetsförtjenst, den han kunde använda till snus, tobak eller annars någon väl behöflig men alltid af de andra missunnad förfriskning.

“Nej, se på Lussan, den tjufkärningen,” gnälde en af gummorna på brädet, “kommer hon inte nu ifrån sta'n igen med sin tomma korg! Nu har hon varit och plockat ben och sålt hela surfven! jag ger mig hin på att hon har konjak i flaskan. Hör hit, Lussan, du! Har du något i fickan så sluka inte allt för dig sjelf utan dela med dig åt oss, som äro tvungna att vara i detta fördömnda hål! Fram med flaskan, säger jag, annars klagar jag för sysslomannen och talar om hur du går och snokar i högarne efter ben och sen stjal dig in till sta'n för att sälja dem!”

“Har jag haft ett enda ben med mig, annat än mina egna, så vill jag vara skapt som en nors,” förklarade Lussan, en ful liten gumma, med några tofviga hårstripor framstickande under hucklet och med ett par illpariga ögon, som kanske en gång i världen varit skälmska. “Jag har inte i korgen annat än litet malört, som jag plockat, ifall koliken skulle komma på mej...”

"Nu ljög du igen, din fågelskrämna, sade ilsket en lång, mager gubbe, som satt ytterst på brädet. Men se du ska alltid ha »framsprång», du, för det du en gång varit herrskap — tvi för tocket herrskap! En teaterslinka, som hela världen hade rättighet att peka finger åt, och som — fy tusan, om *min* dotter hade varit ett tocket stycke som du, skulle jag bitit mig i ryggen af skam!"

"Bit dig hvar du vill, din eländige harkrank, som aldrig gjort ett Guds lån till nytta i all din dar. *Din* dotter! Tvi för en sådan uselhet! Jag vill inte smutsa mig med att tala om hvad hon var för en, men så mycket kan jag säga dig, att när hon strök gatorna ikring, stod jag på scenen i krona och hermelinssläp, och man kastade blommor öfver mig och applåderade och ropade da capo — da capo — da capo," sade Lussan med allt lägre röst, som till slut nästan försjönk till en smärtsam hviskning. "Det var en herrlig tid!"

"Nå, vidare i texten," skrattade gubben försmädligt: "du glömmet att tala om hur du var klädd i juveler och diamanter, som du roffade till dig från än den ene, än den andre unge glopen; hur du skänkte världen en liten grefve eller baron, som tog din röst och ditt utseende med sig till barnhuset; hur du började med att dricka champagne och slutade med att suppa brännvin; hur dina förnäma herrbekantskaper, från att ligga för dina fötter, vände ryggen åt dig i hvart gathörn, tills du slutligen med ett brutet ben, gjorde oss här ute den äran!"

"Håll mun på dig, din ökstock, ditt odjur, din mesost, som inte duger till annat än att skälla ned ett värnlöst qvinfolk! Usch, att en ska vara tvungen att vara tillsammans med tocket patrask, som aldrig haft mera bildning i sig, än jag kan lägga på mitt öga. Nej; det säger jag, att uslare folje än här fins inte, och lefver jag den dag, då..."

"Hon är full, skrället," sade en annan af gummorna och kastade på Lussan en föraktlig blick. "Och eftersom hon har fått så mycket hon tål, tycker jag gerna hon kunde ge oss resten. »Dra' opp lärftskjortekragen», som bonden sa, d. v. s. hit med konjaksflaskan, gamla Lussa, och göm inte på den för att traktera din gamle tillbedjare med! Han vålar dig min själ inte för två styfver, när du är undan, det vet Lundholmskan bäst... Nå, vill du,

eller inte? Ska jag klaga för sysslomannen eller ska jag låta bli?"

"Gör hvilket tusan du vill," skrek Lussan, som nu var bragt till raseri; "jag vålar hvarken dej eller di andra mer än katten. En tocken gammal harpa, som ingen gittat titta åt från den dag du föddes! För *mej* har grefvar och baroner legat i ring, som krungäddor, och sådan jag här står, har jag kammat mina lockar i vin, som kostat 10 kr. buteljen — hvad säger ni om det, fågelskrämmor! Men jag ger er så många som flyger och far och ber er samt och synnerligen — —"

Hvad hon bad om, uttryckte hon endast med en gest, men som måtte varit mycket begriplig, alldenstund somliga spottade efter henne och andra öfverhopade henne med skällsord.

"Hvad nu, ert sakramenska' byke!" hördes sysslomannens hesa stämma från hufvudingången. "Kan ni inte hålla mun på er sista timmen jag är här? Skall jag dra' in på matportionerna — hvasa? Skall jag sätta er der hvarken sol eller måne skiner?"

"Herre Gud, herr komsarie," gnälde en af gummorna, "det var bara den gemena Lussan, som förde oväsen, för hon var full som en kaja, si, och hon kom ifrån sta'n, si, och hon..."

"Tyst, kärring, det fanken dig regere! Lussan är den ende af er allihop som har litet vett i skallen och som inte obstinerar sej."

"Ja, för hon är så illmarig som en igelkott," gnälde gumman, "och kan så väl dra' in taggarne för komsarien och höga öfverheten, men mot oss stackare peka de rätt ut, och..."

"Inte ett ord," röt sysslomannen. "Vore det inte för det jag inte vill förarga mig sjelf sista timmen, hade jag längesedan stängt in dig. Men det skall bli ett himmerrike att slippa ifrån er allihop, så mycket kan jag säga!"

Dörren smälades igen med häftighet, hvilket var trefligast för sysslomannen sjelf, som dervid undgick att höra åtskilligt af den muntliga orlofsedel, som ögonblickligen var färdig.

Men Lussan hade emellertid försvunnit bakom en af byggingarne, der hon väntades af en gammal man, som satt nedlutad på en remnad qvarnsten, hvarur nässlorna

frodigt sköto i höjden. Den gamles glesa, hvita hår fläktade för luftdraget, och knapparna i den nötta, färglösa rocken voro omsorgsfullt igenknäppta ända upp till hakan, måhända för värmens skull, måhända också för att skyla det grofva linne, som inrättningen bestod och som var så olika mot hvad han fordom burit.

"Är det du, Lucie," frågade han med darrande stämma, medan han för de svaga ögonen höll sin utmerglade hand.

"Ja, det är jag," svarade hon, i det hon tungt satte sig ned på stenen bredvid honom. "Och litet har jag med mig också, fast de ufvarne derborta ville röfva det ifrån

mig. Här har du ett stycke tobak och här en liten konjakstår — drick, din stackare, du skälfver ju som ett asplöf!"

Öfver den gamles ansigte drog ett leende, som kom det att synas ännu mera infallet, och med begärlighet förde han till sina läppar flaskan med det lifgifvande innehållet.

"Tack, Lucie," sade han i det han återlemnade den. "Du är god ändå, din stackare! Om du varit trogen också, kunde kanske mycket varit annorlunda. Men vi skola

ej framkalla det förflutna; vi ha nog af det sorgliga närvarande. O, Lucie, Lucie, ett sådant lif!”

“Ah ja, det kunde vara bättre — men sämre äfven,” menade Lucie och tog sig en duktig klunk, som kom henne att se verlden ur en gladare synpunkt. “Så länge jag ännu får ha min lilla biförtjenst med benplockningen ha vi alltid båda två en tår à part.”

“Ja, det har varit nu,” sade den gamle med en suck, “under *denne* sysslomannen. Men redan i afton kommer en ny. Han skall bli sträng, synnerligast i början, och du får kanske aldrig mer komma ut. Dessa små stunder, som vi kunna stjåla undan de råa varelserna derborta, äro min enda fröjd. Lucie! Jag önskar jag vore död!”

“Åh, kära du, stå på dig! Visserligen äro dessa våra rendez-vous något olika dem för en femti år sedan, och qvarnstenen inte mera lik våra damastsoffor då, än vi sjelfva äro oss lika nu, men vi lefva ju ändå rätt passabelt och — det bästa af allt: vi slippa arbeta!”

“Du räknar för intet tankarnes rastlösa arbete,” suckade gubben. “De långa nätterna, de tunga samvetsförelserna, det sorgliga medvetandet af sjelfvisk njutning, utan en enda god gerning — utan en enda! Lucie, vi ha lefvat illa — hör du — illa! Det var intet »gladt» lif; det var en förbannelse; jag kände det midt upp i njutningarnes yra, men jag hade icke kraft att slita mig lös. Nej; jag borde lydt den der rösten, den gången jag stod vid skiljovägen... jag borde...”

“Asch, du blir tråkig, Willbrandt! Se här — tag sista sqvätten! Lifvet är som det är, och man får ta det som man kan. Vi ha i alla fall njutit.

“För att sedan lida dubbelt, ja. Men det är rätt, tusenfaldt rätt! Om jag ej för längesedan förslösat all min moraliska kraft, så borde jag önska mig hundra år, för att genom lidande aftjena hvad jag brutit. Qväljer dig icke lifvet, qvinna?”

“Jo, när jag inte har någon liten muntration, då är det rasande tråkigt. Men bara jag får ihop några skilling för »mina gamla ben», blir jag kry och glad igen, och det tycker jag du kan bli med. Hvarför skola vi förbittra de få år vi kunna ha igen?”

“Du förstår mig inte, Lucie!”

"Men jag förstår, att jag kunde behålla för mig själf hvad lite jag har, om jag inte vore ömhjertad."

"Du har rätt," sade gubben och räckte henne med en sorts erkänsla handen. "Men så har det också funnits en tid, då jag delat med mig åt dig, tror jag..."

"Då jag var ung och vacker, ja! Men *du* ser min själ ut så lagom nu, så att af *mig* är det rena vänskapen. Hvad nu då? Ringer det icke! Pass på att den nye sysslomannen kommit, och att vi ska »visas opp!» Hade det varit förr i världen," sade Lucie och strök nästan omedvetet tillbaka hårstriporna under hucket, "skulle jag icke fruktat en mönstring; nu åter — nå ja! opp med dig, gamling, och visa åtminstone att du har i behåll ett gentilt sätt, om också världen tagit ifrån dig allting annat!"

"Det anar mig att mitt lidande nu först börjar på allvar," suckade gubben. "Hittills har jag åtminstone fått gå omkring litet för mig själf, hvar jag velat och kunnat; nu..."

"Asch, se så!" lallade Lucie, som var temligen drucken, "inga jeremiader nu! Gör som jag: mjuk i ryggen mot »höga öfverheten» och ut med klorna mot packet, när ingen hör det! Det gagnar en själf och skadar ingen. Drumla inte af stenen, gamle tokskalle, utan håll balansen som jag — ja, här var en grop, förstår du, annars hade jag inte snubblat!"

Och lyckligt och väl anlände de båda gamla slutligen till ort och ställe.

Följande dag inkallades gubben Willbrandt till den nye sysslomannen och stod snart, ödmjuk och med blottadt hufvud, framför denne, utan att orka eller vilja se upp.

"Herre," sade förvaltaren och hans röst darrade något, "är ni densamma Willbrandt som 18... bodde på Drottninggatan och uppsattes af madam Hallman? Mins ni henne ännu?"

"Jag är densamme och jag mins henne alltid," sade gubben förvånad; "hon var en trogen själ."

"Och en tacksam," ifylde sysslomannen. "Hon ålade sin son vid sin död — som inträffade medan ni ännu bodde kvar vid Drottninggatan, som ni kanske mins — att om ni någonsin skulle behöfva något, han skulle komma ihåg hvad ni en gång gjorde för honom, då ni räddade hans heder — mins ni också det?"

“Jag mins det; det var kanske den enda handling jag gjort i mitt lif som icke var dålig.“

“Det vet jag icke, och derom må Gud döma; men jag vet att ni på många år icke behöfde någon hjälp; att ni säkert aldrig trodde er behöfva någon, och dock . . . Nåväl! min far — er städerskas son — dog under tiden och ålade mig att, i händelse det behöfdes, öfvertaga hans hedersskuld, och här står jag nu framför er med ingen högre önskan än den att kunna förljufva edra sista dagar. Förgäfves har jag förut försökt att få reda på er: det var en tid då *ingen* visste hvar ni fanns. Nu har ödet eller rättare sagdt försynen låtit mig återfinna er. Jag önskar att lösa ut er från inrättningen och lemna er ett enskildt litet rum här uppe i den flygel jag bebor och att för öfrigt få sörja för er som den ömmaste son. Att min far gick ur verlden med ett aktadt namn var er förtjenst; hvad är naturligare än att hans son vill afbördä sig både hans och sin egen tacksamhetsskuld!“

Den gamle sjönk ned och satte båda händerna för sina ögon. Så hade då gamla madam Hallman haft rätt: denna hans goda handling skulle en gång bringa honom välsignelse!

“Herre,“ sade han slutligen sakta, “det gläder mig att denna lilla tilldragelse från min ungdom medförde så mycket godt för er, och jag tackar er för er godhet, men — jag är i sanning icke värd att någon uppoffrar något för mig. Det är nog att jag nödgas ligga inrättningen till last.“

“Ingen uppoffrar något för er. Men ni måtte ej känt min farmor rätt. De första sparpenningar hennes återupprättade son sedermera förtjenade afsattes i små poster för er räkning, tills summan blef full. Hon har legat och väntat på den stund hon skulle behöfvas och under tiden vuxit med ränta på ränta — hon är i alla händelser er!“

Gubben Willbrandt visste ej om han skulle glädjas eller förskräckas. Då en enda god handling hade en så bestämd följd, hurudana skulle då alla de dåliga, de underlåtna gerningarnes följder blifva!

Med en suck af omätlig ånger hopknäppte han sina händer och höjde blicken mot himlen. Och då nedsteg den första känslan af frid i hans marterade själ, efterföljd snart

af flera och varaktigare, och med friden följde hoppet om nåd och förlåtelse.

Mången som sedan såg honom fann sig uppbyggd af den sanna ödmjukhet, hvaraf hela hans väsende var genomträngdt, och ingen lemnade honom utan att erfara en välgörande känsla af huru äfven en sen ånger renar, då den är uppriktig.

Behöfva vi säga att äfven Lucie hade godt af Willbrandts förändrade ställning, och att för öfrigt hans mildhet och tålmod med tiden inverkade förädlade också på henne?

Säkerligen icke. Det dagliga exemplet, godt eller ondt, smittar alltid, och Lucie utvisade intet undantag från denna regel. Man kan endast beklaga att de båda trötta vandrarne så litet fingo njuta af sin sena fröjd, ty redan tre år derefter bars ut från fattighusets flygel en enkel kista, i hvilken hvilade Willbrandts stoft. Lucie, mera trogen i döden än i lifvet, öfverlefde honom blott några veckor; men minnet af deras äfventyrliga lefnad, deras »glada lif», varade länge och är, som synes, icke utdödt ännu.

En balafton och ett förmiddagsbesök.

Berättelsen börjar för omkring tretio år sedan en kall och dimmig novemberafton i London.

Drottning Viktoria med sin gemål prins Albert gaf en lysande bal för Englands aristokrati och för de framstående främlingar, som från utländska hof hade samlat sig omkring det mäktiga fursteparet. Festvåningen strålade af ljus och doftade af blommor; trolska bersåer med hemlighetsfull halfdager inbjödo der och hvar i sidorummen gästerna till förtroliga meddelanden i hjerteangelägenheter eller politik; buffeter med de utsöktaste läckerheter frestade gurmander och gurméer, och allt hvad lyxen och smaken kunnat åstadkomma hade förenat sig för att skänka åt sina älsklingar några korta stunders skenbar eller verklig lycka. Ty om också de vid dylika företeelser vana äldre gästerna, oaktadt sina leende ansigten, kände sitt inre oberördt af festens glans, funnos andra och yngre, som af hjertans lust fägnade sig deråt, som gladt sig hela veckor förut åt denna dag och som måhända skulle minnas den många år derefter, såvida annars den ädling, den dam, den »han» eller »hon», hvaraf hela det unga hjertat var uppfyllt, genom sin närvaro gaf intresse åt det hela.

Den stora festsalen var fylld med krachanerade åldringar, uniformerade män och ynglingar samt med damer i de utsöktaste och dyrbaraste dräkter. I de skilda grupperna fördes en fin och liflig konversation, korsades infall och spetsades utfall, ända tills dubbeldörrarne slogos upp

och det furstliga paret, företrädt af öfverceremonimästaren, trädde ut för att göra den vid sådana tillfällen sedvanliga ronden bland gästerna, hvilka då böjde sig djupt och tyst, likt vassen vid stranden, hvarhelst de höga personerna drogo fram. Ingen, som möjligen kunde göra anspråk derpå, blef utan ett nådigt ord, och de, för hvilka ej orden räckte till, fingo åtminstone ett småleende. Men de som, till mångas hemliga afund, rikligen hugnades med båda delarne, voro lord C. och hans sköna dotter, lady Evelyn, hvilka i underdånig vördnad afhörde de till dem ställda orden, dem de besvarade med enkel värdighet. Men oakadt försatt midt i den kungliga nådens solsken, hvilade öfver lady Evelyns sköna drag ett märkbart vemod, och de familjejuveler af oskattbart värde, som gnistrade i hår och på hals och armar, lyste mera som facklorna öfver en dödsbrud än som lusteldar kring en ung, firad kvinna.

“Hon är charmant,” hviskades mellan kavaljererna till höger och venster, “men för närvarande charmant som en bildstod, som *Andromache* t. ex. före *Hektors* afresa till kriget . . .”

“Lord C. lär vara obeveklig,” anmärkte någon; “*Hektor* måste tåga ut.”

“Och lemna fältet fritt för en lyckligare,” ifylde en annan. “Kärleken, mylords, är ingalunda evig här på jorden. Om *Hektor* faller der borta bland seapoys, skall *Andromache* slutligen aftorka sina tårar. Det är så verdens gång.”

“Undantag gifvas,” upptog en ung man af ädelt utseende; “lady Evelyn skall icke svika sin tro. Under hennes stilla väsen slumrar en kraft, som är vida utöfver hennes år och kön och som aldrig skall medgifva en förnedring — och en bruten tro är en förnedring.”

“Mylord,” skattade en riddare af hederslegionen, “vet ni väl att ni med detta påstående kastar en stridshandske åt nio tiondedelar af menskligheten?”

“Handsken må ligga,” svarade ädlingen lugnt. “Ty värr har jag föga hopp om att se den upptagen på allvar, alldenstund troheten är så gammalmodig, att icke många vilja draga i härnad för den; men en guddomlighet är hon i alla fall och såsom sådan i högre mening oåtkomlig för hån och smädelse.”

“Utän tvifvel,” medgaf den tilltalade artigt men likgiltigt, bevisande derigenom att han tillhörde de nio tiondelarne af menskligheten, om hvilka han nyss talat.

“Bildstoden har fått lif, åtminstone för ögonblicket,” anmärkte någon i gruppen, som i detsamma såg huru *Andromache* lade sin arm i den framför henne djupt bugande *Hektors*, en ung, ovanligt vacker militär, som med segerglad min förde sin sköna dam i dansen.

Och i sanning: bildstoden hade fått lif.

Ur de mörka ögonen bröto fram ett strålskimmer, hvori den unge mannen vid hennes sida syntes förklarad, också han. Kärleken, mäktigare än sjelfva konvenencen, lät dem glömma hvar de voro, glömma att tusentals ögon betraktade dem och att de i detta ögonblick dansade på randen af en vulkan, på afskedets, försakelsens, förtviflans...

Lady Evelyn visste för väl att hennes far af politiska skäl aldrig skulle gifva sin dotter till make åt en ung och djerf motståndare; hon visste också att denne unge man aldrig skulle förneka sin öfvertygelse för något i verlden, icke ens för vinnandet af den qvinna han älskade så högt. Hon visste allt detta, och hon högaktade dess mer honom, hvilken hon i afton skulle se för sista gången på länge — kanske för alltid. Deras händer kunde aldrig nå hvarandra utan öfver fadrens graf, och lady Evelyn var lika god dotter som trofast älskarinna. Det fans ej en afton då icke hon bad för sin fars lif, medan hon för sin egen del endast bad om tålamod och styrka. Men nu, *nu* var ett enda fattigt ögonblick som tillhörde henne, och det ville hon njuta, för att deraf sedan lefva i minnet kanske hela sin återstående lefnad; nu ville hon blicka så djupt in i de ögon som strålade i kärlek emot henne, att ingen annan bild i verlden någonsin skulle kunna tränga emellan henne och denna; nu ville hon frässa af den stämmas klang, som för henne var den skönaste musik i verlden; *nu...*

Ack du korta, obevekliga ögonblick, huru hastigt du flyr, helst om på din vinge du bär ett skimmer af livvets lycka! Vaxljusen flammade redan mattare, rosorna böjde sina hufvuden, en och annan kind bleknade, och snart var den lysande festen nära sitt slut. De kungliga personerna hade redan dragit sig tillbaka, och deras exempel följdes

efter hand af de högättade gästerna, hvilkas ekipager i en lång file väntade på borggården. Marechallernas fladdrande sken der nere belyste bland annat en »ögonblicksbild» af en viss effekt: de stela, kalla dragen af en gammal ädling, som sjönk ned i sitt vagnshörn; en ung man som en sekund böjde sig öfver en liten hvit hand med en blixtrande juvel (handsken låg och drömde vid hans hjerta); en vixelblick af ångestfull kärlek, en qväfd suck och en djup bugning — så var allt förbi.

I nästa ögonblick smälde piskan, och det lätta prakt-ekipaget satte sig i rörelse, medan tvänne hjertan nästan stodo stilla af namnlös smärta.

Uppkommen på sitt afsides belägna sofrum, afskedade lady Evelyn sin kammarjungfru, för att få vara ensam med sina vexlande tankar. Blott den hvita, tunga atlasklädningsen var aftagen, och i den rikt broderade underdräkten satte sig nu den unga lady ned framför den stora spegeln, aftagande det ena efter det andra af de familjesmycken, som, hvar och ett för sig, representerade en hel förmögenhet. Hon föreföll sig sjelf som en novice, hvilken genomgått sitt profår och nu skulle för alltid antaga klosterdöket. De långa ljusa lockarne rullade tungt nedåt skuldrorna, liksom väntande på saxen, som för alltid skulle skilja dem från deras fäste. Och sedan — sedan? Skulle hon väl kunna lefva, då offret af hennes lefnads hopp vore fullbordadt? Skulle man ej en morgon finna henne med händerna korslagda öfver krucifixet, sofvande den sista sömnen på sin enkla halmbädd! Trots sin öfverretade fantasi, kunde hon ej underlåta att i spegeln skänka en blick åt de böljande hvita musslinsdraperier som aftecknade sig öfver hennes säng, hvilken hvilade på höga, förgyllda lejonfötter och framstod i fonden af rummet som en lysande motsägelse till hennes dystra klosterbild. Skulle hon väl i natt kunna söka hvilan i denna bädd, så frågade hon sig sjelf, i det hon ännu en gång, vid det hon aftog det sista briljantsmycket, kastade en blick i spegeln på det inbjudande hvilostället. Då . . . plötsligt genomförs hennes kropp af en häftig rysning; hennes pupiller vidgades, hon ville skrika, ville ropa, men fann sin strupe liksom hopsnörd. Hennes ansigte antog en dödlig blekhet, och hon sammansjönk för några sekunder på stolen der hon satt, utan förmåga att hvarken tänka, tala eller handla.

Hennes ögon slöto sig mot hennes vilja och hon kände sig på väg att falla, falla djupt ned från en svindlande höjd, medan oformliga, ständigt vexlande molnbilder tornade upp sig omkring henne och hotade henne med kolf och svärd, med blix och dunder. Men denna sinnenas svaghet varade blott ett minut. I den nästa fick hon kraft att resa sig, blåsa ut ljusen från kandelabrarna samt endast medtaga till nattduksbordet vid sängen den tvåarmade silfverstake hon hvarje qväll brukade begagna. Och så, nedfallande på sina knän, uppsände hon med hög röst till Gud en brinnande bön. Hon bad så, som den troende själen beder, då hon skymtar en gryning af det efterlängtade hemmet der ofvan; så som *den* beder, hvilken för sista gången skådat hvad han har kärast i verlden, och slutligen såsom *den*, hvilken har trons lefvande visshet om ett återseende:

“Allsmäktige Gud, i hvars kärleksfulla hand allas öden hvilat, skydda min dyre gamle fader till kropp och själ! Gör hans återstående dagar ljusa, hans nätter lugna, och skall hans hvita hufvud ytterligare böjas under profningar, ack, mildra dem du i din ousägliga nåd, så som du mildrar vinden för det klipta lammets! Låt min hand bli hans ålders stöd, om du så finner för godt, och hvarom icke, tag honom sjelf på dina fadersarmar och bär honom i kärlek till det rätta hemmet, der vi med Jesu nåd och hjälp alla skola samlas en gång!

Och du, mitt hjertas vän, min inför Gud trolofvade, som jag måhända i dag sett för sista gången, välsignad vare du! Skydde dig Herren på alla dina vägar och stigar; vandre du bland dödar såsom barnet bland rosor, och tvifla du aldrig på min kärlek och tro! Af Gud är du mig gifven, åt hans mäktiga beskydd anförtror jag dig i dag och alltid, och i hans namn skola vi ock en gång återförenas, vare sig i lifvet eller döden!

Och för mig sjelf — o Fader, hvad skall jag bedja, om icke en brinnande bön om förlåtelse för allt hvad jag brutit dig emot i dag och alla dagar, uppsåtligt eller ofrivilligt! Du ser både min kärlek och min svaghet, min vilja och min vanmakt! Icke beder jag för mitt lif; det kan du skydda eller taga; vet jag ej att »icke en sparf faller till jorden din vilje förutan!» Men jag beder dig för min själ, att du af nåd och för Jesu skull må

upptaga den i din himmel, när helst du kallar mig. Och så, du gode Fader, skall jag under ditt beskydd slumra tryggt, om än alla dödens faror omgifva mig. Är Herren med mig, ho kan då vara emot mig? I hans hand lemnar jag mig till kropp och själ med barnslig tillförsigt, nu och till evig tid — amen!»

Och strålande af helig hänförelse, reste sig den unga qvinnan, nu utan fruktan, utan qual eller ångest. Ännu en gång höjde hon sina sammanknäpta händer, som till en sista tacksägelse, nedsjönk, utan att vidare kläda af sig, i bäddens sköte, släckte lugnt kandelaberns tvänne ljus, de sista i rummet, och drog sakta tillsammans de hvita sparrlakanen.

Tio år derefter, en vacker höstdag, sågs utanför en af Londons största kyrkor en file af ståtliga vagnar med kuskar och betjenter i rikt livré, aflemnande sina sidenklädda egarinnor. Från kyrkan ljödo orgelns mäktiga toner ut till de många som ej fått plats der inne, och när orgeltonerna tystnat, uppträdde på predikstolen den predikant, som sedan en kort tid var det stående samtalsämnet inom alla kretsar i den stora verldsstaden, från arbetarens, till lordernas och hofvets. Det var en fattig missionär, som efter mångårig verksamhet i Hindostan återkommit till sitt fädernesland och som nu, begåfvad med en lysande vältalighet, drog till sig skaror af hänförda åhörare hvarhelst han uppträdde. Att denna vältalighet strömmade omedelbart ur ett rikt och kärleksfullt hjerta, derpå kunde ingen misstaga sig, som såg hans både milda och inspirerade blick samt hörde det tonfall ur själens djup, som beledsagade de alltid väl funna orden. De alla i församlingen, »som arbetade och voro betungade», afhörde med nyvaknad hopp hans trösterika ord, och de, hvilkas öron i ungdomens dagar endast insupit behagfulla osanningar eller smickrets döfvande gift, måste nu med eller mot sin vilja öppna dem för de kärleksfulla sanningar och varningar, som utgingo från den allvarlige lärarens läppar. Men alla *funno* de något och *gafvo* de något vid dessa andaktsstunder, så vidt skilda från de sedvanliga

predikningarna, som sommarens härliga värme från den en sparad höstdag skänker.

Längst uppe i kyrkan satt i en sammetsklädd bänk en dam med nobla men sorgsna drag — läsaren känner henne: det var lady Evelyn. Ehuru ännu ung — hon var knappast tretio år — hade hon nästan dragit sig ur verlden och lefde blott för en storartad välgörenhet. Lifvet hade förfarit hårdt med henne, och döden, som hon skulle hälsat med glädje, dröjde ännu och skulle kanske dröja länge, länge. Hennes ögon voro med stor andakt fästade på predikanten, som med innerlig värme talade om trons kraft i lifvet och i döden samt om kärlekens heliga visshet. Det var så tyst i det stora templet, att intet ord, ingen höjning eller sänkning i lärarens röst undgick de gripna åhörarne. Och när slutligen hans amen uttalades med helig förtröstan, fann det ett genljud i tusentals hjertan, och stilla tårar fuktade mången kind, likt ett sommarregn, som bådär rika skördar. Menigheten gick tyst och stilla ur templet, och den ena vagnen efter den andra rullade bort. Men de många, som ej fått plats derinne, väntade tåligt utanför, i hopp att åtminstone få se en skymt af den beryktade predikanten. Och då han kom och med blottadt hufvud hälsade den sammanpackade folkmassan, gick genom denna ett sakta sorl, som af en halfhögt uttalad välsignelse. Men, för öfrigt, var väl detta samme man, som nyss med högburet hufvud och strålände blickar hänfört tusende? Syntes han ej då ung, kraftfull, härlig? Och nu — huru böjd, ödmjuk, ja, aftärd! I det fulla dagsljuset aftecknade sig klart i hans ansigte de djupa linier, som tala om strider, försakelser, ångest och »bedröfvelse intill döden». Men der låg derjämte något af Jakobs härliga kraft: "Jag släpper dig icke med mindre du välsignar mig!"

Men huru han var, var han dock som ingen annan af de lärare, som förut uppträdt bland dessa menniskor, och de längtade mera än någonsin efter ett tillkännagifvande att han å nyo skulle låta höra sig. För ögonblicket hade de emellertid nog af att betrakta honom, så länge en skymt af hans gestalt ännu var synlig, och först då han försvann i uppgången till ett närgränsande hus, skingrade sig massan och gick under tankfull tystnad hvar och en till sitt.

I lady Evelyns salong satt hon sjelf i ett soffhörn, försänkt i djupt begrundande. Hon tänkte mycket på det sorgliga förflutna och derjämte mycket på de tröstens ord hon nyss hört. Denne man, hur han hade förmåga att reda ut tankar och känslor, att lugna, skänka hopp och lyckliggöra! Hur måne hans eget lif förflutit? Säkerligen icke utan mycken kamp och strid; det anade hon. Hon skulle gerna velat vara personligen bekant med honom, men utan att sjelf taga något steg dertill. Dessa gamla tokor, som i tid och otid plåga sina doktorer och sina själasörjare med andragandet af deras större eller smärre angelägenheter, ville hon för ingen del likna. Men om skickelsen —

En skugga vid dörren kom henne att vända sig om. Det var den gamle betjenten se'n hennes faders tid, som i vördsam afvaktan höll en silfverbricka med ett derå liggande kort. Lady Evelyn vinkade honom till sig, tog kortet och läste:

Mr Astley Hervyn.

“För in honom,” tillsade hon betjenten, medan hennes vackra ögon ännu en gång med förvåning läste detta namn, namnet på honom, som nyss sysselsatt hennes tankar.

Med okonstlad glädje reste hon sig vid hans inträde, men kunde knappast se hans anletsdrag vid den djupa bugning han gjorde för henne, fullt ut så vördnadsfull som en undersåte för sin furstinna.

“Hvad förskaffar mig glädjen af ett så värderadt besök,” började lady Evelyn vänligt, i det hon bjöd honom taga plats i sin närhet.

“För det första min ånger,” svarade med djup rörelse missionären och sjönk till hälften på knä framför den förvånade lady, “för det andra min egenskap af budbärare.”

“För allt i verlden, herr pastor, hvad tänker ni på! Ni i bedjande ställning för mina fötter... jag förstår er alls icke... ni, en för mig alldeles obekant, med undantag af ert stora rykte som predikant, hvilket för närvarande ljuder genom hela London...”

“Och om så är, mylady, om man verkligen talar om mig, om jag i någon mån kan gagna, trösta, upprätta — hvem har jag, näst Gud, att tacka därför?”

Lady Evelyn började bli allvarsamt orolig. Hastiga förståndsrubbingar voro ju ingenting ovanligt . . . Hon blickade förstulet åt klocksträngen och svarade icke.

“Ni är förvånad, mylady,” började han åter, i det hans ansigte blef allt blekare, hans ögon allt glansfullare, “ni är förvånad, och det är naturligt. Ni känner icke mig,

men jag kände i dag i kyrkan genast igen er. Jag måste föra ert minne många år tillbaka. Kommer ni ihåg en afton för tio år sedan, då ni återkom från en bal på slottet . . .“

Lady Evelyn spratt ofrivilligt till.

“Förbarmande, mylady, *mitt* var det ansigte som då skrämde er; min den djerfva, syndiga hand, som i tankarne sträcktes efter edra juveler, dem ni omisständigt strödde omkring er. Dold under det höga mellanrummet mellan er säng och golfvet, märkte jag mycket väl er förskräckelse, då ni i den stora spegeln, som jag förbisett, blef mig varse, och jag var fullt besluten att om ni ropat på hjälp eller gjort något försök att fly, kasta mig öfver

er och — o, mylady, jag kunde i detta nu haft ett mord på mitt samvete, ty jag var i en sinnesstämning, då man ej mera öfverväger något. Jag var förlorad, ruinerad, vansinnig... Huru jag kommit derhän, må vara osagdt, alldenstund jag ej kan göra det ringaste anspråk på ert intresse för mina öden. Allt nog att jag gång efter annan svek de minas förhoppningar och efter tusen goda föresatser och lika många återfall slutligen kom derhän att jag blef både tjuf och mördare, ty sådant var mitt uppsåt, om också Herren i sin nåd afvärdade utförandet, dervid begagnande er såsom redskap. Ty i den stund, mylady, då ni, ehuru medveten om min närvaro, vågade stanna; då ni vågade bedja, der en annan skulle flytt; då ni likt ett oskyldigt barn lemnade er i Guds hand, fast ni visste missdådarens hand vara utsträckt öfver er — då, mylady, begrep jag för första gången huru mycken höghet som kan rymmas i en människosjäl. Kanhända, tänkte ni, skall hans hjerta vekna, då han hör med hvilken förtröstan jag lägger mitt öde i *Hans* hand, som allt förmår. — Och det veknade, mylady; jag blygdes öfver mitt usla anslag. Jag ville icke att ni, ett svagt, värnlöst barn, skulle vara starkare än jag, och så aflägsnade jag mig utan att röra edra juveler — ni vet det, ni som säkert med klappande hjerta lyssnade efter mina försvinnande steg. Följande dag var jag på väg till Amerika, arbetande på fartyget för min föda som den simplaste daglönare, ehuru min uppfostran hittills varit — jag må säga det till min skam — i alla afseenden egnad att göra min bana jämn och angenäm. Lyckligt anländ till den nya verlden, ingick jag i ett missionsinstitut och danades till missionär. Hvad jag innan dess och under denna tid kämpat och lidit, är icke att förtälja för något menskligt öra; det är min tröst att Herren vet det.

För omkring åtta år sedan fördes min väg till en liten hindostansk by, der nyss en fäktning utkämpats mellan seapoys och engelsmän. Fältpresten hade sjuknat, och man hemtade mig till lazarettet, för att åt några döende skänka den sista trösten. Ah, mylady, blekna icke så — det är ljufva bud jag medför... Bland de döende var en ung man — ni kände honom — som med feberaktig oro vinkade mig till sig. Hur väl jag ännu kan minnas hans ädla ansigte, fast öfver åtta år förflutit sedan dess! Jag

ser ännu glädjestrålen i den slocknande blicken, då han hörde att jag var missionär. "Ni är engelsman," yttrade han, "och ni skall en gång återvända till det kära England. Medtag då ett budskap från en döende!" Han nämde då för mig ert namn, mylady, o, med hvilken innerlig kärlek! "Säg henne," hviskade han med bruten stämma, "att hon var mig dyrbar i min sista stund, och återlemna till henne denna hennes enda gåfva, ett minne af den ljufvaste och sorgligaste afton i mitt lif!"

Lady Evelyn reste sig mållös af rörelse och utsträckte sin hand mot det lilla konvolut, som missionären räckte henne under en djup bugning. Hon behöfde ej öppna det för att veta, att der ini låg en liten hvit handske, bevarad trefast under skiftande öden.

En enda stor tår rullade långsamt öfver lady Evelyns kind och ned på paketet, som fasthölls af den darrande handen, och under några minuter yttrades af de båda personerna i rummet ej ett ord.

"Och nu, mylady," frågade slutligen ödmjukt missionären, "kan jag våga hoppas af er ett förlåtelsens ord?"

"Min herre," sade lady Evelyn och räckte honom med värme båda sina händer, "i er egenskap af budbärare har ni mer än försonat hvad ni en gång bröt mot mig. Jag har lärt *er* att lefva, ni *mig* att lättare bära lidandet: vi äro qvitt. Denna min trolofvades sista hälsning faller öfver min aftonväg som ett klart återsken från en högre verd. I den skola vi en gång mötas med glädje."

"Till sist ännu en fråga," började missionären efter en stunds tystnad; "skall ni någonsin mera kunna tro på mitt redliga uppsåt, skall ni kunna höra mig förkunna ordet utan att taga anstöt deraf, nu, då ni vet hvem jag är och hvad jag varit?"

Ett vackert uttryck låg i lady Evelyns blick då hon yttrade: "på denna eder fråga svarar jag med skriftens ord: "det varder mera glädje i himmelen öfver *en* syndare som sig bättrar, än öfver nio och nittio rättfärdiga, som ingen bättring behöfva». Och för egen del tillägger jag: Gud låte mig kunna kämpa lika redligt som ni!"

Från missionärens bröst föll liksom en tung börda, och då han efter en timmes ytterligare samspråk med lady

Evelyn gick gatan utför, var hans hållning rätare och hans gång mera spänstig.

Men i lady Evelyns förmak satt hon åter ensam, liksom för ett par timmar sedan, medan genom de höga fönstren den tidiga vinterskymningen bröt in. Det ena föremålet efter det andra insveptes så småningom i dess slöja, men hvad som sist försvann deri var en liten hvit handske, betraktad då och många år derefter med blickar af kärlek och saknad.

Sällskapslivets "martyrer".

var och en vet att den är en martyr, som går i döden för sin tro. Religionen har haft sina martyrer, fosterlands-kärleken sina, vetenskapen och konsten likaledes sina. Det har varit förfärligt, men det har varit ett födelsearbete för nya och stora idéer, som

vuxit upp derur, likt blommorna ur en graf. Häfden har ock ofta förvarat namnen på dessa martyrer och förärat dem en krona med odödlighetens ädelsten i — det är dock vackert.

Men hvad skall man säga om sällskapslifvets martyrer, som dö, äfven de, så småningom för sin tro på afgudabilden: comme il faut; som under hela sin lifstid göra till sin uppgift att ösa i Danaidernas säll, för att vid slutet af sitt lif finna att de gjort något värre än onytt, och att, om man minnes dem, det ingalunda är med beundran och saknad?

Menniskans otacksamhet mot sina likar har blifvit till ett ordspråk, och såsom ett bevis på denna svarta känsla hör man ofta sägas, då talet faller på en ekonomiskt ruinerad person: "ja, nu går han der och ingen vill känna vid honom af alla dem som en gång frässat vid hans bord och druckit hans fina viner — sådan är världen."

Minsann har jag icke lust att taga världens parti; det är storartadt, det skall roa mig. Således: är det då verkligen något som förbinder till så stor tacksamhet, dessa stora middagar och supéer, dem värdfolket anser sig nästan tvungna att gifva? Sannerligen vi det kunna fatta! Antingen blir någon bjuden för det han kan »bjuda igen», således: betaldt — qvitteras; eller för sin förmåga att »roa gästerna», och då har han likaledes ärligt betalat sin förtäring; eller också för det hans rang, börd, namn eller egenskap af artist på modet skall ge glans åt tillställningen, och äfven i detta fall är det icke han, som stannar i förbindelse; eller, slutligen, bjudes han för det han ej kan förbigås, och i så fall har han än mindre skäl att rosa marknaden. Gästernas — »den otacksamma världens» — fel ligger mindre deri, att de sky ett ruineradt hus, än att de under dess goda dagar gå dit mot bättre vilja och vetande, ty huru många äro väl verkligt roade på stora tillställningar — och det är naturligtvis endast om sådana vi här tala? — För öfrigt tar värden aldrig gästernas vilja i betraktande vid sina bjudningar. Det heter visserligen i det vanliga formuläret: "herrsskapet X. frågar om herrskapet Z. vill göra dem den äran i morgon på thé". Men det är ingalunda att förstå efter bokstafven, och stackars herrskapet Z. om det vore nog uppriktigt att svara! "nej, det vilja vi visst icke!" Då skulle de bland alla de öfriga alfabetherrskaperna bli betraktade som hottentotter. En lögn kan deremot gå an. Man kan göra sig illamående, vara bortbjuden förut, vänta resande eller dylikt, men aldrig svara rent ut. Man vore då »ogrann-

laga», hvilket inom sällskapslivet är vida värre än att vara ohederlig. Och dock är ingenting vanligare än att de som ämna ha bjudning säga förut: vi *måste* se dem och dem hos oss; det är odrägligt, det är dyrt, det är förskräckligt, men — det är alldeles nödvändigt. Och de som bjudas stänga ej väl dörren om budbäraren, förr än de utropa: "Herre Gud! skall man nu dit igen! Om de ändå en gång ville lemna en i fred!"

Så kommer den högtidliga dagen. Man helsar på hvarandra, man ler, man äter och dricker, konverserar och gäspar bakom näsdukarna, och först när gästerna gått, märkes en fullkomlig harmoni mellan dem och värdfolket, ty å ömse sidor utropas då ett uppriktigt: "Gudskelef att det är slut!"

Dock står den sanningen alltid fast, att vid de stora bjudningarna är det värdfolket, icke gästerna, som stannar i förbindelse. Förledaren är alltid mera klandervärd än den förledd.

Låtom oss som hastigast höra huru det låter mellan t. ex. herrskapet Pettersons innan de ge sin stora vintersupé och låtom oss sedan likaledes i korthet se, huru den aflöper.

Fru Petterson har, inom parentes sagdt, såsom flicka varit både klok och anspråkslös, men sedan hon blifvit gift med en kamrer, har *comme-il-faut* andan farit i henne och regerar öfver henne med jernspira. Om hon icke numera gäfvit en stor vintersupé, skulle hon icke våga slå upp sina ögon på gatan, af fruktan att möta någon af sina »finare bekanta», som sjelfva ge supéer. Det får icke hända. Alltså se vi fru Petterson en vacker morgon vid kaffebordet midt emot sin man, sysselsatt att med en blyerts och en bit papper bevisa honom att den tilltänkta, oundvikliga supéen icke behöfver gå till stort mera än 350 kr., uppsanningen inberäknad.

"Förfärligt!" utbrister kamrern. "Kan ingenting strykas — champagnen t. ex.?"

"Stryk då kammarrådets och presidentens äfven, för hvilka tillställningen egentligen är afsedd. *Jag* blir icke värdinna för dem, om vi ej skola ha champagne."

"Glace och bischoff mellan danserna," läser herr Petterson vidare, "det är . . ."

"Det är comme il faut, ingenting annat. Man kan väl ej ställa de unga fröknarne under vattenledningskranen för att svalka dem. Och så, lilla gubben, måste du bereda dig på att hålla ett litet tal... bara några ord..."

"Tal! är du rosenrasande, gumma, vill du att jag skall hålla tal — till hvem och om hvad? Är du alldeles tokig?"

"Kors, lilla gubben, det är ju så vanligt att man, då man första gången ser några finare gäster hos sig, yttrar några ord om lyckan och äran att..."

"Aldrig! Jag önskar dem allesammans dit pepparn vexer."

"Hvem gör inte det, men det är en sak för sig. Skulle man säga allt hvad man tänkte, blefve det sällskapslivets död."

"Så godt vore det."

"Men då komme du aldrig högre upp i graderna, lilla gubben, och det är ändå dit man bör sträfva. Du vet nog lika väl som jag att man *måste* lefva med för att komma sig upp. Inte gör det *mig* någonting; jag har ju allting så godt och bra ändå, men för din egen och barnens skull, — ack huru gerna hade jag ej besvär en gång i veckan, om så vore! Ty jag försäkrar dig, lilla gubben, att det *är* besvär..."

Herr Petterson blir röd öfver sin hustrus oegennyttia, ger sitt bifall med en suck och lofvar till och med att hålla det der lilla talet — och så äro preliminärerna lyckligt undanstökade.

Den högtidliga stunden nalkas. Fru Petterson, ännu högröd i ansigtet efter all förargelse hon haft med madamer, stadsbud, sömmerska och andra underordnade varelser, lägger sista handen vid sin toalett. Hon vrider sig om för att beskåda släpet: riktigt, det är alldeles »comme il faut», långt, så att hon deri skulle kunna svepa minst tre små trasvargar, som ännu aldrig haft en hel tråd på sig. Hon utför några vilda hopp för att känna om chingongen sitter fast, i händelse hon kommer att valsa; hon puffar opp tuniqueu, fuktar sin spetsnäsdud med mille fleurs och går ut att mottaga gästerna. Dessa frasa redan i tamburen, der en vaktmästare prunkar i frack och hvitgul halsduk. Dörrarne slås upp — men nu endast för de anspråklösare gästerna som komma först. Ändtligen komma

de »förnämligare» och sist de förnämsta. Kamrerns frackskört peka ständigt i horisontel riktning: frun niger oupphörligt i vertikal. De höga gästerna intaga förnämsta platsen, troget iakttagande sin värdighet. Stämningen är ungefär densamma som på en begrafning. I förmaket är det endast kammarrådinnan och presidentskan som tala högt med värdinnan; de öfriga damerna hviska eller tiga. Herrarne stå i grupp i salongen och tala politik med händerna under frackskörten, med hvilka de vårdslöst fläktat fram och åter. Tebrickan gör sin ronde och puffar gästerna vexelvis i ryggen och i sidan. Kammarrådinnan ber om ursäkt, men »vågar ej dricka mer än några droppar», och så håller hon utaf litet i en tom kopp, äter upp ett sockerbröd och låter det andra ligga. För öfrigt äro både hon och presidentskan högst comme il faut, hvilket icke hindrar att värdinnan hvarje stund känner i luften att henne bevisas en ära genom deras närvaro. »Lilla fru Petterson» känner sig illa till mods, men uppehålls af den tanken att dock hädanefter kunna säga: »vårt umgänge kammarrådets och presidentens».

Men i sin ifver att visa sig artig mot sina nya gäster, försummar hon de gamla, hvilkas själfkänsla börjar vakna. De bege sig ut i salongen, yppa sin förtrytelse för hvarandra och förtala den olyckliga värdinnan. Spelborden ordnas. »Pass — klöfver — preference — fem trick och två honnörer — utgång» — låter det snart från denna intressanta afdelning. Nu spelas upp en vals. De ungas blickar lysa. Få de bara dansa ha de alltid roligt. Fru Petterson hade hoppats att sjelf få dansa litet, men presidentskan spelar icke kort och måste alltså sällskapas. Med vacker resignation sitter därför fru Petterson och presenterar för henne porträtterna i sitt praktfulla album. Ändtligen, efter fyra evighetslånga timmar, serveras supén. Herr Petterson börjar bli orolig; hans stund är kommen. Förgäfves nickar frun uppmuntrande; hans oro ökas, men ändtligen finnes ingen undflykt. Champagnen fräser — han fattar sitt glas:

«Mitt herrskap! Då det i afton... hm... är första gången som mitt ära hus har den ringan... hm... äran, att inom sina murar mottaga sådana högtärade gäster som (bock för kammarrådet och presidenten, jemte uttalandet af deras namn och titlar) får jag bedja de öfriga gästerna

förena mig med sig... sig med mig... hm... i en skål för de vördade förmän, som... som... jag ser framför mig, och önska... önska...

Herr Petterssons önskan hinner emellertid aldrig fram.

Presidenten, begagnande sig af den otillbörligt långa pausen, låtsar som om han funne talet avslutadt, hvarför han å sina och kammarrådets vägnar tackar med några lediga ord -- och så skrider man till uppbrott. De förnämna gästerna le förbindligt, måhända ett litet grand nedlåtande, och tacka för en angenäm afton. De öfriga le och tacka likaledes. Men, utkomna på gatan, utbrista, som sagdt, alla i ett halfhögt och lättande »gudskelof!» och förklara för hvarandra, i mån af bekantskap, att de sällan haft så tråkigt. Presidentskan säger gäspande till kammarrådinnan att fru Petterson är en liten välmenande människa, men i intet fall en värdinna comme il faut.

Och så färdas de stackars gästerna hem midt i natten, upphettade och uttråkade, för att nästa afton eller ett par aftnar derefter åter göra sig till martyrer för detta tomta sällskapslif, som suger sina offers både kropps- och själskrafter, för att slutligen lemna dem sjelfva efter sig på den allmänna farleden som ett ömsadt ormskinn. Och detta skulle vara något att tacka för!

Och hur ser det nu ut uppe hos herrskapet Pettersons?

Den hederlige kamrern är riktigt ond. Det under talet hämmade ordflödet bryter nu löst öfver frun, som lockat honom att hålla tal.

"Jag har i afton stått som ett riktigt spektakel," utbrister han häftigt, "och det är din skuld!"

"Prat, lilla gubben, du gjorde det inte ett grand sämre än tusen andra. Det var ganska nätt..."

"Ja, f-n så nätt; det räckte inte till en gång, men det lofvar jag, att..."

"Här ska' valsas!" skrattar kokerskan i köket; "nu träta de der inne... jag hörde det när jag gick igenom sängkammaren... nu ska vi passa på och dricka deras skål i pura champagnen! Se här Jönsson, håll fram dricksglaset, det är inte alla dar tocket bjuds. Gutår! Här har han vingkranken på kalkonen och här ett bra stycke af krokanen, det kan han ta med sig, och så den här vinflaskan att skölja ned det med. Det är inte så noga med en korf i slagttiden. Hvad sa' hon, madam, har hon intet

ljus när hon kommer hem? Hur ska då hennes gubbe få se hennes fysionomeja? Här har hon ett par stearinljus — slit dem med helsan! Och skål nu öfver lag! Det här vinet var inte heller illa. Man kan min själ behöfva en tår när man varit i släp hela da'n. Se så! nu hör jag fruns steg! under bordet med korgen, Jönsson; han kan ta den när han går hem.“

Fru Petterson har efter supén vida mera förargelse än före densamma. Mannen är tvär, tjänstepersonalen har plockat henne oförskämdt, punschfläckar ha kommit på möbelöfverdraget, men — hon har i alla fall gifvit en stor supé; hon skall således sjelf visa sin eleganta toalett på andra sådana, om hon också skulle få aldrig så tråkigt; hon skall ej sitta bortglömd som en murkla; man skall ej säga att hon är en af dem som ej har råd eller vett att lefva med; man skall tvärtom säga att hennes tillställningar äro fullt ut så comme il faut som andras — och vid denna tanke ler fru Petterson och fördrager ståndaktigt alla obehag. Och vi tillåta oss att också le en smula och undra om fru Pettersons gäster verkligen hafva något att tacka henne för.

På "Piperska muren".

1.

Klockan kunde vara omkring tre på e. m. i den lilla staden C., då stadskassör Martin Lennmarck med en oförställd gäspning helsade det klara solsken, som lekte titt ut mellan hans »persienner». Han reste sig på armbågen och strök nattmössan af sitt kala hufvud, steg upp, sträckte på sig, gick fram till spegeln, beskådade noga sitt anlete — och drog en suck. Men denna åtföljdes snart af ett leende, som tog sig ganska bra ut på hans godmodiga, hyggliga ansigte. Det var tydligt att middagsluren varit angenäm och ingifvit honom hoppfulla tankar.

Sedan han omsorgsfullt satt den bruna peruken till rätta, bestod han sig ännu en blick i spegeln och log nu å nyo. Derefter gläntade han på dörren och ropade med en röst, den han tydligen försökte göra så imponerande som möjligt: »är hon der, madam?»

»Madam», som skött kassörens hushåll i tjugufem år, men ännu aldrig blifvit inkallad vid denna tid, kunde lika gerna varit på kafferep hos någon syster, som sitta i sin stol och sofva, hvilket senare emellertid nu var händelsen. Hon spratt till och trodde i början att hon drömt, men ett nytt: »madam! rider henne fanken att hon inte hör?» väckte henne till full besinning, och så fort hennes flegmatiska natur medgaf, skakade hon den trefärgade katten ur sitt knä och steg upp för att höra »hvad i allan tid kunde gå åt hennes kassör?»

Och så trädde hon inför honom.

»Tag fram gröna bonjouren och hvita piquévästen,» befalde denne, i det han till hälften vände sig bort, som om han ej förmått uthärda madams inquisitoriska gråa ögon.

»Ska' kassören spela kort på blanka söndagseftermiddagen?» dristade sig madam att spörja. »De ta lifvet af kassören med sina ogudaktiga tillställningar!«

»Och en hvit halsduk också,» ordinerade kassören vidare.

»Om de hade kristet blod i sig, ginge de hellre i attonsången som snart börjar, men...«

»Och röda silkesnäsduken.«

»Men de unna hvarken sig sjelfva eller andra någon ro. En gång när de »spelat ut» kassören och han ligger der...«

»Menniska! vet hon att hennes oförskämdhet är kopiös!«

»Nå du min evige, har jag sagt ett enda ord, som förtjenar att kassören kallar mig för menniska! Men så är det; den som menar väl, får skam till tack.«

»Mena hvad helst hon behagar, men haf den artigheten att hålla mun. Jag har så många gånger sagt henne att det ej är tillbörligt att hon blandar sig i mina angelägenheter, att jag tycker...«

»Det är då grufsamt också hvad kassören är häftig af sig, liksom om jag icke visste att jag är en ringa tjennarina! Gudnås så visst, det får jag erfara mer än en gång. Men jag trodde att för alla de gånger jag skött om kassören under hans gikt och vedermöda...«

»Madam!« utbrast kassören, i det han bredbent stannade midt för sin »husära», satte tummarne i armhålen af sin väst och betraktade henne med en sällspord vär-

dighet "vill hon eller vill hon icke fullgöra sina skyldigheter?"

"Kors i herrans namn, jag menar kassören är ond på allvar! är det vän att påstå det jag icke vill uträtta hvad på mig anbelangar! Har jag i fem och tjugu års tid vetat mina skyldigheter, är det väl inte värdt att lära mig dem det tjugondesjette. Gud bevars hvad jag skall ta fram alltihop — men skylldig se'ne, när kassören vaknar i mor'on bitti' med röda ögon och vrånget humör. Och är det så, att jag är för gammal till att sköta om hvad jag ända hittills gått i land med, så får jag anhålla att kassören vill skriva min orlofsedel med samma. Trogen har jag gudskelof varit, och *anständig* och..."

"Hon har varit och hon är fullkomlig, förstås, bara hon vet att hålla mun."

"Och så kan kassören sätta dit att jag flyttar på egen begäran, för ännu gud ske lof har jag aldrig blifvit uppsagd från en tjänst, som jag *velat* behålla; men..."

"Får jag mina plagg, frågar jag?"

"Bevara mej, sir inte kassören att jag går! Men det fins nog för mej någon vrå i verlden, och om det också ingen finnes..."

"Så reder hon sig på en annan planet, det förstås, eftersom hon har den talangen att reda sig hvar och hur som helst. Tag emellertid hit de fina stöflarne äfven och så kan hon ta nya hatten ur fodralet, som står på garde-robshyllan till höger."

"Åh ja bevars, jag vet nog hvar den står, alltid, lika väl som jag vet att kassören *ligger* der i morgon," mumlade gumman, i det hon litet hastigare än vanligt vände sig om för att uträtta sina uppdrag. Det var således först i köket hon fick unna sig den förnöjelsen att »våga hela sin årslön» på att kassören en gång skulle dö med de ogudaktiga kortlapparne i handen, och att det vore ett spektakel för en 60 års gubbe att spela pojke ihop med några tosingar, som inte skulle akta för rof att dansa nigarepolskan på hans döda mull en gång, om bara tillfälle gäfves. Men plötsligt höll hon upp borsten och föll i en annan tankegång. »Ja, så sannt jag lefver, kunde det icke vara möjligt!» utropade hon helt högt. »Men *då*,» tillade hon, några toner lägre, »må hvem som vill...»

“Nå-å!” hördes kassörens röst inifrån sängkammaren, och vid denna förnyade påminnelse skyndade madam in med armen full af kläder och hufvudet fullt af nyväckta funderingar.

Den som en halftimma derefter kommit in i kassör Lennmarcks sal, skulle af hans gamla trotjenarinna fått en högst ofullkomlig anblick. Med hängande ben och afrundad »höjdpunkt» presenterade sig i mellersta salsfönstret endast hennes nedre menniska, medan den öfre sväf-vade utanför fönstret, för att spana efter hvarthän husbonden månne ställa sin kosa.

Men när hon sett hvilket hörn han vek om, kom hon på fötter igen, slog ihop sina händer och utropade:

Gud förlåte den gamle tosingen — det är då ingen lefvande skam i honom!

I samma stund stod framför fönstret i ett litet oan-senligt hus på en grönskande bakgata en ung, sorgklädd flicka och blickade mot en lätt sommarsky, som tågade öfver himlen.

Huru länge hon stått der, visste hon icke sjelf, ty i djup sorg så väl som i yrande glädje räknar man icke timmarne.

Det lilla rummet var snygt, men nästan torftigt; der fans ingenting skönt, med undantag af den unga flickan sjelf, men hennes skönhet var också af det slag, som kan undvara lysande bihang.

“Den som vore deruppe!” suckade hon, alltjemt följande den lilla skyn med sin blick. “Hvad skall jag taga mig till för att försörja henne, som är mig så kär och som nu mera har ingen utom mig att lita sig till?” forsatte hon ytterligare, i det hennes djupa, blå ögon fyldes af tårar. “Utan kunskaper, utan egentliga vänner, utan förhoppningar för framtiden...”

En knackning på dörren afbröt hennes sorgsna monolog.

“Stig in!” ropade hon, i det hon borttorkade tårarne och vände ansigtet mot dörren, som varsamt öppnades, för att insläppa stadskassör Lennmarcks prydliga gestalt.

“Nej, se farbror!” utropade den unga flickan och gick vänligt emot den inträdande, som med gammaldags sirat-

lighet kysste hennes hand. "Välkommen, bästa farbror! Hvad mamma skall bli glad; hon sofver sin middags-blund, men..."

"Hon får för ingen del störas, min lilla Wendela; jag slår mig ned hos dig tills hon vaknar. Charmant väder; just passande för en liten promenad till en god vän. Blomstrande, som alltid, lilla barn, men med ett litet moln öfver pannan, om jag ser rätt. Bevare oss! sådana höra icke till dina år."

"Ack, farbror, molnen äro tvärtom just för mig!"

"På samma sätt då som för stjernorna: en ram som dessmera höjer deras fägring... hm! Men hvad går åt lilla älsklingen i buren? — jag tror han också har ett litet bekymmer!"

Och gubben, smått förlägen öfver sitt försök i artig-hetsväg, företog sig att mycket noga betrakta Wendelas lilla kanariefågel.

"Det är sympati, farbror; han är ledsen för det jag är ledsen."

"Eller också för det han är ensam, lilla du. Du borde tänka på en vän åt honom... hm... en maka..."

"Åh nej farbror; de bara gnabbas och hacka hvarandra. Det ser jag på moster Karins fåglar."

"Men dess emellan smekas de, lilla du, och trösta och uppmuntra hvarandra. Det tål att tänka på — hm!"

"Ah ja; men för närvarande är jag nog egoistisk att bara tänka på mig sjelf."

"Och skulle lilla vännen inte vilja anförtro sina små bekymmer åt den som inte önskar något högre än att få dela dem?"

Wendela såg på sin gamle »farbror», och uttrycket i hans ansigte var så godt och hjertligt, att hon måste klappa hans arm och säga: "tack! jag tror att farbror är vår ende verkliga vän; men — det är så ledsamma saker att tala om, och farbror kan ändå inte hjälpa dem."

"Hvem vet? Hm! Jag kunde ju möjligen hitta på något godt råd. Och så kunde jag sedan få taga lilla Wendelas intresse i anspråk för *mina* bekymmer!"

"Har farbror då verkligen sådana! Ack, tala då först om dem, så får jag under tiden hemta mig litet från mina egna tankar."

“Och du blir inte missnöjd, lilla barn, om jag kommer fram med hvad jag har på hjertat?”

“Hur vore det möjligt! jag riktigt längtar efter farbrors förtroende.”

“Nåväl... hm!... jag är icke riktigt nöjd med mitt husliga lif. Madam Renström...”

“Trodde jag icke att hon var litet svår, gumman! Hon ser alltid så tvär ut när vi komma till farbror någon gång.”

“Åh nej, kära du, jag menar inte så. Hon är bra nog och inte öfver sej svår, men — hon är icke något egentligt sällskap för mig, och för att ej få allt för ledsam om aftnarne, tvingas jag att gå ut, och det är icke bra i längden.”

“Farbror skulle ha något äldre, bildadt fruntimmer, som...”

“Inte just för bildningen, men... men... jag längtar efter någon i min närhet, som med ett godt hjerta förenade ett gladt lynne...”

“Det förstås; men det kunde väl ett äldre fruntimmer göra, fast madam Renström...”

“Men... men jag ville att hon skulle hålla af mig en smula...”

“Det kan ingen undgå, som lär att känna farbror.”

“Menar du det, mitt söta barn! Du uttrycker dig högst behagligt. Menar du verkligen att någon skulle kunna tycka om mig?”

“Det försäkrar jag farbror att jag menar, och jag för min del känner någon som...”

“Åh herre Gud, barn lilla, måtte du väl besinna hvad du säger!”

“Som just till följd af sin ekonomiska ställning, sin värnlöshet...”

“Gud skall veta att jag icke skall bli någon björn... hm... jag...”

“Som skulle vara tacksam för ett hem...”

“Barn lilla, barn lilla, jag kan aldrig tro att du gycklar... nämn henne, och mitt hjerta, mitt hem stå henne öppna — jag har länge längtat efter henne.”

“Men jag vet knappt om jag vågar... jag är så rädd att farbror skall anse det ogrannlaga.”

"Herren välsigne dig, barn, hvad du ser söt ut när du rodnar så der — men lägg mig nu inte längre på sträckbänken och tala inte om ogrannlagenhet..."

"Men då man talar i egen sak — betänk det, farbror!"

"Wendela, mitt barn, jag tror jag förstår dig; du vill i ditt hjertas godhet möta mig på halfva vägen... räck mig din lilla hand — och så namnet, namnet, i Guds namn!"

"Moster Karin, bästa farbror!"

Kassören ramlade på en gång ned ifrån sina sju himlar, i hvilka han ögonblicket förut sväfvat, och mäktade i sin bedröfvelse icke att säga ett ord. Hans ansigte talade i stället; det tycktes ha vändt sig om i en sekund och var nu lika långt och allvarligt som det nyss varit bredt och hoppfullt.

Wendela såg förändringen och — begrep dess orsak i en blink. Det smärtade henne uppriktigt att hon mot sin vilja ingifvit den hederlige gubben ett hopp, som hon icke kunde uppfylla. Men hur kunde hon väl också förmoda att han, som hon vant sig att betrakta nästan som en far, skulle kunna komma på sådana tankar...

"Bästa farbror," började hon ånyo efter en lång, ömsesidig tystnad, "jag..."

"Tyst, barn lilla, vi skola båda glömma denna stund! Gubben var djerf, då han trodde att ungdomen och skönheten skulle kunna nedstiga till ålderdomen och bräckligheten. Det var mitt fel helt och hållet. Men när man länge önskat en sak — och det är väl nu hela tre åren jag umgåtts med dessa tankar — ser man till slut icke omöjligheterna deri."

"Jag är förtviflad, kära farbror," började Wendela med ögonen fulla af tårar, "att jag måst såra farbror med..."

"Ånklaga icke dig sjelf, mitt barn; jag är här vid lag den ende felaktige... Men lofva mig i stället, att om du någonsin behöfver en väns råd och hjälp, du då vänder dig till den, som skattar din lycka högre än sin egen!"

"O ja, käraste farbror, var säker på att... men jag hör att mamma är vaken..."

"Jag går, barn, och — kom ihåg att jag icke varit här... Gud välsigne dig!"

Den hederlige stadskassören tryckte den unga flickans hand och skyndade ut. Han märkte ej att han glömt sin röda silkesnäsduk, förr än den återställdes honom följande dagen, väl inlagd i papper, tillika med en bukett friska blommor från Wendelas egen lilla fönsterträdgård.

Silkesnäsduken hade icke ett bättre öde än andra sådana; den var om några år uppsliten. Men blombuketten inlåstes med en djup suck i gubbens chiffonierlåda och låg der ännu efter hans död, talande om att den kärlek, som sent kommer, sent förgår.

“Jag tyckte någon gick i dörren, barn?” sade Wendelas mor, som minuten efter kassörens aflägsnande kom in i rummet, der hon hörde dottern prassla med ett papper.

“Det var postbudet, mamma; vi ha fått bref från tant Lotten.”

Så var äfven förhållandet. Kassören och postbudet hade mött hvarandra i förstugan.

“Nej, hvad säger du, barn! Jag hör på din röst att du är orolig, men det bör du icke vara; jag tror mig känna kusin Lotten, och du skall få se att hon nog ömmar för vår belägenhet, så mycket mer som det icke är penninghjelp vi begära; vi önska ju endast att hon genom sitt inflytande och sina många bekantskaper ville skaffa dig en plats i någon handel uppe i Stockholm, der dina kunskaper i räkning och din vackra stil kunde göra sig bättre betalda än här. Det vill säga *du* önskar det; för min del . . .”

“Goda mamma! Härnere komma vi antingen att svälta eller lefva på nåder — och jag vill icke att du skall sakna något af det, vid hvilket du är van.”

“Mer än dig! Ack, barn lilla, det funnes nog äfven här nere de som ville låna oss litet, tills . . .”

“Tills hvad, mamma? Vi skulle aldrig kunna återbetala det. Vi ha lånat nog medan . . .”

“Tyst barn! aldrig ett ord om din salig far! Hade han lefvat, hade han nog redt sig, ty med hans briljanta hufvud . . .”

“Goda mamma, icke vill jag förringa hans värde, men — *jag* vill icke låna; hellre då arbeta som den simplaste tjenarinna!”

"Stora ord, mitt barn, stora ord; men läs nu upp brefvet; jag är nyfiken att höra hvad kusin Lotten skrifver."

"Strax, mamma!" Och Wendela genomögnade å nyo brefvet, hvarunder ett uttryck af bitter missträkning visade sig på hennes vackra ansigte.

"Nå-å!"

"Jo mamma, så här skrifver hon, men hennes stil är litet svårläst:

"Kära kusin Margreta!

Jag beklagar mycket kusins förlust, men hoppas att kusins undergifna sinne och varma religiösa känsla skall hjälpa kusin att bära den.

Beträffande kusins anhållan om att anskaffa en plats åt Wendela, råder jag kusin att så fort som möjligt låta . . . låta henne komma hit upp, emedan . . . emedan . . ."

"Kära barn, flytta dig litet närmare; du läser så otydligt," påstod den gamla frun.

"... emedan just nu en plats står ledig, som jag fått löfte om för hennes räkning."

"Sade jag icke, lilla barn, att kusin Lotten hade ett godt hjerta, fast hon lefver midt upp i stora verdens hvimmel."

"För resten," fortfor Wendela att läsa, "kan hon alltid anse mitt hem som sitt eget de stunder hon ej är upptagen af sin sysselsättning.

Kusin torde ursäkta att brefvet är kort, men en hel mängd bestyr upptaga min tid. 30 kr. medfölja åt Wendela till respennigar. Min gubbe förenar sig med mig i en varm önskan för bådas ert väl, och förblifver jag med all estime

Kusins väl bevägna och systerligt tillgifna

Lotten v. S."

"Gud välsigne och glädje den goda menniskan som hon förtjenar!" utbrast fru Skölde rörd, "och nu, lilla Wendela, häng på mig min schal och följ mig öfver gatan till syster Karin, så att hon får del af den glada nyheten. Du kan gerna gå tillbaka strax igen, ty jag vet att du tänkte skrifva bref i eftermiddag. Detta behöfver du inte taga med, ty sådana vänliga ord mins man nog utantill. Ack, mitt barn, hvad människorna dock ofta

äro bättre än man vill medgifva — måtte du aldrig för-gäta den sanningen!“

Då Wendela ögonblicket derefter kom tillbaka, genom-ögnade hon ännu en gång brevet, det hon sedan med för-akt hopkramade i sin lilla hand. Hvad hon nyss läst upp för sin mor, hade hon tagit ur sin egen fantasi, för att ej bedröfva den gamla. I verkligheten hade tant Lotten hatt den impertinencen att hopsätta följande epistel:

“Kära kusin Margreta!

Jag borde väl beklaga kusins förlust; men som jag skattar uppriktighet högre än granna fraser, får jag säga att jag tycker nämde förlust vara måttlig. En man, som i all sin tid lefvat på vigilans och aldrig förstätt att uppskatta sin hustrus värde, är en tistel, som bör afhuggas ju förr dess hellre. Väl att så skett. Att kusin sörjer, bevisar ett stort oförstånd, det jag dock icke vill mästra. Beträffade någon plats åt Wendela, är en sådan svår att finna för en flicka med hennes vårdslösa uppfostran, hvilket kusin åter har att tacka sin oefterrättlige man för. Sannerligen jag för henne vet någon annan befattning än en renskrifvares eller — en vårdshusflickas; men den förre lönar sig föga eller intet, och den senare torde vara vådlig nog för en flicka, som måhända ärft någon del af sin fars lättsinne. Jag säger, som kusin behagade observera, *måhända*, ty jag har ju icke en gång sett Wendela och vill visst icke döma någon ohördan, hvilket vore föga kristligt. Kanske är hon hygglig nog, det bestrider jag icke; men någon plats kan jag med bästa vilja ej åtaga mig att skaffa henne. Eftersom ju kusin alltid fann salig Skölde så förträfflig, skulle jag råda till att anlita någon af *hans* säkert icke mindre förträffliga släktingar. Måhända veta de någon råd.

Jag hoppas kusin icke illa upptager att jag medsänder en liten summa, som väl kan användas till något. Känner jag salig Sköldes arrangementer rätt, lär kusins belägenhet vara ännu brydsammare än kusin velat låta påskina.

Jag ber kusin vara öfvertygad att jag rätt lifligt del-tager i densamma.

Jag förblifver etc. etc.“

Stora tårar droppade från Wendelas ögon och ned på hennes sammanknäppta händer. "Hvilken dag!" utbrast hon halfhögt. "Först farbrors olycksaliga idé, och sedan detta bref, kallare än en snödrifva. Hur kan man vara så obarmhertig, som denna tant Lotten! Men — hon har dock gifvit mig en idé, och för den är jag henne tack-sam. Med Guds hjälp skall jag visa henne att en hederlig flicka vet att höja den befattning hon utöfvar, vore detta äfven den ringaste. Ja, så måste, så skall det bli — och moster Karin får komma hit och taga hand om mamma. Sedan skall jag på Guds makt försörja dem båda, ty ett företräde har dock den bana jag tänker välja; hon är inbringande, och förödmjukelserna derunder kännas ej så svåra, då man är på en främmande ort och då man arbetar för det dyrbaraste man eger på jorden!"

Under tiden satt gamla moster Karin derinne och lade ut korten för syster Margreta, som, ehuru hon förnekade dem all betydelse vis å vis det tillkommande, ändå rätt gerna lyssnade till syster Karins siareförmåga.

"Så sant jag lefver," yttrade denna, i det hon knäppte på snusdosans lock för att med mera éclat kunna taga sig en försvarlig pris, "om inte spader kung — det är vår kassör — ändå blir den sannskyldige! Syster vet att jag brukar se litet längre än näsan räcker, och kikar inte gubben åt det hållet, vill jag aldrig vara ärlig. Fru kassörskan Lennmarck, det duger det! Ligger han inte här — ett, två, tre — på en qvällsväg med — fyra, fem, sex — ring och begåfning, så vill jag gå i krum som en gädda! Ja se, om den dagen randades, så sprucke postmästerskan, och det måtte hon, för hennes långa Agatha går ändå aldrig upp mot vår lilla Wendela. Vänta nu, ge me si: — sju, åtta, nie — ja, här ligger väg för henne, väg öfver både sjö och land, och der — elfva, tolf, tretton — kommer (tvi, sådan uselhet!) en spelevink som går i ruterna. Men jag ser ändå hvad jag ser: det fräser och brinner ett slag, men se'n slocknar hela tutten och hon vänder sig åter mot spader kung, och de ha aldrig grand sig emellan annat än hjerter sjuan, som är fästmansrepresenterna. Ja ja, kära syster, låt henne i Guds namn resa,

om hon nödvändigt så vill, men — i systers ställe gjorde jag en liten tébjudning för kassören innan dess, och så blefve jag litet trött på qvällen och ginge ut och hælde mig på soffan en stund (kassören vet att syster är svag), och så finge vår Herre styra för resten. — För gammal, säger syster? Skölde var ung, han, men jag tror inte, oss emellan sagdt, att syster mera rosade marknaden för det. Med ett tvåvåningshus och 3,000 rdr om året är en karl alltid både ung och vacker nog för en förständig kvinna. Och kloka ha vi varit, som aldrig låtit henne förstå hvad vi sett; då hade vi skämt bort alltsammans. En öfverraskning har uträttat mycket här i världen. Tag en pris, kära syster, så lägga vi en stjerna sedan! Kusin Lotten och hennes förslag i all ära, men — tro mina ord, att syster på allvar bör tänka på den der lilla tébjudningen. Ett sådant oskyldigt finger i spelet känner jag på mig att vår Herre förlåter!“

2.

Hvilken stockholmare känner icke till »Piperska muren», detta väl renommerade värdshus, som uppstått på spillrorna af en adlig borg, hvilken en gång var kringgårdad af en väldig stenmur och då med rätta gjorde anspråk på prakt och storhet? Den högadliga borgen, eller rättare muren, har som arf åt en gladlynt men plebejisk efterverld måst lemna sitt namn att användas som skylt för ofvannämnda värdshus, som numera har gamla anor, äfven det, och som bland sina många kunder alltid företrädesvis räknat de unga på Kungsholmen stationerade läkarne, hvilka der sammanträffat efter dagens mödor och vid ett och annat glas meddelat hvarandra sina medicinska rön och framtida förhoppningar.

Det var en vacker höstkväll i början af —40-talet. De lummiga träden på Kungsholms kyrkogård hade redan börjat rodna för de skarpa nattfrosterne, och gräsmattorna på Piperska murens vallar skimrade som guld i afton-

belysningen, men ändå funnos kvar på vallarna de vanliga små borden med sina stolar omkring. Man var måhända icke så frusen af sig på den tiden, eller, om man var det, visste man att bättre göra sig botemedlen mot detta onda till godo. Huru som helst, närmade sig minst ett halft tjog unga läkare sitt gamla älsklingstillhåll och gick under lifligt samspråk upp för den lilla slutning, som för dem till mötes en af deras kamrater, själen i deras krets, den unge, liflige och lefnadsglade kandidat Lönner.

"Hör på, mina vänner," yttrade denne, i det han snart fann sig omringad af hela flocken, "jag har en tusan så trefflig nyhet att förkunna!"

"För all del, sitt inte på *den!*" tillrådde en liten undersätsig kamrat. "Har du fått »rek» eller arf eller har du utsigt att bli kunglig lifmedicus efter tagen licentiat, så — Gud bevara konungen!"

"Jag har i dag för första gången sett en verklig skönhet, en tjusande, en himmelsk uppenbarelse!"

"Det är en af dina gamla nyheter; jag vill minnas att du tyckte rödhåriga Annette också var skön, hon som . . ."

"Det är allvar nu, så sannt jag lefver, och bli ni inte kära i henne, hvarenda en, med mig i spetsen, som redan är det till hälften, så vill jag inte vara hederlig karl."

"Hvar är hon — hvar finns hon — hur ser hon ut?" ljöd det helt ifrigt omkring honom.

"Hon är *här* på värdshuset, dit gudarne må veta hur hon kommit, ty nog passar hon, i mitt tycke, bättre på en tron."

"Resande?"

"*Uppasserska*, min bror, och en *uppasserska* som intet värdshus på denna eländiga planet ännu framvisat maken till! Om en af den forna borgens högadliga fröknar — och dertill den skönaste af dem alla — stigit ned till jorden, för att som Hebe uppvakta dess ovärdige söner, hade hon aldrig kunnat uthärda en jämförelse med denna. Skrik bara inte till af öfverraskning när ni få se henne; det vore opassande. Hon kom i går qväll och har redan på morgonen tillträdtt sin nya befattning."

“Och du har redan talat med henne, trefaldt lycklige, du som aldrig försummar ett godt tillfälle?”

“Naturligtvis!”

“Vi måste ha oss en supé här i afton,” föreslog en af kamraterna, “så att vi ostörda kunna betrakta henne. Behagar hon oss, skola vi sannolikt icke underlåta att visa henne tillbörlig artighet.”

“Men ingen *otillbörlig*, kom ihåg det!” yttrade kandidat Lönner, i det hans mörka öga sköt en blixtn; “beundren henne gerna, men i tysthet; det är mitt råd.”

“Tackar! Säkert är det oegennyttigt. Nå, har du tänkt på att skaffa oss något värmande?”

“En bål, mina herrar, en liten den smakligaste bål, och — Hebe kommer själf med den: se der!”

Som berörda af ett trollspö vände sig alla om och sågo en syn, väl värd att skåda.

Klädd i en enkel, ljus klädning och med det gyllne håret i rika naturliga lockar kring sitt fina ansigte, sväf-vade en ung flicka fram öfver gången, försigtigt, kanske litet ovandt bärande den beställda bålen. Då hon nedsatte den, rodnade hon lika vackert som aftonskyn upp öfver henne, i det hon gjorde en liten nigning, mera passande för en värdinna än för en värdshusjungfru, och sade: “jag skall strax komma med glasen!”

Som genom en tyst öfverenskommelse lyftade herrarne på hatten för den vackra uppenbarelsen, och icke ett ord af de vanliga, själfsväldiga talesätten fann väg öfver deras läppar.

“Det var fan!” sade beundrande den korte kandidaten.

“Det var en engel,” menade de öfriga, i det de så länge som möjligt följde henne med blicken.

“Hon är så ståtlig, att det nästan är genant,” påstod en annan. “Inte går det an att skämta med en sådan?”

“Det är inte heller meningen,” inföll Lönner.

“Menniskan är skön, men malplacerad,” påstod den korte, “och nu, sedan jag hemtat mig, förklarar jag mig för den näpna Jeanette.”

“Gudskelof — en rival mindre!” skrattade den glade Lönner, i det han gjorde sig redo att ur den nu återkommande skönhets hand mottaga brickan med glasen, ett

bestyr, det tjugo andra händer genast voro villiga att dela med honom.

Flickan ville aflägsna sig.

"Dröj ett ögonblick!" bad Lönner med bevekande ton, i det han hastigt ifylde glasen. Derefter räckte han artigt ett åt henne, fattade sitt eget, aftog hatten och utbad sig i sitt och kamraternas namn att få dricka en skål för mamsell Wendelas trefnad på »Piperska muren», som han efter denna dag förespådde dubbelt antal gäster mot förut.

Wendela — vår bekanta från C. — såg litet öfverraskad ut, vidrörde lätt glasets rand med sina läppar, tackade för herrarnes uppmärksamhet och hoppades att med hennes trefnad hade ingen fara, alldenstund hon ju hade till en angenäm pligt att betjena endast bildade män, som visste att respektera en qvinna i hvad samhällsställning hon än befunno sig. Ytterligare en nigning — och Wendela försvann lätt och tyst som hon kommit.

"Nej, den der är då aldrig rätt bevändt med," påstod den korte kandidaten, i det han med vidöppna ögon stirrade efter den försvinnande. "Hon är någon sorts prinsessa eller fröken, som flytt från någon tyrann i och för en olycklig kärleks skull; det är klart. Gör henne sin kur den som vill och vågar! Förekommande är hon emellertid så till vida, att hon motar ut en, innan man hinner bestämma sin anfallsplan mot hennes unga hjerta. Lika gerna kan man hoppas att röra tyska kyrkan."

"Men hon talar och svarar i alla fall," inföll en annan af kandidaterna.

"Ja, hon *talkar* bra, men *svarar* nej," nickade den korte. "Hur skall man våga att t. ex. bara ge dricks-pengar åt en sådan Juno? Nej, som jag säger, menniskan är skön, men malplacerad. Tacka vet jag Jeanette!"

Men hur det var, talades under en hel timme om intet annat än den nya värdshusflickan, och lilla Jeanette hade aldrig blifvit så litet uppmärksamrad. Under supén (man visste på den tiden ej om benämningen *sexa*) passade mamsell Wendela upp och var vänlig och glad, men med en måtta, som var »förtviflansfull». Hon log ofta, men skrattade aldrig, och när hon ombytte tallrikar eller framsatte glas, beräknade hon så noga sina rörelser, att hennes ljusa klädningsärm ingen enda gång kom i kolli-

sion med kandidaternas bonjourer. Hennes ovana vid upp-passningen och deraf följande lilla förlägenhet ökade endast behaget af hennes person, och då, efter slutad supé, Lönner räckte henne handen till afsked, låtsade hon icke se det, men neg med ett så intagande och enkelt behag, att han omöjligt kunde finna sig stött. Att ge henne drickspenningar kom icke i fråga af det skäl, att värden förut som hastigast hviskat till Lönner att den »nya mamsellen» önskat att, ifall några drickspenningar vore afsedda för henne, dessa måtte läggas i en sparbössa i förstugan, så att hon för hvarje afton måtte kunna dela med sig hälften af innehållet åt sin kamrat, Jeanette.

“Trodde jag icke det,” sade den korte, i det han vid hemgåendet stack sina knubbiga händer i rockfickorna, “att hon ej ville ta emot drickspenningar direkte. Nej, hon vill tydligen icke taga emot någonting annat än en sållad och finsiktad beundran.”

“Nå, då är åtminstone *du* befriad från allt besvär,” menade Lönner, som icke kunde tåla att ej alla beundrade den unga flickan, hvilken så upptog hans tankar, att han med undran frågade sig sjelf huru en bekantskap, så kort som denna, kunnat efterlemna ett så lifligt intryck. Var det kärlek eller endast en till högsta grad drivfen beundran? Han visste det icke; han visste blott att af alla de unga flickor han förut sett, ingen kunde jemföras med den sköna Wendela.

Och alla kandidaterna förklarade högt att ingen af dem skulle ha något emot att göra den älskvärda värds-husflickan till sin doktorinna — nota bene, om hon till sin skönhet kunde lägga ett kapital af minst 50,000 rdr.

Kandidat Lönners spådom gick i fullbordan; gäster strömmade i massa till Piperska muren, och värden derstädes hade fullt ut lika mycken ömhet för mamsell Wendela som savoyardgossen för sitt marsvin. Det regnade artigheter öfver den unga flickan sjelf och penningar i hennes sparbössa, och innan ett halft år förgått, hade hon en vacker hopspard summa, den hon med gladt hjerta sände till sin mor. Under detta halfva år hade hon uppfört sig

så väl, att icke den ringaste skugga kastats på hennes rykte. Det enda man tyckte sig förmärka var att hon måhända visade Lönner något mera vänlighet än de andra kunderna, eller rättare sagdt, att hon inför hans eldiga blick lättast nedslog sin egen, i det en förrädisk ros sprang upp i dubbel fågring på hennes kind.

Men sedan någon tid hade förhållandet blifvit annorlunda. Wendela log mera sällan, då deremot Lönner skrattade dubbelt så högt som förut, tömde oftare sitt glas och skämtade mera öfverådigt än någonsin. Men det var därför, att han drogs med vankelmodiga tankar, att hans inre var i uppror och att han omöjligt kunde fatta ett beslut.

Så stodo sakerna, då en vacker vårmorgon portarne till Kungsholms gamla kyrkogård sakta skötos upp af Wendelas hand och hon trädde in på det fridlysta området.

Klockan kunde ej vara mera än 6 på morgonen. Daggen låg ännu i klara droppar på det späda gräset, och i de nyknoppade trädkronorna höllo foglarne sin morgonandakt. Wendela såg tankfull, nästan sorgsen ut, der hon långsamt sjönk ned på en bänk i ett aflägsset hörn. Kort derefter ljödo snabba steg; hon såg upp — och August Lönner stod framför henne.

Han var blek, men i hans öga lästes mot vanan ett fast beslut.

Han fattade Wendelas båda händer, lade dem öfver sina brännande ögon och förblef tyst en lång stund. Då han äntligen tog bort dem, föll en droppe till de många daggperlorna i gräset.

“Hör mig med lugn, bästa Wendela,” började han.

»Bästa Wendela» — ack, på de orden, på den tonen förstod Wendela att hennes korta sällhetsdröm var förbi!

“Du behöfver icke säga mera, August,” hviskade hon, som såg huru svårt han hade att finna ord för att fortsätta. “Vet jag icke allt! Tror du icke jag kan fatta hvad det kostar dig att — att krossa min lycka! Vet jag icke att du är skuldsatt, fattig och utan hjälpare; att du på detta sätt kanhända aldrig kan ta din examen, med ett ord att du, om du binder dig, måste liksom så många andra söka en rik flicka, och jag, den fattiga

värdshusflickan, skulle stå dig i vägen! Nej, så sjelfvisk är jag icke.“

“Men Wendela, om du ville . . .“

“Tyst, tala aldrig om någon hemlig förlofning! I detta enda fall har jag min stolthet. På den plats jag innehar, skulle förtälet snart hinna mig, och ingen får ha något att säga om August Lönners brud. Tror du vi skulle kunna dölja vår kärlek för nyfikna blickar? Ack, jag fruktar de redan genomträngt denna hemlighet. Och att du icke vill öppet förlofva dig under dina nu varande ovissa förhållanden, gillar jag fullkomligt. Du vill ej att en hop tanklöst folk skall roa sig på min bekostnad och tala om »framtidspartier, som aldrig realiseraras», med mera sådant dumt och sårande skämt. Det är för *min* skull du försakar din käraste önskan, jag vet det nog!“

Och Wendela hade under det hon talade rest sig upp och stod nu framför Lönner så skön och inspirerad, att han nästan ångrade sitt beslut att medgifva lösandet af denna förbindelse, då den ej mera finge hållas dold. Han tyckte sig också aldrig ha älskat henne så högt som nu, då han med båda hennes händer slutna i sina betraktade denna sammanfattning af ungdom, skönhet, oskuld och hängifvenhet.

Sjelf var han hvarken bättre eller sämre än tusende andra unga män. Han hade intagits af Wendelas skönhet och oskuld; han skulle haft ingenting emot en *hemlig* förlofning med alla dess behag, men en *offentlig* med en värdshusflicka, hur älskvärd som helst — nej, så stort moraliskt mod hade han icke! Det vore detsamma som att stanna på sin bana, och han, som var så omtyckt och nästan firad, tänkte minsann icke förblifva i skuggan.

Wendela åter — en ädel och varmhjertad samt litet svärmisk natur — måste ha ett ideal att beundra och när den, på hvilken hennes tycke fallit, ingalunda var ett sådant, var det naturligt att hon skulle göra honom dertill. Hans obenägenhet för en offentlig förlofning härledde hon, som vi sett, af grannligheten hos honom och led fullt ut så mycket af hans förmodade smärta som af sin egen verkliga.

Men på hennes beslut att upphäfva det forna förhållandet dem emellan kunde ingenting verka, ty hennes viljekraft var stark, och hon hade aldrig vant sig att vika

ifrån hvad hon ansåg för rätt, så snart hon tycktes ha detta klart för sig. Man förvånar sig så ofta öfver att se en ädel kvinna fatta kärlek till en ganska medelmåttigt utrustad man. Ack! hon älskar icke samma bild, som världen skådar med oförvilladt öga. Hon ser honom genom det glas, som kärleken färgat rosenrött, och många tårar kunna falla på detta glas innan färgen så småningom förbleknar; men när detta en gång sker, och glaset krossas, så att det i många och splittrade stycken återgifver hvad som en gång var en helgjuten och harmonisk bild — då först är en kvinna olycklig.

"Men, min älskade flicka," sade Lönner vekt och ännu under inflytelsen af den värma Wendelas inspiration hos honom framkallat, "icke skola vi dock afgöra vårt öde i dag, icke i denna stund, icke..."

"Jo, nu skall det ske, skulle också mitt hjerta brista. Hvad äro några stulna timmars lycka mera eller mindre! Vi ha varit lyckliga — vi böra också kunna bära motgången. Jag skulle bara önska... önska att ha en vrå på jorden, dit jag kunde fly, ty att stanna här ute efter denna dagen förmår jag ej!"

Wendelas exaltation hade nått sin höjdpunkt, och hennes lätta gestalt skakades af våldsamma snyftningar.

Lönners hjerta började att *verkligen* röras; kanske vacklade i detta ögonblick åter hans beslut; åtminstone slöt han den skälfvande flickan i sin famn, bortkysste hennes tårar och tillhviskade henne ord, som voro ämnade att trösta och fröjda henne, om hon hört dem, hvilket i anseende till hennes djupa rörelse var tvifvelaktigt. Det säkra är att hon ännu en gång tryckte sig intill honom, hviskade i hans öra ett »farväl!» och — var borta, innan han riktigt hunnit sansa sig.

Samma dag, vid 2-tiden, sågs en ensam vandrare styra kosan åt Piperska muren. På hans sätt att se sig omkring och att stanna vid de föremål han fann anmärkningsvärda kunde man igenkänna landsortsbon, äfven om icke den något primitiva snitten på hans kläder för-rådte honom.

Då han vek af vägen och gick upp åt värdshuset till, satte han käppen under armen, tog upp snusdosan och unnade sig en försvarlig pris, i det han småleende sade för sig sjelf: "efter en half dags promenad på dessa förb—de rullstenar skall en god middag smaka riktigt skönt! Undrar om här, liksom förr i världen, finnas små näpna flickor?... är alltid uppfriskande för aptit och humör att se ungdom omkring sig då man äter..."

Här stannade vår hederlige vandrare, tog upp ur fickan ett litet rundt, blänkande föremål, något större än en specieriksdaler, och, då han just i detsamma befann sig bakom ett träd, begagnade han sig af tillfället och höll den lilla fickspegeln — ty det var en sådan — framför sitt ansigte, jemkade löskragen tillrätta, strök ett par gånger med fingerspetsarne varsamt öfver håret och knäppte bort några snuskorn från det finstärkta skjortbröset.

"Ja, ja," suckade han halfhögt, "det är förargligt att man skall bli gammal med åren, men — herre Gud! då man icke vill något annat än fägna sitt öga med åsynen af ungdom och fägring så — hm! jag undrar om lilla rummet till venster finnes kvar; der stod en vacker människa förr i världen... jag tror jag skall titta in der först och höra hur dags här serveras."

Och med en viss långsam värdighet lade vandraren handen på låset, öppnade dörren och trädde in.

Ett glädjeskri! — och den ena af rummets trenne »vackra människor» störtade sig i gubbens famn under utropet: "farbror, käraste farbror, hvilken oväntad lycka!"

"Mitt barn, min — åh Herre Gud, hjertandes flicka, träffar jag *dig* här, jag som i eftermiddag tänkt söka dig hos »tant Lotten»!" utropade den hederlige stadskassör Lennmark — ty främlingen var ingen annan än han — i det han höll tätt intill sig den gåfva, som han tyckte fallit öfver honom som från skyn.

Men var han förvånad, så voro de öfriga personerna i rummet det icke mindre och blefvo det än mera, då Wendelas fröjd slutligen upplöste sig i en ström af tårar, hvarunder gubben, förtjust, generad och oviss om hvad han skulle taga sig till, alltemellanåt strök med sin lediga hand öfver Wendelas ljusa lockar, i det han såg sig om

efter någon ostörd vrå, dit han kunde draga sig tillbaka med sin ljufva börda.

Slutligen kom Wendela sjelf till insigt af hvad stunden kräfde, vände sig till de båda andra flickorna i rummet och yttrade vänligt: förlåt, men det är en gammal kär vän från hemorten! Och med dessa ord drog hon med sig den öfverraskade kassören ut genom dörren och uppför trappan samt in i det lilla rum, som hon tillsammans med jungfru Jeanette bebodde.

Hvad här afhandlades dem emellan blefve för vidlyftigt att omtala. Allt nog, då samtalet var slut fattade Wendela gubbens hand med sina båda, tryckte den hjertligt och yttrade:

"Så har jag då funnit en tillflyktsort och en... en vän, som jag kan värdera af hela mitt hjerta!"

"Det har du, barn lilla; en *faderlig* vän, öfver hvars hem du skall sprida ljus och värme och vid hvars bröst du tryggt kan gråta ut den smärta, du nu blott antydt, men som du kanske en gång skall till fullo yppa."

En månad härefter afkunnades i den lilla staden C:s kyrka ett »kristligt äkta förbund mellan stadskassören herr Svante Sebastian Lennmark och dygdädra jungfru Wendela Elisabeth Skölde».

Nyheten kom öfver den goda staden som ett åkslag, ty man trodde att Wendela endast följt hem med farbror Lennmark för att helsa på sin mor och att hon åter skulle tillträda sin befattning, på hvilken man för öfrigt icke riktigt hade reda. Fru Skölde hade sanningsenligt endast kunnat meddela hvad hon sjelf visste, eller att Wendela tills vidare endast vore anställd vid en »affär», om hvilken hon ej ville yttra sig, förr än hon finge se hur hon der sloge sig ut. Man tog emellertid för afgjort att hon »var i handel», ty detta var ju hennes afsigt när hon reste upp. För resten tyckte man nu, som förut, att Wendela var en kraftfull och redbar flicka, men af en allt för stor sjelfständighet — och man hade rätt, som man någon gång har, äfven i en småstad.

Man hade gerna förlåtit Wendela att hon tagit en så underordnad plats som den i en handel; men att hon nu

skulle bli en af de förnämsta fruarne i den lilla staden kände man sig alls icke hågad att ursäktas. Det lilla samhället var formligt i uppror; men den som gnuggade sina händer och skrattade både först och sist, det var moster Karin. Hvad var det hon en gång sade? Hvad var det hon sett i korten? Jo, jo! Gammal är äldst, och, säga hvad man ville, men detta var ej första gången korten sade sannt, och en narr vore den, som förnekade dem deras betydelse. För madam Renströms känslor tilltro vi oss icke kunna redogöra. Utbrottet af desamma var emellertid karakteristiskt nog: hon slungade sina gamla töfflor rakt i väggen; slog med sitt blågarnsförkläde efter katten, spottade tre gånger mot kassörens dörr och svor på att »flytta i morgon dag.» Derefter grät hon, och sist lät hon öfvertala sig af sjelfva bruden — att stanna kvar, hvilket hon inom parentes sagdt icke ångrade. Och när bröllopsdagen kom och madam Renström gick och passade upp, klädd i ny svart bombasinsklädning och gullörhängen (presenter af brudparet), var hennes ansigte ett ibland de gladaste och hon lät den öfverlyckliga moster Karin förstå att hon (madam) »länge sett hvar haren hade sin gång, fast hon ej brytt sig om att tuta ut det för afundsamt folk.»

Men inom sig tänkte hon: en ung och oförståndig fru — och de gamla gummorna, mor och moster hennes skola icke flytta hit, utan bo tillsammans för sig sjelfva — åh lappri; ännu har icke Sara Renström spelat ut alla trumfen!

3.

En lätt sommarskymning hade redan ett par timmar hvilat öfver den vackra brunnsanläggningen vid R. Man var midt i säsongen, och de flesta och förnämsta gästerna voro redan anlända. Det var tyst öfver allt, så tyst att man klart kunde urskilja näktergalarnes drillar i de dunkla trädkronorna.

Med ens slogs upp en dörr till en af de vackrare vil-lorna, och ut för trappan, ned för gatan ilade en ung tjenst-flicka, som ej en gång var ordentligt klädd.

Hon sprang i riktning mot brunsläkarens hus, och sedan hon uppnått det, stannade hon ett ögonblick för att hämta andan samt drog derpå af alla krafter i klock-strängen.

Först då hon ett par gånger förnyat operationen, visade sig genom fönstret hufvudet af doktors betjent.

"Hvad tusan står på? Ni ringer inte menskligt heller! Jaså, det är hon, lilla vän!"

"Är doktorn hemma?"

"Ja."

"Bed honom genast komma till »Gröna villan» och in till kassören som häftigt insjuknat! Frun är alldeles förtviflad; hon tror att han skall dö."

"Jaså; ja, men doktorn mår sjelf inte bra; han var sjuk hela dagen i går, och nu i natt har han inte..."

"Men, du min evige, då en brunngäst är sjuk så..."

"Kan en som *inte* är brunngäst också ha sina rättig-heter; man är inte mer än menniska, fast man är doktor. Lugna sig nu i alla fall, lilla vän, så ska' jag höra åt!"

Betjenten försvann och återkom efter några ögonblick.

"Det är omöjligt; doktorn är, så sannt jag lever, inte kapabel att stå på sina egna ben, mycket mindre att sätta karkas i andras."

"Herre Gud så olyckligt! Hvad skall jag taga mig till? Jag törs ej komma tillbaka utan hjälp."

"Det ska' hon inte heller behöfva, för vi ha en à partodoktor här som kom hit i går qväll på genomresa till C. Han är gammal bekant med husbond och kommer ned så fort han fått på sig litet, så att han kan följa med. Behagar inte skön jungfrun stiga upp så länge medan hon väntar?"

"Usch, Jonsson, att han kan tala så der slamsigt, när han hör hur ledsamt det är!"

"Jag hör aldrig annat än ledsamt, därför har jag slagit mig på rolighet, sir lilla jungfrun. Om jag skulle gråta öfver alla doktors sjukbud, skulle jag bli som en lefvande vattenkonst."

"Ja, det vore mycket bättre."

“Aldrig kan hon mena det; men — jäså, han är redan färdig; det var en attan att skynda sig! Jag hör honom i salsdörren. Godnatt, sötblomster! Gör snart om visiten, men gör den då litet längre!”

I detta ögonblek sköts hastigt förstugudörren upp och en ung man med öppet och gladt ansigte trädde ut på trappan — det var »å parto-doktorn».

“Gå på nu, min vackra flicka,” sade han, “så skola vi snart vara framme.”

Och medan de så följdes åt den korta vägen började den nye doktorn göra sig underrättad af flickan om hennes husbondes forna helsotillstånd och vanor, för hvilket allt hon redogjorde med den okonstlade öppenhet, som tillhör landsbygdens barn.

“Och han har ofta känt yrsel, eller hur, lilla jungfru?”

“Ja bevars, det har han visst; mest på de här två sista åren, sen han blef så fet.”

“Jaså, han har blifvit fet.”

“Tror jag, det! ända se'n han blef gift.”

“Såå — han är gift.”

“Ja-a då, och med en sådan ung och vacker menska, så. Frun är så god som en engel och har pysslat om honom som om han varit ett lindebarn.”

“De äro således lyckliga.”

“Usch ja, alldeles rysligt, fast kassören kunde vara far åt'na. Det förstås att hon suckar litet ibland — men det är bara när hon tror att ingen hör'na och är väl mycket för det att kassören är så gammal att hon tror att han skall dö ifrån henne.”

“Sancta simplicitas!” mumlade doktorn.

“Hva falls?”

“Åh ingenting; jag bara säger att du är ett snällt barn.”

“Se här ha vi gröna villan. Jesses hva' frun ska' va' ängkujett! Se bara hur ljuset flyttar sig fram och tillbaka! Var så god, herrn, och vänta utanför dubbeldör-rarna, medan jag springer in köksvägen och öppnar; jag kommer på eviga momangen!”

Ett par ögonblick stod den unge, lefnadsglade mannen utanför dörren, nästan likgiltig, som menniska betraktad, för *hvilken* taffla, som derinnanför skulle upprulla sig för hans vid allt menskligt elände vana blickar. Snart

hörde han dock snabba och lätta steg inne i rummet; ett ljussken bröt fram mellan springorna; en hand fattade i låset, ryckte häftigt upp dörren, och midt emot sig såg han husets herrskarinna, hvit om kinden som den natt-drägt hon bar.

Båda togo ett steg tillbaka; ett lätt anskri hördes, och med ett klingande ljud föll ljusstaken ur den unga kvinnans hand i golvet.

Först när hon sjelf syntes nära att sjunka samma väg, tog läkaren ett dristigt steg inom dörren och mottog i sina armar den halft vanmäktiga, medan öfver bådas läppar banade sig väg endast tvenne ord:

"Wendela!"

"Lönner!"

Ljuset hade slocknat i fallet och endast sommarnattens skuggor åsågo detta möte.

Inom ett ögonblick var Wendela åter sig sjelf märktig, fattade Lönners hand och ledde honom till den dörr, innanför hvilken den sjuke låg, hviskande med oförstäld ångest: "rädda honom, om det är möjligt, och jag skall bli er tacksam så länge jag lefver!"

Nu var Lönner åter endast läkaren. Med den samvetsgrannaste omsorg undersökte han den sjukets tillstånd, medan Wendelas ögon ängsligt följde uttrycket i hans ansigte. Detta uttryck var icke gladt.

Wendela såg det, och då Lönner slutligen var färdig att gå och hon följde honom till salsdörren, stod i hennes öga den fråga, som hennes darrande läppar icke vågade uttala.

Lönner förstod henne.

"Så länge lifvet fins, bör man icke uppgifva hoppet," yttrade han.

Wendela förmådde icke svara; men ett par tårar rullade långsamt ut för hennes kind och hon helsade endast med en stum bugning, då han lemnade rummet.

Lönner hade med lätt och tanklöst sinne gått vägen till »Gröna villan»; stilla och begrundande gick han *derifrån*.

"Kan det vara möjligt," mumlade han slutligen, "att hon älskar denne gamle gubbe, efter hon så varmt ber för hans lif? Bah! sådana äro kvinnorna! En grann våning, en dyrbar paryr kommer dem att glömma att de en gång haft ett ungdomstykke, eller med andra ord: *ett hjerta*."

Sedermera är det ett lysande lif de i sina gamle mäns person tillbedja, det är klart; — så också med Wendela.“

Så *icke* med henne, sade eftertanken; dör mannen, blir hon ju äfven då förmögen och derjemte oberoende.

Ja, hvem blir klok på qvinnorna!

Och så ber hon att jag, just *jag* skall rädda honom! Nå, ljuv är hon i alla fall och, när allt kommer omkring, torde hon måhända vara en hårsman bättre än qvinnor i allmänhet, och jag — har varit en åsna. A la bonne heure! Det är för sent att ändra; bäst är att icke vidare tänka på saken!

Med denna föresats gick vår läkare upp för trappan till stadsläkarens våning och in i sitt rum. Han glömde, besynnerligt nog, att hvissla, som han annars alltid brukade. Han hade äfven, som man vet, föresatt sig att »icke tänka vidare på saken», och lyckades till den grad, att han ända tills klockan 4 på morgonen tänkte på ingenting annat. Han somnade då och drömde att kassören var död och att likvagnen, som bortförde honom, körde rätt öfver hans — Lönners — hufvud samt att det ideligen dunkades på en trumma, öfverklädd med svart flor. Slutligen tyckte han sig stå med den öfriga processionen vid grafven och vara iklädd kappa och krage, för att förätta jordfästningen. Med dånet af en kanon föll hvarje skofvel mull på den svarta kistan. Denna måste ha remnat, det var ej möjligt annat; han måste böja sig ned och se efter: ett steg, ännu ett på den smala brädan, som låg likt ett gränsmärke mellan lif och död, och med ett förtviflans rop befann han sig i grafven — nej, i sängen och fullt vaken. Men dånet fortfor; det var på hans kammardörr man slog af alla krafter; han hörde det nu.

“Jag kommer — hvad är det?” skrek han yrvaken.

“Det är från »Gröna villan» — kassören der håller på att dö,” underrättade i vredesmod doktors jungfru, som nu hållit på att mer än en qvart bearbeta dörren.

“Nå, doktorn sjelf då?”

“Lika dålig som i går,” rapporterade jungfrun och försvann i trappan.

En timma senare stodo Lönner och Wendela vid kassörens dödsbädd.

Der låg nu den gamle mannen med uttrycket af en vacker frid öfver sitt ansigte.

"Gråt icke!" hviskade han till Wendela, hvars tårar strömmade öfver hennes kind. "Tack för den lycka du beredt mig — den var för stor att räcka länge! Du har varit en engel af tålmod och mildhet mot mig, gamle man — nu stundar din frihetsdag. Tyst, afbryt mig icke; jag vet hvad du vill säga; vet att du håller mig kär, men det fins en annan och högre lycka: ungdom mot ungdom, hjerta mot hjerta... den lyckan skall bli din. Jag har länge sedan sorjt för din framtid — och hans, som du en gång älskade och som... du skall återfinna. Tack för ditt förtroende! tack för det du låtit mig jemna hans bana; du vet att jag gjort det gerna för din skull — och nu! lägg ännu en gång din hand i min och bed med mig att ej min kamp må bli för svår; bed för min själ!"

En halftimme härefter spred sig inom brunnssocieteten och staden den underrättelsen, att stadskassör Lennmark från C., som endast för några dagar sedan kommit till brunnsorten för vårdandet af sin helsa, helt hastigt aflidit, efterlemnande en ung och rik enka, försänkt i djup sorg.

Inom åtta dagar var begrafningen försiggången, kassörens våning å nyo anslagen till uthyrning, och den unga enkan rest till sitt hem, utan att de ungherrar, som funnos vid brunnen och som ej begärde något bättre än att längre fram få åtaga sig rollen af tröstare, fått se så mycket som skynten af hennes sorgflor.

Ej heller fick man veta något intressant om den aflidnes »sista stunder», ty den unge »å-parto-läkaren» hade, sedan han vid de sorgliga begrafningsbestyren biträdt den unga frun, som kände ingen på orten, afrest från staden på samma gång som hon; fast åt motsatt håll, utan att dessförinnan ha meddelat sig åt någon människa, icke ens åt sin gode vän, brunnsläkaren, som dessutom hade nog af att tänka på sin egen klena helsa.

Ett lustparti skulle för öfrigt just då arrangeras hvilket hade till följd främst det, att tanken på kassörens bortgång alldeles kom att träda i bakgrunden. Och så var hela tilldragelsen glömd inom 14 dagar — den

längsta tid någon menniska kan stå ut med att tänka på något ledsamt som rör *andra*, såvida det ej är förenadt med skandal.

Två år härefter, en vacker sommardag, såg det lifligt ut på »Piperska muren». Stora salen kläddes med löf och blommor; kransar och guirlander bundos och anordnades; festbordet dukades med silfver och kristaller och vaktmästare i svarta frackar sprungo om hvarandra. Det skulle bli ett större middagsbröllop, och hela tjänstpersonalen var mer än vanligt intresserad, ty bruden, den blifvande doktorinnan, hade för sex år sedan varit aldrig ett grand för mer än en af dem; hade helt enkelt varit uppapperska på Piperska muren och kamrat med jungfru Jeanette, den enda af betjeningen sedan den tiden, som ännu fanns kvar på värdshuset.

Brudgummen, den glade, den öfversälle doktor Lönner, hade med flit velat fira sitt bröllop just på denna plats, der han först blifvit bekant med sin brud.

Kanske ville han derigenom upplifva gamla minnen; kanske ville han också på så sätt visa inför kamrater och bekanta att hans brud i hans ögon icke förekom honom mindre aktningvärd därför, att hon en gång antagit en tjänarinns skepelse. Och slutligen kunde bruden sjelf med fullt lugn uppträda på detta ställe, der hon hos både husbonde, kamrater och kunder efterlemnadt ett godt och aktadt minne.

Lönners gamla kamrater — de som voro kvar — voro idel uppmärksamhet mot den vackra bruden, som, sedan vigseln försiggått, med glad rörelse såg sig omkring på detta rum, der hon fordom under både glädje och smärta tillbragt så mången sträfsam dag. Här hade hennes kärlek knoppats och blommat, för att sedan undanträngas af hvad hon ansåg för en tung men helig pligt; här stod den nu åter i fullaste blomstring och midt i lyckans solsken. Huru stunderna dock ilat undan, både de glada och de sorgsna! Ofrivilligt sammanknäpte hon händerna och uppsände till Gud en suck af varm tacksamhet, medan hennes blick föll på den man hon så varmt

älskat och älskade och som hon smyckade med alla de företräden en qvinna under sådana förhållanden alltid har till hands.

Bröllopsmiddagen var i allo lyckad; skålarne och talen hvarken färre eller dummare än alla andra sådana, och brudpar och gäster glada och belåtna. Mest lyckadt var kanske världens tal, i hvilket han på ett fullkomligt aktningsfullt och dock humoristiskt sätt berörde den glada tid, då brudens älskvärdhet var den magnet som fylde hvarje vrå af Piperska muren med gäster, hvilka ej ansågo för rof att i dubbla ransoner dricka den nyuppgångna stjernans skål. »Den korte» — nu tjock i proportion — hade för tillfället knäfallit hos sångmön och frambar nu för sällskapet hennes bönhörelse i form af verser, som i ett prydligt staccato tolkade hans välmening. Han kunde aldrig öfvervinna den känsla af vördnadsfullt tvång, som Wendelas närhet pålade honom och skulle bestämdt skrivvit betydligt bättre om Jeanette varit bruden.

Men när slutligen den glada festen var till ända och brudparets vagn körde fram för att mottaga det unga paret, som utan eskort ville färdas till sitt hem, höjde alla sina glas och drucko i perlande champagne brudparets välgångsskål. Och så, under de qvarståendes hviftningar och afskedsord, tog doktor Lönner med sig sin unga brud från den plats, der hon för första gången satt hans hjerta i eld och lågor, och förde henne till sitt hem, der husgudarne helsade dem med sitt tysta välkommen.

Der stodo de nu vid fönstret och blickade mycket på hvarandra och någon gång på Mälaren, i hvars bölja aftonsolen gick till hvila.

«Och du,» sade slutligen Lönner med strålande ögon, i det han kysste sin hustrus hand, «du var då den fé, som, utan att jag kunde ana det, i så många år sörjde för min trefnad och gjorde det möjligt för mig att taga mina examina och gifva mina björnar nådestöten — o, att jag kunnat vara så blind!»

«Det var icke jag, August' det var *han*, den ädle faderlige vännen, som egde mitt fulla förtroende och som i min lycka fann sin egen.»

«Men om — jag ryser vid den tanken — om jag nu bundit mitt öde vid en annan!»

“Då skulle min tröst varit hoppet att se dig lycklig. Men ett är visst: vi skola aldrig i våra böner och tankar glömma upphofvet till vår lycka, honom, som hvilar under torfvan långt härifrån.“

“Visserligen icke. Men om det ej vore synd att afundas de döde, skulle jag just kunna bli orolig öfver den stora vördnad och beundran du hyser för den bortgångne. Hvad skall väl bli öfver åt mig?“

“*Kärleken*,“ hviskade Wendela sakta, i det aftonskyn spred sitt förklaringskimmer öfver hennes rodnande kind.

En tripp till Bleking.

a, min värdaste läsare, det är under-tecknad som varit ute och »trippat», hvilket varit högst angenämt, och undertecknad som tänker beskrifva sin lilla färd, hvilket kanske ej blir alldeles så angenämt, åtminstone för läsaren. Men jag skall göra så godt jag förmår, så kan jag med lugnt samvete sitta här och afbida samtidens dom. Jag är nemligen nog blygsam att ej påräkna efterverldens.

Då man en hel lång vinter haft bestyr och omtanke om mångahanda, känns det riktigt godt att flyga ut ett slag med sommarvindarne. Stockholm är förtjusande, är ovärderligt, det är både känt och erkänt; men landsorten har äfven sina oemotståndliga behag, och har ens vagga stått i någon vrå af densamma, kommer förr eller senare en dag, då man längtar dit. Min har stått i Bleking, och jag kände i början af augusti en särdeles dragningskraft åt det hållet. Alltså packade jag en vacker dag min enda kappsäck (märken detta, I bagageälskande damer), tog ett gladt farväl af vänner och bekanta, hvilka jag bad att vifta med sina näsdukär hemma, om de nödvändigt skulle vifta, och begaf mig der efter ned till ångbåten. Den ende som grät öfver min affärd, så vidt jag vet, var himlen. Regnet

nedföll i strömmar, men i mitt inre och på mitt hulda anlete låg idel solsken; jag skulle återse min sköna hembygd, som jag ej sett på flera år. »Vänd om, vänd om till dessa a-a-alar!» ljudet inom mig, och hade jag haft någon röst i behåll, hade jag högt sjungit ut min fröjd. Jag skulle återse gamla vänner och bekanta; skulle trampa välkända stigar, der min fot ej varit sedan min glada ungdoms, ja sedan min barndoms dagar, ty de få utflygter jag gjort till min hemort sedan jag lemnade den, ha alla varit så korta, att jag ej medhunnit hälften af de besök jag föresatt mig att aflägga. Nu skulle det ske. Jag skulle ha frihet (gudaborna ord!) i tre hela veckor; hvem var lycklig, om icke jag!

Det var en afton, då jag gick om bord. Mellan koffertar, byttor och hopkrupna passagerare på mellandäck letade jag mig ned till salongen. Hvilken behaglig anblick af ljus och blommor! Af det ihärdiga regnet märktes här naturligtvis ingenting och af det oundvikliga bullret på däck helt obetydligt. Jag vågade en titt in i min hytt, och ehuru ångbåtshytter i allmänhet i mitt tycke mer eller mindre likna celler, fann jag denna ganska inbjudande. Skulle jag få residera ensam der? Ingalunda. En ung fru med sin treårige son skulle hålla mig sällskap. Nå ja, i denna min sinnesstämning blef jag både sällskaplig och barnkär och motsåg med välvilja hvad ödet mig beskärt. Den utsedda kom, såg och — segrade; den lille placerades i en koj, anbragt i höjden öfver moderns, och sedan denna och jag intagit en god supé, utförde vi det konststycket att rygg emot rygg, som grannlagenheten det kräfde, och på omkring fyra kvadrattots utrymme göra våra tillredelser för natten. Om det är en sanning att »menniskan kan hvad hon vill», hade detta påstående här ett eklatant bevis. Snart lågo vi der i systerlig förtrolighet, nu ansigte mot ansigte, och hade tillfälle att iakttaga verkan af de små förändringar vår toalett undergått. Högst enkel till mitt yttre, låg jag der dock med »fåfångans marknad» (af Thackeray) i handen, under det min vis å vis, höljd i »en sky af spetsar», som det heter i romanerna, tog fram en andaktsbok, efter hvad jag kunde tycka. Då hon läst en stund deri, sade hon ett vänligt godnatt och tillslöt ögonen, hvarvid jag af pur grannlagenhet blåste ut det ljus, som i en rörlig, vid fönsterväggen fästad ljus-

stake dinglade i närheten af mitt högra öra. Den välsignade grannlagenheten! Der låg jag nu och kunde hvarken läsa eller sofa. I salongen brann ännu ljus, det kunde jag se genom det fint uthuggna gallerverk af jernbleck, som ombesörjde nödig ventilation i hytterna och hvilket påminte mig om det genomstuckna papperet på en igelburk. Det blef allt varmare i vår cell, och jag började svettas och oroligt vända mig af och an, så godt det inskränkta bräde, som förestälde bädd medgaf. Den lille igeln i bädden ofvanför min vis à vis var äfvan orolig, men hans mor sof lugnt, det oaktadt. Ändtligen började äfven jag känna en viss dragning i ögonlocken och falla i den behagliga domning, som föregår sömnen. Jag tyckte mig ligga på botten i en liten båt ute på villande hafvet med blicken fästad på himlens skyar, som mörka och oroliga jagade hvarandra. Mellan tvenne af dem, hvilka ej nog hastigt kunde uppnå hvarandra, varseblef jag en liten klar stjerna. I ett nu brusade vågorna, dundrade det i skyarne, och — jag satt der upprätt i bädden med den nedfallande stjernan — nej, pojken, menar jag, i famnen. Jag hade nästan räddat ett människolif, ty om den lille fått fullfölja sin resa till hyttens golf, dit han bestämdt ärnat sig, kunde han ha slagit ihjäl sig. Den främmande damen träfvade efter barnet och jag efter svaffelstickorna, allt under det hon uttömde sig i tacksägelser och pojken i gallskräk. Han var dock icke det ringaste skadad, endast skrämmd. Snart tystnade han, rymdes in i den moderliga famnen och somnade på nytt. Inom kort följde vi hans exempel, och morgonsolen, som tittade in mellan de purpuröda gardinerna för det lilla hyttfönstret, fann oss ännu i slummer. Det behagliga slamret af tēskedar och koppar väckte oss ändtligen, och sedan vi vid påklädandet visat om möjligt ännu större talang i anledning af det inskränkta utrymmet än föregående afton, trädde vi ut i salongen, mottagna af det ljufliga, blandade doftet af kaffe och blommor. Sedan vi intagit vår morgonkopp, begåfvo vi oss upp på däck, der alting skimrade i den vackraste belysning. Det var en friskhet, ett lif, ett glitter, som gjorde godt i öga och sinne. Hvertenda gammalt veck i själen utjemnades hastigt och underbart, likasom då en frisk bris fyller seglen på en gammal skuta, som dervid drömmer om igen sin ljufliga dröm om den första gång

hon för gynnande vind och under klarblå himmel dansade öfver böljorna. Haf och himmel sågo djupt i hvarandras ögon och logo som tvenne älskande vid ett efterlängtadt återseende. Och åt detta skådespel skulle jag få fröjda mig en hel dag, ostörd af manuskript, korrektur, tryckeripojkar och andra en tidningsmenniskas vedervärdigheter. Röken hvirflade lustigt ur skorstenen och bildade i luften ett mjukt, vågigt släp, som till och med en furstiinna kunnat afundas; smånätta jungfrur ilade ut och in genom dörrarne till salong och kök, och passagerarne på akterdäck började sina observationer öfver hvarandras yttre människa och och sina funderingar öfver den inre derjemte, förmodar jag. En del förunderliga bylten på mellandäck började röra på sig, sträcka ut sig och antaga mensklig gestalt, hvarvid rutiga ylleklädningar, becksömskängor, tjocka, färglösa koftor, pinsbachsur och sinkor helsade den uppgående solen och breda gäspningar förkunnade ett till hälften uppvaknadt lif, hvilket först när matskrinen kommo fram, som skedde omedelbart derefter, tycktes blifva fullständigt. När de ätit, gäspade de ånyo, satte sig makligt ned, lade händerna hopknäppta i knäet och stirrade på det sotiga däck. Dessa »naturens barn» tyckas sannerligen mindre än andra ha sinne för sin höga moders skådespel. »Hvem kan veta det!» hör jag någon folkvän utropa; »kanske känna de djupare än någon annan, fast de icke yttra sig deröfver». Möjligt, men då öfverträffa de sannerligen de finaste diplomater och verldsmenniskor i konsten att dölja sina uttryck — och *hvarför* de skulle dölja dem, torde vara svårt nog att utröna. För min del dömer jag dem ingalunda; jag bara undrar öfver dem. Från undran återgick jag dock denna gång snart till beundran öfver all himmelens och hafvets skönhhet, och dagen förflöt, jag kan ej säga huru fort och angenämt. Då qvällen kom och solen svepte hafvets mörkblå slöja kring sin glödande kind, satt jag ännu kvar upp på däck och såg huru böljorna efter dagens långa lek så småningom sjönko till hvila. Stilla uppsteg månen vid horisonten och med honom minne efter minne i min själ. Jag var ju numera icke många timmars väg borta ifrån den ort, der barndoms- och ungdomslifvets lätta bilder först antagit form och färg; jag skulle ur vågorna se uppstiga det gamla kyrktornet, uppför hvars många mörka trappor jag så mången gång smugit

mig vid en aftonsångsringning, för att halft förskräckt, halft förtjust förnimma klockornas mäktiga dån och huru hela tornet tycktes skälfva dervid... jag skulle igenkänna hus efter hus; jag skulle, väl inkommen i staden, säkert på första gata möta flera än en bekant med måhända bleknade men dock alltid kära drag! Ack hvilken morgondag — och blott några timmar ännu, så skulle han randas! Jag såg mig omkring: jag var nästan ensam. De flesta passagerarne hade gått till hvila, liksom böljorna. Äfven jag gick ned i salongen och inträdde derifrån i min hytt. Om morgonen vaknade jag vid det att fartyget saktade sin väg för att taga lots om bord. Jag skyndade att kläda på mig, drack mitt kaffe fort som för betalning, ilade upp på däck och såg — det solbelysta kyrktornet i Karlshamn.

Med hvilka egendomliga, till hälften glada, till hälften vemodiga känslor jag åter beträdde det område, der mina lätta barndoms-, mina spänstiga ungdomsflöt uttagits! Ena stunden ville jag springa, för att så mycket fortare träffa mina gamla vänner; andra stunden stod jag såsom fjättrad framför ett eller annat hus, ur hvars fönster mitt minne frammanade det rosiga ansigtet af någon glad skolkamrat. Hur såg nu det ansigtet ut? Bleknadt kanhända af tärande bekymmer — liknöjdt — fridfullt? Och hvar fanns det? Troligen icke inom de gamla, välkända fönstren. Jag skulle nog få reda derpå sedan. Jag skulle egna två hela dagar åt att genomströfva hvarje gata, hvarje gränd; jag skulle titta upp i de eller de välkända fönstren, in genom den eller den lilla rutan, som med gammaldags förtroende tillät hela den förbigående världen att blicka in öfver det hvit-skurade golvet med de korslagda, hemväfda mattorna, klädhängarn vid dörren och den mörka, antika chiffonieren med sina blanka messingsbeslag. Icke ett enda af de forna välkända ställena skulle förgätas; ännu mindre någon af de forna vännerna. Ju äldre man blir, dess närmare sluter sig hjertat till det förfutna. Det finnes en tid, en solig lifvets morgon, då man finner stugan för trång och vill ut i vida världen. Man kommer ut och bländas af de nya intrycken; man kan knappast begripa att man så länge kunnat slutas inom det trånga skalet; man finner det nästan litet gammalmodigt derhemma, litet tråkigt t. o. m., och tänker på de qvarblifna med en viss medömkan. Man gör

fortsatta jämförelser, hvarvid det nya stiger upp som en mångskiftande bubbla och det gamla faller som ett vissnadtt blad. Med dessa intryck, ännu varma, i sinnet, kommer man åter en dag till sin hembygd, då man sjelf befinner sig vid lifvets middagshöjd. Nå ja; det förstås att det gamla visserligen har sin dragningskraft, men i alla fall — man skulle ej vilja qvarstanna; ljuden derute smeka ännu alltjemt ens öra; man längtar dit der de brokiga tafforna skifta i solglansen, och så svärmar man omkring i denna och vet ej af förr än qvällens milda dager börjar breda sig öfver föremålen. I denna dager ser man, besynnerligt nog, mycket som hvarken morgon eller middagssolen mäktade att klart nog belysa. Man ser tusende saker, hvilka förut undfallit ens blickar, ser dem på annat och bättre sätt, och om man *nu* gör jämförelser — icke är det det gamla som förlorar derpå. Det är barnet, som, trött af leken, längtar till fäderneyddan när dimman stiger upp ur kärr och dal och en och annan stjärna blickar genom aftonskyn. Vid vägen i det fuktiga gräset ligga fullt af lysmaskar — det är barndoms- och ungdomsminnen, som i qvällen taga ut sin rätt.

Så med mig. Jag vet mig aldrig förr i min födelsebygd haft de känslor som denna gång. Och om jag också icke mera återser den, skall det sista varma intrycket alltid stanna kvar.

Med högt klappande hjerta stod jag ändtligen utanför det hus, der jag tänkte gästa, hos ett par kära, åldriga, vänner. Jag sprang upp för den knarrande trätrappan, jag ryckte upp dörren — der sutto de ju, den gamla med den milda blicken och hennes make med det långa hvita skägget. Ett ögonblicks förvåning, en halft uttalad fråga, och ändtligen ett fullt igenkännande. Löjen och tårar, omfamningar och utrop, en fröjd, ljuffig att förnimma, omöjlig att beskrifva. De hade aldrig anat att jag skulle komma. I veten för öfrigt, mina läsare, huru högst förunderligt, att icke säga befängdt, man bär sig åt vid dylika tillfällen. Så äfven vi. Än flögo vi i hvarandras famn, slutna så tätt tillsamman, som bark och träd; än förde vi hvarandra långt tillbaka, för att riktigt fröjdas af hvarandras åsyn, fast inom parentes må nämnas att de sista tio åren, under hvilka vi varit åtskilda, icke just ökat vår skönhet. Men det var ej derpå vi tänkte. En och annan skrynkla, några

grå hår — hvad betyder det för dem som hjertligt hålla af hvarandra! Kom så natten, af hvilken, som I veten, man under sådana förhållanden pratar bort två tredjedelar och sofver den tredje.

Att efter en sådan natt vakna på morgonen och låta ögat öfverfara den ena välkända småsaken efter den andra; att höra kära, halfhviskande röster från rummet nästintill, att se dörren öppnas på glänt och derinom stickas den hedervärda nästippen af en tjenarinna, som åldrats med familjen och som vördsamt frågar om man behagar kaffe på sängen eller om man vill vänta till senare — ja, den som icke under sådana förhållanden känner sig rörd och lycklig, är en simpa och har värst af det sjelf.

Den dag var nu inne på hvilken jag skulle göra alla mina minnesfärder, göra dem ensam, ty så önskade jag helst. Jag vandrade till en början gata upp och gata ned. Huru väl jag igenkände allt! De der och hvar låga husen, de gammalmodiga trapporna med sina »räcken» af jern och trä; de små fyrkantiga fönstren, träden på »stor-torget» och den lätta grönskan på mindre besökta platser, »näset» med dess backiga, bugtande stigar och små rödmålade stugor; ågatan med sina broar och mörka, hemlighetsfulla packhusbyggnader, som kasta så djupa skuggor öfver vattnet; fiskartorget bland hvars maskrosor jag tillbragt så mången barndomsdag. Men det lilla rödmålade envåningshuset, utanför hvilket de växte, liksom jag derinnanför, var nu borta och ersatt af en prydlig, två våningar hög byggnad. För mig var det ett ledsamt utbyte. Den fanns ej mer, denna låga, mörka portgång, inom hvilken jag sprungit tusentals gånger för att bli insläppt i den lilla tysta, tarfliga kammaren till min moder, då qvällen skymde öfver det djupa åvattnet och insvepte den midt emot liggande bergiga stranden i täta skuggor. Jag stod der nu i det fulla dagsljuset, såg rörelsen på den gamla, välkända platsen, såg barnens lekar, högljudda och liffiga såsom fordom mina; hörde sorlet af köpare och säljare vid fiskbåtarne dernere, men sjelf försjönk jag i stilla drömmar om den lilla kammaren, der jag så mången gång satt i min moders knä medan stjernorna blickade in genom det låga fönstret och underbara sagor lullade mig till sömns. Litivet har förtäljt mig mycket sedan, både sorgligt och gladt, men dess språk har andra tonfall, i

hvilka ömheten sällan vibrerar. Det är så länge sedan porten slöts till om barndomens eden, men lyckliga vi, så länge minnets engel håller vakt om densamma och tillåter oss att kasta en och annan blick ditin!

Jag smög mig in på gården för att se om den stora trädgården fanns kvar med sina många körfvelbuskar, rosenquarter och plommonträd. Ack nej! Endast hälften deraf stod åter; den andra hälften hade blifvit stenlagd för att utvidga gårdsplanen. Jag kände som om stenläggningen till en del legat på mitt eget hjerta och gick tyst tillbaka. Nu måste jag vandra den gamla välkända vägen om hörnet och till den ensligt belägna smedjan. Huru väl jag mindes de mörka höstqvällar, då jag sprungit der förbi med fruktan och förtjusning! Huru min blick då dröjde vid de sotiga gestalterna derinne, hvilkas hammarslag genljödo i qvällens stillhet, medan sprakande gnistor sköto ur skorstenen upp mot den mörka himlen! Huru min barnsliga fantasi af de hederliga smederna tillskapade jättar och troll! Der ljödo hammarslag äfven nu, men min fantasi var ej mer densamma. Smederna voro numera för mig helt vanliga arbetare, som kanske en dag skola göra »strike» — om de ej redan gjort det. Jag måste vidare, måste upp på »Hinseberget», der jag så mången söndag plockat »trefaldighetsblommor» (vilda penséer) och med skörden i solbrända händer åkt ned för slutningarne på »den naturliga kälken». Riktigt! berget var oförändradt och utsigten derifrån herrlig och vidsträckt som alltid. Jag gick emellertid nu helt stadigt och långsamt utför berget och var efter en stunds promenad vid Bellevue, der hela vår skola för några tiotal år sedan hade ett första-Maj-rummel, till hvilket hvar och en bidrog med tre skilling och hvarvid man men mycken fördel drack ur hallonsaften för hvarandra och slogs om skorporna. Nu hade det blifvit en städad och vacker anläggning med ståtliga träd- och blomstergrupper och ett »schweizeri», der ett likaledes städadt slägte i all sköns trefnad och välmåga njuter vid fyllda glas af konstens förädlande inverkan på naturen. Men till ännu ett ställe drogs jag med oemotståndlig längtan: till det gamla tysta skolhuset vid ågatan. Huru mitt hjerta klappade, då jag nu åter stod vid den tunga, svarta port der jag för första gången, en riktig liten vilde, för 31 år tillbaka gjorde mitt inträde bland

civiliserade afkomlingar ur stadens bättre familjer! Jag tror att min hand darrade, då jag sakta sköt upp porten och inträdde på gården. En djup tystnad rädde der; ingen mensklig varelse syntes till och gräset växte högt och ymnigt mellan stenarne. Må man le, om man så vill, men jag kände att detta »var ett heligt rum». Barn-
domsminnen stormade med makt in på min själ och varma tårar fylde mitt öga. Huru många glada, oskyldiga lekar hade ej haft sin tummelplats öfver dessa grönskande stenar; huru hade ej här, just här, det lilla hjertat klappat af ångest och oro öfver en slarfvigt öfverläst lexa, som snart skulle läsas upp! Huru hade man icke stundom med strålande ögon kommit från skolrummet och hit, efter att ha »fått beröm». Stod icke der i hörnet af den innanför gården belägna trädgården det gamla valnötsträdet, hvars gulnade blad varit oss gyllene solfjädrar, och hvars frukt haft så frestande egenskaper! Allt, allt var som om det vore lemnadt i går, endast mer ödsligt och förvuxet. Det var som om en förtrollning hvilat deröfver, en förtrollning, som måhända skall lösas af ett annat, rosenkindadt slägte. Och det gamla skolrummet! Jag måste kasta en blick ditin. Också det stod likasom då vi lemnade det! Samma låga, fyrkantiga fönster, samma gula kakelugn, samma tapeter, tror jag nästan. Men spindelväfvar skymde nu de rutor åt trädgård och gård, genom hvilka klara barn-
ögon en gång långtande blickat ut, och dödstystnad herrskade i det tomma rummet. Bodde då numera ingen i detta hus? Jag vet det icke och vill ej veta det; det var ej dagens figurer mitt besök gälde; det var det förflutnas.

Men jag längtade nu att skåda »levande bilder» och sökte för den skull upp åtskilliga gamla skolkamrater, med hvilka jag genomgick barndomens glada minnen. På ett och annat ställe afhörde en fullvuxen, leende dotter huru föga städadt och reputerligt hennes mamma fordomsdags burit sig åt; huru hon »dansat skinnkompass» öfver jernlinealer och eldgafflar, flaxat öfver trädgårdsplank och slungat surkart efter klasskamraterna, afbitit svartkriter och ritat fula gubbar under räknetalet, m. fl. sådana tappra bedrifter, som lofvat föga för en blifvande qvinlighet. Och ändå satt denna fordom så yra flickunge der som en helt värdig mamma, hvilket nästan förvånade också mig. Och hvad

som förvånade mig om möjligt ändå mera, vid anblicken af den unga, blomstrande dottern, var att vi båda gamla ännu sågo menskliga nog ut, i stället att framställa bilden af tvenne »mossbelupna hyddor», hvilket med afseende på våra år nästan varit en skyldighet.

Hvad de varit glada, dessa återseendets stunder och huru de uppfriskat sinnet, likasom då ett mildt regn faller öfver en till hälften förtorkad äng. Grässtrå efter grässtrå, blomma efter blomma reser åter upp sitt hufvud, känner på nytt solens värme och vindens svalka och inväntar med lugn höstens dag.

Återstod mig nu att förnya bekantskapen med naturens skönheter kring den gamla staden och att se hvad konsten på senaste tiden mäktat åstadkomma. Hvem känner icke Strömma bomullspinneri till namnet och till gagnet? Men huru många veta att dess fabriksbyggnader omgifvas af en natur, så skön och pittoresk, att mången artist skulle vara förtjust åt att få fästa den på bladen af sitt album? Se dessa grönskande bergsklintar, hvilka erbjuda en skön och vidsträckt utsigt; dessa mystiska grottor, denna å, som i värdigt lugn än flyter fram mellan lummiga trädpartier, hvilka tyst spegla sig deri, än bryter sig i ystert skum öfver stenar och vresiga trädrötter; se längre bort denna väl underhållna park med högresta träd och förtjusande bjertgröna gräsmattor, slutande med åns breda silfverfäll på ena sidan och på den andra aflösta af slingrande, hemlighetsfulla gångar, som bana sig väg genom den skarpt kuperade marken; se det, och erkänn att Bleking häfdar sitt rykte för naturskönhet! Strömmas är dock af den allvarliga sorten, af den stilla och tänkande, då deremot det närbelägna »Stampen» ligger der näst intill i sin solbelysta fågring som en praktfull bukett med en juvel — den vackra byggningen — i midten af idel rosor och grönt omkring. Det ler emot en från alla håll, från ljusnande höjder och skimrande silfverpopplar, från svajande björkar och prunkande rosor. Strömma är den allvarliga modern, Stampen den blomstrande dottern, som räcka hvarandra handen till en vacker helsning. Jag »öfverhoppa» den undersköna, mångbesjungna Asarumsdalen, så mycket hellre sön — jag icke var der. I kunnen emellertid tro mig, att maken icke finnes på närmaste håll. Kommer man derifrån och reser mot staden, går det an att fara »gröna

vägen» förbi Rosenborg, ett miniatyrslott på en grönskande höjd med ån vid dess fot, Bellevue, Tubbaryd, m. fl. herrliga ställen. Hela denna väg är för öfrigt förtjusande med omväxlande höjder och dälder samt med trädgrupper, som jag förmodar härstamma i rätt nedstigande led från edens lunder. Det gamla tysta Karlshamn skall nu snart bli lifligt, då jernbanan blir färdig*). En af arbetarne vid densamma, som varit med vid de flesta banors byggande i Sverige, har yttrat att ingen bansträckning i hela landet går igenom så herrliga trakter som denna.

Uppfylld af de ljufligaste intryck öfver både naturen omkring och människorna i den gamla födelsestaden, beredde jag mig högst motvilligt att lemna den. Det måste dock ske, och snart vandrade jag med tungt hjerta ned åt hamnen, hvars alldeles förändrade och förskönade utseende mot fordom jag kanske nu ej hade fullt sinne att fatta. Jag såg det emellertid. Fyllningar, planeringar och planteringar mötte öfver allt min blick, och på de ställen, der fordom böljorna trådt sin lustiga dans, gunga nu popplar för vinden. Långe stod jag på däck med ögat fästadt mot den sjunkande staden, hvars torn och spira skiftade i klar solglans, men som jag det oaktadt hade svårt att se. Det skynde något för mitt öga.

“Hvad ser jag! skymtar ej der det gamla tullhuset vid Ronneby redd!”

Så talade jag till mig sjelf, der jag stod på däck ett par timmar senare och höll handen öfver ögonen mot det skarpa solljuset, som i gyllene vågor flöt öfver den lumiga, välkända stranden.

Jo, det var verkligen tullhuset, och att jag ej genast var säker på min sak, kom sig deraf, att vid dess ena gafvel blifvit tillbyggt ett torn, ett slags observatorium, från hvilket man kan se ut öfver Östersjöns vattenspegel.

Den gamla kära redde! Hur många gånger har jag ej i min glada ungdom med fladdrande klädning och håret för vinden hoppat omkring på de sluttande hållarne derute, rott öfver till andra stranden af ån och plockat

*) Ofvanstående nedskrefs 1872.

hattkullen full af förgät-mig-*ej* eller i en segelbåt med pilens fart ilat öfver vågorna och landat än här, än der på öarne i närheten, dock mest på Karön, utmärkt för sina herrliga hängbjörkar och — filbunkar. De förra finnas kvar, de senare äro endast ett minne. Den präktiga mjölken sändes nu till »mejeriet», och de glada, anspråkslösa »bunkalagen» med träskedar, gullgult smör och med bröd, bakadt i den lilla stugan vid gärdesgården, ha försvunnit. Nu kan man dricka punsch derute — ifall man har någon, eller också kan man dricka kaffe i det nya eleganta badhuset vid ångbåtsbryggan. Ja, Ronneby har verkligen en ångbåt, som »gör reguliera turer» mellan byn och Karön, anlöpande brunnen och redden. Det nöjer sig icke mera med brunssluparne och åtskilliga privata båtar, som förut i så många år ombesörjt persontrafiken och som framskaffas längs åkanten genom en i masttoppen bunden lina, den en tjensteande kastar öfver axeln och går framåt vägen med. Sådana båtar få visserligen äfven nu vara med, men äro i alla fall fördettingar, som endast anlitas i den händelse ångbåten *ej* skulle ha plats eller om någon brunngäst skulle vara fallen för enslighet och svärmeri.

Ronneby har blifvit modernt — tyvärr, hade jag så när sagt, fastän de flesta af byboarne sjelfva äro ganska belåtna med denna nya sakernas ordning. Det var före branden både oregelbundet och illa bygdt, hade krokiga gator och outgrundliga små gränder uppe på grönskande backslutningar, det var nyckfullt, oresonligt, om man så vill, men — det var dock poesi i allt detta. Hvarje liten stuga med sin snäfva gardinlapp, sina geraniekrukor, sin om söndagsmorgnarne granrisade lilla trätrappa och sin lutande dörr var ett litet poem. Och af »herrskapshuset» var ett stort och ett annat litet, ett rödt och ett annat gult, ett med trappa och ett annat med portgång, somliga med stora fönster och andra med små och fyrkantiga, men hvart och ett företedde dock någon egendomlighet. Nu äro alla både höga och vackra, men hvarandra lika, som smultron på ett strå, och säga tydligen till hvarandra: "en ann' kan vara så god som en ann'." Det är skada. När fordom en främling beträdde en af Ronneby gator, kunde han aldrig ana till hvad dennas ändpunkt skulle utvisa; nu är hvarje gata snörrät och företer så väl i början som slutet vackra grönskande partier, dem man

sålunda ej behöfver leta efter, men hvilka man, kanske just för den skull, icke uppskattar till deras fulla värde. Det forna lilla torget är ersatt af en stor, öppen plats, till hälften stenlagd, till hälften bevuxen med vackra gräsmattor och planteringar, i hvilkas midt tvänne vattenkonster spela efter råd och lägenhet, ackompanjerade under brunnssejouren af en liten afdelning regementmusik från Kristianstad eller Karlskrona, som likaledes gör sitt bästa. Det är här brunnsens »beau monde» samlas om aftnarne för att utbyta sina tankar om vattnets och gyttjans förändrade kraft, om kommande dagens tidsfördrif och om nöjet af knutna bekantskaper.

Att Ronneby för öfrigt är beläget i en förtjusande nejd, är så bekant, att det ej behöfver upprepas. Att det är ett samhälle som går framåt, kan äfven vara roligt att veta. Handel och näringar blomstra derstädes mer och mer, och de sköna konsterna ombestyres af två fotografer och en — hårfrisör. När man lemnar den senare, går man till någon af de förra och blir så vacker som natur och konst kunna göra en. Hvad vill man mer begära? Man kan sedan spegla sin bild i den klara ån med dess vackra ram af hvita neckrosor. Ingen furstinna har en praktfullare spegel.

Har herrskapet sett lycksalighetens ö — i Ronneby? Det är en förtjusande liten fläck, omgifven af lummiga träd och med en gräsmatta, som man skulle vilja *äta* upp, om man vore ett nöt. Många betydelsefulla möten lära egt rum derstädes, efter hvad det påstås. Då jag nu besökte detta romantiska ställe, fann jag der tvätt upphängd till torkning. Underkjortlar och nattrojor på lycksalighetens ö! Hvarför icke? Man måste följa med sin tid och tiden är realistisk. Det var annars en vacker aftonstund med mild luft och en sjunkande sol. Vi voro ett litet men gladt sällskap, som bestämt oss för att fara till »silverforsen». En vacker båt låg vid stranden af ön. Vi praktiserade oss i båten och roddaren började sitt mödosamma *åliggande*. Hvilken väg, denna från lycksalighetens ö till sjelfva forsen! Ingen saga, knappast någon fantasi kan framställa maken! Bokstafligen kantad med neckrosor, flyter ån i stilla klarhet mellan höga, lummiga träd och djerft stupande hållar väl en fjerdels mil, tills man slutligen af ett sakta, melodiskt brus erinras om att man nalkas

silfverforsen. En bugt af ån, och man är framme. Det är ingen storartad taffa, men dock en så skön, att dess intryck kvarstår för minnet långt sedan andra betydelsefulla förbleknat. Ån vidgar sig betydligt mot forsen, de hittills tätt stående träden glesna och lemna rum för ymniga buskager och en friare utsigt öfver de sköna, kupe-
rade strandpartierna. Man är i närheten af »Djupadal», om hvilket Nicander en gång sjöng:

»Men om min bild förbytte sig
Uti en näktergal,
Då flög jag strax och satte mig
Och sjöng vid Djupadal.»

Det var *då*, det. Nu skulle måhända näktergalen besinna sig, tack vare bullret från det pappersbruk, som står och slamrar midt uppe i denna annars tysta, undersköna natur. Vattenmassan i den beundrade, lodräta klippremnan är mer än skäligen reducerad, sedan hon kommit i tjänst hos industrien. Jag bugar mig — och går; min känsla för stället är äfven reducerad; hon förstår sig icke på industrien.

Vår båtfärd var för öfrigt obeskrifligt angenäm. Efter oss gled en annan båt med sjungande brunngäster. Man skall sjunga riktigt illa för att det icke skall taga sig väl ut på vattnet, och jag säger icke att dessa sjöngo illa. Trädpartierna mörknade; det såg hemlighetsfullt ut under dem och månens bild skälde tydligt i det mörka djupet. Årslagen var det enda ljud — mellan pauserna i sången — som afbröt tystnaden. Jag såg på min granne, en kär f. d. skolkamrat, och hon såg på mig och log, och detta leende, som jag så väl kände igen sedan barnåren, försatte mig några tiotal af år tillbaka i tiden, och jag hade framför mig en liten ljushårig, skälmaktig flickunge med grop i kinden. Jag såg så väl huru hon med komisk förskräckelse berättade mig, att hon »kommit att tappa» de dräpliga versar jag anførtrott åt hennes klädningsficka. Jag ersatte då de förlorade med andra, som delade samma öde, och på detta sätt kom jag att mellan lexläsningen »egna mig åt literaturen». Första steget till min blifvande odödlighet har tydligen gått genom hennes klädningsficka...

Ronneby har icke allenast en »lycksalighetens ö»; det har äfven ett »paradis» — förutom källaren »Laxen», som är ett litet ett för sig. Det rätta paradiset ligger emellertid vid ån, på vägen åt redden till, och består af ett utomordentligt skönt strandparti med tvära klippafsatser, ur hvilkas remnor smärta björkar skjuta upp. För öfrigt finnes i de rika trädgrupperna den största omvexling, en schattering, som en landskapsmålare skulle kyssa på fingret åt. Och nedanför paradiset ån — alltid ån, klar och stilla, speglande vixelvis himlens skyar och paradiset trädpartier...

Jag mins en gång i min ungdom, då jag just i en solnedgång for förbi paradiset. I båten voro vi tre svärmiska flickor och en roddare, en välfödd dräng. Det döende solljuset föll i breda gyllene ränder mellan trädstammarne och öfver gräsmattan; ån återgaf aftonskyns bild, och från det fjerran belägna kyrktornet hördes helgemålsringningen. Roddaren hvilade på årorna emedan vi bedt honom derom, och såg derunder förvånad ut öfver vår förtjusning. "Se bara på det der lodräta klippblocket!" hviskade sakt på någon af oss och nickade åt det anvisade stället. "Der trall en gång en ko ner," upplyste drängen välvilligt...

Jag har sedermera gjort den erfarenheten, att det icke finnes ett paradis, öfver hvilket icke *något* nöt kastar sin skugga.

Bland Ronneby märkvärdigheter räknas med skäl Snäckbacken, besjungen och beprisad på både vers och prosa, och, hvad mera är, fullkomligt värd sitt lof. Den består af en bergig, tätt trädbevuxen höjd, i form af en snäcka, med lummiga alléer, djupa af klippan bildade grottor och en platå med ett kanonbatteri i miniatyr, hvarifrån man har den herrligaste utsigt öfver den vid kullens fot flytande ån, byn och dess omgivning.

Det påstås att under Snäckbackens lummiga kronor mångt band för lifstiden knutits. Brunnsgästerna veta det. De ha svärmat der år efter år, och platsen lämpar sig onekligen väl för sådana känslor. Den ena af klippgrottorna har sitt hemska intresse: för många år sedan sköt sig der en försmådd älskare på sin trolösa flickas bröllopsafton. En inskription i grottan förvarade länge minnet af denna händelse. Nu är inskriptionen borta och

de närmast intresserade personerna äfven, men ännu i dag finnes ingen brunnsgäst, som icke af en underkunnig cicerone blir invigd i händelsen. Grottan tyckes just passa för en dylik hemsk bragd. Sträckande sig djupt in i klippan, förmår icke ens den klaraste sommarsol skänka henne någon ljusstrimma. Dyster och fuktig som ett grafhvalf, bevarar hon alltjemt den sorgliga tilldragelsen inom sitt klippbröst.

Ronneby vattenfall, det så ofta afritade och omtalade, var nu på sommaren icke så ymnigt. Höst och vår är det så mycket vackrare. Jag lutade mig mot broräcket, såg på det luftiga perlregnet och drömde om igen mången ungdomsdröm. Ofta stod jag der på den tiden och lät hoppet inom mig sjunga segersånger i förtid. Tonerna ha sänkts betydligt, men vattenfallet sjunger sin gamla sång. Så är det alltid: människohjertat och människolifvet äro föränderliga; blott naturen är sig lik.

Det lilla Ronneby har varit modernt och omodernt många gånger om, i likhet med andra brunns- och badorter. I år har det stått på höjden af sin glans. Två tusen fem hundra brunnsgäster. Ronneby jublar och följer med sin tid, sätter upp hyrorna och hoppas på en följd af lyckliga år, då det skall räkna furstar och andra potentater bland sina sommarfåglar. Som gammal f. d. Ronnebybo hoppas jag med dem, så mycket mer som de brunnsgäster, jag hade tillfälle att se, sågo ganska krya och lifliga ut. Jag tog dem nemligen i ögonsigte en vacker morgon vid brunnen. På samma gång bestod jag den storartade brunnsalongen en titt och log i mitt sinne vid tanken på att det *funnits* en tid, då jag kunde valsa igenom den tre hela hvarf. Nu vore mig *ett* döden, och så vore det väl äfven för den djerfve som vågade föra mig. *Sauve qui peut!*

Ingen kan tro hvad jag under mitt vistande i den lilla byn hade det angenämt! Jag vågar påstå att ingen som haft ett slott till sommarnöje, haft så treffligt som jag i min lilla stuga. En riktig liten landtlig stuga med fyrkantiga fönster, betsad pinnsoffa, ett potatesland, en »hage» och en liten gris utanför samt belägen på en höjd strax utom byn. Allt detta var alldeles i min smak, grisen inberäknad. Skall det vara landtligt, skall det vara det med besked. Somliga föredraga påfåglar som släpa den granna

stjerten efter sig. Det tycker jag icke om; det påminner alldeles för mycket om modejournal och civilisation, utom det att dessa fåglars läte är vida obehagligare än grisens. En backig, oländig liten väg förde upp till stugan, men icke förty hittade mången god och glad vän dit, och dagarne försvunno som minuter under lifligt samspråk och revue af glada minnen. Från de öppna fönstren skyttade vi Snäckbackens yppiga grönska och åns silfverkant, de små lifliga sommarflugorna hade fri passage, och Augusti månsken, hvilket lär vara vackrast i September, efter hvad en naiv observatör en gång sade, lyste lika fullt och vänligt in genom de små stugfönstren som genom de högsta husens, och så var man nöjd och belåten, hvilket var det bästa af alltsammans. Jag började å nyo fatta betydelsen af de bekanta orden: »en koja och ett hjerta», ty en kär väninna delade min lilla stuga, då i detsamma skilsmessans stund nalkades. Jag öfverhoppar denna — det skall man alltid göra med all ting sorgligt — och förflyttar mig direkte på den ångbåt, som skulle föra mig hem. Från dess däck åsåg jag »med blandade känslor» huru den lilla båt, som återförde till byn min ungdomsväninna, hoppade åstad öfver vågorna; huru den blef allt mindre och mindre, tills den slutligen skyttade bara som en liten mörk punkt. Då vände jag mig om och gick ned i min hytt.

Läsaren behöfver icke frukta ännu en ångbåtsbeskrifning. Jag skall strax sluta; jag vill bara nämna att jag var nog lycklig att till hytt- och reskamrat ha ett högst älskvärdt fruntimmer, med hvilket jag förut var något bekant. Att tvenne så hyggliga menniskor, som hon och undertecknad, kunde vara tillsammans i två hela dar och under de intima förhållanden, en dylik färd kräfver, utan att bli »du», är nästan obegripligt. Om jag visste att hon läste dessa rader, skulle jag proponera . . . Att det är post festum är sannt, men så är det så mycket originelare.

En enda liten tilldragelse från ångbåten måste jag omtala: Som passagerarnes antal var legio, var äfven hvarje möjlig plats upptagen. I sjelfva aktersalongen, bakom mörkröda förhängen, voro bäddar för natten anordnade. Värmen var odräglig och en kolossal fru, inhyst i hytten midt emot vår, påfann då ett sätt att svalka sig. Hon stälde hyttddörren på vid gafvel, släppte ned damast-

förhängena och lade sig fullt klädd på golvet i hytten med benen ett godt stycke utom densamma, hvilket var alldeles nödvändigt, i anseende till det otillräckliga utrymmet i hytten. En af herrarne i aktersalongen, som förmodligen äfven fann värmen outhärdlig, lemnade emellertid sin plats midt i nattens mörker för att gå upp på däck, snafvade öfver den utsträckta slumrerskan och hade så när fallit till hennes fötter, men höll dock balansen och aflägsnade sig förtretad, mumlande någon ting om »timmerupplag under däck.»

Då han återkom, var hyttporten stängd. Och kan denna lilla händelse stå som ett varnande exempel för andra resande damer och — herrar.

Och nu, käre läsare, farväl! och tack för ditt tålamod, som jag lofvar att icke vidare sätta på prof i denna väg, förr än möjligen nästa sommar. Vi ha då ömsesidigt tid att hemta oss.

En fisketur.

Hela staden visste att köpman Öbom länge haft ett godt öga till lilla Karin Schöne, men hela staden visste äfven att hon inte ville ha honom, och det retade honom. Hvad ville då den lilla nippertippan? Hade han inte eget tvåvåningshus vid torget med reflexionsspegel i förmaksfönstret, egen häst och chaise, eget landställe med trädgård nära staden och egen båt med stolt fladdrande vimpel, å hvilken på hvit botten stod med eldröda bokstäfver att läsa *Kajan*, ett trefligt namn nog, om inte just så passande, eftersom nämde djur icke är någon sjöfågel. Men det satte Öbom sig öfver; han tyckte om namnet, och hans unge bokhållare trodde det var därför, att det stötte på Karin, hvilket namn han icke tordes rent af sätta ut.

Öbom, var icke »barnfödd» der i staden; möjligen pånyttfödd genom sin kärlek, men ingenting vidare. Han hade endast bott der en åtta, tio år, men man påstod att han var en mycket företagsam, mycket aktningssvärd man, och om någon hade litet att invända mot detta påstående, var det stadens *andre* galanterihandlande, som före Öboms tid varit den *förste*. Sådana degraderingar äro ej lätta att smälta, det vet nog hvar och en som försökt. Den degraderade påstod att Öbom var en gammal, giktbruten narr, men det var troligen bara afund. Säkert är att han icke var mycket öfver femtio; att han på Karlsbalerna och andra eklatanta tillställningar med oklanderlig strutting förde borgmästarinnan i promenadpolonäsen och att han hade det vackraste mörkbruna hår, som lockade sig

kring panna och nacke, samt för öfrigt en färg, hvars friskhet en tjuguarig kunnat afundas honom, hvarjemte han bar pince-nez, hvilket onekligen gaf honom ett distingueradt utseende.

Som sagdt: hvad ville den nippertippan Karin Schöne mera?

Visserligen räknade hon endast aderton år, men om hon anförtrodde dessa åt Öboms femtio, så kunde man ju för första gången säga att ungdom och visdom följdes åt. Hon var vacker, det var sannt, men Öbom var minnsan icke heller ful; hon var glad, och han var riktigt uppspelt, när det skulle vara, och slutligen var hon fattig som en liten skåprätta, och han, som sagdt, rik så det förslog. Det var ett lysande parti för Karin, tyckte hela staden, utom hon sjelf och — Öboms unge bokhållare, hvilka kommit att titta litet för djupt i hvarandras ögon; men det visste ingen mer än de sjelfva, ty det hade nyss skett.

“Du *skall* ta Öbom,” sade Karins hulda pappa, gamle färgare Schöne, som gick der och slog dank kring staden med bucklig hatt och långa buteljgröna rockskört, som kysste hälarne.

“Jag kan icke, pappa,” sade liten Karin, för jag tycker han är så otäck.

“Otäck, han, med eget hus och en rörelse som stiger med hvarje år!”

“Men *hans* rörelse rör aldrig *mig*, pappa!”

“Det behöfs inte heller, bara du tar honom. För resten; kommer först allt det andra i kypen, kan nog kärleken komma efteråt, utan att blandningen skadas. Han kan också undvaras; dess mera hållbar blir färgen.”

“Ack, att pappa kan tala så!”

“Visheten gör'et, mitt barn, den gör'et!”

“O, måtte jag då aldrig bli vis!”

På denna önskan ansåg pappa icke mödan värdt att svara. Han drog endast ett djupare drag ur sin gamla kritpipa, tittade som hastigast in i sin kammare, hvarvid hände att skåpdörren knarrade, fattade derefter hatt och käpp och stultade ut.

Liten Karin grät harmens och ledsnadens salta tårar och tänkte på att om mamma lefvat *hon* ej skulle tvingat sitt enda barn. Så började hon att ordna litet i det lilla torftiga hemmet och gjorde sedan, äfven hon, sin lilla

toalett för att gå ut, ty det var söndag och hennes hjerta tungt, eftersom det var hela tre dagar sedan hon fått byta ett ord eller en blick med den älskade.

Skulle hon gå i kyrkan — klockorna klingade så vackert? Nej, hon kände ett behof att vara ensam, och så vandrade hon utåt kanten af ån, ända så långt som till der denna mynnar ut i hafvet. Vädret öfverensstämde med hennes lynne; det var tungt och litet regndigert, och de mörka skyarne deruppe jagades af vinden. Öfver stränderna hvilade en något dyster färgton, och den myckna vassen invid åkanten hviskade hemlighetsfullt — en sorglig saga om en oskyldig och olycklig kärlek, tyckte liten Karin.

Hon drog en djup suck och lyfte icke sina blickar från marken, der hennes väg gick öfver en och annan blomma, alldeles som ödets väg öfver hennes egen unga kärlek.

“Allra mjukaste tjenare!” hördes en glad röst direkte »ur djupet», och vid det Karin såg dit, stod *Kajans* lycklige egare rätt upp i sin lilla farkost med leendet på läpparne och halmhatten i handen. På toftan bakom honom satt — den unge bokhållaren.

Karin rodnade och fick ett vackert uttryck i sina ögon och Öbom tog ogeneradt åt sig båda delarne.

“Får man inte bjuda lilla nåden ut på en allra som lillaste fisketur längs stranden? Jag är viss på att jag då skulle få sådan tur, att gäddorna komme pundtals. Allra snällaste lilla mamsell Schöne, gör mig och Kajan den äran!”

Den unge bokhållaren lade ena handen på sitt hjerta och vinkade med den andra åt Karin att komma, allt i skydd af husbondens breda rygg och vida rockskört, dem vinden tjenstaktigt utbredde.

“Jag tackar, jag vet inte om jag vågar,” stammade Karin, som tvekade mellan sin motvilja för den gamle friaren och sin längtan att vara tillsammans med den unge.

“»Beslut och handling äro ett hos qvinnan»“ citerade Öbom, och inom två timmar aflevererar jag min nådiga hos sin herr pappa. (För f-n! förstår då herrn inte att styra åt den här stenen till, så mamsell Schöne kan komma ned torrskodd!)“

Den unge bokhållaren styrde och vinkade, och inom ett par minuter hade Öbom den glädjen att hålla skön Karins lilla hand i sin för att hjälpa henne i båten.

“Ett sådant särdeles lyckans kast!” sade han artigt och placerade sin sköna gäst bredvid sig i aktern. “Stick ut nu!” yttrade han morskt till bokhållaren, som icke begärde något bättre än att sticka ut — åtminstone honom, och så roddes båten långsamt ut åt reddan, medan dess egare fortfarande utbredde sig öfver lyckan att ega en så förtjusande passagerare ombord.

“Men gäddraget — glöm ej att kasta ut det!” uppmanade Karin förlägen! “jag är så intresserad af fiske!”

“Verkligen! Då spår jag att mamsell Karin skall få en angenäm stund, ty om det inte nappar i dag, så nappar det aldrig . . .”

“Vädret är särdeles gynnsamt,” påstod Karin; “det bör gerna vara litet regnigt, om gäddorna skola nappa.”

“De *måste* i alla händelser nappa i dag, det är deras elementskade skyldighet (drag in foten, herre, ser ni inte att den snuddar vid mamsells klädningskant!) Behagar ni med högst egen liten hand hålla här i linan och låta den helt sakta löpa af . . . åh, jag spår att vi inom en kvart ha en pundgädda på kroken, en riktig pundgädda.”

“Det tror jag också,” sade bokhållaren med lätt ironi — “och Gud vet om vi inte ha honom redan . . .”

“Innan vi kastat ut draget? åh nej, herre! qvicka äro gäddorna ibland, men ni är qvickare ändå, tror jag.”

“Hvar och en har sin mästare,” menade bokhållaren. “Men mamsell Schöne har så litet på sig och det hviftar rätt friskt; om jag vågade erbjuda min ytterrock . . .”

“Onödigt, herre, så länge svenska flaggan finns! Ni har då ingen poesi i er . . . komma och erbjuda en dam en ytterrock med ett par långa armar, alldeles som en snigel med utsträckta horn . . . Se här, min nådigaste, om vi lägga flaggan så här med snibben utåt som en sjal — var så artig!”

“Nej tack,” svarade Karin kort, “jag vill hvarken ha rock eller flagga; jag fryser inte.”

“Då liknar ni mig,” utbrast Öbom förtjust, “och så länge man inte fryser är man ännu ung. Ack, mamsell,

hvad jag är glad att ega i behåll en samlad kraft! När jag ser trettiöringar med kal hjessa och bleka kinder, ömkar jag dem och tycker nästan att de äro mina förfäder. Lefve ungdomen! Himmel, det nappar! Släpp, min nådigaste, och låt mig draga upp pundgäddan, jag som är hennes profet! Si så här går det till!“ Med en liflig rörelse, alltför vågad för hans gamla ben, reste sig

Öbom, men förlorade balansen, vände mot skyn en hittills föga observerad kroppsdel, gjorde några meningslösa sprattlingar med benen — och försvann i djupet.

Ett tvåstämmigt ångestskri beledsagade hans bottenfärd, men ingen af de ångestfulla kom sig för genast. De sutto båda djupt uppskakade och tittade åt högra sidan der fallet skett...

Efter några minuter fattade en hand ett kraftfullt tag i båtens venstra kant och ett dödsblekt ansigte dök upp ur vågen. Detta ansigte tillhörde ett hufvud, kalt som ett skaladt ägg, och hela uppenbarelsen var minst tio år äldre än den förolyckade, som tumlat ned på högra sidan.

“Fy tusan,” skrek bokhållaren, “hvad är det der för ett sjötroll! I djupet med dig, eller jag dunkar dig i hufvudet med åran!”

“Det är ju jag, dummerjöns! Hjelp mig upp, annars . . .”

“Grosshandlaren! Nej, se det är då den svartaste lögn . . . hvar är håret, hvar är färgen?”

“Hjelp mig upp, mördare! Förstår ni inte att jag tappat peruken!”

“Peruken? Min herre hade ingen sådan. Ni måste vara en af hans förfäder, som han talade om nyss. Men är ni han sjelf, så svär på i denna unga dams närvaro att ni tar mig till kompanjon, och jag skall se till hvad jag kan göra!”

“Eländige lymmel! Jag vältrar om båten.”

“Var så god; jag simmar som en fisk och tar mam-sell Karin på ryggen. Nå — vill ni svärja!”

“Sakramenska’ . . .”

“Nej, inte på det viset! Ni skall svärja på att ta mig till kompanjon i morgon dag, annars får hela sta’n veta att ni tappat peruken och färgen.”

“Förhårdade bof! Orm, som jag närt . . .”

“Ah, se så! Ni ser ju sjelf att ni inte länge orkar hålla er fast. Gif mig ert hedersord, men genast. Heder kan man ha, fast man mistat peruken.”

“Ni har mitt hedersord — odjur!”

“Ärade kompanjon — se här min hand! Det var tusan till bad. Sätt er nu der, midt emot!”

Då Öbom var utom all fara, upphörde också Karins ångest och det var med möda hon kunde afhålla sig från att skratta åt den sorglustiga anblick den gamle friaren erbjöd. Hon tog emellertid af sig sin silkeshalsduk och knöt om hans kala hufvud, hvilket i en hast gaf honom likhet med en gammal hjälphustru, och bokhållaren, länge nog marterad af sin öfvermodige, fåfänge husbonde, var

nog ogrannlaga att skratta högt. Men på samma gång tog han af sig sin egen ytterrock, svepte den om sin husbonde och satte sig sedan med Karin vid sin sida ned för att ro mot hemmet. Solen strålade klart fram i det samma och göt sitt fulla sken öfver Öboms trinda hjessa, och bokhållaren, hvars hår satt fast, tog af sig sin halmhatt, satte den på den olyckliges hufvud och gaf den med detsamma ett lätt slag i kullen, så att den dök ned öfver offrets ögon, hvarpå han tog tillfället i akt att midt för den räddades näsa, som ännu var synlig, kyssa sin vackra fästmö. Grosshandlaren hörde smällen, men suckade blott och lät hatten en lång stund sitta kvar. Hvad skulle han också se? En ung man, som han miss-handlat och som nu tagit sin skada igen, kyssande den flicka han älskade!

Men slutligen lyfte han litet på hatten, såg med blandad ångest och desperation på det unga paret och hviskade:

“Min eviga erkänsla om denna fatala händelse stannar oss emellan!”

“Jag skulle tycka mera om er öfra våning,” svarade bokhållaren ogeneradt. “Jag tänker gifva mig till hösten och behöfver den.”

“Men det är för mycket,” pustade Öbom.

“Åh, jag kan inte säga; bara sex rum och kök. Har ni annan peruk hemma?”

“Tag våningen?” puttrade Öbom, “men lägg till med båten vid Lillholma och spring hem efter ekipage — borgmästarens droska t. ex. Jag har blifvit illamående, förstår ni.”

“Det undrar jag inte på; man kan bli det för mindre.”

“Och ni, mamsell,” fortsatte Öbom med en suck, “ni förstår väl att jag vid mina år endast raljerat litet vis å vis mitt frieri till er...”

“Det gläder mig att höra,” svarade Karin uppriktigt. “Jag fruktar att jag för er blifvit en högst ofullkomlig maka. En trofast vän deremot vet jag mig kunna bli. Kanske ni sjelf har godheten säga åt min far att ni kommit på andra tankar!”

“I dag har jag intet annat att göra, än vara allas ödmjuka tjenare,” harmades Öbom. “Nå, lika mycket;

ingen lär bättre än en köpman veta att all ting får betalas, således äfven tystnaden. Om jag begagnar peruk eller ej, angår icke staden, och hvad färgen beträffar, så vet ni bäst, mamsell, att ingenting kan vara ömtåligare. Vi äro således öfverens?"

"Fullkomligt!"

Men hur fullkomlig öfverenskommelsen var, påstod malicen att kort efter ofvanbeskrifna händelse blifvit å red den fångad en stor gädda, en riktig pundgädda — tro- ligen densamma som drog Öbom i djupet — och att aldrig någonsin der i staden blifvit sedd maken till gädda, ty hon lär ha haft — *peruk* och *pince-nez*.

Miniatyrporträttet.

Det var en klar och kall vinter-afton. Snön glittrade mot det fulla månljuset, som i stilla glans föll öfver ett ståtligt herregods i södra Sverige, benämndt Sunnavik. Från de höga fönstren utströmmade ett bjert ljussken, mot hvilket lindalléns dunkla kronor syntes dubbelt hemlighetsfulla, och på den vidsträckta gårdsplanen gnäggade hästar och klingade bjellror. Betjenter och lakejer sprungo om hvarandra, och på kuskbockarne tronade kuskar i höga björnskinnsmössor och med långa piskor, hvilka gång efter annan under konstefarna händer svängdes till en klatsch, som kom hästarne att skaka på de ståtliga bjellerkransarne och jungfrurnas hjertan i köksregionen att skälfva af förtjusning och angenäma hågkomster.

Från den med höga stenpelare prydda vestibulen och utför den breda trappan skredo väl ombonade herrar och damer och togo plats i de väntande ekipagerne, och snart

ilade dessa igenom allén och ut på landsvägen, der de fortsatte färden mot det troligen af de flesta efterlängttade målet, hemmet.

Den sista slädan kom ett långt stycke väg efter de andra. Det var tydligt att personerna i denna — en herre och en dame — dröjt något längre hos värdens på Sunnavik, antingen till följd af släktskap eller vänskap.

Damen svepte det mjuka pelsverket tätare om sin fina gestalt, makade sig litet högre upp i den bekväma täckslädans ena hörn och tillät sig en lätt gäspning.

“Fryser du, min vän?” frågade vänligt hennes man.

“Obetydligt; men jag önskar vi väl voro hemma. Det är för öfrigt ej den yttre kylan, som kommer mig att skälftva; det är som vanligt temperaturen i det inre lifvet på Sunnavik, som öfver mig utöfvar sitt inflytande. Du ser väl att allt der tyvärr står på den gamla foten?”

“Tyvärr, ja. Detta outgrundliga förhållande fortfar. Dock hoppas jag att främmande ej så mycket lägga märke dertill. Fredrik är sjelfva uppmärksamheten mot sin hustru.”

“Lika visst som att Amelie å sin sida är oklanderlig i sitt sätt mot honom. Hon svarar, hon småler, men allt detta så själlöst, så afpassadt och kyligt, att mitt hjerta drar sig tillsammans dervid och att jag känner lust att med dubbel värme sluta mig till dig, tacksam för hvad jag eger, rädd att förlora det.”

“Du kära barn! Vet du ej huru helt och hållet jag är din?”

“Åck jo, min vän, jag vet det, och dock — Fredrik och Amelie voro en gång lika lyckliga som du och jag!”

“De voro så, och att de ej mera äro det och ej på länge varit det, är mig en oförklarlig gåta. Men icke drar jag deraf några mörka slutsatser för vår äktenskapliga lycka. Mellan dem har säkert inträffat någon stor brytning, någon fasonsfull tilldragelse, för ömtålig att meddela åt någon tredje, icke ens åt dig, Amelies bästa vän. Hon är annars icke den qvinna, som för småsaker skjuter ifrån sig sitt lufs lycka, och ett sådant hjerta som hennes kallnar ej utan mäktiga skäl.”

“Det förefaller mig dock ibland som om det ännu glimmade under askan, som om de afmätta orden, det stela väsendet dolde en tyst men mäktig ström på djupet. Men

jag vet ej om jag sett rätt, ty det är så få gånger jag trott mig spåra sådana drag.“

“Du har tyvärr säkert misstagit dig och endast sett hvad du med ditt eget varma hjerta önskat att se. Nej, mellan dem är ett stort svalg, fast de bära sin boja inför världen med den värdighet man kan vänta af personer med deras uppfostran och finkänslighet. Båda skulle förr dö under dess tyngd än öppet afkasta den.“

“Men att veta att den finnes och ej förmå att taga bort en enda länk af de många tunga — ack, min vän! deras olycka träffar ej dem ensamt; ingen dag går förbi utan att jag lider deraf!“

“Öfverlemna saken i Guds hand, min Julie; han ensam förmår att hjälpa härvidlag.“

“Blott en enda gång,“ fortfor damen med en lätt suck, “har jag så grannlaga som möjligt låtit Amelie förstå att jag anade, att ej allt mellan henne och hennes make vore som det borde vara och att jag skulle vara lycklig öfver hennes fulla förtroende; men hon förklarade, ehuru under synbar rörelse, att jag fullkomligt misstagit mig och att jag, om jag hölle af henne, aldrig mera skulle återkomma till detta ämne — och så har jag ej haft annan utväg än att tiga och lida skild ifrån henne, då hon ej velat att vi skulle lida tillsammans.“

“Ja, det är bedröfligt. De stora, lysande festerna i detta hus, när de någongång, såsom i dag, gifvas, ha någonting tryckande hemskt med sig; det är som om man dansade på en begrafning. Men, som jag yttrade, jag hoppas att det endast är vi som tycka och känna så, emedan vi veta att det bästa saknas.“

“Om man kunde tro det, vore det sannerligen en tröst; men af ett och annat ord, som jag hört yttras om Arnfeldts, finner jag att äfven världen anar något, fast den lika litet som vi har visshet. O, min vän, hvad lifvet dock är sorgligt!“

“Icke detta missmod, min Julie! Att så mycket gräma sig öfver andras olycka, att man derigenom ställer sin egen sällhet i skuggan, är både onyttigt och, som jag fruktar, otacksamt. Du kunde . . .“

“För himlens skull, Edvard, tala icke ut! Från och med i dag skall jag försöka att öfverlemna åt en högre makt mina bekymmer, i stället att låta dem som en skugga

falla öfver hemmet och dig. Din sällhet, din kärlek är mig dock dyrbarast af allt. Du skall se, Edvard, att jag skall bli stark och förnuftig!“

“Du goda! jag tror nog att du både vill och kan, ty ännu aldrig har du lemnat en önskan af mig utan afseende. Men du får därför icke sluta dina bekymmer helt och hållet inom dig sjelf. Jag vill gerna som förr dela dem med dig, endast — de icke inkräkta alltför mycket af din tid och dina tankar; om båda är jag afundsjuk.“

“Det gläder mig, Edvard,“ sade damen med ett godt leende. “Om det vore annorlunda, då först vore jag riktigt olycklig. Se här min hand på att vi så litet som möjligt hädanefter skola afhandla denna sorgliga sak. Friskt mod, förtröstan på Gud och tacksamhet för vår egen lycka — se der mitt närmaste framtidsprogram!“

“Tack, min Julie, nu känner jag igen dig! Men jag är så rädd att du fryser; flytta dig närmare hit; ännu ha vi ett godt stycke hem!“

“Icke så långt heller, Edvard; ser jag rätt, ha vi derborta Rune kullar, och väl bortom dem, skymta vi ju vårt kära Holmsjö, den skönaste fläck på jorden, i mitt tycke. Det synes mig hvar gång vi varit borta och köra in genom portarne till vår vackra almallé som om vänliga genier ilade med oss förbi trädstammarne och ända upp till hemmets dörr...“

“Och stannade der?“ skämtade hennes make.

“Icke då du är med, åtminstone,“ log grefvinnan Julie; “då smyga de igenom dörren och slå sig ned i hvarje vrå af vårt sköna, ljufliga hem. Det är dig de tycka om.“

“Jag skall ge dig rätt,“ bekräftade grefve Edvard, “ty om någon erfarit behaget af hemmets genier, är det jag. Och jag har en aning om, att de efter denna afton komma att bli mera hemmastadda hos oss än någonsin.“

Grefvinnan tryckte vänligt sin makes hand och utropade i detsamma: “se der! var det icke som jag sade, att vi nu redan skymta Holmsjö, och der tindrar ett ljus i östra gafvelfönstret — den snälla mamsell Caroline! Det är hon som är uppe; hon har aldrig någon ro då vi äro borta!“

“Ja, det är en förträfflig människa; hon stöter litet på genius, äfven hon.“

“Men blir, fruktar jag, icke bofast hos oss rätt länge. Vår unge pastor har tydligen sina funderingar på hennes lilla näpna person.”

“I så fall få vi trösta oss. Det är alltid en glädje att de som förtjena lyckan finna henne.”

Dagen efter den stora supén på Sunnanvik hvilade öfver detsamma det lugn, som alltid efterföljer en väl levererad batalj. Det var söndag och herrskapet hade från kyrkan, dit de alla begifvit sig, farit till baron Ståles på Nordanö, der de skulle tillbringa aftonen.

Tjenstpersonalen tog sig en grundlig hvila, somliga i sömnens armar, andra fördjupade i läsningen af en »rolig bok», och sjelfva bandhunden låg halfslumrande i sin koja med nosen på de väldiga tassarne.

Den enda som hade något att bestyra var husförestånderskan på Sunnanvik sedan 15 år tillbaka, mamsell Karin Holm, som vandrade i sin lilla näpna kammare af och an, här ställande till rätta en stol, der en blomsterkruka i fönstret, och för tionde gången aftorkande de anspråkslösa taflorna på väggen, några dunkla fotografibilder af uppnästa släktingar samt ett på siden med chattérsöm af henne sjelf »utsydt» landskap, föreställande en landtlig kyrka med blekrödt tegeltak och en grupp knottriga träd, hvarunder spatserade ett stelbent par, troligen prestfolket sjelft. En vind-ögd ko hvilade med majestätiskt lugn i förgrunden.

Framför soffan stod ett prydligt kaffebord med tvenne par äkta koppar. Någon väntades således. Man kunde förstå det, dels af kaffebordet, dels af de blickar mamsell Karin tidt och ofta kastade genom fönstret och utåt vägen. Riktigt! Nu skälde Caro. Ett belåtet leende spelade öfver mamsell Karins rödblommiga ansigte, som för en sekund bestod sig en titt i den lilla fyrkantiga toalettspegeln med ljusa björkramen omkring och den knutna stumpiga slöjan öfver, och så knackade det helt blygsamt på dörren.

Stig in! uppmanade mamsell Karin med sin allra blidaste röst.

Och in trädde skolläraren på Sunnanviks egor, den hederlige herr Anton Blomdahl, gjorde vid dörren en något

tafatt bugning, strök ett slag med handen öfver det slätkammade, rödgula håret och räckte den derefter vördsamt åt mamsell Karin.

“Välkommen, herr Blomdahl, och sitt ned! Jag hoppas den lilla brasan skall förefalla trefflig; det är minsann kallt ute i dag.“

“Ja, riktigt bitande,“ medgaf herr Blomdahl, i det han upphängde sin redan i förstugan aftagna ytterrock och satte hatten aktsamt upp och ned på yttersta kanten af den ljusa björkbyrån, hvarefter han med sakta fjät begaf sig till soffhörnet, der han slog sig ned så varsamt som om han varit en porslinspjes.

“Hur mår mamsell Karin efter allt stöket i går?“ frågade herr Blomdahl efter en liten passande torrhosta.

“Åh jo, gudskelof, bra nog, fast herr Blomdahl skall tro det var ett kolorum. Men det går an man har nerver derefter. Allting skall man vara med om, ute och inne, i kök och källare, på vindar och i bodar. Pigor och betjenter i all ära, men inte är det någonting att lita på; de springa bara i vägen för en.“

“Ja, säg det!“ utropade herr Blomdahl med tydlig beundran. “Om inte mamsell Karin funnes här i huset, vore det nog inte stort bevändt med ordningen.“

“Alldeles som i herr Blomdahls skola, om inte herr Blomdahl funnes der.“

“Åh ja, hm; man gör sin pligt så godt man begriper, men ett sådant förstånd som mamsell Karins är icke allom gifvet.“

“Åh Gud bevare mig så herr Blomdahl talar! Men får det icke nu vara en kopp riktigt varmt kaffe! Jag har kokaren på ett litet fyrfat, som herr Blomdahl ser. Var så alltför god!“

“Jag tackar, jag tackar! Ett sådant bröd! hembakadt, det kännes nog; ja, herre Gud hvad grefvinnan är lycklig som har i sitt hus en sådan menniska... hm! det är...“

“För all del, herr Blomdahl, öfverdrif inte mina små agremanger... de der sockerkringlorna kan jag rekommendera... var så god!“

“Jag tackar! Det är för lyckligt att mamsell Karin inte tröttnar vid alla bestyr här i huset. När man hållit på i femton år, så...“

“Ja, vet herr Blomdahl, det är min själ inte mer om det ibland, än att man är nära deran, och jag har många gånger funderat på att slå mig till ro. Jag är gudskelof inte alldeles »barskrapad» heller, som man säger. Fångenskap har aldrig varit min sak, och med 1500 rdr i sparbanksboken kan man ibland komma på stillsamhetskankar.“

“1500 rdr!“ utropade herr Blomdahl sakta, i det öfver hans smala ansigte drog en bred ljusstrimma. Det var en artig summa!“

“Åh ja; det finnes de som ha mindre. Men så har jag också med respekt sagdt inte snutit dem ur näsan. Många trötta fjät har jag vankat för dem, men med äran äro de hopkomna och derfor hoppas jag de skola ha välsignelse med sig.“

“Ja, det var en sak! De böra bli som enkans oljekruka, synnerligast när man tar i betraktande mamsell Karins förmåga att förkofra hvad som kommer under hennes händer. Men om nu mamsell Karin skulle tänka på stillsamhet så... herre Gud så jag bär mig åt — rena serveten! Jag ber ödmjukast om förlåtelse!“

“Kära herr Blomdahl, tänk inte på den struntan! Ja se, herr Blomdahl, det är just det som står för mig, att om jag lemnade grefvinnan, som jag tjenat nu i 15 år, så blir det allt ledsamt för henne — och hon kan ha ledsamt nog ändå.“

“Hm! Hon, så rik och förnäm?“

“Liksom det hjälpte! Nu ta vi påtåren, herr Blomdahl. Jo jo men har hon ledsamt, det har nog herr Blomdahl hört, annars skulle jag inte röra på den strängen, ty att tala om mitt husbondfolk har gudskelof aldrig varit min sak. Men med en så god vän...“

“Ja, hvad mamsell Karin behagar nedlägga i mitt sköte, är detsamma som att nedlägga det i grafven,“ försäkrade herr Blomdahl högtidligt.

“Vet jag icke det!“ erkände mamsell Karin och räckte sin knubbiga hand åt herr Blomdahl, som vid densammas berörande rodnade ända upp i hårfästet.

“Ja, hm!“ började herr Blomdahl sedan han kommit sig litet före igen; “visserligen har jag hört ett och annat, men folk pratar så mycket...“

“Det är så det, men ingen rök utan eld. Jag tror vi ta bort vår lilla servis, efter jag inte får vara envis med ytterligare en påtår. Se så der ja! Ja, herr Blomdahl! jag säger rent ut så här oss emellan, att konstiga saker ha passerat här i huset under dessa senare åren. Då jag först kom hit lefde grefven och grefvinnan som sannskyldiga turturdufvor och aldrig var det annat än »min vän» och »min engel», alldeles som sig bör mellan ett par äkta makar, och hon såg på honom och han såg på henne så de kunde se tvärs igenom hvarandra; men nu — ja, nu ha »englarne» flugit sin kos för längesedan och hvad »min vän» beträffar, så säges det visserligen ännu ganska ofta, men med en ton som när en istapp faller ifrån takrännan och krossas mot marken. Fy, det är riktigt otäckt, och om jag vore hustru till en man som sade »min vän» på det viset, så tror jag att jag svarade med en örfl.“

Herr Blomdahl såg häpen ut och menade att detta omöjligen kunde vara mamsell Karins allvar.

“Nå ja,” log denna, litet generad öfver sin visade häftighet, “det är väl icke så att taga efter orden heller; men ettdera tycker jag det skall vara — krig eller fred. Ett sådant frostlif som mellan herrskapet skulle jag icke uthärda.“

“Men grunden till denna olycka?” frågade herr Blomdahl förnumstigt.

“Der ha vi det! Det är just det som kan göra en känslig menniska galen. Grunden, ser herr Blomdahl... *den känner jag icke!*“

“Är det möjligt!”

“Så är det. Men jag skall ha reda på den, jag *skall* ha reda på den, om jag skall sätta lifvet till på kuppen.“

Herr Blomdahl ryste för en sådan energi.

“Jag har,” fortfor mamsell Karin, “inte gått här och släpat och trälut i 15 år och fäst mig vid familjen som en snigel för att låta draga mig vid näsan hela mitt återstående lif. Konstigare knutar ha blifvit lösta än så, och sanna mina ord, herr Blomdahl, att innan jag flyttar hän, skall jag ha allt utredt, fastän de förnäma, hur bra de kunna vara för resten, ha dubbelt munlås när det gäller deras familjeangelägenheter.“

“Jag tror,” vågade herr Blomdahl invända, “att jag i mamsell Karins ställe läte bli att forska.“

“Kommer aldrig i fråga, herr Blomdahl! Jag är ifrigare än någonsin. Det är nu i fulla 6 år som jag hållit på att fundera på saken, och min natur är sådan, att ju längre det dröjer, dess bestämdare blir jag i mitt beslut. Jag har en utgångspunkt.”

Herr Blomdahl tittade upp med sina små ljusblå ögon.

“Och det är grefvens Pariserfärd för 7 år sedan. Som herr Blomdahl vet, var han borta ett helt år vid en tocken der beskickning hofven ha sins emellan, och grefvinnan som då var sjuklig kunde ej följa med, och när då grefven kom tillbaka, var det visserligen godt och väl till en början, men på hösten 47...”

“På hösten?” eftersade med en lindrig rysning herr Blomdahl.

“Då började den stora frostnatten, som hållit i alltsedan. Grefven och grefvinnan foro en dag ut på en ridt och allt var godt och väl, men när de kommo hem — jag stod just och band upp ett par dahlier på stora rundelen härute — var det som tvenne lik suttit på hästarna, och grefven lyftade grefvinnan ur sadeln och nästan bar henne uppför trappan, och så stängde de sig inne i tre timmar och talade med hvarandra, och grefven gick så han kunnat trampa tvärs igenom golfvet, och en och annan snyftning hördes också — det var grefvinnan, förstår herr Blomdahl — men hvad de sade blef jag ej klok på, ty här i huset äro dörrarne så tjocka, att det är både synd och skam — ehuru det icke gör någonting för den som ej är vand att lyssna.

“Sedan den dagen, ser herr Blomdahl, lefva de endast ett skenlif. Grefven har sedan dess haft sina enskildarum och grefvinnan sina, och de sammanträffa endast vid måltiderna samt tala då vid hvarandra nätt upp så mycket som behöfs för att det ej skall väcka barnens uppmärksamhet. Och när de så ha främmande, som i går, äro de sjelfva artigheten mot hvarandra, men de främmande äro ej väl resta, förrän isskorpan ånyo bildar sig öfver vattendraget.”

“Det är rysligt,” sade herr Blomdahl och svepte tättare om sig sin luggslitna bonjour, “och okristligt är det äfven.”

“Men säg mig nu uppriktigt,” sade mamsell Karin och lade sina små knubbiga händer i kors i knäet, “kan herr Blomdahl utfundera en rimlig orsak till detta elände?”

“Hm! jag... det vill säga“ stammade herr Blomdahl och kunde ej taga sina ögon ifrån den hemväfda mattan, på hvilken hans smala stöfveldspets ritade figurer, “det är ju en möjlighet att grefven under sitt vistande i Paris... hm! världen är så syndfull... att herr grefven inte varit så alldeles trogen...”

“Det är visst möjligt,“ medgaf mamsell Karin, “men det är icke orsaken, derom är jag säker. Och hvem skulle dessutom ha berättat grefvinnan det? Nej, herr Blomdahl, min öfvertygelse är den,“ sade mamsell Karin, i det hon sänkte rösten till en hviskning och flyttade sig tre tum närmare sin granne, “att på grefvens samvete hvilar — *ett mord, minst ett mord!*“

“Hu!“ skrek herr Blomdahl och rusade upp från soffhörnet som en raket, i det han såg på mamsell Karin med en fasa som om hon varit den skyldiga.

“Jojo,“ nickade denna nästan triumferande, “sådant har man hört förr en gång. Men sitt, sitt och blif ej så förfärad! För mig är tanken icke ny; jag har länge umgåtts med den.“

“Gud vare oss nådig!“ hviskade herr Blomdahl och snarare nedsjönk än satte sig i soffan. “Men hvad kan finnas för skäl till en sådan hemsk förmodan?”

“Utom de skäl som finnas inomhus, har jag hört hviskas att man ett par gånger för flera år sedan och just vid den tiden för brytningen mellan herrskapet sett smyga omkring här i trakten en svart, qvinlig skepnad... det var enkan efter den mördade, ser herr Blomdahl...”

“Men hur tror mamsell Karin att grefven skulle komma sig för någonting så hiskligt som att mörda en människa?”

“Har då inte herr Blomdahl hört eller läst i romanböcker att utrikes finns någonting som kallas dueller? Det behöfs ju bara, der att den ene säger: “Min herre, er fysiologi förargar mig!“ för att den andre skall svara: “bestäm tid och ställe!“ Det är ett ogudaktigt slägte, det der utrikesfolket.

“Och se'n, herr Blomdahl, efter det man sett den der qvinnoskepnaden några gånger, försvann hon spårlöst, som om hon sjunkit i jorden — hvart tog hon vägen, tror herr Blomdahl?”

“Herre min Gud, icke vet jag!” yttrade den uppskade skolläraren; “hon reste väl sitt håll...”

“Dit hennes man rest förut, ja — ty ingen i hela socknen har skjutsat henne och ett sådant fint qvinno-väsande går icke till fots. Och i skogen har det nog passerat, ty grefven reser aldrig mera dit.”

“Men detta är väl på Guds makt bara mamsell Karins egen förmodan — åtminstone har jag aldrig hört en enda hviskning ditåt?”

“Icke jag heller,” medgaf mamsell Karin uppriktigt, “men min fasta tro är det. Och så tycker herr Blomdahl att jag skulle ge mig förr än jag fått reda på allt det här?”

“Men i Guds namn! Icke ämnar mamsell Karin väl angifva grefven heller, ifall...”

“Det har jag icke tänkt på ännu. Men sjelf vill jag ha allting klart för mig, innan jag lemnar huset här och verlden. Och jag *skall* ha det klart. Men kära herr Blomdahl, för all del, hur är det fatt...? Mår herr Blomdahl illa?”

“Jag... jag...” stammade den hederlige skolläraren, “känner mig verkligen något angripen...” och han höll handen för sin bleka panna.

“Vänta ett ögonblick!” ropade den rådigas mamsell Karin och skyndade till ett litet hörnskåp, der hon för folkets räkning och visst icke för sin egen — hon behöfde dem aldrig — hade förvarade en flaska Hoffmans droppar. Hon hällde några af dem på en sockerbit och räckte åt herr Blomdahl, som gapade och sväljde, hvarefter färgen så småningom började återvända på hans ansigte.

“Käre herr Blomdahl! hade jag kunnat ana att — men hvad nu? hundskall och bjellerklang — nå så anfäkta! hade jag så när sagt, skall då aldrig en fattig människa få vara i fred! Min själ om icke det är herrskapet, som kommer tillbaka! Då har någon blifvit illamående. För-låt mig, käre herr Blomdahl, att jag måste skena ut och lägg nu inte denna sak alltförmycket på sinnet! Det är ju icke bevisadt ännu att så är, och jag ångrar sannerligen att jag... Men tyst som grafven framför allt; det är inga barnsagor det här, inte!”

Och mamsell Karin kastade om sig sjalen och rusade ut att taga emot sitt herrskap, medan herr Blomdahl med

skälfvande knän reste sig upp från soffan och stapplade fram till fönstret för att få se en skymt af grefven. Det var som om han aldrig sett honom förr än i dag. Ja, blek var han och dyster såg han ut — hm! om det skulle vara sannt!

Herr Blomdahl tog med skälfvande händer på sig sin öfverrock och fattade sin hatt. En stund derefter sågs hans tunna gestalt vandra lilla genvägen öfver gårdet och bort mot skolhuset till. Och med hvilka hemligt ljufva tankar han än för ett par timmar sedan vandrat upp mot herrgården, voro de i detta ögonblick bortblåsta. Kärlek och blodstankar — de kunde ej på en gång rymmas i hans fromma sinne. Med en djup suck tände han upp en brasa i sin ensliga kammare, stoppade sin pipa och slog sig ned framför brasan. Både denna och pipan slocknade så småningom, men oron i hans bröst stillades icke, och ännu sedan stjernorna tågat högt upp på himlen i den klara vinternatten, satt skolläraren qvar i sin gamla läderstol, medan suck efter suck stal sig fram ur hans beklämda bröst och vinden i de gamla almarnes kronor utanför hans ensliga hem suckade med honom.

Den nedgående sommarsolen kastade sitt rodnande skimmer öfver den vackra med slingerväxter omgifna verandan till Holmsjö herregård. Emellan tvenne pelare på densamma och infattad i den lifliga grönskan som i en ram stod grefvinnan Julie v. H. och lät sina blickar omfatta det vackra landskapet. Öfver hennes ansigte hvilade ett ljuft lugn, öfverensstämmande med naturens stilla skönhet, men dock blandadt med ett lätt drag af svårmod. Allt eftersom hennes öga flyttade sig från kulle till kulle, från träd till träd af de kära, välkända partierna i hennes lilla eden och sedan det länge hvilat öfver vikens rodnande vatten, klarnade det dock mer och mer, och ett leende af stilla lycka spred sig öfver hennes drag. Och då hon kort derefter förnam välkända steg nere i allén och såg en hög gestalt träda fram derur, strålade hennes ögon i täflan med solglansen omkring henne, och med snabba steg ilade hon den kommande till mötes.

Denne, hennes make, grefve Edvard v. H., helsade henne hjertligt och bjöd henne sin arm, hvarefter båda följdes åt upp på verandan, der på grefvinnans befallning en betjent fullsatte ett litet bord med läskande drycker och frukter.

“Du är så varm, min vän,” yttrade grefvinnan, i det hon med utsökt behag serverade sin man ett glas sodavatten med saft, “drick, det skall göra dig godt!”

“Tack, det var herrligt! Ja, jag har också vandrat omkring ett godt stycke. Det är ett nöje att se en sådan skörd som det tyckes bli i år. Rågen står manshög och klöfverfälten ha aldrig varit vackrare. — Här har väl icke varit något bud från Sunnanvik under min frånvaro?”

“Ack jo, jag har haft ett par rader från Marie Louise. Amelie tyckes vara något bättre.”

“Det var glädjande, ehuru jag fruktar att det är ingenting att bygga på.”

“Ack nej, troligen icke! Hela detta sista år har hennes helsa varit mera än vanligt vacklande likasom hennes sinnesstämning mera än svärmodig än någonsin.” En tyst suck beledsagade grefvinnan Julies ord.

“Den som älskar henne, bör knappast önska hennes qvardröjande härnere,” fortfor grefve Edvard och fattade sin makas hand. “Hon har lefvat och lidit nog. Barnen äro ju nu uppvuxna och stå snart på egen botten. Karl Richard har plats vid flottan och Marie Louise gifter sig snart. Sedan blir hemmet ännu tommare.

“Men hon är ju ännu temligen ung — endast 38 år.”

“Hon har blifvit gammal i förtid. Det rika, mörka håret har redan ett lätt silfverskimmer. Hon behöfver ro.”

“Jag har tänkt resa dit i morgon, Edvard,” yttrade grefvinnan Julie med tårfyllda ögon, om du icke har något deremot.

“När hade jag väl det, synnerligast sedan du så trofast hållit ditt senaste löfte? Res gerna min vän! Hade jag tid, skulle jag följa dig. Men nu får det vara till en annan gång.”

“Men det var sant,” fortfor grefve Edvard i gladare ton, i det han ur bröstfickan upptog ett litet i papper insvept föremål, “jag måste visa dig en konstskatt som jag funnit på min utflygt i dag.”

“En konstskatt härute på »rama bondlandet!» log grefvinnan och fästade en intresserad blick på det lilla föremålet, som hennes make, tydligen i afsigt att dermed förhöja hennes intresse, blott långsamt uppvecklade ur dess omhölje.

“Och minst kan du gissa till platsen, der jag upptäckte den.“

“Jag erkänner min oförmåga. Jag visste ej att det fanns något konstkabinett härute på Holmsjö.“

“Icke jag heller. Emellertid finnes ett sådant, och det hos — min rättare.“

Nu måste grefvinnan hjertligt skratta.

“Ingen missaktning jag ber!“ skämtade grefven. “Midt emellan israeliternas tåg öfver röda hafvet och barnamordet i Bethlehem — båda mästerstycken ur den Jönköpingska skolan — och rätt under en lysande namnsdagsgratulation med englar, basuner och brinnande hjertan hängde — det här!“

Och med triumferande min visade grefven ett på elfenben utomordentligt väl måladt miniatyrporträtt af en qvinna, hvars like i skönhet torde vara svårt att finna.

“Jag har aldrig sett något så fulländadt hvarken i konsten eller naturen!“ utbrast grefvinnan, sedan den första känslan af öfverraskning hunnit lägga sig.

“Icke jag heller,“ medgaf grefven, och dock har jag sett åtskilligt. “Tror du att sjelfva Louvren mäktar uppvisa något bättre?“

“Knappast. Men hur i all världen har detta lilla mästerstycke kommit i rättarns ego!“

“Han har köpt det för några öre på en utmätningsauktion efter en hemmansegare i närheten af Sunnanvik.“

“Men hur har det då kommit *ditt*?“ undrade grefvinnan, som icke kunde slita sina blickar ifrån den sköna bilden, den hon vände och vred i alla riktningar.

“Ja, derom kan jag icke upplysa. Skulle din nyfikenhet vara allt för liffig, får du i morgon, då du reser till Sunnanvik, taga den lilla omvägen till f. d. hemmansegaren, numera torparen under Sunnanvik Anders Olsson, som väl bör kunna ge närmare besked. Du ser, min vän, att jag under förutseende af ditt liffiga intresse gjort mig temligen väl underrättad.“

“Men se då, Edvard,” utropade grefvinnan Julie, nästan utan att akta på hans ord, “se hvilken ansigtsoval, hvilka herrliga ögon och detta svall af korpsvarta lockar sedan! Aldrig, aldrig såg jag något så skönt!”

“Och se den der lilla locken i pannan,” uppmanade grefven och reste sig upp för att ännu nogare betrakta den sköna bilden. Men i detsamma råkade han stöta till bordet, hvilket med hela dess tillbehör föll öfver grefvinnan, som med ett lätt anskri släppte porträttet i golvvet.

Leende åt det lilla missödet, som endast hade till följd en derangerad toalett, skyndade sig grefvinnan att ånyo bemäktiga sig porträttet, på hvars frånsida en fjeder emellertid genom fallet sprungit upp. Ny öfverraskning! Denna frånsida befans innehålla en annan, icke mindre mäterligt utförd målning: interiören af en katolsk kyrka; presten framför altaret i full ornat och framför honom ett brudpar. “Se, Edvard!” utropade grefvinnan Julie lifligt, “det är en katolsk vigselscen; bruden är samma person som på medaljongens framsida och brudgummen — Gud i himlen!” yttrade grefvinnan bleknande och fattade tag i en af verandans pelare — “det är... det är ju Fredrik!”

Grefve Edvard nästan ryckte porträttet till sig och blef ej mindre blek än hans grefvinna, då han sett och igenkänd brudgummens drag. Ett misstag härvidlag var icke möjligt. Så lika finnas icke tvänne personer på jorden.

Endast en blick vexplades mellan de båda makarne, men den sade mera än ord kunde uttrycka. Den kastade ljus öfver långa, hemlighetsfulla år af lidande och själsqual, af svek och egoism, af jordade förhoppningar och osedda tårar, måhända äfven af ånger å ena sidan och en kämpande kärlek å den andra... det var en blick som i en sekund löste en lifsfråga: grefvinnan Amelie skulle aldrig mera lefva, äfven om hon *icke* doge...

Drifna af samma känsla ilade derefter de båda makarne i hvarandras armar och omslötö hvarandra så fast, som om de fruktat att bli skilda af någon osynlig makt.

Och skuggorna föllo långa och hemlighetsfulla öfver Holmsjö den natten, men ännu när den första solstrålen lekte öfver almrädens toppar, hade grefve Edvard och hans grefvinna icke kunnat finna sömnens vederqvickelse. Klockan var ej mera än 9 på morgonen, då grefvinnan, efter

att nästan endast för syns skull ha förtärt en kopp choklad, befalde fram sin vagn. Då hon redan satt sig upp, frågade grefven sin kusk:

“Du har väl reda på hvar f. d. hemmansegaren på Viksta, numera torparen under Sunnanvik, Anders Olsson bor?”

“Ja, nådig grefve, han...”

“Godt! Du kör grefvinnan dit och återvänder genast. Grefvinnan promenerar den der lilla biten från torparns till Sunnanvik, der du sedermera i morgon vid elfvatiden afhenttar henne. Kör!”

De båda makarne vxlade en kort men uttrycksfull blick och vagnen rullade med ilande fart genom allén.

Då torparen Anders Olssons hustru såg det grefliga ekipaget stanna utanför sin torftiga stuga och igenkände grefvinnan v. H., den hon flera gånger sett fara till grefvens på Sunnanvik, röjdes i hennes drag en oerhörd förvåning, och den annars så ordentliga gumman kastade kardorna, som hon hade i handen, midt i sållet der den kardade ullen låg, knöt af sig sitt randiga ylleförkläde och slängde det ofvanpå kardorna samt skyndade ut för att höra hvad den nådiga grefvinnan kunde vilja. Denna hade redan stigit ur vagnen och tillsagt kusken att genast köra tillbaka, samt vände sig nu till den öfverraskade mor Bolla med förfrågan om hon finge hvila en liten stund i hennes stuga, innan hon företog den lilla promenaden till Sunnanvik.

Mor Bolla neg så att den korta kjolen snuddade vid marken och kunde aldrig begripa att grefvinnan ville »göra sig så gemen» och titta in i hennes fattiga stuga, men efter det nu så var, kunde hon inte vara nog »stor på't» öfver ett så rart besök, och härvid bjöd hon grefvinnan stiga in och sitta ned i den klumpiga, omålade liggsoffan af furu.

“Jag hör att ni känner mig min goda gumma,” ytttrade grefvinnan Julie vänligt, i det hon, utmattad af sin inre rörelse, sjönk ned på det hårda sofflocket.

“Mätte väl det!” svarade vördsamt mor Bolla; “vi fattigt folk känna alltid de förnäma, fast det föga skulle

lika sig att de kände oss. Men får jag inte bjuda grefvinnan ett glas mjölk i denna välsignade värmen?"

"Tack, tack! om jag i stället får be om ett glas friskt vatten."

Medan mor Bolla aflägsnade sig för att hemta det begärda, sökte grefvinnan Julie efter en passande inledning till det förhör hon ämnade anställa. Hon hade ej tänkt derpå förut, men nu föreföll det henne litet svårt att börja, och börja måste hon. Enkel och rättfram af naturen, förkastade hon dock snart hvarje omväg, och då mor Bolla återkom med vattnet, var hennes beslut fattadt att yttra sig utan omsvep.

Sedan hon druckit, sade hon därför, i det hon satte bort glaset:

"Jag gissar, kära gumma, att mitt besök litet förvånar er — är det ej så?"

"Hm! fritt är det inte," medgaf mor Bolla, "och jag kan väl förstå att grefvinnan har något ärende, fast jag inte mäktar grunna ut'et."

"Mycket riktigt, jag har ett ärende; jag önskar en upplysning af er om något... något som intresserar mig. Men sitt, sitt; vårt samtal torde ej bli så kort."

Mor Bolla såg mäktat förvånad ut, satte sig så långt ut som möjligt på den ena af de två trästolar som funnos i stugan och väntade under tystnad på hvad som komma skulle.

"Ni har," började grefvinnan med en stämma som märkbart darrade, "i er ego haft ett litet porträtt, en fruntimmersbild, infattad i en enkel guldkant..."

Mor Bolla blef synbarligen orolig, men hon yttrade ingenting.

"Detta porträtt," fortfor grefvinnan, "är af så stort konstvärde, att... att... jag bra gerna skulle vilja veta hvem som egt det före er och huru det sedermera kommit att tillhöra er?"

"Vi kände inte den som rådde om det före oss," svarade mor Bolla undvikande, "och ej heller förstodo vi att den lilla kanten var af guld. Hade vi vetat det, så..."

Men nu var grefvinnan Julies intresse fördubbladt sedan hon märkte den obenägenhet mor Bolla visade att bringa ljus i saken, och efter visst en timmas parlamen-

terande, hvarunder grefvinnan Julie utvecklade all sin medfödda öfvertalningsförmåga och mor Bolla sin både ärfda och förvärfda motståndskraft, segrade dock slutligen grefvinnan, hvilket kunde förmärkas af detta mor Bollas yttrande, afgifvet med darrande och upprörd stämma:

“Eftersom nådig grefvinnan rakt inte ger sej te tåls med mindre och eftersom jag hör att hvarken gubben min eller jag kan råka i någon förtret genom’et, så må jag så godt tala om hela pachasen från början och te slut. Konstigt var det, obegripligt konstigt alldeles, och att den lede hade något finger med i spelet, det tror jag för visso.“

“Men annars, ser grefvinnan, var det i förstningen så, att...“

(Här taga vi med läsarens tillåtelse ordet ur munnen på den hederliga mor Bolla, hvarigenom berättelsen åtminstone vinner i korthet:)

Det var en mörk och stormig höstafton ungefär två år efter grefve Fredrik Almfelts vistelse i Paris, om hvilken läsaren redan hört talas. Det regnade stridt och ihärdigt, och blåsten ruskade i de väldiga trädkronorna kring Viksta gamla herresäte. Vägarne voro uppblötta och vindkasten kringförde i hvirflande dans de gulnade löfven.

I sin väl ombonade stuga sutto den qvällen hemmansegaren Anders Olsson och hans hustru, hon vid sin spinnrock, han sysselsatt med att laga ett seltyg, som gått sönder till följe af det dåliga väglaget. På spisen flammade en väldig brasa, hvars sprakande dock icke förmådde förtaga regnets smattrande mot fönsterrutorna och stormens tjutande kring gård och knut.

Under det mor Bolla spann, tänkte hon på om väl sonen, som på morgonen kört till staden med spannmål, skulle ha hunnit undan ovädret; slutligen måste hon ge luft åt sin oro:

“Kan väl aldrig tro, far,” yttrade hon, i det hon med högra handen stannade rockhjulet, “att Petter är ute och färdas ännu?”

“I qvinfolk ä’ då så stock dumma,” komplementerade »far». “Menar du han inte haft vett att söka husly nå’nstans i tocket väder, då en ärlig man icke vill köra ut sin hund? I qväll ger sig ingen ut i onödan.“

En svag knackning på fönsterrutan hade härvid kommit de båda makarne att spritta till.

„Hjelp oss Gud, far,“ hade mor Bolla framhviskat, „detta var aldrig af människohand!“

Innan mannen hann svara, förnyades knackningen, och vid det han nu gick bort mot rutan, såg han genom detsamma ett blekt ansigte och hörde ett mummel, utan att dock kunna urskilja något ord. Anders Olsson var icke harhertad, men den bleka skepnaden i denna stormiga höstqväll jagade en liten rysning genom hans mærg.

Beslutsamt gick han emellertid mot dörren och öppnade den med buller och bång, för att låta varelsen der- utanför förstå att hon kunde träda in genom densamma, såvida hon ej var af det slaget, som föredrager att praktisera sig genom skorstenar och nyckelhål.

Många sekunder förflöto icke, förr än mor Bolla, som under tiden icke vågat draga andan af förskräckelse, såg genom dörren inträda en qvinnovarelse så späd och fin, att hon aldrig kunde begripa — som hon sedermera sade till sin gubbe — att icke det lilla »pyret» smält för regnet som en sockerbit i kaffekoppen. Den främmande var helt och hållet svartklädd, men i siden och sammet, och regnet dröp af hennes dyrbara dräkt.

Hennes första ord förrådde utländskan. På hälften svenska, hälften franska (mor Bolla hade under sin ungdom, då hon tjenat som frökenpiga, hört så mycket franska, att hon begrep att den främmande bröt på detta språk) begärde hon husrum öfver natten, emedan hon, som hon sade, genom försumlighet låtit postvagnen, med hvilken hon tänkt färdas vidare, gå ifrån sig.

Hon såg blek och lidande ut, och mor Bolla, som nu tydligen såg att det var en människa hon hade framför sig, satte genast en stol framför brasan och bad den främmande taga plats, medan hon — mor Bolla — sökte fram torrt linne och sina helgdagskläder, ty det syntes nog att den främmande var genomvåt och behöfde byta om från topp till tå.

Mor Bolla omhuldade derefter sin underbara gäst på det ömmaste och anvisade henne tills vidare »kammaren» med dess himmelshöga säng, fullpackade kistor och bastanta vadmalskjolar på väggarne att bo och vistas i, och den främmande syntes trifvas väl, ehuru aldrig ett leende upp-

lyste de bildsköna dragen. Hon dröjde dagar och veckor, allt under förevändning att hon ännu var för svag att tänka på att fortsätta sin resa och att hon fann trakten beundransvärdt vacker. Och det måste hon också funnit, ty dag efter dag ströfvade hon omkring i densamma och hade snart lika bra reda på allting som värdfolket sjelft. Och ej nog med att hon hade reda på trakten; om alla som bodde i densamma hade hon äfven — tack vare den omiss-tänksamma mor Bolla, som hon passade på att utfråga då Anders Olsson var borta — fullständigt besked. Mest syntes Almfeltska familjen intressera henne, och mor Bolla mindes mycket väl att den främmande höll på att falla i vanmakt första gången hon hörde att grefve Fredrik varit gift i femton år och hade nästan fullvuxna barn.

Den främmande kunde väl ha tillbragt en fjorton dagar hos sitt beskedliga värdfolk, under hvilken tid hon hvarje morgon gått ut på sina ströftåg och hemkommit hvarje afton allt blekare och sorgsnare, då mor Bolla, som en dag hade sin väg genom skogen, blef vittne till en scen som hon aldrig glömde och som hon aldrig kunde förklara. Hon såg nemligen från en höjd, der hon hvilade ut en stund, grefven och grefvinnan på Sunnarvik komma ridande på sina ståtliga hästar genom skogen, och just som de skulle vika om vid ekbacken, skrämdes hästarne af ett skri så genomträngande, att det isade mor Bolla genom märg och ben. I detsamma såg hon en svart skepnad sträcka armarne mot grefven och nedsjunka framför hästens fötter. Grefven hade ögonblickligen hoppat af hästen och lyftat upp den svarta skepnaden, som mor Bolla, oaktadt det långa afståndet och sina dåliga ögon, tyckte sig vilja igenkänna såsom sin inqvartering. Efter en stund, hvarunder mor Bolla tyckte sig förmärka att grefven gjorde försök att bringa den afsvimmade till sans, medan grefvinnan tycktes vara lika mycket i behof af hjälp, hade den svarta skepnaden rest sig, tryckt båda händerna mot hjertat, gjort en afvärjande rörelse mot grefven, som nästan tillintetgjord lutat sig mot en berghäll, och försvunnit mellan trädstammarne, medan hennes svarta dräkt släpat efter henne som ett bårtäcke.

Förgäfves väntade mor Bolla den aftonen timma efter timma på sin gäst, väntade för att i all stillsamhet säga henne, att antingen hon orkade eller ej, måste hon nu tänka på

att ge sig i väg, ty att något otyg var med henne, derom voro mor Bolla och hennes gubbe nu öfverens, äfvensom derom, att den främmande, som blifvit allt blekare och svagare, en vacker dag kunde ligga och dö hos dem, och då kunde både länsman och prest finna sig befogade att lägga sig i saken, något hvarifrån både Anders Olsson och mor Bolla bådo Gud bevara sig.

Först vid midnatt kom den svarta damen hem, men mor Bolla, som gick emot henne med ljuset och tänkte säga sitt ärende, kom aldrig fram dermed. Ett sådant uttryck af qual och förtviflan, som denna stund fans i den främmandes ansigte, hade hon aldrig sett. Utan att kasta en blick hvarken på mor Bolla eller någonting omkring sig, skred hon som en vålnad med ihålig blick och ljudlösa steg förbi den nära nog förstenade mor Bolla och in i kammaren, hvars dörr hon reglade inifrån, lemnande den utanför stående i ett tillstånd af fasa och medlidande.

Mor Bolla behöfde aldrig framföra sitt ärende. Följande dagen förklarade den främmande sjelf att hon nu tänkte begifva sig vidare, men då Anders Olsson i sitt hjertas glädje öfver att vara den hemlighetsfulla gästen qvitt erbjöd sig att skjutsa henne till närmaste gästgifvaregård, afböjde hon det bestämdt. Sent på aftonen, sedan hon vänligt tackat och rikligen betalt sitt värdfolk, smög sig hennes spåda gestalt ut ur den hägnande stugan och försvann ur sigte i höstqvällens täta dimma, medan blad efter blad långsamt föll från trädens kronor, likt den ena förhoppningen efter den andra ur ett människohjerta.

Först morgonen derpå märkte mor Bolla, att den främmande qvarglömt miniatyrporträttet.

Sådan var mor Bollas berättelse, hvilken gjorde så starkt intryck på grefvinnan Julie, att hon, då hon lemnade den lilla torparstugan, var fullt ut lika blek som den hemlighetsfulla okända en gång varit den aftonen hon lemnade Anders Olssons hem. Atminstone var detta mor Bollas tanke, der hon stod i stugudörren och med handen skyggade öfver ögonen mot det starka solskenet, följande med blicken grefvinnans gestalt, som långsamt försvann bakom vägens krökning.

“Ja, herr Blomdahl, det har varit en bedröflig tid, men Gudskelof den är öfver och Gudskelof att grefvinnan ligger der hon ligger — det var så godt först som sist, ty att lefva tillsammans med en —“

“Männe inte det vore skäl att gå den lilla skogsstigen?“ inföll förskräckt och med halfhög stämma den sålunda tilltalade, som fruktade att kyrkfolket, som i stora flockar gick än bredvid dem, än bakom dem, kunde höra något.

Våra båda bekanta — vi hoppas att läsaren igenkänner dem — träffades nemligen denna gång vid hemfärden från kyrkan, dit de till följd af det vackra vädret begifvit sig till fots.

“Se nu kan man tala ett ord utan att frukta obehöriga lyssnare,“ yttrade herr Blomdahl med en lättande suck, i det han tog af sig sin tolfäriga hatt och torkade svettperlorna ur pannan med den storrosiga söndagsnäsduken.

“Ja, det var just ett godt påhitt,“ nickade mamsell Karin mot den vördnadsfulle skolläraren. “Här är svalt och tyst, och folk har jag dagligen nog af.“

Så blygsam herr Blomdahl var, tog han dock icke det sista uttrycket åt sig. Han ville icke vara »folk» den gången.

“Ja, säg det! att hon hvilar nu, grefvinnan,“ yttrade han endast andaktsfullt och hvälfde åter den gamla hatten öfver hufvudet.

“Hon gör så, och så mycket jag höll af henne, skulle jag icke vilja ha henne kvar härnere. Hon var som en förklarad engel vet herr Blomdahl, och talade för grefven så han grät som ett störtregn, den . . .“

“De skildes alltså åt i frid?“ hoppades herr Blomdahl, mildt afbrytande satsen.

“Hur var det möjligt annat, med en sådan varelse som hon! Den sista tiden var det dem emellan nästan som när jag kom dit, synnerligast sedan en vacker dag ett utländskt bref med många poststämplor på kom till grefven. Det var ett sorgbref, så mycket vet jag, men det oaktadt kom just från den stunden glädjen in i huset, den glädjen, som ju bör vara med vid sådana tillfällen som i döden.“

“Och som nog borde vara med i lifvet också,“ förmenade herr Blomdahl vördsamt.

“Förstås, förstås, men en rörlig människa har så mycket annat tänka på, Gu'nås, att . . . nå ja, man är som man är, och bara inte hjertat sitter alltför rasande, så . . .“

‘Om det sitter rätt på någon, så måtte det väl vara på mamsell Karin,’ dristade sig herr Blomdahl att förmoda, i det han från en hängbjörk vid sidan om sig afryckte en liten qvist. ‘Folket långa vägar häromkring vet nog hvem det är som hjälper och råder i nödens stund, och det är vackert... det är kristligt...’

‘Nå, man är väl ingen babian heller,’ medgaf mamsell Karin leende; ‘men Gud skall veta det är ingenting att tala om och minst för den som likt herr Blomdahl tar brödet ur sin egen mun för att ge det åt andra.’

Herr Blomdahl rodnade som om han blifvit ertappad med den värsta förbrytelse, stammade och sökte bedyra sin oskuld.

‘Det var aldrig värdt!’ skrattade mamsell Karin så att de små hvita tänderna lyste lång väg. ‘Men inte skola vi, gamla människorna, gå här och säga hvarandra grannlåter; vi kunna nog sätta värde på hvarandra ändå.’

‘Det vet Gud att jag gör!’ utbrast okonstladt herr Blomdahl och sammanknäppte sina magra händer till ett vittnesbörd, medan hans hjertegoda ögon vågade sig att för en sekund betrakta mamsellen.

‘Men,’ fortfor han efter en liten stunds tystnad, ‘jag vill så gerna fråga om en sak: har mamsell Karin ännu de der hiskliga mordtankarne i hufvudet?’

‘Hm!’ sade mamsellen dröjande, ‘jag har de senare tiderna haft så mycket att göra, att...’

‘Nå så Gud vare innerligen lofvad!’ utbrast herr Anton af sitt fullaste hjerta. ‘För min del, ju mera jag tänkt på saken, dess mindre kan jag tro på något så hiskligt.’

‘Men,’ yttrade mamsell Karin, ‘en fasansfull hemlighet finnes det i alla fall. Döm sjelf hvad man skall tro och tänka, då man af grefvens egen mun hört sådana ord som jag hörde den dagen grefvinnan dog. Jag var händelsevis i rummet näst intill det, der han med stora steg och full af förtviflan vandrade fram och tillbaka, och då hörde jag tydligt hur han en gång mumlade: »jag har krossat två — jag skall ega ingen!»

‘Ja, det är skräckfulla ord — ifall de verkligen blifvit uttalade,’ svarade herr Blomdahl. ‘Men man kan lätt höra miste...’

“Höra miste, när man...? nej, jag är så säker på min sak, som att vi två gå här bredvid hvarandra. Och »krossa» och slå ihjäl — det är detsamma i mitt tycke.“

“Inte så alldeles,” medlade herr Blomdahl. “Men jag har för mig, att bara mamsell Karin komme ifrån Sunnanvik, skulle de mörka tankarne ge med sig — hvad sägs om vi skulle slå oss ned här en liten stund på denna skuggiga plats? — ja, som sagdt, jag tror att det stället icke är nyttigt för mamsell Karin...“

“Också stannar jag der icke en dag längre än till hösten,” förklarade mamsellen, i det hon sänkte sin lilla klotrunda figur ned på en mossig sten och lade ifrån sig psalmbok och parasoll

“Säger mamsell Karin det!” yttrade med tydlig belåtenhet herr Blomdahl och nöp litet i fransarne på parasollen.

“Bestämdt!” förklarade mamsellen. “Jag är trött vid släpet i ett stort hushåll och vill ha ro.“

“Men att alldeles slå sig till stillsamhet för den som varit så verksam... hm... jag undrar om det...“

“Nå ja, förstås, inte tänker jag lägga händerna i kors, precis. Då skulle inte min lilla sparpennig räcka långt.“

“Skulle inte något mindre hushåll... något... hm! när man har så stor förmåga och kan vara till så mycken nytta och glädje som mamsell Karin, så...“

“Jo, det vet jag visst! Jag undrar för hvem jag skulle vara till glädje här i verlden?...“

“Nog vet jag den, som...“

Här tvärtystnade herr Blomdahl och gick illa åt parasollfransarne.

“Jo, vackert vet herr Blomdahl!“

“Vet jag inte! Herre Gud, mamsell Karin! jag är en fattig man, en obetydlig person för verlden, men jag skulle vara lyckligare än en grefve, om... om mamsell Karin kunde finna sig i mitt tarfliga hem... ja, nu är det ut-sagdt,” sade herr Anton med klara tårar i de ljusblå ärliga ögonen, ur hvilka han första gången vågade en full blick på sitt hjertas utkorade, “och jag vill önska, att mamsell Karin åtminstone icke blefve vred öfver min djerfhet... och gif mig nu ett svar i Guds namn!“

Det låg så mycken sann känsla i de enkla orden, att mamsell Karin djupt rördes.

“Se här min hand, Anton,” yttrade hon tillitsfullt; “i en redligare än din kan jag icke lägga den.”

Solstrålarne, skogsstigen, hängbjörkarne och de små ängsblommorna — allt dansade omkring för den hederlige herr Blomdahls ögon; han hade aldrig känt sig så till mods, och det enda rediga medvetande han sedermera hade från denna stund, rörde sig omkring en kyss, men huruvida han tagit eller gifvit den, kunde han aldrig afgöra.

Det kunde också göra detsamma, ty mamsell Karin blef för honom den förträffligaste maka och herr Blomdahl så lycklig som det är en dödlig medgifvet att vara. De enda prøfvostunder han hade, var när hans hustrus temperament lät henne glömma den jemnvigt, hvarpå han satte så högt värde.

När då en lindrig förebrående blick ur hans öga träffade henne, föll genast hennes humör ett par grader, och hon yttrade då vanligen ursäktande:

“Ja, det är ingen konst för dig, käre Anton att vara lugn och jemn, du som icke går och bär på en sådan hisklig hemlighet som jag. Men, som sagdt, jag *skall* en gång ha reda på den, och då...”

I början af sitt äktenskap hade herr Anton uppriktigt önskat att hon skulle få klart för sig den välsignade hemligheten, så att hon en gång kunde bli lugn; men då han sedermera såg att hon bara framdrog den som en sköld för sitt häftiga lynne och att hennes nya pligter mer och mer ur hennes tankar aflägsnade det förflutna, lät han hemligheten gå och gälla för hvad den kunde, och efter ännu ett par år, då en liten ljushårig pilt gjorde sitt inträde i det gamla skolhuset, kunde halfva år förflyta utan att herr Blomdahl hörde något om den der hemligheten, på hvilken han nu sjelf en och annan gång vågade att skämtsamt häntyda. Men då svarade hans fru med stor värdighet:

“Du må ej tro, käre Anton, att jag uppgifvit mina forskningar. Jag *vill* och *skall* ha reda på allt innan jag dör. Hade händelsen passerat inom en borgerlig familj, hade jag längesedan haft reda på den, men det är som jag säger, att de förnäma ha dubbelt munlås när det rör

deras husliga affärer, och det är det enda jag har emot dem. Men det hindrar inte att jag en gång skall vinna seger, och då, Anton, få vi se hvem som har rätt — du eller jag.»

Vid sådana tillfällen bestod den hederlige skolmästaren sin kära hälft en godmodig nick, log vackert, stoppade sin pipa och slog sig ned i sin gamla läderstol samt lät all världens hemligheter gerna uppgå i rök vid det välbefinnande han kände öfver att vara älskad och omhuldad af »den bästa qvinna i världen».

Talet om det besynnerliga förhållandet mellan grefvens på Sunnanvik tystnade så småningom, synnerligast sedan grefvinnan Amelie flyttat in på Almfeltska grafkorets fridlysta område. Beträffande grefve Fredrik gingo om honom kort derefter många och olika sägner. Så hade en och annan enslig vandrare sett honom — alltid vid midnattstid — irra omkring grafkoret med nedböjdt hufvud och tunga steg, under det att andra påstodo sig ha påträffat honom djupt inne i skogen bland hällar och snår, och åter andra omtalade, att han med de i förtid hvitnade lockarne skymtat fram mellan klipporna vid den närbelägna hafsstranden.

Tjenstepersonalen på Sunnanvik, som efter grefvinnans död inskränkte sig till två personer — en gammal betjent och en dito hushållerska — påstod emellertid att grefven nästan aldrig lemnade sina rum, aldrig mottog någon, med undantag af, två gånger om året, sina barn och grefve v. H.'s, att han endast sysselsatte sig med läsning, att han talade föga eller intet och slutligen att han omöjligen kunde vandra ute om nätterna, eftersom de då hörde honom beständigt vandra på sina rum, talande halfnögt för sig sjelf.

Hvad sade han?

Måhända upprepade han de en gång af mamsell Karin uppsnappade orden: »jag har krossat två — jag skall ega igen».

Det förtäljes vidare att han, ungefär en månad före sin död, kallade till sig presten och hade med honom ett långt samtal, hvarefter han blef lugn och stilla, nästan

glad. Och då hans barn kort derefter aflade hos honom ett besök, som blef det sista, funno de honom med ljus blick och hoppfull stämma tala om sin nära förestående flyttning till en annan verld, der passionernas stormar icke ha makt att kasta den irrande seglaren i land med sönderslitna segel och bräckt köl.

En dag blef för greve Almfelt en verklig glädjedag, och det var — hans sista.

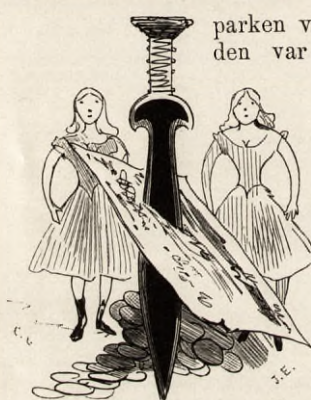
Sunnanvik har sedan dess haft flera ägare, och om greve Fredrik och det förflutna talar numera ingen, om icke någon åldring på socknens fattighus eller någon bortglömd backstugusittare, som har ingenting i det närvarande att lefva för och som därför sysselsätter sig med det förflutna och dess minnen.

“Fostbrödralag“.

1.

parken vid slutet af den stora trädgården var uppförd en liten ryggåsstuga efter fornnordisk modell, med sin sotade ås, sin eldstad midt på golfvet och sin högbänk. Då man inträdde der, gick man med ens många hundra år tillbaka i tiden, till den s. k. yngre jernåldern, och det gjorde ett egendomligt, pittoreskt intryck att se den på stuggolfvet flammande elden, att iakttaga huru den blågrå röken långsamt steg mot taket och strömmade ut genom »rökfånget», hvarigenom den blå himlen nästan förgäfves försökte blicka in. Också var illusionen verkligen nog stor att elektrisera ett par pojkar, så att de vid det långa bordet roade sig med att återgifva schackpartiet mellan Frithiof och Björn. De voro, dessa pojkar, begåfvade med nått och jemt så mycken fantasi som behöfs för att, när man vill och behagar, kunna förflytta sig några hundra år tillbaka eller fram i tiden, ehuru det senare är vida svårare än det förra. Från forntiden veta vi mycket; om den tillkommande tiden ingenting. Man tar sig bättre ut med det som försvunnit än med det som väntas. Det är temligen säkert att pojkarne voro så fullt inne i den gamla tiden, att de på allvar tyckte sig vara Björn och Frithiof.

Den förre hjelten återgafs af Herman, en liten och bredaxlad gosse; den senare af Gustaf, som var lång och smärt. För öfrigt voro de kusiner, gingo i skola i närmaste stad och tillbragte sina sommarferier på landet hos morbror Sven, en gammal hedersman, som varit medlem af »Götiska förbundet» och som ännu i dag samlade flintknifvar och klubbor, gräfde i ättehögar och årligen fick sig tillsända *det nordiske Oldskriftselskabets annaler*. Korte-ligen: morbror Sven var en ifrig fornforskare, för öfrigt possessionat och en oberoende man på sin lilla egendom.

Det var sommar nu, och morbror Svens sextionde födelsedag, till hvars firande han inbjudit några fornnordiskt sinnade vänner, som älskade högbänkar och — mör sparris, gamla minnen och — stora kräftor, sådana som morbror Sven hade dem i en dam, och som gerna åtogo sig att, dagen till ära, utbyta sina hvardagliga fast hederliga namn mot fornnordiska och kära. Sålunda hade man nöjet att derstädes se både Kung Ring, Bodvar Bjarke och Sigurd samt damerna Blenda, Ingeborg och till och med Snottra, ehuru det senare namnet låter litet underligt för nutidens öron.

Oaktadt sommarvädret, lät morbror Sven mot qvällen upptända midt på golfvet i den lilla stugan en vacker eld, som klart belyste guds gåfvorna på det långa bordet, der hvarken fläsk eller hästkött saknades, ehuru gubbens egna vagnshästar voro honom allt för kära för att ha blifvit ofrade, högtiden till ära. Men galten var hans, liksom dryckeshornet med silfverfötterna, hvilket vandrade ur hand i hand, fylldt till brädden med skummande mjöd.

«Och nu,» sade morbror Sven lifvad, «träden fram pojkar, läggen fingrarne på hornets rand och svärjen på nordmannasätt hvarandra en evig vänskap, ett »fostbrödralag» — det skall fägna mitt gamla hjerta.»

Pojkarne svuro — de hade ej blifvit betraktade som forntida kämpar annars — och morbror Sven höll ett riktigt lyckadt tal om fostbrödralagens betydelse, om vänskapen som förenade Angantyr och Orvar Odd, Björn och Frithiof och alla dessa höga skuggor från längesedan flydda tider.

«Det är riktigt sött,» snörflade »Disa» — kamrerskan på Gyllenbo — «man känner sig förflyttad ända till heden-domen, till Carl XII:s dagar.»

”Till Thorgny lagmans tid minst, menar kusin,” tillrättavisade morbror Sven.

”Till och med det,” medgaf kamrerskan, som i allmänhet var emot hvarje opinionsyttring.

”Om någonsin,” fortsatte morbror Sven, ”Svithiod skall kunna resa sig till sin forna storhet, måste vi till vår tid öfverflytta de gamles åskådningssätt; vi måste väcka den gamla andan; måste väcka den slumrande björnen, som ligger på bottnen af vårt folklygne; måste verka för folkbeväpningen, så att, då eldarne tändas på alla bergstoppar till tecken att fienden brutit in i vårt fria land, hvarje bonde god tar sina vapen och rusar till strids. Ja, blodiga pannor skola de alla få, de skola falla för svärd, förda af kämpahänder!”

”Stryk skola de ha, de sakramenskade lymlarne,” inföll »Kung Ring» — gamle f. d. kaptenen på Tomtemåla — ”mera stryk än de fingo anno tretton och fjorton...”

”Förlåt, Kung Ring! man bör ej i denna vår stämning inblanda nya händelser.”

”Sannt,” medgaf kaptenen, ”det förtar illusionen och jag anhåller om ursäkt. Låt oss se, gossar, att er vänskap blir trofast; ett fostbrödralag, svuret i denna gamla gästsal, får och kan ej glömmas. Ett inbördes fostbrödralag, ett som innefattar alla nordiska stammar, så långt som norråna tunga klingar, är den enda borgen för vår frihet och vår sjelfständighet!”

”Tider komma,” började morbror Sven, ”tider komma, då...”

”Ja, det är tvärsäkert,” inföll kapt. Kung Ring, ”men som den äldste i sällskapet får jag nu å egna och allas vägnar tacka bror Sven för god traktering! Mjukis i din fornnordiska gästbudssal, mjukis! Lycka till, pojkar, glömmen aldrig ert förbund!”

Dessa sista ord försonade morbror Sven något med att Kung Ring så prosaiskt afbrutit hans »blick i framtiden»; annars, när man börjar med: »tider komma», så är det klart att man har en hel hop kvar, som egentligen borde komma fram för att afrunda talet, hvilket utan dessa »tider som komma» blir likasom afskuret på midten eller snarare liknar en piska, hvars snärt far af skaffet, just när man vill »slå klatsch» framför herregårdstrappan, der man svängt upp med det ståtliga ekipaget.

2.

Många år hade förflutit sedan den minnesrika forn-nordiska födelsedagen hos gamle morbror Sven. Han hade själf vandrat all världens väg, och hans flintknifvar och klubbor hade, sedan de förirrat sig i en låda med jernskräp, blifvit försålda å öppen auktion af boutredningsmannen, länsmannen i orten, som på intet sätt var intresserad af antiqviteter, helst han i huset hade sin älskade svärmor, som var lika kinkig som gammal och tycktes vilja täfla med Methusalem i lefnadslust, utan att gifva ifrån sig ett öre till sina närmaste, kommissariens fru, honom själf och de »arma barnen».

Nog af: antiqviteterna voro sålda och skyddades måhända blott i anseende till deras värdelöshet.

Vid denna tid voro de båda fosterbröderna studenter.

«Det dummate gubben gjorde var när han dog,» sade »Björn» suckande. När penningarne tröto, så hittade man ibland någon underlig sten eller en gammal hästtand vid Gamla Upsala, hvilka rariteter man sände som en tillökning i morbror Svens antiqvariska kabinett, och så fick man ett »rek» till belöning; «det var dumt att gubben dog!»

«Ja, verkligen,» gäspade »Frithiof», som bar sitt ljusa hår snedbenadt och som ämnade taga graden; «verkligen var icke gubben bra i många fall. Hade han haft studier och klassisk bildning, kunde han ha uppträdt som skald. Fantasi saknade han icke och en viss lätthet att finna bilder var honom liksom medfödd. Han hade kunnat uppträda i det fornordiska manéret och hade kunnat täfla med själfva Ling.»

«Jaha, allt det der är godt och väl,» medgaf »Björn», som med illa dold otålighet afhört fosterbroderns teckning öfver hvad morbror Sven möjligen kunnat blifva; «men icke för thy (man spårar i detta uttryck den blifvande juristen) icke för thy äro både du och jag fatt'ga som kyrkråttor, och vårt fostbrödralag har hittills bestått deri, att vi båda hemta mat på månad från samma ställe och dela efter samvete hvad som fins i samma mathemtare. Jag ber dig dock, ädle fosterbroder, se på mina byxor, öfver hvilka

godt kunde skrivas ett poem med titeln: »Sista paret ut!» Hade morbror Sven lefvat, kunde jag i dessa mina enda plagg saklöst framstått inför honom som en annan Ragnar Lodbrok och dymedelst rört honom att punga ut med mynt till ett par mera tidsenliga, ty det här går ta mej katten icke an för en framtidsman.“

“Men hvad skall man göra?” frågade Frithiof och putsade sina naglar.

“Vi skola infria vårt löfte, göra allvar af vårt »Fostbrödralag» — blanda hjertblod med hvarandra; det ha vi ju svurit vid mjödhornets kant.“

“Du är galen.“

“Jag är praktisk och minnesgod. Ser du detta papper? Det är tryckt från början och till slut — det är ett lånereversal. Men nu, förstår du, gäller ej aftal eller handslag som i de urgamla tiderna; att befästa något med handslag är nu mera en öfvervunnen ståndpunkt; att hålla ett muntligt löfte är rent af en hednisk sed, lånad från våra vördade förfäder för många hundra år sedan. Nej, *skrifvet* skall det vara. Jag skrifer på som låntagare; du — en rangerad och fliüg karl — som borgensman och så sätta vi våra sigill under. Få vi sedan pengar, och det kan ju hända, så — »dra' vi lott eller dela som bröder». Vi ha då visserligen icke blandat vårt blod, men vårt bläck:

»Det svarta bläcket och det lacket röda
På samma papper blanda vi i dag.»

Det der var ju en vacker början till ett poem i den storståtliga stilen — nå, bror Frithiof, rider dig maran att du icke svarar?“

“Jag är tyst af bara förvåning öfver ditt praktiska geni. Slå till! Länge har också någonting dylikt föresväfvat mig, fast jag ej kunnat ge det form. Nå, »à la bon coeur», sa hushållerskan; jag känner i mitt hjerta upplefva den gamla broderliga andan och ger dig — icke min hand, men mitt namn för affärens rangerande. »Tider varda kommande», för att citera morbror Sven, när han var i taget att hålla tal; »tider varda kommande...“

“Då vi skola äta oss mätta och ofvanpå maten ta oss en promenad i hela byxor — åh, verlden skall förvånas! Tag nu hit papperet, så att vi icke förlora någon tid!“

Troligen erhöles lånet, ty de båda ynglingarne försvinna från denna tid ur vår historia, åtminstone så vidt denna rör deras akademiska kurs.

Några år derefter for »Björn» på ting och »Frithiof» hade en adjunksplats i ett »högre elementarläroverk», som skolan kallas nu för tiden.

En vacker dag fick Frithiof ett bref:

»Fosterbroder!»

Du vet att jag icke är synnerligen romantisk; har också icke den klassiska bildning, som är nödvändig (påstår du) om man ej skall vara dum som ett spån.

Men praktisk är jag — hör på:

Jag är förlofvad med den yngre dottern till en rik landsfiskal. Huru gubben fått sina penningar, är en sak, som jag är allt för grannlaga att forska i, och hvad man bara hviskar om har jag aldrig brukat att blanda mig uti. Allt nog att han har dem, att flickan är täck — och att modern är död. Gubben vill ogerna ut med mödernets och spjerner emot allt hvad han förmår, men utan nytta, ty så mycket af hans antecedentia har jag reda på, att han ej vågar göra allvarsamma invändningar. Nu är det så, ser du, fosterbroder, att gubben har ännu en dotter, inte precis så söt som min fästmö, men i alla fall passabel och presentabel nog för att bli hustru åt en hyggelig ung man, som önskar bli »rangerad». Hvad är naturligare än att vi dela som bröder både döttrarne och förmögenheten? På så sätt stannar denna inom släkten och kan, klokt använd och förvaltd, bringa upp sina egare till stort välstånd. Jag har redan som en försigtig general recognoserat terrängen och bearbetat den lilla — kom nu efter och gör slag i saken med det snaraste! Vill du, så säg ifrån! Sådant tillbud fås ej hvar dag, och en så rik flicka kan du säkert ej fiska upp i hela den håla, der du uppställt ditt ljus i ljusastakan.»

Historien närmar sig sin upplösning.

»Frithiof» kom, såg och segrade, tog i sinom tid arf efter — landsfiskalen och vardt en mäktig ansedd man, som icke svärmade mera för det antika, än om han aldrig sett en flintknif i all sin tid.

«Ser du,» sade Björn en vacker dag, «det sättet är i våra tider det enda som lyckas, om man vill hålla ett fostbrödralag, som man svurit vid hornets rand. Jag un-

drar just hvad vår Hilding, gamle morbror Sven, skulle hålla för mine, om han finge skåda följderna af vår ed!"

Icke befria vi fosterlandet genom denna nya anda; icke begifver sig Göta lejon ut öfver de strömmar tre och eröfrar verlden; men det sitter i stället hemma och skrapar ihop penningar med sina skarpa klor.

Morbror Sven var ett barn så länge han lefde; han trodde att man kunde härda en stång häftplåster till stål. Nej, den nya tiden är böjlig, men spänstig är den icke. Allt, ondt och godt, hänger vid den, men svårligen för-
mår den att genomskära knutarne och kanske ännu mindre att lösa dem.

Fyrsti år efteråt.

Den gamla och den nya tiden äro hvarandra olika i så mycket och icke minst i sättet att färdas. Man blåses nu i och ur jernvägskupéerna af konduktörens allmaktspipa, sitter i bås och har tillfälle att genom en två fot hög fönsterglugg beundra telegrafstolpars och trädstamars vilda flykt, medan några halfrusiga sällar, lifvade af den svenska nektarn, sjunga »unisont» — och gement. Detta i tredje klassens kupéer. I den andra skönjes genast en mera framskriden civilisation: der ögnar man i en medhafd bok, för en städad konversation — och somnar. Hvad man företar sig i första klassens sjuglasvagnar vet jag verkligen icke.

Tacka vet jag »förr i världen!» Då reste man poetiskt på rapphöna och efter en intrikat bondkratta, som oupphörligt tog tömmen med svansen, men som tillät resenären att i ostörd ro njuta af naturens skönheter, synnerligast i uppforsbackarne. Vilde man från någon höjd beskåda en herrlig utsigt, så hoppade man ur kärran och begaf sig ditupp, säker att ej bli störd i sina betraktelser af hvarken skjutspojke eller häst, emedan den förre inom några minuter sof oskuldens sömn med uppåtvänd näsa och vidöppen mun vid närmaste väggkant, under det att hästen botaniserade i diket.

Man jemrade sig visserligen den tiden öfver rapphönorna — ty hvem är nöjd med hvad man har — men man guppade icke desto mindre på dem med god helsa och vid godt hull hela sin tid, och var vid framkomsten så mycket gladare efter utståndet lidande, under det man

nu, då man onekligen i jernvägskupéerna åker vida beqvämare, icke har ett grand mindre gikt eller bättre humör för det. Nu »blåses» man till sitt föresatta mål på bestämdt klockslag, antingen man längtar dit eller ej; förr kunde man i senare fallet glömma sig qvar en och annan halftimme i gröngräset eller bland konvaljerna i någon skogsdunge.

Så gjorde också en dag en ung man, som reste för att mottaga en kondition som informator på en herregård i södra Sverige, hvilkens egare räknade ännu flera konstanter än anor. Studenten räknade ingendera delen; han var ofrälse som Adam och fattig som Job och hade, kanske just därför, en alltför hög tanke om bördens och rikedomens. Vid föreställningen om de fordringar, sällskapslifvet hädanefter skulle ställa på honom, lopp en ilning utåt hans tunna ryggrad. En salong för honom, som alltid logerat i en vindskammare, hvars trappa han brukat mäta med tre långa, okonstlade skutt! Och ibland fina damer han, som knappast, med undantag af sin mor — en ärans menniska, som lade in kryddsil och bakade sockerkringlor — talat med något annat feminint väsende, än madamen, som brukade tvätta hans trenne skjortor i Lund, och städerskan, som nödtorfteligen höll hans lilla ungarlsbur i skick! Var det underligt om han glömt sig qvar bland konvaljerna en hel dag? Om han fått välja, skulle han hellre ha jagat igelkottar på de friherrliga egorna, än deltagit i familjelifvet; de förras synbara taggar fruktade han långt mindre än det senares kännbara. Men det gafs ingen undflykt — han måste gå sitt öde till mötes.

Ju närmare han kom sitt mål, dess hårdare slog hans hjerta, och då den stolta byggningens façad trädde emot honom ur löfmassorna, drog han en suck så djup, att sjelfva hästen spetsade öronen. Då raphönan slutligen icke »svängde», utan knekade upp på gårdsplanen, skälde en ståtlig bandhund så ursinnigt, att studenten velat strypa honom för den uppmärksamhet, som derigenom utan tvifvel skulle ådragas hela ekipaget. Det aflopp dock lindrigt nog. Endast en betjent i livré, oändligt gentil i studentens tycke, kom ned för trappan (aldeles som studenten läst om i romanerna) och yttrade med liknöjd ton och utan tillstymmelse till bugning:

«Magistern, förmodar jag?»

“Ja-a,” svarade blygsamt studenten.

“Inga andra saker än den här?” (förmäten blick på en malåten skålskinnskoffert).

“Ne-nej,” svarade studenten ännu blygsammare.

“Var god och följ med, så skall jag visa magistern till sitt rum,” tillade den gentile. “Kofferten kan *du* bära,” beordrade han vidare skjutspojken — och så voro både magister och koffert installerade.

Studentens aningar besannades. Sällskapslifvet hade för honom sina törnen. Han satte sig när han borde stå och stod när han borde sitta, rodnade när han tilltalades och stammade när han skulle svara. Friherrinnans fransande sidenklädning gjorde honom hufvudyr, och baronens högljudda och tvärsäkra yttranden i alla ämnen betogo honom sjelf mod att yttra sig i något, oaktadt han ingalunda fann den förres åsigter ofelbara. Middagsbordet med sitt glänsande silfver, sina långa betjenter bakom stolarna och sina konstiga rätter, dem han på god tro försökte svälja som vanlig mat, betog honom bokstafligen aptiten; det var alldeles för gentilt. Tusen gånger hellre hade han ätit ur sin gula mathemtare det oundvikliga pepparrotsköttet med de tre potäterna till och den menlösa soppan efteråt. Vid de middagarne hade han ingen som såg efter antingen skeden kom i munnen på längden eller på tvären; nu tyckte han att hela sällskapet betraktade honom med en noggrannhet som om han varit en *boa constrictor*, den der på utsatt tid skulle svälja en kanin. Han såg envist i botten på tallriken, som om han skolat tyda en runskrift, och vågade han någon gång för en half sekund upplyfta ögonen, föllo de alltid på hans vis å vis, den förtjusande guvernanten . . .

Guvernanten, ja! Hvad han afundades henne! Hon var obesvärad, om någon, och dock så behaglig, så helt och hållet *comme il faut*. Han kunde naturligtvis icke undgå att förälska sig i henne, och han förälskade sig också samvetsgrannt, så mycket mer som hon från första stunden var den enda som visade honom verklig vänlighet, visserligen midt emellan moderlig och systerlig, men när vill en svärmande yngling förstå detta! Han såg och hörde blott dag ifrån dag, att hon med oändlig godhet och finhet försökte rädda honom från det åtlöje, för hvilket han onekligen särdeles väl lämpade sig och som han, oaktadt hennes om-

sorg, ändock icke alltid kunde undgå. Också växte hans kärlek i bredd med hennes välvilja och skänkte honom, ehuru buren i vördnadsfullaste tysthet, den enda lycka han under dessa förhållanden kunde känna. Men denna känsla gjorde honom ännu mera löjlig i alla andras ögon, ty han kunde icke, som han ville, dölja den. Han betraktade henne som astronomen en nyupptäckt planet och öfverraskade dervid sig sjelf med den egenheten att under sin afgudadyrkan likasom af en omedveten dragningskraft glida allt längre och längre fram på sin stol, tills han slutligen satt på dess yttersta kant. Ett tum till, och han skulle bokstafligen ha legat — eller kanske rättare sutit — framför sin tillbeddas fötter.

Denna hans egenhet att »sitta på kant» upptäcktes snart äfven af husets umgängesväänner, bland hvilka tvenne unga löjtnanter, glada och öfvermodiga, utgjorde hans värsta förskräckelse. De voro som barn i huset, kommo minst ett par, tre gånger i veckan på besök och kunde för sitt lif ej afhålla sig ifrån att roa sig på studentens bekostnad.

En dag skulle några tablåer arrangeras. Det var löjtnanternas påhitt, åt hvilket studenten naturligtvis i hemlighet var förargad, alldenstund alla andra, utom han, då fingo tillfälle att omgifva hans hjertas dam.

”Mitt herrskap!” utbrast den ene löjtnanten efter en stunds liflig öfverläggning — ”vi ha således alla figurer i taflan — utom Amor.”

”Amor, ja! den allra viktigaste, nära på . . . hvem skola vi få till Amor?”

”Lilla fröken Amelie?” föreslog en.

”Nej, jag tackar,” invände denna, ”skall jag stå som ett spektakel på ett ben, så vet jag att gossarne skratta åt mig, och då flyger jag på dem, så Amor jag är. Nej, jag vill se på, jag!”

”Så tanklösa vi äro!” utbrast den andre löjtnanten; ”vi ha ju »magistern» — hvem skulle bättre lämpa sig än han!”

”Nej, jag tackar, jag undanber mig!” hade äfven magistern nog mod att svara.

”Det hjälper inte!” skrattade löjtnanten n:r 2; ”i konstens namn enlevera vi magistern ur det låga menniskohvimlet och göra honom till gudars like. Skålmsk är han

och smärt är han, grop i kinden och gyllene lockar — kunde han ha haft... det fattas honom endast någonting på ryggen — ett pilkoger och ett par vingar — och det är en småsak att anskaffa — lefve Amor!“

“Ja, lefve Amor!“ ropades i chorus af den församlade ungdomen, som blifvit smittad af löjtnanternas munterhet. Guvernanten rodnade af medkänsla för den tafatte men hederlige »magistern», om hvars hufvud hon hade ringa tankar, men så mycket större om hans hjerta. Hon ämnade just att, som vanligt, uppträda som hans målsman, då hon, till både sin och det öfriga sällskapets förvåning, blef förekommen — af honom sjelf. För första gången blixtrade det nemligen till i den beskedlige magisterns ögon och han reste sig samt utbrast utan att stappla på ett enda ord:

“Om det är meningen att genom drift aflägsna mig härifrån, är denna åtgärd öfverflödig; jag går gerna ändå. Till Amor passar jag lika litet som mången annan till Mars; de gudaborne äro tunnsådda.“

“Min själ om inte han hade en pil i sitt koger ändå!“ sade löjtnanten n:o 1 litet flat.

“Oeh vingar se'n,“ inföll n:o 2, “eftersom han flydde.“

“Han gjorde rätt,“ sade guvernanten lifligt. “Det är ej snällt att gyckla med någon därför att han saknar sällskapstalanger, och hade jag förolämpat honom, skulle jag sätta en heder i att be honom om ursäkt.“

“Hvad är naturligare än att Venus tar Amors parti!“ skämtade ena löjtnanten litet tvunget. “Emellertid är hennes vilja naturligtvis lag — jag flyger, fast utan vingar.“

Och de båda eleganta herrarna bådo verkligen den fattige studenten om ursäkt, hvarvid dock den ene efteråt ej kunde låta bli att hviska till honom: “och nu ett godt råd, sedan vi äro vänner: er gudinna och beskyddarinna blir i tablån så skön, att ni gör bäst i att den qvällen sitta på *hela* stolen — »allt ytterligt är stältdt på gränsen af ett fel».

Studenten rodnade och vände sin välmenande vän ryggen, men beslöt icke desto mindre att ha hans råd i minne.

Men ack! huru ödet stundom leker med oss! När vår vän om aftonen såg sin gudinna, strålande så som han

ännu aldrig sett henne, tryckte han sig i första ögonblicket ända upp mot stolens ryggstöd, viss att nu vara garderad. Salongen var full af gäster, och ett bifallssorl genomlopp densamma vid ridåns uppgång, hvarefter det blef så tyst, att den lägsta hviskning kunnat förnimmas. Studenten visste bokstafligen icke till sig af förtjusning, och då ridån för tredje gången gick upp öfver samma vackra tafla, hade han, glömsk af alla goda råd, hunnit ut till stolens yttersta kant; han gled och gled och — bom! satt han i golvet med en ansats till applåd, som onekligen kunde gjorts på ett värdigare och mindre bakvänt sätt...

Småherrarne uppgåfvo ett skratt, som genljöd öfver hela salongen, gästerna fnissade, oaktadt de allvarligaste bemödanden att låta bli, och hela den gudomliga gruppen på scenen — med undantag af Venus sjelf — uttryckte sitt deltagande på ett nog jordiskt sätt...; studentens svaghet att i hänryckningens ögonblick sitta på kant var känd i sjelfva olympen.

Men den arme studenten sjelf?

Förtviflad, skamflat, desperat rusade han upp, och öfver frasande släp, förbi frackar med ordensstjornor flög han på dörren som en pil och ut i den kyliga qvällsluften. Men hvad betydde det för den som hade en vulkan inom sig! Han gret, han rasade och flydde som ett jagadt vildbråd in i skogens vildaste snår. I salongen sågs han icke mer den qvällen — han sågs der aldrig, ty då man följande morgon frågade efter den stackars gossen, svarade betjenten att han rest i dagningen, i sällskap med sin malätna koffert.

Fyrti år efter denna lilla tilldragelse vandrade en vacker sommarafton en äldre, spenslig man med ett godt utseende uppför den backiga Götgatan på söder och vek af till venster in på Tjärhofsgatan. Det var tydligt att han var en främling, ty han betraktade allting med ett intresse, som endast den eger, för hvilken föremålen hafva nyhetens behag. Att han sökte något visst husnummer var äfven tydligt, ty han såg sig uppmärksamt omkring åt båda sidor.

Slutligen stannade han vid en liten rödmålad stuga, som låg till hälften stödd mot en berghäll. Hon var mycket förfallen, och det enda praktfulla hon måktade framvisa, var de solbrända, mångskiftande rutorna. En snäf gardinlapp satt för det ena fönstret, och i de båda andra, som alldeles saknade gardiner, voro i stället för jalousier uppställda Europas, Asiens, Afrikas och Amerikas kartor. Så godt som hela världen rymdes i den lilla stugan och ändå såg hon så fattig ut!

“Här skall det vara!” mumlade den gamle herrn med rörelse och kastade en intresserad blick mellan geranierna i det lilla inre fönstret, utan att dock kunna upp-
täckta någon menskelig varelse.

Han gick in på den illa stenlagda gården. I stugans förstugudörr satt en katt och betraktade honom; den främmande tyckte att katten såg försakande ut och böjde sig ned för att stryka honom öfver ryggen. Derefter gick han in i stugan, hvars dörr på gammaldags vis endast tillslöts med en klinka. Det rum, der han trädde in, var kartrummet, »hela världen». Den såg ruslig ut och invånarne ej stort bättre. De utgjordes af en 7, 8 dåligt klädda skolbarn, som för tillfället hade lofstund, att döma af det stöj de förde.

“Bor mamsell Ahlmark här?” frågade den gamle herrn, lindrigt darrande på rösten.

“Ja,” svarade en af de mest försigkomna bytingarne.

I detta ögonblick hördes från det inre rummet en skarp, ihålig hosta.

“Är det hon, som... som hostar så?” frågade han medlidsamt.

“Asch! det der är ingenting!” svarade bytingen lifvad; “ibland hostar hon så, att hon ej kan tala ett ord på en half timme. Hon sitter i länstolen derinne; herrn kan gerna gå in, men skrik bra, för hon ä' så rysligt döf, så!”

“Fattig och sjuk,” hviskade främlingen för sig sjelf, satte ifrån sig käppen och trädde in.

Men han hade så när trädt ut igen med detsamma. Var denna skrynkliga gumba med de oviga formerna inhöljda i en gammal stoppad kofta, med en hufvudbonad midt emellan kalott och nattmössa, med den infallna munnen och denna omiskänneliga prägel af armod i person

och omgivning — var det, kunde det vara hon, den en gång så firade och lysande!

Gumman såg upp med tydlig förvåning öfver ett så ovanligt besök.

“Är det mam-sell Eugenie Ahl-mark jag har äran tala med?” skrek främlingen.

“Ja-a,” med-gaf gumman och aftog glasögonen samt vände litet på hufvudet, i tydlig afsigt att höra bättre.

“Jag är skickad från en god vän,” började herrn åter.

“Ja, ja, vi ska ha dörren igen!” nickade gumman, steg upp och läste till den.

“Jag kommer från en god vän,” skrek herrn för andra gången.

“God vän? ack herre! jag har inga sådana; jag hade en gång alltför många — men det var längesedan. Hvem skulle väl tänka på mig!”

“Det fins en ändå, som aldrig glömt att ni var god mot honom, då han var ung och ensam i världen.”

“Ack, jag hör inte!” klagade den gamla och gjorde af handen en lur omkring örat för att bättre kunna uppfatta ljudet.

Den främmandes ansigtsdrag började rycka på ett sätt, som utvisade den häftigaste rörelse. Denna hjälplösa gamla ingaf honom ett medlidande, en innerlig benägenhet att trösta och hjälpa, som han led af att hon ej skulle kunna fatta. Han kände ett ögonblicks lust att, trots den gamlas afskräckande habit, sluta henne i sin famn och hjertligt gråta med henne öfver livvets hårda vexlingar

och på samma gång tacka henne för den mildhet hon en gång visat honom — ty att det var vår gamle student förstår läsaren nog.

“Det är en vän till er,” skrek han nu allt hvad han förmådde, “som hört att ni är sjuk och i torftiga omständigheter och som så gerna vill hjälpa er litet, om ni inte försmår.”

“Åh, det vore märkvärdigt!” svarade gumman under det en ensam tår föll öfver den gulnade kinden. “Skulle jag verkligen ha en vän! Jag har i mina svåra bekymmer vänt mig till flera, som känt mig i bättre dagar, men ingen har svarat mig. Nej, käre herre, jag försmår visst inte! I fordna dagar skulle det kostat på, men nu — här anfölls gumman af en hostattack, som tycktes alldeles bryta hennes krafter — ja, ni hör sjelf, min herre! Att hålla skola för några trasiga, illa upptröstrade barn, som ibland betala, ibland inte, det är, när man är gammal och sjuk som jag, en hård lott. Min stolthet är längesedan krossad; jag är tacksam för huru litet jag får.”

Den gamle herrn höll en stund handen för sina ögon. Slutligen yttrade han: “Min vän kommer hädanefter att vid hvarje kvartals början, så länge han lefver, skicka er en summa, tillräcklig för edra behof. Han vill att ni skall ha lugn på gamla dagar. Hade han förr haft reda på er, hade han förr hulptit er; han glömmer aldrig att ni var den enda som tog hans parti, när alla andra skrattade åt honom.”

Gumman satt med sammanknäppta händer och ögonen fulla af tårar. Slutligen utbrast hon:

“Är det möjligt! är det en dröm! Jag slipper då komma på fattighuset, när jag ej längre orkar arbeta; det fins då i hela vida världen någon som intresserar sig för mig! Och hvem, hvem är denne ädle, som minnes en fattig gammal gumma långt sedan alla andra glömt henne? Var barmhertig, herre, och säg mig hans namn, ty jag kan ej gissa dertill; jag vet aldrig att jag varit särskildt god mot någon.”

“Det lönar sig ej att nämna hans namn; ni minnes det troligen icke; ni var på den tiden så skön och firad, han så obetydlig och ringa, att ni säkert glömde honom med detsamma han försvann ur er synkrets. Men han glömmer aldrig er: ett godt ord är ett frö, som, om det

ej sås i alltför dålig jordmån, alltid bär både blomma och frukt. Ni har er sjelf att tacka.“

Den främmande dröjde qvar en god stund. Han förde så småningom talet på den tid, då hon varit guvernant i baron G:s hus och frågade henne om hon kom ihåg de båda löjtnanterna — jo, det gjorde hon.

“Jag vill minnas att jag hört,“ började han litet tveksamt, “att samtidigt med dem fanns i huset en ung informator om en 18 år, men honom har ni väl alls icke i minne...?”

“Låt mig se! Jag var der i huset i fem år, och under den tiden funnos flera informatorer... jag har litet svårt att komma ihåg namn.“

“Ja, sjelf var han också en helt obetydlig person,“ försäkrade den främmande, “men han har talat rätt mycket om er...“

“Har han? Herre Gud, att jag skall ha så kort minne!“ beklagade den gamla, allt mera lifvad vid talet om det förflutna.

“Ja, som jag säger,“ sade den främmande, i det han reste sig och knäppte igen sin rock för att gå, “han var så obetydlig... men annars... minns ni händelsevis en afton, då ni i en tablå förestälde Venus?”

“Harder! Gustaf Harder hette han!“ erinrade sig plötsligt den gamla, i det hon med ett leende slog ihop händerna; “ja herre Gud! jag må undra hur det gått honom i verlden! det har väl aldrig blifvit någonting af honom?”

“Åh jo men,“ sade den främmande leende, “han är borgmästare i en småstad och står sig godt — hvarför skulle det icke blifvit någonting af honom?”

“Hå, jag vill minnas att han var en fasligt beskedlig gosse, med ett hjerta som guld, men med hufvudet...“

“Med hufvudet?”

“Ja, med hufvudet under armen, som man säger.“

“Nej, verkligen!”

“Jo, det slår inte fel. Ful var han också...“

“Hm! tyckte ni det?” sade den främmande tankfull.

“Ja, riktigt ful,“ intygade mamsellen, “men han hade ibland någonting i ögonen, som man tyckte om...“

“Jag tror att jag snart kommer att träffa honom,“ sade den främmande, i det han, åtföljd af den gamla mam-

sellens välsignelser och tacksägelse, drog sig ut i andra rummet, "vill ni att jag skall helsa honom?"

"Ja, gör det, gör det," bad gumman vänligt, "för ett godt hjerta hade han, och det är ändå det förnämsta af allt."

Det glimmade till så vackert i främlingens ögon i det samma han tillslöt dörren till den mörka förstugan, genom hvilken katten behändigt kilade in. Men den gamla stod som förlamad kvar vid dörren — denna glimt i hans öga... hvar hade hon sett den fördom, ty hon kände den igen...? Plötsligt slog hon ihop händerna och utropade ångestfullt: "Herre min Gud! det var — ja, det var bestämdt Gustaf Harder sjelf! Hvar hade jag, gamla stackare, mina ögon!"

En tidsfråga.

“**H**vad mamma ser bekymrad ut!” yttrade unga fröken Selma till sin mor, majorskan von Dorn, som tittade ut i köket för att tillse det dottern ordentligt ombestynde théservisen.

“Kan jag annat, kära du; de hålla på som bäst derinne med den välsignade emancipationen, så pappa ser ut som en tupp och kaptenskan sitter rak i stolen som en telegrafstolpe. Jag tackade min Gud att jag slapp ifrån på en minut.”

“Åh lappri, kära mamma, låt dem hållas; det är ju deras vana. Om pappa inte hade kaptenskan att träta med en gång i veckan, skulle vi ha många flera åskbyar inom hus än vi ha.”

“Men hon retar slag på honom, den förfärliga kaptenskan; du vet bäst om pappa tål att bli motsagd.”

“Af oss, ja. Mamma har varit för god, det är hela saken, och nu är det för sent. Derfor ha vi det som vi ha det.”

“Var inte otacksam, lilla Selma, och säg inte ett ondt ord om din far, som väl är så bra som någon.”

“Men despotisk, mamma, det frångår jag inte. Fins det i huset, får det finnas i huset någon annan vilja än hans?”

“Nå kors, barn lilla, det skulle det väl icke heller! Du yet väl att det så är Guds mening.”

“Aldrig, mamma, kan det vara Guds mening att *en* inom äktenskapet skall ha allt att säga och den andre intet, och får *jag* en gång en man...”

“Torka inte örat af koppen, flicka; kom ihåg att de kosta 12 kr dussinnet . . . får du en gång en man, skall du hålla honom i ära som din mor gjort med din far; dermed kommer man längst.”

“Och hvarthän har du kommit, du lilla kära martyr? Jo derhän, att bli en afledare för pappas dåliga lynne, och om du någon gång fått din vilja fram, så har det varit när du för ombyte skull satt dig på tvären. Det har, som jag mins, bara skett vid ett par tillfällen; men då har pappa blifvit så öfverraskad, att han icke kommit sig för att säga ett ord, utan låtit udda vara jemt.

“Må Gud förlåta mig den synden,” suckade majorskan andäktigt, “men . . .”

“Ångra icke det klokaste du gjort i ditt lif,” skratade den glada Selma och kastade en sista pröfvande blick på det blänkande théköket, men så mycket är säkert, att nog vet jag hur jag kommer att sköta *min* herre och man, ifall jag får någon.”

“Jag ryser för dig, barn . . . lade du skorporna i ugnen?”

“Jo jo men, lilla mamma. Men hvad ser jag! Kommer icke der faster Lottens gula trilla, så vill jag aldrig mera vara glad. Nå, nu blir det muntert derinne; nu måste jag skynda mig in med théet, så att jag får vara med om debatterna, det vill säga som åhörare, ty tack vare den inlärdas respekten . . .”

“Ja, jag vill hoppas att *du* inte blandar dig i samtalet; du är icke oberoende som svägerskan, och hvad lärdomen beträffar, så vet du väl . . .”

“Ja bevars, lilla mamma, jag vet . . . men jag har dock en smula sundt förnuft, som icke heller är att förakta vid dylika tillfällen. Dock, det får vara skrinlagdt så länge, tillika med det andra, tills bättre tider varda kommande. Tag emot faster Lotten du, lilla mamma, så sätter jag in théet under tiden.”

Derinne såg det lifligt ut. Kaptenskan hade under dispyten »raknat till» allt mer och mer, så att negligérosetten satt nästan i jernhöjd med öfre kanten af stolens antika ryggstöd, och de små svarta ögonen gnistrade ut-

manande emot majoren, som gaf blick för blick och ord för ord, medan han gång efter annan strök upp den bors-tiga grå luggen på ett hotande sätt. »Kaptenen», den fridfullaste af menniskor, satt och lade kinesiska figurer vid ett litet sidobord och gaf endast då och då med ett »hm»! tillkänna att han lefde och förargades öfver att figurerna i qväll voro krångligare än någonsin, men tog för öfrigt ingen egentlig del i samtalet, om man icke ville räkna ett och annat svagt försök, uttryckt i följande bäfvande ord: "men, min vän, för *min* del . . .," hvilket vanligen af hans äkta hälft afkliptes med ett: "får jag anhålla att du icke afbryter oss, kära Malte!"

Nu satt hela det lilla sällskapet församladt der, detta sällskap, som minst en gång i veckan var vandt att utbyta tankar och åsigter, att gnabbas och försonas, att förifra sig och försvara sin mening med »lif och blod» — derifrån dock majorskan och kapten Malte undantagna, som i »Seseman» och de kinesiska figurerna egde sina enda motståndare och som mången gång i stillhet bäfvade för de »glödande skott», som affyrades mellan kaptenskan, majoren och faster Lotten, den senare alltid munter, alltid stridslysten, men knappast möjlig att grundligt förarga.

"Nå mitt herrskap," sade nämnda dame, i det hon nedsatte sin tömda thékopp och såg på huru kaptenskans stiekor ifrigt rörde mellan hennes magra fingrar, "jag tyckte samtalet var särdeles lifvadt när jag och thébrickan kommo in — får man veta hvaromkring det rörde sig?"

"Ofantligt gerna," svarade kaptenskan; "vi talade om en sak, deri männen ännu aldrig förmått hysa en klok tanke: om qvinnans uppfostran nu för tiden, som din herr bror naturligtvis finner samhällsvådlig, emedan den icke börjar och slutar inom köket, den region, han anser för qvinnan som den enda passande."

"*Hemmet* sade jag, min bästa kaptenska, var god och observera det," tillrättavisade majoren och utbläste ett hotande rökmoln."

"Det var af artighet," påstod kaptenskan, "ty för herrarne äro hem och kök ett och detsamma och ha så varit sedan qvinnan varit enfaldig nog att fatta slefven."

"Hvem skulle fatta den — hvem f-n skulle fatta den, om inte qvinnan?" sporde majoren vred; "kanske vi, män?"

“Det har jag inte sagt — och inte heller bestridt,” smålog kaptenskan infernaliskt, “men nog vet jag mången som det skulle kläda...”

“Det tror jag också,” medgaf majoren med en half sidoblick på kaptenen, “men då borde de ha den kring öronen, för det de låta tuffsa till sig af en qvinna, som... som...”

“Som?” upprepade kaptenskan utmanande och hvilade på stickorna.

“Som inte är någon qvinna, utan bara pinglar med bildningens barnskramla i tid och otid.”

“Vackert tänkt och belevadt sagdt,” svarade kaptenskan och satte sitt svarta öga som en dolkspets i majoren. “För att vara »qvinna» i herr majorens smak fordras troligen att man skall förlägga grekiska archipelagen i Nordsjön, stafva filmjolk med ph och för resten aldrig öppna sin mun till annat än att ge sina pigor ordres.”

“Ungefär så der. En qvinna skall få stafva filmjolk med z, om henne lyster, bara hon förstår att tillaga den på ett delikat sätt, och jag tillstår att jag hellre ser henne stoppa hålen på mina strumpor, än reda upp grekiska archipelagens alla herrligheter. Hvad det *omöjliga* — d. v. s. qvinnans tystnad — beträffar, så förmodar jag fru kaptenskan vet att redan Paulus på sin tid yttrade »qvinnan tige i församlingen».”

“Det är ingen nyhet att bibeln är illa öfversatt, och inte underligt heller, eftersom *män* ha gjort det; men skulle Paulus verkligen ha sagt en sådan — sådan dumhet, så visar det att han var ett barn af sin tid, barbariets, slafveriets och despotismens tid.”

“Fru kaptenska!”

“Herr major! Jag tar inte ett ord tillbaka. Andra tider, andra seder. Man har nu äntligen börjat inse sin orättvisa mot oss stackars varelser och öppnat för oss den länge stängda vägen till kunskaper och sjelfförvärf. Det är helt enkelt rättvisa.”

“Det är så f-n heller,” dundrade majoren och stötte sin silfverbeslagna sjöskumspipa med klang i golfvet, “det är samhällsupplösande, omoraliskt, *nedrigt* — ja just nedrigt! Qvinnan göres snart sagdt till man, på bekostnad af sina barns fysiska och moraliska vård, mannens lycka och husets trefnad, som för resten är ett och detsamma.

Jag får gallfeber, jag får slag, när jag någon gång är i hufvudstaden och ser alla dessa normalister, seminarister och telegrafister med kortklippt hår och näsan i vädret samt ofvanpå den en pince-nez såsom ett slags skylt på deras eländiga, s. k. lärdom... fy tusan! Der studera de kemi, fysik och all uselhet som finns, men veta inte om en hare skall flås eller plockas innan han lägges i grytan, eller om ett ägg för att bli löskokt, skall koka tre minuter eller tre timmar. En proposition i Euclides reda de upp som ett intet, men bed dem klippa till en skjorta, med respekt sagdt, så veta de hvarken fram eller bak. Jo, det är herrligt, gudomligt alldeles! Om min dotter finge sådana lärda grillen, gjorde jag henne arfös.“

“En hisklig hotelse!“ skrattade faster Lotten, som ända hittills tegat, emedan hon hållit på med en kinkig intagning i sin stickning; “men allvar taladt, måste jag säga er mitt herrskap, att ni båda hugga blindt i vädret och hålla er till ytterligheterna. Kusin Annette sätter för mycket värde på kvinnans bildning och ser deri hennes hela lycka; du, min bror, underskattar den åter alldeles, hvilket är precis lika illa. För min del kan jag inte inse hvarför inte en kvinna kan vara på en gång bildad och huslig.“

“Som om jag någonsin bestridt det!“ utbrast kaptenskan.

“Men, min vän, för *min* del...“ hördes från sidobordet kaptens blyga stämma...

“Får jag anhålla att du icke afbryter oss, kära Malte!“ tillrådde kaptenskan; “jag tror mig för resten veta hvad du vill säga; du menade att du i din ringa mån skulle kunna framdraga ett exempel i din hustru, som icke är alldeles främmande för intellektuella sysselsättningar, och som dock i det husliga... men vi skola icke framdraga det exemplet, Malte; det skulle kanhända icke bli trodt.“

“Ne-*ej*, kanhända inte, hm...“ suckade kaptenen, som mindes huru ofta han fumlat med att sy i en och annan knapp i sina nödvändigaste plagg, medan hans hustru njutit af skönhetserna i Miltons »Förlorade paradiset».

“Den nya tiden,“ fortfor faster Lotten frimodigt, ehuru hon hade sin brors förgrymmade och kaptenskans hvassa ögon som en korseld riktade emot sig, “är klok i mycket

men slår också öfver i mycket. Att qvinnan gifves tillfälle till god undervisning är bra, men att det husliga derjemte försummas är illa, ty en qvinna, som ej förstår att ordna och göra sitt hem behagligt, vill jag icke ge mycket för. Men detta är nu mest mödrarnes ensak. Om en flicka från det hon är 8 år finge t. ex. bädda och bädda upp sin säng sjelf, hjälpa till att städa undan och lägga hvar sak på sitt rätta ställe, lägga socker i sockerskålen, bröd i korgen o. s. v. skulle en god grund läggas till hennes husliga uppfostran och hennes sinne bli gladt, i medvetande af att hon vore nyttig i sin lilla mån.“

“Nå, det var då ändtligen *ett* förnuftigt ord,“ sade majoren och drog en väldig hvirvel ur pipan.

“Skada bara att det är opraktiskt,“ yttrade kaptenskan litet öfverlägset. “Enligt min mening bör en flicka i främsta rummet inhämta bokliga kunskaper; husligheten kommer nog af sig sjelf sedan.“

Majoren hvisslade på ett retsamt sätt.

“Husligheten kommer vanligen *icke* sedan under sådana omständigheter,“ påstod faster Lotten och såg kaptenskan rätt i ögonen. “Den unga frun anser att pigan mycket väl kan sköta huset, pigan, af hvilken hon antingen fordrar för mycket eller för litet, emedan de husliga göromålen äro främmande för henne — frun — sjelf. I förra fallet blir hon orättvis och bar ungefär ett dussin pigor om året; i det senare uppammar hon omkring sig tjufvar och lättingar. Det är en gammal regel att ingen vet att befalla som icke lärt att lyda, och denna regel slår in här så väl som annorstädes.“

“Men, lilla Lotten,“ envisades kaptenskan, “när i all världen skulle flickor, som gå i skolan, ha tid att inöfva sig i det husliga? Man hör i sanning att lilla frun endast har söner och således dömer — pardonnez! — som den blinde om färgen.“

“Döttrar har jag tyvärr inga,“ skrattade fru Lotten, “men jag har *ögon*, och med dem har jag ännu aldrig sett att någon mamma nekat sin lilla dotter att utpyntad som en perlhöna gå på barnkalas, om det så varit 7 aftnar å rad, för att der i trängsel och värme tillbringa flera timmar af natten och sedan vakna dåsig och olustig för såväl lexor som hvarje liten handräckning inomhus.“

“De arma barnen skulle alltså aldrig ha någon vederqvickelse,” fnyste kaptenskan; “lexorna, kaffeqvarnen och sopskyffeln — se der allt! Ett barnkalas är väl till slut någoting riktigt omoraliskt?”

“Nära på, så som det nu för tiden ombestyles. En frisk och glad lek kamrater emellan antingen öfver berg och backar om sommaren, eller inomhus om vintern och framför allt utan afseende på toaletten — se der huru jag skulle vilja ha det! I stället skall det gubevars vara »grande-toilette», kotiljongsdekorationer, krokan — och kurtis; herre min Gud, det är riktigt synd om de stackars gåsungarne!”

“Gud vare lof att mina döttrar äro stora nu,” smålog kaptenskan försmädligt, “annars hade väl äfven de varit inbegripna i den stränga domen.”

“Stora gäss, ja,” mumlade majoren; men den ärade gästen hörde det lyckligtvis icke.

“Summa summarum,” yttrade han högt, “har jag hellre en qvinna som inte vet om jorden går eller står, men som är huslig, än jag dras med en lärd en, som kan räkna ut sina eqvationer i dammet på förmaksbordet. Och realiseras nu den vanvettiga idéen om elementarskolor för flickor, då förb—na mig jag vill vara med längre på en så usel planet!”

“Idén är god,” påstod faster Lotten lugnt, “endast valet af ämnen blefve fritt, så att ej de goda hufv'ena och de medelmåttiga skures öfver en kam.”

“Håll upp Lotten, håll upp i tid,” röt majoren, “och reta inte min ömtåligaste sida. Att jag skall höra dig tala så, dig, åt hvilken jag under 3 hela års tid anförtrott min egen dotters uppfostran, för att slippa informator i huset och slippa ställa henne i pension, som jag afskyr om möjligt ännu mera!”

“Nå, har du ångrat det,” skrattade fru Lottea. “Fick du henne inte igen frisk och glad och dessutom med så pass kunskaper att hon reder sig?”

“Tack vare min uttryckliga befallning, ja. Elementarläroverk för flickor! Man kan bli grönögd!”

“Det står en fritt, men upplysningen går i alla fall framåt,” påstod kaptenskan.

“En qvinna behöfver ingen annan upplysning än att väl kunna sköta om sitt hus,” skrek majoren, hvars tåla-

mod i det närmaste var uttömdt, "och om min dotter kunde uttala ett enda ord latin riktigt, tror jag att jag skulle ha mod att förneka henne."

"Bildningen är i sig sjelf en välsignelse," upptog fater Lotten, "och ingen qvinna sköter sämre sitt hus därför, att hon har kunskaper, men kan deremot, i besittning af sådana, lättare handleda i främsta rummet sina söner. Men hon skall från barndomen inläras aktning för det husliga vetandet, och hon skall ovilkorligt lägga hand vid husliga värf sjelf, hvarförutan hon icke lär kunna fullt uppskatta dem. Färre läroämnen, men mera grundligt behandlade, och framför allt ingen tid förspild på sådana, hvarför flickan tydligen saknar anlag, det är hvad jag skulle vilja se genomfördt. Särskildt önskar jag pianoklinket så långt som pepparn växer, ty af hundra som spela, kunde nog saklost de nittionio låta bli."

"Klokt, ovanligt klokt, för att vara sagdt af dig," komplimenterade majoren.

"Att borttaga musiken, är emellertid detsamma som att aflägsna poesien från den husliga härden," påstod kapstenskan.

"Ja så vida man anser en genomhackad sonat eller en framtrummad vals såsom något poetiskt."

"Nå, låt nu så vara, med den saken," medgaf kapstenskan, "men ofantligt glädjande är det i alla fall att en qvinna nu för tiden kan bli hvad hon vill: läkare, kassör, telegrafist, postexpeditör — allt!"

"Det är just det mest vanvettiga af alltihop," påstod majoren ursinnig. "Medan t. ex. en doktorinna får staden omkring och lappar ihop folk, bryta legda sköterskor nacken af hennes egna barn derhemma, eller ge jungfrurna dem sömndroppar, för att sedan begifva sig ut på sina kärleksmöten. Jo, det är herrligt! Och när sedan de fattiga kräkens moraliska uppfostran skulle begynna, har ingen tid med dem: inte mamma, inte pappa — ingen! Och beträffande en qvinlig telegrafist eller kassör, måste en sådan, äfven om hon är gift, sitta sina vissa timmar på sitt embetsrum, medan ungarne kanske ligga febersjuka eller döende der hemma! Nej, säger jag, och tusende gånger nej! Den qvinna, som är gift, gör mångdubbelt mera nytta för samhället, tiden och — evigheten, om hon sköter hemmet

och inplanter i sina barns hjerta heder, tro och ömhet, än om hon sköter en allmän befattning på det mest utmärkta sätt i världen.“

“Deri har du rätt,” medgaf faster Lotten, “men jag frångår deremot icke, att *om* en qvinna har ovanliga anlag åt något håll, böra dessa utvecklas och göras fruktbärande, och det är *detta* som är den goda sidan af qvinnans nu varande eller rättare blifvande bildning. Lyckligtvis höra dock sådana gåfvor till undantagen, jag säger *lyckligtvis*, ty enligt min tanke ligger qvinnans sanna storhet, hennes mest välsignelsebringande verksamhet inom hemmets område, och det var väl äfven vår Herres mening att så skulle vara, när han gaf qvinnan det tålmod, den kärlek till sina barn, som uthärdar utan att tänka derpå mödor, vakor, försakelser och vedervärdigheter af alla slag, endast för deras skull. Den som ej i detta *lilla*, af världen ofta obemärkta, ser det *stora*, det *största*, den — är blind på båda ögonen, det säger jag och Lotten med!“

“Men de ogifta qvinnorna då?” började kaptenskan, “hvart skola de taga vägen?”

“De kunna gå i fält,” föreslog majoren hjertlost.

“Det är just för dem vår tids uppfostran är förträfflig,” tyckte faster Lotten. “Jag säger ju och har sagt att jag tycker att kunskaper äro en välsignelse, och onekligen finnes en mängd lättare befattningar, som passa de ogifta qvinnorna väl och hvilka — närhelst en sådan qvinna gifter sig, ty det kan ju hända — lätt kunna upptagas och skötas af en annan. Men att, *såvida ej alldeles ovanliga anlag eller en brinnande håg förefinnes*, låta en qvinna t. ex. studera till läkare, för att sedan, då hon en gång gifter sig, antingen kasta bort praktiken — resultatet af många års mödor -- eller låta främlingar sköta hem och barn, det finner jag i högsta grad orimligt. Lefve alltså de qvinnliga uppfostringsanstalterna därför, att en begåfvad qvinna der kan få lära *känna* sin andliga kraft, men icke därför att hon nödvändigt *skall* bli något i det allmänna. Och vid sidan om elementarläroverken ville jag se uppspira hushållsskolor, der de unga flickornas uppfostran skulle *afslutas* genom en, om ock blott ettårig, huslig kurs. Detta för dem, som ej i hemmet kunde få den sortens undervisning, ty sådana hem finnas, gunås.“

“Kusin Lotten är hemskt realistisk,” påstod kaptenskan, “och jag *kan* omöjligt gå in på dylika åsigter.“

“Nå, så äro vi lika goda vänner för det! Jag har för resten icke för afsigt att göra proselyter, utan endast att säga min oförgrifliga mening, som i korthet är den, att jag glädes åt hvarje rättighet som blir qvinnan medgifven, *men under förutsättning att hon skall begagna den i främsta rummet som ett fullkommande af det husliga lifvet, som i sig innebär den säkraste grunden för det allmännas bestånd och lycka.*“

“Och dertill tycker jag hon är bra som hon är,“ muttrade kaptenen och gaf sin äkta hälft ett ögonkast, som skulle föreställa mildt. “Ju mer kunskaper en qvinna får, dess mindre angenäm blir hon.“

“Tillåt mig säga,“ inföll kaptenskan blossande, “att ni är en barbar, herr major!“

“Var så god! Lyckligtvis var det inte min hustru som sade det. En lärd qvinna är min afsky, en som räknar algebra, till exempel! (Vid detta utfall vexlades mellan Selma och faster Lotten en hastig blick.) Ingen qvinna behöfver vara mera hemmastadd i aritmetiken, än att hon kan räkna de ägg hennes höns värpa; det är alldeles lagom. Jag ville se en qvinna handhafva affärer; jo, då skulle det bli en skön ordning! Hennes »ömma hjerta» skulle narra henne till den ena borgensförbindelsen efter den andra, tills det icke funnes ett öre i boet.“

“Alldeles som männen gjort i all sin dar och göra ännu,“ svarade kaptenskan spetsigt. “Och om man sammanräknade de summor som åtgått vid bålens rand och vid spelbordet...“

“Så skulle de ej på långt när gå upp emot dem, som utgifvits för damernas nipper, spetsar och garneringar. Nej, män äro män!“

“Sådana de då äro!“ inföll skrattande faster Lotten och reste sig för att beskåda kaptenens kinesiska figurer och svägerskans eviga Seseman, medan majoren gick in i sitt enskilda rum för att göra några anteckningar i sin landtbruksjournal och kaptenskan bestod sig en förstulen blick i spegeln öfver soffan, för att se i hvad mån debattens liflighet kunnat inverka på hennes utseende och toalett, hvilka hon ännu icke upphört att egna en viss omtanke.

En timme derefter var bordet serveradt, och då herrarne tagit helan och halfvan och kaptenskan berömde den delikata kycklingen med blomkål till, utbrast majoren med faderlig stolthet:

‘Ingen förstår bättre att ordna ett hem och ett bord än dotter min, men — så är hon gudskelof icke af det lärda slaget: mjuka tjenare, fru kaptenska!’

Det var terzen som gick, och derunder observerade majoren naturligtvis icke att ännu ett förstulet ögonkast vexlades mellan Selma och faster Lotten. Beträffande kaptenskan, vände hon sig bort från majoren med en förlåtlig indignation.

Ett par år derefter återfinna vi vår gamle major i en liten småstad, dit han tagit sin reträtt, sedan han, »affärs-
mannen», genom en borgensförbindelse förlorat nästan hela sin lilla förmögenhet och sedan hans beskedliga majorska, i lifstiden kujonerad och i döden »saknad och begräten» — längesedan lagt sitt trötta hufvud till ro.

Det häftiga lynnet och den envisa oppositionen mot den nya tiden ha betydligt gifvit med sig, så att äfven om han nu haft kaptenskans sällskap att tillgå, skulle debatterna dem emellan blifvit vida mindre lifliga än förr. Hans pension är otillräcklig, men hans dotter — den fordom så underkufvade Selma — räcker till för allt och alla. Om hon verkligen nu ej kunde räkna mera än »de ägg hennes höns värpte», stode det illa till med hushållet — ty hon har inga höns. I det stället räknar hon algebra med det halfva dussin pojkar, som äro inackorderade hos henne och som till följd af den hjälp hon kan lemna dem vid deras hemläsning betala en half gång till så mycket som andra sådana gynnare.

Der se vi henne nu en vinterafton med alla pojkarne kring bordet, latinska gramatikan framför sig och en af pojkarne strumpor uppträdd på handen för att stoppas, undervisa de små trögbasarne i att deklinera sitt *mensa*. Tankarne måste de ha med sig och bruka dem äfven, ty den på en gång glada och allvarliga lärarinnan vet att hålla sitt auditorium vaket. En nick åt en, en blick på en annan, ett leende åt en tredje, en lindrig skakning i armen på en fjerde o. s. v., och innan de veta ordet af är lexan inlärd lika samvetsgrant som deras strumpor äro stoppade. Och så flyttas bordet i salen åt sidan, och Selma, den nyss så allvarliga lärarinnan, är uppe i full lek med

de ostyriga krabaterna, som fara kring i alla hörn likt himlens fria vindar. Och i dörren till salen tittar ut en gammal man i nött uniformsrock och gråa, yfviga mustacher, dem han nyss doppat i det toddyglas, hans omtänksamma dotter hvarje qväll tillagar åt honom. Det är vår hederlige major, som just i denna dotter ser ett slående bevis på sanningen af den sats han ända hittills förnekad, nemligen att en qvinna kan vara både huslig och ordentlig, *oaktadt hon har kunskaper*, ty Selma har sådana, dem hon, fadern ovetande, förvärfvat sig under de tre år hon läste med brinnande håg för »faster Lottens informator» och dem hon sedan på lediga stunder gjort allt för att underhålla och odla.

Hennes goda hufvud och klara begrepp göra henne dessutom till ett kärt sällskap för den gamle, som mer och mer drar sig ifrån världen, medan han i ett väl ordnadt om också tarfligt hem finner hela sin glädje.

Då leken i salen är som mest bullersam och »hela hafvet stormar», öppnas dörren och en lefnadsglad gammal dam visar sitt leende af balytten omgifna ansigte. Det är faster Lotten, som äfven slagit sig ned i den lilla staden för att der få vara i närheten af sin älskling, den präktiga Selma. Ett jubelrop helsar hennes inträde, ty hon, om någon, förstår sig på barndomens fröjder.

Kort derefter försvinner Selma ur salen för att ordna aftenmåltiden, som, om den också icke i likhet med fordom, räknar kyckling bland sina rätter, i alla fall är både smaklig och tillräcklig. Medan alla under skämt och glädje göra anfall derpå, säger faster Lotten halfhögt till sin bror:

“Nå du, jag menar att Selma reder sig bra!”

“Har mycket af fädernet i sig; präktig flicka!” mumsar majoren.

“Och det, fastän hon kan både latin och algebra!” skrattar faster Lotten. “De der tre åren hos mig voro icke förspilda, vill jag tro.”

“För dem är jag faster evigt tacksam,” säger Selma; “jag hade annars stått mig slätt med mina blott husliga kunskaper.”

“Men narrade mig gjorde ni i alla fall,” brummade majoren godmodigt, “och det är jag icke sinnad att förlåta er.”

“Men rätt hade jag,” påstår med äkta qvinlig konsekvens faster Lotten, “rätt deri, att huslighet och kunskaper kunna och böra gå hand i hand, och att en fru, som är piga in i själen och en som *bara* lefver af poesi och boklig lärdom, bli lika dåliga mödrar och husmödrar båda två.”

“*In medio consistit virtus*,” log Selma, “eller hur, pappa lilla?”

“Jag måste väl säga *concedo*, för att visa att äfven jag kan ett ord latin.”

“Men du får medge, bästa pappa, att detta var den första latinska fras du hört af mig på dessa åren. Jag skulle aldrig vågat mig fram med den förut!”

“Och att du *nu* vågar det, bevisar hurudan den der beprisade »nya tiden» är; förr i världen fanns karbasen — och respekten.”

“Och nu finnes *öfvertygelsen* — och *kärleken*. Gud signe dig, du den bäste af majorer!”

Fram och åter.

1. På jernvägen.

På perrongen var en talrik och brokig skara församlad. Grupper af bekanta och vänner skakade hand i sista stund, ty klockan hade ringt och kupédörrarne voro öppnade. Eleganta och tarfliga resdräkter bröto sin effekt mot hvarandra: en bjert plaid här, en rutig yllesjal der; en broderad nattsäck i den handen, en tarflig vaxduksväska i den; en hvit, svajande plym i *en* hatt, en nubbig och maläten i en annan; ett gladt och leende ansigte i den gruppen, ett blekt och förgråtet i denna — i sanning, större kontraster kunde knappast lifvet i sin helhet uppställa, än perrongen här i detalj. Också kunde tafflan för en lugn betraktare, som hvarken hade att bära på en skilsmessas bitterhet eller jagades af affärers oro, vara intressant nog.

Alla strömmade nu till kupédörrarna för att i tid få en god plats.

En ung man med mörka ögon och af solen brynt hy var bland de sista som steg in. Han såg dock icke ut att dela de öfrigas brådska; snarare tycktes det som om han haft lust att öfverlemna åt ödet huruvida han borde följa med eller icke. Och dock var han väntad dit han kom, väntad med otålighet.

Den kupé der han inträdde var i det närmaste full. En viss öfverlägsenhet i hans väsende var förmodligen orsaken till att de förut innevarande makade åt sig för att lemna honom fönsterplatsen, i stället att som vanligt envist sitta qvar och låta de sist anlända tränga sig förbi.

“Skall fruntimret följa med, så var så god och skynda,“ hörde han konduktören yttra med någon otålighet.

I detsamma öppnades dörren, och en ung, smärt flicka satte sin fot på trappsteget, men snafvade och höll på att trassla in sig i den långa sorgklädningen.

“Får jag lof!“ yttrade herrn med lugn artighet och räckte fram sin hand.

En liten och fin hand, beklädd med svart handske, lades i hans, och med ett lätt hopp var den unga flickan uppe i kupén.

Ett tack, som mera hviskades än uttalades, var den belöning han fick. Men han tog sig en annan: han betraktade med välbehag det vackra, ehuru bleka ansigte, som under det svarta sorgfloret vändes utåt perrongen med ett uttryck af ömhet och uteslutande intresse, som om ingenting inom kupén funnits till.

En liten tarflig nattsäck och en dito yllesjal räcktes henne af någon utanför stående, och så slogs kupédörren igen — mellan henne och all lifvets fröjd, tyckte den unga flickan, och ett par stora, klara tårar rullade ned öfver hennes kinder.

Ännu stod hon upprätt och såg ut. Om det fans plats för henne i kupén eller icke, tycktes vara henne likgiltigt. Hon hade tydligen alla sina tankar och känslor derutanför? Hvad fanns då der, som så kunde upptaga henne?

Den unge mannen måste se efter. Han böjde sig fram och såg en gammal, äfvenledes sorgklädd dam med en liten gosse vid handen. Gossens runda, lifliga ansigte bildade en skarp kontrast till den gamla damens bleka och aftärda, äfvensom den nyutspruckna törnros han höll i handen till hans breda hvita »poignetter». Den gamla damen grät icke; öfver hennes drag hvilade dock ett uttryck af lidande och resignation, som talade lika mycket, som tårar skulle ha gjort, om gamla sorger och nya pröfningar. Gossen var den ende i denna svarta trio, som tycktes vara glad. Med klara ögon blickade han än på folket omkring sig, än på det blänkande lokomotivet, än på stationsinspektoren, som ordnande skyndade fram och åter, och slutligen på den unga flickan i kupén.

“Kors, Alida, så när hade jag glömt rosen; den skulle du ju ha!“ Och innan hon ens hann sträcka ut handen

efter den, kastade den lille in den genom kupéfönstret och — midt i den främmande herrns hatt, som denne tagit af sig, för att finna ett ögonblicks svalka.

“Så oskicklig du är — tack!” yttrade Alida, och mottog rosen af främlingens hand, i det en lätt purpurskiftning drog öfver hennes kind, då hon nu för andra gången nödgades besvära sin reskamrat.

“Behagar ni taga min plats,” frågade denne vänligt; “jag har ingen vän derutanför.”

För första gången egnade hon främlingen en hel blick. Det låg, tyckte hon, någonting sorgset i hans ton.

Men denna blick och en tyst böjning på hufvudet var allt hvad han fick till gengäld för sin uppoffring. Icke kunde hon för tredje gången säga tack; det lät som hon aldrig kunnat säga någonting annat.

Nu ljöd konduktörens gälla pipa, och den unga flickan tryckte med en ofrivillig rörelse ena handen mot sitt hjerta, medan hon med den andra förde rosen till sina läppar — ett stumt farväl!

Hon sjönk nu snarare än satte sig ned i hörnet, drog slöjan tätare för ansigtet och lutade hufvudet stilla mot waggonshörnet.

Främlingen bredvid henne väntade en stund att hon skulle göra en rörelse, för att han med detsamma sjelf skulle komma lös, alldenstund den unga damen kommit att sätta sig på en flik af hans rockskört. Förgäfves; hon rörde sig icke, öppnade icke ögonen. Endast en och annan tår vitnade om att hon var vaken och att hon led.

Skulle han ha hjerta att störa henne? Skulle han med ett: ursäkta! befria sig så pass mycket ur sitt fångsel, att han kunde sträcka sig upp och från nätet öfver soffan framtaga sin reslektyr?

Nej, det var honom omöjligt. Om hon varit glad, skulle det icke generat honom det ringaste att befria sig från sin fångenskap och möjligen med detsamma börja en konversation; men nu — det stod icke till!

Vid nästa station upplyfte den unga flickan verkligen hufvudet. Händelsevis träffade hennes första blick reskamraten; hon såg det obehag hon ofrivilligt förorsakat och reste sig med ett vänligt »förlåt,» hvilket var ändå en omvexling mot det vanliga, enformiga »tack».

De resande strömmade ut för att njuta några minuters frisk luft. Endast den unga flickan satt qvar. Om jag ändock kunde vara henne till någon trefnad eller hjälp, tänkte hennes reskamrat; men han, som annars minst af allt var blyg, kunde mot vanan icke komma sig för. Då han gjort några slag fram och åter på perrongen, närmade han sig kupédörren för att åter stiga in. Den stod på glänt och i hörnet skymtade det sorgsna lilla ansigtet fram, som om det sökt något.

”Kan jag vara till tjänst?” frågade herrn vänligt.

”Jag tackar; jag tänkte gå ut och skaffa mig ett glas vatten.”

”Sitt stilla för all del! Jag skall strax vara tillbaka. Se här,“ sade han ett ögonblick senare, ”ha vi riktigt friskt; drick nu bara för all del ej för häftigt!”

Alida slog tillbaka floret, mottog det immiga glaset och tömde det till hälften samt räckte honom det sedan med en behagfull böjning på hufvudet, hvilken han å sin sida besvarade med en lätt bugning, tömmande resten af glaset intill sista droppen.

Åter voro alla passagerare samlade, dörrarne stängda, signalen gifven och tåget i gång.

Denna gång borrade Alida icke in sig i waggonshörnet. Hon satt i stället och såg ut genom fönstret, följande med tankspridd blick landskapets vexlande bilder, drog derpå en djup suck och satte sig tillrätta i hörnet.

Vid hvarje station föresatte sig hennes reskamrat att tilltala henne, ty hennes utseende behagade honom allt mera, men då hon ej tycktes skänka honom den ringaste uppmärksamhet och icke önska någonting vidare — icke ens vatten — blef det tyst dem emellan som förut.

Vid middagen skall jag väl kunna locka ett ord af henne, tänkte han halft förtretad, halft intresserad. Vi få vänta till dess!

“Behagar ni stödja er på mig?” frågade han mycket riktigt när tåget stannade för middags intagande, och passagerarne strömmade ut.

“Jag tackar, men jag vill icke äta,” svarade hans tystlåtna bekanta och blef vid dessa enkla ord rödare om kinden än den ros hon bar.

Store Gud, frågade han orolig sig sjelf, skulle hon möjligen icke... ja, det vore ju tänkbart; hennes enkla resdrägt, hennes få och tarfliga effekter... Sådant har man sett! Och bjuda henne på middag vågar jag för ingen del!

Hur fort han sjelf expedierade sin middag visste han icke; då han kom tillbaka satt hans nya bekantskap med en liten smultronkorg i knäet. Hon hade således dock förtärt något.

“Ni är kanhända trött — tillåter ni icke att jag får servera er en kopp kaffe eller buljong här i kupén?” frågade han.

“Ni är verkligen allt för god! En kopp kaffe, om det ej besvärar!”

“Besvärar? Ett kärt besvär i sanning!” Inom ett par minuter kom en näpen jungfru med en blänkande kaffekarna, och Alida drack sin kopp med god smak.

“Det är betaldt!” sade jungfrun och neg, då Alida gjorde min af att upptaga sin lilla börs. Alida erfor en känsla midt emellan obehag och nöje, vinkade till sig en liten barbent pojke och köpte den näfverskappa med doftande smultron han hade i handen samt satte sig att invänta sin reskamrat. Denne dröjde icke länge. Glad öfver att det dock fanns någon ting hon velat ha, kom han och intog med belåten min sin plats.

“Jag tackar er,” sade hon med ett svagt leende — det första reskamraten ännu sett — “för ert besvär. Behagar ni några friska smultron?” Med dessa ord räckte hon honom näfverskappan och en liten nål af silfver, den hon tog ur sjalen, och så var konversationens is ändtligen bruten.

“Tänker ni resa långt?” frågade den unge mannen och såg sin vackra reskamrat rätt i ögat.

“Jag är framme i afton. Vid B:s station skall jag stanna; der möta mig hästar!”

“En egen tillfällighet; också jag skall stanna der; äfven mig möta hästar!”

“Men härmed upphör troligen också likheten, ty ni längtar säkert till målet och är efterlängtd, medan jag...”

“Medan ni? Skulle man ej längta efter *er*!”

“Kanhända, men på annat sätt än efter er, jag är säker derom. Jag är möjligen efterlängtd för den nytta jag kan göra; ni för den glädje ni kan sprida; det är dock skilnad.”

“Det är... då icke till vänner ni reser?”

“Ack nej, det är till främmande! Jag vet icke alls om de kunna komma att hålla af mig eller icke, men jag vet att mycket dervidlag beror af mig sjelf. Glad är jag i alla händelser att de velat taga emot mig, ack, mycket glad,” tillade hon — med en suck.

“Ni skall måhända bli lärarinna; i så fall bör ni åtminstone vara viss om edra elevers kärlek.”

“Nej, ty värr, jag vet allt för litet att kunna bli lärarinna, och nutidens fordringar äro stora. Jag skall blott vara biträde i huset; ingenting annat.”

“Och det är första gången ni är ute?”

“Allra första.”

“Ej underligt då att ni är sorgsen; men jag tror verkligen ni kan vara vid godt mod. Utan att smickra, tror

jag mig med visshet kunna säga att ingen *kan* bli annat än god mot er.“

“Jag önskar ni vore en sannskyldig profet!“

“Ni skall få se det. Men se här ha vi nu åter en station. Nu måste ni taga er motion, om ni vill eller ej, hade jag så när sagt.“

Och med ett leende öfver reskamratens väuliga intresse gaf Alida efter, räckte honom sin hand och gick sedan med honom några slag vid den vackra stranden. Då de åter suto i kupén var hennes lilla skygghet för honom försvunnen, och hon kom under samtalets lopp att nämna det ställe dit hon ämnade sig.

“Men det är ju dit jag också skall!“ utropade reskamraten lifligt. “Jag är en aflägsen släktinge till dem och ombedd att tillbringa ett par månader på deras egen- dom. Jag har icke sett dem på öfver tio år; säg mig uppriktigt: känner ni något närmare om dem?“

“Icke det ringaste. Jag har fått platsen genom an- nons och hade väl annars aldrig fått någon, ty min mor och jag ha nästan all vår tid lefvat för oss sjelfva och ha få eller inga bekantskaper.“

“Och hvarför i all verlden lemna ni ett lugnt hem för att pröfva lynnena — kanske nyckerna — hos främ- mande menniskor,“ frågade reskamraten obetänksamt.

“För det vi äro fattiga,“ svarade Alida enkelt och med låg stämma.

Reskamraten sade ingenting, men öfver hans kind drog en mörkröd sky och någonting skymde för hans öga. Alida förstod mer än väl att han ångrade att ha uttalat denna obetänksamma fråga och att han förgäfves sökte efter ett svar, som skulle kunna förmildra hans fel.

I detsamma stannade tåget vid den station der båda skulle afgå, och främlingen hoppade lätt ur samt räckte med aktningsfull omsorg sin hand åt Alida, för att äfven hjälpa henne ur, hvarefter båda följdes åt till andra sidan landsvägen, der tvänne ekipage väntade.

“Från Östanvik?“ frågade främlingen kusken, som artigt lyfte på hatten och besvarade frågan jakande.

“Å d'ä kanske mamsella, som *ja'* ska hemta?“ sade trillans körsven, en uppnäsigt, hvithårig bondpojke. “Ska hon också te Östanvik?“

“Ja, jag skall dit,” bekräftade Alida och gjorde mot sin vilja en flyktig jämförelse mellan den vackra, tvåspända droskan och den ytterst anspråkslösa trillan.

“Vänd om och kör hem!” sade främlingen häftigt till skjutspojken; “fruntimret åker med mig.”

“För ingen del!” svarade Alida halfhögt. “Det vore att illa börja sitt intåg i ett främmande hus; högmod höfves ingen och minst mig. Men vill ni laga att jag får ut min koffert, är jag tacksam!”

“Ni vill då på inga vilkor följa med i mitt ekipage?” frågade främlingen.

“Bestämt icke.”

“Nå,” sade han dröjande, liksom om han eftersinnat något, “ske er vilja! Men då kan ni också uppfylla en anhållan af mig, äfven om ni finner den besynnerlig: låtsa när ni kommer fram som om jag vore er alldeles obekant!”

“Det blir ju så godt som en sanning,” smålog Alida. “Men om de fråga i fall jag sammanträffat med er på resan, tänker jag icke förneka det. Jag, tycker ej om något hemlighetsmakeri och säger aldrig uppsåtligt en osanning.”

“Jag tror nog det och vill ej heller uppmana er dertill. Jag menar att ni ingenting säger om vårt sammanträffande, i fall ingen frågar er derom.”

“Det lofvar jag gerna,” sade Alida; “jag får nog dessutom annat att tänka på och tala om än min resa, om hvilken för resten ingen lär spörja mig. Tack emellertid för all er vänlighet, som hjälpt mig att skingra mina sorgsna tankar; jag skall icke glömma den!”

Och så satte sig Alida upp i det anspråkslösa åkdonet, som tog sig ännu ofrefligare ut i det täta duggregn, som började falla, hvarpå skjutspojken vid hennes sida ryckte på tömmarne, höjde den nubbiga piskan, smackade på det gamla vanliga sättet och fick äntligen kraken i lunk, just som Alidas reskamrat lyfte på hatten till farväl.

Efter en quart sprängde hennes reskamrats ståtliga ekipage förbi. Ännu en gång helsade han henne vänligt, men försvann inom några minuter ur sigte.

“Hvarför, manne, önskade han att ingen skulle veta om vårt sammanträffande?” frågade hon sig tyst. “Kunde det vara högmod? Hvem vet! Det är lätt nog att vara

artig och uppmärksam när ingen ser det; men att inför rika och eleganta släktingar låtsa om en så tarflig bekantskap — nå ja! Man har ju sagt mig att världen är sådan; hvarför skulle han vara bättre än andra! Detta blir väl i alla fall den minsta förödmjukelse jag kommer att lida bland främmande människor. Måtte jag kunna bli tålig och ödmjuk, så som jag vet att min älskade mor vill att jag skall vara. Jag träder ju icke ut i världen för att roa mig!

2. Nere hos hushållerskan.

Det har varit stor bal på Östanvik. Ortens alla ståndspersoner ha varit inbjudna och kommit med leende läppar och präktiga toaletter, tryckt värdinnans händer och förklarar att ingen hade en sådan förmåga att arrangera som hon, låtit sig de rikliga förfriskningarne väl smaka, beundrat högljudt och förtalat sakta, alldeles som vid stora tillställningar är brukligt.

I dag deltog herrskapet på Östanvik i ett skogsparti, som var anordnad af en af grannarne, en rik gammal engelsman, som sedan ett par år bosatt sig på orten och om hvilken »hennes nåd på Östanvik» hade den förhoppningen att han skulle låta sig fångslas af andra dottern i huset, Amelie, medan hon för den äldre och vackrare, Coralli, hade andra och lika goda planer.

Tjenstfolket hade hela dagen haft bestyr att ställa all ting i ordning efter »stora villervallan», som den fiffiga kammarjungfrun, mamsell Anette, behagade benämna balen. Nu var allt öfverstökadt, och i hushållerskans rum nere i ena flygeln var en liten ogenerad trio samlad, som tog sin skada igen efter alla utståndna mödor och strapatser.

I en länstol, som hushållerskan räddat från vindens fukt och spindelväfvar och klädt öfver med ena våden af en blårutig kjortel, medan af de andra var sydd en vidlytig, ända ned till golvet hängande garnering, satt den

länge kusken Johansson med benen sträckta utåt golfvet och en min som tydde på belåtenhet och välmåga. Vid det lilla med en hel hop läckra qvarlemningar uppdukade bordet framför soffan sysslade hushållerskan, och i soffhörnet halfåg kammarjungfrun Anette i en behagligt vårdslös ställning, imiterad efter fröken Coralli, som var mästarinna i sådana, medan hon ur en tjock cigarr blosade drag på drag.

“Anette röker min själ som en gammal sergeant,” skrattade Johansson och strök med behag sina långa mustacher, alldeles som han sett sonen i huset, löjtnant Henning, göra.

“Sa’ han sergeant, Johansson? Han kunde åtminstone dragit till med major!”

“Nå ja, kör för det! Det kostar lika mycket... Söt ä’ hon i alla fall, antingen hon röker eller inte röker...”

“Sa’ han, ja!... Sjåpa sej inte, Johansson, för en vet nog hvar han annars har sina tankar och vägar... men det är detsamma; det angår mej inte, sa’ skeppar Lustig, när de helsade på honom, och vi ä’ lika go’a vänner för det.”

“Nej, si så ta mej...”

“Asch, Johansson att han inte skäms att svärja på det som hela världen vet!”

“Tycker hon kanske bättre om, lilla Anette, att man svär på det man inte vet?”

“Se så, bråka inte nu,” sade den trinda hushållerskan, “utan tag för er af Guds gåfvorna innan här kommer ugglor i mossen! Fick vi lite’ eller inte’ i går, så har jag satt mej i sinnet på att vi ska’ smörja kråset i dag. Jesses hvad kärringen deroppe är snål — och dum sen! Här gick hon i natt, se’n hela konkarongen var sin kos, skulle plocka in och se efter. “Ha vi nu alla vinbuteljerna här,” pep hon. — “Hvareviga en hennes nåd,” sa’ jag. “Och resten af kalkonsteken?” — “Här står den,” upplyste jag, utan att tillägga att allt hvad vi här ha framför oss stod under länstolen derborta. — “Och så ha vi en god del af citroncrèmen kvar,” sa’ hon. — “Den har jag höljt öfver och satt ned i källaren,” sa’ jag, men jag glömde också nu att tala om att jag tagit undan den här lilla skålen. Äfven den stod under länstolen.”

“Hon sticker under stolen med åtskilligt, hon,” komplimenterade Johansson och skrattade med full hals, accompanerad af Anette.

“Men vet ni hvad jag se'n gjorde?” frågade hushållerskan?

“Ne-nej,” erkände båda.

“Jag gjorde något så roligt, att jag kan skratta åt det i åtta dar efteråt, bara jag tänker på't. — “Jag tycker hennes nåd skulle vara trött,” sa' jag helt finurligt, när hon snokat i alla vinklar och vrår. — “Icke utan, kära Blomgren,” sa' hon. — “Om hennes nåd behagade hvila sej ett ögonblick i min gamla länstol,” sa' jag och tog undan mitt köksförklåde, som låg der och skräpade, — och der satt hon nu med vinbuteljen, kalkonen och crèmen inunder sig — har ni hört något så illmarigt förr?”

En ny skrattsalfva, deri hon sjelf af hjertat instämde, belönade hennes ord och smickrade hennes talang.

“Se så, kom hit nu, kära ni! Här ha vi kumminbränvin, som heter duga, och sardiner som inte kungen har maken till. Skål Johansson! man kan min skäl behöfva en liten muntration emellanåt, om man icke ska torka ihop som en persiljeqvist i detta usla näste.”

“Ah-h-h! skönt bränvin!” intygade Johansson. “Ja, f-n må vara kusk här i huset i längden, der all ting ska si stort och grannt ut utanpå och all ting knappas in för folket. Jag tänker stå' mig hos barons på Sjöby; der får man äta sig mätt.”

“Och slippa ovet se'n,” ifylde Anette, mumsande af hjertans grund. “Jesses hvad den der fröken Coralli — »Rallan» som jag kallar henne — ä' himla befängdt arg! Ingen kan göra henne te lags, om man ville stå så på hufvet som på fötterna. Hon bara slänger ikring sig och stampar i golfvet, aldrig så litet det tar emot. Och kärningen se'n! Om man inte står på tå hvar eviga minut, så fräser det om henne.”

“Fins ingen som duger af hela baket mer än löjtnant Henning, men han ä' också en riktigt god och »regäl» herre,” intygade hushållerskan och slog i halfvan. “För resten är det så godt att laga sig hän innan hela huset ramplar öfver ända; det har stått på stötter länge.”

“Ja,” mumsade Anette, “sedan gamle löjtnant Ferner gjorde dom det sprattet att testamentera stora Borringe

till sin systerson, har di varit i en rasande knipa. Tänk hvad di kurtiserade den gamle räfven och kalasade och bråkade för honom, och så fick di inte vatten på en syl för hela kommersen!“

“Men så lägger di så mycket starkare an på systersonen nu, fast di förut, innan han fick arvet, inte frågade efter om han lefde eller dog. Men nu har di i en hast blifvit så ömma som liktornar,“ skrattade hushållerskan och skar ett stort stycke af kalkonvingen åt Johansson.

“När fanken är ömsint, står det inte rätt till,“ menade denne och grep begärligt efter kalkonbenet. “Men hvad säger Mina om ett glas sherry nu ofvanpå det här? Ta mej tusan om inte Mina ä’ en riktig krona! Skål för henne i grund, och måtte hon få sej en man som inte fins maken till i sju konungariket — eftersom hon inte vill ha mej.“

“Jag vet inte han har försökt,“ skrattade hushållerskan och slog i glaset ånyo.

“Vill hon inte minnas *det* en gång, grymmaste af de grymma,“ suckade Johansson och fattade sitt andra glas. Nu dricker vi en skål för kärringen deroppe, för hennes vin ä’ i alla fall godt och — måtte hon bli lurad på systersonen så väl som på morbrodern, det är min innerliga önskan!“

“Och min med!“ ifylde Anette, tömmande glaset i botten. “Men ni var inte med, ni som jag, och såg när di tog emot unga Ferner. Det var rörande, ska ni tro! Om jag hade en mössa skulle jag härma henne!“

“Här ä’ min nattmössa, i fall den duger,“ sade hushållerskan och framtog bakom soffkudden nämde persedel, hvarefter hon å nyo ifylde glaset och derefter slog sig ned med korslagda armar i det andra soffhörnet för att njuta af den sceniska föreställningen.

“Se så här såg hon ut,“ skrattade Anette och draperade mössan helt pryddigt öfver pannan. “Opp me’ sej nu, Johansson, så måtte han vara unga herr Ferner, då han hoppa’ ur vagnen. — “Hjertligt välkommen“ (sa’ den harpan) “till vårt enkla hem! Förlåt att vi taga oss den friheten att inbjuda dig hit, du som sett så mycket annat och vackrare af världen, och förlåt också denna omfamning — den är en moders!“

“Och så gjorde väl unga herr Ferner så här?” frågade Johansson, i det han slog båda armarne om Anettes lif och kysste henne.

“Fy skam, Johansson, att han inte har någon uppfostran i sej! Hade jag kunnat ana till det, så...”

“Hade hon kanske spelat lite komedi långt förut... För resten glömmet hon att jag var med; jag körde ju för unga herrn, men det mins hon inte i detta nu... nå, jag förlåter henne!”

“Tack ska han ha! För resten hade han väl inte ögon i nacken heller, der han satt på kuskbocken, och hela tillställningen försiggick så godt som bakom suffletten — mins han inte det också?”

“Men jag,” sade hushållerskan, som å nyo uppmanade dem att tömma glasen, “jag mins hur mamsell Alida blef mottagen, ty det såg jag. Det var lagom sött, det, må ni tro. Det fattiga kräket neg så vackert och så riktigt ödmjuk ut, men lika rak stod kärringen framför henne, plirande på henne genom lorgnetten och bara sade att hon (mamsell Alida) skulle “uppfylla sina skyldigheter”. Det var så godt som: “välkommen — vet hut!” Nå hon har haft sina sju söckna dagar i veckan sen hon kom hit, så mycket är säkert, fast hon ä' för stolt att klaga. Litet högfärdig ä' hon, förstås, men alltid höflig ändå, det kan ingen neka.”

“Men gammal blir hon inte i gården, så mycket vet jag,” sade Anette med en viss triumf.

“Det är väl för löjtnant Hennings skull,” menade Johansson, “han som aldrig glömmet att vara artig mot det täcka könet.”

“Både det, och kanske ännu mera för unga Ferners.”

“Åh — i Helsingefyr!”

“Så säkert som jag sitter här! Karlen är pin galen i henne och kan inte ritterera sej. Först såg det ut som han tänkte slå sej ut för Rallan, som då ingen kan förneka ä' vacker och som snörpte på mun och satt och såg söt ut från morgon till qväll, men när han så kom underfund med hur hela herrskapet var funtadt — och det tror jag han gjorde snart nog, för han har bestämdt hufvet på rätta ändan — så har han tagit sig till att se på och tala till mamsell Alida som om hon varit en prinsessa och

att bara visa kusinerna (sysslingar ä' di då egentligen) skyldig *horrör*."

"Men hur tusan fick mamsell Alida komma med på balen?" undrade Johansson med skäl, i det han tömde sitt sista glas och påtände cigarren.

"Jo, då ska ni tro der var en scen!" sade Anette. "Löjtnant Henning var inne i hennes nåds sängkammare och båda systrarne med, och då sa' han att di kunde välja, hvilket di ville, antingen att låta mamsell Alida vara med eller att icke se till *honom* på hela qvällen. Hennes nåd och fröknarne voro gråtfärdiga och sade att han *konspere-rade*, men han bara skrattade, som han då alltid gör för resten, och hotade systrarne med att på något sätt låta varna unga kusin Ferner för deras planer mot hans ungar-karlsro. Och så var di pin tvungna att icke allenast låta henne vara med, utan att ordentligt be henne derom, ty löjtnant Henning släppte dem inte förr. Han får dem då rakt hvar han vill, och hennes nåd kan aldrig ens tänka på att neka honom någonting. Midt i ansigtet på dom alla tre sa' han att mamsell Alida var en »prydnad för salongen», men att di inte för den skull borde tro att han tänkte fria till henne, för han unnade henne bättre än en »fattig löjtnant från ett rikt hus» — precis så sa' han och skrattade sjelf åt det."

"Men när löjtnant Henning är så förtjust i henne, törs di väl ändå inte köra bort henne," menade hushållerskan.

"Di tänker passa på när han i morgon far bort på ett par dagar och så ska di inbilla honom att hon fått bud efter sej från någon slägtinge. Di var alldeles förtjusta för att kamrerskan v. P., den der sqvallerkärringen ni vet, hade anförtrodt hennes nåd här någonting om mamsell Alidas mor och om en liten gosse, hvad det var, men det kunde jag ej få reda på riktigt, men att det är på den grund di tänker köra bort henne, så mycket förstod jag. Nu ska di väl bara passa sej så att unga Ferner är från huset den stunden, annars kan den sista villan bli värre än den första, för jag tror inte han skulle låta saken passera i lugn, han mer än löjtnant Henning."

"Så ä' det att vara en skönhet," menade Johansson filosofiskt. "Men tack ska hon ha nu, lilla söta Mina," nickade han vidare åt den belåtna hushållerskan, "för denna

lilla kolifej! Vill hon komma hit, ska jag omfamna henne, för ta mej tusan jag törs annars! Hon är så dygdig, så det är rent undersamt, och värst är hon när hon är mätt.“

“Tyst, så besitta mig om inte det kör!“ ropade Anette uppfarande. “Kan det redan vara di? Hvad kan nu stå på, efter di kommer så tidigt! Att en aldrig skall få en half dags ostörd ledighet heller! Ut me' sej, Johansson, och tag emot hästarne af löjtnant Henning!“

“Ja, ut på eviga momangen!“ tillrådde kokerskan, “och du, Anette, hjälp mig i flygande rappet att sätta undan det här eländet; det kunde falla nådan in att styra kosan hit, och då blefve den sista villan värre än den första.“

“Stick under stolen med detta så väl som med det andra,“ tillrådde Johansson, klappade Mina tacksamt på axeln, tog Anette om lifvet i förbifarten och var med två långa steg tvärs öfver golfvet och ute i förstugan, i samma ögonblick löjtnant Henning i friskt traf körde fram ur stora alléen.

---

3. Uppe hos herrskapet.

Henning var verkligen bortrest på ett par dagar. De unga damerna och mamma hade på verandan nickat farväl åt honom, der han på sin vackra ridhäst sprängde vägen fram. Unga Ferner hade företagit en längre promenadtur redan innan damerna ännu stigit upp och tillsagt betjenten att de icke borde oroa sig i fall han komme att dröja bortåt middagen; han tänkte nemligen utsträcka sin promenad ända till jernvägsstationen för att sjelf afhemta ett angeläget bref.

Förhållandena lämpade sig alldeles ypperligt för den husliga scen som damerna på Östankvick tänkte uppföra.

Hennes nåd sjelf satt tillbakalutad i en emma i för-maket, litet blek och icke obetydligt upprörd. Coralli

var uppkrupen i soffhörnet, och Amelie hade slagit sig ned på pianostolen med ansigtet vänt utåt rummet, lyssnande till modern.

“Det ä' Ulla v. P:s egna ord,” yttrade denna, “och jag har ingen anledning att betvifla dem. I alla händelser kommer underrättelsen väl till pass, ty bort måste hon, innan hon förvrider hufvudet på hela traktens unga män. En sådan liten intrigmakerska! Med hvilket majestätiskt lugn hon har den oförskämdheten att låta kurtisera sig, alldeles som vore hon en veritabel dame!”

“Hennes uppförande är oförskämdt allt igenom,” påstod Coralli.

“Leonhard var minsann inte den minst ifrige af hennes beundrare,” tyckte Amelie, “och äfven för den skull är skäl i att hon kommer bort. Och sedan, mamma, skola vi aldrig taga någon flicka efter annons.”

“Nej,” medgaf hennes nåd, “det var första gången och det skall bli den sista.”

“Men värst blir med Henning,” sade Amelie, “han kommer väl att vända upp och ned på hela huset.”

“Om han finge veta egentliga skälet, ja,” inföll Coralli. “Men det klokaste blir att bara säga det hon rest bort tills vidare, efterskickad af någon släkting... Sedan, då Leonhard rest, med eller utan förklaring, är det tids nog att ontala förhållandet.”

“Alldeles,” medgaf modern gillande, “och nu kalla vi ned henne.”

Hennes nåd ringde, och betjenten tillsades att bedja mamsell Alida komma ned samt erhöi med detsamma ett annat uppdrag, som på en timma aflägsnade honom från våningen.

En stunds högtidlig tystnad, liknande den som föregår ett afgörande slag, inträdde och afbröts först då Alida öppnade dörren och steg in.

Alidas vördnadsfulla helsning lemnades utan allt afseende. Orörliga som ödets gudinnor suto de trenne damerna på sina platser och blott betraktade sitt offer.

“Hennes nåd har skickat efter mig,” började slutligen Alida, då ingen annan tycktes ämna säga någonting.

“Jag har verkligen tagit mig den friheten,” medgaf hennes nåd spetsigt, “ehuru ni kanske haft den pretentionen

att *vi* skulle uppsöka *er*. Ni tyckes i allmänhet pretendera en viss uppmärksamhet.“

Alida såg förvånad ut, men svarade icke.

“Ensamt ert beteende i går afton, då ni uppträdde med en för er ställning högst opassande anspråksfullhet, kunde vara tillräckligt för att förkunna er hvad jag i dag ämnar säga, nämligen att det blir bäst att ni återvänder hem. Men det är dock icke detta ert uppförande, som dikterar mitt beslut. Jag har från säkert håll blifvit underrättad om att edra antecedentia ej äro de mest hedrande...“

“Hennes nåd — för allt i världen!“ började Alida, i det hon märkbart bleknade och för att hålla sig uppe fattade tag i stolskarmen.

“Och jag måste framför allt skydda mina döttrars anseende; jag har den svagheten att värdera en hög moral... ni torde således finna att...“

“Jag finner blott,“ svarade Alida med låg men fast stämma, “att jag blifvit orättvist förtalad och att, om jag jagas härifrån efter så kort tid, jag skall bli det ännu mera. Haf den godheten att säga hvori jag brutit!“

“Tänk att ni verkligen är bra djerf!“ inföll Coralli kallt. “Är det då icke nog att man ej vidare önskar er närvaro; skall man verkligen behöfva att jaga bort er!“

“För min egen del,“ svarade Alida, “skulle mitt aflägsnande härifrån icke vara så smärtsamt, ty mina befattningar här ha kanske icke alltid gjorts mig så lätta, men jag har en fattig mor, som...“

“Ni vågar verkligen tala om er mor! Så vet då...“

“Mamma!“ afbröt Amelie, “det kan ju vara nog nu; jag är öfvertygad om att mamsell Alida sjelf efter detta icke önskar stanna.“

“Låt mamma tala, kära du,“ uppmanade Coralli; “mamsell har haft den djerfheten att uppträda i en aktningssvärd societé; hon bör äfven få veta hvarför hon aldrig mera kan få synas i en sådan.“

“Jag förmodar,“ fortsatte hennes nåd, vänd till Alida, “att ni känner till det brott, som vidlåder er härkonst...“

“Icke ett ord vidare, min fru!” afbröt Alida, under det en liflig rodnad spelade öfver hennes kind. “Hade jag vetat förut att ni var nog trångbröstad att anse en ångerfull qvinnas olycka såsom ett brott, hade jag aldrig trädt inom er dörr. Jag tål icke — hör ni, jag tål det icke! — att någon säger ett förnärmande ord om min mor, som är så sannt ödmjuk och, oaktadt sitt enda felsteg, så ren, att...”

“Nej, nu går det nästan väl långt,” yttrade Coralli och reste sig upp. “I *min* mors namn, som verkligen är en oförvitlig qvinna, säger jag er att *jag* icke orkar höra edra loftal.”

“Låt henne hållas!” log hennes nåd med ett retfullt öfverseende; “man får icke räkna så noga med en dotter. Men äfven, mamsell, om ert rättsbegrepp är nog förvilladt, att ni anser er egen födelse berättigad, skulle jag vilja veta huru ni vill förklara och försvara tillkomsten af den andra lilla medlemmen inom familjen, gossen, ni vet... Jag skulle vara tacksam i fall ni ville upplysa om huruvida han står er eller er mor närmast...”

“Denna upplysning skall *jag* ge tant,” yttrade med af vrede undertryckt stämma Leonhard Ferner, som plötsligt inträdde från det närbelägna kabinetet.

Ett trestämmigt anskri helsade hans oförmodade ankomst.

“Jag ber, mina vänner, inga scener! De som ha nog starka nerver att skymfa ett olyckligt, hjälplöst barn, bör icke så lätt förlora kontenencen. Ett ögonblicks uppmärksamhet, om ni tillåter!

“Denna flickas mor var en gång ung och skön, obeskyddad och godtrogen. Hon älskade och blef besviken.”

“Det der är ju en saga, gammal som gatan,” afbröt Coralli, som nu återhemtat sig och hvars förskräckelse efterträds af vrede.

“Lika gammal som skoningslösheten. Men hvad som dervidlag hör till det ovanliga är att den unga qvinnan, i stället för att söka förhemliga sitt fel och i verdens vimmel inkasta dess frukt, med ödmjuk kärlek mottog och uppfostrade sitt barn; att hon aldrig klagade, hvarken öfver eller inför honom, som bedrog henne; att hon arbe-

tade natt och dag för att skydda sig och barnet för brist; att hon för egen del försakade nära nog det nödvändiga, för att gifva sitt barn den bästa uppfostran hon förmådde, och att hon slutligen aldrig, *aldrig* mera försökte tränga sig in i hvarken de kretsar, der hon förut varit, eller i andra. Det der, skulle jag tro vitnar om ödmjukhet och ånger!“

“Det är ju helt naturligt, då man begått ett sådant felsteg,“ påstod hennes nåd förargad.

“Det är emellertid föga vanligt; de flesta kvinnor hade *icke* gjort det.“

“De flesta kvinnor skulle icke låtit ett sådant fel som hennes komma sig till last.“

“Deri har ni rätt, ty det är endast ett fåtal som är höjdt öfver hvarje beräkning. För min del är jag högre den kvinna som glömmar sig af kärlek, än den som låter lagligt viga sig utan sådan, beräknande endast ett lysande årsunderhåll, nöjen och toaletter. *Hennes* barn äro ofta mindre äkta än den ogifta kvinnans.“

“Hvilka utmärkta grundsatser,“ yttrade Coralli hånfullt och kastade i nervös retlighet emmans tofsar fram och åter.

“Det är ledsamt för din egen skull att du icke delar dem; du skulle i så fall aldrig framdeles falla för den synden att gifva dig med ett stort kapital eller en oin-tecknad egendom — med en tillhörande man. Det der är ett privilegieradt hån på äktenskapet.

Hvad nu beträffar den lilla gossen, som gifvit en anledning till åtskilliga funderingar, är hans närvaro hos denna unga flickas mor kanske det vackraste bladet i hennes historia. Gossens far, en ansedd köpman, kunde aldrig förlåta sin syster, fröken Alidas mor, hennes fall och den »skamfläck» hon derigenom satt på släktens namn. I tjugo års tid gick han aldrig öfver den olyckligas tröskel, helsade han aldrig på henne, då de någon gång möttes på gatan. Det är hvad somliga kalla karaktär, men som jag helt enkelt kallar oförsonlighet, alstrad af andlig högfärd. Nu, när den »rike» köpmannen dog och det upptäcktes att han var ruinerad, var den föraktade systemen den som mottog hans värnlöse son. Och för att hon skulle kunna göra detta, måste hon släppa ut i världen sitt eget

enda barn. Detta är den enkla historien om en kvinnas felsteg, ånger, upprättelse och högsinhet!"

Innan Ferner hunnit förhindra det, hade Alida störtat bort till honom, fattat hans hand med båda sina och under strömmande tårar — nu kunde hon gråta — tackat honom för hans varma deltagande.

"Jag må säga," yttrade nu hennes nåd, "att, om historien för öfrigt är sann, det vitnar om ett ofantligt intresse för de handlande personerna att så taga reda på alla detaljer..."

"Och ett sådant intresse har jag äfven, hvarför skulle jag förneka det!" sade Ferner öppet, kvarhållande Alidas hand i sin. "Jag hade det, tror jag, från första stund jag i jernvägskupén vid hitresan såg detta ungdomliga, sorgsna ansigte."

"Så-å!" yttrade hennes nåd spetsigt, "herrsskapet äro så gamla bekanta och ha dertill förhemligat det —; ja, det är alldeles i stil med det öfriga."

"Ingen har frågat mig," yttrade Alida sakta.

"Tänk en sådan försummelse!" sade Coralli.

"Och ingen har frågat mig heller," tillade Ferner leende. "För resten hade jag min lilla uträkning: nära nog obekant med mina aflägsna släktingar, önskade jag i tysthet ge akt på deras handlingar..."

"Ofantligt ädelt!" fräste hennes nåd. "Det var tacken för den välvilja vi hyste för dig."

"Det var just denna, uppriktigt sagdt, som gaf mig litet att fundera på. Den kom så sent och så plötsligt..."

"Jag tror vi ha hört nog," sade hennes nåd med stor värdighet och reste sig upp för att gå.

"Ett ögonblick — det är snart slut! Historien om fröken Alidas mor har jag af presten från hennes födelsestad, en ärans man, hvars ord hittills ingen betvivlat."

"Och »fröken» Alida sjelf har naturligtvis blifvit högst illa behandlad i vårt ringa hus," hänlog Coralli och reste sig äfven.

"Skonsammare kunde åtminstone *du* ha varit," påstod Leonhard. "Balaftonen t. ex., när du gjorde toalett, var du i ett miserabelt lynne..."

“Du Gud, han anser då icke ens under sin värdighet att lyssna,” skrek Coralli i vredesmod.

“Jag lyssnar aldrig, men jag *hör* när dörrarne stå öppna. Du bör alltid stänga dem, Coralli!”

Coralli fann ej för godt att svara ett enda ord. Med en hållning som en primadonnas vid en sortie skred hon ur rummet.

“Nå, hvad är nu meningen med allt det här,” yttrade slutligen hennes nåd med gnistrande ögon, ty nu, sedan spelet var förloradt, var hennes tålmod uttömdt. “Är det din mening att göra dig till den misskända damens riddare, att upprätta hennes angripna rykte med lif och blod — kanske med ditt namn? Måhända få vi den äran att gratulera till ett parti égal...”

“Det beror ty värr icke ensamt på mig. Men här, i närvaro af dem som skymfat fröken Alida och hennes värdiga mor, förklarar jag att jag skall vara lika lycklig som jag skall känna mig hedrad, i fall Alida vill mottaga min hand och min trofasta kärlek!” Det blef ett ögonblick alldeles dödyst i salongen. Derefter räckte Alida honom med ett tillitsfullt leende handen; men om det unga paret verkligen väntade sig några lyckönskningar, uteblefvo dessa, ty genom den dörr som Coralli lemnat öppen, skyndade nu i största hast och blossande af harm hennes mor och andra syster, igensläende dörren efter sig på ett lika simpelt som hörbart sätt, hvilket dock icke hindrade de båda älskande från att njuta af den salighet, som första kysen skänker.

4. På hemvägen.

Dagen derefter ilade unga Ferner och hans trolofvade »på ångans vingar» mot den lilla stad, hvilken Alida för ej länge sedan lemnat för att börja sitt utträde i världen.

De foro genom grönskande ångar, genom lummiga skogar och leende dalar; sjöar glittrade i deras väg och blommor nego för dem vid den svindlande hastiga far-ten, men de sågo det icke; de sågo blott hvarandra, lik-

som tusen älskande före dem gjort och tusen efter dem skola göra.

Alida tänkte på huru olika samma väg för en månad sedan förekommit henne och tyckte nästan att allt måtte vara en dröm. Huru hopplost och tungt var icke allt då; huru ljust och löftesrikt nu! Var det verkligen hon sjelf? Skulle manne någon af hennes forna bekanta, om han händelsevis nu mötte henne, känna igen hennes strålande, lyckliga lilla ansigte?

“V—a, 15 minuter!” utropade konduktören i det samma.

“Här, min älskade, stiga vi ur en stund och låta himlens friska vind helsa vår lycka,” log Ferner och hjälpte ömt sin unga fästmö ur kupén, under en skämtsam jämförelse mellan hennes tillit nu och hennes skygghet sista gången de reste tillsammans.

“Alla olympens gudar! hvad är det jag skådar: en enlevering, en himmelsfärd, en saga ur tusen och en natt!” utropade löjtnant Henning, som med uniformsmössan litet på sned och tydligen ännu under inflytelsen af en finare middags verkningar stod på perrongen i all sin glans och lät massan beundra sig.

“Du ser,” skrattade Ferner och drog honom litet afsides, “ett lyckligt par, som väntar på din gratulation. Inom förloppet af några timmar har jag satt i verket ett ljufvigt beslut; har jag friat, fått ja och formligen förlofvat mig.”

“Nå men, herre min Gud,” yttrade Henning med sorglustig ton, “allt det der hade jag ju tänkt göra sjelf...”

“Men nu får du verkligen fundera ut något annat.”

“Det säger du, röfvare af min lefnads lycka! Välj: sabel eller »patron» — rep eller kanon, men — tag mig i alla händelser till marskalk! Mina tal äro ej ett grand dummare än de andras; jag hummar mig lika bra som någon och skäms inte för mig bland damer, som du vet. Men allvar taladt, unnar jag dig din lycka Leonhard — ta mig tusan gör jag icke det! Hvad sade mamma och »småsystrarne»?

“Just ingenting; icke en gång farväl. Jag tror icke de voro riktigt friska...”

“Man kan bli illamående för mindre,” suckade Henning och betraktade med stort intresse den unga fästmön.

“Bryn er i alla fall icke om det! Jag svarar för att flickorna med förtjusning skola bli tärnor på bröllopet. De äro i grunden ej så oäfna som de förefalla. Coralli är en bortskämd skönhet, det är alltihop; hon skall bara ha sig litet bekymmer, litet fattigdom, några barn på halsen — och en man förstås, så blir hon ett riktigt praktexemplar, helst om hon mister skönheten, som hon på Guds makt snart gör. Det är den som tyngt på henne. Amelie är bra; mamma återigen — är *Min* mamma; vare nog sagdt till hennes fördel, och jag kan få henne god som gull, när jag bara vill. Sjelf — —“ (han suckade och afbröt).

“Sjelf är du en riktig hederspojke,” menade Leonhard och skakade kraftfullt hans hand. “Glad, god och oegenlyttig. Jag önskar jag kunde vara dig till något riktigt gagn en gång...”

“Ingenting är lättare; fins ingen varelse med så många behof som undertecknad.”

“Det verkligen gläder mig. Jag skulle så gerna önska, så gerna vilja...”

“Se mig som din låntagare, säg rent ut, hedersknyffel!”

“Ja, sannerligen menar jag icke det!”

“Låt mig hviska något i ditt öra!”

“Var så god!”

“Jag brukar aldrig betala.”

“A la bonne heure! Det ändrar ej min önskan.”

“Inte! Nå det var tusan så märkvärdigt! Men allvar taladt, tycker jag för mycket om dig att vilja förlora din aktning. Jag tänkte hädanefter icke låna af någon, ty jag spekulerar på att stadga mig. Det är på tiden. Så märkvärdigt i alla fall: vi bli ju nu riktigt slägt, skön Alida och jag!”

“Och *dubbelslägt*,” upplyste Ferner halfhviskande samt tillade, då Alida ett ögonblick böjde sig ned och talade med en liten fattig gosse: “vet du hvem som är Alidas far?”

“Nej!”

“Min egen morbror, f. d. egaren till stora Borringe — är det icke märkvärdigt nog? Hvad han försummat mot Alidas mor och sitt barn, kommer nu att bli godtgjördt genom mig.”

«Så väfva di vallmar,

Så slå di i samman

Väfva vallmar, och slå i samman
Och låta skälet gå rätt»

sjöng den oförbätterlige Henning. "Ta mej katten om inte ändå bonden hade rätt, som påstod om stocken, att hvad som fallerade i den ena ändan mankerade i den andra, hvilket med andra ord vill säga att allting skall gå ihop till slutet. Se så, nu ljuder klockan: säg mig ett ord, skön Alida, till tröst för min olyckliga kärlek! Men det skall vara fort, innan jernvägspipan blåser bort er!"

"Nåväl," skrattade Alida, "jag håller verkligen af er och om inte Leonhard kommit er i förväg, så..."

"Håll, stanna, konduktör! Så den omenniskan blåser! Nedriga öde — nu sitter hon allt i kupén och *han* vid hennes sida! Men på bröllopet skola vi fullfölja den afbrutna satsen — åh, hvad jag hatar alla ofullbordade satsar... Till dess farväl, skönaste bland brudar!"

Löjtnant Hennings hand hviftade först ifrigt och efterträddes sedan af hans näsduk. Men långt sedan den blåa röken försvunnit bakom krökningen af vägen stod han kvar der ännu, medan solskenet föll klart på hans glada ansigte och han sorglöst skramlade med de få silfvermynten i sin ficka.

Hvem var han?

attiga femhundra riksdaler riksgälds i vägen för min lycka, "mumlade den unge notarien Robert K. och lutade sig tillbaka i skrifstolen; "fattiga femhundra!"

"Ack," fortsatte han sin monolog, "hvilken dag, då jag inför hela världen får helsa henne

som min fästnö! Slut då med dessa marter att se henne omgifven och hyllad af alla andra, ja, af alla som komma i hennes närhet, ty hon kan ej annat än väcka beundran. Det smakar icke mig, som är en sannskyldig Othello. Också har jag ingen lifligare önskan än att kunna få ihop dessa ödesdigra femhundra innan nyåret . . . 48" (läsaren finner att det var på den tiden, då extra ordinarie samt framtidsförhoppningar, och de ordinarie af något mera). "Men hur jag räknar och hur jag sparar," fortsatte vår notarie, "ser jag ingen utväg; jag kan icke lefva för billigare än jag gör." Och härvid föll hans blick ånyo på den nyss genomgångna "budgeten", den vi, bokstafligen afskrifven, bifoga till en jemförelse för våra dagars hoppfulle unge män i allmänhet och notarier i synnerhet:

Årlig utgiftsstat för en sparsam och tarflig ungarl.

Hyra för ett rum med möbler och säng- kläder	b:ko rdr	50: — —
Uppassning och borstning	»	21: 32: —
1 $\frac{1}{2}$ famn ved i inköp och huggning	»	28: — —
Tvätt	»	23: — —
365 middagar à 12 sk. stycket . . .	»	91: 12: —
Dito frukostar à 4 » »	»	30: 20: —
Dito aftenvardar à 5 sk. 4 rst. . . .	»	40: 26: 8.
Skodon	»	26: 32: —
Linne och strumpor	»	20: — —
En ordinär, fin klädesrock hvartannat år à 30 rdr	»	15: — —
Två par byxor à 15, 16 rdr	»	30: 32: —
En svart frackklädning hvar 4:de år à 50 rdr	»	12: 24: —
Ett ytterplagg hvar 5:te år, à 50 rdr	»	10: — —
En ny hatt hvartannat år	»	3: 32: —
Putsning af den äldre	»	1: 16: —
Västar och halsdukar	»	16: 32: —
Rak- och tvättådon	»	3: 16: —
Nöjen, apotheket och slantar till tiggare	»	10: — —
	Summa b:ko rdr	434: 34: 8.
Afgår för försäljning af brukade kläder	»	15: 2: 8.
	Återstår b:ko rdr	419: 32: —

(Läkarearfvide inbesparas i anseende till bekantska-
pen med yngre läkare).

“Således 419 rdr 32 sk. banko — hvarken mer eller
mindre,“ suckade notarien och stirrade på summan, som,
hur blygsam den än var, dock omintetgjorde hans käraste
förhoppning, den att kunna offentliggöra sin förlofning.

“Att man skall nödsakas sätta sig i skuld, fast man
lever så ordentligt som trots någon,“ suckade han å nyo
och hväljde ett par uttrycksfulla mörka ögon mot dropp-
formationerna i taket.

“Kommer notarien ihåg att han skall klä' sig?“ frå-
gade hans beskedliga madam, som i detsamma stack in sin
nästipp; “kråset på kalasskjortan har jag pipat och svarta
fracken hänger litet till värmes på spjellet.“

“Madam,“ frågade notarien plötsligt och stälde sig
midt framför henne, “har hon någonsin önskat något af hela
sin själ och icke fått det?“

“Hå, bevars, förstås att en och annan tanke kan komma öfver en ibland... en grå yllesjal med fransar till exempel skulle allt...”

“Bah, hvilka menlösa fantasier! Vet hon hvad jag vill ha, hvad jag bör ha, hvad jag måste ha, om jag så skall gå genom eld och svärd? Jo — 500 riksdaler riksgälds!”

“Hu då!” sade den gamla rysande.

“Lugna sig, madam,” skrattade notarien, “jag tänker icke stjäla dem. Men bort nu med alla grubblerier, när man skall ut till lifvet och lyckan...”

Madam kan “servera” rakvattnet!”

Justitierådet P:s våning på Regeringsgatan var upplyst och upplåten för en af de vanliga mottagningsaftnarne, då äldre och yngre kamrater inom verket med deras familjer hade nöjet att tillbringa några angenäma timmar hos den bildade, sällskapslike värden och hans älskvärda, men sjukliga och till följd deraf mera tysta hustru.

Det gamla paret hade dock vetat att vid sitt hem fästa en Hebe, som under den anspråkslösa benämningen sällskapsdam gjorde les honneurs i den lama värdinnans ställe på ett sätt, som lemnade ingenting öfrigt att önska. Ung, skön och glad samt af en mer än vanlig bildning, var hon en magnet af stor kraft och skulle varit en oemotståndlig sådan, om hon äfven varit rik. Men — och här var ett men af betydighet — hon egde icke ett öre utöfver den lön hon uppbar i detta hem, hvars prydnad hon dock obestriddigen var. Som det emellertid icke kostade något och ej heller förband till något att visa en höfvisk uppmärksamhet mot den unga vice värdinnan, fick denna mera deraf än hon både begärde och önskade, och det ville hennes medfödda takt till, att ej denna uppmärksamhet skulle sätta i harnesk mot de öfrige unge männen just vår notarie, åt hvilken hon i hemlighet skänkt sitt hjerta.

Der hon nu stod vid bordet i sin ljusa klädning och med de långa, mörkbruna lockarne, upptagen af det husliga bestyret att servera theet, var hon också en högst älskvärd företeelse, hvarför det var förlåtligt nog att de unge herrarne midt under samtalen med förmännen allt som oftast läto sina blickar halka öfver från desses allvarliga, långsträckta fysionomier till den unga flickans själ-

fulla, lifliga ansigte. Särskildt ertappades härmed vår notarie, oakadt han var inbegripen i ett samtal med sjelfva värden i huset. Att nu se henne vid bordet, utdelande äm en kopp the, än ett leende och ett vänligt ord till den ene och den andre, och icke få utropa hvad som sjöng högt i hans hjerta: hon är min — min ensam, det var en försakelse, som kostade på. Och att sedan, då ungdomen dansade efter pianots toner, icke med en fästmans ljufva rätt få bjuda henne handen till första valsen, utan se henne bortföras till denna af en ung häradshöfding, till hvilken vår notarie från gammalt hade ett horn i sidan för hans visserligen grannlaga, men nog oafbrutna uppmärksamhet mot skön Signe, det var en ny plåga, som endast den torde förstå, som känt den. Vår notaries ansigte utvisade också alla nyanser från en gråmulen skymning till den svartaste natt, och denna genomkorsades af en olycksbådande blyxt, då äfven tredje kadriljen befans upptagen. Men Signes utseende var lika lugnt, lika vänligt som alltid. Hon kände till sedan gammalt sin Roberts svaga sida och var fast besluten att icke genom ständiga eftergifter ge näring åt densamma. Det var ett oroande fel hos hennes Robert, det är sant, men det var i hennes tycke nästan det enda och bevisade i alla fall, efter hennes logik, både kärlek till henne och misstro till hans egen älskvärdhet. Hur kunde hon väl då vara öfverdrifvet sträng? Hon önskade endast, hon som han, att de ominösa 500 riksdalerna, vår hjertes sista och enda skuld, måtte kunna anskaffas, så att deras förlofning kunde offentliggöras. Det var nu en gång en öfverenskommelse dem emellan att först, då han vore skuldfri, borde den betydelsefulla festen firas. Om justitierådets medgifvande var hon nästan förvissad; på ingen af de unga notarierne satte han så stort värde som på Robert, och om ingens framtid hyste han så vackra förhoppningar. Inom ett par, tre år kunde hon hoppas att bli värdinna i ett eget hem, om än så enkelt — hvarför skulle hon ej då vara glad! Och så satte hon sig till pianot och sjöng af fullaste hjerta Lindblads vackra sång: *”högt här upp på berget sjunger jag så mången qväll, långt bort ned i dalen skådar jag hvad mig gör säll”*, medan de yngre i sällskapet slöto kring henne en beundrande ring, och de äldre genom belåtna miner och en sakta nickning i takt visade, att de påminde sig den tid, då äfven deras önskingar rört sig kring något ljufvigt föremål *”långt bort ned i dalen”*.

Vi ha sagt, att vår notarie led af svartsjuka, och vi kunna tillägga, att han i afton plågades deraf mer än vanligt. Han hade vid sin ankomst fått en handtryckning och en vacker blick, och med dessa vapen skulle han nu en hel afton strida mot sin gamla åkomma, som hvar sekund fick ny näring genom de unge männens artigheter mot hans hjertas dam. Han önskade tusen gånger, att han, i stället att spela en tvungen figur i denna fina krets, setat vid skön Signes sida i den lilla tarfliga kammaren i Prechtens gränd hos hennes gamla moster, der de någon gång brukade sammanträffa. Den snälla gumman var deras förtrogna, och de aftnar, han i Signes sällskap tillbragt hos henne, skulle han ej velat bortbyta mot lika många lysande hofbaler. Men — det var nu länge sedan han var der, och han visste ej heller, när han härnäst skulle hoppas på den lyckan. Männe något tillfälle skulle gifvas i afton att förfråga sig derom hos Signe?

Medan han undrade häröfver, närmade sig honom den unge häradshöfdingen, som enligt hans uppfattning visade Signe för mycken uppmärksamhet. Han kom just nu ifrån henne, efter ett långt och lifligt samtal, med ett återsken på sitt vackra ansigte af det nöje detta beredt honom.

“En innerligt älskvärd flicka,” sade han öppenhjertigt till vår notarie.

“Det tycks så,” svarade denne kallt.

“Huru, min bror, skulle du vara den ende som ej funne det? Ja, sannerligen, när jag rätt tänker på saken, är du bland de allra mest tillbakadragne här vid lag, och som du annars icke är öfverdrivet anspråkslös, måste det vara därför att du icke tycker om henne — en konstig smak!”

“Det kan ju också ha andra skäl,” sade vår notarie vårdslöst.

“Kanske att du tycker om henne alldeles för mycket,” skratade häradshöfdingen omisstänksamt.

“Intet dumt skämt, om jag får be!”

“Bevars, hvad kära bror är onödigt ömtålig! Är det om ditt eller hennes renommée!”

“Om bådas. Att jag icke beständigt fins i fröken Signes närhet, är helt enkelt af grannlagenhet. Det är nog många ändå, som hembära henne en osmaklig hyllning.”

“Ser man på! Det låter nästan som din blifvit tillbakavisad. För resten skall jag anförtro dig, att ingen dam finner osmaklig en grannlaga hyllning, och om någon annan har mig veterligen aldrig varit fråga. För min del förklarar jag henne öppet för en bland de älskvärdaste flickor jag sett, och hade hon en aldrig så liten förmögenhet...”

“Tala icke ut!” tillrådde vår notarie och gaf sin kamrat en förgrymmad blick; “jag vet ingenting afskyvärdare än lumpna beräkningar.”

“Stränge herr riddar Don Quixote,” skämtade härads-höfdingen, “fäll eder tappra klinga; jag har icke sagt, att jag i så fall skulle fria till henne, men jag förmodar, att otaliga andra göra det. Jag nöjer mig med hennes aktning och vänskap.”

“Så blygsamt! Låt oss i alla fall, om du behagar, orda om något annat; man talar i allmänhet så mycket *till* fröken Signe, att man kan låta bli att tala *om* henne; ämnet blir utslitet.”

“Som du behagar,” svarade härads-höfdingen förvånad och betraktade sin granne, hvars kind brann i skarlakan. “Råd dock emot råd: gå hem du och bona om dig; bed din madam lägga senapsdegen på vadorna, ty så sant jag lever, har du icke en brinnande feber i faggorna.”

Vår notarie kastade en hastig blick i spegeln och såg ett eldrödt, vredgadt ansigte; han kastade en annan på Signe och läste i hennes ögon ett allvarligt ogillande. Se så, tänkte han, nu har hon med sin snabba uppfattning läst i våra ansigten och ogillar naturligtvis min häftighet, hvars grund hon allt för väl förstår. Nu har jag ställt vackert till! För det första ålägger hon mig en förvisning på kanske en hel månad från sin ljufva närhet, och för det andra skola *hans* aktier stiga i samma mån som *mina* sjunka... Till slut skall hon kanske ej våga anförtro sitt öde i händerna på en sådan bengalisk tiger som jag; hon skall tveka, öfverlägga, besluta, för att en dag, en fasans dag — nej jag blir galen! Och *han*, så lugn och jemn, så vacker, så glad, skall till slut... nej, jag uthärdar icke, jag måste bort! Och med en hastig rörelse sköt vår hjelte ut genom salsdörren och befann sig i tamburen, der han ryckte ned från klädhängaren sin ytterrock, i akt och mening att genom en halftimmes promenad lugna sina upprörda kän-

slor. Han tog äfven en hatt, som han dock fann vara en annans, efter som den icke passade honom. En blick i densamma visade honom hans "rivals" namn, den lycklige häradshöfdingens derinne: *Oscar D.* Betvingande en ovär dig benägenhet att kasta den i väggen, hängde han den ordentligt tillbaka på kroken, sökte upp sin egen och var inom ett par ögonblick på gatan, der ett lätt novemberrväder svalkade hans heta tinning.

Ungefär en månad härefter satt fru Malla Seve helt allena i sina lilla kammare i Prechtens gränd, sysselsatt med strumpstickning, medan en skallig grönsiska i sin trångabur sjöng om sina ungdomsminnen, sin korta frihet och sin långa fångenskap.

Gumman å sin sida gnolade på sin älsklingsballad: "Den fromma fru Signild på sotsängen låg", tappade en och annan maska vid de mera rörande ställena och tog upp den vid de lugnare, samt fröjdade sig tydligen åt den lilla solstrimma, som lekte titt ut mellan geranien och myrten i fönsterkarmen.

Då ljödo hastiga steg i trappan, dörren rycktes upp som af en hvirfvind, och med blixtrande ögon och högröda kinder störtade vår gamle bekante, notarien Robert K., in i kammaren.

"Bevars, barn, du kommer som "den stora ofreden," yttrade moster Malla tillrättavisande, "hvad står på?"

"Det står på, moster, att mitt tålamod är uttömdt, att jag icke längre vill löpa som narr för henne, som jag en gång älskat, att hon bedrar mig, att jag sett en skymt af hennes klädning (tillsammans med en okänd bonjour) i hörnet af Stadssmedjegatan och — värst af allt: en skymt af hennes ansigte uppe i ett fönster i Odens gränd, och bredvid hennes ansigte en okänd profil — en *manlig* — ah, jag qväfs af harm!"

"Var så god; genera dig inte; förlusten vore måttlig, synnerligen för den stackars Signe, som du beständigt plågar med dina ovärdiga misstankar och beskyllningar. Kan hon inte både gå tillsammans med en ung man och tala vid honom, utan att hon behöfver vara vidare intresserad af honom?"

“Men när jag sjelf hört henne säga, att hon på fint sätt afvisar alla manliga bekanta, som göra min af att konversera med henne på gatan — hvad då?”

“Då förmodar jag, att du misstagit dig, att det icke var hon. Att döma efter skymten af en klädning . . .”

“Ingen uppbar en klädning så; det *var* hon, säger jag,” påstod notarien och rusade fram och tillbaka snedt öfver kammaren, “jag är säker på att det var hon — men hvem var *han*?”

“Hur skall jag veta det? Jag tyckte du sade det var en okänd bonjour . . .”

“Hur kan moster ha hjerta att skämta med min förtviflan! Aldrig, aldrig har jag känt sådana qval som i detta ögonblick. Besinna att jag ej fått träffa henne på en hel månad, sedan den der olyckliga aftonen hos justitierådets, att icke ett ord, icke en rad mer än “förvisningsakten“ vexlats mellan oss på denna tid, att . . .”

“Besinna också att du sjelf är skulden. Om jag vore i Signes ställe, skulle jag aldrig våga anförtro min framtid åt en person, som med alla förträffliga egenskaper i öfrigt har det oerhörda felet att icke *tro* på den han älskar . . .”

“Men då *hon* är så skön, så snillrik, så tilldragande, och *jag* så obetydlig, så häftig, så fränstötande . . . hur lätt kan hon ej komma att göra jemförelser — och hon *har* gjort sådana, det slår icke felt . . . Men det skall bli ett slut på dessa oerhörda marter både för henne och mig. Icke må hon tro, att jag längre tigger min lycka; fritt skall jag afsäga mig henne, skall jag . . . hvad är det? En bok med hennes namn i — har hon varit här nyligen? *Hennes* namu; hur jag dock veknar, när jag ser det! Men nej, jag *vill* icke bli vek; jag vill icke ens se på dessa rader, der hennes blickar hvilat,” och vår notarie slog boken tillbaka på bordet så häftigt, att ett skrifvet papper föll ur och ned på golfvet. Han böjde sig för att upptaga det, då hans blickar händelsevis föllo på öfverskriften:

“Min egen Oscar!”

“Hvad!” utropade han och ryckte till med en häftighet, som kom sjelfva gumman Seve att förskräckas, “hvad ser jag? Ett bref till “min egen Oscar“ — och af *hennes* hand! . . .”

“Det läser du icke,” sade moster Malla med värdighet och sträckte ut handen efter brefvet; “du har ingen rättighet . . .”

“Jag har en fästmans rättighet,” ropade notarien förgrymmad, “och jag *skall* läsa det, icke hemligt, utan högt inför moster, som sedan må bli skiljedomarinna.”

“Nå, läs det då,” sade moster Malla lugnare; “jag är öfvertygad att det blir dig sjelf till en lexa...”

Och notarien läste med af sinnesrörelse darrande stämma:

“Min egen Oscar!

Till dig, som så väl känner människohjertat och på hvilken omdöme jag så fullt litat, ställer jag den viktiga frågan: kan väl den lumpna känsla, som benämnas svart-sjuka, trifvas tillsammans med den sanna kärleken? Är icke älska detsamma som tro? Ja, kan jag ens högakta den jag vågar misstänka? Du vet nog hvarför jag frågar; du känner de strider, som utkämpas i min själ mellan kärleken till honom, som i allt annat är så ädel, och fruktan för detta hans måhända ohjelpiga fel; du vet hur jag skulle vara vida lyckligare den dag, jag kunde säga till mig sjelf: han *tror* på mig, än detta ovissa: han *tillber* mig... Sannerligen, om jag visste, att mitt tålmod, min oafåtliga kärlek icke räckte till att med tiden utplåna denna fläck på hans värde, skulle jag ha mod att lösrycka mitt öde från hans och återvända till dig, du min högt...”

“Hvilken skada, att resten är bortrifven,” yttrade notarien med onaturligt lugn och vek tillsammans papperet för att stoppa det på sig. “Ett vackert koncept för öfrigt! En lexa för mig — det var ju så? Ja, i sanning, en lexa som jag aldrig skall kunna glömma! Den som nu tviflar vore en däre, och jag tviflar icke. Jag *vet* nu, att hennes »oafåtliga kärlek» icke räckt till för den, som icke kunde tro blindt, att — o qvinnor, qvinnor, hvilka hjertlösa varelsor I ären! Huru litet betyder inför er en mans lugn och lycka! *Oscar*, detta blott allt för väl kända namn... Nej, hindra mig icke, jag vill ut, vill slunga honom i ansigtet detta bref från en annans fästmö, vill visa henne all den rättmätiga vrede...”

“Sansa dig, Robert,” yttrade moster Malla, nu verkligt förargad, “och bär dig icke åt som en galning. Jag väntar Signe; inom tio minuter är hon här, och — jag väntar äfven någon annan. Då du i allt öfrigt tycks vara en teaterhjelte, så passar det ju förträffligt, att du från

lilla kammaren här näst intill blir ett ostördt vittne till hvad som kommer att tilldraga sig; genom glasrutan har du fri utsigt hit in öfver hela scenen, så att ej det ringaste af minspelet bör gå för dig förloradt... Se så, jag hör redan i trappan Signes steg. Fort in, och jag lofvar dig vid min heder, att, om du ännu efter en timmes förlopp hyser samma tankar om henne som i detta ögonblick, skall jag vara den första att stå på din sida.“

Notariens naturliga hederskänsla — ty han var, med undantag af sin galna svartsjuka, en i allo hederlig ung man — tog ut sin rätt. “Jag vill icke bespeja henne,“ yttrade han litet slagen, “och...”

“Du skall göra mig till viljes och gå dit in,“ sade moster Malla med ovanlig bestämdhet. “I detta ditt sinnestillstånd får du icke träffa Signe. Hon har icke den ringaste aning om att du är här och skulle bli mycket upprörd öfver att se dig så. Hon behöfver för ögonblicket sitt lugn för samtalet med — se så, nu är hon redan uppe för trappan; der är hatten, och så genast in! Det är ett rättvist straff för ditt beteende.“

Någon ting i moster Mallas ton gjorde att notarien ej satte sig till motvärn; och i samma ögonblick som dörren fördes till om honom, öppnades den andra dörren af Signe, hvars första fråga, sedan hon helsat på den gamla, var: “han har väl icke redan varit här?”

“Nej.“

“Nå, så väl! Jag kom att uppehålla mig en stund och fruktade, att han fått vänta...”

“Kan tänka!“ mumlade derinnanför vår notarie, som hörde hvart ord och som, trots återvaknande förnuft och alla goda föresatser, kände huru hans tinningar bultade.

“Hvad jag är lycklig, moster, och hvad *han* är älskvärd och liberal,“ jublade Signe och mätte den lilla kammaren med spänstiga steg.

“Usling, trolösa!“ interfolierade bakom dörren notarien.

“Men hvarför dröjer han,“ frågade Signe vidare; “litet anar han hur *jag* längtar!“

“Nej, nu går det nästan för långt!“ gnisslade notarien; “den uslingen går tids nog sitt förderf till mötes, ty — en stöt på denna dörr och en annan för hans bröst...”

“Och sedan, moster,” fortfor Signe, “när allting är uppgjort — tänk hvad Robert skall bli glad!”

“Var ej för säker derpå,” tillrådde moster med höjd röst. “Robert är en oberäknelig människa, högmodig och fåfång som de fleste män...”

“Robert,” tog Signe ifrigt till ordet, “är sjelfva hedern, med undantag af sin enda svaghet, och att han i nu varande fall skulle visa småsinne, får mig ingen att tro... är det ej för bådas vår lycka?”

“Hon vill, att jag skall välsigna dem till på köpet,” rasade notarien för sig sjelf, “men jag skall...”

“Och så fort affären är uppgjord,” fortfor Signe, “upphäver jag Roberts förvisning...”

“Hon är för god!” hånade notarien och bet sig i mustachen för att ej genom ett utrop förråda sig.

“Tyst, det går i trappan — det är *han!*” förkunnade mostern.

“Ja, det är *han* — o, så mitt hjerta klappar,” inföll Signe, och vår notarie, som vid inträdet i sin ofrivilliga arrest beslutat att hellre dö än titta i glasrutan, tittade nu i glasrutan hellre än han dog...

Dörren till mosters hvardagsrum öppnades, och inom densamma trädde en ovanligt vacker ung man med, som Robert för sig sjelf i raseri anmärkte, ett märkvärdigt tycke af den »okända bonjouren» från Stadssmedjegatan och den »manliga profilen» i Odens gränd. Vår olycklige notarie kunde knappast andas, och för hans blick, när den föll på främlingen, dansade tusen stjernor, ehuru denne var fullkomligt odekorerad. Det ringde för Roberts öron som vid en kunglig begrafning, och han måste gripa fast i dörrkarmen för att kunna hålla balansen.

Men nu bugade sig främlingen (ah, hvilken bugning — Robert skulle velat krossa honom för den!) och med en behagfull böjning på hufvudet presenterade Signe: “min moster, fru Seve; herr Liunman — *min förläggare!*”

“Hennes förläggare — lefve han i oändlighet!” mumlade vår notarie med ett ansigte af idel solsken. “Aldrig har jag vetat att hon »skref», men må hon skriva volymer bara... o, min älskade, min förorättade, min tillbedda, på knä vill jag afbedja min orättvisa, min — se hur vördnadsfullt han öfverräcker henne boken, *hennes första bok!* Hvad den måtte vara intressant... Hör hur han berättar,

att ett par kännare redan bedömt den fördelaktigt i manuskript (o, jag eländiga, oförbätterliga brushufvud!) Men hvad! — penningar? Ah, honorariet! *En* hundrariksdalerssedel, två, tre, fyra, fem — *min skuld, vilkoret för eklateringen*... o, jag begriper nu allt! Jag är icke värd hennes minsta finger," och glömsk af stället och situationen, kastade sig notarien med båda händerna för ögonen ned i en gammal stol, så att dunkandet hördes in och gjorde ett par sekunders paus i samtalet, hvarunder Signe och hennes förläggare frågande sågo på den gamla.

"Det var nog bara *korken som gick ur en butelj*," sade moster lugnt.

Och moster hade rätt: korken sprang ur tillika med jäsämnet, men bottensatsen var förträfflig och smakade af äkta drufva.

Då förläggaren aflägsnat sig, firades en försoningsscen så vacker, att sjelfva moster Malla blef besegrad.

"Jag förstår nu allt," sade rörd vår notarie, "allt utom detta bref, öfver hvilket jag dock icke ens *vill* ha någon förklaring."

"Just därför får du den," log Signe. "Det är en bit af ett manuskript, som du återfinner tryckt i 5:te kapitlet af min bok... ett bref från en ung enka till hennes bror Oscar..."

Att jag någon gång måst träffa min förläggare och tala med honom var ju naturligt, likasom att detta ej kunde ske hos justitierådets, då jag för ingen tänkt yppa min »skriftställarverksamhet»; jag har således måst gå upp till honom några gånger i Odens gränd, der han bor med sin familj, och likaledes har jag talat vid honom ute, då vi träffats. Först i dag har jag presenterat honom för moster, som, då jag för några dagar sedan invigde henne i mitt förtroende, nödvändigt ville lära känna honom. Är du nu nöjd, min Robert?"

"Icke förr än jag ålagt mig sjelf det straff jag så väl förtjenar. Den summa, din talang inbragt och som du i din kärlek bestämt åt mig, kan jag icke antaga, utan att sänka mig ännu djupare inför mig sjelf. Minst ett år måste således ännu förflyta, innan vi vexla ringar, men

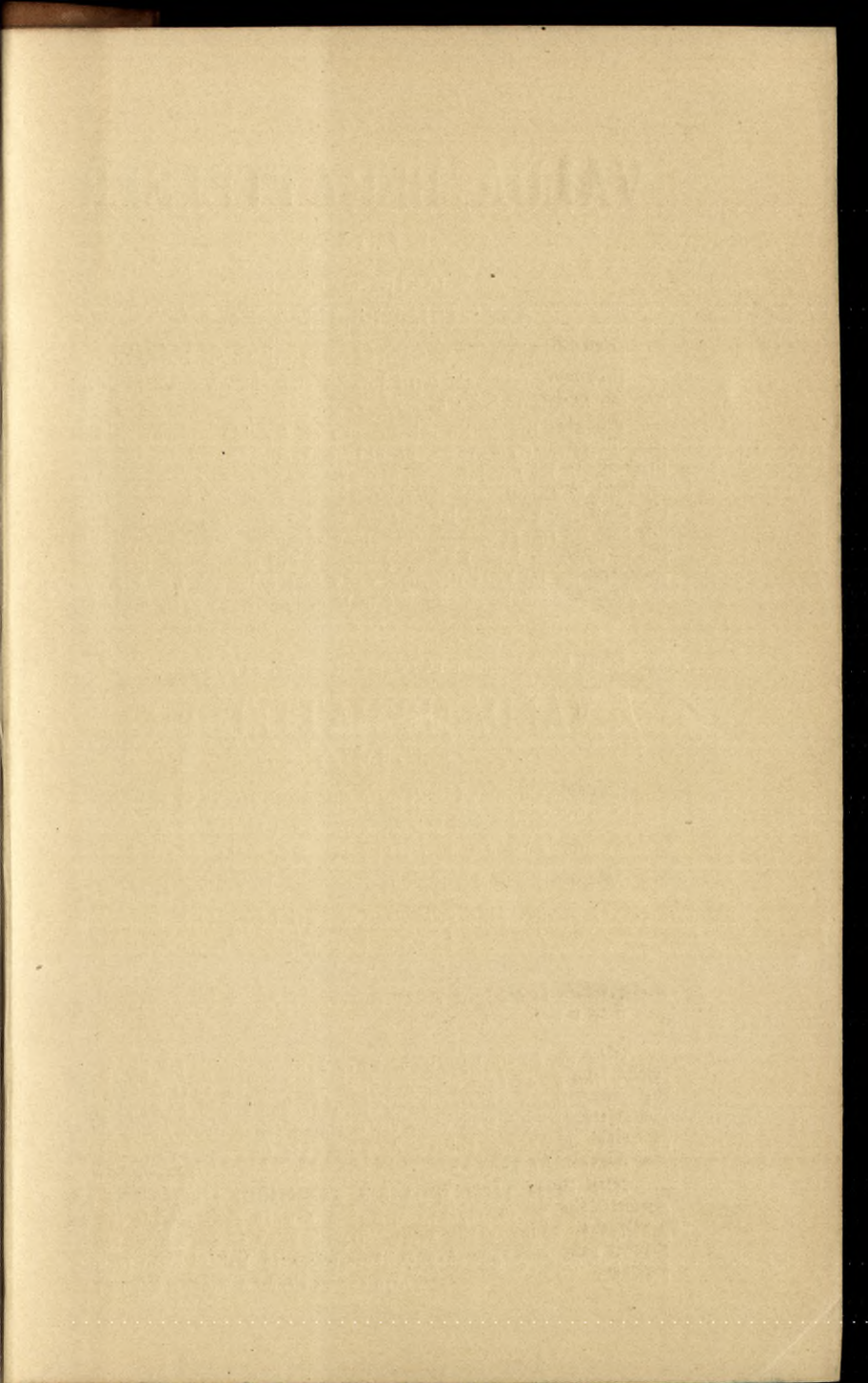
detta år skall, jag hoppas det, vara nog att för alltid borttaga ur min själ det fel, som i annat fall skulle hota vår lycka. Du ser, att äfven jag kan bringa ett offer.“

Notarien höll ord som en hel karl. Men att det icke var en barnlek att komma derhän, anförtrorde han oss uppriktigt, då han en eftermiddag, vid det han letade i gamla papper, fick fatt i »budgeten», som han på begäran lemnade oss till afskrift och som gifvit uppslaget till denna lilla berättelse.

Innehåll.

Ett »gladt» lif	1.
En balafton och ett förmiddagsbesök	22.
Sällskapslifvets »martyrer»	34.
På »Piperska muren»	41.
En tripp till Bleking	71.
En fisketur	89.
Miniatyrporträttet	97.
»Fostbrödralag»	124.
Fyrty år efteråt	131.
En tidsfråga	142.
Fram och åter	155.
Hvem var han?	179.

ANMÄLAN.

VALDA BERÄTTELSER

af L E A.

Tredje serien.

Tant Ullas höstblommor.

Med 28 teckningar af **Carl Larsson** och **C. G. Hellqvist**.

Utkommer fullständigt till julen i 2:ne delar à 2 kr. och kommer att omfatta följande berättelser.

Ett gladt lif. — En balafton och ett förmiddagsbesök. — Sällskapslifvets «martyrer». — På «Piperska muren». — En tripp titill Bleking. — En fisketur. — Miniaturporträttet. — «Postbrödrallagga». — Fyrti år efteråt. — En tidsfråga. — Fram och åter. — Hvem var han? — En tripp inåt Norge. — En liten skogsfamilj. — Sot och bot. — Då herrskapet Petterssons skulle på silfverbröllop. — Första snön. — Litet landsvägsposi. — Till sist. — En liten jernvägsskizz. — De hvita liljorna. — I Stockholm och i Bad-Gastein. — «Tackar ödmjukast». — Ett mellannummer. — Sven Wandring.

Förut har utkommit af samma författarinna:

VALDA BERÄTTELSER

af L E A.

Första serien. **Ur Tant Ullas anteckningar.**

Med 29 teckningar af **C. G. Hellqvist**.

2:ne delar à 2 kr.; inb. i ett eleg. clothb. 5: 50.

Andra serien. **Ur minnet och fantasien.**

Med 24 teckningar af **Carl Larsson**.

2:ne delar à 2 kr.; inb. i ett eleg. clothb. 5: 50.

Logogryfer, äldre och nyare. Häft. i illustr. omslag.
Pris 1 kr.

«Lea är en författarinna, öfver hvilken Sverige må känna sig glad. Hon är en fullt ursprungsfrisk skildrarinna, en af äkta svenskskhet genomträngd konstnärinna. Hon är enkel och frisk, gladlynt och hjertegod. — Hon visar ett outtömligt godt lynne, som aldrig är elakt på andras bekostnad, utan både roar och värmer genom den älskvärdaste humor.»

(Aftonbladet.)

«Det ligger något friskt och naturkraftigt i uppfattning och framställning jemte mycken qvickhet och en godmodighet och en godlyntet, hvilka aldrig svika. Dertill kommer det sedligt rena i hennes håg, som gör hennes berättelser så läsbara inom familjekretsen.»

(Göteborgs Hand.- o. Sjöfarts-tidning.)

BERÄTTELSE

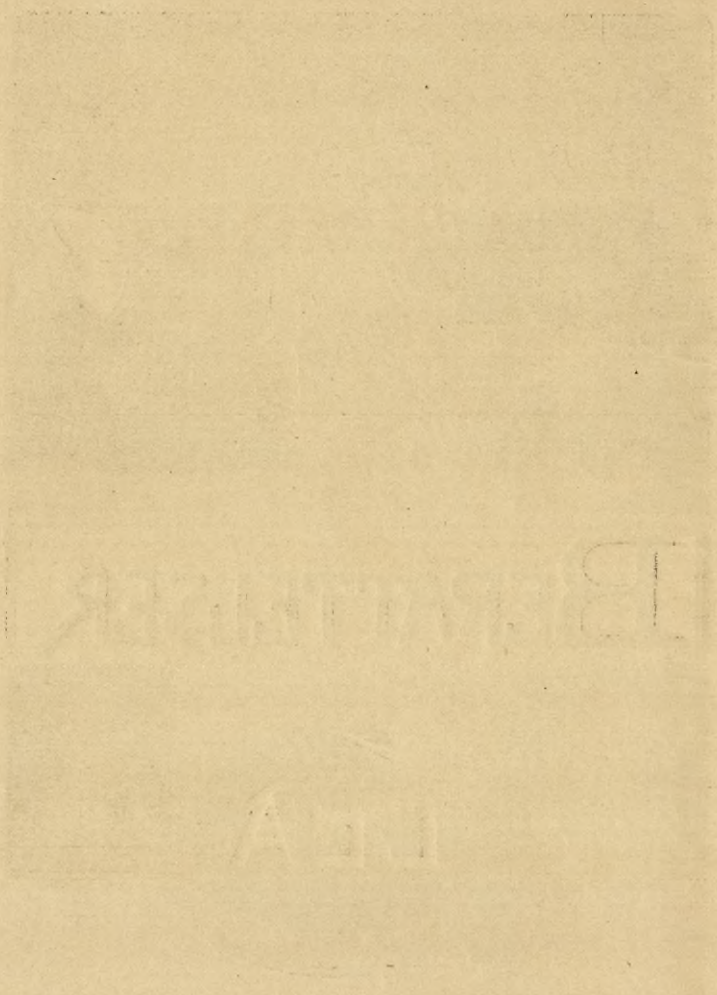

TREDJE SERIEN.
 Tant Ullas höstblommor. II.

— — — — —
 STOCKHOLM.
 ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

— — — — —
 Pris: 2 kr.

VALDA BERÄTTELSER

AF

LEA.

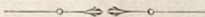
TREDJE SERIEN.

TANT ULLAS HÖSTBLOMMOR.

II.

Med 14 teckningar af Carl Larsson och
C. G. Hellqvist.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

VALDA BERÄTTelser

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1882.

En tripp inåt Norge.

et är modernt att resa. Ingen menniska, endast hon kan disponera öfver några fattiga kronor, kan hålla sig hemma en sommar nu för tiden; således icke heller jag. Det är äfven modernt att utgifva sina reseintyck — om någon vill köpa dem. Jag har vågat det förra, och den ärade redaktionen af *Förr och Nu* *) det senare; skylle hon sig sjelf, om hon vågat för mycket!

Läsarn må icke vänta sig ett stycke Bædeker, eller någonting annat exakt och genomfördt af en penna så olärd och nyckfull som min. Hon skenar i zig-zag öfver papperet, aldeles som öfver dammen de lefnadslustiga insekter, dem man benämner »skräddare»,

*) Der denna uppsats förut varit införd.

och dem man betraktar några stunder för sitt nöjes skull. Ingen vettig människa begär af en sådan, att han skall gå i sansade linier, beskrifvande ordentliga ränder och rutor. Det är hans lyckliga natur att skutta hit och dit, än efter en solstråle, än efter en lätt skuggbild, än efter — ingenting. Treffliga skräddarfigur och själafrände, jag helsar dig och börjar:

«Det var en afton. Qvällen låg
Och drömde på sin bädd i vester»,
Då jag och tvenne glada gäster
Begåfvo oss på sommartåg...

Ångaren låg och gungade på Mälarens vågor och vi på salongens schaggsorffor, medan en lampa från taket kastade sitt matta sken öfver tre aftagna chinjonger och lika många »skalperade» damer, som före oss gått till hvila. Det var en vacker anblick. Vi voro så fulla af gladt humör och rosenröda resförhoppningar, att det föreföll oss hardt när omöjligt att insomna, ehuru ångbåtens milda rörelser icke borde hindra det, ty han låg stilla och skulle först följande morgon vid 6-tiden börja sin färd. Ändtligen lyckades det, och jag drömde, att jag låg utsträckt i bottnen af en båt på ett af Norges dunkla fjellvatten, blickande längtansfullt bort mot det snöfjell, till hvilket båten sakta förde mig. Men allt som jag kom närmare, delade sig de glänsande snöfälten tillika med den grund, på hvilken de hvilade, och bildade ett blommande fruktträd, hvars grenar svajade för vinden, utsändande ett regn af hvita, fladdrande blad. Nu landade båten vid den ö, der trädet stod, och jag ilade i ungdomlig, smärt gestalt (täsk hvad drömmen är för en trollkarl!) upp på stranden och i trädets grenar, der jag gungade för vinden, lätt som en fogel... Men plötsligt mörknade himlen, en kall vind drog mig förbi, och ett snöskred rullade med fruktansvärdt dån öfver fjellet. Den gren, på hvilken jag satt, började svigta; jag försökte fatta tag i en annan, men min elasticitet var borta. Jag kände, hur grenen svigtade allt mera; jag hörde, hur den med ett lätt brakande skilde sig från stammen, först litet, så ännu litet till... jag kände hur det snart skulle bli mig omöjligt att

hålla mig uppe...ännu ett *krasch* — och jag föll till marken, i samma ögonblick som ångbåten stötte från land...

Jag såg mig omkring, litet generad, från min låga ståndpunkt på salongens golf.

“Hur gick det?” frågade välvilligt en dam.

“Jo jag tackar, rätt bra — för att gå så illa,” svarade jag med så god fattning jag förmådde; “jag bara drömde, att jag ramlade ned från ett träd...”

“Så lifligt ni drömmer!” anmärkte hon, och på min frågande blick efter min qvinliga reskamrat (hvars man naturligtvis befann sig i herrsalongen) svarade hon, att denna redan var klädd och uppe på däck. Jag hade soffit märkvärdigt hårdt.

Inom en halftimme var äfven jag i ordning och vid min reskamrats sida. Luften var angenämt kylig, och vattenytan lätt krusad af morgonvinden. Båten sköt snabb fart mellan Mälarens härliga holmar och uddar (hvilka lyckligtvis äro så mångbesjungna, att jag slipper besväret), och öfver oss drogo mörka skyar. Skulle de draga vidare eller utgjuta sig i regn öfver oss? Spejande följde vi dem med blicken, der de likt mörka foglar med vidt utsträckta vingar seglade öfver och vid sidan om vår farkost. Men småningom antogo de andra och mer fantastiska former, bredde ut sig allt mer och mer, förtunnades och brusto sönder, följda af vår välsignelse. Solljust och leende presenterade sig derefter Strengnäs, en lefvande bukett, satt i vatten. En »blomma» ur densamma fingo vi med oss på färden, en präktig gammal herre med broderad resväska öfver magen och hornbågade glasögon. Sådana figurer ser man icke många nu för tiden, då pince-nez'er och kikare i rem äro våra synrör och opoetiska skinnväskor eller handkoffertar med buldansöfverdrag vårt resbagage.

Hur mycket hade ej blommorna på denna gamla resväska att förtälja! Dem hade kanske *fästmän* en gång sömmat, och nu vårdades och vidmakthöllos de ömt af *hustrun*, tack vare gamla minnen och en evigt ung kärlek! Hvilka drömmar hade ej en gång runnit upp i kapp med dessa rosor, hvilka bäfvande slag af det lilla flickhjärtat ackompanjerat hvart och ett af de tusende stygnen...

“Jag blir riktigt rörd när jag ser den gamla väskan,” förklarade min lifliga reskamrat.

“Det nöttar ingenting till, med förlof,” sade helt nära oss ett »qvintimmer» i halfhandskar, som afhört vårt samtal, “för jag känner kar'n. Han är aksjonskumsarje från landet och aldrig mer gift än jag. Väskan har han nog ropt in på någon aksjon och fått 'na för rampris — annars hade han inte tat 'na.“

Vi kastade en förtörnad blick på den grymma, som krossat våra illusioner, och svarade intet, utan drogo oss i stället så småningom litet längre bort och kommo öfverens om, att väskan nog ändå kunde ha sin lilla romantiska historia, fast denna icke knöt sig till »aksjonskumsarjen».

Här närmade sig kaptenen i rosenrödaste morgonlynne, visade med handen på en landtlig kyrkspira och nämde socknens namn, hvilket vore förbundet med en lustig historia. En af socknens forna prester hade nemligen, då han ännu var lektor i någon stad uppe i Norrland med 6 barn och 900 riksdalers årlig inkomst, begifvit sig upp till Stockholm för att, med stöd af sina meriter och missförhållandet mellan barn och inkomster, anhålla om nämnda pastorat. Han öfverläste noggrant sin lexä, men blef så förvirrad, då han stod ansigte mot ansigte med sin monark, att han bönfallande utbrast: »*värdes besinna, Ers majestät, 900 barn och 6 riksdalers inkomst om året!*»

“Du skall ha pastoratet,” sade konungen leende, och den lycklige fick det.

Förbi Köping och Arboga, hvilka båda presenterade sig ganska täckt, gick vägen vidare till Örebro, som med sina breda gator, storartade byggnader, vackra öppna platser och sitt läge vid stränderna af Svartån företer en mer än vanligt präktig anblick. Staden har också sin Strömparterr, en promenadplats längs med ån, i hvilken de höga träden spegla sin något dystra skönhet, samt, som man vet, ett historiskt ryktbart slott, beläget på en af Svartåns holmar. Med vördnadsfulla steg inträdde vi på dess dystra borggård, från hvilken en skräm kaja flög oss förbi med ett hest skri, hvilket upprepades af eko — ett pikant eko för resten, intet annat än jag kunde finna, ty hvarje gång jag frambesvor det och ropade: *eko! eko!*,

svarade det 'ko! 'ko! med ljudet hos en buktalare. Men af allt hvad vi sågo och beundrade i Örebro, slottet, teatern, det i götisk stil uppförda stadshuset, elementarläroverket, Engelbrektsstoden och Strömparterren öfvergick ingenting — *en piga* på Björkegrens hotell, ett naturbarn i blårutig hemväfd klädning och slätkammadt hår samt med ett godt och gladt ansigte. Vi sågo genast, att hon ej ville kallas *fröken*, hvarför vi vänligt yttrade:

“Var snäll och tag in friskt vatten, lilla *mamsell*.”

«Mamsell är jag icke; Marie är mitt namn»,
Hon svarade blygsamt och log,
Jag hade så när tagit menskan i famn —
Gud vet hvarför icke jag tog.

Hon steg i min aktning väl hundra procent,
Den lilla med klädningen blå,
Och orden beslöt jag att sätta i prent,
Betänken dem, *pigfröknar* små!

Jag »hoppas öfver» Kristinehamn och dröjer med för-
tjusning några stunder i Karlstad, denna kanhända vack-
raste af alla våra småstäder. Det var för väl att den
brann en gång, så att en dylik fenix kunde höja sig ur
askan. Mången hufvudstad kan med skäl afundas dess
breda gator, med boulevarder, planterade med dubbla rader
träd, dess ståtliga enskilda och allmänna byggnader, dess
vidsträckt öppna platser och präktiga butiker. Från det
vackra och väl inredda Stadshotellet har man en härlig
utsigt öfver Klarelfvens vestra gren, kantad, så långt
ögat kan nå, med lummiga stränder och prydd med tvänne
lätt hvälfda broar, hvilka förena Tingvallaön, på hvilken
staden ligger, med fasta landet. Man skall se detta parti
i aftonbelysning för att rätt njuta af dess skönhet; se huru
vestern strör alla sina rosor öfver det spegelklara vattnet,
som erbjuder ett präktigt perspektiv; iakttaga huru rosen-
färgen så småningom öfvergår i en violett skiftning, tills
den alltmåra förbleknar och dör, under det den sista klara
strimman öfver vattnet låter trädpartierna framträda så
mycket mörkare och sluta sig som en mjuk frans öfver
detta klarblå öga... Ännu en stund, och elfjungfrurna börja

sin luftiga lek, svingande sina lätta dimslöjor mellan broarne och i skuggan af strandens träd upp och ned, ut och in, fram och åter, med mjuka, vågrika, skälfvande rörelser, tills de trötta af leken hvila sig på den lugna vattentytan, medan månen långsamt uppträder och så småningom förjagar de trolska bilderna... Måhända är anblicken nu allra skönast. En lång, dallrande ljusrand skimrar öfver vattnet, medan stränderna tyckas mörkna allt mera och en gammal stenbyggning med fördel spelar ruin, kastande öfver elfven en mörk slagskugga...

Det var oss riktigt svårt att tillsluta fönstren och gå till hvila från all denna härlighet. Men den trötta naturen tager ut sin rätt öfver skönhetsinnet, och man får vara glad att kunna något så när oskadade förvara i minnets album de vackra bilderna.

Följande dag gjorde vi en lång promenad i vagn genom stadens vackra omgifningar och längs vestra elfgrenen, bak hvilkens trädbevuxna strand lågo inbäddade i grönska de täckaste boningshus med de förenade fördelarne af sjö, land och stad i sin närhet. Midt under färden öfverraskades vi af ett häftigt åskväder och hunno hem till hotellet just lagom för att se ett väldigt störtregn falla i elfven och krossa i miljoner spillror dess breda spegel. Den klara blå färgen var försvunnen från både himmel och vatten och förbytt i en tung, blygrå ton, genombruten längre bort af ett dämpadt rökaktigt skimmer bak sönderslitna moln, likt skenet af en eldsvåda mellan tjocka rökpelare. Äfven så var detta parti skönt, och när vi till sist följande dag sågo det i morgonbelysning, visste vi knappast åt hvilkendera vi skulle ge priset, hvarför vi togo vårt parti — och reste ifrån alltsammans, dock med en känsla af verklig saknad och med ett så angenämt minne af denna stad, att det aldrig kan utplånas.

Förskräcks nu ej, min läsare, och tro att jag tänker släpa dig med genom halfva Sveriges småstäder, då det är *en tripp inåt Norge*, som jag företagit mig att skildra. Men *några* ord kunna knappast undvikas om vägen dit, och till dessa må du gunstbenäget låna ditt respektive öra, synnerligast då jag lofvar att blifva så kort som möjligt. Sålunda säger jag aldrig ett ord om Mariestad och bara två om Lidköping, nemligen att Justitias bild på

rådhusstaket höll både svärd och vigter på sned och att vi i stadens strandplantering mötte en glad student, som underrättade oss att kyrkan var öppen, ifall vi önskade bese den. Kyrkan tyckte vi ej vidare om; men studenten tyckte vi om, och han blef oss ett treffligt resällskap under nästan hela vår färd. Från Lidköping foro vi om aftonen vid tonerna af stadsmusiken, som från en höjd midt emot strandplanteringen blåste »Som i ungdomens år» (hvilket är ett vackert vitsord...), och så vidare öfver Venern mot Köpmannabro till, hvarifrån begynner färden öfver Dalslands kanal.

Köpmannabro, du otäckt oförgätliga ställe med tre hela och ett halft hus, några kantiga bergsknallar och en hjertlös resande familj, som upptog för egen räkning de enda rum, som funnos kvar, dig kan jag omöjligen förbigå utan några välvilliga ord...

Aldrig kunde vi förmoda att vi midt i civilisationens sköte, under nittonde århundradet och på en stråkväg som hvar dag befares, skulle upplefva en Robinsonad, och dock blef detta vår lott.

Jag nedlägger våra vedervärdigheter för läsarens fötter och låter honom sjelf döma:

Klockan var 4 på morgonen, då vi i Köpmannabro blefvo landsatta eller *strandsatta*, hvilket här är rättaste uttrycket. Vi ämnade invänta en ångbåt, som först skulle komma kl. 4 på eftermiddagen, och med hvilken vi ville fara genom Dalslands kanal. Således 12 timmars *Stilleben!* Men man hade sagt oss, att der funnes en landt-handlande, som mot betalning stode resande till tjänst med rum och mat. Vi gjorde oss alltså icke brådtom, synnerligt som blott en fem, sex personer utom oss voro uppkastade på strand.

“Får intet *jag* höra efter rum åt herrskapet?” frågade vår välvillige student, som var en af dem.

Vi skulle, bevars, vara granlaga (det fins ingen ting dummare på resor än granlagenhet) och betackade oss; “vi tänkte sjelfva höra efter, sedan vi litet sett om vårt resbagage.”

När detta var gjordt, kommo vi just lagom för att finna, att vi voro förekomna af våra medresande, hvilka med prisvärd omtanka för sig sjelfva betingat sig hvarje beboelig vrå.

Vi vädjade till deras mensklighet, föreställande dem att det fans ju, utom dessa rum, icke ett enda, der vi kunde hamna, och vi hade dock 12 timmar att vänta.

“Vi ha fått löfte om rummen,” svarade likgiltigt familjemodren, slog sig ned i gungstolen och knäppte ihop händerna öfver magen.

“Men,” invände vi...

“Två rum för fyra personer är väl det minsta,” afbröt hjertlöst ena dottern, bet i en smörgås och sände oss en arg blick.

“Men *intet rum* för tre personer är mindre,” förestälde vi...

Den smörgåsatande hade sagt sitt ultimatum; hon vände om bladet i sin roman och svarade icke.

Förtretade öfver så mycken sjelfviskhet gingo vi tillbaka utför trappan och påträffade i förstugan en varelse med peruken i sky och tre häkter i ryggen. Det var pigan.

“Hvar är *värden?*” frågade vi.

“Han *söfver.*”

“Var god och väck honom och säg...”

“Na-aj, då! Han kom hem sent i natt; han har var't på kalas; ja' törsch inte.”

“Fins här inte flera rum i huset än de som nu äro upptagna?”

“Na-aj, då!”

“Kan man få mat här?”

“Na-aj, då!”

Vi uttryckte vår förtviflan genom att se på hvarandra; derefter gingo vi ut ur förstugan och skuddade stoftet af våra fötter.

“Gör som jag,” sade studenten, der han stod utanför på en flathall i solskenet, skinande och glad; “jag låter ro mig till Upperud!”

Det kunde *han* säga med sin smärta figur och en liten handkoffert. Men vi...

Ett par tre timmars roddfärd i hetaste solbadd — ty innan man fick båt gick en ansenlig tid om — och i en liten, rankig eka... »*na-aj, då!*»

Vi blickade oss modfälda omkring.

Förutom handelsmannens hus fans endast en liten stuga, som tillhörde slussmästaren, samt vidare telegrafstationen, der ingen lefvande varelse syntes för tillfället.

Men på andra sidan bron fans verkligen *något*, ett ofärdigt hus med högar af hyfvelspån omkring och en provisionel trappa... hvad, om vi skulle inviga det?

Slussmästaren upplyste, att huset var hans och att det gerna stode oss till tjänst. Han skulle bara bära dit några trästolar och ett bord.

Vi passade på och frågade, om han äfven kunde sätta någon ting *på* detta bord (när tiggaren får ost, vill han ha den stekt), och han svarade att *mat* kunde han inte bjuda på, men "mor finge väl se till om hon inte kunde skaffa *en smörgås*." Och så togo vi vår besynnerliga bostad i besittning, hungriga, törstiga, uttröttade, önskande *allt* och egande *intet*...

Hvilket »möblemang!» Tre koffertar, två nattsäckar, ett par hattaskar och några trästolar. Icke en kudde stod oss till buds, att derpå hvila våra trötta hufvuden. Vi genomgingo byggningens fyra rum; tomt, *tomt* öfverallt!

Men i sista rummet fans i tomheten en ytterligare tomhet, som vi funno kunde bli oss till nytta: en sorts niche in i väggen, tydligen ämnad till ett väggskåp, fast hyllorna lyckligtvis saknades. Hvilken afundsvärd upptäckt! Här kunde en af oss sitta och sofva med stöd för både rygg och sidor, och det skulle väl vara en grym otur, om man precis skulle ramla framstupa...

Vår kavaljer nöjde sig med denna hviloplats, och vi damer bredde ut på bara golvet en ressjal, lade under våra hufvuden hvar sin nattsäck och sänkte oss sakta ned på detta läger, likt aftondimman öfver en ödslig nejd. Och så stor var vår trötthet att vi verkligen insomnade och ej vaknade förr än då »slussmästerskan» ett par timmar derefter steg öfver tröskeln med en slamrande bricka på armen.

Hvilket lifvande ljud! Vi reste våra mörbultade kroppshyddor från den hårda bädden, och vår kavaljer steg ur nichen för att taga brickan i ögonsigte. Jag vill inte förtala hvad som fans derpå, men enklare anrättning har jag sällan sett. Knapertorrt bröd, en osaltad smörklick, några sillbitar och en hög svartpeprade korfskifvor — se der hvad som frestade oss! Så när hade jag glömt kaffet. Men det var ej heller något att minnas. Läsaren kan tänka sig att det icke var mokka, och bönan, om der fans någon, utgjorde den minsta ingrediensen. Detta var dagens

table d'hôte, det fans intet annat, och med det fingo vi vara belåtna ända till afresans efterlängtade ögonblick . . .

Detta kom verkligen, ehuru dagen föreföll oss oändlig. Visserligen skrattade vi ibland rätt hjertligt åt våra bekymmer; vi sofvo äfven stundtals, så godt golfvet och flugsvärmarna tillåto; vi läste små vackra böner öfver våra fördrifvare uppe hos handelsmannens, som troligen fingo middag nu, sedan värden »söfvit ut;» vi gingo fram och åter öfver bron och tittade ned i den tomma slussen; vi åskådade med värnadsfulla känslor en gammal gul postdiligens, som tung och dammig knekade öfver bron; men alla dessa »nöjen» lemnade oss dock otillfredsställda, och först på eftermiddagen, när ångbåtspipan ljöd, genombäfvade oss en fläkt af verklig lifslust. Vi skyndade lufvudstupa ned till båten och kände djupt civilisationens välsignelse, när det lätta sotregnet välkomnande föll ned öfver vara ljusa *en-tout-cas* och jungfrun sprang öfver däck med en biffstek.

Men hvem tror läsarn stod på strand för att åskåda vår hädanfärd, om ej fördrifvarfamiljen, som stod der i oförskämdt lugn, som om ingenting passerat. Jag erkänner, att jag blängde på den; men tror någon, att den kände sig förkrossad? Ingalunda. Romanhjeltinnan med smörgåsen såg mest förhärdad ut, ehuru hon tydligen ej ännu räknat tjugo vårar.

Med verkligt nöje sågo vi både stranden och familjen aftaga och försvinna och känna än i dag ej den ringaste böjelse att återse någondera. Men hela denna bot- och fastedag föreföll oss dock så pikant (efteråt), att vi ej velat se den »från vår runstaf tagen» för mycket godt. Den utgör en klädsam skugga på den annars så ljusa taflan och har ej varit utan sitt lilla helsosamma inflytande.

Om någon småförtretlighet sedan hände oss under resan, om kaffet ej var riktigt klart eller bädden icke ejderdunsmjuk, logo vi och sade: "hvad är detta mot Köpmannabro?" Och hvarje den minsta artighet, som visades oss af senare medresande, förstodo vi nu att skatta till och med öfver dess värde, hvilket aldrig skadar.

"Det är annat än att bli utkörda!" sade vi till hvarandra, och så tänkte vi på våra utståndna lidanden och njöto i fulla drag att ögonblickets behag.

Vid Hofverud, detta öfver all beskrifning natursköna ställe, hvem stod och lyste på kanalbanken med sin hvita mössa, om ej vår glade student?

“Nå, hur har herrskapet haft det?”

Vi grimacerade.

“Ja, sade jag icke det! Herrskapet skulle aldrig stannat kvar. Jag fick nattlogis för mitt glada ansigte i en hyggelig privatfamilj med tre söta flickor, och nu är jag som barn i huset. Vi ha gjort musik och sprungit enklek och ätit fårstek och — ja, det är så utmärkt hyggliga människor, att herrskapet gerna kan komma dit allesammans och vara öfver natten.”

Vi logo åt hans ifver.

Nog går det an, när man är ung och glad och har studentmössan till rekommendationskort att knacka på hvar som helst och bli mottagen, men för *vår* del betackade vi oss; vi hade ingen förhoppning att få fårstek och bli ansedda som »barn i huset...»

Vi föredrogo i stället att fortsätta färden till *Långed*, sedan vi först njutit så mycket af Hofveruds skönhet, som den naturligtvis långsamma färden genom dervarande slussar ville medgifva. Kanalen har här på högra sidan en vacker skogbeväxt höjd, från hvars topp man har en herrlig utsigt öfver det vildt romantiska landskapet med den hvit-skummiga forsen, det närbelägna *Upperud* och den vackra sjön *Åklängen*. Kanalarbetena ha just på denna punkt tagit sin utförares snille högst i anspråk, med hänsyn till de naturhinder, som länge ansetts nästan öfvervinneliga, men dem han besekrat på ett sätt, som skall tillvinna honom både samtidens och efterverldens beundran. Det är öfverflödigt att upplysa, det med *han* menas friherre Ericson, ehuru landshöfdingen grefve Sparre och statsrådet Wærn voro de, som först kommo på den tanken att sätta i verket den redan vid 1766 års riksdag föreslagna kanaliseringen af det vattendrag, som kommer från norra Dalslands och södra Vermlands största sjö, *Stora Lee*, och som utfaller i Venern.

För att ytterligare tala ett par ord om de hinder, som för kanalarbetet mötte vid Hofverud*), “låg ett af de

*) Se *Illustrerad Sverige*, hvarur nedanstående beskrifning är hemtad.

största deri, att mellan höga, tvärbranta berg frambrusade en anseelig fors, uppför hvilken fartygen måste bringas. Vid venstra sidan om vattendraget kunde slussar och kanal icke anbringas, emedan för de förra fans intet tillräckligt bottenfäste; vid högra sidan, ofvanför forsen, voro bergen af den beskaffenhet, att endast genom oerhörda kostnader en kanal der kunde utsprängas. Friherre Ericson förlade då nedre delen af kanalen och slussarne på *högra* sidan, men lät deremot den öfre delen af kanalen gå först *öfver* sjelfva den rytande forsen i en kolossal hängande, endast af landfästena uppburen, 122 fot lång och 15 1/2 fot bred låda af jern, en så kallad *aqvedukt*, den första i Sverige, och derpå, i trubbig vinkel mot denna, följa den *venstra* sidan af strömmen, mot hvilken den ena kanalväggen murades, under det den andra utsprängdes i klippan. Då fartygen befinna sig i aqvedukten, tyckas de således, så att säga, segla i luften.“

Från Hofverud, gick färden vidare till *Långed*, likaledes ett ovanligt naturskönt ställe, men med en prägel af djup melankoli, hvaremot det närbelägna *Baldersnäs* gör ett behagligt afbrott, der det ligger vid den vackra Laxsjöns strand. Ljust gröna, vidsträckta gräsplaner med tusentals högstanmiga rosenbuskar omgäfvö, då vi såg det, sjelfva hufvudbyggningen, som synes långt ut i sjön och gör ett storartadt, slottslikt intryck. Hela den omgifvande nejden är underbart skön, omvexlande med lum-miga höjder och leende dalar, och vid sjelfva herrgården är intet försummadt, som kan pryda och ge »stil» åt en sådan. Parken ensam ser ut som ett litet eden, med sammetsmjuka, vårg gröna gräsmattor under de skönaste grupper af löfträd, och här och der hemlighetsfulla grottor, tempel och kiosker, som inbjuda till hvila och svalka. *Långed* gör intryck af en tår, *Baldersnäs* af ett festpoem i den glada stilen — lefve *Baldersnäs!*

Hela färden genom Dalslands kanal är för öfrigt en af de vackraste man kan företaga och påminner starkt om Mälaren med dess förtjusande uddar, holmar och stränder. Samma mjuka löfpartier, samma blänkande, silfverklara vattenyta, samma skogbeklädda höjder, mellan hvilka ibland skymtar fram en hvit landskyrka med sin spira eller en behaglig liten privatbostad, dit man tycker att lifvets oro aldrig borde kunna hitta. Det hvilar öfver hela denna väg

en friskhet, ett slags barnsligt mjuk skönhet och ett lugn, som göra öga och hjerta godt och komma en att önska, det färdan måtte räcka ännu länge, mycket länge.

Också hastade vi icke, utan stannade en eller två dagar, der något mer än vanligt naturskönt ställe tilldrog sig vår uppmärksamhet, något ställe, det vi äfven, när qvällens skönhet sänkte sig deröfver eller när det helsades af den första morgonrodnaden, längtade att närmare beskåda.

Att vi på så sätt skulle påträffa högst olika ställen och personer, är naturligt. Sålunda mottogos vi ibland af någon civiliseradt näpen jungfru och hvilade under rosiga kattunstücken; en annan gång åter sofvo vi i något hem, der dörren till vårt rum icke kunde låsas för natten, der familjesvinet, vänligt grymtande, spatserade i förstugan, der ko och kalv betade utanför fönstret, der en trästol tjenstgjorde som kommod, och der slutligen husets dotter med »tolleknif» vid sidan bar in kaffet och blankade skodonen. Men — vi hade lefvat en dag vid Köpmannabro; hvad var då detta för småsaker!

Tvårtom roade oss ett dylikt naturlif och hvad dermed stod i samband. Vi funno det alldeles i sin ordning, att frun i huset kom med en diskbytta till kalvfen, rörde om innehållet med sin uppkafade arm, bjöd honom att dricka och slog honom öfver nosen med den våta handen, då han icke ville ha. Det tillgick så riktigt trefligt och gemüthligt i denna välsignade Noachs ark, der bland andra djur, som spatserade omkring på marken, äfven var en enögd häst, som lade sig i allt och sprang fram och nosade på alla. Kom så en herre i damrock farande i en trilla och stannade i grinden med *sin* häst. Vips var den enögde framme och luktade på hösäcken.

“Hvem är den der herrn?” frågade vi med resandes vanliga granlagenhet.

“Hå kors, det är våran prest,” svarade husets dotter med tydlig förvåning öfver att vi icke kunde se det. “Han är så hyggelig och gudfruktig, så — fast han haltar litet.”

I detsamma hörde vi en kraftig pisksmäll och sågo den enögde hästen sätta af som en pil nedåt vägen, följd af den gudfruktige med långa, ojemna skutt och piskan högt i sky.

När presten, linkande och utmattad, återkom till åkdonet, hvem nosade honom i nacken, om inte den enögde, som kommit tillbaka som blixten och tydligt ansåg alltsammans som ett skämt, tillståndt enkom för att roa honom.

Muntrationen upprepades. Men då utstörtade värdinnan (»välkommen — vet hut!«), neg för presten och gaf den enögde med flatan af sin näfve ett slag på länden, så han hoppade högt upp, samt förföljde honom derefter med fladdrande kjortel och schäferhatten på ryggen ända till hagen, hvars grind smälde igen i samma ögonblick som den enögde med lyftad svans slog bakut med ett utsägligt förakt.

Och var detta den sista fosterländska tafla af intresse vi hade tillfälle att beskåda.

Följande afton voro vi inne på norskt område. Vägen från *Strand*, den sista svenska stationen, och till *Fredrikshald* är, så snart man hinner öfver riksgränsen, särdeles vacker. Den går genom doftande furuskogar och vilda bergstrakter samt förbi flere sjöar med de mest pittoreska stränder. Redan här förvånas man öfver den enslighet och tystnad, som man sedermera finner råda öfver väg och stig, nästan hvarhelst man styr sin kosa i den norska landsbygden. På den 3 mils långa vägen till *Fredrikshald* mötte vi icke ett enda åkdon och endast en fem, sex vandrare, hvilkas allvarliga ansigten och knappt märkbara helsning bildade en skarp motsats till vårt landtfolks triroliga fysionomier och naiva tillgänglighet. På en resa förjagar emellertid det ena intrycket snart det andra, och vår uppmärksamhet togs kort derefter helt och hållet i anspråk af det första norska parti af betydighet vi ännu sett: *Tistedalen*, som från de väldiga skogbeklädda höjderna vid sidan om vägen stupar i tvåra afsatser ned i djupet, der *Tistedalselven* brusar med hvitskummiga vågor och der de många sågverken, jernbruken och fabriksbostäderna icke synas stort större än ett parti leksakshus, dem ett barn kastat omkring vid skogsbrynet...

Man kan icke undgå att känna en viss vördnadsfull bäfvan, när man från sitt nu så oansenliga åkdon uppe på det tvärbranta fjellet kastar en blick ned i detta ofantliga, grönskande djup, der, ifall körsvennen icke vore skicklig, man skulle försvinna och krossas som en droppe från skyn...

Gud vet om njutning eller fasa var den förherskande känslan vid åskådandet af *Tistedalens* trolska skönhet. Säkert är, att, när vi lemnat den bakom oss, öfverkom oss en viss känsla af lugn, som icke var obehaglig, och under hvars inflytande vi hade öppna ögon för det lilla täcka *Fredrikshald*, som blomstrar vid Tistedalselvans utlopp i *Iddefjorden*. Naturligtvis skulle vi upp till den närbelägna fästningen *Fredrikssten*, till hvilken för *en* beqväm fjellväg för åkande och *en* för ungdom eller getter afsedd tvärrant stig för gående. Det var en solig söndagsmorgon, när vi stannade utanför den vidsträckta plats uppe på fästningen, der svenska arméen 1860 upprest åt sin fallne hjeltekonung ett monument med den bekanta Tegnérska strofen i gyllne bokstäfver:

»I med- och motgång lika,
Sin lyckas öfverman,
Han kunde icke vika,
Blott falla kunde han.«

Men det var icke vid detta monument vi dröjde, hur vackert och värdigt det än var. Våra hjertan drogo oss till den plats i närheten — nu utmärkt endast af en liten, flat, å marken liggande sten, med en fördjupning för himlens tårar — der Karl XII stupade. Här kände vi, kände det gudskelof djupt, att vi voro svenskar. Det var tyst uppe i den ensliga fästningen; det var också tyst nere i staden; endast kyrkklockornas ljud trängde upp till oss som en vänlig fridshelsning.

Då vi vände oss om för att vandra vidare, sade vägvisaren (en gammal invalid, som aktningsfullt hållit sig i skuggan), att här fordom på denna plats funnits en upprättstående sten, den man dock måste taga bort, sedan den blifvit så kanthuggen af resande, som ville ha minnen, att den förlorat all fason och värdighet. Det fragment af sockeln, som nu låg kvar, fick åtminstone vara i fred.

Vi lemnade nu fästningen, utan att begagna oss af anbudet att bese dess inre. Efter hvad vi hade sett — hvad kunde vidare intressera oss? Tysta stego vi upp i vagnen, och tysta fortsatte vi färden utför den ypperligt anlagda fjellvägen samt genom staden och till hotellets port. Icke långt derifrån låg stadens vackra kyrka med

öppna grindar och dörrar. Orgelnisten spelade en psalm-melodi, som ljud klart och vidt omkring i den tysta morgonen; han spelade endast för sig sjelf, ty ännu var det godt en timme till gudstjenstens början. Då skulle vi redan vara ute på böljan blå, med Kristiania till mål, men innan dess kunde vi gerna se oss litet omkring i de dödas stilla stad. Den var väl vårdad, men minnesstenarne voro få. Lefvande blommor och yppig grönska talade i stället sitt vackra, lätt förstådda språk. Vi hade gått hela kyrkogården omkring, då vi tätt intill utgången märkte ett gammalt svart jernkors, som vi förut icke sett, kanske för det grenarne af en hängask föllo deröfver som en tät slöja. Det såg helt bortglömdt ut, och kullen, på hvilken det stod, hade inga blommor, hvilket här var ovanligt. Sakta böjde vi undan grenarne och funno då en qvinnas namn och dödsår (1700 tror jag) i halft utplånade förgyllda bokstäfver samt derunder följande vers, för hvars enkla innerlighet man gerna glömde bristerna i språket:

»Her hviler nu i Muld
Saa mangt et Hiertes Guld.
Her Savnet stille leder
Og Kjærligheden beder.»

Det är ett solljust, fridfullt minne vi ha af Fredrikshald, och när vi lemnade det för att gå ned till ångbåten, sutto der och hvar på de prydliga husens trappstenar söndagsklädda, rosiga barn, som logo mot oss eller gömde sig bakom hvarandra, då vi nickade åt dem.

Snart låg den täcka staden bakom oss, och Iddefjordens böljor buro till den vår sista helsning. Det var muntert och lifligt ombord. En hel samling Fredrikshaldsbor var med för att helsa på släkt och vänner i Sarpsborg, Moss, Soon, Hvidsten eller Dröbak, ja, somliga utsträckte resan ända till Kristiania, och mellan alla dessa bekanta familjer var ett snatter utan ände. Så tyst och allvarlig som Norges allmoge tyckes vara, så språksamma förefalla stadsborna. Dessa voro som en enda familj, och en ung mamma kände sig till och med så hemmastadd, att hon satte sig på skylightet och gaf sin minsta lilla di. Nå herre Gud, visst är det en naturlig handling och ingenting att skämmas för; men om man skulle draga ut konsekven-

serna af ett sådant naturlif, är det ej godt att veta, hvar gränsen skulle finnas eller om det skulle finnas någon. En gammal untkarl vände henne ryggen, men han var icke från Fredrikshald. Han såg indignerad ut och snodde tummarne omkring hvarandra, lade ena benet öfver det andra och yttrade »hm!» Först då han kom till Moss klarnade han upp, och då han stod på dess brygga, såg han ut som om en tyngd fallit ifrån hans bröst. Han vände sig ännu en gång mot ångbåten med en min af triumf; men den unga familjemodern skulle också upp, och brådt hade hon. "*Min Herre, må jeg bede dem!*" yttrade hon med den ena foten på relingen och sträckte mot honom sin lilla älskling...

Men untkarlen hade fått nog. Aldrig ord sade han, utan gjorde ett blixtnabbt höger om och flydde upp åt staden. Hans fladdrande frackskört var det sista vi sågo af honom, då ångbåten åter lade ut.

"Nu äro vi snart i Kristiania," sade jungfrun, som serverade kaffet på däck, och så nickade hon så godt, att den lilla gropen i kinden syntes lång väg.

»I Kristiania!» Vi skyndade oss att sticka hufvudet nedom suntältets djupa taggar, som hela dagen varit oss till hindern, när vi velat se något vackert; men hvad vi sågo från högra sidan, der vi stodo, tillfredsstälde oss icke. Skulle detta vara det så mycket omtalade inloppet till Norges hufvudstad, den härliga Kristianiafjorden?

"*De må se ad den anden Side,*" yttrade en fysionomist, som stod oss nära, och så gjorde vi. Nu hade vi knappast ord för vår beundran. Ofantliga skogbeväxta åsar sträckte sig vid denna sida af viken bortom och åter bortom hvarandra, blånande i fjerran, och sände sin väldiga skugga öfver halfva fjorden, vid hvars rand staden låg som en slumrande tärna med hopfälda hvita vingar.

Kristiania är vackert med sina breda reguliera gator och välbygda, men icke höga hus; dock gjorde det på oss icke intrycket af en hufvudstad, och någonting vidare storartadt funno vi icke — om icke hotellräkningarna. Dess utkanter äro deremot hänförande med sina hundratals villor, den ena vackrare än den andra, hvilka ligga än nere vid stranden, än uppe på höjderna, halft synliga, halft skymda. Slottet med sin storartade park bakom är en miniatyrbild af det i Stockholm, och Oskarshall är ståtligt, der det

ligger uppe på en väldig, skogbeväxt höjd med torn, terrasser och springvatten samt med en hänförande utsigt öfver Kristianiafjorden. Bland det vackraste vi sågo i arkitektonisk väg var stortingsbyggningen, så utan som innan, och det föreföll oss som borde på ett sådant rum icke kunna fattas andra än storslagna beslut. *Vor Frelsers Gravlund*, stadens kyrkogård, var en sannskyldig rosenparterr, och medan vi dröjde några stunder der, blefvo vi vitne till en begrafning, som var den enklaste och vackraste jag någonsin sett. Företrädd af tvenne prester i sina vackra ringkragar och fotsida, värdiga drägter, nalkades processionen med den blomsterhöljda kistan till grafven. Före och efter jordfästningen afsjöngos af en vårdad qvartett de begge bibelspråken: »du död, hvar är din udd; du graf, hvar är din seger», och »hvilken som tror på mig, han skall lefva, om han än död blefve», hvarefter den högtidliga akten var slutad. Icke ett tal, icke ett ord; endast att presten vänligt tryckte de sörjandes händer, hvarefter processjonen, uteslutande manlig, lemnade grafven, sedan ett par sorgklädda gossar kastat ned deri sina medhafda blommor och en sista blick. Omedelbart härefter kom från motsatta hållet en grupp svartklädda damer, af hvilka två yngre ledde en stapplande, hvithårig gumma, måhända den dödes moder. Äfven de kastade under tystnad sina blommor ned i grafven och dröjde en stund vid dess rand; det var allt.

Från den fridlysta platsen trädde vi åter ut i det rörliga lifvet på gator och torg. Brådskande vandrare skyndade om hvarandra, droskor rullade förbi; man köpte och sålde, pratade och skrattade och skötte sina intressen med en ifver, som om skilsmessa och död aldrig funnes till i verlden. Brokigast rörde sig lifvet på Stortorget, der *vor Frelsers Kirke* står, och midt genom sorlet ljöd från dess öppna dörrar en vacker koral. Vi gingo in och funno under de väldiga hvalfven ett tjogtal människor, som kommit hit för att åskåda en vigsel. Längst fram i koret satt brudfolket, tydligen väntande på prästen, och det högtidliga tillfället oakadt kunde jag ej underlåta att förundra mig öfver brudens klädsel: svart bomullssammetsklädnig och ett bredt ljusblått skärp, uppfäst i underliga vågor och knutar. Af slöja, krans och krona fans icke ett spår; men ansigtet var ungt och behagligt, och de ljusa lockarne föllo

långt ned på ryggen. Brudgummen såg ut som folket är mest. Vi skulle gerna velat öfvervara vigseln, efter ödet så underbart fört oss på begrafning och bröllop samma dag; men den vagn, som skulle föra oss till *Frognersætern*, vändade, och vi måste skynda.

Efter halfannan timmes färd uppåt en förträffligt anlagd, men mycket brant fjellväg kommer man till den 1,370 fot öfver hafsytan belägna *Frognersætern*, från hvilken man har en storartad utsigt öfver Kristianiadalen och fjorden. Jag tror, att i synnenhet foglar skola finna det hänförande häruppe; men vi menniskor erkände uppriktigt, att det var oss för öfvermåktigt. Höjder och djup sammanmälte; de vackra holmarne i fjärden sågo ut som mossappar i en dam, och alla husen i Kristiania lågo likt en hand full snäckor uppkastade på stranden. Men vi hade sett det och fullgjort vår pligt. Så länge vi dröjde deruppe, kände vi inom oss något främmande, osäkert, nära nog tryckande; men allt som vi närmade oss vanliga menskliga regioner, fingo vi mer och mer öppna ögon för skönheterna omkring oss och anförtrodde hvarandra, att vi voro så beskaffade, att en skogsås måste för oss *synas* som en skogsås, om vi skulle finna den vacker, och ej som en fjerran igelkott, samt att en fjord, sedd från stranden, der man kunde med ögonen följa hvar skiftande våg, tog sig tusenfaldt bättre ut än från ett skyhögt fjell, der den hade tycke af en spegelbit, infäld i mosaik.

Kort sagdt: vi voro öfvervåldigade af den storartade utsigten, men icke hänförda. Men då vi verkligen blefvo båda delarne, det var på vägen till *Sundvolden*, (vid foten hvaraf den allbekanta *Krogkleven* begynner). Denna väg, *Svangstrandsveien*, är med rätta beprisad som en af Norges präktigaste vägar, så väl på grund af dess storartade anläggning på slutningen af höga skogbeväxta fjell, som för dess oändligt sköna utsigt öfver *Tyrifjorden* med dess armar, *Holsfjorden* och *Stensfjorden*. Vi trodde oss ha åkt i Sverige och kanske äfven annorstädes, men vi funno nu, att det var misstag. I rasande, svindlande fart *flög* här vagnen längs efter den i väl afvägda bugter stupande fjellvägen, och för den som var rädd gafs ingen annan utväg än att tillsluta ögonen och anbefalla sin själ i Guds hand. På ena sidan det himmelshöga fjellet med sin eviga grönska, på den andra — några tum från vagnshjulen —

en omätlig afgrund, ur hvars djup furornas toppar stucko upp som tätsådd reseda... Och mellan fjellvägen och afgrunden intet annat »stängsel» än några vid dess rand anbragta, uppstående stenar, placerade på ett par famnars afstånd ifrån hvarandra. Medgif att det ville mod till att färdas här! Mina reskamrater egde det, men för min del erkänner jag, att det var endast tvånget, som höll mig kvar i vagnshörnet, med hvilka känslor vill jag ej söka skildra. Min ångest att hela ekipaget skulle rulla ned i djupet borde varit hjertrörande; men hvar gång jag med gäll stämma skrek: »*nu!*» och slog körsvennen i ryggen med en-tout-cas-kryckan, skrattade han så det gaf genljud i fjellen och ropade: »*nej, da!*»

Och han hade rätt. Det gick förträffligt. Slutligen öfvertygad härom, började jag lugna mig och slog upp ögonen. Hvilken hänförande taffa! Furukrönta fjell på alla sidor, en tystnad och storhet som på skapelsens morgon, och en enslighet, som om ingenting annat funnes i verlden mer än Gud och vi. Icke en vandrare, icke ett åkdon, icke en stuga på hela mils omkrets! Och bortom bråddjupet glänste Tyrifjordens böljor som en trollverld för sig, glänste så fjerran, att bruset deraf icke nådde vårt öra.

En gång under vägen stannade vi vid en stuga och både dess egarinna, en äldre qvinna med ett regelbundet, sorgset ansigte, att få en kopp kaffe. Med tydlig motvilja lemnade hon höbergningen, vid hvilken hennes tioårige son var ende medhjelparen, och försvann i spisen, sedan hon öppnat för oss dörren till stugan, utan att dock bedja oss stiga in. Inga tapeter klädde timmerstockarne i stugans inre, hvars ena vägg upptogs af sparlakanssängen och den andra af en betsad dragkista, öfver hvilken var uppsatt en liten grupp dåliga fotografikort, dem flugorna ytterligare retoucherat. Högst uppe, nära nog under taklisten, satt den kungliga familjens medlemmar. Inom parentes sagdt var detta förhållandet på alla de ställen i Norges landsbygd, dem vi besökte; deremot saknades nästan öfverallt den i Sverige oundvikliga »bränvinsputellen.»

Vi hade hunnit göra bekantskap med hela stugans inre, flugsvärmarne inbegripna, då gumman kom in med den sotiga kaffekitteln, några bröstsockerbitar i en kopp och litet smör och bröd samt mjölk i stället för grädde. Det var

torftigt alltihop, och torftig var hon sjelf. Vi började tala om fotografikorten och förmodade, att ett bland dem med ett allvarligt ansigte förestälde hennes man. "Ja, det er ham," sade hon med en suck, "og således jeg nu er, har jeg varit siden han gick fra mig og Gutten."

"Dem kjender De nok?" frågade hon med någonting liknande ett leende och pekade på de kungliga porträtten, liksom för att blanda bort de sorgliga minnena.

Ja, vi kände dem och yttrade, att det var roligt att nästan öfverallt se dem i bondens stuga.

"Ih, bevare," sade den gamla, "man må dog ære sin Gud og sin Konge!"

"Tak, men det er for meget," yttrade hon derefter vid mottagandet af en silfverkrona. "Det er en sjælden Gjest i vor Stue."

Då vi foro vidare, vände vi oss om för att ännu en gång se efter den gamla. Hon hade redan återtagit sitt mödosamma arbete, och det sista vi sågo af henne var ett par smala ben, som stucko fram nedom det oerhörda höfång hon bar på ryggen bort till staburet.

Följande morgon fann oss på väg till *Krogkleven*. Der nere i Sundvolden hvilade redan solskenet varmt öfver dal och fjord, men oss famnade den svala bergsluften, der vi vandrade genom den väldiga fjellklyftan med dess furuklädda sidor och bäcken brusande i djupet. Uppåt gick det, ständigt uppåt, och när vi ibland tröttnade af vandringsen, stannade vi några ögonblick för att inandas den rena luften och låta blicken följa fjellen från deras mörka grund med den hvitskummiga bäcken ända till de i morgonens ljusning skimrande topparne. Det var som tvenne olika verldar, den ena nere i djupet i mörker och tvifvel, den andra uppe på höjden i glans och härlighet. På ett ställe hade man från en liten bergsbäck, som lik ett skimrande perlsnöre letade sig väg öfver fjellets sluttning, ledt en enkel ränna af trä, genom hvilken beständigt porlade det skönaste dricksvatten, en ovärderlig skatt för hvarje resande på denna tröttsamma väg. Ju högre man kom, dess lättare blef emellertid vandringsen, tack vare den härliga bergsluften, af hvilken man likasom bars på osynliga vingar. Äntligen var man oppe vid *Klevstuen*, hvarifrån vägen till »*Dronningens og Kongens Udsigt*» är jemförelsevis kort. Hvilken underbar verld upplät sig här för våra blic-

kar! Tusen fot under oss låg Sundvolden vid fjordens strand, och öfver Ringerike, Modum och Syllen höjde sig fjell bortom fjell, så långt ögat kunde nå, bland dem det väldiga, snöbetäckta *Gausta*, hvars topp i morgonbelysningen såg ut som skiftande perlemor. Der hade vi dem framför våra ögon, dessa storartade fjell, till hvilka vår längtan alltjemt stätt, ehvad för skönt vi också sett, och vi tröttnade icke att betrakta dem. Fåfångt vore att söka tolka den känsla af nästan högtidlig bäfvan, som fyller själen, då man första gången ser en dylik utsigt; säkert är att allt smått, allt lågt försvinner, och att man ovilkorligen kommer att tänka på Petri ord på Tabor: »Herre, här är oss godt att vara; låtom oss här göra oss hyddor!»

Huru vi kommo ned, huru vi den dagen hade det, huru vi åto och drucko, vet jag knappt. Jag var i ett tillstånd af bedöfning, och i min själ skimrade det alltjemt, ett återsken af den härliga synen.

Sjelfva studenten höll sig tyst. «Farväl, *lilla Gausta*,» yttrade han till sist tragi-komiskt och kastade sin hvita studentmössa längs bordet; «du är nu icke värd ett öre.» Och så suckade han.

Gud vet hur länge vår högtidsstämning räckt, om icke han varit; ty *han* kom snart i sitt vanliga glada lynne igen, och detta var otroligt smittsamt.

På vägen mellan Sundvolden och Hønefos passerade vi Norderhoug, och som dermed sammanhänger ett historiskt minne, ville vi gerna bese både kyrka och prestgård. Det var nemligen här som Norges Blenda, den behjertade prestfrun *Anna Colbjørnsdatter*, öfverlistade och tillfångatog öfversten baron Löwen och 150 man under kriget mellan Sverige och Norge 1716. Löwen, som med sju kompanier dragoner alldeles oförberedt kom till Norderhoug en afton, inqvarterade sitt folk på närliggande gårdar och tog sjelf in i prestgården, der den höglärde pastor *Jonas Ramus* just då var illa sjuk, hvarför hans hustru, den modiga fru *Anna Colbjørnsdatter*, måste mottaga den hatade gästen. Huset var fullt af dyrbarheter, som ditskickats från alla håll och kanter, emedan man der trodde dem bäst i säkerhet, och fru *Anna* var derfor angelägen att uppduka det läckraste som fans, på det svenskarne icke sjelfva skulle taga sig fram. Under förberedelserna till måltiden hade hon lyssnat till Löwens och hans officerares planer, ned-

skrifvit det viktigaste på en papperslapp, den hon lagt i sin pigas sko, hvarefter hon af Löwen utbad sig tillåtelse att skicka ut henne i bygden för att köpa något till maten. Det beviljades — och ett par timmar derefter, sedan soup-ern var förtärd, blef Löwen och hans folk i prestgården omringad och tillfångatagen af norrmännen, hvilka sköto genom salens fönster. Än i dag sitta märken efter kulorna kvar i väggar och dörrar, hvarjemte strax till höger då man kommer in hänger ett ypperligt utfördt kopparstick, som förvarar minnet af denna händelse. Man ser der, huru den särdeles vackra prestfrun visar med handen på sin piga inför den artigt bugande Löwen, medan officerarne sorgglöst bakom hans rygg betrakta den vackra uppenbarelsen.

I kyrkan hänger uppe i koret fru Annas bild i olja. Man kan förstå, när man ser de bruna blixtrande ögonen, det mörka håret och den snöhvita halsen med sitt äkta perlband, att Löwen inte gerna kunde vara oartig mot en så intagande dam. Med minnet uppfyllt af all denna skönhet, stego vi ned i det under sakristians golf belägna grafkoret, der Anna Colbjörnsdatter ligger balsamerad, lönen efter döden för hennes fosterlandskärlek. Ett sekels unken luft slog emot oss, och i en kolossal ekkista låg i multnade trasor det mumielika belätet af hjeltinnan, med infallen näsa trots balsameringen. På den hals, der fordom de äkta perlorna vaggat, syntes nu åtskilliga små fördjupningar, troligen märken efter besökandes fingrar, som velat öfvertyga sig hur pass hård eller mjuk den ekbarkslika kroppen är.

(Älskade fosterland! Om jag kommer att göra dig någon bålstor tjänst, så låt för all del inte balsamera mig! Hellre otummad och glömd.)

Till Bolkesjö i Telemarken stod nu vår längtan och styrdes vår kosa. Vägen bar alltjemt uppåt, och vi menade oss aldrig hinna fram, då på en gång vår körsven utropade från vägens höjdpunkt: »*der ser De Bolkesjö!*»

Som genom ett trollslag var det slut med det trånga, skogiga passet, och framför oss vidgade sig synranden på ett obeskripligt härligt sätt. I vördnadsbjudande höjd reste sig der Telemarksfjellen, med *Gausta* och *Blæfjeld* i spetsen, och vid deras fötter skimrade de terrassformigt liggande fjellvattnen *Bokka* och *Falsjö*, speglande i sin klara yta fjellens dunkla skönhet. Öfver det hela bredde sig

sommaraftonens mjukt blåaktiga färgton, medan de sista solstrålarne spelade öfver Gaustas snöfält. Då blicken följde fjell efter fjell i den osäkra belysningen, tycktes det längst bort belägna försvinna nästan som en våg mot en fjerran strand eller som en suck ur ett människobrust.

Vi stodo alldeles stumma inför all denna skönhet. Hvad skulle vi också hafva sagt? För den finnas inga ord. Man kan endast säga: res dit och se! Icke ens de mest vidtbereste engelsmäns försäkran, att de hvarken i Schweiz eller Italien sett något sådant, är tillfyllestgörande. Man *måste* se det sjelf för att fatta det.

Bland Bolkesjö märkvärdigheter var kauhända, näst fjellen, vår värd den förnämste. *Ole Bollvesjö* (namnet var taget efter stället) var en bondaristokrat af gamla stammen, känd vida omkring för sjelfständighet, rikedom och kunskaper. Hans håg stod i ungdomen uteslutande till studier. "Ligg gerna vid universitetet," sade hans far, "men *bonde* skall du bli, och gården skall du taga efter mig." — Så blef Ole bonde, liksom hans bror Halvor, som eger en andra gård ett par stenkast derifrån, men en bonde, hvars ord är aktadt som kungsord och om hvars sällskap, då han ibland reser in till Kristiania, de förnämsta kretsar täfla. Ole är vida känd der inne, emedan hans förfäder i flere led varit framstående stortingsmän. Båda bröderne äro ett slags gästgifvare så till vida att de *mot minsta möjliga betalning* upplåta sina präktiga storstugor och sitt bord åt resande, från turisten med sin rensel på ryggen till konungar och furstar. Ole mottager dem ungefär lika der han står i sin förstudörr med kortbyxor och hätta samt med snuggan i mun och de granna silfverknapparne blänkande i tröjan. Vid fönstret i storstugan hänger i förgylld ram med furstlig krona kronprinsens af Preussen porträtt, af denne sjelf skänkt till Ole efter en gästning för någon tid sedan. Vid detta tillfälle var Ole bjuden till middag af kronprinsen, som medförde sitt eget kök, men afsade sig, möjligen af den anledningen, äran.

Då kronprinsen sedan satte sig i sin resvagn och Ole stod tyst och bugande bredvid, mottagande hans tacksägelse, sade kammarherren halfhögt: "säg någonting, Ole!"

"*Hvad skulde jeg så sige?*" sporde Ole kort.

"Någonting — hvad som helst; det är nödvändigt!"

“Nå,” svarade Ole och såg trohjärtadt på fursten, “*da vil jeg sige Dem, at De ser så snild og gosseli*” ud, at De vist nok ikke vil före sådan en blodig Krig mot Franskmændene, som Deres Far har gjort.“

“Det var för skarpt Ole,” sade häpen kammarherren, hvilken tjenstgjorde som tolk; “icke vill du väl, att jag skall framföra det?”

“Jo,” svarade Ole lugnt, “*har De endelig fået mig at tale, så må de s'Gu også sige hvert eneste ord jeg har sagt.*”

Hur pass troget tolken fullgjorde sin skyldighet, vet man icke; men kronprinsen hade nickat helt tankfull åt Ole och kört sin väg.

Det var efter denna händelse som Ole fick porträttet tillika med ett handbref af fursten, efter hvad ett fruntimmer från Kristiania berättade oss.

“Farväl och tack för god gästning,” helsade vi vår värd vid afskedet och tillade: “nu kunna vi tala om i Sverige, att vi sett och talat vid den vidtbekante Ole Bolkesjö...”

“*Det kan De,*” svarade Ole naivt och blåste ut en väldig rökhvirvel. “*Far vel!*”

Studenten var hänförd. Han tecknade af Oles hätta i sitt album, liksom han förut tecknat af gummans ben under höknippan och åtskilliga andra föremål. Det var hans sätt att föra dagbok. Det gick fortare, påstod han, och han hade alltid brådtom. Gud vet hur han bar sig åt; ty fast vi åkte och han oftast gick, funno vi honom före oss nästan vid hvarje station, genomsvett, morgonfrisk och rosenröd till humöret. I Bolkesjö till exempel hade han redan hunnit att slå sig ut för ett par unga norskor, dem han som bäst rodde omkring på fjellsjön, när vi hunno fram. Jag hör hans glada, hjertliga skratt, när jag vill, och ser hans vänliga, litet skålmska ögon spela under studentmössan vid alla hans oskyldiga upptåg. Vi tyckte till slut, att han nästan hörde oss till, fast vi aldrig sett honom förr och kanske aldrig träffa honom mer. För öfrigt påminte han om de små skogsfoglar, som ibland flyga långa sträckor bredvid, efter eller framför en resandes vagn och med sitt glada qvitter uppfriska hans färd.

“Nu fara vi väl till *Rjukanforsen*?” frågade han, när vi lemnade Bolkesjö.

“Ja visst. Och der träffas vi?”

“Ja visst!”

Men vi träffades innan dess. Redan vid *Tinoset*, en högst otreflig öfvergångsstation, der vi landade vid den med säteregare och säterjantor samt en hop annat folk uppfyllda bryggan, hvem funno vi midt bland smörbyttor, fladbrödshögar, ostar, skjutspojkar, käringar och knott, om icke vår student, som upphängt sin pince-nez på näsan af en gapande Telemarksbonde, hvilken i sina svarta vidbyxor och sin hvita, mellan axlarne slutande tröja såg ut som en misslyckad clown på en cirkus. Här klappade han en säterjänta under hakan; der nöp han en skjutspojke i örat; i en öppen smörbytta passade han på att smaka på innehållet; af en fladbrödsbundet naggade han kanterna; och slutligen smälde han af en tom papperspåse i nacken på en väldig matrona samt flydde derefter snabbt som vinden upp för bryggan, medan hela gruppen, som han lemnat, skrattade af hjertans lust.

Vägen upp mot Rjukanforsen vid sidan af den härliga Vestfjorddalen var i vårt tycke den vackraste af de många vackra vi sett. I djupet — det grönskande, svindlande djupet — brusade Månelfven i breda, fradgande böljor, och ju längre man kom uppåt, dess vildare och mera stortartad blef naturen. Äfven här reste sig det 6,000 fot höga *Gausta* vidt öfver de andra fjellen; men dess topp var för tillfället höljd i moln, af hvilka brustna fragmenter sväfvade dröjande nedom snögränsen, som om de haft svårt att löslita sig derifrån. Vid *Krokan* upphör den körbara vägen och ersättes af en smal fotstig. Här vill det till att icke svindla; ty intet stängsel skiljer den från afgrunden invid, och ingen röst skulle der nedifrån nå upp till den »bebodda världen“. På ett och annat ställe blir den smala stigen ännu farligare derigenom, att någon bergsbäck sköljer deröfver och gör den slipprig. Men när man hunnit målet, är också mödan rikt belönad, mindre kanske ändå genom åsynen af den 780 fot höga forsen, som störtar lodrätt ned från de nakna, svarta klippspetsarne, än genom den obeskrifligt sköna utsigten öfver Vestfjorddalen med dess brusande flod, dess väldiga grönskande fjellväggar med säterstugor der och hvar i uthuggningarna och längst bort vid horisonten de allvarliga, öfver hvarandra uppstigande fjellen. Äfven här råder en vemodsfull enslighet, en nästan

förfärande tystnad, afbruten af intet annat än forsens märkliga dån, som blott gör den så mycket djupare.

Länge dröjde vi der uppe, med en bäfvande aning att måhända aldrig mera få se något så härligt. Det föreföll oss så ofta bland de skyhöga fjellen med deras gripande tystnad, som om vi plötsligt lemnat jorden med alla dess sorger och fröjder och kommit in i en annan verld, der all strid, all kamp vore förbi...

Men plötsligt stördes vi i vår sabbatsstämning af lifliga röster och sågo med hastiga steg närma sig fyra damer, som icke voro oss alldeles obekanta. Det var fyra folkskolelärarinnor från *Kongsberg*, som gått nästan hela vägen (med undantag der sådant var omöjligt, d. v. s. öfver sjön). De sågo, uppriktigt sagdt, ut derefter. Den minsta af dem var tydligen den styrande och såg mer än tvärsäker ut med sitt kortklippta hår och sin pince-nez öfver den mest obstinata lilla trubbnos, som ännu lyftat sig mot ett fjell. Genomvåta (det duggregnade), skrynkliga och tilltufsade på allt sätt, fortsatte de dock oförskräckt sin färd, och särskildt såg den lilla rolig ut, der hon *under* sin rundskurna regnkappa hissade upp på ryggen sitt bagage, på samma gång hon satt upp sin klädning så högt, att hon bakifrån hade ett starkt slägttycke af gumman med höknippan.

Vi helsade och försvunno, i samma ögonblick den lilla löste af sitt bagage och smälde det i träbänken med en skräll, som tillkännagaf, att hänförelse öfver utsigten åtminstone icke var hennes första känsla.

På återvägen öfver den romantiskt vackra Tinsjön tilldrog sig en händelse, som var rätt egendomlig. Jag hade mot vanan kommit att få plats ett stycke ifrån mina reskamrater och hade intet annat att göra än att beskåda våra medpassagerare, särskildt en tre fyra bland dem, som voro mera intresseväckande än de öfriga.

“En vacker väg, den här, men något enformig,” sade i detsamma en välklädd herre, med något melankoliskt i sig och slog sig ned på den tomma platsen bredvid mig. “Förlåt mig,” fortfor han, “men medan ni studerat en del andra fysionomier, har jag studerat er och funnit, att ni bra gerna skulle vilja veta något om t. ex. den der mörklagde herrn till venster. Icke så? Ja, jag trodde det. Händelsevis kan jag tillfredsställa er oskyldiga nyfikenhet.

Ser ni ej tydligt i hans ansigte genomkämpade strider, försakelse, hopplöshet? Nåväl: det är den gamla historien om en ung informator, som förälskar sig i sin förnäme principals dotter, som lemnar henne efter vexlade trohetseder, som offerar helsa, ungdom och krafter för att en dag bli en af kyrkans stödjepelare och med hopp om framgång då kunna bjuda henne sin hand, och som slutligen tar sin prestexamen samma dag den sköna trolofvar sig med en annan — har ni hört den historien för?

Nu är han en fattig fjellpredikant, som, sedan han sjelf förlorat hvarje jordiskt hopp, meddelar det himmelska åt andra, medan han dagligen marteras af fruktan för ett återfall i den sinnesförvirring, som höll honom fången i tre hela år efter katastrofen. Ja, ni kan gerna betrakta honom med deltagande; hela personligheten liknar en stelnad tår i ögat på ett lik.

Och så den der med gråa lifrocken — har ni sett något, som mera påminner om ett granitblock? Hans enda dotter gjorde honom en gång en stor sorg, en sådan som världen icke förlåter. Också ramlade hon en vacker dag ut för ett fjell... ni förstår, hon kunde icke rå för att hon ramlade... det vill så litet till, bara en enda liten puff af någon, som befinner sig i närheten...

Ser ni hur gråblek fadrens kind är, hur insjunket hans öga? — Det är för det han aldrig sofver om nätterna... fyra ljus brinna ständigt på hans bord...

Ni ryser; jag gör detsamma hvar gång jag ser honom, och det är ofta nog, ty vi bo icke så långt ifrån hvarandra.“

“Det är någon, som vinkar er ifrån kommandobryggan,“ upplyste jag.

“Låt honom vinka,“ svarade min nya bekantskap leende; “det är en hederlig, men litet enfaldig godsegare, för hvilken jag åtagit mig att spela ciceron under vägen; men han frågar och pratar beständigt, man kan ledsna på bättre.

Så ha vi den der unga, bleka flickan med till hälften nedslagen slöja. Ja, icke sant, det är ett intressant ansigte; någonting af den heliga Cecilia? Kan ni tänka att hennes fåfänga mor — det är den damen, som sitter bredvid med de långa briljantörhängena — står i begrepp att gifta bort henne med en fullkomlig idiot, som man släpat öfver hela den civiliserade världen för att »bilda»

honom till någonting meniskt, dock naturligtvis utan att lyckas. Men han eger millioner, och hon endast sin skönhet. Det är ett mord, men ett sådant som våra usla institutioner tillåta, och med skäl kan hon på sin bröllopsdag säga till sin mor som prins Erik till drottning Blanka: »den som har gifvit mig lifvet har fråntagit mig det».

Den der herrns historia åter, "han visade oförmärkt med käppknappen på den han menade, "är af uteslutande komisk art. Han kallas *Får-jag-lof?* med anledning af de många fririer, som . . ."

"Ursäkta, men kapten anhåller att genast få tala med er," sade »godsegaren» artigt, och stannade bugande framför min intressanta nya bekantskap.

"Nå, hvad är det nu igen?" sade denne litet otåligt, men följde dock den utskickade, i det han artigt helsade mig och lofvade att snart komma tillbaka för att lemna ytterligare upplysningar.

Men han höll icke ord, utan försvann alldeles ur min synkrets.

I det stället närmade sig kaptenen och yttrade halfhögt: "den der herrn, som talade med er . . ."

"Har han blifvit sjuk?" frågade jag deltagande.

"Nej bevars, inte mer än vanligt. Jag ville bara upplysa om, att han är på väg till Gausta asyl för sinnessvaga. Det är en romanförfattare, hvars manuskript aldrig funnit köpare, och den der herrn, som vinkade åt honom från kommandobryggan, har uppsigt öfver honom . . . Det är bäst att vara försiktig, då man talar med honom. För närvarande soffer han."

Men à propos författare eller rättare: författarskap, så fruktar jag, att jag i rappet måste sätta punkt efter min lilla skizz, om ej mina läsare skola somna lika godt som romanförfattaren. Jag hade tänkt att skriva en hel hop vackert om Hiterdalen, men besinnar mig och säger endast, att den är vidsträckt, bördig och hänförande vacker med sin krans af snöfjell, sin egendomliga kyrka, i hvilken, just då vi en söndagsmiddag besökte den, tre barn döptes och korsades öfver bröst och panna på katolskt manér, samt har gemena mygg. De anfäktade oss så, att det var med knapp nöd vi följande dagen under våra svulna ögonlock kunde vid Haugesunds jernvägsstation beskåda vår

kronprins och prins Napoleon, som stodo på perrongen, på väg upp åt Gausta och Rjukan.

Sedan vi vidare gjort en högst angenäm tur öfver *Randsfjord* och *Mjösen*, ända upp till *Lillehammer*, och så åter söderut till Kristiania, sutto vi der en afton i det komfortabla *Hotel Scandinavie* och kommo öfverens om att för oss, hvilkas själ var så uppfylld af all den storartade skönhet vi sett, funnes *här* nu mera ingenting att beskåda. Vi kunde ju gerna ändå dröja ett par dagar, ty på något ställe skulle vi hvila ut. Och så slöto vi ögonen och drömde oss tillbaka till det snötäckta Gausta, den härliga Bolkesjödalen med sina djupa fjellvatten och till Rjukans svindlande höjder . . .

Knack, knack, knack!

“Stig in!”

“Här är *jag!*“ sade studenten med strålande uppsyn. “Herre Gud, hvad jag haft roligt! Jag fick tag i en mager *Sagförelser* från Köpenhamn med en filt, som han klippt ett hål i midten på, der han trädde ut hufvudet (en poncho) och så tågade vi i sällskap med ytterligare en annan turist upp åt fjellen. Vi lågo om natten i en säterstuga, alla tre i en säng, och måste vända oss på kommando och i ett ögonblick, alldeles som en plåt stekta sillar. Men det gjorde ingenting; jag sof som en stock, ända tills «Sagförelseren» nöp mig i näsan och förargad sade, att jag »*snorkede som en Dommedagsbasun*». Jag hade visst aldrig vaknat om morgonen, om inte en ko hade stått och flåsat öfver mig med sin varma andedrägt; så der hemtrefligt går det till på sätern uppe på fjellen! Men ett litet nätt yrväder fingo vi, så Sagförelserens filt kom till nytta. Vi ha äfven bestigit Gausta. Jag satte mig grensle på den öfversta stencu, alldeles som det står i reseboken att man kan göra, och när jag så såg ut i den vida rymden och ned åt fjellets branta stupor, var det så vackert — *att jag teg* . . . Då kan herrskapet döma! Men ska vi inte gå ut litet i staden; inte ska vi väl sitta här?”

“När man sett hvad vi sett,“ började jag nästan högtidligt . . .

“Nå, min tid och dag,“ log studenten, “man kan inte klättra i fjellen i evighet heller, och inte är det skäl att blunda för allting, fast man sett det vackraste. Jag föreslår, att vi gå i Tivoli; der fins det apor, kakadorer och

annat folklif, och så kan man gå på teatern och se på fru Juell och Clausen i *Bruden på Staburet* och *Gamle Minder*, och så fins der velocipedåkare och fyrverkeri och — ja, bara herrskapet kommer dit, vill herrskapet aldrig dän igen . . .»

Det var så nära att han fått rätt; men magneterna, som höllo oss kvar, voro uteslutande de båda ofvannämde artisterna, hvilkas prestationer hörde till de utmärktaste vi någonsin sett. Särskildt hänförande var fru Juell, som med ett mästerskap utan like i en monolog på norska allmogespråket skildrar en säterjäntas vexlande sjäslif, från det ögonblick hennes hjerta vaknar, till det, då efter mycken sorg och hårda strider hon får sin hjertans kär. Under allt detta sitter endast åskådarens kropp på den fullsatta bänken i Tivoli; hans själ är med säterjantan högt till fjells, der furorna susa och boskapens klockor pingla; han ser då hon först sänker sitt öga inför »Svein» i blygförvirring, han vet att hon ibland möter honom i »bjerkgaugen», han bäfvar med henne, då hennes far vredgas; han lider med henne, då hon dignar af sorg på sjukbädden; han hör prestens ord till fadren att icke bli sitt barns mördare; han ser den sena solstråle, som kysser säterjantans ljusa fläta, der den hänger öfver sängkanten, och slutligen ser han »Sveins» höga gestalt, hvars åsyn ger den sjuka nytt lif. . . Och *nu!* En sista blick i kistan, der brudskruden ligger färdig; ett försök framför den lilla spegelbiten hur den granna silfversöljan skall taga sig ut, ty i morgon, i morgon

« rider Thorbjörg til Kjörkje ».

Så var vårt vistande i Norge, från den första stunden till den sista, en serie af ömsom storartade, ömsom behagligt ljufva bilder, hvilkas minne fyller vår själ och skall fylla den ännu många år härefter, äfven då vår hjessa hvitnat som Gausta.

Det finnes sommardagar i lifvet och i naturen, som man aldrig glömmor.

En liten skogsfamilj.

Du tänker på en vacker vilddufva med sina ungar, en »otacksam gök» i sitt annekterade bo eller en näktergal med söner och döttrar?

Måhända också på en yfverboren ormbunksfamilj, som breder ut sig åt alla håll och kanter och tyckes säga till vand-raren: "jag är som en palm, men vackrare; krona har jag i toppen och en liten spåman i roten — betrakta mig med aktning!"

Nej, min läsare, intet-dera menar jag med min

lilla skogsfamilj. Denna bestod helt enkelt af en torpar-enka med sina fyra barn och sin gamla moder. Torpet låg vid sjelfva skogsbrynet och var litet och oansenligt som de flesta sådana, men hade hittills varit stort nog att rymma deras lycka.

I det ögonblick jag inför dig der, hade dock allt ett dystert utseende, fast solen lyste in genom de låga fönstren och naturen rundt omkring stod i blommande högtidsskrud.

Midt på golfvet på två trästolar stod en svart kista, deri en slumrare blifvit lagd till ro för evigt — det var »far sjelfver». Den för öfrigt simpla likdräkten var alldeles öfverhöjld af guldpapersblommor, ty far hade varit älskad, och dessutom ser man dylika konstalster på landet vid alla högtidliga tillfällen. Fast marken blommar i skiftande skrud, får den sällan eller aldrig lemna någon tribut till ett bröllop eller en begrafning. Pappersblommor skall det vara och med blad af tjockt vaxtaft, ju stelare dess bättre. Det är sättet hos dessa naturens barn att skatta åt »konsten».

»Mamsella» på herregården hade arbetat hela grannlåten och skänkt den åt lilla Hanna, som gerna skulle sprungit miltal därför med sina små bara fötter, och om något jordiskt förmådde lindra sorgen hos den lilla familjen, var det de granna guldblommorna, dem »ingen kejsare kunde ha likare» (bättre).

Måns Nilsons halta häst, som skulle föra liket till kyrkan, var ännu ej kommen och ej heller skräddar-Sven, gamle korpral Ljung och Korp-Pelle, de tre ärade begravningsgästerna, hvarför man ännu en stund fick vara ensam med den käre döde.

»Mormora» — ständigt sängliggande — stack allt emellanåt ut sitt gamla skrynkliga ansigte mellan de trådslitna sparrlakanen och drog det åter tillbaka med en suck. Moran sjelf vandrade mellan det lilla köket och stugan och styrde litet med »förtäringa» — ty gästerna fingo lof att ha hvad huset förmådde, ehuru detta icke var mycket. Hon grät ej, men man såg i hennes ansigte att hon, som hon sade till mormora, »fått knäcken».

Icke långt ifrån likkistan stod — vaggan, deri yngsta barnet, några månader gammalt, jollrande lekte med ett par af de pappersblommor, som blifvit öfver på fadrens likståt.

Båda gossarne — 10 och 13 år gamla — erbjödo en sorglustig anblick, der de stodo i sina lånade kläder, färdiga att följa med till kyrkan. På den ene hängde tröjarmarne ned öfver händerna; på den andre nådde de

aldrig dit; byxorna voro uppvikta för att ej släpa i dammet, och skorna — fullstoppade i tån med halm — hotade för hvarje steg att bli kvarstående efter den gående, som ett tappadt låneqvitto. Men såg man på deras ansigten, förvånades man öfver den kraft, som der låg sida vid sida om sorgen.

Men nu kom hästen och skridingan, tillika med begravningsgästerna, som egnade det grannt klädda liket en andaktsfull beundran. Så förtärde man gudsgåfvorna, och — så skulle locket skrufvas på kistan.

“Det gör jag,” sade den äldste gossen; “jag och Nisse — ingen annan må omaka sej!”

“Du tyar inte,” menade Korp-Pelle välvilligt och steg upp för att erbjuda sin hjälp.

“I menar väl, Pelle,” sade moran, “men — låt Märten få't som han vill!”

Bröderna påsatte hastigt locket, hvarvid moran endast vände sig om mot fönstret och tittade ut mot hagen. Hon kände icke det behovet, som en del mera civiliserade enkor, att kasta sig öfver liket under högljudda skrik och snyftningar. Blott rosenbusken, som stod utanför, såg hennes ensliga tår.

Den enda som snyftade högt var lilla Hanna, och när nu kistan bars ut, följde hon hack i häl efter, ömsom blickande med sina tårdränkta ögon på det sorgliga föremålet, ömsom döljande ansigtet och tårarne i sitt lilla snäfva blångarnsförkläde.

Mormora drog igen sparrlakanen och öppnade dem icke mer på hela dagen, och moran sjelf satte sig tyst vid barnets vagga, mot hvilken hon lutade sitt bleka ansigte.

Icke ett ord talades mellan de båda qvinnorna, förr än gossarne kommo tillbaka, och då hade väl två timmar flytt.

Moran gick emot dem; det ryckte i hennes läppar, men hon kunde ej få ett ord öfver dem. Hon lade endast båda sina händer på sönerns hufvuden.

“Far ligger lugnt,” sade slutligen den äldste; “stora kastanien vid kyrkoporten »skyggar» öfver grafven.”

Detta var en sorts helsning från den döde, tyckte moran, och för första gången sedan den stora sorgen brast hon i gråt.

”I må inte gråta så svårt, mor,” tröstade Märten; ”*I har ju mig!* Tror I inte att jag förr skall gå åt, än att I ska fara illa? Vet I, mor, att när kistan sjönk ner i grafven, blef jag underlig till mods. Jag tyckte med ens att jag blef många år äldre och jag kände't i bröstet liksom om far skulle sagt; ”*du ska' nu va' i mitt ställe derhemma!*“

”Och så har I *mig*, se'n!” sade tioåringen och rätade upp sin lilla »satta», kraftiga figur; ”vet I, mor, att här-omdagen slog jag Jon Perssons Ola i backen så de' sa' sqvack efter't, fastän han ä' på fjortonde året — tror I inte *jag* orkar arbeta? I är så säker, mor!”

”Och jag ska' plocka bär och sälja på herregården och i sta'n,” sade lilla Hanna, som nu stack fram sitt förgråtna ansigte; ”I ska' få se, mor, att jag ska' också *bju'* till!”

Morans hjerta var fullt, men hon gjorde icke hvad mången annan mor skulle ha gjort, slutit barnen i sin famn och kysst dem. Hon såg endast blidt på dem och sade:

”I menar bra nock — Gud gifve kraften!”

Följande morgon kl. 6, just som pigorna som bäst glammade i herrgårdens kök trädde en liten barfotad gosse in om dörren.

”Nej se Löfhulta-Nisse,” sade köksan, ”hvad vill du?”

”Tala vid patron.”

”Han sofver så här dags.”

”Om jag kunde få vänta då?”

”Kanske kan jag uträtta ditt ärende,” sade vänligt husmamsellen, som i detsamma kom ned i köket och hörde hvarom frågan var.

”Nej tack så möet; jag får lof te' tale' ve'n sjelfver.”

”Det måtte vara ett viktigt ärende,” skrattade köksan.

”Viktigt nock för *mej*,” påstod Nisse, som aldrig var svarslös.

”Vill du ha litet mat medan du väntar?”

Nisse bockade sig, strök undan luggen och blef helt ljus i synen; han hade ej smakat en bit på morgonen.

Efter grundlig förplägning och lång väntan fick ändt-ligen Nisse träda in för patron, som var en blid herre.

“Hvad vill du, min gosse?”

“Skulle ödmjukast be att få »hugga famn».”

“Du, en nio års pys!”

“Tio år till Michelsmesse.”

“Låt så vara, men i alla fall är det ett karlgöra.”

“Jag tänker bli karl,” sade den lille och såg patron rätt i ögonen.

“Du är morsk du; emellertid skall du få »hugga gärdsle», om du vill; det kan du möjligen stå ut med.”

“Go'a patron, låt mig ändå få »hugga famn»!”

“Är du galen, pojke; du orkar inte!”

“Men låt mej försöka ändå, patron!”

“Hvarför envisas du så med det?”

“För en kan tjena mer pengar på't.”

“Är du snål?”

“Det tror jag inte; men — far begrofs i går, och bror min och jag ska' nu sörja för alltihop derhemma.”

Patron stod tyst en stund.

“Jaså, du är Löfhulta-Nisse; jag känner igen dig nu. Du har godt påbrå, pojke. »Hugg famn», då, men hugg inte fötterna af dig, då är du olycklig!”

“Hvem vet inte det? — tackar allra mjukast!” sade Nisse i ett andedrag och gjorde den vackraste skrapbock han kunde åstadkomma.

När qvällen kom, hade Nisse huggit visserligen icke en *famn*, men ett *mått* ved och huggit det ordentligt.

Hans ansigte strålade.

“Sj' patron?” frågade han med sjelfkänsla.

“Ja, jag ser, men jag vet också att *en* fluga gör ingen sommar. I morgon är du trött och orkar inte hit.”

“Ska vi slå vad?” höll Nisse på att utropa, men kom lyckligtvis ihåg att detta skulle stött litet på näsvishet, hvarför han nöjde sig att i stället svara: “patron ska få se det!”

“Och du har inte skadat dig?” frågade patron och klappade honom vänligt på hufvudet.

“Nej, vars, fötterna sitter kvar.”

“Och hufv'et också, märker jag. Välkommen igen i morgon — här har du din dagspenning, lille familjefar!”

Ingen kung, som eröfrat ett rike, kan känna den rättmätiga stolthet, som Nisse kände, då han med den blanka tolfskillingen i hand — frukten af hans första dags-

verke — kom springande, röd och varm, hem till sin mor i stugan.

„Hva' sa' jag, mor?“ frågade han i det han räckte fram sin blanka gåfva.

icke heller nu tog modren honom i famn, men hennes öga glänste, då hon mottog penningen och hon svepte in den i papper och lade ömt ned den i »läddikan» tillsammans med psalmboken och »sölkesduken», som hon en gång fått »i begåfning» af den affidne.

Följande morgon och alla mornar sedermera stod Nisse precis kl. 5 vid herregården för att med ifver börja sitt arbete.

»Familjefadern» hade efter den tiden stadigvarande arbete på herregården, liksom den äldre brodern på annat håll. Men om måndagarne hade Nisse vanligen med sig en hare, den hans bror skjutit och den Nisse utbjöd i köket till salu samt fick väl betald.

„Din bror måtte vara en väldig jägare,“ sade mamsellen.

„Finns inte maken i socknen,“ svarade Nisse stolt. „Träffar alltid på pricken.“

Men följande vinter hade Nisse inga harar att aflåta.

„Huru kommer sig detta?“ frågade mamsellen.

„Jo si,“ sade Nisse betänksamt; „han skjuter inga.“

„Men hvarför det, då?“

„För soster min tycker att hon ä' för stor nu att springa hund.“

„Springa hund? Hvad vill det säga?“

„Kors, hon har alltid skällt och genom det drifvet upp haren; inte ha vi råd att hålla hund, inte!“

Mamsellen hade aldrig förut hört något så fiffigt — och kanske har inte läsaren det heller. Men nu hade, som sagdt, »den honnette ambition» fått makt med Hanna, så att hon ville bli *menniska*, sedan hon så »länge sprungit hund». Hon umgicks med den stora planen att komma ut och tjena, ty lilla syster var nu så stor, att hon kunde slå näsan i golf och trappstenar utan hjälp.

Det var nu alls icke så eländigt för den lilla familjen. Gossarne buro hvarje lördagsafton hem sin veckopenning, och enkan gick åter på dagsverke, som förut. Lilla Hanna hade hittills efter förmåga skött både »mormora» och lillan, men komme Hanna nu ut i verlden, kunde väl mor få

hvila sig hemma, spinna litet emellanåt och emellanåt se till de andra, och så skulle allt bli bra.

Men — människan spår och Gud rår. En vacker dag låg hela den lilla torpstugan i aska. Olyckan uppstod medan Hanna var vid källan, då den lilla passat på och släppt en eldglöd i kardsållet. Hanna kom just lagom att med egen lifsfara frälsa både gumman och den lilla odygdsfågeln, som, utan att förstå det, vållat den fattiga familjen så mycket bekymmer.

I öfver en månads tid fingo de husvilla bo i en brygg-husbygd, som hörde till herregården. Detta var en svår tid för den stackars enkan, ty, förunderligt nog, fick hon nu mindre än förut hjälp af sönerna, som mot vanan började att försumma sitt arbete. De kommo senare om middagarne och slutade tidigare om aftnarne, och äfven Hanna, som förut varit sjelfva lydnaden, började att springa berg och backar omkring och var aldrig hemma då hon som bäst behöfdes.

Modern grämde sig först i tysthet, men så beslöt hon, ehuru föga talför, att en gång riktigt grundligt »skola upp» dem allesammans. Var väl detta hvad de så storordigt lofvade den dagen far jordades? Nej, hon ville nu vara sträng, som hon aldrig varit det förut.

Och så kom söndagen, då hon aldrig försummade att taga sina barn med sig i Guds hus. Sedan ville hon tala med dem.

Men när de kommo ur kyrkan, bad den äldste sonen henne följa med till den plats, der deras hem en gång stått. Ja, hvarför icke! Enkan tyckte detta just vara en Guds skickelse; der skulle hon lättare finna de ord, som kunde röra deras hjertan. Hon följde dem tyst. Men hvad var detta! Drömde hon, eller var hon vaken? Der stod ju resningen till en annan stuga, visserligen bristfälligt hopfogad, men herrligare dock för hennes ögon än ett slott. I ett ögonblick fattade hon med moderskärlekens instinkt att *här* hade barnen nedlagt sin försummade tid. Hon sammanknäpte sina händer och sträckte dem mot stugan, och för andra gången sedan mannens död lättade hon genom tårar sitt öfverfulla hjerta.

“Och detta ha *ni, ni ensamma* gjort!” sade hon slutligen.

“Mins mor inte hvad vi lofvade när far var död?” frågade Nisse och stälde sig bredbent att beundra storverket.

“Men att ni orkat, barn!”

“Lite då och lite då,” upplyste Mårten och strök belåten upp sin hvita, borstiga lugg; “värst var att släpa stockarne ifrån skogen.”

“Men spis och tak är jag rädd för att I får tänka er, mor, för det ser vi oss inte go'a att få ihop,” ursäktade sig Nisse.

Men de fingo det verkligen, ty när patron fick höra talas om detta kärleksverk af de fattiga torparbarnen, skickade han dit både murare och timmermän att fullborda den lilla stugan, af hvilken en modell med lika stort skäl som många andra sådana kunde sändts till världsexpositionen. Jag nämner nu hvad jag kanske borde meddelat långt förut, nemligen att denna lilla berättelse hvilat på *verklig* grund; att stugan finnes ännu i dag, äfvenså väl som de som bygt upp henne, hvilka förblifvit hederliga och enkla arbetare, en prydnad för den klass de tillhöra och en fortfarande glädje för sin åldriga moder.

Ett par ytterligare drag om de båda gossarne vore skada att icke med detsamma förtälja.

Då Mårten vid ungefär 16 års ålder fick plats på patrons bränneri, blef han som de öfrige arbetarne tillsagd, att han för hvarje dag finge afhemta antingen ett halft kvarter bränvin eller, ännu hellre, penningar därför. Långe tog han de senare, men en vacker dag och flera följande begärde han ut sitt bränvin i stället.

“Hvad går åt bror din, som varit en så präktig gosse, super han?” frågade patronen Nisse.

“Kommer aldrig i fråga.”

“Men han tar ut sitt bränvin.”

“Han tar inte in 'et för det, patron.”

“Hvad gör han då af det?”

“Han smörjer opp 'et på »mormora»; hennes gikt är så illaker på hösten. Men jag skulle annars ödmjukast be patron att få titta bort till Mobaacka ett slag; der är auktion. Jag ska inte bli länge.”

“Är det något angeläget?”

“Ja, det är det allt.”

“Nå så »titta» då, men du förstår väl att inte *du* får ropa på något. En trettonåring har inte medborgerligt förtroende.”

“Förstås, det; men mången trettiårig, som *inte* förtjenar 'et han har 'et. Nå, hvad jag ska' ha är inte så vidlöftigt, fast det är angeläget. Jag ska' be gårds-Petter ropa.“

Efter en timme kom Nisse tillbaka och flaggade högst förtjust med någonting i handen.

“Nå, hvad har du ropat in på auktionen?“ frågade patronen, som i detsamma gick öfver gården?“

“De här!“ utropade Nisse, och höll med oändlig stolthet upp — *ett par »fadermördare»*.

Patron skrattade af hjertans grund åt Nisses oskyldiga fåfånga, men det tyckte Nisse inte riktigt om. Han hade en gång sagt att han tänkte »bli karl», och hos honom var icke, som hos många andra, löskragarne första, kanske enda tecknet till manlig värdighet. Nisse hade för länge sedan med fullt ut lika stort skäl förtjenat sina fadermördare, som mången riddare i medeltiden sina sporrar och bar dem framför allt med lika mycken heder, om än med betydligt mindre behag.

Och här slutar berättelsen om skogsfamiljen, som lika gerna kunde hetat *mönsterfamiljen*. Visa mig fram maken, den som kan det!

Sot och bot.

an I sett nere i landsorten den lilla staden med dess ojemna hus, blommande trädgårdar, tysta gator och klara fönsterrutor med geranier bakom och mellan dem invånarnes näsor, när något extra varit å färde

på gatan, såsom t. ex. borgmästarns jungfru, klädd för att »bjuda»; ett nyförlofvadt par, som »profgått», eller rektorns Don i slagsmål med måmsellerna Petterssons katt? Det är riktigt en trefflig liten stad, der den ene känner den andres historia mycket bättre än sin multiplikationstabell, och der man förr skulle krevera, än underlåta att förskaffa sig kunskap om hvad som ännu kan vara fördoldt. Men man är icke elakare för det. Pröfva på bara, när någon inom det lilla samhället träffas af en plötslig olycka, och du skall se att de, som nyss voro ganska oblida, nu hafva händer och hjertan öppna till att hjälpa. Menniskan är ungefär den samma öfver allt; likgiltig eller afundsam vid sina likars lycka; deltagande och hjälpsam (i första ögonblicket) när någon stor olycka träffar dem, och fullkomligt ointresserad endast för sådana, som knoga och sträfva i

tysthet, dragas med dagliga småbekymmer och icke på något sätt förstå att draga sig ur dem.

I en sådan der stad och i ett hem af den senaste ointressanta sorten uppväxte för en tjugu år sedan en liflig liten flicka, som genom ofvannämde förhållanden var hänvisad nästan uteslutande till sitt eget sällskap. Kanske kom hon af dessa skäl att väl mycket luta åt ett håll, som för fattig mans barn är det sämsta af alla: det sväriska. Modren var en arbetsmänniska och ingen ting annat. Fadren borde också varit det, eftersom han var tunnbindare, men han var så märkvärdigt intresserad af politiken, efter hvad han sjelf sade, att han oftare träffades i källarsalen än på verkstaden, ett förhållande som hvarken gagnade honom sjelf eller kung och rike. Enda barnet, dottren Alberta, hölls genom en fasters försorg i den bästa skola som fanns i staden, och visade ganska goda anlag för studier, enligt lärarnes omdöme. Mäster Löfberg, hennes pappa, gick längre och påstod att hon hade »ett ovanligt qvickt geni». Sanningen var att hon så utom som inom skolan läste allt hvad läsas kunde och litet mer än hvad läsas borde, det senare hemma, förstås. Riddar- och röfvarromaner, teaterpjäser och poesier, allt omfattades af henne med varmt intresse och studerades till långt ut på nätterna vid ett sex- eller åttastyfversljus, under det hon väntade på fadrens hemkomst.

«Hvad läser du, min flicka,» frågade mäster stundom med ovanligt blid stämma, ty ju längre det led fram på natten, dess blidare blef han — «hvad läser du?»

«En röfvarroman, pappa.»

«Vet du, hvilka som äro de största röfvarer af alla? Kungar och kejsare du, lägg det på minnet! De suga folkens mærg och dricka deras blod, förtrampa deras rättigheter och förakta deras klagan. Om du varit en gosse, skulle du svurit mig en dyr ed att hata dem, att förfölja dem, att *störta* dem!»

«Då är jag glad att vara flicka.»

«Hvarför det, enfaldiga barn?»

«För jag tycker om kungar, pappa. Och jag tror att när folket är bra, så äro kungarne bra och — tvärtom.»

«Han I hört på barnet?» frågade mäster de nedrökta bjelkarne i taket, dit han hvälfde sina ögon. «Vore du min son, skulle jag göra dig arflös för sådana ord. Nu

förstår du inte hur mången gång landets tillstånd drar den ärlige borgaren från hus och hem, från yrke och arbete, för att motverka det onda, om icke precis genom handling, dock genom det fria ordet... Ordet, ser du, mitt barn, vet du hvad ordet mellan kamrater är?"

"Prat, pappa."

"Hon saknar totalt sinne för det politiska," förtrodde mästern sina stöflar, dem han afdrog. "Om inga andra skulle bry sig om politiken än diplomaterna..."

"När hvar och en sin syssla sköter,
Så går allt väl ehvad oss möter."

"God natt, mitt barn! En flicka, hur qvickt genie hon än må ha, blir dock aldrig en pojke" — och med denna slående sanning lemnade mästern sin dotter ensam, fortsättande i drömmen de revolutionära planer som för tillfället utgjorde hans stolthet och framdeles skulle utgöra hans ruin, medan dottren ännu en god del af natten hängaf sig åt nöjet af den läsning, som samtalen med fadren afbrutit.

Bland andra literära skatter intresserade henne särdeles en dansk teaterpjäs utan början och slut, hvilken hon funnit bland gammalt skräp uppe på vinden. Af språket förstod hon till en början litet eller intet, men just detta var pikant nog, efter som det gaf ämne till otaliga uttydningar, jemförelser och gissningar. Trefnaden ökades också derigenom att hennes fantasi hade hade fullt spelrum att både börja och avsluta hjeltinnans historia, hvilken råttorna afgnagt vid fjärde akten på ett mycket delikat ställe. Skulle hjeltinnan återfinna sin fader och bli af honom erkänd eller skulle hon, förbisedd och misskänd, jagas från dörr till dörr, äta främmande bröd och, likt den sista höstrosen, falla för en isig vind? Hvem kunde säga det? Endast råttorna, men de yppade ingenting värdefullt af hvad de fått i sig. Alberta beslöt sig då för att på egen hand avsluta dramat, fast på svenska, och en skolkamrat, som mot tysthetslöfte fick läsa försöket, förklarade att hon aldrig förr läst något så vackert.

Från den stunden svärmade Alberta mer än någonsin för literaturen och — literatörerna. Att en gång få se en verklig sådan ansåg hon som höjden af lycka, men om han

tilltalat henne, kände hon att det skulle varit för mycket . . . hon skulle ej vågat svara. Hur rodnade hon icke, bara hon mötte redaktören af stadens enda lilla tidning! Han kunde dock, den lycklige, hvarje vecka låta sätta sina tankar i tryck. Det fans tillfällen då han äfven skrifvit och i tidningen infört *verser* under signaturen Naphtis. Alberta betraktade nästan med vördnad hans snedgångna stöflar och snuslagren på hans väst. En vanlig människa skulle icke tillåtit sig denna genialiska vårdslöshet, det var hvad hon tänkte, och hennes hjerta stod nästan stilla vid föreställningen om huru en *riktig* literatör skulle se ut, en sådan, hvars namn vore känt hela landet omkring! O, hvilken lycka att på närmare eller fjärmare håll vara förbunden med en sådan! Hur ädel skulle han ej vara, hur upphöjd öfver allt smått, hur snillrik i sin konversation! Kunde det vara värdt att lyssna till någon annan sedan man en gång hört en sådan stämma! Alberta hade hört sin far omtala att Tegnér en gång passerat staden för flere år sedan och uppehållit sig en halftimme på stads- huset medan nya hästar spändes för. Mäster Löfberg hade till och med sett hans ljuslockiga hufvud genom ett fönster och funnit det omstråladt »liksom af en gloria». «Naturligtvis,» hade Alberta svarat på denna anmärkning, samt ytterligare frågat: «men hvad gjorde han då under denna halftimme? Vandrade han måhända fram och åter, fördjupad i höga tankar eller diktande såsom endast han kunde dikta?»

«Nej, han åt en biff och drack ett glas porter,» hade fadren svarat.

«*Åt* han? — det tror jag icke!» hade Alberta förnärmat utropat. «Men,» hade hon ytterligare frågat, sedan hon sansat sig efter den nedslående underrättelsen, «har man intet synligt minne efter denna märkvärdiga halftimme? Fans ingen papperslapp, hvarpå han skrifvit om också blott ett enda ord? Ingen hårlock af de många gyllene, som kransade hans panna?»

«Intet.»

«O, det skulle varit jag, som lefvat på den tiden och icke begagnat den bättre!» hade Alberta med grämlöse utropat; «jag skulle gömt stoftet af hans fötter, om icke annat, och aktat det tusen gånger högre än guldsand; jag

skulle bevarat till hans minne för lifstiden det glas, hvarur han druckit och aldrig, *aldrig* tvättat det...“

“Än om han kysst dig på pannan?” hade fadren frågat, “hvad då?”

“Det...det...hade jag aldrig öfverlevvat!” var den lilla tokans uppriktiga uttryck och tanke.

Och så som hon tänkte och tyckte vid tolf år, tyckte och tänkte hon ännu vid sjutton. Endast att hon nu kunde alla våra skalder utantill och i hvarje sky, som seglade öfver himlen, i hvar stjerna, hvar blomma läste ett poem. Att hon dessutom själf i tid och otid »skref vers», var hon nog klok att icke låta någon höra. Deremot sågo alla att hennes sjalsnibb hängde i sidan i stället för i ryggen och att hatten satt i nacken i stället för på stup öfver näsan, som den tiden brukades. Hade hon varit ful eller obehaglig, skulle stadsboarne figurligen ätit upp henne för dessa ovanliga vanor. Nu ville ödet att hon var stadens vackraste flicka, och som hon derjemte var anspråkslös och oförarglig, fick hon tills vidare passera temligen oanmärkt. Komme hon en gång att genom sin skönhet gå de bättre flickorna i vägen, vore det en annan sak, men dithän skulle det nog icke gå. Tunnbindar Löfbergs hus kunde icke göra anspråk på någon vidare aktning, och stadens få giftaslystne män skulle väl ändå något så när veta hvad de gjorde. Som om kärleken någonsin anställt några beräkningar! Innan Alberta ännu fyllt aderton år, var stadens hyggligaste köpman alldeles förälskad i henne, trots Löfbergiska husets nu totalt sjunkna anseende. Ur modrens ögon lyste ännu en gnista hopp: unge Holm var så hederlig, så bra, så älskvärd och dertill redan litet förmögen — hvad ville Alberta mer begära? Hon, modren, skulle nu få sluta sina gamla dagar i frid och välstånd, och dottren bli en riktigt lycklig och hedrad qvinna, fritagen från allt det släp, alla de bekymmer, som gjort hennes mor gammal i förtid. Mäster Löfberg sköt hatten på ena örat, satte näsan tre tum högre än vanligt och menade att nu, om någonsin, skulle hans politiska utsäde bära frukt, när med »hans parti» kunde förenas en man, som hade icke allenast ordet utan äfven penningen i sin makt. Stadens fruar och tanter voro genomträngda af dygdig harm. Skulle denna flicklinka »utan familj och verldsvana» kapa åt sig stadens utan gensägelse hyggligaste parti? Men så ginge

det alltid: största trollen hade bästa lyckan. Man hade dock haft bättre tankar om unge Holm än att han skulle springa efter första vackra ansigte. Jo, det blefve en fru att införa i societeten! Hvilka vanor skulle hon medföra från Löfbergiska hemmet? Visste hon hvad en visit ville säga? Hade hon reda på om sparris borde ätas med knif eller gaffel? Kunde hon öfverse en ordentlig tvätt? Hade hon i all sin tid tagit på sig ett par hela strumpor? Nej, för att statuera ett exempel, borde man helt enkelt stänga sina dörrar för detta omaka par och låta dem taga sig fram på egen hand bäst de gitte... Det ginge ej an att på detta sätt såra ett helt samhälls sedliga känsla. Sålunda förgrymmade sig de gamla och förargade sig i tysthet de unga damerna.

Men det älskande paret sjelft?

Låt om oss se efter:

Det var en lördagsafton i början af sommaren. I det ruckle, der Löfbergiska familjen nu bodde, fans dock ett litet poetiskt gafvelrum, invid hvars öppna fönster doftade grenarne af en nylöfvad lind och hvilket genom dennas skugga var som ett undandoldt litet lusthus.

Dagens sista skimmer föll öfver Albertas vackra och upprörda ansigte, der hon satt vid ena sidan af det lilla sybordet, medan unge Holm satt på den andra och betraktade henne med öm och innerlig oro.

“Och du förskjuter således mitt varma anbud på sådana barnsliga grunder! Ack, Alberta, om du ändå betänkte dig nogare.”

“Det tjenar till intet, Erik; och grunderna äro dessutom allt annat än barnsliga. Du skulle plågas af min bristande praktiska förmåga; jag af din motvilja för all poesi, och båda skulle vi genom att söka qväfva inför hvarandra dessa känslor till slut bli onaturliga och kall-sinniga.”

“Men om jag lofvar dig att du får läsa så mycket du vill... jag har ju, dess bättre, god råd, och...”

“Läsa? För mig sjelf, ja! Men om jag komme med hela hjertat fullt och ville läsa för dig något herrligt...”

“Nå ja — bara det icke vore för långt, så...”

“För långt — o hvilket uttryck!”

“Hör på, Alberta: vore det bättre om jag nu skepade mig och svärmade med dig och låtsade böjelser, som jag

ej eger? Jag *är* ingen poetisk natur, men jag är en trofast, och jag menar att en qvinna kan finna sin lycka äfven med en sådan. För resten skulle jag bemöda mig, så godt jag kunde, att följa din högre flygt, tills du så småningom litet mera sänkte dig till mig och de hvardagliga bestyren. Kärleken är en kraftig medlare, Alberta!“

Flickan kastade en hastig blick på hans manliga, öppna ansigte och tycktes rörd mot sin vilja. “Men kärleken behöfver näring, Erik, för att icke förkolna; han skall höjas mot skyn, icke dragas i stoftet.“

“För kärleken finnes, tror jag, bättre och sundare näring än poesi, utan att dock förklena denna. Delade sorger och fröjder inom hemmet och framför allt en varm religiös samkänsla är näring nog. På detta enkla sätt voro mina föräldrar lyckliga. Så skulle också vi kunna bli. Och så högt jag än älskar dig, Alberta, måste jag säga dig en sak: jag fruktar att ditt lynne är för svärmiskt och att det bereder dig sorger, om du ej motarbetar det. Förenad med en praktisk och dock öm natur, skulle du så småningom komma till jenvigt.“

“Eller till förtviflan — nej, Erik, jag kan det icke! Tro att jag uppskattar din oegennyttia att bjuda en så ringa flicka som mig din hand, då du kunde fått hvilken som helst af de »förnäma» flickorna i staden, men — du tror icke hur dessa »svärmiska tankar och känslor» fyllt hela min själ sedan barndomen och hur de bjuda mig i denna stund att gå min bana ensam, då jag ej kan hos dig finna likstämmighet.“

“Jag vill ej öfvertala dig,“ sade Holm sorgset och reste sig upp; “men jag önskar både för din och min skull att du beslutat annorlunda. Ej heller vill jag hota med — som romanhjeltarne — att förkorta mitt lif. Ty lefva skall jag, om vår Herre så vill, och bära min motgång skall jag äfven, så mycket mer som . . .“

“Som?“

“Som jag tror att du ännu håller mig kär i ditt hjerta, kanske kärare än du vet. För min del glömmar jag *aldrig* dig. När du pröfvat litet mera af lifvet — kommer jag tillbaka. Farväl till dess!“

Han räckte henne trohjertadt handen, såg länge och djupt i hennes ögon och lemnade rummet.

“Och *han* skulle förstå att älska,” utbrast den unga flickan ringaktande. “Nej, det kan ingen hvardagsnatur; det kan blott desse utvalde, hvilkas själar liksom af miss-tag kommit att dväljas några stunder på denna lumpna jord. O, att se en dylik underbild lifvas af kärlekens ande, det vore af alla syner den högsta, den, för hvilken åtminstone jag skulle vilja offra mitt lif!”

Några veckor härefter hade Alberta lemnat sin födelsestad. Föräldrarnes krossade förhoppningar och den derigenom tilltagande fattigdomen hade kommit henne på den tanken att söka en guvernantsplats, den hon varit nog lycklig att erhålla nästan med detsamma. I månget af den lilla stadens fönster såg hon vid sin resa hänleende blickar. Man visste naturligtvis att hon varit nog enfaldig att afslå unge Holms tillbud, och på samma gång man glädde sig deråt, förtalade man henne och beklagade man de gamle föräldrarne, som för sin dotters egensinne måst afsäga sig en tryggad ställning på gamla dagar.

Ensam som Alberta lefvat nästan hela sin barndom lemnade hon nu sin fädernestad. Hennes ögon skymdes dock dervid af tårar, och det var nära att hon icke märkt huru vid första krökningen af vägen en hvit hatt vänligt viftade henne farväl.

Hon förde näsduken till ögonen, krossade tåreperlorna och såg Erik Holms vackra, litet sorgsna ansigte.

“Äck,” suckade hon ur djupet af sitt lilla oförståndiga hjerta, “hvarför är icke den hederlige gossen en ny Stagnelius? O, huru gerna jag då blifvit hans Amanda!”

Men Erik Holm gick hem och gjorde hvad Stagnelius kanske aldrig skulle kommit ihåg att göra under liknande omständigheter: han gick direkt till mäster Löfbergs värd och betalade ett års hyra i förskott, utbedjande sig som återtjenst blott obrottslig tystnad.

För icke länge sedan vandrade tvänne resande — en äldre herre och ett ännu vackert ehuru mycket blekt fruntimmer — öfver Riddarholmsbron.

“Och detta, *detta* är då Riddarholmskyrkan,” utbrast fruntimret och sammanknäpte andaktsfullt händerna kring

parasollskapet; "det är då här de hvila, desse store konungar och hjeltar, som . . ."

"Jaha visst, hela raden, och bara vi få gumman min kry en dag, ska vi nog titta på dem. Men nu måste jag in på bokauktionskammaren, annars går den der ypperliga boken i landtbruksekonomi, du vet, ifrån mig. Kommisarien deruppe sa' att den skulle upp i dag. Följ med nu, är du snäll; du skall se att vi ha tur, det vill säga att boken ropas upp inom en timme."

Våra resande stego in i auktionslokalen, som var full af folk och der redan upp- och inrop gingo lifigt undan.

"Besitta!" hviskade den resande herrn till sitt sällskap, "kommer jag icke ihåg, att jag om en qvart skulle träffa Fernqvist! Sitt qvar du barn lilla, och går boken under tiden — se här skrifer jag upp hvad den heter — så ropa in den! Jag går ända till 15 kronor — det skall vara 3 delar, kom i håg det!"

"Bara jag törs ropa, farbror!"

"Asch, vet jag visst! Här uppe törs man all ting. Kurage nu bara, jag kommer snart igen!"

Landsortsbon försvann, och fruntimret slog sig ned på en obemärkt plats. Kort derefter gjorde auktionskommissarien 'en paus, drack ett glas vatten, lutade sig tillbaka i stolen ett ögonblick och började derefter ånyo:

"En högst intressant samling skripta från dels lefvande dels döde literära, historiska och andra märkvärdiga personer! Om vi skulle ta den som ett intermezzo."

"Att börja med: ett handbref från Vitalis . . ."

Det främmande fruntimret fattade omedvetet tag i pelaren, bredvid hvilken hon satt. Huru — hörde hon rätt? Utbjöd man på offentlig auktion enskilda bref från en af våra förnämsta skalder? Hvilken vandalism!

"Ett handbref från Vitalis," hördes åter kommissariens stämma. "Tio kronor?"

Allmän tystnad.

"Nio kronor då, nio kronor? Åtta och femti? Inte det heller?"

"2 kronor!" hördes en röst ur hopen.

"2 kronor för ett handbref från Vitalis!" svarade förnämrad kommissarien — ty han hade sin provision af det sålda — "fins ingen, som bjuder öfver?"

“2 och 50; 2 och 60; 3 kronor; 3 och 10, 3 och 12, 3 och 25!”

3 och 25 — ett handbref från Vitalis; flere bud?”

Dödstystnad.

Klubban föll. Det stora namnet hade sprungit gatlopp mellan främlingar för den döde och ändtligen fått nådestöten för 3: 25.

En tår, en uppriktig, föll öfver damens kind. Hon hade velat ropa, velat ge nära nog sin sista skärf för att bli egarinna af detta bref, men förvåningen hade förlamat hennes tunga. Med vörnadsfull ömhet tänkte hon på de skatter hon nu i öfver nio år förvarat der hemma och hvilka hon *för intet pris* skulle vilja lemna i andras händer: en rostig stålpenna, som tillhört August Blanche; en lock af Wilh. von Brauns hår och en — fidibus, som C. F. Dahlgren en gång fabricerat i ett gladt lag, men hvilken en beundrare till honom räddat undan brand och förstöring och som nu hamnat i hennes vörnadsfulla händer...

Auktionen fortgick i samma stil som den börjat. Bref eller autografer från nu lefvande skriftställare såldes till ett pris, varierande mellan 1 krona och — 10 öre. På somligas ropades icke alls. *Under* 10 öre fick ingenting säljas.

Den främmande damen kände rysningar och feber om hvartannat, men följde med allt lifligare intresse auktionens gång.

“Tänk om... om... ja, hvarför icke *hans* namn så väl som så många andras?” Var han icke, åtminstone i hennes ögon, en författare af hög rang, och att han redan varit död några år skulle ju göra några rader ifrån honom åtminstone begärligare än om han lefvat.

Åter hördes kommissariens stämma:

“Ett handbref från — — —”

Här nämdes ett namn som kom den främmande damen att hoppa högt upp...

“5 kronor?” frågade kommissarien.

“6 kronor!” ljöd en på samma gång svag och ångestfull stämma, och en darrande liten hand räcktes af den främmande damen till närmaste granne, för att bedja honom till kommissarien lemna penningarne och af honom mottaga brefvet, som minuten derefter hvilade i hennes ficka.

Hvad som sedermera utbjöds och inropades, visste den främmande icke. Lyckligtvis kom icke långt derefter hennes reskamrat, nästan i samma stund som den efterlängtdade boken uppropades. Båda vandrade derefter hem till "gumman," han ovanligt språksam, damen ovanligt tyst, och inom sig önskande blott ett: att på denna märkvärdiga dag skulle bli en afton, då hon ostörd kunde få draga sig tillbaka i sitt rum.

Och aftonen kom.

Damens lilla kammare var prydd som till en fest. På bordet stodo friska blommor och mellan dem sken klart lampan. Men innan den lyckliga egarinnan af brevet läste detta — kysste hon det, det var naturligt, ty det var ju *hans* stil, ehuru innehållet var afsedt för en annan, en person som hon ej kände. Och sedan hon kysst de kära skriftdragen, sjönk brevet ned i hennes knä för några sekunder, under hvilka de senaste tio åren af hennes lif stodo framför henne med dels ljuflig, dels pinsam klarhet. Hon mindes det ögonblick, då han, den unge skalden och författaren, som redan gjort sig ett ryktbart namn, plötsligt en dag stod framför henne der nere i landsorten i det hem, till hvilket hon kom då hon lemnade sin födelsestad. Hon kände ännu det öfverväldigande intryck hon erfor, då hans blixtrande bruna ögon fästades på henne, der hon djupt rodnande stod bakom de andra; hon såg vidare dessa ögon följa sig, först med förvåning sedan med intresse, sist med kärlek... ja, med kärlek, ty hon, den trefaldt lyckliga, hade för ett ögonblick hvilat vid hans bröst, hade kyssts af dessa läppar, som så ofta logo, och hört ord så ljufva, att icke en gång död och tid kunnat utplåna dem. Såg hon honom icke huru han med hennes hand i sin en gång stått vid den blommande hagtornshäcken, huru han höjt sitt vackra ansigte mot skyn och hviskat: "Se der en bild af skaldens lif! Än stilla och solbelyst; än mörkt och oroligt; än mjukt och afrundadt till sina konturer; än slitet i stycken och jagande i vidunderliga former genom öde rum... Så, o Alberta, är skaldens lif, så hans hela tillvaro. Vid sitt öde må han ej binda någon; men ser han på sin väg en blomma, hejdar han ett ögonblick sina steg, kysser henne och flyr; det är allt!"

Och så var han borta. Men minnet af denna herrliga sommar skulle följa henne genom lifvet. Ett par bref kommo, fulla af mystiska anspelningar om försakande kärlek, om ljufva minnen och om förhoppningar — i en annan värld... Så hade ytterligare ett år förgått, hvarunder hon en gång varit i sin hembygd. Erik Holm hade hållit ord: han hade upptagit den gamla frågan, till hennes stora ledsnad. Ack! Nu mindre än någonsin kunde hon bli hans, hon, med själen så full af dyra, outplånliga minnen!

Och så hade en dag det förfärliga, smärtfulla budskapet om den unge skaldens plötsliga bortgång kommit. Död, han så ung, så hoppfull, så full af lif och glöd!

Albertas sorg hade varit så mycket större, som hon måst dölja den för alla. I första ögonblicket kände hon sig nära att duka under, men snart kom henne till hjälp den tröstande vissheten, att han nu aldrig skulle bli någon annans.

Och så hade hon i många år betraktat sig som enka efter honom, det vill säga efter all lifvets ljus och glädje. Annu en gång hade Holm återkommit, och med större ledsnad än någonsin hade hon måst upprepa sitt afslag, med ledsnad ty han skulle finna henne afskyvärdt otacksam, så öm som han alla år varit mot hennes gamla föräldrar! Men han hade blott lett med en viss retfull förtröstan, tryckt hennes hand och yttrat: "du är icke botad ännu, Alberta, men du skall bli det. Då återkommer jag ännu en gång, den sista, för att fira den hederliga prosans seger öfver det barnsliga, poetiska svärmeriet." Ack aldrig skulle denna seger firas, det kände Alberta nu lifvigare än annars, då hon i sina händer höll liksom en kär hälsning från den döde.

Med skälfvande händer uppvek hon brefvet och läste der bland en hel hop ganska vanligt »slarf» följande oväntade utgjutelse:

"Du frågar, hvarmed jag roar mig nere på bondlandet. En poet, min bror, har sällan riktigt tråkigt, tack vare det rosenfärgade glas en mild fé satt för hans öga vid hans födelse. Här är en liten svärmisk guvernant med en icke vanlig skönhet, och för henne klappar för närvarande mitt hjerta. En vanlig människa

skulle anse henne litet tafatt, litet pjoskig, litet tokig till och med. Jag deremot finner henne endast tillbakadragen, maiv och oskuldsfullt landtlig. Jag skall kyssa henne — och glömma henne, alldeles som vi poeter göra och som vårbäcken, vår vackra förebild, gör med blommorna. Med hvilken rörande pietet hon talar om allt hvad literatörer och poeter heter (hon skulle se oss i vårt djupa hvardagslag...), och huru underbart vackert hennes ögon höjdes mot mig till tack för trenne presenter, med hvilka jag en dag lyckliggjorde henne: en »stålpena, som tillhört vännen Blanche» (hvilket är möjligt, men hvilken jag fann på botten af min papperskorg), en »hårlock af W. von Braun» (tagen bak örat på min gamla pudel Apollo) och en »fidibus af C. F. Dahlgren» (som aldrig, mig veterligt, snott ihop sådana). Allvar taladt: det var skamligt gjordt, och jag hade ordet på tungan att säga: "kasta bort alltsammans, kasta det i ansigtet på mig, bedragaren!" Men så var hon så utsägligt vacker — och jag så feg, att det blef osagdt. Hvad de äro rörande, de der små tokorna, som beundra oss, som vore vi halfgudar, och som mången gång för några meningslösa ord af oss kasta bort en reel, hederlig lycka! Det är den gamla historien om malen och ljustet. Men nej: jag vill icke tänka på henne mer i dag, den lilla näpna ungen. Till hustru skulle jag ej vilja ha henne för allt i världen..."

Följande morgon fans Alberta af sina reskamrater, hennes elevs föräldrar, yrande och i full feber. Lampan stod ännu osande på bordet, och öfver den hvita duken äfvensom öfver de friska blommorna lågo kringströdda bitar af brändt papper, stoftet af hennes jordade illusioner.

"Hon blir ett geni, vår lilla Alba, sannerligen blir hon icke det," sade med fadersstolthet den hederlige Erik Holm till sin fru några år härefter. "Er sådan vers af ett åtta års barn!"

"Låt oss icke uppmuntra henne med ett enda ord, min vän," bad Alberta med en flyktig rodnad. "Jag skref likadan vers som hon vid hennes ålder och blef intet geni för det, utan blott en svärmisk toka, som behöfde tio långa

år för att bli botad. Vår dotter skall med Guds hjälp bli en klok och praktisk människa; sådana behövas i världen.“

“Men poesien är dock en herrlig sak, när den sitter i hjertats djup som hos dig, och endast träder fram för att adla och försköna hvardagslivet. Jag ville ej att du skulle vara en blott och bart »hushållsmänniska» för aldrig det. Ditt vackra sätt att uttrycka dig; dina smakfulla anordningar i ditt hem; dina blomgrupper...“

“Se så, min vän, jag märker att vi bytt om roller. Det är nu du, som står på poesiens sida och jag på prosans.“

“Men när vi räcka hvarandra handen, som nu, blir det jämnvigt i förhållandena. Jag sade ju alltid att vi skulle blifva lyckliga!“

Då herrskapet Petterssons skulle gå
på silfverbröllop.

Familjescen i en akt.

HERR PETERSSON (*går upp och ned på golvet med lifliga steg och ett papper i handen, mumlande någonting otydligt, medan nattrocksnörena släpa efter honom och han gång efter annan träder fingrarna genom tupéen*).

FRU PETERSSON (*med två smala, hårdt flätade piskor i pannan tittar in genom mannens dörr*): Nu kanske du skulle börja kläda dig!

HERRN: För tidigt, kära du, alldeles för tidigt; man skall väl inte pinas mer än man behöfver heller!

FRUN: Men tänk om vi komma för sent! Klockan är redan sex, och vi äro bjudna klockan sju.

HERRN: Det kan man inte se på *dig*: hornen sitta ju ännu kvar orubbade...

FRUN: Middagen, min vän, och så flickornas toalett — allt det der tar tid!

HERRN: Nå än talet då — du tror väl att det skrifer sig sjelf? Fy tusan hvad jag svettats, innan jag fått ihop det; men nu tror jag verkligen också att...

FRUN: Säkert, min vän, är det utmärkt; men kläd dig nu bara för all del!

HERRN: Jag tror särskildt att hvad frasernas rundning beträffar...

FRUN: Jag satte kil i byxorna bak, som du bad om, men hofvera dig i alla fall inte för mycket; du börjar bli fet.

HERRN: Det är bra. — Vänta nu ett ögonblick, och hör!

FRUN: Men vi komma bestämdt för se...

HEREN: Schyt! — »Mitt herrskap!»

FRUN (*öppnar dörren till köket*): Håll eld under rakvattnet, Stina!

HERRN: — »På en dag, sådan som denna, då det förflutnas bilder...

STINA (*sticker in hufvudet*): Det är en herre som vill tala vid herrn!

HERRN: Bed honom dra — bed honom vänta! — — »då det förflutnas bilder, likt bevingade genier, sänka sig mot och sammansmälta med nuets horisont (nuets horisont — ett sådant uttryck hittar inte hvem som helst på!); då ett fjerdedels sekels oblandad lycka...

FRUN: Men, Gud bevars, Pettersson, hela sta'n vet att de lefvat som hund och katt!

HERRN: Inte kan man sätta *det* i talet? Och då nu ett tal skall hållas, och då det är *jag* som...

FRUN: Nå ja, skynda dig bara! Du kan ju klä' dig medan du läser.

HERRN: Jag hade klädt mig för länge sedan, om bara jag haft mina tillbehör här, men som vanligt är ingenting i ordning — — — »då ett fjerdedels sekels oblandad lycka fyllt de hjertan, hvilka en gång med bäfvan inför Hymens altare (har du tagit byxorna hit in? — Skönt!) Hymens altare svuro hvarandra en helig trohetsed...

FRUN: Men jag bedyrar dig, min lilla gubbe, att det icke går an!

HERRN: Hvad för slag? Går det icke an? Äro de icke lagligt vigda? Kan du bevisa motsatsen? Vet hvad du säger, menniska!

FRUN: Åh nej, jag menar att det icke går an att vi vänta längre. Vid en sådan högtid måste man vara precis. Och tänk! Det *kan* ju hända att någon annan af gästerna faller på den idéen att hålla något tal *före* supéen, och då står du der med ditt — du måste höra dig för så fint, Pettersson!

HERRN: En sådan dumdristighet kan väl inte gerna tänkas. Jag vet att man särskildt för detta fall räknat på mig; men du är inte intresserad, det är alltihop.

FRUN: Kors, lilla gubben, så du talar! Jag icke intresserad! Jag vet bestämdt att när du kommer derhän i afton, dunkar mitt hjerta så det hörs genom klädningen. ... De här stöflarne, kära gubben! Jag har satt fram dem här!

HERRN: Det var kuriöst — nyss såg jag inte till dem fast jag sökte. De ha kommit in sedan, det är jag säker på.

FRUN: Nu går jag in och klär mig; det är på tiden; skulle du behöfva någonting, så ropa!

HERRN: Liksom jag inte brukade hjälpa mig själf! Laga bara att *ni* bli färdiga derinne, så man slipper vänta på er i sista minuten som vanligt! Jag känner er, jag. Innan hornen bli nedtagna ur pannan och lockarne friserade, och ... så min själ gick hon icke, utan att svara ett ord; det var märkvärdigt, men hon hade brådt, skall jag säga ... (*Rakar sig; tar på sig stöflarne, rifver i klädhögarne på stolar och soffhörn, svär och mullrar samt utbrister slutligen med thordönsstämma*): Lotta!

FRUN (*tittar i dörren*) Hvad står på?

HERRN: Du sa ju att byxorna voro härinne; inte kan jag se till dem!

FRUN: De hänga ju der!

HERRN: Man skall ha kattögon för att se dem i den kroken. Nå än veckskjortan och hvita västen då? Jag har sökt likt och olik...

FRUN: Ja det syns minsann! (*Slår ihop händerna*). Nå så sant jag lefver, har inte det otäcka kräket Medor lagt sig på alltihop!

HERRN: Nå, hvem har släppt in honom om inte du! Slå honom inte — var så god! Inte kan man begära att en osjälig hundvalp...

FRUN (*tar fram annat linne ur lådan*): Se här en annan skjorta, och skynda dig nu; klockan är tre qvart på sju! (*går.*)

HERRN (*ropar efter henne*): skynda dig själf, bara! Jag är färdig inom tio minuter.

HERRN (*efter en stund*): Lotta!

RÖST FRÅN SIDORUMMET: Söta pappa, låt mamma få åtminstone tio minuter att kläda sig på!

FRUN (*i dörren*): Hvad är det nu igen, kära gubben!

HERRN: Hvad det är? Jag kan väl inte be pigan knyta halsduksrosetten heller! Se här --- men stryp mig inte! Jag kan inte lida de nymodiga, färdiggjorda rosettvipparne; det är bara slarf. Hvar tusan är fracken?

FRUN: Der kära gubbe? Du vet ju att jag alltid hänger dina kläder på samma ställe.

HERRN: Och ändå får jag söka dem på femton olika håll!

FRUN: Du är distraït, min vän!

HERRN: Tag hit »vasen» — den måtte väl inte Medor vågat sig på!

FRUN: Se här! Jag sade dig ju att jag lagt den på chiffoniern.

HERRN: Nå, ändtligen dagas det! Men *du* — hur ser du ut! Tänk, människa, att det är oförsvarligt att du inte hunnit kläda dig än! Det gick som jag sade: jag är pin färdig, innan ni fått på er skorna. Jo, den som skall ha fruntimmer i släptåg, den vet att han lefver!

FRUN: Men, kära lilla gubben, jag har ju ideligen fått springa och passa upp dig!

HERRN: Vet jag visst! Vasen och halsduken, det var en hop!

FRUN: Och byxorna och stöflarne och veckskjortan och hvita västen och...

HERRN: Förarga mig inte, Lotta! (*Ser på klockan*) Icke ett grand mer än tio minuter väntar jag — kom det ihåg! Sitter människan qvar ute i salen? Jaså. Då går jag ditut och talar med honom, och se'n går jag, antingen ni ä' färdiga eller ej.

FRUN (*går.*)

HERRN: Lotta — Lotta!

FRUN (*återkommer*): Nej, men gubben, nu är du för svår!

HERRN: Du glömde ju fylla i dosan — nå, det är väl inte så farligt; jag kan väl inte sjelf tänka på allting heller!

(*Frun går ut till sina döttrar; herrn till den främmande i salen — 10 minuters paus. Derefter höres båda herrarnes "ödmjuka tjenare"; och så läses salsdörren efter den bortgångne. Herr Pettersson går tillbaka in i sitt rum, letar på chiffoniern,*

i fönsterkarmen, på skrifbordet, på stolarne, under stolarne, svär "som en turk" och skriker slutligen med en röst, som dånar genom hela huset): Lotta! Stina! Lotta!

FRUN och STINA (*rusa in*): Hvad i all världen står på?

HERRN (*ursinnig*): Talet — hvem tusan har tagit talet, som jag nyss hade i handen!

FRUN: Kors, lilla gubben, inte vet jag. Du har kanske låst in det eller stoppat det på dig?

HERRN (*stampande*): Nej, säger jag, och tusen gånger nej! Jag hade det i handen nyss innan jag gick ut; det var viket i fyra delar; ett tjockt, hvitt pappar. Hin besitta att man aldrig kan få ha någonting i fred för de välsignade kvinnfolken!

FRUN: Men, lilla gubben, det har ju ingen människa varit inne medan du var ute!

HERRN: Försvara er bara, det är er så likt! Ni ha varit här, säger jag, ty papperet fanns när jag gick ut i salen, och nu är det borta.

FRUN (*lyssnar och böjer sig hastigt ned vid soffgafveln*): O, himmel!

HERRN: Hvad himlar du dig efter? Fins det under soffan, så tag hit det!

FRUN (*ängestfullt*): Medor!

HERRN (*böjer sig ned och finner talet söndertuggadt, samt ser Medor draga sig längst in under soffan med svansen mellan benen.*):

Nå så måtte då alla . . . Käppen — släpp mig, säger jag — tag hit käppen på minuten; jag skall slå ihjäl den sakramenskade hundrackan!

FRUN: För allt i världen, kära gubben, inte kan du begära att en osjälig hundvalp . . .

HERRN: Ut, ut, eller jag svarar för ingenting — mitt sköna, mitt präktiga tal! Men jag skall . . .

FRUN och STINA *skynda förskräckta mot dörren. Medor passar på tillfället, tar ett långt skutt öfver sin matmors vackra släp och hinner nätt och jemt öfver tröskeln, då husbondens käpp smäller mot den låsta dörren. Medor ger till ett glädjeskall; frun slår förtviflad ihop händerna, Stina skrattar tyst i sin själ och ridån faller.*

Första snön.

1.

Djupt inne i skogen låg det lilla hemmet, som i trädets gömma ett fågelnäste. Om sommaren var der herrligt utanför, när violerna doftade och granarne buro ljusgröna toppar; när bergsbäckar dansade i ungdomsyra och höga furor hviskade om hvad de skådat af världen omkring sig, samt när de tätare grenarne stundom prasslade till vid det att en fogel sköt in i sitt vaggande, ljusgröna bo, öfver hvilket solen föll med dämpad glans.

Modren satt då med sin spinnrock vid stugans dörr; den minsta lilla tumlade om vid hennes fot, smått bannad ibland och ännu oftare smekt, ehuru det satt odygd i de knubbiga fingrarne, som ej kunde låta bli rockhjulet.

Längre bort lekte de båda äldsta barnen. Det var Herman, som med hög visdom, inhemtad under en ambulatorisk skolmästare, försökte lära sin femåriga lilla syster a-b-c-bokens mysterier samt derjemte ur egen fatabur gaf henne råd huru hon sig förhålla månne när hon komme ut i den vida världen och huru hon hemma skulle akta sig för skogsrået, bergakungen och andra farligheter, som ett enfaldigt litet bondbarn kan råka ut för.

Lilla Annas ögon blefvo runda af rädsla och förvåning.

“Det finnes tre farliga saker,” påstod Herman, “skogsrået, bergakungen och världen, men kan en bara fader vår gör det ingenting.”

Anna, som ej var riktigt säker på sig i det fallet, kände en rysning och frågade hviskande:

“Har du sett skogsrået?”

“Nej, men Elsas Calle har sett det, och han säger att det ser ut alldeles som en fager jungfru med långt hår och glänsande ögon men — bak är det ihåligt.”

“Hu då!” sade Anna och kände efter på sin egen lilla kjol om sprundet gick ihop. “Är världen också ihåligt bak?” frågade hon oskyldigt.

“Verlden, kära Anna, det är någonting helt annat.”

“Hvad då?”

“En förtärlig hop människor, många flera än som äro i Hareby kyrka om söndagarne — jäså det är sant, du har aldrig varit der... men tänk dig om alla ängsdunnen der borta i en hast finge människohamn och började springa och snurra om hvarandra, så vore det likasom verlden. Förstår du?”

“Ne-ej! skulle verlden inte vara mer än några ängsdun?”

“Du är så dum, så...”

“Men hon är nog ihålig ändå, den der verlden,” envisades Anna, “för mors syring som är så liten, är också ihålig. Hu så styggt! men hon kan väl inte ta mig när jag håller fast i mor heller?”

“Det nyttar inte stort att tala med dig om sådana saker,” menade Herman litet öfverlägset, “men när du bara kan läsa riktigt en gång, skall du få läsa om verlden, om hur farlig hon är och — hur rolig; jag vill ut i verlden jag.”

“Men hon tar dig, den otäckan,” utropade lilla Anna, i det tårarne störtade utför de runda kinderna. “Du får inte låta henne ta dig, Herman, jag springer till mor och talar om det!”

“Tror du mor är rädd för verlden! Stora människor som frukta Gud har verlden ingen makt öfver. Men jag måste ut i verlden, ty annars blir jag aldrig karl. När jag sedan blir rik och mäktig, skall mor inte behöfva spinna och inte gråta heller, fast far är död, för jag skall försörja er allihop, och du skall få en klädning af silfver-skir, liksom prinsessan i sagan.”

“Det vill jag inte ha,” förklarade Anna, “för då får jag inte trilla mig i backarne.”

“Du vill nog ha den, bara du får se den... och så skall du få en riktig guldkrona.”

“Kan en slå kullerbytta med krona på sig?”

“Ja vars, det går som en dans,” försäkrade Herman, fast han aldrig läst ett ord historia.

“Då vill jag ha en,” bestämde sig Anna. “Men du får inte gå ifrån mig nu, inte förr än du blir stor, för då har jag ingen att leka med.”

“Än kissen och lilla Karin?”

“De förstå ju inte hvad jag säger, och ingenting säga de sjelfva. Nej, du skall bli kvar, och så lägga vi bort boken och rita ett hus.”

“Nå ja!” Och Herman smälde till bokpermen om den privilegierade tuppen, så att Anna uppgaf ett högt rop, eftersom det enda hon aktade i a-b-c-boken var just tuppen, hvilken, alla naturlagar till trots, någon gång värpte sockergryn åt henne.

Och så ilade de båda barnen till en väldig björk, i hvars hvita stam Herman förut dels ritat, dels med sin högsta jordiska skatt — fällknifven — skurit åtskilliga konstiga figurer. Der satt skolmästaren öfverst med lineal i handen och der skymtade man profiler och “facor” af lurfviga bondpojkar, Hermans kamrater, samt för öfrigt hus och träd, gubbar och skalbaggar, höns och fjärlar, kaffekoppar och smågrisar, allt i en syskonlik sämja. Det var barnens album, deras stora förtjusning. När mor någon gång ditkallades för att afgifva sitt omdöme, log hon blott och klappade den lilla konstnären på hufvudet. Till våren skulle han i alla fall vakta svin hos den mäktige nämndemannen i Boarp och blifva en ordentlig menniska; hvad gjorde det då att han roade sig litet förut!

Så förfliöt den ljufva, herrliga sommaren. Hösten kom, och med den sjukdom, sorg och bekymmer i enkans stuga. Under denna tid hade så småningom den ena möbeln och småsaken måst afyttras efter den andra, och ännu var modren oförmögen till arbete. Med förtviflan tänkte hon på att om ingen gynsam förändring inträffade, skulle hon bli tvungen att långt före våren släppa ut sin gosse i verlden.

Naturen var under allt detta i öfverensstämmelse med enkans sinnelag. Tunga hängde höstdimmorna öfver träden; de sista rödgula bladen hade längesedan fallit och hvarje blomma aftagit sin krona för att bäddas i mull. Mörka skyar tågade öfver fästet, och ett fint duggregn

föll öfver gulnade fält och ängar, från hvilka då och då en skriande kråka flög upp med tunga vingslag. De mörka nakna trädgrenarne skälfdde vid stormens famntag, och genom hela naturen gick en suck af oändligt vemod.

Äfven Herman tycktes tyst och nästan grubblande, och Anna gret öfver att han nu så sällan lekte med henne, samt började vända sin håg till katten, som med en om svansen bunden papperslapp gjorde åtskilliga lustiga krum-språng och vida satte sig öfver sorger, bekymmer och dålig väderlek.

Men med ens klarnade det till i Hermans blick, som om en tanke blifvit fullmogen i hans inre. Han visste nu två saker med bestämdhet: att de voro för många i den lilla stugan och att han ville hålla reda på nämndemännens svin. Och blott man har en sak riktigt klar för sig blir man som en annan människa. Gång, röst, åtbörder — allt förändras och vitnar om att handlingens stund är nära. Så med Herman! i sjelfva ljudet af hans träskor då han kom eller gick, i hans sätt att lyfta klinkan på dörren, röjde sig något som ej funnits hos honom förut, och modern såg på honom med både undran och förvåning.

En morgon, då stugans invånare slogo upp ögat, mötte dem en glad anblick. Det lilla fönstret spridde en klar dager i stugan, och utanför föll snön i stora, mjuka flingor — *den första snön!*

Om den skulle kunna skrivas volymer. Huru ha vi ej alla som barn med glänsande blickar och höga jubelrop helsat den välkommen och följt med blicken flingorna i deras luftiga dans mot jorden — och förgängelsen! Huru var den oss icke ofta sedan blott en likduk öfver jordade förhoppningar, ett kyligt minne öfver varma, flyktade fröjder! En snöflinga — ett människolif: några ögonblicks yrande dans i högre, friare rymder, ett sakta nedfallande och — en död i tårar.

I den lilla stugan blef det lif och rörelse. Halfklädda rusade de små till fönstret, mot hvars rutor de tryckte sina runda ansigten, för att riktigt kunna se. O, så herrligt! Öfver hvarje trädgren hängde en fäll af snömajestätets fläckfria hermelinsmantel; öfver hela marken var den hvita, mjuka mattan utbredd, och alltjemt dansade millioner skimrande snöstjerner omkring deruppe, för att nästa ögonblick ljudlöst falla till jorden och efterträdas af andra.

Det blef ett jubel! Lilla Anna skrek högt i glädje, och Hermans öga glänste vid det han för systemen utpekade huru igensnöad den lilla skogsstigen redan var. Det skulle vara stort att ändå kunna leta sig fram mellan snötyngha grenar och höga klippstycken och finna sin väg.

“Och bli tagen af skogsrädet och bergskungen,” ifylde Anna.

“Nej du, inte när man kan “Fader vår“, hörde du ju att jag sade. Nu skall jag emellertid leta fram vår gamla kälke i dag, så skall du få åka lika ståtligt som drottningen, bara du aktar träskorna, så att de inte flyga af när det bär utför backarne.“

Hela denna dag var Anna så lycklig! Allt hvad hon bad Herman om, gjorde han. De hade åkt utför berg och backar; en prydlig snögubbe med ögon, mun och näsa af kol stod tätt utanför stugan som en hedersvakt och grinade; mors spinnrock och gamla träpall hade blifvit lagade, och hennes hand hade smekande strukit öfver Hermans lockiga hufvud. Sjelfva lillan fick på qvällen sitta i den upp- och nedvända pallen om hvars båda “framben“ var knutet ett segelgarn, med hvilket hela karossen drogs af Herman öfver det knaggliga golfvet. Nej, sådan hade han aldrig varit! Lilla Anna hängde efter honom som en kardborre i hvar vrå, och när hon äntligen, trött och lycklig, somnade om qvällen i hans famn, lade hon ännu i sömnen smekande armen om hans hals.

Vid midnatt var det tyst i den lilla stugan. Modren hvilade bredvid den minsta lilla, och Anna och Herman som vanligt för sig sjelfva. Utifrån skogen hördes intet ljud. Det hade upphört att snöa och i stället börjat frysa litet. Från den mörka vinterhimlen nedblickade stjernorna stilla, och de höga träden stodo der orörliga i sina hvita mantlar.

Då smög sig Herman sakta från Annas sida. Vid den rörelse hon dervid gjorde, stod hans hjerta nästan stilla af bäfvan. Men nej! hon vaknade icke. Tyst smög han öfver golfvet bort till modrens bädd. Äfven der sofvo de djupt. Hastigt klädde han sig, tog ur västfickan en blyertsenna och en skrynklig pappersbit och gick bort till fönsterkarmen samt skref der vid stjernljuset med ojemna och kantiga bokstäfver några rader. Nu fullbordade han yt-

terligare sin klädsel, plockade ned sina få tillhörigheter i ett litet knyte och satte sig derefter på pallen samt gömde för några minuter ansigtet i sina händer.

Om den fattige gossen kunnat gifva form åt de tankar och känslor, som nu strömmade in på honom, skulle det blifvit ett helt poem, men han kunde det icke. Öfver hans läppar kom intet ljud. Men han blef dock förstådd och tröstad af den som ser till hjertat. Då han reste sig, runno visserligen ett par tårar öfver kinden, men i hans öga lyste mod och beslutsamhet.

Nu gick han bort till lilla Anna. Han stod en stund och såg på sin kära lekkamrat, tills han ej kunde se mera för tårar. Han vågade ej smeka de ljusa lockarne af fruktan att väcka henne, utan lade blott tyst på örngottskudden såsom en vängåfva — sin fällknif, sin högsta skatt.

Derefter gick han till modren, som låg der med lillan i sin famn, så vacker och mild till påseende som Guds moder på altartaflan i kyrkan. Härnedladehandet lilla brefvet som skulle förkunna henne den svåra skilsmessan — och den stora barnsliga kärleken. Bredvid lillan lade han slutligen den enda läckerhet han egde, ett skrumpet äpple, som han fått en gång af ena prestmamselln i byn — och så var hans gåfvoförråd slut. Vid modrens säng

sjönk han ned på knä och hvilade pannan mot den hårda kanten. O hur gerna hade han ej velat störta sig i hennes famn och säga hvad han skrivit på det lilla papperet, att han *måste* gå ut i världen för att minska modrens brödbekymmer och undgå det ödet att bli vallpojke. Men han vågade ej. Han skulle då blifvit kvarhållen och allt hade varit förbi.

Slutligen reste han sig, kastade ännu en sista afskedsblick öfver den lilla stugan, sin barndomsverld, lyfte tyst på klinkan och trädde ut under Guds stjernströdda himmel. Åtskilliga gånger vände han sig tillbaka för att ännu en gång se konturerna af hemmet, men dessa blefvo mer och mer otydliga och försvunno slutligen alldeles vid en krökning af skogsstigen. Hittills hade stegen varit ojemna och dröjande, men efter en stunds uppehåll, hvarunder de sista tårarne aftorkades mot tröjärmen, blefvo de fasta och stadiga och gåfvo ett nästan glädtigt återljud mot den gni-strande, frusna marken.

När den sena vintersolen med blekrödt skimmer föll öfver de snötäckta bergstopparne kring Hermans barndomshem, var han sjelf långt utom dess område.

2.

“Som jag säger,” läspade en elegant flaneur, i det han fastare tilltryckte sin pincenez och placerade den lätta promenadkäppen under armen; “mitt intresse minskades betydligt efter denna löjliga scen.”

“Då var det väl ej särdeles stort från början,” förmodade eleganten n:o 2 och blickade likgiltigt öfver de förenade Rhen- och Düsselvågorna, som glänste i skimret af en praktfull solnedgång.

“Åh, skyhögt, skyhögt!” försäkrade den liflige vännen, “men tänk dig en sådan fatal händelse (du hörde visst icke riktigt på mig nyss). Jag armbågar mig fram på utställningen, som vanligt...”

“I konstens intresse...”

“Naturligtvis... Man bör dessutom alltid besöka sådana platser på en dag, då allmänheten der är »mångtalig»; det erbjuder sig då en rik omvexling...”

“Af vackra ansigten.”

“Och fula äfven. Nå, som jag säger: jag armbågar mig fram och blickar omkring mig med intresse. Då ser jag en underbar syn: någonting midt emellan qvinna och elfva: gyllne lockar, ett par strålande blå ögon; en fin profil; en mun, som — ah, min vän! det finnes bestämdt icke en sådan till i verlden! Figuren sylfdisk, men kläd-seln tyvärr en — kammarjungfrus, om jag icke misstar mig allt för mycket.”

“Tyvärr?”

“Ja, tyvärr, ty denna midja egde rätt att bära skönhetsbältet. Nå, huru som helst: Medan hon betraktade taforna, betraktade jag henne med denna ihärdiga beundran, som hos den blyga framkallar rodnad, hos koketten triumf och hos den stolta en genblick, full af förakt (jag har erfarit alla tre sorterna). Slutligen kunde hon ej undgå att märka mig. Mitt hjerta slog, der jag nu stod insvept i den fulla glansen af hennes strålblick...”

“Nå?”

“Ah! Hon såg, uppriktigt sagdt, mer förvånad än förtjust ut.”

“Och vände dig ryggen?”

“Någonting ditåt. Men som jag sett att man icke alltid fortsätter att vända ryggen till, fast man börjar dermed, fann jag alltjemt ett nöje i att betrakta samma taf-lor som hon. Jag märkte snart att hon icke var djupare intresserad af de gamle mästarne. Dröjde hon någonstä-des, var det vid de välsignade »genretaforna», enkom till-skapade för att slå an på känslösamt folk. Nå, bäst vi på detta sätt fortsätta rondan, kommer hon till ett kludderi, som jag skulle velat genomborra med dobbskon af min käpp, eftersom det lyckades tilldraga sig hela hennes upp-märksamhet. För resten var det bra nog utfördt, det måste jag medgifva.”

“Och förestälde? Jag mins verkligen icke om du nämde det.”

“Var det ej som jag sade, du likgiltiga menniska! Det var i mitt tycke ett högst enfaldigt motiv för en tafla; interiör af en bondstuga; en käring med en unge på armen; ett par andra dylika uppkrupna vid ett fönster för att åse ett snöfall; ett kattkräk som lapade ur en skål — ofantligt sött alltsammans. Jag kan inte lida »interiörer».

“Nej, du har alltid haft smak för det mera ytliga.”
 “Skall det vara pikant, mon chér? Nå, huru som helst, den som hade smak för interiörer var emellertid min sköna, som, då hon stannade framför nämnde konstverk, fick i sitt ansigte ett uttryck så sublimt, att jag velat falla ned på mina bara knän och tillbedja henne.

Samma lust tycktes emellertid ha vaknat hos en annan manlig individ, som jag nu först märkte betraktade flickan med ett oförskämdt intresse.

»O min Gud!» utropade svagt, men musikaliskt min sköna okända och betraktade sudderiet med alltjemt stigande känsla och sammanknäpta händer, fullkomligt glömsk af folkhopen omkring sig.

Just som jag ämnade störta fram och erbjuda min famn, i fall hon tänkte svimma, lyfte det odjuret — jag menar *han*, naturligtvis — af sig hatten och hviskade med tonerna af en *piccola* flöjt: — Taflan synes ha den lyekan att behaga er?

Min sköna vände för en sekund sina »himlar» emot den lymmeln, som i likhet med taflan verkligen syntes slå an på henne, och hon svarade:

»Om den behagar mig! Ack, min herre! den framställer ett barndomsminne, den återkallar en dag, som jag aldrig skall glömma. Endast *en* kan ha målat denna tafla, och jag ville ge allt hvad jag eger för att återfinna honom!»

Tårarne störtade ut för hennes kinder och hon stack sin lilla behandskade hand i fickan efter näsduken. Vid det hon drog upp den med någon häftighet, föll något föremål till golvet. Den okände förekom mig äfven nu och tog upp — vill du tro mig eller icke — en *fällknif*, sådana bondpojkarne hemma i Sverige begagna . . .

Nu var det främlingens tur att bli märkvärdig. Han betraktade den otäcka tingesten som om det varit en ädelsten, hans hand darrade och hans röst likaså, då han fattade den unga flickans arm och skrek — ja, han skrek verkligen, den babianen:

»Himmelens Gud! Hvarifrån har ni fått denna knif?»

Jag slår vad att människorna tänkte det skulle bli fråga om en tjufhistoria; sjelf visste jag icke hvad jag skulle tro.

»Af... af...» stammade flickan och betraktade allt mera uppmärksamt den unge mannen.

»Af?» frågade denne och närmade sig min sköna okända mer och mer.

Hvad hon svarade, hörde jag ej, ty en matrona trampade mig i samma ögonblick på foten, så att jag sjelf uppgaf ett rop, men detta öfverröstades af tvenne andra:

»Anna!»

»Herman!»

Och så lågo de i hvarandras armar. Tvenne älskande med en fällknif till föreningslänk — farväl, hvarje skytt af poesi! Jag rusade ut och tror att jag satte händerna för ögonen — men hennes skönhet kan jag aldrig glömma.“

”Ätminstone icke på åtta dagar,“ förmodade vännen. ”Men se der! Ser du ej det blonda fruntimret derborta. Det kan vara någonting att tala om; maken till skönhet såg jag aldrig. Ser du ej der — vid andra sidan bron — vid det grå huset?“

”Hvar — hvar? Ah, hvad ser jag! Det är *hon*, *hon* och ingen annan, och vid *hans* arm! Och nu gå de in tillsammans!... Slå ned hatten öfver mina ögon, min bror, jag vill icke se denna världens elände!“

I »det grå huset», högt uppe under takresningen, sitta emellertid tvenne lyckliga menniskor med hand i hand och öga blickande i öga.

”Och du säger att mina små brefflappar gjort mor glad?“ frågade ynglingen.

”Ack, Herman, du kan inte tro en sådan högtid det var då de kommo. Och alltid fans någon liten summa i dem; Gud vet huru du kunde det! och alltid skref du att du hade det bra, men väntade att få det bättre, och ej ville komma hem förr än då.“

”Och mors hår är hvitt, säger du?“

”Som den första snön vi en gång beundrade genom stugfönstret, du mins. Men hon ser lika god och mild ut, och hennes ansigte är lika ungt ändå. När vill du komma hem, Herman?“

”När jag blir ryktbar.“

”Du är äregirig.“

“Det är för mors skull.”

“Ack, för henne är du alltid stor nog och kär nog sedan! Om du stode i trasor utanför hennes dörr, vore hennes famn vidöppen ändå.”

“Men jag vill vara rik när jag kommer; jag har lofvat det,” säger Herman till hälften gladt, till hälften vemodigt.

“Mor har det mycket bättre nu, sedan vi båda äro borta. Jag skickar hem litet hvad jag kan.”

“Och du säger att du gaf dig hit ut bara för att få reda på mig?”

“Ja... det vill säga... Ser du, sedan grefvens derhemma tog mig som frökenpiga efter mors sista svåra sjukdom, då du redan var borta, kunde jag ej få den tanken ur mitt hufvud. Jag fick läsa litet på lediga stunder för frökens guvernant, tyska i synnerhet, och så... så...”

“Hvad så?”

“Jo, det var så, att Elsas Calle, som skötte torpet åt mor, ville ha mig till hustru.”

“Och du ville inte?”

“Jag kunde inte, Herman. Och att äkta en meniska, som man ej håller kär af hjertat, är synd.”

“Amen,” säger Herman tankfullt.

“Och se'n jag kom hit — jag har endast varit här 14 dagar, som du vet — har jag frågat så många jag träffat efter dig, men ingen visste något.”

“Och du kunde fått fråga i evighet, ser du min lilla syster, ty jag — har bytt om namn.”

“Och hvarför det, Herman? Var ej fars gamla hederliga namn dig nog?”

“Jag ville ha ett konstnärsnamn, så att ni derhemma inte skulle få veta af mig, förr än jag var fullfärdig.”

“Och har du ej rykte, stort rykte redan under detta främmande namn, kära Herman? Den der tafian...”

“Man har börjat fästa uppmärksamheten vid mig, det är allt. Tafian ställes ut först i går; jag vet ej ännu hur pass hon kommer att slå an.”

“Åh, hon kommer att väcka stort uppseende, det är ej möjligt annat,” säger Anna leende. “En sådan vacker familjegrupp! Och så kommer en rik engelsman och betalar en stor summa för henne.”

“Ack, att så vore! Då blefve jag lycklig, ty — jag kunde resa.“

“Du är då icke lycklig redan! Ja, jag ser det nu först; i ditt ansigte ligger ett drag af svårmod, som ej fans der då du var barn. Ack, Herman! Kanske har du någon sorg. Förtro den då åt mig; kan jag ej mera, kan jag åtminstone gråta med dig.“

“Nåväl, Anna, du har rätt. Jag har en sorg. Jag älskar — och älskar hopplöst, vet du hvad det vill säga?“

“Nej,“ hviskar Anna med tårfyllda ögon, “jag vet det ej, men det måste vara mycket svårt; men hur är det möjligt att icke älska dig!“

“Jag nämde för dig, Anna, om min välgörare, den rike gamle tysken, som träffade mig på landsvägen, halft uthungrad och förfrusen, som behöll mig hos sig, i början som ett slags betjentpojke, sedan som kamrat och lässällskap åt sin egen son. Du förstår hvad jag är skyldig denne ädle gubbe. Nåväl! Sedan ett år vistas hos honom hans unga brorsdotter, skön, rik, firad, stolt — det är henne den fattige konstnären älskar. Hon är den gamles bästa skatt, den han bestämt åt sin egen son — tycker du icke det anstår mig att gå denne i vägen, söka vinna hennes hjerta och krossa den gamles?“

“Det vore lågt; så kan du ej handla, Herman.“

“Nej, jag kan det icke, och likväl älskar jag henne så, att hon uppfyller hela min själ. Men ännu har hon, hoppas jag, ingen aning derom. Med hela makten af min vilja söker jag beherska mig. Uteblifva från min välgörares hem kan jag icke; jag *tvingas* att se henne, och det är att insupa droppe för droppe det ljufliga gift, som dock en gång skall döda mig. Ack, Anna, du frågade en gång i din oskuld om verlden var ihålig; nu kan jag säga dig, hon *är* det.

Men — jag talar alldeles för mycket om mig sjelf och mina sorger. Jag skall, hoppas jag, snart vara på väg till den »eviga staden» — se ej så förskräckt ut! — jag menar Rom. Måhända skall konsten till någon del hela de sår kärleken slagit.

Nu skola vi tala litet om dig. Du säger att du kommit hit som kammarjungfru på rekommendation af grefvens derhemma. Men ännu har du icke ens sagt mig hvad ditt nya herrskap heter. Men sådana äro vi män; först och sist tala vi om oss sjelfva.“

“Jag skall tala om allt sedermera,” säger Anna drömmande, “men jag kan ej slita mina tankar ifrån det du påstår jag en gång frågat om, nämligen om världens ihållighet. Ja, ihållig måste hon vara. Jag har nu bara varit fjorton dagar hos min unga matmor, som är rik, skön och ung och som således borde vara lycklig, men — som icke är det. Hur hon är i salongen, vare sig hemma eller borta, vet jag ej; der är icke min plats. Men der jag ligger i mitt lilla rum utanför hennes, hör jag henne sucka och gråta om nätterna, så det skär mig i hjertat. Om morgonen deremot kan ingen se huru hon tillbragt sin natt ty hon tyckes lugn och är vänlig samt har för resten en min af stolthet, som gör, att ingen skulle våga framställa en fråga. Men jag tror mig i alla fall ha gissat till hennes hemlighet: hon älskar, äfven hon, och säkert utan hopp.“

“Det göra sällan de rika,” menar Herman.

“Men det händer väl äfven dem. Och i går, när jag städade hennes rum, låg på mattan ett papper, som jag tog upp för att lägga på skrifbordet. Som det ej var något bref, såg jag derpå, och der stod väl tjugo gånger skrifvet ett namn. Jag tar för gifvet att det är namnet på den hon älskar.“

“Troligtvis. Jag *vet* att man finner ett oförklarligt nöje i att skriva det, men icke tjugo, utan tusen gånger.“

“Det gör kanske hon äfven, fast denna lapp var för liten dertill. Det är för öfrigt ett vackert namn, det der *Herner*.“

“Hvad! *Herner*! yrar du, Anna? säg då för Guds skull, hvad heter din unga matmor?“

“Schürer — Emilia Schürer.“

“Det är *hon*,“ utropar Herman och springer upp i vild glädjeyra, fattar Anna om lifvet och svingar omkring med henne så att stafflierna ligga hufvudstupa och skizerna med rätsidan mot golfvvet, penslarna flyga i luften och åtskillig annan oreda tillställes.

“Och *Herner*?“ frågar Anna, när hon äntligen kan få fram ett ord är således . . .“

“*Herner* — det är *jag*!“

Ånyo blomma kring den lilla stugan i skogen violerna, doftar hæggen och sjunger vakan sin korta kärleksdröm. Öfver de ljusgröna trädtopparne segla lätta skyar, och vinden för med sig det friska barrdoftet. På bergshöjderna skiftar mjuk mossa och liksom på aftenhimlen stjerna efter stjerna blickar fram, så uppväcker hvarje dags-sol blomma vid blomma på ängen.

Det är söndagsmorgon, och klockljudet från sockenkyrkan bäres af den klara luften ända bort till stugan, hvars dörr står öppen.

På det hvitskurade furubordet står en mugg med blåklockor och nybrutet björklöf, hvars grenar skugga öfver den uppslagna bibeln, i hvilken en medelålders qvinna läser.

I stugan är så tyst, att biens surrande utanför tydligt skulle kunna förnimmas derinne, ifall ej den läsandens alla tankar vore upptagna af hvad hon läste.

Men på skogsstigen ilar en hög gestalt framåt med lätta steg, och om han någon gång saktar dem, så är det för att lägga handen mot hjertat, som tyckes ila ännu fortare än stegen.

Der ligger hon i trädens skydd, den kära, aldrig förgätna stugan, der han drömt sina barndomsdrömmar, der han lekt sina glada lekar och sofvit sin ljufvaste slummer! Samma låga trappsteg för dit in, samma hängbjörk skuggar gafvelfönstret, samma nötta träbänk står utanför.

Det skymmer för ynglingens öga, likasom det några stunder derefter skymmer för den öppna stugdörren, så att den läsande derinne nödgas se upp.

Der står en yngling med blottadt hufvud, tårfyllda ögon och ljusa lockar. En sekund ännu, och han breder sina armar mot den öfverraskade qvinnan, ännu en, och han ligger vid hennes fötter, snyftande som ett barn:

“Moder, känner du mig ej, säger ej ditt hjerta dig att det är din Herman!”

Det dröjer länge, innan den lyckliga modren får ett ord öfver sina läppar, men stora, varma tårar vitna om att hennes hjerta jublande sjunger: “Herre, nu låter du din tjenarinna fara i frid.”

Hvem vet huru många timmar mor och son sutto vid hvarandras sida. De talde dem icke. Men bergen och furorna började kasta långa skuggor, blommorna doftade dubbelt starkt, näktergalen slog drill på drill i hagtorns-

busken — och ännu hade de icke talat ut. Han berättade henne sin lycka, huru han vunnit ett aktadt konstnärsmamn och en rik brud, huru hans välgörare gladdes att kalla honom son och bönföll att Anna skulle bli hans dotter i stället för henne, som kärleken frånrofvat honom, och slutligen framlade han för modren sin länge närda och högsta önskan, att hon skulle tillsammans med den yngsta systemen lemna stugan och flytta med honom till främmande land samt der i kärlek och lugn bilda ett nytt hem. Han talade allt hvad ett rikt och kärleksfullt hjerta ingaf honom, och modren lyssnade med ett vemodigt leende till hans brutna språk, deri vissa tonfall ännu så lifligt påminte om den liflige gossen, att hon tyckte sig försatt många år tillbaka; men — när han slutat, lade hon sakt handen på hans lockiga hår och sade:

“Aldrig, Herman, skall jag lemna min stuga, aldrig draga ut i främmande land. Här är min verld; här har jag lefvat så många år i både sorg och glädje och nu sist i ro. Större fröjd än i dag kan jag aldrig känna och i stora verlden passar jag icke. Vid min stuga har jag vuxit fast som mossan vid hällen derborta; vi passa ihop, hon och jag, och skola hålla tillsammans till det sista. Men du skall komma någon gång med henne som du håller kär, och hon skall tycka om stugan och mig — för din skull. Anna får dröja kvar, om hon så vill, men jag spår att det ej blir länge. När Calle för din yngsta syster ur boet — och det likar sig till det — vet jag förvisso att Anna kommer tillbaka.“

Hermans hjerta var bedröfvadt, men han försökte intet vidare öfvertalande. Han kände sin mor och visste att hon hade en kraftig vilja. Han hade ju sjelf sin dryga arfvedel deraf.

Under de trenne dagar han ännu kvarstannade i hemmet, talades således icke mera om den strandade planen. Det beslöts deremot att de unga nästa sommar skulle göra ett gemensamt besök i den gamla stugan, åt hvilket beslut, näst modren, ingen gladdes sig så mycket som Gertrud, yngsta systemen, som med all sin stora blyghet icke kunde afhålla sig att af hjertat beundra sin ståtliga och förnäme broder.

Och så en vacker afton, när solen långsamt sjönk ned bakom bergstopparne och blommorna böjde hufvudet till ro,

lemnade Herman för andra gången sitt barndomshem, efter ett varmt afsked från sina kära. Ensam gick han, äfven nu, ty han ville det så, men oräkneliga gånger vände han sig om, viftade med den lätta sommarhatten och nickade åt de två gestalterna, som från stugdörren vinkade tillbaka. Slutligen kom han till den krökning af vägen, som skulle för alltid bortskymma dem för hans blickar, och der stannade han och sträckte mot dem båda sina händer. En hvit näsduk skimrade genom det lätta aftontöcknet från den låga stugdörren och Herman påskyndade nu sina steg, höjande en suck af saknad efter de lemnade och derefter en annan af längtan efter dem som bidade honom långt borta. Så nära hvarandra ligga de skilda känslorna i ett människohjerta.

Men sommarskuggorna föllo allt tätare omkring honom; trädens konturer blefvo mer och mer otydliga, konvaljerna doftade starkt vid sidan om vägen, och långt borta mellan bergen ljöd ett ensamt vallhorn.

Genom sommarskymningens lätta slöja och mellan de sammansmältande naturbilderna omkring honom strålade dock som trenne klara stjernor minnena af hans barndomshem, hans moder och hans brud.

Litet landsvägsposi.

Det var en vacker majmorgon för omkring tretio år tillbaka. Solen, som nyss uppstigit öfver horisonten, sköt tusentals gyllene pilar i Vetterns böljor, och en frisk vind drog som en morgonhelsing öfver det landtliga lilla Hjo, som ännu låg försänkt i slummer.

Fönsterluckorna med utskurna hjertan och tulpaner voro tätt tillskrufvade i de nedre våningarne, och i fönstren till de öfre hängde afundsjuka rullgardiner. Alla portar och dörrar voro stängda, och från ingen skorsten steg ännu »kafferöken».

Från ingen? — Jo, från *en*, men denna tillhörde på sätt och vis ett utom staden beläget envåningshus, ett förtjusande litet näste med tre hela rum och en vindskammare, »gossarnes rum.» »Nästet» låg i en trädgård, omgifvet af ett staket och skuggadt af syrener, fruktträd och kaprifolium, samt var utmärkt för sin rikedom på blommor hela den vackra årstiden, från den första auriklen och perlhyacinten, till den sista bleka astern. Egarinnan gjorde sig en liten nätt inkomst deraf, likasom af allt inom det lilla området som *kunde* afvinnas något, och det kunde hon behöfva, ty hon var en obemedlad enka med många barn, »min enda rikedom», som hon leende brukade säga, då hon talade om dem. Hon hade en gång varit förnögen, men vänner till hennes affidne, alltid djupt saknade man hade hjälpt henne af med öfverflödet. »Han var så god; han kunde icke säga nej», var den förklaring, hvarmed hon afväpnade en eller annan, som tyckte att just nej var det klokaste han kunde sagt till de många, som anlidade honom om borgen. Nu var det som det var. Ingen hade blifvit lidande på den döde, och enkan hade ändå ograveradt kvar det lilla huset. Det fans de som hade mindre, sade hon tacksamt, och så arbetade hon från morgon till qväll med friskt mod. Det är otroligt, *att* och *huru* en del saker kunna genomföras i världen, men de genomföras dock. Hennes äldsta söner hade »kommit fram» — genom hvilka försakelser af henne visste hon bäst sjelf — och voro nu informatorer i förnäma hus, med akademisk kondition, och de äldsta döttrarne voro också ute. Ännu voro dock tre döttrar hemma, af hvilka den äldsta, sjuttonåringen, hjälpte till med mammans skola (den förnämsta inkomstkällan) och de två mindre väntade att i sin tur få delta i arbetet och försakelserna.

Men på den majmorgon, om hvilken vi tala, var det icke fråga om någondera delen. Man skulle tvärtom ut och roa sig, och glädjen stod högt i tak. Skolbarnen hade fått fjorton dagars ferier (hvilken försummelse längre fram skulle godtgöras), och den lilla familjen stod just på

resande fot. Och det var minsann ingen nästgårdsresa heller! Det skulle bära af »ända till Skara», till släktningar, som inbjudit den lilla glada familjen. »Lillan», sjuåringen, skulle stanna hemma i den gamla pigans beskydd, och blott de båda äldsta medfölja. Det var nu en hel månad som Stava, trettonåringen, räknat dagarne till den märkvärdiga stunden för resan, som hon med jubel ropat, under det hon åkt ned för trappträcket: »Jag skall resa till Skara, till Ska-a-a-ra!» och som hon bedt Gud om aftnarne, att intet hinder skulle komma i vägen. Och nu skulle resan bli af. Derutanför stod ju vagn, häst och skjutspojke, alltsammans förhyrdt för fjorton dagar till ett pris af — 3 riksdaler banko. Matsäckskorgen var inkilad under pinnsätet och den nötta kappsäcken låg framför fötterna — kunde det vara högtidligare? Blott nu ett afsked till lillan, som fått alla tänkbara »skänkaser» och förmåner för att inte gråta, och ett dito till Lena, som kände sig litet »tjock i halsen», när hon såg herrskapet klifva upp i kareten — och så bar det åstad. Flickornas »kråkor» och händer hviftade, så länge de två gestalterna kunde skönjas vid grinden, och det sista de sågo var Lenas randiga köksförkläde, aftaget och svängdt högt i luften af hennes väldiga näfve. Och så krökte vagnen om hörnet, rullande muntert fram genom »långgatan», stadens förnämsta och nära nog enda.

Hvem var lycklig, om ej den lilla familjen! »Färväl, gamla Hjo, nu resa vi ut i verlden», sade Stava muntert och nickade åt de välkända husen, medan mamma och syster Helga sände afskedsblickar in öfver staketet till en och annan trädgård, hvars fruktträd stodo i blom och hvars rabatter prunkade med knoppande tulpaner och nyutslagna påskliljor.

»Vår lilla stad är ändå bra täck,» yttrade modren välvilligt.

»Jag vill ej ge för den så mycket som så,» sade Stava och nöp skjutspojken skälmaktigt i örat. »Tacka vill jag verlden!»

»Den kan ho' la' hinna få nock å,» menade pojken filosofiskt och tog sig om örat för att känna om det satt på sitt gamla ställe.

»Stava!» tillrättavisade modren.

“Asch, låt’na hållas, dä’ hör la’ te skjussa,” sade Ola godmodigt.

“Nå, Stava,” yttrade systemen, “skall du inte ta farväl af Kungshuset?”

“Nig sjelf för det,” skrattade Stava, “som du brukar göra hvar gång du går förbi och tror dig obemärkt; res dig upp i vagnen och nig!”

Vagnen rullade nu öfver »Norrbro», en bräcklig träställning öfver en gren af Tidan, som här begränsar Hjo, och Ola bligade undrande på den oansenliga stuga, som bar det ståtliga namnet Kungshuset.

“Du tycker namnet är för grant,” frågade Helga intresserad.

“Ja, d’ä ackerat som om di ville skälla *mej* för storbonne,” skrattade Ola bredt.

“Men du skall veta,” upplyste Helga, som gerna tog tillfället i akt att meddela åt andra af sitt historiska vetande, “att en gång för många år sedan, då Karl XII (du har väl hört talas om honom?) var här i Hjo och ville öfver till Vadstena, stod han just vid den här lilla stugan, som tillhörde en fiskare, — för hela Hjo var på den tiden ej annat än ett fiskläge — och såg ut öfver den oroliga Vettern. Stormen brusade, och vågorna gingo skyhöga; ingen ville frakta öfver den okände resanden, ty okänd var han för dem. Men när de så fingo höra hvem han var, ville de *alla* släppa till både farkost och lif för sin konung, och medan nu denne väntade på att en båt skulle bli klar, stod han vid stugan och hvilade armarne på det låga taket. Sedan dess har hon fått namnet Kungshuset.”

“Ja, säj det!” ljöd det långsamt från Olas vidöppna mun.

“Och hvad den store hjeltekonungen tänkte,” fortfor Helga svärmiskt, “då han stod der, blickande öfver Vetterns fradgande vågor, visste endast Gud.”

“Och han *sjölfver*, lell’?” förmodade Olof.

“Naturligtvis,” svarade Helga, halft förargad, och vände sig sedan ifrån Ola för att egna hela sin uppmärksamhet åt naturens skönhet. I östern svallade ett haf af ljus och göt sig öfver skogspartierna samt de vid ena sidan om vägen liggande ängarne, som glittrade af dagg och hvar ifrån morgonens lätta dimmor långsamt rullade bort. Vid

andra sidan hade de till resällskap Vetterns nyvakna böljor, skimrande fram mellan den skira slöjan af nyss utsprungna björkar, och högt öfver dem jublade lärkan i solbelysta moln. Ljusgröna sädesfält blickade fram mellan vackra löfdungar, och en och annan yrvaken fjäril bredde redan sina vingar till flygt i »det skönas värld», ängarnes blomsterverld.

Det lilla åkdonet skred långsamt framåt, ty man reste för sitt nöjes skull. Våra dagars vägfarande skulle, om de mötte ett dylikt eller flöge det förbi per jernväg, finna det mycket komiskt; men ingen af de få, som den morgonen sågo det, föreföll det så. Ett vänligt »Guds fre!» ljöd gång efter annan emot familjen från någon tidig vandrare, som med en äggkorg eller smörbytta var på väg till staden, och det förvånade ingen att »frua», som satt i framsätet, stickade på sin strumpa, medan tiden och hästen skredo framåt, ej heller att en klar, munter barnröst — Stavas — sjöng i kapp med foglarna, under det hennes »kråka» flaxade upp och ned som ett par vingar. Så der hade också de i barndomen gett luft åt sin glädje, innan lifvets ok lades på deras skuldror och de måst böja sig allt djupare under dess tyngd. Kanske stannade en och annan och såg efter vagnen med ett vemodigt leende, hvarefter han fortsatte vägen med märkbart spänstigare steg: sången och de glada ansigtana hade ovilkorligt lifvat upp honom.

Allt som solen steg högre på himlen, blef hela scenen lifvigare. Ute på fälten sysslade redan landtmännen, och från de öppna stugdörrarne syntes det lifliga eldskenet från spisen, medan upp och ned för de låga trappstegen klättrade någon liten verldsmedborgare med snäf kolt, borstig, hvit lugg och en smörgås mellan solbrända fingrar. På Stavas tillropade »god dag!» svarade den lille antingen alls ingenting, eller också fick han brådt att krångla sig upp för trappan, vändande mot de främmande en otroligt bred och kort rygg samt ett gapande sprund. Hunnen inom stugdörren, växte hans mod, så att han tordes vända fronten till ännu en gång och till och med, då han såg vagnen på tillbörligt afstånd, sätta ut sin ena lilla barfot på förstugubron.

«Äro bondbarn alltid så der blyga af sig?» frågade Stava skjutspojken.

— "Änna te di bler så stora så di kan tigga grindpengar — ho' får nock si, lell!"

"Nej, mamma, är det ej ingenjör Holter som kommer der?"

"Jo, sannerligen! Då har han någon mätning här utåt."

Helsningar och förklaringar.

"Nå föreslår jag," sade den glade ingenjören, "att herrskapet pustar här i skogsbacken, så får jag bjuda på ett glas vin; det har jag alltid med mig."

"Låt då *oss* bjuda på en enkel smörgås," föreslog fru C. "Det smakar så godt i treffligt sällskap."

Sagdt och gjordt. De åkande hoppade ur vagnen, hästen befriades från betset för att ogeneradt kunna beta vid dikeskanten, och uppe i den vackraste skogsbacke i världen redde vårt lilla sällskap sig till att duka under några hängbjörkar.

Matkorgen togs fram, men knappt hade Helga öppnat den, förr än hon slog ihop händerna af öfverraskning:

"Mamma, en höna — en stekt höna! Hvarifrån har den kommit?"

Allmän och rörd förvåning. Alla böjde sig fram och beskådade underverket, som om det varit en paradisfogel.

"Det är den hederliga Martina Krook, som praktiserat dit den i går qväll, då hon var och tog afsked," sade fru C. med tacksamt hjerta, och Stava kastade en slängkyss åt Hjo till samt läste derefter högt för maten med sammanknäppta händer, alldeles som om hon varit hemma. Ingenjören lade ovilkorligt händerna tillsammans, äfven han, och kunde ej komma sig för att le åt den enkla familjen. Hvilken måltid det blef! Fogelsång från alla träd, surrandet af en och annan humla bland närgränsande buskar, tusentals blommor rundt omkring, solsken öfver kronor och stammar och, bäst af allt, nöjda och tacksamma hjertan. "Nu skulle vi sjunga något," sade Stava då vinet serverades, och innan man visste ordet af, uppstämde hon med blickarne på den hyggelige ungarlen:

»Goda gosse, glaset töm,
Gerna ser din flicka
Någon gång dig yr och öm
Ibland vänner dricka!»

Den sången hade en förunderlig verkan: mamma rodnade, Helga rodnade, och ingenjören rodnade, och ingen stämde in.

“Nej se, solo vill jag då inte sjunga,” sade Stava förvånad; “jag går bort till Ola, så kan det åtminstone bli en duett.”

“Vänta, så går jag med,” sade Helga förläget och började breda på åt Ola en hederlig smörgås. Till och med ett vingben af hönan beskärdes honom; (han hade ju varit i närheten, när den underbara upptäckten gjordes) och så, när allt var undanskött, packade Helga in matsäcken igen, och man begaf sig ånyo i väg, efter ett hjertligt afsked. Så länge vagnen var synlig, stod ingenjören kvar och viftade med hatten, och Stava anmärkte, att det måtte varit ett starkt vin han bjöd på, för Helga hade fått kinder som törnrosor.

“Du svepte väl in vår rara fogel,” sade en timme derefter fru C. till Helga.

“Ja, nej — ja, jag vet inte,” svarade denna tankspridd och lutade sig ned för att lyfta på korglocket och se efter.

“Så besynnerligt, mamma, den fins inte!” sade Helga bestört.

Och den fans inte. Brunte stannades, och hela familjen sökte med ifver efter rariteten, men den var och förblef borta.

“Du har glömt den, barn,” sade fru C. stillsamt, ty hon hade ej hjerta att störa dagens glädje.

“Kan jag verkligen ha varit så tanklös,” undrade Helga nedslagen.

“Fru,” sade plötsligen Ola och vände sitt breda ansigte åt sin granne: “pliktar en för tanken?”

“Åh nej, det gör man väl inte.”

“Då tror jag, att chinjören tatt hönan, för tockna der ha alltid ondt om mat,” påstod Ola tvärsäkert.

Ett enstämmigt skratt besvarade Olas djerfva beskyllning; men Ola trodde hvad han trodde, och det var ej utan att han blef stött öfver att ej finna sin fyndighet bättre uppskattad.

Timme efter timme förflöt, hvarunder de resande vid betraktandet af naturens skönhet njöto en lycka så stor och ren, att de tyckte sig aldrig kunna glömma den. Ej

minst belåten var hästen, som stannade ogeneradt gång efter annan vid något grönskande dike för att afbeta det spåda gräset, och som dess emellan föll in i en lunk efter eget godtfinnande. Vid en krökning af vägen skymtade fram en ungdomlig skara med glada blickar och solbrända, friska ansigten: det var årets nattvardsungdom, på väg hem från den rödmålade prestgårdsbyggningen der borta på höjden. De höllo hvarandra för det mesta i hand, två och två och helsade sedigt på de åkande, hvilka hjertligt besvarade helsningen. Hela den lilla samlingen liknade en hand full skogsblommor, framlockad af våren på någon undangömd plats. Nu var deras blomstring, nu glänste sol och dagg, ännu en kort stund skulle de fägna ögat; sedan skulle storm, slagregn eller torka så småningom bleka deras friskhet, rycka af dem blad efter blad och slutligen reda dem en graf under högar af gulnade höstlöf. Men månet frö skulle de väl innan dess nedlägga i jord till ny blomstring, månet öga och hjerta skulle de fägna. Så tänkte och bad tyst i sitt hjerta fru C., då hon med rörelse blickade efter den lilla försvinnande skaran.

Efter ytterligare ett par timmars väg kommo våra resande öfverens att dröja någon stund i en skogsbacke, som erbjöd svalka och skugga. Vägen gick nu öfver Billingens sluttning, och Stava blickade med hemlig längtan upp till den täta, mörka skogen öfver sig, der hon var viss på att tusen äfventyr väntade den som hade mod att söka upp dem. Och det var just det hon hade. Bara hon kunde komma dit!

“Den som hade litet friskt vatten,” yttrade i detsamma fru C. “Kan du ej skaffa oss något från stugan der borta, Ola?”

“Låt *mig* skaffa det!” bad Stava, och som en blink var hon öfver gärdesgården och i fart mot stugan. Ögonblicket derefter kom hon ut med en karaff i handen, följd af en liten flicka, som bar ett krus och som styrde i väg upp mot skogsbacken, medan Stava deremot tog en annan väg, försökande med åtskilliga mimiska åtbörder göra begripligt på atstånd för de sina, att hon bara skulle gå till en källa efter friskare vatten. “Ho’ kommer la snart igen,” försäkrade den lilla bondflickan, som hon emelertid skickat åstad med det vatten som fans. “Der ä’ bare två källor,” försäkrade flickan vidare, “ho’ va så katurer, så ho’ velle söke opp dom sjölfver.”

En halftimme förgick; en annan likaledes, och nu började mor och syster att bli oroliga. De gingo på skilda håll in åt skogen och ropade med ängslig stämman Stavas namn.

Ändtligen ljöd ett svar, och efter ännu en stund hördes det lätta brakandet af söndertrampade qvistar och grenar, som när ett ungt rådjur är stadt på flykt. Slutligen stod den lilla äfventyrerskan framför dem med glänsande blickar och högröda kinder. Kråkan höll hon i handen och de tunga, ljusbruna hårflätorna hängde till hälften upplösta öfver hennes gestalt.

“Der ha ni vatten,” ropade hon andfädd och höll upp emot dem en immande karaffin. “Men kära ni, var inte oroliga och banna mig inte: jag har sett bergakungen — eller kanske snarare hans son, om han har någon — för han var så ung och skön som ingen människa kan vara. Jag hade gått vilse, hade kanske också drömt bort några stunder vid foglarnes sånger och suset bland furorna, då jag slutligen kom till den längst bort belägna källan, vid hvars rand jag kastade mig ned, fyllande flaskan. Sedan jag hvilat mig litet, begaf jag mig åter på väg, sjungande af gladt hjerta. Vid det jag så gick förbi en mossig klippvägg, hörde jag ofvanför mig en underbart mild stämman säga: “vackra barn, vill du ge en trött jägare en dryck vatten?” Hastigt såg jag upp, och öfver mig på klippväggen stod, som jag säger, en yngling så skön, att mammas Achilles derhemma i svartkrita är rakt ingenting emot honom. Och han var klädd i jagtdrägt och hade i hatten en plym, lång och skimrande som en komet, fästad vid brättet med en stjerna. Ja, ni behöfver inte skratta, för det är sant allt ihop. Och han slog vattnet i en liten silfverbägare, som han bar på sig, och frågade hvad jag hette och hur jag hade kommit hit och hvart jag skulle fara, och jag talade om allt ihop, och att vi hade hyrt både vagn och häst och pojke och kunde stanna hvar vi ville, alldeles som om ekipaget vore vårt. Och då skratade han och sade, att vi visst hade mycket roligare än han, för han var jemt bevakad.”

“Bevara mig, det har kanske varit någon, som sluppit ut från Vadstena hospital och klädt ut sig,” gissade fru C. förskräckt. “Aldrig mer får du springa ensam på det viset!”

“Från Vadstena, *han?* Nej, mamma, skogskungen var det, så sant jag heter Stava. Men bäst han talade vid mig, hördes på afstånd ett jagthorn (hörde ni det inte ända ned till er?), och då drog en sky öfver hans ansigte vid det han sade: »hör, det är mina väktare, som sakna mig — farväl!» Och så nickade han vänligt och försvann. Har ni hört ett så märkvärdigt äfventyr förr? Det var annat än att möta ingenjör Holter i hvit halmhatt och gråa linnekläder! Sådana fins det tusende i verlden, men maken till min skogskung fins ingenstädes.“

“Nu kan det vara nog med den der tokenskapen,” sade fru C. litet allvarsamt, “och nu få vi verkligen raska på om vi skola hinna fram till Sköfde innan qvällen.“

Sällskapet besteg under tystnad sitt landtliga fordon, hvilket nu rullade framåt i munter fart, och hvar och en var upptagen af sina egna tankar. Allt emellanåt gick vägen mellan träd, hvilkas grenar hängde så lågt, att de berörde de resandes hufvuden, och när så, efter en god timmes färd på detta sätt, utsigten vidgade sig, underrättade fru C. sina döttrar om att de snart skulle fara förbi den stora egendomen eller rättare kungsgården X. Snart låg den också der i eftermiddagssolens glans, välbekant för fru C. sedan många år tillbaka. Dock, i dag tycktes den ha ett lifligare utseende än vanligt. Grupper af högtidsklädda menniskor rörde sig fram och tillbaka; öfver hufvudingången böjde sig en båge af grönt och blommor; betjenter i livré sprungo hit och dit, hästar leddes i betsel och hundar skälde, och slutligen, då våra anspråkslösa resande voro helt nära de stora inkörsportarne, hördes några lifliga jagtfanfarer, och från en skogsväg i närheten sprängde fram en liten, men lysande jägarskara.

“Ptro!” ropade Ola ovilkorligt till sin Brunte, och lika ovilkorligt reste sig vårt lilla sällskap upp i vagnen för att riktigt kunna se ståten. Ett ögonblick till, och jägarskaran, med en högväxt yngling i spetsen, svängde in om inkörsporten i samma ögonblick som Stava, glömsk af allt omkring sig, högljudt ropade: “det är han!”

»*Han*» vände sig flyktigt om, igenkände sin lilla skogsjungfru för ett par timmar sedan, smålog och gjorde en lätt helsning.

“Kronprinsen!” utbrast fru C. öfverraskad och sjönk sakta tillbaka i vagnssätet.

“*Kronprinsen?*” frågade Helga och neg efteråt med djupaste rörelse der hon stod i kareten.

“*Ser ni,*” ropade Stava och slog ihop händerna så brunte hoppade till, “visste jag inte att det ej var någon *menniska!* Och jag, *jag*, Stava C., har talat vid en prins och vattnat honom och fått en helsning af honom! Låt oss vända om till Hjo, mamma; nu kan ingen ting mer hända oss!”

Färden fortsattes icke dess mindre; men hade Stava hela dagen varit glad, så var hon nu jublande. Hvarför hon velat vända om till Hjo, var kanske egentligen för att för sina kamrater få berätta denna högst underbara händelse. Hon funderade på att sätta upp en skrift öfver den och bedja mamma, Helga och Ola teckna sina namn derunder, annars fruktade hon att ej bli trodd, och trodd måste hon bli, om hon skulle kunna lefva efter detta, det kände hon. Alla förvånades öfver att ingen ting om den unga furstens besök på kungsgården stått förut »i bladet»; att han var på resa vester ut, hade deremot stått, men dagen hade fallit dem ur minnet. Nå, en sådan oskyldig nyck som några timmars jagtparti *incognito* måtte han väl kunna tillåta sig, derom kom hela sällskapet öfverens, Ola inbegripen.

“Ville du inte vara prins, Ola,” frågade Stava hänyckt.

“Nä-ä, då!”

“Hvad ville du *då* vara?”

“En herregårdsdräng, som ginge utanpå alla di ara, mä stor lön, klocka och pechaft, å både märkens- å hals-huggningsda’*) Då vure *ja* nöjder.”

Stava hoppades, att hans vackra framtidsdröm måtte gå i fullbordan . . . För sin del ville hon helst vara en liten fogel för att sjunga för »jagtprinsen», som hon hädanefter tänkte kalla H. K. H. för. Och så stämde hon upp, lik-som till öfning, några klara, klingande drillar, nappande i förbifarten efter de späda grenarne, som öfver vägen sträckte sig fram emot henne. Att tänka sig att de upplefvat en sådan dag som denna, och att motse ännu några glada fridagar kring berg och backar — ty man skulle

*) Det var förr på åtskilliga orter vanligt, att tjensthjonen, då de togo städja, betingade sig bland andra förmåner tvenne fridagar på året; en för marknaden och en för någon möjligen blifvande afrättning.

helsa på än vid ett ställe, än vid ett annat, hos vänner och bekanta, både på bort- och hemvägen — det var mer än ett trettonårigt litet hjerta kunde bära utan att ge sin glädje luft. Ingen, nej ingen i hela världen var så lycklig som hon, ingen hade varit och ingen kunde bli det, och när hon kom hem, skulle hon skriva en bok om alltihop. Och mor och syster gladdes åt hennes glädje, seende på sin gunstling med kärleksfulla blickar.

Mer och mer sjönk solen mot vester, starkare steg doften från skog och ängar, tystare blef det på väg och stig, och skuggorna växte och bredde ljudlöst sin mjuka slöja öfver föremålen. En liten bäck porlade hemlighetsfullt kring några mörka trädrötter, och genom skogens spåda grenar drog en knappt förnimbar skälfnings, ett rördt färväl till dagen.

Ovilkorligt sammanknäppte våra resande sina händer till en stilla tacksägelse; det var så deras vana, när de upplefvat någon fröjd, och hela dagen hade varit en enda stor sådan.

“Hur andra, som resa hela Guds sköna värld ikring, känna det, vet jag icke,” hviskade Helga, “men omöjliggen kunna de njuta mera deraf än vi på denna dagsresa.”

“Mitt barn,” log modren, “Gud delar det så, annars skulle de mindre bemedlade ha få fröjder i lifvet.”

“Här ha vi nu Sköfde,” underrättade Ola och smackade konsterfaret, för att med litet raskare fart komma inrullande genom tullen, innanför hvilken den pittoreska lilla staden låg i skymningshvila, med undantag af det blinkande ljuset från ett och annat fönster.

“Så ha vi då nått målet för vår första dagsresa,” sade modren förnöjd, då vagnen höll utanför den anspråkslösa gästgifvargården, hvars låga, med enris strödda sal vänligt upplät sig för de resande. Icke kunde dessa drömma om att efter några år skulle på platsen uppväxa ett hotell, elegant och dyrt, der anspråksfullare gäster skulle erhålla en kort hvila och långa räkningar. De drömde i stället på sitt tarfliga lilla hörnrum ännu en gång om den lyckliga dag, som flytt, och de icke mindre glada, som skulle randas. Vi följa dem icke på dessa; de voro i det närmaste lika den förflutna (med undantag af att de ej vidare mötte någon fursteson, ty sådana uppenbara sig icke hvar dag för nyfikna småstadsbor); men vi ha icke tvekat att skildra

denna lilla utflygt såsom ett bevis på hur lätt de förnöjsamma ha att finna lyckan.

Ett par år derefter sade ingenjör Holter till sin unga maka:

“Vet du, Helga, att den der resan från Hjo till Sköfde var en välsignad resa. Det kom så klart för mig uppe i björkbacken, när du sysslade med värdinnebestyren och Stava läste högt för maten, att just ur en sådan enkel familj skulle jag våga hemta min brud.“

Och Stava då?

Bland de många tusen åskådare, som med rörda hjertan beskådade Carl XV på hans *lit de parade*, var äfven hon. Sakta skred hon med massan genom denna dödens tempelgård, såg med tårfyllda ögon på den bleke fursten och tänkte: “i ditt lifs vår och i naturens såg jag dig den första gången; nu, den andra, är både *din* höst och naturens inne — sof i ro!“

Och så gick hon åter ut i det lefvande lifvet, kraftfull och spänstig som alltid. Hon var nu en »gammal flicka», hela tretionio år, och hade i egentlig mening intet eget hem. Men i sin systems var hon nästan lika outhärlig som denna, och de små sade: “moster Stava är precis som kanariefogeln: bara han sjunger, tro vi att det är solsken, och sjunger gör hon nästan alltid. Ingen friare får komma och taga bort henne!“

Till sist.

Det var länge sedan hökar Timlin sjelf stod i sin bod, men när han stod der, var han i sanning prydlig. Med hvilken smak vek han icke upp den blå förklädesnibben i ena sidan och hur intagande var han ej mot hvarje kund, denne måtte nu »ta på bok» eller köpa om också endast ett paket svafvelstickor.

“Akta sig väl, lilla jungfrun, det der är eldfängdt gods,” förmanade han, då han öfverlemnade paketet, och såg dervid så »sjangtil» ut, att lilla jungfrun gerna sprang förbi tre andra bodar, bara för att få handla hos herr Timlin.

Man skulle sett honom, när framför disken stod någon täck fru, hur han med oändligt behag höjde knifven öfver den utsedda

skinkan, smålog och sade: “få vi ta så här mycke?” med en ton som om han velat säga: “hur jag tillber er!”

Och när paketet sedan var nätt inlagdt och han böjde sig fram och frågade: “var det ingenting mera?” då kunde frun ej annat än småle tillbaka, och detta småleende blef ännu täckare, när herr Timlin med oesterhärmligt behag

tog af sig mössan, höll den med utsträckt högerarm ett par alnar ifrån sig och sirligt bugande anhöll: "var god och inte glöm bort mig härnäst!"

Ett sådant sätt skaffar kunder, och kunderna skaffa rikedom, och så hände sig att hökar Timlin en vacker dag vaknade som husegare med en ung och vacker hustru vid sin sida.

Då for högmodets ande i honom, som den den farit i tusende andra, och han kastade sitt blåa förkläde med förakt fjerran ifrån sig.

"Det gör du rätt i, Timlin," sa' lilla frun, "för så länge man står bakom disken sjelf, får man ändå aldrig något anseende. Jag vet nog, hur det plågade mig, att pappa stod der ända tills han fyllt sina femti år och aldrig ville vara med om något treffligt. Stackars mamma fick roa sig ensam hon, men det vill icke jag; lilla gubben måste vara med, om det skall vara roligt!"

"Var säker på det, sötblomster," lofvade herr Timlin, i det han kysste sin unga hustrus kind. "Kontroll på bodbetjenten skall jag nog veta att hålla ändå; det är en småsak, när man sjelf förstår sig på affärerna."

"Och så ska vi ha supéer allt ibland, supéer med bal; det ger anseende."

"Men inte hela hökarsocieteten heller, lilla du? Yrket är bra, men när man sjelf arbetat sig till en ställning i samhället, bör man söka att komma *au niveau öfver* dem som stå högre..."

"Alldeles; så klok lilla gubben är! Nog måtte man kunna få umgås litet i tullen eller riksgäldskontoret och sådana der verk, och en och annan löjtnant är en småsak att anskaffa; dem tar man med ficklån och harstek, som aborrar på krok, det sa alltid mamma, fast hon inte fick ta dem för pappa. Åh, lilla gubben, hvad det skall bli muntert!"

"Och så blir det visst nödvändigt att jag går in i en och annan orden..."

"Naturligtvis, *naturligtvis!* Det fins inte en enda ansedd borgare, som ej är med i ett dussin ordnar. Ah, lilla gubben, jag tycker jag ser dig med band och stjerna — låt mig pussa dig! — och så firar hvar orden sin högtidsdag med bal, och då har man med sig lilla frun, och så gör man angenäma och nyttiga bekantskaper..."

ack ja, söta Pierre, allt vore bra, *allt* — om bara inte Sara funnes!“

“Eller om hon inte vore så envis. Vål tjuogu gånger har jag tillbjudit henne en våning fritt, hvar hon behagar den, och 2,000 om året — tänk 2,000 om året! — bara hon vill lemna den förfärliga skrubben eller också flytta in i någon annan sådan; men att ställa sig här, just i hörnet midt emot mitt vackra hus — min egen syster — och sälja öreskarameller, pepparkakor och äppelkart, det kan gräma en in i själen.“

“Det är bara elakhet af henne.“

“Ah, det är för mycket sagdt, söta vännen. Sara är inte elak, men hon har ett styft sinne och har alltid varit van att följa sin egen vilja. Hemma i Småland till exempel . . .“

“Låt oss ej tala om den tiden,“ bad lilla frun med en lätt rodnad; “det är nog att folk finnes, som sett dig stå i bod i Hornskroken.“

“Nå, men det är väl ingen skam?“

“Inte just det, men en *olycka*, som vi på allt sätt skola söka till att man må glömma. Och å propos Sara, när vi nu gifva vår första stora supé (sedan du dess förinnan gått in i ett par ordnar och fått passande bekantskaper), hur skola vi göra med den välsignade menniskan — ursäkta! Skola vi bjuda henne eller icke?“

“Visst skall hon bjudas.“

“Men jag är rädd att hon skämmer bort alltihop?“

“Bryta med henne vill jag ogerna,“ sade herr Timlin betänksamt; “hon kan uppföra sig ganska bra, när hon vill, och — hon är ändå min syster.“

“Det är just olyckan,“ höll unga frun på att säga, men ändrade det i stället till: “kunna vi inte bjuda henne, när vi ha blott *ett par* bekanta?“

“Och hon skulle stå här midt emot i sitt stånd, när vi ha stor supé, och se hela våningen upplyst och den ena vagnen stanna utanför efter den andra . . . du känner inte Sara! Hon skulle vara man för att komma objuden midt upp i kalaset och sjunga ut för mig sin hjertans mening, så att hela sällskapet hörde det.“

“En sådan förfärlig menniska! Och så hennes luns till pojke — ska vi ha den med?“

“Förstår sig; pojken är annars bra nog, tycker jag. Vackert barn; har tycke af mig.”

“Åtminstone inte hvad sättet beträffar, lilla Pierre, för det fins då inte *en* som ej säger att ditt sätt är utmärkt. under det att pojken åter är som en hvalfisk.”

“Det är sådana som komma sig upp i världen.”

“På museerna, ja. Men sanna mina ord du, lilla gubben, att Sara kommer att skämma bort hela vår vackra tillställning, och då blir du sjelf den som ångrar dig. Men förr må all ting ske, hellre än jag gör dig emot, tö-ö-ta lilla dubben! Pussen för fredslutet — om två månader ha vi vår första supé!”

Och så skedde.

Ljusen i de granna kronorna strålade öfver speglar, tafflor och förgyllningar; på de mjuka mattorna rörde sig lifliga grupper af gäster; pianot stod uppslaget, och vaktmästare med likbjudarfysionomier kommo och gingo med fyllda brickor. Värden var sjelfva artigheten, och värdinnan räckte till öfver allt, medan som oftast hennes blickar med en viss oro vändes mot dörren. De *önskade* gästerna hade alla kommit; den *fruktade*, svägerskan, återstod. Tänk om hon fått förhinder! Åh nej, en sådan tur hade varit för stor. Men teet var nu längesedan serveradt, och ändå hördes hon icke af. Nu anslogos de första takterna på pianot — de unga i sällskapet skulle dansa — och i förmakssoffan tronade i behagligt lugn ett par äldre damer — sällskapet hedersledamöter — medan i emmor och på stolar midt emot strålade en krans af unga fruar och flickor interfolierade med herrar af olika ålder och samhällsställning. Kransen delade sig dock snart, då nu första valsen spelades upp, och kring bordet stannade endast de mera stadiga i sällskapet, hvilka på samma gång voro de förnämsta, jemte värdinnan, som hört att en god sådan icke sjelf bör deltaga i dansen.

Hon började redan på allvar hoppas, att ingen tillökning i sällskapet skulle komma, då förmaksdörren fylldes af en väldig gestalt med en liten jolle i släptåg: det var svägerskan och lille Anders.

Det gick en rysning genom unga fruns gestalt, och hennes strupe sammansnördes, så att det var endast med möda, ehuru under ett tilltvingadt leende, hon kunde för sällskapet presentera: “fru Back, min svägerska!”

“God afton, lilla Lotten — tjenarinna, mitt herrskap, och ursäkta allesammans, att jag kommer litet sent, men när man som jag...”

“Du skall ha té, lilla Sally, du skall ha té,” ifrade frun, rädd för svägerskans eftersats.

“Nej tack för tocket sqvalp — och för resten kan du gerna kalla mig vid mitt ärliga namn, Sara, som bättre kvinnor än jag ha hetat. Men hvad anbelangar téet, sir herrskapet, så för den som...”

“Min svägerska är en sådan liten arbetsmyra,” log värdinnan med ångest i sin själ, “hon har så många husliga bestyr...”

“På *gatan*, ja; — det är märkvärdigt hvad du är rädd att låta mig tala till punkt! — fruarne här se riktigt hederliga ut allihop, fast di ä’ rasande fina, och inte lär di ta någon anstöt af att jag är en »ståndsperson» (hi, hi, hi, katten så bra påhittadt ord!) *Deras* män föda *dem*, och det är i sin ordning; *jag* föder *min* man — eftersom han mist ett ben, och det är också i sin ordning — hvad är det mer? När han hade två ben födde han oss alla tre.”

“Men, lilla svägerskan,” invände värdinnan med stigande ängslan och med ögonen beständigt spejande efter undsättning af »lilla gubben,» “inte kan det der intressera våra vänner här?”

“Kan det inte? Det var märkvärdigt! Jag är alltid road, när menniskor tala om sina öden för mig, och önskar bara jag kunde skriva ihop dem till en romanebok. Nå, det duger jag nu inte till, men gossen min (tag hit stickstrumpan som du har i näsduken, Anders!) kan nog komma derhän en gång, för han är märkligt qvick i bokliga fundament...”

“Se här kommer lilla gubben,” afbröt värdinnan med en suck af lättnad, “vänta nu, Sall... Sara lilla, han styr hitåt med stora steg!”

“Låt honom styra du; jag hinner väl tala vid bror min, som jag för resten redan helsat på... men det var bara det jag ville säga, att när man, som jag, är »ståndsperson» hela dagen, värmer ingenting kroppen så bra som en ärlig kopp kaffe med en liten gök i...”

De äldre fruarne sågo förstulet på hvarandra och oförbehållsamt på den märkvärdiga matronan, men en ung, hjertegläd fru kunde ej hjälpa, att hon skrattade högt.

“Visste jag inte att det roade dem,” sade Sara Back förnöjd och nickade mot den som skrattade. “Tro mig, lilla solsicka, att stode hon i stånd i alla väder, så gjorde hon som jag.”

“Sara lilla, lilla Sara!” yttrade i detsamma herr Timlin, som, af hustruns ögonspråk underrättad om faran, trädde in i rummet, “tillåter du, att jag får säga dig ett par ord?”

“Det vete katten,” skrattade Sara Back och makade sig högre upp i emman; “man sitter så bekvämt i dina länstolar, att man har svårt att komma upp igen. Men — säg högt ifrån hvad det är; du är ju omgifven af bara vänner!”

“Nå, inte är det så angeläget heller,” medgaf herr Timlin, som vid en blick på systern såg, att hon var i en sinnesstämning, hvarunder man af henne kunde frukta hvad som helst, och som nu af hjertat ångrade att ej ha följt sin hustrus råd; “inte är det så angeläget, att det ej kan vara . . .”

“Nå, det kunde jag väl tro,” log fru Sara och lade sitt stora ullgarnsnystan på divansbordet bredvid en kamrerskas »frivoliteter»; “men bevare mig för ett värdfolk, så tysta och bleka ni ä!”

“Inte behöfver man se ut som en pion för att må väl,” svarade värdinnan med illa dold förtret, “och hvad konversationen beträffar, har svägerskan hittills haft godheten att sjelf ta den om hand.”

“Jag gör gerna en liten handräckning, när och hvar det behöfs,” försäkrade fru Sara lugnt, i det hon tog afvigmaskan.

“För öfrigt,” upptog värdinnan, rädd att ytterligare reta den fruktade, “kan jag inte finna, att Pierre ser blekare ut än vanligt.”

“*Pierre?*” sade svägerskan storögd och lät sin hemska ullstrumpa hvila, medan hennes runda ögon betraktade unga frun, “skall det vara man din, det? Tocken vurm du har att kristna om folk! I Vernamo hette han Petter, och Petter hette han också i Hornskroken; låt honom behålla det namnet; det är trefligt, tycker jag.”

“Förstår inte svägerskan, att det är ett smeknamn,” förklarade fru Lotten och tog med förtvifladt mod sin man om hakan.

“Ungefär som om jag ville kalla min Anders för Annette. Hör du, Annette, säg åt faster så får du nog té; jag vet du tycker om det slarfvat...”

Vi behöfva ej gifva vidare prof på fru Saras sällskaps-ton. Vare det nog sagdt, att fru Timlins förutsägelse gick i fullbordan på ett allt för bokstafligt sätt: svägerskan hade totalt förstört hennes första supé. Hon hade, med en munterhet, som försatte det stackars värdfolket i förtviflan och det öfriga sällskapet lindrigast sagdt i förvåning, talat om drag från brodrens och hennes barndom i det torftiga soldathemmet, om huru de nästan sprungit andan ur sig för att öppna grindarne och få en slant, om hur de vallat får och getter, svält, frusit och förtviflat, ända tills de kommit på den förlugna ideen att med ett par oxfösare uppvandra till Stockholm för att taga sig tienst...

Herr Timlin, som insåg, att han icke hade annat att göra, än att af sin forna ställning, den han helst velat se glömd för alltid, skapa en rörande roman, deltog i systemens minnesskildring med temligen god fattning och leende min, medan han i sitt hjerta rasade öfver den »skandal» hon dragit öfver hans hus och önskade både syster Sara och sina broderliga känslor dit pepparn växer.

Om hon bara ville stanna kvar, tills de andra gått, så att han kunde få utgjuta öfver henne all den harm, som kokade inom honom...

Jo bevars, hon gjorde sig icke den ringaste brådska. Med oförskräckt mod och leende ansigte satt hon kvar till sista man, men när dörren var läst om denne, reste hon sig hög och bred och stod midt under ljuskronan framför de af raseri skälfvande makarne.

“Ut — ut! du skamlösaste af systrar,” skrek herr Timlin, som förlorat ända till sista skynten af själfbeherrskning, medan hans vackra fru under konvulsivisk gråt kastade sig i första emma, “ut, och kom aldrig mer inom dessa dörrar, der du icke passar och der...”

“Der jag är den *enda* som passar, säg det, så säger du sanning. Medikamentet var bittert, jag medger det, men måste försökas, för min kärleks skull till dig. Hur många gånger, Petter, har jag inte förgäfves varnat dig för den syndiga högfärd, som fått makt med dig och som hustru din, Gud förlåte henne, ej gör annat än underblåser! Hur bad jag dig icke att låta bli denna dumma

tillställning! Också jag kunde haft granna supéer i eget hus, om jag slagit döförat till för fattiga syskon och syskonbarn; men jag sitter hellre ensam i min skylkerkur i hörnet, medveten om att ha gjort för dem hvad jag kunnat, än i en förgylld bur, der mina simpla fjädrar inte passa. Och så vill du narra dig till fint umgänge genom att dölja din simpla härkomst och dina åtta år i Hornskroken! Fy tusan, Petter, att du inte skäms, när du ser dig i spegeln. Om jag föraktar någon ting här i världen, så är det hyckleriet, och när du inte velat under så många år lyssna till mina kloka råd, utan spela herre i otid, vansköta ditt och löpa narr för dem som skratta på din rygg, så föresatte jag mig i mitt hjerta att en gång ge dig ett nyp så det kändes. Hade du haft hufvud — men det har du aldrig haft — så skulle du tacka mig för det jag i dag *sållat* ditt umgänge. De, som efter denna dag komma igen, äro verkligen *värda* att ta emot... Jag har i dag egentligen spelat en simplare roll än jag behöft, ty jag *kan* nog »*söta till*» mig litet, jag som andra, men — rollen hörde till pjesen och torde därför ursäktas...“

“*Ursäktas?*“ skrek brodern, som under tiden med stormsteg rusat från hörn till hörn i rummet, “jag förlåter *aldrig*, nej *aldrig*, den skymf och vanheder du i dag dragit öfver mitt hus! Från och med denna stund är hvarje band brutet oss emellan, och du är för mig mera främmande än den människa jag aldrig träffat... Gå, innan jag icke mera vet hvad jag gör!”

“Petter,” sade Sara nu i nästan vek ton, “mins du att jag vaggat dig på mina armar?”

“Den tjensten tror jag att jag betalt i dag,” svarade brodern med sammanbitna tänder.

“Och att jag mången gång gaf dig min sista brödbit — mins du det?”

“Jag förmodar att du talade om det för sällskapet i afton?”

“Och att jag vakade vid din sjukbädd — har du glömt det?”

“Jag har glömt *allt*, utom att du i dag sårat mig så djupt som en människa kan såra en annan, och efter du sjelf inte tycks vilja gå härifrån, blir det *jag* som lemnar *dig*,” och med fasta steg gick herr Timlin mot de inre rummen och slog dörren hårdt igen.

I detsamma flög unga frun upp ur emman, ropade på sin husjungfru och pekade inför henne med gnistrande ögon på svägerskan, sägande: "om den der frun mera vågar sig inom våra dörrar — så visar du ut henne!"

"Kom, mitt barn," sade Sara Back sorgset till Anders, som förvånad afhört familjedramat, "vi skola ej mera träffa dessa menniskor, förr än de en dag uppsöka oss."

Från den stunden sågo syskonen hvarandra utan att se hvarandra. Sara Back stod som vanligt i sin »skyllerkur», och herrskapet Timlin residerade i sin granna våning, som, trots svägerskans spådom, aldrig var tom på gäster.

"Nu ha de fått vagn också, de tosingarne," sade Sara Back med en suck, då »herrskapet» stolt rullade henne förbi, utan att skänka henne en blick, mycket mindre en helsning.

Men när så en tolf år gått om, och ofta utanför skyllekuren stannade en vacker ung man, kandidaten Anders Back, hände att den barnlöse herr Timlin bakom sin fönstergardin drog en djup suck. Han såg ändå bra ståtlig ut, den gossen, och var i alla fall af hans eget kött och blod. Timlin skulle bra gerna velat helsa på honom — om han vågat för sin hustru. Då Anders' far, gamle styrman Back, för några år sedan dött, hade fru Sara både skickat brodren »sorgebud» och bjudit på begrafning, men utan att erhålla svar på någotdera, och så hade allt förblifvit vid det gamla. Det »drog» dock i brodrens nacke på senare åren, då han gick förbi skyllekuren, men han hade sagt sig aldrig kunna förlåta, och han skulle visa, att han kunde hålla ord.

Så spred sig en dag det ryktet, att fru Timlin häftigt och farligt insjuknat, och när ej mera något hopp fans om hennes tillfrisknande, lät »svägerskan» fråga, om hon finge komma upp och säga henne ett vänligt ord; men fru Lotten svarade, att hon ville ingenting höra. Och när sedan hela raden af sorgvagnar följde liket till nya kyrkogården, stod Sara Back i sitt hörn objuden och såg på. Den gamla bahytten slöt sig tätt till hennes väderbitna ansigte,

och hon blåste i de stela händerna, under det hennes ögon spanade i närmaste åkdonet efter likvagnen för att upptäcka den ännu och alltid högt älskade brodren. "Nu skall han kanske komma," tänkte hon, "sedan han ej längre står under hennes inflytande!"

Men ännu kom han inte på ett par år, vare sig han gifvit den döda något löfte eller han ej ville bryta det han en gång gifvit sig sjelf. Vid sin »systerson doktorn» hade han dock talat på gatan några gånger, och när Sara hörde detta, sade hon med en suck af lättnad: "jag känner Petter; han kommer nog hvad det lider!"

Så småningom minskades antalet af gäster kring herr Timlins bord, och det hände, att han satt ensam en och annan afton, såvida han ej sjelf gick ut och sökte sällskap. En vacker dag hade hästar och vagn blifvit sålda; en annan dag sade »biträdet» upp sig och började egen verksamhet: med ett ord, det började glida utför, långsamt men säkert, och äntligen kom den stund, då herr Timlin gaf upp sin stat och då den första syn fru Sara hade om morgonen från sin skyllerkur var den stängda boden midt emot.

"Nu skall han komma, den stackars gossen," jublade fru Sara i sitt hjerta; "då allt och alla öfvergifvit honom, skall han komma."

Och verkligen, då herr Timlin just kom från rådhusrättens andra afdelning, der han af sina kreditorer blifvit bemött med ömsom ömkan, ligkiltighet eller förakt, och åter stod midt utanför sitt tomma hem, kom han att lyfta sina ögon mot »skyllerkuren», der ett gammalt kärt ansigte nickade mot honom.

Då rusade det som en varm ström genom hans hjerta och upp i hans ögon, som fylles med tårar, och han nickade två, tre gånger igen och tog ett halft steg mot skyllerkuren och bahytten deri.

"Petter du!" hördes derifrån en röst öfver gatan, som för minuten var folktom, och en brunbarkad hand i en halfhandske af klippingsskinn räcktes trohertadt emot honom.

Den rösten och den handen kunde herr Timlin icke motstå; han skyndade öfver gatan och stod ansigte mot ansigte med den enda varelse i verlden, som ännu älskade honom.

“Så jag väntat på dig, Petter!”

Petter måste sluta till ögonen för en sekund. Hur många gånger hade han ej för långa år sedan hört af systemn dessa samma ord, då hon om aftnarne stod der på backen, barbent och halfkyld i den slitna, korta kjolen för att vänta på sin mindre och svagare broder, utan hvilken hon aldrig begaf sig på hemvägen.

Petter stödde armen mot disken och lutade hufvudet i handen. — Hur bäcken der hemma skummade fram öfver buskar och klippstycken, hur ljungen lyste röd i aftnsolens sken, och hur mellan klapperstenarne den späda rågbrodden sköt upp, medan borta i backkrönet betade ett par getter, den ena med bjellra om halsen! Hur furorna susade vänligt bakom den lilla stugan med det sneda, solbrända fönstret och den lutande dörren, i hvilken stod en tärd gestalt, hans moder, spejande efter sina små med handen öfver ögonen till skydd mot den sjunkande solen! Och der inne i stugan: träsoffan under fönstret och balsaminen blommande i den sönderslagna sparbössan, jernkakelugnen med de tre vise männen, den blåa kistan med tulpaner och årtal, katten i kardsållet, hafrebrödsbakorna på stängen i taket och fars helgdagströja på spiken vid dörren — allt såg han i en sekund, och öfver det hela hvilade en varm färgton, ett trolskt skimmer, i hvilket de många mellanliggande åren med deras konstlade fröjder och djupa skuggor alldeles försvunno.

“Se upp du, Petter, och fatta mod,” hördes ändtligen Saras tröstande stämma; “det blir sällan riktigt bra här i verlden förr än det varit riktigt illa, och — kanske har jag ett välkommet ord att säga dig. Men här kan du icke stå, Gud välsigne dig, gossen min, utan gå upp nu, så stänger jag kuren och kommer efter. Det kan jag ha råd till för en gång.”

“Sara, du kära gamla vän — du enda!” utbrast herr Timlin, “kan du verkligen glömma hela den tid som gått?”

“Hvem kan icke bli »förgjord», kära du, och det är bara det du varit; på landet är det skogssnu'an, som får makt med en, och i städerna högfärden; det kan komma på ett ut. Styr om nu, när du kommer upp, att vi få vara ensamma, så vi riktigt få tala om både ett och annat, så skall du få se, att allt reder sig till slut.”

Tio minuter senare stod Sara Back åter inom samma dörr, som för många år tillbaka öppnats för att jaga ut henne. Men nu var det en verklig brodersfamn, som sträcktes emot henne och omslöt henne så fast som om den aldrig velat släppa henne. Och den gamla qvinnan såg på honom med tårad blick och sade: "det är alldeles som när han var liten i verlden och brukade »ty sig till mig», när det började skymma... jag visste nog jag, Petter, att du aldrig kunde fullt glömma din första vän..."

Då unge doktorn, som blifvit efterskickad, kom på af-tonen, sutto ännu syskonen i förtroligt samtal, och han kom just lagom för att höra sin fru moders »slutpåstående» i frågan:

"Som jag säger, Petter, jag köper huset och flyttar in i ett par af rummen här, när jag nästa år lemnar skylkerkuren, som varit mig en god mjölkko. Ett par af rummen skall du ha för din räkning, och pojken der också ett par, tills han en dag gifter sig, då han väl får ha litet mera utrymme. Boden öppnar du på nytt och *sköter den sjelf*, hvilket är hufvudvilkoret för denna anordning, som dessutom har det goda med sig, att du slipper alla omsorger om hushållet. Dem tar jag på mig."

Herr Timlin glömde alldeles att vara »gentil»; han räckte ena handen åt systemen och den andra åt systersonen och sade enkelt och ur sitt hjertas djup: "Jag har varit en narr, men jag skall bli en klok man, och ni ska' hjälpa mig. Hos er skall jag ha mitt hem och med er min trefnad — Gud gifve jag stält det så för länge sedan!"

Åter stod herr Timlin i sin bod, med en qvarlefva af sin forna gentillesse, ty menniskan lägger svårigen bort *alla* sina gamla vanor. Men efter finare umgänge fikade han icke mer, ty han visste af erfarenhet hur dyrköpt det var. Hans fåfänga rörde sig nu uteslutande kring ung Anders, och »min systerson doktorn» var hans stående samtalsämne med de vänner han stundom träffade på klubben eller på gatan. Det var hans stolthet att vid den unge doktors sida vandra ut åt Djurgården eller Haga om söndagarne; och togo några främmande dem för far och son, var han hänförd öfver all beskrifning.

Så lefde de tre tillsammans i många år, herr Timlin allt smalare och gråare, »min systerson doktorn» allt mera blomstrande och eftersökt, tills slutligen morbror Petter fick den glädjen att »dansa» på hans bröllop och året derpå stå fadder åt hans förstfödde, hvarefter han lade sig ned på sjuksängen, vårdad med största ömhet af syster Sara och systersonen, dock utan att kunna räddas. Men han slumrade in vid syster Saras trogna bröst, alldeles som när han var liten i verlden och »det skymde». Begrafningen var högtidlig, sorgen uppriktig, och systerbarren ärfde hans »ordensstjornor» att leka generaler med.

En liten jernvågsskizz.

et kan hända att den rike och oberoende också njuter af en och annan utflygt ur boet; men aldrig kan han njuta så som den hvilken hemma jagas från det ena bestyret till det andra, det är sannt och visst. Ack, i hvilken herrlig dager ser icke *han* föremålen, då han någon gång slipper lös på ett par dagar! Huru vackert ljuder icke i hans ögon signalpipan, alldeles som en trollflöjt, hvars magiska toner i ett nu skola spränga portarne till nöjets tempel!

Någonting ditåt tänkte jag, då jag häromdagen stod »omgjordad» på centralstationens perrong med glädjen i hjertat och nattsäcken i handen. Det var arla en morgonstund. I serveringsrummet slamrade uppasserskan med kaffekoppar och ordnade dessemellan assietterna på frukostbordet.

“3 minuter ännu!” yttrade en herre med munnen full och ett ringbeprydd pekfinger lagdt tvärs öfver »salta biten» på smörgåsen“ “ett glas sherry till!”

“Skyldig?” mumsade han ännu när flickan kom tillbaka, raffsade pengar ur plånboken, hällde i sig sherryn med den ena handen och betalte med den andra, utan att vända sig om en linie en — praktisk man, med tydlig förståelse att sköta flera saker på en gång. Hans sista handling var att torka sig om mun med serveten och sedan slänga den öfver handen på en dam, som satt bredvid och drack kaffe med ett subilt lillfinger lyftadt mot höjden.

“Usch!” sade damen.

“Morgens!” sade herrn till uppasserskan, slog ett slag med flata handen öfver magen, makade resväskan rätt och satte mössan på, långt ned i nacken, så att skärmen satt obstinat öfver pannan, samt kilade sedan hjulbent och tvärsäker ut på perrongen, för att med ögonen uppsöka en lämplig kupé.

Klockan ljöd. Inom ett par sekunder voro alla instufvade i sina »bås» och tittade derifrån ut till bekantingarne, som, i anseende till morgonkyran, endast utgjorde ett inskränkt antal, der de stodo utanför waggongluggarne. Och nu ljöd det kors och tvärs: »adjö med dig, kära bror! Låt se att du inte far illa med dig och skulle någon förändring inträffa vis à vis affären, du vet, så låt höra af dig!» — Eller också: »adjö lilla söta Lina! Helsa Sophie och Mia och alla de andra och skrif för all del så snart du kommer fram! Fick du påsen med apelsinerna? Har du hattasken under dig? För all del sätt dig inte på bakselsestruten! den blir bäst att hålla i knät. Adjö, söta Lina lilla!»

“Nu hoppas jag, kära Lisen,” säger en fet matrona till sin utanför stående trotjenarinna, “att du icke glömmet Azor! Släpp inte ut honom utan halsband, hvad du gör, och släpp inte in snickarens otäcka katt! När du vädrar, så haf ut Azor i andra rummet och ge honom lika mycket kaffe med skorpa i som vanligt. Bottinerna som ska lagas, stå under sängen och täcket som du skall sprätta på, ligger...”

“Jesses, frun, det piper! Adjö, söta frun och välkommen igen! Jag skall nog styra om alltihop” och så börjar tåget röra sig framåt. Frun vindar ut genom gluggen för att i det längsta få se sin Lisa, och Lisa vindar inåt glug-

gen till för att i det längsta få se sin fru; men snart hjälpa inga ansträngningar; som en pil skjuter tåget fart, och inom några minuter är man ute i det fria.

Det fria! Herrliga ord, när man hela vintern sutit inom fyra väggar, hört stormen hvissla hånfullt genom fönsterspringorna och sett snöflingorna falla våta och tunga till marken, likt fuktiga bitar af en svepning. Om jag till en början talar föga eller intet om mina medresande, så är det icke af missaktning mot dem, utan därför att mitt öga ej kunde slita sig från de grönskande höjderna, ljusa som hoppet; de skiftande skogstopparne; stugorna vid vägkanten; de nyplöjda fårorna på fälten; de krusiga vågorna på en och annan insjö; den och den skogbekränta udden, bakom hvilken man i inbillningen kunde framtrolla hvilken naturskönhet som helst.

Jag satt i kupén och — jag satt der icke. Jag var uppe i backslutningarne och plockade sippor; jag nöp de der små storögda, trasiga ungarne i kinden; slog in på den lilla gröna gångstigen mellan doftande furor och steg ned i ekan derborta vid stranden, fattade åran och stötte från land... de små böljorna sjöngo för mig sin trollsång, och snart såg jag af bantåget endast röken bakom trätopparne. Det blef så tyst rundt omkring; jag hvilade på årorne och lät mig af böljorna vaggas mot strand. Hur det doftade derifrån; hur foglarne qvittrade, .. se der en ekorre som med vindlätta rörelser kilar upp för stammen och sedan hoppar från gren till gren! Hur hela kullen derborta skiftar af gullvifvor! Och öfver mig hvälfver sig en klarblå himmel, med en och annan lätt, hvit sky... allt stillare bli vågornas rörelser; allt vidsträcktare synkretsen framför mig; jag sluter ögonen och vet ej egentligen om jag gungar i båten eller på den hvita skyn deroppe; vet blott att jag är lycklig och att jag önskar det intet ljud, ingenting *utifrån* må störa mitt idylliska lugn.

“Huddinge, tre minuterrr!” skriker en röst tätt invid mig, och kupédörren uppslås häftigt, för att insläppa ett bredt och obehagligt luftdrag.

I en blink voro alla sköna fantasier förjagade, och jag hade nu endast sinne för verkligheten: damer som åto, damer som halfsofvo och damer som läste, samt folk som rusade i och ur kupéerna. Att beskrifva en jernvägstur är egentligen ett otacksamt göra, ty hvar och en känner

så väl förut hur en sådan är beskaffad. Några pikanta tilldragelser inträffa numera sällan derunder, ty genom vana att resa och sammanträffa med folk från alla landsändar, blir hvar och en till slut så lik den andre i sättet att färdas och konsten att gömma på sina intryck, ifall han har några, att det hör till undantagen att påträffa någon som ännu för med sig en smula resposi, friska intryck och som gör naiva meddelanden.

En resa på tjuugo mil var förr en episod i ens lif och företogs sällan utan en halft bäfvande, halft tjusfull aning om oundvikliga äfventyr. Det värsta äfventyr som nu kan hända, är att man råkar följa med oriktigt tåg eller att man tappat bort sin biljett då konduktören kommer och vill skärskåda den. Jag tänker också ej uppehålla mig med beskrifningen af hvad hvar och en känner till förut: uppehållen vid stationerna, middagsrasten, der man i pels och kappa knuffas om matbitarne, får fiskben i halsen och en bordsgranne, som, då han snusar, delar jemt om jemt mellan näsan och tallriken, o. s. v. Nej, jag tänker helt enkelt omtala ett litet lustigt äfventyr, som verkligen hände mig just som jag närmade mig resans mål och hade uppgifvit all tanke på att någonting skulle kunna hända.

Vid en station — jag mins ej hvilken — kom in i den kupé, der jag befann mig, en liflig, brunögd liten qvinnovarelse och slog sig ned på den lediga platsen midt emot mig vid andra sidan om waggonfönstret. Hon ordnade sina reseffekter med en hurtighet och ett godt lynne, som genast intogo mig. Ingen »söt» väninna eller smäktande Adonis stod utanför för att säga henne farväl. Jag riktigt tyckte om menniskan.

”Jag besvärar väl inte!” frågade hon under det hon vid sina små bestyr vände mot mig än en, än en annan, men alltid en behaglig sida.

”För ingen del!” förklarade jag och log mot henne så vackert jag kunde.

Slutligen slog hon sig till ro, så mycket en sådan liten liflig varelse kunde det. Aftonsolen föll snedt in genom kupéfönstret och kysste den glada strålen i hennes ögon. Hon såg då helt ung ut, högst ett par och tjuugo år; men sedan solen gått ned och hennes ifver att komma sig i ordning gifvit sig, sqvallrade åtskilliga små linier i hennes ansigte om tjugosex eller tjugosju. Men hon såg

god och glad ut i alla fall och hade i venstra kinden en djup grop — ur hvilken uppstego framför mig minnen sedan min egen ungdom, minnen, som antogo allt bestämdare konturer. Jag hade sett detta ansigte förr; detta vågiga, svartbruna hår, dessa skålmska, spelande ögon —; men nej! då hon vände sig så i profil, var det *icke* likt. Nå, på 18, 19 år kan mycket förändras. Dock, om hon *icke* var den jag tänkte, var det förargligt att ha frågat.

Jag teg, men »solstrålen» (som jag inom mig benämde min nya bekantskap) talade i stället.

«Så glömde jag *icke* någonting ändå!» sade hon och slog ihop sina små händer midt emellan sin näsa och min.

«Hvad då?» frågade jag helt deltagande.

«Lektyr,» sade solstrålen. «Mitt nöt, mitt lilla erkenöt! och jag som skall resa hela dagen i morgon, ända till Jönköping och sedan vidare med skjuts!»

«Om jag kunde stå er till tjänst,» sade jag vänligt, «men jag har endast en bok med mig och vet ej om den kan intressera Er.» Vid dessa ord räckte jag henne boken som jag höll i handen.

«*Tyska*, Gud bevare mig!» sade »solstrålen» uppriktigt; «misch, masch, nisch, nasch, der, die, das, och allt hvad det der otyget heter, som ingen kan uttala. Jag må uppriktigt tillstå att jag aldrig haft något läshufvud i allmänhet och språkhufvud minst af allt. Jag är en enfaldig småländska, det är hela saken, och läser ingenting annat än svenska.»

«Enfaldig, *Nei!* Det kan jag inte tro; men måhända ha edra lärare *icke* förstätt att intressera er för sina ämnen.»

«Mina lärare! Nej, så olycklig har jag då aldrig varit att ha lärare. Men jag hade en lärarinna . . .»

«Nå, hon var kanske intet lärdomsljus.»

«Uppriktigt sagdt tror jag inte hon kunde trolla. Men på den tiden, för en 19 år sedan — jag är nu tjugoåtta — gick hon och gälde i alla fall för att vara skicklig nog. Sträng var hon, det är hvad jag vet, men det brukades på den tiden. Jag tror nästan det är hennes förtjänst att jag fick bugtigt hår, ty hon hade sin hand i det allt som oftast och hon hade ett par ögon — ett par ramsvarta ögon, som . . . Herre min Gud! när man inte kunde sin lexa och hon satte de der ögonen i en, ja, då var man inte många öre värd!»

“Men att hon kunde få elever när hon var så sträng?”

“Det fanns ingen annan skola der på orten, för det första, och för det andra och märkvärdigaste, ser Ni, så förstodo vi i alla fall att hon höll oss kära i grund, och när vi någon gång kunde våra lexor, bytte hennes ögon om både färg och uttryck och hon tog oss ibland rakt i tamn. Ja, det var en konstig människa! Jag tror hon skulle kunna skrämma mig än i dag och — kanske få mig att hålla af sig äfven. Men ni må tro, att vi spelade henne mer än ett spratt, oaktadt hon var så sträng, eller kanske just därför, ty det är då det har behag. Så t. ex. hade vi två skolrum, och då nu om sommarestermiddagarne fönstren stodo öppna till det inre och lärarinnan undervisade i det yttre, promenerade vi i tur och ordning ut genom det ena fönstret och så uppför slutningen af ett källartak in genom det andra, *elfva gånger efter hvarandra på en dag* — har ni hört på maken!”

“Hon måste varit litet enfaldig, den der lärarinnan i alla fall.”

“I somliga fall, bestämdt. Också må ni tro att vi skrattade grundligt åt att vi kunde lura henne. Hade hon kommit underfund med det, hade vi emellertid varit olyckliga.”

“Hur länge stod ni ut med den fasliga människan?”

“I tre år, hvarken mer eller mindre, ty så länge voro min syster och jag inaccorderade der på orten för att gå i skola hos henne. Ja, ja, hon menade nog väl, sal. människan, hade jag så när sagt, men en sådan fröjdedag som då jag slapp ur skolan har jag ej haft på många år. Och så skulle jag spela för henne till på köpet! Musikalisk har jag då aldrig varit, men kom ändå derhän, att jag vid slutexamen kunde framhacka: *Marsch vid de med liar beväpnade polackarnes uttryckande från Warschau* — hvad tycks om titeln?”

“Spelar ni ännu?”

“Jag blundar bara jag ser ett piano. Men *det* är då inte hennes skull.”

“Ni sade »salig människan» — är hon död?”

“*Hon?* Nej då! Sade jag inte hennes namn? Ni känner henne nog, ryktesvis om inte annat; det är helt enkelt *Lea*, författarinnan!

“Nej, hvad säger ni!”

“Känner ni henne kanske personligen?”

“Ja, något . . .“

“Ni måtte väl i all världen inte vara slägt med henne heller, så att jag sutit här och talat hufvudet af mig?“

“Var lugn för all del! Ert lilla vackra hufvud sitter nog säkrare än så.“

“Ja, för det skulle vara förargligt. Det är för resten inte utan att ni har en smula tycke af henne; någonting, jag vet icke hvad, som påminner om henne. Men hon var smärt och mycket mörkare än ni samt längre äfven, efter hvad jag tror. Flera gånger nu på denna stund har jag sett till den der likheten. Men sådant händer så ofta. Skulle ni emellertid träffa henne — *f. d. mamsell Lundberg; numera fru Wettergrund eller Lea* — så kan ni i alla fall inte förråda mig, ty ni vet icke mitt namn — och skall ej heller få veta det. Så politisk måste man vara, när man varit så opolitisk förut. Hon kunde ta och sätta mig i tryck, helt enkelt, ty för sådana der skrifmenniskor är visst ingenting heligt. De äro, inbillar jag mig, beständigt ute på rof, och för nöjet att få ihop en nekrolog skulle de med lugn höra att deras bästa vän låge isjälåtåget — om han annars lämpade sig att skriva om. Nej, tacka vill jag sådana hederliga menniskor som — Ni t. ex.“

“Var ej för säker; kanske skrifer jag också ibland . . .“

“Men aldrig annat än hushållsräkningar och tvättnotor, det är jag säker om, samt högst ett och annat bref till en god vän.“

“Om smörpriset, t. ex. Så der ungefär tycker ni jag ser ut?“

“Ni må väl ej bli stött heller; jag menar i sanning ingenting illa. Jag vet ej hur jag törs vara så frispråkig men det är som jag känt er länge.“

“Kanhända . . . hvem vet! Men nu är jag vid min resas mål. Jag skall af vid den här stationen. Farväl nu och tack för godt sällskap!“

“Tack, hjertlig tack! Det var riktigt synd att jag så snart skulle mista Er. Jag tycker om folk, som man ej behöfver vara det ringaste rädd för.“

“Det smickrar mig att vara en af dem,“ yttrade jag i detsamma jag praktiserat mig ur kupén. “Då törs jag kanhända be er om min nattsäck derborta under bänken?“

“Gerna!“

Och »solstrålen» lutade sig ned och drog fram en rutig nattsäck och läste oförskräckt: *Fru E. Lundström* — är det den?“

“Nej, den är det icke.”

Innan jag hann ge vidare upplysning, drog hon fram min nattsäck och läste: *Fru Josephine Wetter ... Wetter ... grund ...*

“Släpp den inte; der är några pepparkakor i den,” sade jag skrattande och utsträckte handen efter min tillhörighet.

Jag fick den, men »solstrålen» sade aldrig ett ord på en lång stund, utan såg endast på mig med ett par ångestfulla, bedjande ögon.

“Se glad ut igen, lilla barn,” sade jag leende och räckte henne af godt hjerta handen. “Hvad har ni väl sagt för farligt? Att jag var *olärd* — det är sanning; att jag var *sträng*, också en sanning. Tro mig, om jag nu kunde börja på nytt skolan och — lifvet, skulle jag fordra vida mindre. Ett *kan* jag dock; höra ett sanningens ord utan missnöje, och om jag kunnat lära någon af er, mina forna elever, detsamma, har min verksamhet dock icke varit förgäfv.”

Ännu intet svar; endast ett skimmer i »solstrålens» blick. Men då tåget snart derefter började fortsätta sin färd, såg jag ett ångestfullt, barnsligt täckt ansigte titta fram ur kupéfönstret, ett par händer sträcktes bedjande emot mig, och en darrande stämma yttrade:

“Förlåt, för Guds skull förlåt!”

“Af allt mitt hjerta, käraste barn, men — i tryck kommer ni; det skall bli ert straff.”

Och här står hon nu.

De hvita liljorna.

ag menar det är en vimpel som är vacker," sade unga fru Thérèse M. stolt och bredde ut för vinden sina händers verk.

"Och mig dubbelt kär, emedan *du* sytt den," svarade artigt hennes man. "Se hur präktigt de gula bokstäfverna taga sig ut på blå botten: *Pilen* — jag tror det är ett påhittigt namn på en segelbåt sådan som denna!"

"Förträffligt! Hur dags vill du nu att middagen skall vara färdig och hur många bli vi... du sade väl aldrig *tretton*?"

"Jag tror nästan att det var det fatala numret," skratade herr M. "Är lilla gumman skrockfull nu igen?"

"Alltid, Julius. *En* måste bort, om det också skall bli jag sjelf."

"Barnsligheter! Värdinnan ifrån bordet på sjelfva midsommardagen — och dertill en sådan värdinna som du! Nej, min lilla unge, det får icke ske."

"Nå, jag vet ett sätt: vi öfvertala gamla mamsell Malin att sitta med vid bordet. Inte är hon treflig just,

men som nummer *fjorton* har hon sina behag, åtminstone för mig.“

“Som du vill, min vän, bara allt öfrigt blir bra, och det vet jag det blir. Laga att det fins jordgubbar i öfverflöd och att champagnen blir väl iskyld. Låt jungfrurna, som passa upp vid bordet, ha blekingsdrägt — jag vet ingen vackrare — och servera kaffet med tillhörande likörer ned i stora bersån. Hvad det ändå är för en himlens välsignelse att ha en liten god och snäll hustru! Jag vet ej, om jag säger detta så ofta, som jag borde, men jag vet att jag måste säga det i dag. Jag har ej på länge känt mig så lycklig.“

“Du säger det oftare, än jag förtjenar,“ svarade fru Thérèse med rörelse och nickade hjertligt åt sin man, som i ungdomens fulla kraft och strålande af förnöjelse stod der midt emot henne, som var det bästa han visste.

“Nej, se der ha vi mina mariner,“ upplyste herr M. och helsade förtroligt med en hviftning af handen sina två vänner från staden, som skulle deltaga i segelturen och som nu, ifriga och varma efter promenaden från närmsta jernvägsstation, skyndade fram mot vårt lyckliga par.

“Mjuka tjenare, mine herrar, oändligt välkomna! Jag menar en segeltur skall friska upp lifsandarne... se här hvilken present min lilla hustru gifvit mig! Ha herrarne sett en så vacker vimpel?“

Herrarne helsade vördnadsfullt och beundrade pligt-skyldigast.

“Och nu intet dröjsmål,“ sade herr M. och såg på sitt ur. “Jag tror, att vi här inne ha litet konjak och sodavatten; låtom oss dricka ett glas för en trefflig seglats, och så ge vi oss af. Klockan är redan elfva, och ett par, tre timmars dans på de blåa vågor unna vi oss, innan vi hamna vid middagsbordet. Mine herrar, jag har den äran!“

Glaset klingade muntert mot hvarandra, men innan värden förde sitt till läpparne, utbrast han lifligt: “hvar gömmer sig då liten »Dis» i dag; skall hon ej klinga med pappa?“

Som om hon hört kallelsen, kom från barnkammarna inspringande liten Doris hvitklädd, rödblommig, intagande, och kastade sig i fadrens öppna famn.

Denne lyfte upp henne på armen, kysste henne innerligt och klingade derefter skämtsamt med henne, räckande henne ett glas med några droppar sodavatten i.

“Kål, pappa, lytti jesa!” nickade muntert den lilla, som var van vid fadrens segelturer och vid skålarne äfven.

“Skål, rosenknopp, och nu »af sted!» Följ med till bryggan, Thérèse du, och se på medan vi hissa vimpeln; det är den minsta belöning du kan få för din flit. Dis får hålla pappa i handen, se så der ja!”

Och i muntraste lynne lemnade sällskapet verandan till det lilla förtjusande sommarstället *Gömmen*, inbäddad bland lummiga löfträd. Då de hunnit till bryggan, vände sig en af herrarne om mot villan och anmärkte, att ett täckare ställe ej torde finnas i hela Stockholms skärgård, hvarpå herr M. med en liten släng af öfvermod svarade, att stället nog vore vackert, men alldeles för litet. “Det kan vara lagom till enkesäte åt dig,” sade han, i det han tog sin hustru om lifvet, “men innan nästa år hoppas jag kunna skaffa oss ett större och vackrare.”

“Gör icke det, Julius,” bad Thérèse allvarligt. “Jag kan ändå aldrig bli lyckligare, än hvad jag varit här.”

För att blanda bort sin hustrus sinnesstämning tog herr M. lilla Dis på armen och henne sjelf om lifvet samt valsade med uppsluppen munterhet ut för hela den långa bryggan med sina kära, medan vimpeln, som Thérèse höll i handen, svepte omkring den vackra gruppen som en högblå, guldkantad sky. Hunnen ned till båten, kysste han mor och dotter, hvilka leende och varma efter den häftiga rörelsen stodo kvar på bryggan, hoppade ombord, följd af vännerna, hissade vimpeln högt i topp, samt lade slutligen från land, sittande vid styret och svingande den lätta halmhatten högt öfver hufvudet.

“Dröj ej för länge,” bad Thérèse, som med lilla Dis vid handen stod kvar, så länge hon kunde skönja den älskades anletsdrag. När detta icke mer var möjligt, hviftade både mor och dotter med sina hvita näsdukar, och när de slutligen upphörde med äfven denna afskedssignal, föll den unga fruns blick på den ståtliga villan tvärs öfver viken, som egdes af hennes mans kompanjon. Solskenet strålade klart deröfver, trappafsatserna prunkade med dyrbara urnor, i nischerna glänste konstnärligt gjutna bildstoder och öfver det hela hvilade en anstrykning af storhet

och anspråk, som kunde tillfredsställt äfven det mest fordrande sinne.

“Det är ett sådant ställe Julius vill skaffa oss,“ tänkte den unga qvinnan. “O, måtte han aldrig göra det! På hela jorden finnes ej någon ljufvare tillflykt än den skuggiga, undandolda *Gömmen*; der har jag älskat och varit älskad, der vill jag lefva och der vill jag dö.“

Och tankfull vände hon tillbaka uppför den långa bryggan, sedan hon kastat en sista blick efter båten, hvilken nu som en tärna med hvita vingar styrde ut mellan skären.

Det fattades ännu en timme, innan man kunde vänta några gäster. Fru Thérèse hade satt blommor i den sista vasen och ännu en gång med välbehag öfverblickat det inbjudande bordet med dess glänsande, snöhvita duktyg, dess silfver och kristallpjeser, då en plötslig skymning i salen, ett tungt susande i trätopparne utanför kom henne att blicka ut. Bestört såg hon, huru i ett nu en häftig stormby brusade fram, ryckande med sig dam och grus, stickor och strån, som hvirflade omkring med ursinnig fart, medan träden böjde sig allt djupare, suckande under kampen, som om de velat brista. Takpannor slungades med våldsamhet långt bort öfver gården, och en fönsterruta från vinden sprang i stycken och föll med ett klagande ljud ned på stentrappan. Dörrar slogos upp och igen, luckor smälde på sina gångjern, och flöjeln på taket svängde fram och åter med ett gnisslande läte. Öfver viken, som mörknade likt ett menniskoanlete i vrede, tumlade höga vågor med skumkrönta toppar, kring hvilka några måsar kretsade med hesa skri.

“Och Julius som är ute i detta väder — milde Gud beskydda honom!“ bad Thérèse i djupaste ångest, medan hon ömsom blickade ned åt bryggan, ömsom ilade upp i gafvelrummet, från hvilket man hade en vidsträcktare utsigt åt sjön. Så småningom hade hela tjenstepersonalen samlat sig kring sin förskräckta matmor, som ängsligt vred sina händer, utan en tanke på middagsbord och gäster.

“Anders,“ ropade hon, i det hon med förtviflan skakade drängens arm, “skaffa en båt... spring till grannarne... båda upp folk... gör allt hvad i menskelig makt står

... men för Guds skull fort... fort... innan det är för sent...“

“Kära frun,” svarade Anders beklämd, “någon båt fins inte hos någon af grannarne; både kamrern och protokollssektern äro ute, och några karlar finnas inte heller... dem ha de med sig.“

“Och här skall jag stå överksam, orörlig, medan kanske *han* kämpar derute för sitt lif!” klagade den förskräckta unga qvinnan och höjde förtviflad de sammanknäpta händerna öfver sitt hufvud. “Milde Gud, tag gerna all min lycka här på jorden, tag äfven mitt barn, om du så vill, men rädda honom, min älskling, mitt allt!”

Hennes ord förklingade i stormen, som nu med ökad våldsamhet brusade fram öfver nejden. “Nej, jag uthärdar inte; jag måste upp på bergsklinten derborta, hvarifrån jag kan se sjön,” utropade Thérèse, hvars ansigte nu var lika hvitt som vågornas skum. “Håll mig inte qvar, säger jag; försök inte att öfvertala mig: jag *måste!*“

“Men om frun blåser ut i sjön — lilla Doris då?” påminte den hederlige Anders.

“Min make först; han i lif och död!” svarade Thérèse och ilade bort med den ljusa drägten fladdrande för stormen, obekymrad om någon följde henne eller ej.

Men de följde henne alla, med undantag af lilla Doris' sköterska, som hvarken kunde eller ville öfvergifva barnet.

Och der stodo de nu uppe på bergsklinten, spejande med ångest och bäfvan efter hvarje segel inom synranden.

“Der ha vi en båt,” yttrade Anders till den dödsbleka Thérèse, hvars ögon voro liksom fastväxta vid sjön och som skulle blåst ut deri som ett fjun, om hon ej hållit sig fast vid stammen af en tall, växande i klippremnan.

“Hvar är båten, hvar?”

“Der bortom udden, frun. Men jag ser nu: den har grön och hvit vimpel; det är kamrerns.“

“Gud vare mig nådig,” hviskade Thérèse; “ännu ingen skymt af *honom!*“

“Der till höger kommer en annan båt,” rapporterade Anders vidare, fixerande den med ångslan.

“Hurudan är vimpeln?” frågade darrande Thérèse, kring hvars ögon ett töcken började breda sig.

“Jag ser på hela resningen att det är protokollssekterns båt,” yttrade Anders nedslagen; “men der, *der* borta,

frun, så sant jag lefver, skjuter icke *Pilen* fram; jag skulle känna igen den bland hundra! Håll sig fast, kära frun, riktigt väl fast; med Guds hjälp ha vi husbond snart i land — men nu kommer en väldig körare . . .“

Och »köraren» kom, just som *Pilen* skulle vända för att göra ett ytterligare slag. Gruppen på klippan hade hela sin själ i ögonen — husbonden var älskad af alla — och hvad beträffar Thérèse, hade hon nästan upphört att andas, så stor var hennes spänning att icke undgå en enda af båtens rörelser. För en sekund stod båten nästan stilla; i den följande slogo seglen häftigt fram och tillbaka om masten, och nu — förbarmande himmel! — kantrade den, hvarvid den blågula vimpeln, sydd och hissad under lust och fröjd, sände till gruppen på klippan sin sorgliga afskedshelsning, innan den för alltid drogs ned i djupet . . .

Ett ångestskri, skarpare än orkanens tjut, skar igenom luften, och en vitklädd gestalt upp på klippan tog med utsträckta armar omedvetet några steg framåt, för att i den mörka skummande vågen söka döden hos honom, som för henne var mer än lifvet. Men en välgörande svimning beröfvade henne sansen, och hon nedsjönk utan ett ljud vid foten af det träd, der hon hittills hållit sig uppe och med namnlös fasa skådat sin makes korta strid och undergång.

När hon åter vaknade, var naturen i sin fulla jemn- vigt. Nöjd med de offer den skördat, hade stormen upphört, och de hotande molnen dragit bort. Blommorna hade rest sina nedböjda kalkar, foglarne återtagit sina afbrutna hymner, och solen ånyo framträdte strålande klar, gjutande öfver landskapet sin fulla dager.

Men i den arma qvinnans hjerta var det natt, en natt utan stjernor, utan hopp, utan morgon. Hon hade älskat uteslutande, hon skulle sörja uteslutande, såsom de, hvilkas tanke icke förmår att höja dem öfver grafvens dunkel till ovansklighetens ljus.

Många år derefter lyser åter en klar sommarsol öfver *Gömmans* tysta strand, men det lilla stället är icke mera hvad det varit. Träden deromkring ha fått växa utan ans och göra det dystert; gräset frodas på blommornas bekost-

nad, och den långa sjöbryggan är sorgligt förfallen. Endast vid villans södra gavel ser man spår af en vårdande hand i de vackra små blomsteranläggningar som der frodas och bland hvilka synnerligen utmärker sig en grupp af de skönaste hvita liljor.

På villans veranda, den murgrönan betäcker med en ymnighet som är oförenlig med både smaksinne och helsa, sitter en medelålders qvinna och syr. Ingen skulle af den puritanska enkelheten i hennes klädsel och af ansigtets stränga uttryck kunna gissa sig till, att det är den fordom så lefnadsglada, lyckliga och lifliga Thérèse M. Ett och annat grått strå har redan genomdragit det mörka håret, och intet leende upplyser någonsin detta stelnade anlete. Också ha under fjorton långa år de mörka känslorna vuxit till i hennes hjerta, liksom ogräset öfver *Gömans* gångar och rabatter. Sorgen och hatet ha härjat derinne, och de amma inga rosor.

Thérèse lade ihop sitt arbete, långsamt och likgiltigt, såsom hon gjorde allting nu för tiden. Hon stödde derefter hakan mot handen och lät sina blickar irra omkring landskapet, tydligen utan att i sin själ upptaga en enda bild af dess skönhet. Slutligen fingo de dock en hvilopunkt: den vackra villan midt öfver; men ju längre hon såg på den, dess mera fördystrades hennes ansigte, dess hotfullare blef hennes blick, tills hon i vanmäktig vrede kramade den smärta pelaren, mot hvilken hon stödde sig.

Från sjön hördes med detsamma en ljuf röst sjunga en enkel melodi, och lätta årslag förkunnade att en båt nalkades.

“Det är hon,” mumlade Thérèse, och ryckte sig liksom med våld lös från sin drömverld samt tog med långsamma steg vägen ned åt bryggan.

“Du kommer sent, Doris,” yttrade hon till den ljuslockiga unga flickan, som med ett lätt hopp var uppe ur båten, den hon fastband vid bropålen. “Läsningen har varat länge i dag.”

“Så är det också sista gången,” svarade flickan innerligt och bjöd sina friska läppar åt modern, hvars ansigte ovillkorligt klarnade vid hennes åsyn. “Du vet ju, att vi redan om söndag skola »gå fram».”

“Det gläder mig — så slipper du ifrån ett sällskap, som i intet fall passar dig. Hade jag kunnat ana, att

äfvén *hon* skulle konfirmeras här, skulle du fått vänta till nästa år.“

“Men mamma, Valfrid är ju så snäll och god; inte rår hon för...“

“Hon är hans dotter, *hans*, hör du, som beröfvat din mor allt, utom denna sista fattiga tillflykt, mitt »enkesäte», som han icke kunde beröfva mig och som skymfat din fars hederliga namn... du borde aldrig ha kommit i hennes närhet, aldrig ha vexlat ett ord med henne, aldrig ha fattat hennes hand...“

“Så, mamma, talar icke prosten till oss om våra ovänner; han lär oss...“

“Lika mycket, hvad han lär; lifvet lär annorlunda. Det lär oss, att vi måste misstro allt och alla; du får nog se det, ju längre du hinner på vägen, och det kan vara så godt att veta det först som sist. Din far var också ung en gång och trodde alla om godt. Han sträfvade och arbetade ärligt, hör du, *ärligt*, om ock hela världen sade motsatsen. Han slöt sig till en ungdomsvän, en man af hans yrke, och de blefvo kompanjoner; de delade arbetet och mödan, vinsten och förhoppningarna... din far trodde på honom som på guld... deras affärer voro blomstrande — jag vet det, ty för mig dolde din far intet, sade aldrig en osanning — och dock, när han dog i blomman af sin ålder, gick det till cession och jag drefs ut med mitt barn från hus och hem och hade endast kreditorernas förbarmande att tacka för, att jag fick behålla denna lilla fläck, hvarvid de visste att mitt hjerta vuxit fast...“

“Och denna oförrätt, mamma, kan du icke glömma den?“ frågade dottern saktmodigt.

“*Den* skulle jag kunna glömma, men hvad jag icke kunnat och aldrig kan glömma, det är det lömska rykte, denne usling satte i omlopp, att din far, honom ovetande, skulle förskingrat enorma summor och fört falska böcker, hvarigenom cessionen gjordes oundviklig. *Han*, din hederlige, din oförliknelige far skulle begått en sådan handling... kan du smälta den skymfen?“

Doris sänkte sorgsen hufvudet.

“Och,“ fortfor Thérèse, utan att invänta svar, “sedan denne min dödsfiende för syns skull lefvat indraget ett par år, uppträdde han åter med samma prakt som fordom, återköpte hus och gård, villa och hästar, såg gäster vid sitt

bord och fick stjernor på sitt bröst, medan jag, hans kompanjons enka, satt här, fattig och glömd, vanäktig mot den skymf han slungat öfver vårt namn, vanmäktig mot min sorg, min vrede, mitt hat . . .“

“Vi få icke hata,” hviskade Doris och lyfte mot modern en bönfällande blick.

“Du är ett barn,” svarade denna mörkt. “Låt dem rifva hjertat ur ditt bröst och försök sedan att glömma det, om du kan. Han må vara nöjd der borta, att jag aldrig försökt att skada honom.”

“Men han är sjuk nu, mamma,” meddelade Doris; “Valfrid har sagt, att han är ganska allvarsamt sjuk.”

“Är han?” frågade Thérèse kallt. “Då kanske vända sig »vännerna» ifrån honom, likasom från mig, när jag blef fattig. Och när vännerna gå, komma de mörka tankarne. Så gjorde de för mig; så skola de göra för honom — och de må komma!”

“Har du varit så snäll, mamma, och sytt min hvita klädning färdig?” frågade Doris, hvilken detta ämne alltid plågade.

“Både sytt och strukit ut den,” svarade modern lugnare. “Den ligger derinne öfver soffan som en sky.”

Doris kysste tacksamt sin mors hand, medan öfver hennes täcka ansigte drog en skymt af förlägenhet.

“Vi ha kommit öfverens om, Valfrid och jag,” sade hon slutligen dröjande, “att ha hvita liljor i håret.”

“Hvad rör det mig, hvad *hon* har?” frågade Thérèse likgiltigt.

“Men alla deras liljor ha gått ut . . .“

“Än sedan? Tänker du kanske få ge henne af dina?”

“Jag önskar det så innerligt. Förlåt mig, älskade mamma, men jag kan icke i mitt bröst inrymma några bittra känslor och vill ej heller bedraga dig eller dölja något inför dig. Valfrid är och kommer alltid att bli min vän.”

“Rätt så,” svarade modern bittert; “skänk henne ditt hjerta och ditt förtroende och bli en dag lika bedragen af henne som dina föräldrar blifvit af hennes. Någon större skymf kan du knappast tillfoga mig, än att räcka handen åt dottren till min värste ovän. Men det är detsamma; jag är van att lida, och en missräkning mer eller mindre gör ingenting, då det gäller *mig*.”

“Mamma,” sade Doris innerligt och knäppte sina händer bedjande om modrens arm. “hur ousägligt skulle jag ej älska dig, om du kunde öfvervinna dessa mörka känslor, som nu i så många år marterat dig! Du sade i går, att du ej viste hvad för en gåfva du ville gifva mig till min konfirmationsdag. Ack, ingen vore mig kärare, än om du af hjertat kunde förlåta Valfrids far den oförrätt han tillfogat oss. Nej, mamma, du får ej rycka dig lös, icke se på mig så der! Jag är viss på, att min bortgångne far, som ju var så god, ser min bön i denna stund och gillar den . . . för *hans* skull, mamma, om icke för min, låt det gamla hatet slockna!”

“Och du tror, enfaldiga barn,” sade Thérèse häftigt, i det hon från sin arm omildt lösgjorde dottrens späda händer, “att det går lika lätt att utplåna en lifsoförrätt som att utbyta en drägt mot en annan! Behåll dina känslor du och låt mig behålla mina. Din far var god, men icke svag, och svaghet skulle det vara att kyssa den hand, som krossat oss. Och så ännu ett ord: nämn icke mera liljorna; förr skola de få vissna till roten, än pryda dottren till honom, som för oss haft ingenting annat än törnen.”

Doris vände sig bort för att dölja de stora tårar, som trängde sig fram i hennes ögon och varseblef dervid ute på sjön en båt, som med raska årtag styrde mot bryggan.

“Mamma,” ropade hon bestört, “Valfrid kommer hit . . .”

“Hit, *hon!* . . . Det är omöjligt!”

“Men det *är* hon . . . ack mamma, tänk om hennes far är döende, om han önskar tala vid mamma, om han ej kan gå bort utan förlåtelse . . .”

“Den kan jag endast skänka honom med vilkor, att han rentvår min mans rykte, det ingen annan än han förstört, och dithän torde han svårligen förödmjuka sig.”

I detta ögonblick stötte båten mot bryggan, och med ilande steg och dödsblekt ansigte skyndade fram mot Thérèse dottern till hennes makes kompanjon.

“Säkert är detta Doris’ mor,” utbrast hon med bruten stämma i det hon fattade Thérèses hand; “vid min hemkomst från presten fann jag min far döende och hans enda önskan är att träffa er, min fru. Icke sant, ni skall ju komma — hvad som än må hafva varit! . . .”

Thérèse mätte från hufvud till fötter det ljufva väsende, som stod framför henne, och hennes hjerta rördes

“Jag skall komma,” yttrade hon sakta, i det hon fortsatte vägen in åt villan, för att göra några nödiga förbättringar i sin klädsel. Dessa voro snart gjorda, och en halftimme derefter stod Thérèse med sin dotter vid den döendes säng.

De tunga fönsterdraperierna i rummet voro nedfälda och på den mjuka mattan hördes icke ljudet af de ankommandes steg. Ingenting annat förnams än den sjukets tunga andetag och regulatorns jemna knäppningar.

“Pappa, jag är återkommen!” hviskade Valfrid, lutad öfver fadrens säng.

“Och *hon*, har hon kommit?” frågade han häftigt, försökande fåfängt att resa sig.

“Hon är här.”

“Och hennes dotter?”

“Också här; du ville ju ha det så?”

“Gud, jag tackar dig!” framstammade den sjuke svagt. “Drag undan gardinen, Valfrid, att jag må kunna se dem!”

Valfrid gjorde så, och det fulla dagsljuset belyste både den sjukets härjade ansigte och Thérèses allvarliga drag samt kastade äfven en klar stråle öfver Doris’ ljuslockiga hufvud.

“Min fru, ni är hämnad,” sade den sjuke svagt, “och ni har varit det länge, längre än ni trött. Här, inför er, inför ert barn och inför mitt erkänner jag, att jag handlat ovärdigt, att jag stulit er lycka och världens aktning, att jag hvarken är värd Guds eller ert förbarmande, att jag lefvat i oro och att jag skall dö i qval, om ni ej kan skänka mig det enda jag numera eftersträfvar: *er förlåtelse!*”

Och med ångest sträckte han mot henne sina händer, medan tunga tårar droppade öfver hans infallna kind.

“Hvad ni gjort *mig*, kan jag förlåta,” svarade Thérèse långsamt, utan att dock räcka honom sin hand, “men huru vill ni upprätta min makes heder?”

“Mamma!” vågade Doris medla i det hon tveksamt tog ett steg framåt.

“Tyst, barn,” sade Thérèse tillrättavisande, “det är just dig skammen af detta fläckade namn drabbar. *Jag* har vändt mig ifrån verden; *du* träder nu derin och förstår ej ännu, hvad det vill säga att under långa år bära på en skymf, som ej kan aftvås.”

“Det är således till *mig* det vädjas,” sade den unga flickan ljuft. “Hvad jag är lycklig att kunna förlåta!” Och innan Thérèse kunde hindra det, hade hon nedsjunkit vid den sjukas sida och omfattat hans darrande hand.

“Så måste barmhertighetens engel se ut,” mumlade den ångrande, i det ett drag af sällhet öfverflög hans ansigte. “Ack, min fru,” återtog han, vänd till Thérèse, “våra barn äro bättre än vi; ser ni detta papper? Valfrid vet hvad det innehåller. Jag har deri uppsatt en skriftlig bekännelse om mitt dåliga handlingssätt mot er från den stund, er make så plötsligen skildes från lifvet. Intet har jag dolt; intet. Och förr än denna bekännelse delgifves min omgifning kan jag ej begära lugn, ej heller *er* förlåtelse. Valfrid, mitt barn, kalla in allt mitt husfolk och låt doktorn, som ännu är kvar derute, läsa upp hvarje ord i detta papper, det ni, min fru, sedan må behålla. Det är en sen och kanske ofullkomlig upprättelse, men det är emellertid den enda jag kan gifva, och Gud, som ser mitt hjerta, vet att jag ger den gerna.”

“Och sedan, min fru *sedan*,” sade Valfrid, i det hon innerligt såg upp i Thérèses ögon, “skall ni ju fullt förlåta min stackars far?”

“Barn,” sade Thérèse, “vet ni väl, att genom denna er fars åtgärd blir det öfver *ert* unga lif en skugga faller. Har ni beräknat det?”

“Jag har ingenting beräknat, annat än min fars glädje.”

“Men kanske skola edra vänner öfvergifva er?”

“Icke Doris. Och för resten, ack, säg blott: kan ni *sedan* förlåta?”

“Men med detta papper i min hand, bevitnadt af dem, som skola höra dess innehåll, kan jag träda inför domstol och kanske beröfva er hela er förmögenhet?”

“O, tag den, tag den gerna, bara ni i utbyte ger det enda ord hvarefter min far längtar! Ack Doris, Doris, se din mor beveks . . . hon gråter . . . O, pappa, så lycklig jag är . . . nu skyndar jag genast ut för att kalla in dem alla, och sedan, *sedan!* . . .”

Valfrid hade redan ilat halfvägs öfver golfvat, då Thérèse höll henne tillbaka, icke häftigt och hårdt, utan med mildt våld. Hon gick derefter bort till Doris, fattande äfven henne vid handen, och så, utan ett ord, trädde hon fram till den sjukas säng, såg på honom med en blick, hvori

låg något af den forna glansen, fattade papperet och ref det långsamt i tu, hvarefter hon tyst nedsjönk på knä, hviskande: "Herren förbarme sig öfver oss alla!" — — —

När hon på aftonen for hem i sin lilla båt såg hon för första gången på länge och anmärkte att det hvilade frid öfver naturen. Hon såg äfven upp mot de förvuxna träden kring *Gömmen* och yttrade något om, att de borde klippas för att icke skymma utsigten. och slutligen, när hon kom upp i salen, drog hon mot vanan undan de tunga gardenerna, att aftonsolen måtte fullt strömma in. Och der hon så stod vid fönstret, tankfull, med lit-en Doris lutad mot sin skuldra, låg öfver hennes ansigte ett skimmer, som gjorde det ungt som för fjorton år tillbaka, och hon mindes icke mer sina mörka tankar.

Hon förstod nu, att äfven hon behöfde förlåtelse, hon som i så många år gifvit sin döde make första platsen i sitt hjerta, hatet den andra och sitt barn den tredje. Hon förstod äfven att ingen ting upplyser så som den *sanna kärleken*. den hvilken i Gud ser det högsta och enda, och hon kände som om tunga fjettrar på en gång fallit ifrån hennes lemmar. Hon kunde åter gråta, som fordom, och hvad som var ännu bättre: hon kunde bedja.

Innerligt bad hon om nåd att kunna blifva en god mor äfven för Valfrid, som enligt sin fars önskan skulle efter hans död få ett hem hos Thérèse, och hon tyckte för första gången på många år, att hon hade mycket att lefva för.

Genomträngd af dessa tankar, vände hon sig till Doris och såg på henne såsom efter en lång skilsmessa. Och då flickans ögon mötte hennes med ett ljust och varmt uttryck, tyckte Thérèse, att det ej mera var i Doris' ansigte hon såg utan i sin älskade, affidne makes, och att hon i dess förklarade skimmer läste, att hon nu först hemburit hans minne den bästa gården.

Efter fjorton dagar slöt hon till sitt hjerta som en kär dotter den djupt sorgklädda Valfrid, som hos henne fann ett ljust hem.

Liljorna åter voro alla borta.

Några af dem hade på konfirmationsdagen prydt de båda flickornas lockar. Resten hade sköflats att pryda en graf.

Men Thérèse saknade dem icke. I hennes hjerta växte nu fullt af rosor.

I Stockholm och i Bad-Gastein.

“**D**u lyder; det är min bestämda vilja!”
“Jag kan icke, min far.”

Dessa ord vexlades mellan grosshandlaren och börs-magnaten Kerner i Stockholm, en ståtlig, snart sextiårig gubbe, och hans andre son Ossian, en vacker yngling om tjugotvå år.

Ur den gamles ögon sköt en blyxt. Han reste sig och stälde sig så tätt framför sonen, att denne ovilkorligt skulle tagit ett steg tillbaka, om han varit tillgänglig för fruktan. Nu stod han kvar och blickade vördnadsfullt men fast i det stränga ansigte, som höjde sig i vrede öfver hans.

“Vi lefva i en slapp tid,” yttrade den gamle med tonvigt på hvart ord, “då föräldramakten gäller litet eller intet. Men i *mitt* hus skall den gälla: antingen lyder du, eller . . .”

Han gjorde ett uppehåll som om han väntat ett inpass, men i sonens blick stod en lugn fråga och ingenting annat.

“Eller,” fortfor den gamle långsamt, “är du för alltid skild från mitt hem och mitt hjerta. Du vet att jag icke brukar rygga mitt ord.”

“Icke jag heller, min far. Kernerska lynnet har gått i arf till din son — rår han väl därför?”

“Kernerska lynnet? Säg nutidens upproriska anda, som söndrar hemmen hos hög och låg, gör föräldrarne till lydiga verktyg och barnen till oförsämnda despoter. Intet förtroende, ingen barnslig undergifvenhet mer; åh nej, sådant är gammalmodigt! De unga ha nu för tiden vida

skarpare blick och förstånd än de gamla, hvilka man gerna i förtid vill maka undan i kakelugnsvrån, för att sjelf träda fram och regera. Och dock vill jag veta hvem som kan vara närmare intresserad i sonens lycka än fadern?"

"Måhända dock sonen sjelf. Jag tror mig lugnt kunna säga, att jag i alla andra fall och under dessa år ingen gång satt mig emot din vilja; nu, när frågan gäller så mycket, måste jag handla efter eget tycke."

"Jag vill hoppas," sade den gamle och rynkade ögonbrynen ännu djupare, "att inga *andra* grunder än ditt egen-sinne verkar din uppstudsighet."

Det såg ut som om Ossian ämnat säga något, men hvad det än var, förblef det osagdt.

"Ossian," yttrade den gamle vekare och lade sin hand på hans axel, "behöfver jag säga att det kostar på mig att nödgas tala så till dig? Var du icke alltid min kära-ste; kunde jag icke rådgöra med dig, trots din ungdom, som med en gammal affärsman; var jag dig icke alltid en huld fader, och dock vill du i dag. den första gång då jag fordrar ett verkligt bevis på din barnsliga lydnad, trotsa mig!"

"Det är icke trots, fader, det är öfvertygelse. Jag kan icke handla annorlunda."

"Du skall minnas en gång, då du är fjärran från hemmet, att din fader bad då han kunnat befalla. Vet du då ej, envisa barn, att du genom lydnad i detta fall räddar på sätt och vis min heder. Du har ju sedan barndomen känt till detta förhållande."

"Jag har aldrig fäst något afseende dervid, utan ansett det mera som ett skämt, en gengångare-fantasi från riddarromanernas dagar."

"Då har du illa känt din fars allvarliga lynne. Det är helt enkelt en öfverenskommelse, som . . ."

"Förlåt mig, min far, men i så fall ligger felet just deri. Det fins saker, om hvilka ingen öfverenskommelse kan träffas, utan att de heligaste rättigheter derigenom förnämas; dit hör denna."

"Nog, Ossian, nog!" yttrade fadern med åter uppflammande vrede. "I sådana saker torde jag vara en lika kompetent domare som du. Antingen lyder man sin far eller lyder man honom icke. Välj hvilketdera du vill, men beklaga dig icke sedermera när min dörr är stängd!

för dig. I afton komma de, det vet du, och jag hoppas du till dess skall ha förstått att jag vill ditt väl och ingenting annat. För resten: det afgörande steget skall ju ej tagas i dag... du skall ha din tid att *se*... att göra bekantskap...“

“Hvartill skulle det tjena, då ditt domslut ändå står fast! Jag *vill* icke se, och jag...“

“Intet förhastande! Vi återse hvarandra i afton; kl. 8 äro de här.“

Och med fasta steg lemnade den gamle rummet, medan sonen lutade sin heta panna mot fönsterrutan, stirrande på det brokiga lifvet der nere på Skeppsbron, utan att uppfatta en enda af dess bilder.

Slutligen drog han ett djupt andedrag och vände sig inåt rummet, det han betraktade med en uppmärksamhet som man egnar en vän, från hvilken man måste skiljas och som man kanske aldrig skall återse. Hans blick gled långsamt öfver den tunga pulpeten af valnöt, den antika pendylen med sin täcka herdinna, de lifliga båda jagststyckena öfver soffan samt midt emot dem briggen *Eurydice*, det äldsta af grosshandlarens fartyg, måladt i olja af en skicklig marinmålare. Vidare sjönk hans blick ned till rutorna på den skotska mattan, dem han som litet barn räknat så många gånger under glada hopp, medan modern setat derborta vid fönstret med sitt syarbete och med ett lyckligt leende öfvervakat sina barns lekar. Dörren stod på glänt till grosshandlarens sängkammare och uppsköts nu helt och hållet af Ossian, som blef stående midt för soffan derinne, för att beskåda en öfver densamma hängande bild af en ljus och blid qvinna, hans mor. Den unge Kerner var ingen vek natur! hans ögon fylles icke af tårar när han betraktade dragen af henne, hvars minne dock var för honom det dyrbaraste af alla; men hans kraft växte derunder och han tänkte; *hon* skulle aldrig fordrat af mig ett sådant offer; hon skall ej heller ogilla att jag vägrar det. Ännu en dröjande, innerlig blick, och sakta drogs florsomhöljet, som skyddade de kära dragen, åter för. Ossian vände sig om för att lemna rummet, då i detsamma ett litet ansigte, fullt af skrynklor och vänlighet och omgifvet af ett snöhvitt mösskrus, visade sig i dörren. Det tillhörde den forna hushållsmamsellen (icke hushålls-fröken, ty denna berättelse spelar långt före frökenreformens tid) Sara Al-

sterberg, som kom i huset med "salig frun" när denna var ung och som mest gråtit sina gamla ögon förderfvade när hon, salig frun, gick bort.

"Ossian lille," sade gumman till sin tre alnar långa älskling, "det är väl ingenting på sned mellan honom och »pappa»? Ossian har väl inte varit så vettvillig och talat om..."

"Vet du, Sassan," (mamsell Saras smeknamn inom grosshandlarens familj) "att jag hade ordet på tungan..."

"Men han sväljde det, vill jag hoppas som en klok karl," yttrade häpen mamsell Sara, som var känd, utom för sitt trofasta sinnelag, för sin förmåga att kasta om satserna i en mening, så att denna kom att uttrycka ungefär motsatsen af hvad hon ville säga.

"Ja, jag teg, ty jag mindes hur bror Edwards förtroende i den vägen en gång upptogs."

"Låt oss glömma, lille Ossian, så mycket vi kunna af det gamla; men väl i alla fall för sin egen köttsliga pappas skull, att han inte obstinerade sej. Men hvarför var grosshandlaren då ond egentligen — för jag hör alltid att en människa är ond, på gången?..."

"Sassan du!" utbrast Ossian lifigt och tog den gamlas skrynkliga händer i sina, "jag är icke nu i den sinnesstämning, att jag med lugn kan inför dig redogöra för samtalen mellan min far och mig; men — om jag kommer att resa bort på en tid och om jag kommer att stanna borta något länge... ett år... två år..., så skall du inte bli ledsen, utan tro att allt detta sker till mitt bästa..."

"Ossian, Ossian," sade den gamla och höll sig darande fast i dörrkarmen; "jag säger honom att mina ben inte kan bära allt detta som en sansad människa... Resa bort, *han*, som mina gamla ögon inte ser något rarare! Och hon, det lilla lammet i Smala gränd — hvad tror han hon skall säga om det? Det var allt ändå som jag trodde mellan far och son med ovänskapen — och lammet se'n, lammet!"

"Med henne talar jag i afton," sade Ossian. "Hon kommer kanske efter sedan — hon och du, i fall jag skulle bli någon längre tid utomlands. Till dess kommer hon allt ibland upp på din lilla kammare med helsningar i bref... Tillsammans med dig kan hon både tala om det

förflutna och hoppas på framtiden. Men gå tillbaka på din kammare nu; jag kommer upp sedermera.“

Och med vänligt våld förde han den lilla upprörda gumman mot dörren, hvarefter han sjelf gick ned i sitt rum, der han under ett par timmars tid ordnade papper och packade in kläder samt vidtog åtskilliga andra anordningar för en snabb och dock lång resa.

Senare på aftonen sutto under en lummig trädgrupp på Skeppsholmen tvenne unga personer med armarne om hvarandras lif.

En redan kylig höstvind susade genom trädkronorna och lät ett och annat till hälften gulnadt blad falla ljudlöst till marken, medan en lätt dimma steg upp från vattnet och gjorde otydliga fartygens konturer vid motsatta stranden.

“Gråt icke så, min Agnes,“ bad den unge mannen och drog från flickans ögon hennes hand, den han ömt kysste. “Samla hellre allt ditt mod till din långa väntan.“

“Ack,“ hviskade hon, “du skall aldrig komma tillbaka, du skall glömma mig derborta i det främmande landet!“

“Aldrig!“ svarade han med en varm öfvertygelse. “Är det ej just för din skull jag reser? Kanske skulle ej min fars förslag förefallit mig så vedervärdigt, om icke mitt hjerta redan varit fästadt. Om högst tre år hoppas jag ha en så pass tryggad ställning, att jag kan bjuda dig ett hem der borta. Dertill behöfs ej så mycket; vet jag ej hur enkel du är!“

“Ack, Ossian, jag skall dö af sorg och längtan dess förinnan,“ utbrast flickan och skälfde i hans armar. “Och dessutom: misstron skall martera mig; jag skall ej kunna fasthålla den tanken att du blir mig trogen!“

“Du veka lilla barn — du känner icke din makt,“ log Ossian och kysste hennes förgråtna ögon. “Jag skulle vredgas öfver din misstro, om jag ej visste att den kommer sig af den ljufvaste anspråkslöshet. Ser du, jag är vida djerfvere: icke en minut faller mig den tanken in att du skulle kunna glömma mig!“

“Glömma dig!“ eftersade hon lifligt och kastade sina armar kring hans hals; “förr skulle i ett ögonblick hvarje blad af dessa träd falla till marken, än jag någonsin skulle kunna med kärlek tänka på någon annan!“

I detsamma sväfvade uppe öfver hennes hufvud tre, fyra visnade blad, som likt foglar med tröttade vingar sakta sänkte sig i hennes knä. Men hon märkte det icke, icke ens då Ossian, som erfor en obehaglig rörelse vid detta stumma memento, sopade dem till marken med ett lätt drag af handen.

“Ack, om du bara icke rest så långt, icke så långt,“ snyftade flickan och smög sig fastare in till honom.

“Mitt ljufvaste lilla barn, Cette ligger väl icke i andra ändan af världen heller!“ tröstade han och smekte hennes kind, som var våt af tårar. “Hvar vecka har *du* bref, och hvarannan vecka *jag*.“

“Men jag skrifver så illa, Ossian; jag törs aldrig skrifva till dig!“

“Tror du någon skönskrift i världen skulle ersätta mig dina förtjusande små kråkfötter, af hvilka hvar och en tar formen af ett hjerta! Jag älskar just dina små brister, som likna ett barns osäkra, rörande fjät; jag älskar din okunighet, dina naiva uttryck, din — ja, din blinda tro på min klokhet, jag erkänner det! Ingen så kallad bildad flicka skulle någonsin öfver mig vinna det värde som du; var öfvertygad derom!“

Agnes såg upp till honom med ett förtjusande barnsligt uttryck i sina stora ögon. “Och det är riktigt sannt att du älskar mig så mycket?“

I stället för svar slöt han den unga flickan innerligt till sitt bröst.

“Och nu, min Agnes, måste vi säga hvarandra farväl. Jag säger dig tre minnesord: *kärlek, trohet, belöning* — stafva på dem medan jag är borta!“

En half timme derefter gick »lilla lammet» med högröda kinder och ögonen ännu fuktiga af tårar ensam öfver Norrbro.

Stor var visserligen hennes sorg, men ej större än att hon kom ihåg att med två näpna fingrar hålla upp klädningsskanten, så att spetsen af den lilla bottinen stack fram.

“En rasande vacker flicka,“ yttrade helt högt en herre till en annan, medan de passerade förbi.

För första gången blef »lilla lammet» vredgadt öfver en sådan oförskämndhet och tänkte ge observatorn en föraktlig blick. Men när hon såg upp, mötte henne ett ansigte så vackert och så fullt af beundran, att hon mot sin

vilja smålog. "Så tokiga di ändå ä' häruppe!" mumlade för sig sjelf den lilla landtliga skönheten — "och så långt bort *han* nu reser, ända till Cette!"

Och vid tanken härpå undslapp en liten vacker suck hennes bröst, medan de små näpna fötterna trippade mot det tarfliga hemmet och det nu mer än någonsin tunga arbetet.

Det var på högsommaren, tio år härefter. Den lilla badorten Gastein hvimlade af en mängd besökande, af hvilka de som hade penningar och namn, eller åtminstone endera delen, valde Hof-Gastein, och de anspråkslösare och verkligt sjuka det en half mil derifrån belägna Bad-Gastein. På det förra stället hade man tillfälle att exponera sina toaletter, sina ekipager och — sina tillbedjare; att njuta af societetslifvet bland bildadt folk ur flera nationer, att göra och höra musik. ja, till och med att spela litet hazardspel emellanåt. I Bad-Gastein njöt man af obemärkthetens behag, af naturens högtidliga tystnad, af promenaderna i Kurgarten samt, om man egde håg och kraft der till, af bergsbestigningar till fots eller till häst. För resten åt man på det ganska vackra men anspråkslösa hotellet sin *Gemsensbraten* minst fyra gånger i veckan samt der ofvanpå *Mehlspeise*, nedsköljdt med ett glas St. Julien. Med denna helsosamma diet och sina regelmessiga bad fördref man tiden, mottagande och besvarande någon gång en visitt eller ett bref — det var allt. Man hade så föga att tala om.

Då kom en dag en ny badgäst, som, utan att sjelf hvarken veta eller vilja det, uppväckte en viss liflighet i den stillsamma kretsen. Hon var dock egentligen hvarken särdeles ung eller, strängt taget, vacker, men hon hade detta tilldragande något, som gör att ingen kan likgiltigt gå det förbi. Nu hade man visserligen i Bad-Gastein sin lilla societetslokal, der man samlades för att prata bort en stund, när man så ville. Der inne låg stora boken med röda permarne, deri badgästerna redan inskrifvit sina namn. Sådant hörde till ordningen; alltså skulle man få veta hvad den täcka nykomna kunde heta och hvarifrån hon vore. Mycket riktigt stod der en dag med prydliga bokstäfver

Frau Agnes Berg, Schweden. Bad-Gasteins elegantaste kavaller, som ännu ej sett den nya företeelsen, emedan han uppehållit sig en dag öfver i Hof-Gastein, kom vid sin återkomst att händelsevis blicka i boken — och bleknade, alldeles som den besjungne Filén, när han såg i kikaren. Kan det vara hon, frågade han sig sjelf, hon som en gång såg så oskyldig och trovärdig ut, hon som aldrig skulle kunna glömma och som dock glömde innan året ännu var fullt? Men huru många heta ej Agnes och huru många kunna ej vara från Sverige..

Innan ännu dagen nått sitt slut, upptäckte imellertid vår hjelte att det *icke* var hon, på samma gång han upptäckte att hans landsmaninna var en bland de mest förtjusande qvinnor han någonsin sett. Det var länge nu sedan hans hjerta haft något att säga i den vägen; också tog han dess slag för endast ett fosterländskt intresse... Han var imellertid icke sen att göra hennes bekantskap; landsmanskapet gaf ju dertill den naturligeste anledning.

Om vi nu skrefve en roman, vore det nästan vår pligt att lemna en lång och spännande skildring om huruledes hjeltens och hjeltinnans bekantskap inleddes, fortgick, afbröts af missförstånd och efter åtskilliga onaturliga och onödiga lidanden återknöts, för att sedan för alltid beseglas vid kullerstolarne. Men vi skrifva inga romaner, och berätta alltså kort och godt att de båda intressanta och intresserade personerna ganska snart blefvo bekanta och under nära fem veckors tid sammanträffade för hvarje dag. Hjeltens kunde aldrig tröttna att tala om Sverige, ehuru den unga enkan föga eller intet kände till de platser der han vistats, och tvärtom. Hon hade bott med sin man på ett bruk i Vermland och aldrig varit i Stockholm mer än en gång, och då endast på ett par dagar. Om hvar hon förut varit, nämde hon ingenting och han frågade ej heller. Hennes vackra, öppna ansigte medgaf ingen förmodan om invecklade antecedentia, och för resten älskade han henne sådan hon stod der framför honom: allvarlig, qvinlig, förtjusande. Älskade? Ja, verkligen, och till sin egen förvåning. Han hade nu i nio år dagligen upprepat för sig att hans hjerta var dödt, att han ej mera hade tillit till någon qvinna på jorden. Och så kom denna varelse, som hvarken var ung eller skön, och kullkastade på några fattiga veckor hans årslånga föresatser. Han stred tappert

till en tid, förskansad bakom sina gamla obehagliga minnen och fördomar, men nödgades alltjemt uppgifva det ena utanverket efter det andra, tills den tjusande fienden stod med segerkransen midt inne i fästningen — hans eget hjerta. Och så öfverraskade han sig sjelf med att en dag ligga på knä för "fienden" i en af Kurgartens tätaste bersåer. Han var viss på att blifva ostörd, emedan alla badgäster voro som bäst ute och beskådade en procession, företagen till den heliga jungfruns ära, för att hos henne utverka regn. Ack, sjelf bad han om solsken på sin lefnadsväg hos den enda qvinna, som var mäktig att gifva honom det! Och blef han bönhörd?

Det ser så ut, att döma af de ljusa lockar, som förtroendefullt hvila vid hans bröst.

"Men," säger den ljufva qvinnan, sedan första hänryckningen gått öfver, "om vi nu blott icke begått en oförsigtighet! Huru litet känna vi ickehvarandra? Hvad ha vi gemensamt annat än fäderneslandet? Inga barndomsminnen, inga ungdomsdrömmar, ingen slägt, inga vänner..."

"Vet du ej, min älskade, att kärleken är kosmopolit, och att den som eger honom eger allt?"

"Visserligen; men vet jag väl hur pass trofast ditt sinne är eller hur eldig din fantasi? Din snabba förklaring för mig efter så kort bekantskap..."

"Kan endast jämföras med ditt lika snabba och ädla förtroende... rygga icke detta!"

Omfamning och tystnad.

"Men," fortfor han, "efter vi äro på katolskt område, vill jag bikta. En älskligare bikt-fader har ännu ingen haft och absolution..."

“Man biktar först, min herre; på biktens beskaffenhet beror *om* man får absolution och *hurudan* den blir.“

“Jag ger mig på nåd och onåd. Dock skall ingenting förhindra mig att tala sanning. Till en början alltså: hvad tror du väl var orsaken till att jag lemnade Sverige?“

“Hvad vet jag — måhända en qvinna?“

“*Två*, stränge biktfader! Se så, flytta icke så långt ifrån mig: jag älskade den ene och hatade den andra.“

“Half absolution för det du inte älskade båda!“

“Tack! Kan du väl tänka: man ville gifta bort mig med en flicka som jag aldrig sett, alldeles som i de gamla barbariska tiderna.“

“Så märkvärdigt! Och ensamt därför hatade du henne?“

“Naturligtvis... ja, det vill säga att jag hade ett annat tycke, ett envist nog. Men hon var ovärdig — låtom oss icke tala om henne, så mycket mer som jag länge sedan glömt henne!“

“Och den andra — var hon verkligen så afskyvärd?“

“Förskräckligt, ohjelpigt!“

“Men då du aldrig sett henne...“

“Ja, det förstås att jag såg henne ett par gånger då hon var barn.“

“Men från barn till jungfru är ett stort steg; hon kunde förändrat sig fördelaktigt.“

“*Hon* — aldrig! Det var den otäckaste, onosligaste unge jag någonsin sett. Lång och gänglig med håret kring kronen och hängande kängremmar, bortskämd och obstinat.“

“Hvilken faslig bild!“

“Och ändå smickrad, tro mig!“

“Men hur tog hon ditt afslag?“

“Jag vet inte. Jag förmodar hon tröstade sig med en blecktrumpet eller ett tunnband. Jag ser, när jag vill hennes långa ben och oharmoniska rörelser, då hon trillade tunnband längs bygatan den sista gången jag var der. Min far hade imellertid, då hon var sjuutton år, bjudit upp till Stockholm henne och hennes farbror och förmyndare, min fars gamle ungdomsvän, i akt och mening att fira trolofningen, sedan den fängslande sköna först var beskådad. Allting var bestämdt, gäster bjudna och den utsedda underrättad. Nå väl; tiden närmade sig, ljusen tändes, vagnarne kommo rullande, man drack thé, man konverserade

man undrade, man väntade på den blifvande fästmannen, men den som inte kom var — jag. Jag kom aldrig.“

“Stackars flicka!“

“Ja, det var sannt; hon lär verkligen ha gråtit i förgelse — hvad hon måtte sett söt ut!“

“Men din far, hur tog han saken?“

“Min far, min hederlige gamle far, så vred han blef! Jag hade dock sagt honom förut, att jag hvarken ville eller skulle gå in på att låta schackra bort mig som en handelsvara; men han ville ej tro att jag kunde vara lika bestämd som han. Skilsmessan från honom har dock kostat mig mycken smärta, ty jag älskar honom innerligt än i dag, ehuru han aldrig under alla dessa år svarat en rad på mina många bref om glömska och förlåtelse. Men i höst beger jag mig till Sverige — kan jag väl vara länge skild från dig? — och då, om jag också skall bönfälla hos honom natt och dag, skall jag tillkämpa mig hans förlåtelse.“

“Och den stackars förskjutna — fick du aldrig veta något om hennes öde?“

“Jag hade förbjudit min bror och vår gamla husmam-sell — de enda med hvilka jag brevexlade — att någonsin nämna hennes namn.“

“Du hatar henne således än i dag?“

“Åh, hatar är kanske väl mycket sagdt, men nog skulle jag fly från hennes närhet hvar hon funnes.“

“Fly då, Ossian, fly som du gjorde för tio år sedan; Maria Hewardt skall ej qvarhålla dig!“

Den unga qvinnan log hjertligt, medan Ossian flög upp som en raket.

“Hvad, huru, *du* skulle . . . skulle vara . . . *hon*?“

“Eller hon jag, hvilket du behagar. Jag kan ej begära du skall veta, att jag utbytt namnet Hewardt mot min mans namn Berg, och Maria mot det i hans tycke vida vackrare Agnes, du som afskydde mig till den grad, att du förbjöd blotta nämmandet af min person.“

Det varade en god stund, innan den förbluffade Kerner kunde få ett ord öfver sina läppar. “Och min *dom*?“ frågade han slutligen med komisk ödmjukhet i blick och min, “ty på *absolution* är väl ej mera värdt att tänka . . .“

“Din dom,” svarade hon leende, “blir att ständigt älska den förskjutna, den obehagliga, den...”

“Nåd, nåd! Är det ej straff nog att jag under så många år gått miste om en lycka, som kunnat vara min genast?” O, hur jag längtar, att med dig vid handen klappa på min fars dörr, som nu ej längre skall vara stängd! Och huru Sassan i sitt hjertas glädje skall vända bakfram på alla meningar i sitt lyckönskningstal — min älskade, vi beställa ju posthästar redan i morgon?”

“Tackar ödmjukast“.

nder körsbärsträdet i konsul v. H:s vackra, vidsträckta trädgård stod en barnvagn med sin uppslagna suflett, hvarur ett litet rosenrödt ansigte framtittade.

Tätt intill spelorna af trädgårdsstaketet tryckte sig ett annat barnansigte, tillhörande en åttaårig, illa klädd gosse. Med stora intresserade ögon betraktade denne det lilla undertinget i vagnen, medan han ofrivilligt allt mera närmade sig trädgårdsgrinden, genom hvilken han slutligen sköt in som en pil, sedan han först förvissat sig om, att ingen såg hans tilltag.

“Da—da—,” sade belåtet lillan i vagnen, ty hon kunde ej »tala» mer än dessa stafvelser, och sträckte armarne mot trasvargen, som ogeneradt tog i sin famn det sammetsmjuka byltet, med hvilket han skyndade långt bort i trädgårdens dunklaste vrå.

“Så söt du är, rakt som en liten pingstlilja,” yttrade gossen förtjust, der han satt med barnet på sitt knä och varsamt smekte dess lena kind. “Ack om mor och jag rådde om dig och hade dig derhemma, så skulle du få ligga på den oppbäddade sängen och få *mitt* kaffe och *min* skorpa om söndagsmornarne, och när solen sken, skulle jag sitta på trappan med dig i knät, liksom nu, och ingen skulle få röra dig mer än mor och jag...”

“Titt-ut, titt-ut! Vill lillan ha de der blommorna? Sitt då vackert här i gräset som en liten prinsessa, så skall jag plocka dem åt dig!”

Och så bäddade han varsamt ned sin skatt i grönskan och räckte henne blomma efter blomma, allt efter som han plockade dem, och den lilla slog omkring sig med händerna af glädje och räckte ut sin halföppna rosenmun, som små barn bruka, när de vilja kyssas, och trasungen hade ej bättre vett, än att han lät sig väl smaka.

Men när barnet tröttnade af att sitta, sträckte det otåligt än en gång armarne mot sin lekkamrat, som utan aktning för lillans snöhvita dräkt och utan en tanke på sina egna dåliga paltor, lyftade upp henne till sig och bar henne vidare i för henne möjligast obeqväma ställning.

I detta ögonblick återkom barnflickan, som bortpratad en halftimma i tvättstugan, och då hon såg vagnen kullstjelpt — gossen hade ej märkt att detta skett — samt ångestfullt rusade fram för att uppressa den och icke fann en skymt af barnet, uppgaf hon ett gällt nödrop.

Innan det ännu förklingat, var den tomma vagnen omgifven af flera personer, hvaribland främst konsulinnan, som i ett ögonblick uppfattade scenen och genom hvars själ tanken på den närbelägna dammen flög som en blix.

“Milde Gud — mitt barn!” ropade den förskräckta modren. “Du har lemnat henne ensam, ovärdiga,” anklade hon barnflickan, “och barnet har krupit till kanten af dammen och... och...”

Ett nytt ångestskri, denna gång af modren, lät alla rusa till dammen, som ej var djupare än att man kunde

nå bottnen med handen, men som kunde varit en tillräckligt djup dödsbädd åt den lilla.

Gossen, som vid det första ångestskriet lyssnat och vid det andra staplat fram med sin tunga börda för att se, hvad som var på färde, begrep nu allt.

"Här! här!" skrek han så högt hans lungor tilläto och skyndade framåt med fara att vid sitt bröst qväfva den lilla, hvars klädning åkt upp så högt, att de små benen sprattlade bara och hvars ansigte skrapade mot de omaka knapparne i hans väst.

Med ett utrop af högsta fröjd ilade modren emot sin skatt, den hon slöt i famnen så innerligt, som hade i hela världen funnits ingenting annat än hon och den.

"Jösses, pojke, jag menar du ä' viller, som tagit upp ur vagnen den nådiga lilla fröken och ränt å me'na på det viset," bannades hans mor, tvätterskan, som med tvällöddret ännu rykande om händerna och förskräckelsen målad i sitt ansigte vid ångestropen sprungit fram tillsammans med de andra och som nu grundligt ruskade sin »afkomma». "Sa' jag dej inte, att du inte fick komma hit?"

"Fy sej, otäcking der!" instämde barnflickan, som nu, då faran var öfver, endast tänkte på att ursäkta sig sjelf, "hvad hade han vid vagnen att göra?"

"Hvad hade du *derifrån* att göra," frågade strängt konsulinnan, som nu något återhemtat sig från sin förskräckelse. "Och," fortfor hon, vänd till tvätterskan, "madam Ström får inte banna sin gosse; hade han icke varit, hölle jag kanhända ej nu mitt barn lefvande i mina armar. Från och med i dag, du lille," sade hon vidare och klapade gossens kind, "blir det vi som åtaga oss dig. Vi skola aldrig glömma den tjenst, du gjort oss!"

"Hvad dig beträffar," tillsade hon barnflickan, "får du till tjestidens slut lön, kost och — frihet; åt en så vårdslös vareelse vågar jag aldrig mer anförtro mitt barn."

"Och det bara för den otäcka pojakens skull," tjöt barnflickan. "Jag var bara ett litet springande nere i tvättstugan, för lillan sof, så att jag tyckte jag gerna kunde gå."

"Hon sof inte," sade gossen beslutsamt, fast hela hans lilla magra kropp skälfdde. "Jag stod bak vattentunnan på gården och såg, när Lina gick ifrån henne, och då smög

jag närmare grunden, för jag var rädd att få bannor af mor, om hon såg mig från brygghuset.“

“Han ljuger så det är skam och synd åt,” påstod flickan och gned fortfarande sina ögon.

“Tyst, och gå in på din kammare, tills konsuln kommer och jag får tala vid honom,” befalde konsulinnan. “Och ni, madam Ström, kommer upp med gossen till oss om söndag, så skola vi ytterligare talas vid.“

“Gud välsigne den nådiga konsulinnan,” sade madam Ström och neg efter förmåga. “Sanningen att säga, så har lille Frans Albert alltid varit mitt sorgbarn, för han är så försagder och klenmodiger å sej, å det bär sej inte för fattigt folks barn. Jag kan inte så möet som skicka'n ätter en korg stickor, för han törs inte ta dom för arbetskarlarne. Och från skolan kom di hemledandes med honom häromdan, för att han hade ritat på griffeltaflan en otäcking te gubbe med paraply å långrock, som di sa' skulle va' »magistern» sjelfver. Du milde tid, kan jag, fattig enka, rå för hvad det olycksbarnet klottrar? Inte har han lärt det af mej, så möet är då säkert.“

“Ja, det är bra, det är bra, kära madam Ström; kom upp om söndag, som jag sagt!“

“Ja, jag ville bara säja *det*, nådigaste konsulinnan (herre min tid så den nådiga lilla fröken skrattar och spärrar ut med de små välsignade fingrarne) att jag aldrig nog kan fulltacka det nådiga herrskapet, som vill göra folk å en tocken som pojken der, som fast han i grunden är frommer nock, ändå aldrig gör annat än förtret. Trodde jag inte, att jag rakt skulle ge mej öfver, när Sandelinskan, som lärde honom a-b-c, kom hem och viste mej a-b-c-boken, der han på blanka permen ritat å tuppen med stjert och sporrar och hela bestyret och med *Sandelinskans* ansigte och mössa i stället för näbbet och kammen! Du söte tid, hvad får inte en mor upplefva!“

“Lugna sig, kära madam Ström, hen kan måhända få mera heder af den gossen än af alla sina andra barn, om det vill sig väl. Men gör nu som jag sagt: kom hit med honom om söndag.“

Konsulinnan nickade vänligt och försvann med sin lilla älskling bort åt trädgårdsgången, under det hennes lätta klädningssläp frasade mot buxbomshäcken, innanför hvilken madam Ström neg gång på gång.

"Mor," sade gossen häftigt, medan han med vidöppna ögon stirrade efter den vackra uppenbarelsen, "vet mor hvad hon ä' lik? Ackurat *den* dufvan, som Noach släppte ur arken för att se efter om jorden var opptorkader och som kom igen mä' ett oliveblad i näbbet. *Den* ä' hon lik!"

"Jestingen, pojke, om jag vet, hvar du får dina infall ifrån!"

"Hå, mor, det står ju i »bibliskan», vet jag."

"Ja, hvad hon ä' liker, det angår hvasken dej eller mej, och inte *vet* ja't heller; men *det* vet jag, att om du ritar å'na eller om du ritar å' *nå'n* utå herrskapet deroppe, se'n du nu så löckeligt har fått insteg i huset, så slår jag ihjäl dig."

Frans Albert såg ej mera försagd ut vid denna hotelse än förut. Han såg alltid försagd ut, troligen till följd af de många hårluggar och knuffar han fått för sin oförmåga att reda sig i praktiska värf. Men inom sig tänkte han, att han skulle rita af lilla fröken *vackert*, och hålla på dermed i tysthet oupphörligt, ända tills hon blef *så* vacker, att hon kunde »sitta i körkan som altartafia».

Madam Ström hade rätt. Hennes gosse var ovanligt klenmodig och försagd och tycktes aldrig till främmande komma sig för att säga mer än två ord: »tackar ödmjukast!» Men dem sade han också i tid och otid, och följden blef, att så väl konsulns barn som tjänstfolket sade vid han ankomst: "der kommer »tackar ödmjukast». Blek och tyst stod han inom dörren i konsulns kök, för att få den matbit, som kokerskan vanligen lät åtföljas af en snäsa, ty huru omöjlig var icke den välsignade pojken! Skickade man honom ett ärende, så glömde han vid framkomsten, hvad han skulle säga, och ombads han att hemta en spann vatten, kunde man vara säker på, att han slog ut den öfver köksgolfvet, då han kom tillbaka med den. Gick någon gång konsultn förbi honom och nickade åt honom, bugade han sig så djupt, att man inte såg annat än ryggen af hans lappade tröja, hvarefter han tryckte sig in i närmaste hörn så tätt som möjligt. Det förundrade honom alltid, att icke konsultn hade lagens taflor i sina händer, ty han var ju för öfrigt sjelfva Moses i Hübners bibliska

historia, helst när han kom insvept i sin veckrika slängkappa. Att gossen dessutom betraktade hela den rika familjen såsom något vida öfver den vanliga menskligheten, var hans både sällhet och olycka, ty på samma gång han drogs till hvar och en af dess medlemmar, som myggan till ljuset, kände han för dem alla en obetvingad blyghet, som gjorde honom mången bitter stund. Särskildt voro söndagarne, då han i sina nya kläder fick komma in i barnkammaren, hans pröfvodagar, då han var *tvungen* att svara hvar och en, som frågade honom, tvungen att äta sin qvällsvard vid bordet i barnkammaren och tvungen att gå in i salongen och säga sitt: "god natt — tackar ödmjukast!" O, denna brokiga matta, hvars rutor han måste öfverskrida för att komma i närheten af den plats, der de »höga personerna» sutto! En ökenvandring på en kamelrygg kunde ej varit honom hetare. Hur han under vägen än plockade på knapparne i sin tröja, än höll handen i fickan och än bak ryggen! Hur han under hela veckan tänkte på denna både ljufliga och fasansfulla söndag, då han skulle få återse lilla Ina, leka med henne, kanske *bära* henne ett ögonblick, men då han också skulle utstå gyckel af de öfriga barnen samt bli tilltalad af och (o, höjd af förskräckelse!) nödgas svara herrskapet! Ja, hade det icke varit för lilla Inas skull, hvilken han egnade en svärmisk dyrkan, skulle han önskat att han aldrig smugit sig in i konsulns trädgård den der märkvärdiga dagen och »räddat» *henne* som aldrig var i fara.

Men nu hade han så godt som utan all förskyllan blifvit en hjelte, ehuru den rollen var, hvad han minst af allt var egnad att uppbära. Dock längtade han efter den dag, då han skulle komma ut i verlden och på egen hand bli något stort, slå ihjäl någon drake eller något troll och som lön erhålla den sedvanliga prinsessan, hvilken besynnerligt nog var klädd i bärklädning och haklapp och hade lilla Inas drag. Och så, under fortfarande nådegåfvor och blyghet, randades hans konfirmationsdag.

Frans Albert var nu en lång, gänglig gosse, med ingenting annat vackert än ett par svärmiska, blå ögon och ett leende af tillvinnande godhet. Fracken, som han ärft efter konsulns äldste son, hvilken konfirmerats året förut, hade något för korta ärmar, och underkläderna ville ej heller riktigt räcka till, men madam Ström tyckte i alla

fall, då hon på morgonen tårögd borstade hans hatt, att vår Herre hade ingen skam, och att det var, som om hon såge salig Niklas Ström lifs lefvande.

Just som hon stod färdig att med sin gosse begifva sig i kyrkan, bultade det på dörren till hennes lilla kam-mare, och när hon öppnade, stod der lilla Ina, nu en vac-ker nioårig flicka, och bad att få tala med Frans Albert.

"Jag skulle bara fråga, om du vill ha den här," sade Ina brådskande och höll upp mot Frans en vacker, röd geranieblomma. "Den har vuxit på mitt eget träd, och jag har önskat så mycket, att den skulle slå ut i dag."

"Tackar ödmjukast! — Bara inte Inas mamma blir ledsen," sade Frans, medan glädjen lyste ur hans ögon.

"Mamma vet det, naturligtvis," sade Ina, "och hon ville skicka husjungfrun hit med den, men jag bad så myc-cket att få gå sjelf, att hon ej hade hjerta att neka."

"Jag är så glad, så ofantligt glad för den gåfvan," stammade Frans Albert förlägen, "och skall bära den i knapphållet hela dagen, och sedan skall jag pressa den i min psalmbok — tackar ödmjukast!"

"Och så kommer du hem och äter middag hos oss, för det vill pappa och mamma. Se'n får du gå hem till-baka, om du vill."

"Tackar ödmjukast!"

Åter en malörtsdroppa i sällhetsbägaren! Huru gerna hade han ej varit hemma i dag, helst nu, sedan han sett Ina och fått hennes vänliga gåfva. Men det gick ej an; han måste lyda.

Och så satt han, efter slutad gudstjenst, stum, men uppfylld af högtidliga känslor vid det grant dukade bor-det, der blommor och karaffer blänkte i solskenet. Och när många rätter voro expedierade — Frans visste hvar-ken deras antal eller namn — höjde konsuln sitt glas och klingade med den fattige gossen, yttrade att han aldrig haft skäl att ångra den dag, han antog sig honom samt tillade, att då Frans Albert tagit studenten, skulle det stå honom fritt att välja konstnårsbanan, om han så ville. Anlag funnes, det vore nu mera utom allt tvifvel, och pen-gar ville han, konsuln, försträcka. Ingen skulle kunna säga, att genom hans försummelse en konstens adept hade gått förlorad.

Frans Albert ideligen bugade och »tackade ödmjukast», under det hans ljusa, vågiga hårlugg beständigt föll ned i pannan och öfver glaset, hvilket ökade hans förlägenhet. Men äntligen skötos stolarna från bordet, och han fick frihet att gå hem, en förmån, hvaraf han icke dröjde att begagna sig. Just som han stod i tamburen, färdig att gå, öppnades emellertid salsdörren på glänt af Ina, som vinkade honom till sig och hviskade:

«Tala om för din mor, att pappa har sagt, att du skall bli adept . . . det är visst någonting mycket stort och präktigt. Men du skall nog alltid komma ihåg *mig* ändå!»

«Tackar ödmjukast, det skall jag visst!» försäkrade Frans Albert förtjust och gjorde en stubbig bugning, fullkomligt öfverensstämmande med all urvuxenheten i hans helgdagsståt, hvarefter han med hela värdigheten hos en konfirmand, som för första gången bär hatt och handskar, vandrade ned åt storgatan. Men då han vek af från denna och in på en bakgata, ökades stegen och minskades värdigheten, tills han slutligen utan en skymt af densamma sköt förbi modrens lilla fönster och in om porten. Väl inne i kammarens fridlysta område, drog han en suck i känslan af fullkomlig frihet. Här var det enda ställe på jorden, der han kände sig fullt obesvärad, fullt qvitt den blyghet, som utgjorde hans unga lifs värsta plåga.

«Nu, Frans Albert,» sade madam Ström och betraktade med stolthet sin gosse, «må du slå dig till ro ett bete och titta i psalmboken litet; men sedan följas vi åt till salig fars graf.» Honom få vi inte glömma på en dag sådan som denna.»

Åtta år härefter satt i konsul v. H:s salong ett litet sällskap församladt, deri hufvudgruppen utgjordes af tvenne nyförlovade, kaptan Uno Riddersköld och den nu sjuttonåriga Ina. Den unga flickan, blond och smärt som en äkta nordisk ungmö, lekte med sin ena hand öfver pianots tangenten, medan den andra fasthölls af fästmannen, som, ehuru icke mera ung, betraktade sin brud med all en ynglings förtjusning. Denna förlofning — så hviskade konsulinna till en förtrogen väninna — hade kommit just lagom att tränga i skuggan en liten enfaldig idyll, hvil-

ken förra sommaren visade anlag till blomstring, men som nu, dess bättre, var alldeles förqväfd.

Scenen i salongen tog sig riktigt bra ut. Konsulinnan, ett ännu vackert, väl bibehållet fruntimmer, satt i soffhörnet med drottningsslik värdighet och lät sina förnöjda blickar hvila än på det nyförlovade paret, än på den äldre, täcka dottern, som sysslade med blommorna vid fönstret. Ene sonen, löjtnant Vilhelm, utsträckte sig behagligt i en låg hvilstol, kringfladdrad af yngsta systemen, »skön Astrid», som med de nio årens frihet och en medfödd grace var till reds öfver allt, der lif och rörelse fans. Från blomsterbordet mellan fönstren spred sig en mild vällukt, blandad med aromen af frukostkaffet, som just var färdigt att intagas. Man väntade endast på konsuln och den andre sonen, kontoristen, hvilka i detsamma anlände.

Hjertliga helsningar utbyttes mellan familjemedlemmarne, som derefter ordnade sig kring det rikt försedda bordet.

«Nå,» började plötsligt vår kontorist, i det han drog stolen närmare under sig, «hvad sägs om vår »Tackar ödmjukast», som fått akademins medalj deruppe?»

«Han har väl så tusan heller!» utropade konsuln belåtet, medan de andra familjemedlemmarnes «ah!» — «nej, så roligt» — och «är det möjligt!» ljödo till höger och venster.

«Hvarken mer eller mindre,» bekräftade unge Fredrik. «Det står här i morgonbladet,» fortsatte han och började uppveckla den medhafda tidningen. «Behagen I höra? Först stå här namnen på alla som fått premier för framsteg i olika ämnen, jemte underrättelsen att »Tackar ödmjukast» fått årets medalj. Vidare dessa rader — — «Nå men verkligen bör jag icke låta *dig* läsa nyheten, Ina, du som alltid haft ett visst attachement för vår hederlige »Tackar ödmjukast» och som förra sommaren... ja ja, svåger Riddersköld, hade *du* icke kommit i detsamma så vete...»

«Men så läs då vidare, Fredrik, och spar det der barnsliga skämtet,» uppmanade konsulinnan något ifrigt, oroad af den rosensky, som drog öfver fästmöns ansigte. «Du förstår väl, att vi alla glädjas lika mycket öfver den präktige gossens framgång.»

«Jag skyndar att lyda ordres:

“Den med akademiens medalj hedrade unge konstnären, Frans Albert Ström från M., eger inom sitt fack en ovanligt stor begåfning. En rik fantasi, en förundransvärd korrekt teckning och ett färgsinne, som vida försigkommare målare kunde afundas honom, fästa vid honom stora förhoppningar.

Att dessa icke skola svikas, därför går hans allvarliga karakter i borgen, hvilken alltid sätter studierna i första rummet och nöjet i andra. Bland kamraterna älskas han högt för sitt anspråkslösa väsen och vänfasta sinnelag.

Med medaljen följer för den unge konstnären rättigheten att söka det stora S:ska stipendiet, hvilket sätter honom i tillfälle att för de närmaste åren studera i Dresden eller Rom.

Han lär dock dess förinnan på ett par veckor ämna sig ned till sin födelsestad, der han har släktingar samt en liberal beskyddare, konsul v. H., som hittills bekostat hans uppfostran och underhåll vid akademien och för hvilken den unge mannens framgång bör vara en välförtjent glädje.“

“Har jag icke alltid sagt, att den pojken är ett geni,“ sade konsuln förtjust. “Tro mig, att han en dag får ett namn, som vinner genklang i hela Europa!“

Ina satt der med strålände ögon, glömsk af allt omkring sig, och hade blott *en* önskan, den att få trycka sin barndomsväns hand och önska honom lycka till hans första betydande framgång. Högt vågade hon likväl ingenting yttra. Man hade så mycket och så ofta skämtat med henne om hennes vänskap för den stackars »Tackar ödmjukast,“ att hon var rädd att någonsin nämna hans namn, helst som hon märkte, att ämnet icke öfver höfvan behagade hennes fästman.

“Vi skola genast skicka efter gumman Ström och läsa upp för henne hvad som står i tidningen,“ föreslog konsulin och ringde för att inkalla husjungfrun.

“Om han komme om tre veckor, du Ina,“ sade löjtnant Vilhelm, “borde han vara sjelfskrifven marskalk på ditt bröllopp.“

“Det vågar han aldrig,“ skrattade Fredrik, “om han vill än så gerna. Jag sätter upp min *Lady* mot din *Galathea*, att han säger: nej, jag “tackar ödmjukast!“

"Nog nu med det der utnötta skämtet," sade konsuln allvarligt. "Gossen har intet sätt, det råar han icke för, men så har han ej heller någon oförsynthet, hvilket torde vida uppväga den bristen. Behåll ni edra hästar, gossar. Ni komma ändå aldrig så långt fram i världen *med* dem, som han utan dem."

"Hvad ser jag!" utbrast plötsligt äldsta dottern, Marie-Louise, som hade sin uppmärksamhet riktad åt fönstret, "så sant jag lefver, kommer icke der från jernvägen i res-rock och väska vår omtalade hjelte!"

I ögonblicket störtade hela familjen upp för att mot-taga den ankommande, hvilken inom kort glad, rödblommig och förlägen, stod inom den på vid gafvel uppslagna dörren.

"Herr konsul — fru konsulinna, förlåt! . . . Jag reste genast . . . har rest hela natten för att öfverraska mor . . . och nu kunde jag inte gå förbi, fast jag förekommer i res-drägt . . ."

"Du är välkommen hos oss, gosse, i hvad drägt som helst," försäkrade konsuln och tog honom utan krus i famn. "Vi veta om den stora tilldragelsen med medaljen; den har redan stått i tidningarne."

"Har den? . . ." frågade Frans Albert och sökte med ögonen efter Ina, som stod bakom alla de andra, hvilka huller om buller trängt sig fram för att helsa honom välkommen.

"Lycka till, lycka till!" ljöd det från alla håll.

"Tackar ödmjukast," ljöd det lika oafåtligt från Frans Albert, som, ehuru vida gladare och vackrare än förut, var icke ett grand vältaligare.

"Ja, här återser du nu alla dina gamla vänner och lekkamrater," sade konsuln vid yppersta lynne. "Och du, Ina, stå inte der så blyg, som om du aldrig sett den-präktige gossen förr."

Ina böjde sig tvekande fram åt, och Frans Albert tog tre steg emot den unga flickan för att med glad rörelse räcka henne handen, men fick i detsamma sigte på kap-tenen, som höll sig i Inas omedelbara närhet.

"Kaptén Riddersköld — Inas fästman," svarade konsuln på Frans Alberts frågande blick.

Frans Albert lät sin hand falla och hade så när fallit själf äfven, om icke konsulinnan med prisvärd takt trädde fram och yttrat:

“Vi få ej vara allt för egoistiska och längre uppehålla vår unge vän. Låtom oss komma ihåg, att hvarje ögonblick här röfvas från hans mor. Först när hennes hjerta är tillfredsstäldt, kommer *vår* tur. Jag hoppas, bäste Frans Albert, att vi få återse dig i morgon?”

Frans Albert framstammade ett brutet “tackar ödmjukast,” bugade sig och försvann med otrolig hastighet, lemnande familjen att tro, hvad den behagade.

Tio år derefter trängde sig en vacker sommardag en mängd menniskor nyfiket omkring taflorna, som voro utställda i »salongen» i Paris. Grupper af alla nationer armbågades med hvarandra för att njuta anblicken af alla dessa konstverk, innan de spredos hit och dit inom hela den civiliserade verlden.

Bland de dukar, som samlade framför sig flertalet af beundrare, var synnerligast en genretafla, som väckte stort och rättvist uppseende, oakadt enkelheten i komposition. En grupp af tre personer, hvaribland ett blondt, lätt sorgklädt fruntimmer, hade länge försökt att komma fram för att betrakta den, men ända hittills förgäfves. Nu stodo de ändtligen midt framför den och slogos tyligen alla tre af häpnad. Man skulle nästan tro, att de sett den förut, att döma af tonfallet i det gemensamma “ah!” som undslapp dem.

Taflan förestälde en ung konfirmand, en fattig gosse, åt hvilken en liten ljusalv till flicka på samma gång blygt och glad öfverräckte en purpurröd blomma, tydligen ämnad att pryda den tarfliga konfirmationsdrägten. Från en halföppen dörr till en tarflig kammare, genom hvilken solen kastade en bred ljusstrimma, framtittade ett åldrigt qvinnansigte, i hvilket afspeglade sig en vördnadsfull tacksamhet å sonens vägnar.

“Det är *han*, det kan icke vara någon annan,” sade ifrigt det yngre fruntimret till de båda äldre reskamraterna och uppslog i katalogen taflans nummer:

"246: Gåfva åt konfirmanden — (F. A. Ström).“ Alla tre sågo på hvarandra med rörda blickar, och i den ungas öga uppsteg en klar tår, då hon hviskade:

"Hvilket minne, mamma, och hvilket hjerta! Han har ej glömt den enkla blomman, som gafs honom af hans barndomsvän!"

"Den fattige gossen har ännu aldrig glömt en vänlighet," sade den gamle herrn rörd; "derom vitna de många bref, som den berömda *professorn* under årens lopp sändt oss."

"Vi måste återse honom, om möjligt ännu i dag," yttrade lifligt det äldre fruntimret. "Att få reda på hans adress blir ingen svårighet, honom som hela Paris känner. Den står nog i hvar kalender."

"Mamma — se der!" hviskade den unga damen, som för ett ögonblick vändt sig utåt salongen, "se på den der långa, ljusa herrn med skägget, som talar med den ordensprydda herrn... om det icke är han, så är han åtminstone bra lik honom."

"Men då har han förändrat sig mycket och till sin fördel, särdeles hvad sättet beträffar. Se hvilken bugning!" anmärkte den äldre damen och betraktade genom sin lorgnett med stort intresse »föremålet», som i detsamma lyfte på hatten till afsked från den ordensprydda herrn och de öfriga af distingueradt utseende som voro i dennes sällskap.

"Nu ser han hitåt," rapporterade den unga damen med en hög rodnad; "han studsar, han tvekar, han tar ett steg framåt... han helsar... min Gud, det är han! Han kommer hit!"

Ja, det var han och dock icke han. De trofasta ögonen, det goda leendet voro de samma; men hållningen, sättet, utseendet... Nu var det konsulns familj, som nästan kände sig besvärad inför den elegante »parisaren», hvilken dock med en hjertlighet, som tillkännagaf, att han allt för väl mindes det forna, tryckte deras händer upprepade gånger och i lediga, obesvärade ordalag yttrade sin glädje öfver detta lyckliga möte.

Men öfver den unga enkans »förlust», som den lätta sorgdrägten angaf, yttrade han intet. Också visste han, i likhet med hennes öfriga bekanta, att förlusten var måttlig, och att sorgen svårligen kunnat öfverlifva enkåret, som just i dagarne var ute.

“Och nu, mina vänner, mina kära gamla vänner,” sade professorn, “släpper jag ej ur mina händer detta ovärderliga fynd. Ni måste följa med mig hem och hålla till godo med en middag på konstnärsfot. Alltid har min gamla hushållerska något att bjuda på, och ett glas godt vin skall icke fattas. Ni få ej neka mig denna fröjd!”

Hvilken middag det blef, anordnad i sjelfva ateliern, bland blommor, byster, konstverk och ljusbrytningar och öfvervakad af halfva olympen i marmor och halfva det rörliga menniskolifvet på spända dukar!

Våra resande tyckte sig försatta i en trollverld, hvar-ur de blott önskade att aldrig behöfva vakna. Och lik-som konsuln en gång drack den fattige gossens skål vid sitt bord, drack nu den berömde professorn hans och hans familjs vid *sitt* i gnistrande Cypervin, medan amoriner och fauner rundt omkring åsågo festen med skalkaktiga leenden.

“Ditt vin, herr professor, är tydligen oförfalskadt,” sade konsula, i det han icke med alldeles sin vanliga säkerhet reste sig från bordet.

“Det är bättre än vårt på din konfirmationsdag,” erkände konsulinnan, hvilkens kinder ännu en gång sprungit upp i hjertaste rose.

“Också är här oförlåtligt varmt,” svarade professorn, leende. “Men jag har här inne ett svalare rum, der man kan hemta vederqvickelse och hvila,” och härvid sköt han upp dörren till ett djupt sidorum genom hvars med stål-trädsgaller i stället för glas försedda fönster den friska luften strömmade in och der beqväma hvilstolar erbjudo sin tienst.

“Med den unga fruns tillåtelse,” fortsatte professorn, sedan han lyckligt placerat de båda gamla, “enleverar jag henne för en liten utflygt i min konstverld. Vi skola ej dröja alltför länge!”

Och bjudande armen åt den förlägna Ina, tillslöt han sakta dörren om hennes föräldrar.

Under början af denna “konstvandring” hade Ina svårt att komma sig för. De hade ombytt roller, och det var nu hon som sökte efter orden. Men professorn hade ett eget sätt att så småningom hos henne framlocka det forna barnet, och snart voro de så inne i sina gamla minnen, att för dem båda den mellanliggande tiden tycktes vara glömd. Nästan utan att Ina visste det, låg hennes hand

ännu kvar i professorns, sedan han bjudit henne sin för en plats i den lilla låga soffan i ett hörn af ateliern.

"Att ni så kan bibehålla i ert minne bilderna från det förflutna," hviskade Ina rörd, "ni som sedan sett så många tusende andra! Det måtte tillhöra ert konstnärsskap..."

"Jag tror icke det," svarade professorn med en varm blick, "det tillhör i stället mitt hjerta; det glömmes *aldrig* de bilder de en gång upptagit."

"Hvad är det der för en tafla?" frågade Ina i ytterlig förlägenhet och reste sig från soffan, för att granska en liten duk, som stod på ett staffli i närheten.

"Det är ett ytterligare bevis för min nyss uttalade sats, att mitt hjerta väl bevarar sina intryck," log professorn och afhöljde staffliet, som upptog ett utkast:

Ett blommande körsbärsträd, en kullstjelp barnvagn och en liten trasig gosse som med omissskännelig förtjusning bar i sin famn ett barn eller en engel i hvit sky...

Inunder stod med hastiga drag:

Beskyddaren.

Då Ina ville se upp till barndomsvännen, var hans hufvud så djupt nedböjdt mot hennes och hans blick så "outgrundlig", att hon slöt sina ögon, som om hon stått vid en svindlande sjö.

Men då hans arm sakta lades kring hennes lif och hon hörde hans kära stämma hviska: "skall det nekas *mannen* att bli en bättre beskyddare än hvad *gossen* en gång var...?" då måste hon i alla fall se upp i dessa ögon och i öfverensstämmelse med frågan svara ett bäfvande *nej*... det *skulle* "icke nekas *mannen*..."

Det var nu besynnerligt att behöfva svara "nej" vid afhörandet af ett frieri från den man älskade..."

Men nästan besynnerligare var, att Frans Albert tog ut sin ljuftva fästmansrätt, den första kyssen, och sade icke så mycket som: "tackar ödmjukast!"

Ett mellannummer.

rån torget i den lilla staden kunde man se, att postmästarns våning var rikt upplyst. Der var bjudning, och så var der ofta, allt för ofta, efter hvad alla menniskor sade; men de som mest klandrade detta förhållande voro just gästerna, dock ej förr än de hunnit ned för posthustrappan. Äfven utifrån besågs herrligheten af många, som talade om i hvilket sus och dus denna familj lefde; folk klandra i allmänhet gerna hvad

de sjelfva icke ha råd att bestå sig och finna i klandret den enda ersättningen för nödtvungna försakelser. Också på ifrågavarande afton kunde de icke hålla sig hemma, oaktadt den bitande novemberkylan, utan tågade en och annan eller i små grupper öfver torget, madamerna med händerna under förklädet, och karlarne med tröjkragen uppdragen öfver öronen.

“Nej titta på Strömbergskan, som är ute och »kör i kylan!» Hur står te me'na annars?”

“Åh jo, tackar som frågar, de' ramrar å. Har köft mej två spickesillar hos Englands — tvi att di inte skäms å begära tri skilling stycket! Jag må undra hvad i rap-pet den fattige ska' lefva å?”

“Han *ska'* inte lefva, Strömbergska, han ska' dö; det är så di vill ha'et, di rike som lefver i sus och dus. Titta på postmästarns deruppe! Medan vi knapt ha slanten te sillstjerten, smörjer sej sådant folk med tågel och socker-kaka, och när vi lappa våra ungars byxor vid en sextyfv-ersdank, dansar di katrill under kronor med hundratals ljus i. En kan få ondt, vet hon, Strömbergska!”

“En har inte sett ändan,” tröstade denna. “Mången har öst med slefven, tills han haft tomma näfven, sa' mor min, och så säger jag. Få se hur länge det håller ihop deroppe, och om de fina mågarne ha mer än gullgalonerna på kroppen, när de' kommer te kritan.”

“Den ene är då bara en fattig lycktnant, det vet hela världen, men hvad skälls den andre för?”

“Asch, vet hon inte det? Han är ju lotsålderman.”

“Ä' hon veckevill. Strömbergska, som chekanerar karlen på det viset! Nej nu kommer jag ihåg'et: han ä' *lotschef*, ä' han, så visst som jag står här.”

“Nå, det måtte komma på ett ut, chef eller ålderman. Det är i alla fall ett slags pekepinne. Men sanna mina ord, Nylundska, att slår inte postmästarns kullerbytta en vacker dag, så har jag inget väderkorn, och det har ännu ingen sagt om Strömbergskan. Göra kalas ett par gånger i månaden och låta döttrarne spela förtepien för trettisex skilling i timmen — i *timmen*, förstår hon, Nylundska? För samma pris stå vi på hufvet i tvättbunken hela da'n — är det skick och skäl?”

“Det *låter* ingenting att stå i bunken mot att spela förtepien, ser hon Strömbergska, det är saken.”

“Nä’ det förstås, men det *käns* så möet dess mer. Men nu får en ge sej mot hemmet, ella fryser en näsan å sej, så gubben inte vill kännas ve’ en sedan. Ajöss me’na Nylundska, å tittar hon ut på söndag eftermiddag, så titta in te mej. Alltid har en så många pinnar, så en kan slänga in kaffe pannan i kakelugnen.“

Madamerna försvunno, efterträdda af andra lika munviga och oblanda figurer, tills ändtligen, kort förr än det skulle superas hos postmästarns, husets yngsta dotter, ännu röd och varm efter dansen, tryckte sitt lilla ansigte mot en af fönsterrutorna och gjorde den anmärkningen, att ingen enda menniska syntes hvarken på torget eller i hörnen.

“Hvilket dess värre bevisar, att det är sent och att denna herrliga afton snart är slut,” svarade henne en ung kavaljer, som hela tiden uppvaktat henne med sitt sällskap och sina artigheter.

“Ack ja, allt skönt är kort,” instämde en lång enke-nåd, sneglande begärligt på bordet som dukades. “Men om lilla Dagmar ville låta oss höra en sång, innan vi skiljas vore vi alla så tacksamma — vore vi inte, mitt herrskap?”

“Åh, obeskrifligt! Ofantligt alldeles! Söta lilla Dagmar, bara ett enda litet stycke!”

“Ni *skänker* toner och *röfvar* hjertan,” hviskade samme artige kavaljer som nyss och bjöd henne armen för att föra henne till pianot, från hvilket inom kort ljöd förspelet till Schuberts *Silvia* och derefter sjelfva sången, föredragen med så liten talang och röst som möjligt. En del toner kommo aldrig fram, och de som kommo fram hade gjort bäst att stanna inne. Men kavaljeren stod tapper bakom och mottog i första hand de vilsna ton-barnen, då de skriande sökte sig en väg genom rummet, liksom han var den siste att upphöra med applåderna, då de falska tonerna förklingat.

“Ni skämma alldeles bort min lilla Dagmar, mina kära vänner,” bannades huldt den lyckliga modren, som med förtjusning insöp hvarje berömmande ord om sitt älskingsbarn. “Att vara artist är ett, ett annat att vara dilettant, och öfver *den* ståndpunkten fruktar jag att min lilla flicka aldrig hinner...”

“Jag vågar oppodera bej, lilla Anne-Julie,” snörflade en fru med permanent snufva. “Ob lilla Dagbars sågg

kadske ej är bönstergiltig, är heddens spel det. Hveb kadd så tolka ded store Bendehtssod? Och hur bågga spela fråd bladet? Det vore skabb att ej erkädda talaggen, och i både bidt och båggas obdöbe är Dagbar ed artist.“

Nu var det en sanning, att lilla Dagmar spelade ojemförligt mycket bättre än hon sjöng, utan att därför någon förståsigpåare skulle hedrat henne med benämningen artist. Men hon hade ganska stor fingerfärdighet och lätthet att spela från bladet hvad som helst, och detta gick och gälde i den oskyldiga staden som kännetecken på en hög musikalisk ståndpunkt. Man endast beklagade, att dessa företräden fallit på en förmögen flickas lott, då mången fattig genom den godt skulle kunnat försörja sig.

En och annan tänkte måhända annorlunda, och bland dem främst han, som stod bakom sångerskans stol. Han var verkligen både musikalisk och musikaliskt bildad, men — han var en ung, skuldsatt tjänsteman, som alltid värderade ett godt bord och allt som oftast behöfde ett litet ficklån, och på båda delarne hade han tillgång der i huset. I utbyte gaf han sin oaffåtliga uppmärksamhet, sin ståtliga salongsfigur och ett litet »von» framför sitt tyska namn.

I afton, liksom så många gånger förut, var han den siste, som aflägsnade sig, och kanske också den siste, som upptog lilla Dagmars tankar, då hon gick till hvila. Hon var icke vacker, strängt taget icke ens behaglig, och dock hade den unge mannen länge visat henne ett afgjordt företräde framför stadens andra unga flickor — döme henne då hvilken sjuttonårig tärna som helst, om det i hennes hjerta 'sjöng Georg, medan hennes läppar sjöngo helt andra ord vid pianot, och om hon lika ofta tittade i reflexionspegeln efter honom som systrarne efter sina fästmän.

“Von Breisach blir väl måg i huset hvad det lider,“ förmodade på hemvägen rådmanskan T., som hade sällskap af frun med snufvan.

“Busiked föredar deb,“ påstod denna. *Hod* är artist och *had* abbatör; det stäbber.“

“Åh, det är allt något annat som stämmer ändå bättre,“ menade rådmanskan, “till exempel det, att postmästarn hjälper honom af med en och annan af hans mest tryckande skulder. Hvem som helst kan få mågar om man vill köpa dem.“

“Syster sa' dågot!“ smålog frun med snufvan.

“Och för resten,” fortfor rådmanskan föraktligt, “fins ingenting, som man lättare kan öfverbetala, än just sådana. Det ger sig hurdana de redan befintliga mågarne bli som äkta män. Ingendera har så bålstort anseende.”

“Verkliged?” frågade frun med snufvan intresserad. “Bed di har i alla fall titlaturer? . . .”

“Det blir ingen fet på. Men postmästarns har råd till allt, kanske äfven att föda de unga hushållen.”

“Oböjligt!”

“Hvem vet. På kostymbalen skola alla tre döttrarne uppträda i nya, dyrbara kostymer, som de införskrifvit från Köpenhamn — hvad tycks?”

“Det är både sydd och skabb!”

“Jo, jag menar det! Min Amelie skall vara bajadère i min gamla toalettslöja, som vid ljus och med paljetter blir som en stjärnhimmel kring knäna på'na. Man måste se på sina tillgångar.”

“Syster är jebt så klok.”

“Inte klokare än hvar och en borde vara. Pengar förgår, men vett består. Jag må undra, om Lisa sitter oppe och väntar. Se efter, Amelie, om det lyser från köksfönstret!”

“Jo, mamma, det lyser.”

“God natt då och tack för godt sällskap. Och vis à vis det vi talat, så vet jag att . . .”

“För hveb tar syster bej?” sporde frun med snufvan förnärmad. “Höra och inte föra — det är *bid* lefdadsregel?”

“Och en förträfflig sådan, eftersom den aldrig sätter menskor i förtret. God natt, kära vän, och håll för all del för munnen just här i hörnet, der blåsten är som värst. God natt!”

“Hvad sitter lillan och tänker på,” tillfrågades en timme senare Dagmar af sin äldsta syster, som, i det hon sjelf löste upp sitt rika hår, fick se Dagmar sitta på sängkanten med ett vackert uttryck i sitt lilla fula ansigte — “tänker du på Georg?”

“På honom också,” bekände lillan öppet. “Men annars tänker jag egentligen på, hur goda och älskvärda alla menniskor äro, och hur lycklig jag känner mig derigenom. Hvad det måtte vara svårt, när ingen bryr sig om en! Det är så roligt att vara omtyckt, firad och eftersökt!”

“Lillan är egenkär,” påstod andra systemen och virade in en lång hårlänk i en papiljott. “Tror du, att det är bara du som är omtyckt?”

“O nej, Viola, så menade jag inte! Att ni blifvit förlofvade, bevisar ju bäst att ni varit mera omtyckta än jag; men jag är så glad för det de äfven tycka om mig. Jag skulle aldrig kunna lefva utan solsken här i verlden, sak samma från hvad håll det skiner. Jag rodnar af glädje när vårt främmande berömmar min röst eller mitt spel, men jag känner mig nästan lika belåten, när tjenstfolket äro vänliga och uppmärksamma mot mig. Ja, vet ni, att i förra veckan, då vi tvättade, och Strömbergskan nere i brygghuset sade, att jag flög derigenom »som en liten söt sommarfjäril», hade jag haft lust att slå »vin-garne» om halsen på henne så förtjust blef jag.”

“Du tror då också på allting,” tillrättavisade den äldsta systemen. “Om sjelfva rådmanskan T. sade dig, att du vore en engel, vore du i stånd att tro henne.”

“Fy, Honorine, försök inte att få mig att tro som du sjelf, att alla människor äro falska! Jag begriper ej, att du med sådana åsigtter kan tro på din egen fästman. Nej, jag tror på hela verlden och är lycklig i min tro. Jag skulle ej sjelf vilja säga ett enda ord, som jag ej tänkte; hvarför då tro andra om det?”

“Tvista ej med henne, Honorine,” tillrådde Viola världsklokt; “vi måste komma ihåg, att hon bara är sjutton år.”

Hela brunssalongen stod smyckad som till en fest, och såväl brunsgästerna som stadsborna trängdes med ifver om platserna. Sidenklädningar frasade och stolar skötes med oroligt buller fram och tillbaka. Man hviskade halfhögt om den lyckliga tillfälligheten att här på denna aflägsna plats få höra en så betydande talang; man undrade, om sångerskans hela företeelse skulle vara lika behaglig som vanligt, om hennes röst vore lika frisk, hennes pianissimo lika beundransvärdt — hennes toalett lika pikant och hennes leende lika hänförande.

“Ts — hon kommer!” susade det ändtligen från hundrade munnar, och dubbeldörrarne till ett angränsande

rum slogos upp. En nästan andaktsfull tystnad inträdde för ett ögonblick, och i det nästa, då sångerskan med utsökt behag böjde sig fram mot publiken, genljöd salen af väldiga och långvariga handklappningar, ett osvikligt tecken till att hennes stora talang var känd och erkänd på förhand. Nu hördes från pianot de första anslagen till accompagnementet, medan konstnärinnans mörka ögon lugnt sväfvade öfver den sammanpackade människomassan. Äfven utanför fönstren stod hufvud vid hufvud; allt väntade, hoppades, lyssnade...

Då ljödo genom salongen sångerskans första toner som på en sabbatsmorgon ljudet af en fjerran kyrkklocka, och hvarje hjerta hänfördes ovilkorligt och klappade i hastigare takt än nyss. Och dessa toner stego i styrka och fullhet, de höjde sig som vågen mot en väldig klippa; de återstudsade, aftogo, susade sakta och dogo slutligen bort, som då hafvet en stilla sommarafton mojar ut och dör i en aningsfull suck mot stranden. Och åter hoppade de fram, likt qvittrande fåglar, som flyga från gren till gren, sjungande sin kärleks ljufva lycka; de skälfdde, de drillade, skalkades och jublade, dessa förunderliga toner, tills de slutligen förenade sig i en enda segerton, som grande steg mot höjden — och försvann.

Hvad voro de första applåderna mot dem, som nu skakade salongen! Man var i extas; man stampade, man klappade, man till hälften reste sig från stolarna för att i det yttersta få se om också blott garneringen på förtrollerskans släp. Man ropade in henne om och om igen, och då hon med småleenden och förnyade bugningar tackade för den hyllning, som egnades henne, fans ej en herre i salongen, som ej fann henne »charmante», ej en dame, som icke velat offra hvad som helst för att kunna åstadkomma en helsning, så full af mjukhet och grace som hennes. Med ett ord, man var hänförd, förtrollad, förtjust och önskade endast, att ögonblicket, då hon å nyo skulle uppträda, måtte komma omedelbart efter detta. Hela salongen var under pausen förvandlad till en surrande bikupa, full af den ljufvaste honung: Hur vacker hon var, hur *comme il faut*, hur guddomlig! Sjelfva Kristina Nilsson skulle knappast kunnat åstadkomma en mera lysande effekt.

“Men hvad var det för en dimfigur, som accompagnerade henne,” frågade en af herrar brunns-gäster en annan — “kunde det vara hennes egen accompagnatrice?”

“Ah, ni känner icke till den fatala omständigheten att denna sjuknat, hvarför hela den herrliga konstjuttningen höll på att bli oss beröfvad. I sista stunden lyckades emellertid *divan* finna reda på denna reserv — en förolyckad guvernant, en gammal syrsa, en ta-ta-ta — jag vet ej hvad, men som jag i alla fall skulle vilja gifva en slängkyss (dock med bortvändt ansigte) för det hon vid detta tillfälle var å prendre.”

“Låt se: hvad skall det bli efter de båda sångnumren: »*Sonate pathétique af Beethoven, spelas af en musikhörsledare*» — måtte väl ej vara syrsan heller?”

“Nå väl, då smyger man sig ut. Hon ser mig ej ut att kunna tolka Beethoven, äfven om hon, likt andra syrsor, toge bakbenen till hjälp. Ts! se der återkommer förtrolerskan, den oförlikneliga — hvad sägs om hållningen och ögonen, rösten att förtiga? Ah, det är dock en fägnad att se en verklig *dame*.”

“Ts — hon börjar!”

Och hon började, fortsatte och slutade, medan åhörarnes hänryckning stegrades allt mer och mer. Scenen med inropningarne förnyades, och när slutligen för sista gången dörren stängdes efter henne, omfamnade hon i sin glädje den bleka och tysta varelse som stod i rummet innanför med ett nothäfte i sin skälfvande hand.

“Mod, lilla vän, mod!” uppmanade hon leende. “Inbilla er bara, att dessa hundratals fysionomier äro lika många kålhufvuden — det gör jag allt som oftast, och det går förträffligt...”

“Men jag har icke *velat* uppträda — ni vet, att jag icke velat det,” sade »syrsan», halft förtviflad, “och om jag nu kommer alldeles af mig...”

“Det gör ni icke. Det gick ju ganska snällt för ett par timmar sedan.”

“Om bara icke några af mina elever vore här... ni förstår, när man skall lefva af musiklektioner...”

“Så är det alltid rekommenderande att biträda en verklig artist — ursäkta att jag så nödgas benämna mig sjelf. Men skynda nu in för all del; publiken får inte bli otålig.”

Den oansenliga figuren smög in med sitt nothäfte i handen och gick darrande fram till pianot. Publikens skänkte henne en halft undrande, halft likgiltigt blick, oviss om huruvida det var hon, som nyss förut accompanjerat sångerskan, ty man hade varit så upptagen med att beundra denna, att man nästan glömt det hon hade en accompagnatrice.

„Nej, man kan verkligen skämmas å hennes vägnar — vågar hon sig upp här,“ hviskade stadsborna sins emellan, och på deras bänkar blef en liflig rörelse, ett tassel och fnissande, som just icke var smickrande för den stackars pianisten. „Skall man nu nödgas höra hennes hackmat, som man har öfver nog af hvardagsvis. Och så hon ser ut se'n i den der bruna ylleklädningen; det är nära på en skam, att hon hör till samhället. Om hon bedt mig, skulle hon verkligen fått låna min gamla svarta sidenklädning och en rosett att ha i håret. Om vi sute nära dörrn, skulle vi gå ut. Tänk att ofvanpå de herrliga tonerna höra hennes eländiga misch-masch — man kan må illa på förhand.“

»Syr-san» hade emellertid börjat sitt nummer bättre än man af hennes häpna utseende kunde vänta men till någon konstnjutning för åhörarne mäktade hon ej bringa det. Föredraget var matt, ackorden tunga i stället för kraftfulla, passagera långt ifrån perlande, korteligen: det hela gjorde ett sorgligt intryck. Måhända hade hon fordom haft instrument och teknik i sin makt; nu hade hon det ej mera. En del toner framkommo blott dunkelt, en del icke alls, och den väldiga storhet, som genomgår stycket, fann i henne en mer än ofullständig tolk. Omedvetet gaf hon deremot luft åt sin egen sorgliga lifsställning, sin hopplöshet, sitt betryck, sina ramlade illusioner, men detta rörde, helt naturligt, icke publiken. Ett lejons rytande kommer menniskan att skälva i mærg och ben; en fågels sakta qvidan, då lodet träffar hans vinge, höres ej vida och glömmes snart. Emellertid fortgick numret utan afbrott, och det enda man kunde säga till fördel för utförarinnan var att hon icke kom af sig. Mera begärde hon troligen icke sjelf. Publikens gaf de otvetydigaste tecken till likgiltighet och trötthet. Den vek programmen upp och ihop, flyttade på stolarna, tittade på takornamenten, hviskade halfhögt, slog bort damkorn på västar

och sammetskappor, kikade ut genom fönstren och vände sig mer än till hälften bakåt för att se på grannarne. Ingen enda mäktade skänka det ringaste intresse åt föredraget. Ingen? Jo — *en*, och denna satt så lycklig, så stolt, så hänryckt, som om verdens störste pianist varit den föredragande. Det gråa gamla hufvudet markerade takten med en min af lycksalighet, som ej medgaf någon möjlighet, att andra *icke* kunde vara intresserade; de milda ögonen ömsom öppnade och slöto sig af sällhet; den magra handen höjde sig lätt vid vissa takter, som om den velat bjuda uppmärksamhet för hvad som just *nu* skulle komma... Hennes tydliga beundran började väcka uppmärksamhet, till och med löje, men hon såg det icke: ingen log innerligare än hon sjelf. Skulle hon icke le, när hennes lilla älsklingsbarn, hennes Dagmar, gjorde sin sak så utmärkt? Fans väl någon i staden, som mäktade biträda en så ryktbar artist, mer än just hon? Ah, om man någonsin tviflat på hennes begåfning, borde man i dag fått sina ögon öppnade, och hon, modern, ville just veta hvad som skilde artisten-sångerskan från artisten-pianospelerskan annat än den lyckliga tillfälligheten för den förre, att hon fått utbilda sin talang utomlands. Det skulle lilla Dagmar också fått göra, om ej den stora katastrofen kommit emellan: »pappas balance», som skilde honom först från tjensten och sedan från lifvet... Ack ja, det var och hade varit bedröfliga tider! Mågarne hade »slagit upp»; den ena fästmon hade af sorgen lagts i grafven; den andra hade efter flera års förödmjukelser och fattigdom beslutat sig att lyckliggöra en fattig enkeman långt upp i Norrland, men den tredje, lilla Dagmar, hade stannat hemma och med sina pianolektioner förskaffat sig och modren ett knappt och bittert bröd. Hennes lilla figur var nu mager och hopsjunken, de fordom svarta flätorna längesedan tunna och gråsprängda; tretti år hade försvunnit sedan hennes första uppträdande i småstadens stora värld; men för modern var hon ännu alltjemt densamma, samma »lilla Dagmar», lika ung, lika »vacker», lika talangfull... Unga v. Breisach skulle nog ångra sig en vacker dag och komma tillbaka... Dagmar skulle få se det!

Slutackordet ljöd, och Dagmar mera staplade än gick ur salongen. Ingen vänlig hand öppnade dörren till det

inre rummet, der den stora sångerskan satt som en drottning i soffan med ett litet hof af uppvaktande kavaljerer framför sig.

“Tack, lilla snälla vän,” ropade hon lifligt mot Dagmar, af hvars spel hon naturligtvis ej hört en enda takt, “tack, det gick ju förträffligt! Nu har jag *mitt* igen!”

Och med en oändligt behagfull rörelse reste hon sig ur soffan och sväfvade in i salongen, medan »hofvet» bugande drog sig tillbaka genom motsatta dörren för att på en annan väg skynda in och njuta af den »charmantas» toner.

Dagmar hade sjunkit ned i en stol invid soffan, nära att brista i gråt, om af glädje eller smärta visste hon knapt. *Hon* kände i dag tydligare än någonsin, hur långt hon var aflägsnad från konstens tempelgårdar; men hon visste också, att det nu var förbi, det förfärliga ögonblicket, då hon i sin ringhet tjenat som bakgrund för den andras storhet, halft tvingad dertill af behovet, halft drifven af sin medfödda älskvärda hjälpsamhet.

I detsamma rycktes dörren häftigt upp, och en äldre herre med ännu vackra drag och nordstjernan i knapphålet trädde in med en jättebukett i handen. Hans blick flög i en sekund öfver rummet, och utan att hälsa på den hopsjunkna gestalten vid soffan, lät han pince-nez'n falla, mumlade: “ah, hon har redan börjat” — och försvann som han kommit.

Det var blott ett ögonblick, men tillräckligt för Dagmar att i den ståtliga gestalten igenkänna — Georg v. Breisach. När hade *han* kommit till staden? Var han brunngäst eller hade han kanske af beundran för den stora sångerskan följt hennes fjät, som så många andra narrar bruka? Och — nu färgades hennes kinder af en bjert rodnad — hade han väl hört *henne*, Dagmar, uppträda samt möjligen känt igen henne, oakadt alla dessa år, hvarunder de ej sett hvarandra? Åh nej! Den blick, som nyss halkat öfver hennes ansigte, hade blott visat den yttersta likgiltighet; han hade tydligen tagit henne för en domestik. Men hvad hon undgått den ena stunden, kunde träffa henne den andra, sade hon sig sjelf, och vid denna tanke kände hon, att hon ej kunde invänta sångerskans återkomst. Hon ryckte hastigt till sig hatten, fattade handskar och parasoll och störtade ut, osedd och glömd, i

samma ögonblick som salongen bakom henne genljöd af handklappingar och bravorop för den firade storheten.

Hemkommen grät hon sig så mätt, som någonsin ett marteradt hjerta gjort. Ack, såsom i dag den stora sångerskan uppträdde och hyllades, så hade äfven *hon* fordom, fast i oändligt mindre skala, hyllats och uppträdt — och nu! Allt hade ramlat, grusats och försvunnit. Systrarne hade haft rätt: världen var icke mycket att sätta lit till. Hur de hade skyndat bort, de forna många vännerna, i detsamma olyckan drog öfver hennes faders hus! Hur stackars Dagmar snart nog fick umbära allt slags solsken, utom moderskärlekens, som aldrig förnekar sig! Moderskärleken — ack, hade väl Dagmar rätt att klaga, då denna rena skatt stod henne åter? Erför hon ej hela ljufheten af att kunna uppoffra sig — denna hvarje ädel qvinnas varmaste åstundan? Och hvad var det i grunden för olycka som skett, då deras välmaktsdagar ändade? Hvad annat än att deras öfvermod blef krossadt, deras själfstillit rubbad och deras få sanna vänner skilda från de många falska? Då stod Dagmar der med sina systrar, tre fattiga, högst vanliga flickor, dömda som tusende före dem att kämpa för sin existens eller gå under . . .

Och hur väl åtminstone hon, Dagmar, behöft detta slag, då ännu, efter så många år, hennes sinne ej blifvit fullt ödmjukadt, då hon ej kunde värja sig för en viss afund öfver en annans framgång och då hon skämdes att i sitt nu varande torftiga skick bli igenkänd af *honom*, som sett henne i hennes lyckas dagar!

Nej, hon var ej värd en enda strimma solsken på sin väg mera än hvad hon fått, det var hvad hon sade sig själf, då hon ändtligen skyndsamt aftorkade sina tårar och med van hand stälde i ordning till modrens hemkomst. Modren, hennes ljufva, bästa vän, från hvilken hon aldrig en dag varit skild och hos hvilken hon hoppades få tillbringa äfven sina återstående dagar! Ack, måhända hade den lysande sångerska hon nyss afundats hvarken mor eller syskon och, om hon hade sådana, fingo de stå tillbaka för konsten och de tusende främlingar, som korsade den firades väg. Hvem af alla dem, som klappade händerna åt hennes talang och strödde blommor för hennes fötter, skulle vilja eller våga tillbjuda henne sitt hem och sin härd för lifvet? Hon och hennes likar dela vanligen

det ödet att i lysande enslighet, som kometerna, tåga genom rymden, omtalade och begapade, tills de slockna som fallande stjernor och efterträdas af andra. Det stilla, fridfulla hemmet är icke deras. Men *det* var Dagmars, och ändå vågade hon klaga och hade vågat det länge. Men kanske hade hon aldrig så tydligt som i dag, då hon efter den öfverståndna svåra stunden återkom till den lugna kammaren, känt hemmets välsignelse och rättvisan i den stora delningen af människornas lotter. Kanske var just detta ögonblick en sen, men allvarlig brytning i hennes lif. Här i detta lugna, stilla hem fans ingen, som skratade åt henne, ingen, som ömkade henne eller förbisåg henne. Här var *hennes* verld, en undangömd verld, men en verld af kärlek och frid.

Och då modren senare hemkom, fann hon sin lilla Dagmar helt glad och belåten sysslade vid det enkla tebordet.

“Din lilla stygga, så du sprang ifrån alla tacksägelser och allt beröm... Både borgmästarinnan och fru H. sade att...”

“Lilla mamma, var *du* nöjd, och det vet jag att du var, så var det all den uppmuntran jag behöfde.”

“Om *jag* var nöjd! Sötaste barn, så du spelade — Gud välsigne dig! Det der andra galandet var, oss emellan sagdt, bara fladder. Tacka vill jag din sonat!...”

Lilla Dagmar log och kysste den lyckliga modern. Men när denna lagt sig, gick hon bort till pianot och spelade ljufva, vemodiga melodier, tills det gråa hufvudet vaggades in i den sötaste blund, medan ännu i sömnen ett barnsligt leende dröjde på de tunna läpparne.

Månen strålade full och klar in i kammaren, hvars enda lilla fönster vette åt hotellets trädgård. Framför fönstret stälde sig tankfull Dagmar med knäpta händer, njutande af qvällens och sitt eget hjertas frid, medan hon blickade öfver till den dunkla ligustrumhäcken i trädgården.

Plötsligt öppnades der borta ett fönster, och en ore dig massa gjorde liksom en kullerbytta derifrån och ut i den mörka häcken.

Det var sängerskan, som otåligt kastade ut alla sina blombuketter, dem hon mottagit med tjugande leenden ett par timmar förut. Deras doft störde hennes hvila...

Sven Wandring.

1.

ången kallade Sven Wandring en dåre, ty så långt man mindes tillbaka, hademan aldrig sett honom företaga något stadigvarande arbete. Han dref omkring som ett stoft för vinden, och ängstufvorna kände han bättre än människorna. Man kan ej så noga veta, om han var mantals- och skattskrifven som

annat ordentligt folk. Tvifvelaktigt var det. Han kom ibland med solstrålarne och flydde med skuggorna, och ibland tvärtom. Men hvar han kom, var han välkommen;

tak öfver hufvudet fann han alltid; ett hjertligt ord blef han sällan utan, och bland ungdomen räknade han sina varmaste vänner.

Också hade han en trollformel, som kunde slå upp hennes hjertdörrar på vid gafvel och de gamles på glänt och den bestod i — en näfverbit, på hvilken han blåste de lifligaste dansmelodier i verlden. Sven Wandring var en riktig virtuos, fast han kanske aldrig sjelf hört det ordet, och tvifvelaktigt är, huruvida Pans mångbesjungna pipa kunnat sprida mera förtjusning bland dryaderna, än Sven Wandrings näfverbit spred bland blekingsflickorna; ty Blekinge skulle väl vara Svens egentliga hemort, fast han för resten lika litet höll sig stilla der, som annorstädes. Men säkert är, att der ljödo hans toner klarast, och blekingsflickorna fann han vackrast, och det sade han dem rent ut; men det var väl, att inga flickor från närbelägna bygder hörde det, ty sådant är aldrig bra för grannsämjan. Sven Wandring hade, som mången annan, åtskilligt på sitt samvete, men det låg der och tyngde som daggperlan på spetsen af ett ljusgrönt strå.

Huru ofta hade ej t. ex. en ung flicka försummat sitt arbete genom att stanna med väfstolens slag, med det surrande rockhjulet eller med utbredandet af de oblekta linnehärfvorna på stången framför stugväggen, då hon på afstånd hört Sven Wandrings nätverbit ljuda? Och dagsverkaren, der han gick på de vidsträckta åkrarne och böjde sin trötta rygg, reste ovilkorligen på sig och tog sig en stunds hvila vid ljudet af de välkända tonerna, torkade med sin grofva linneärm svetten från pannan, smålog och sade: "nu är den token Sven Wandring här igen; man känner till de der gamla ljuden; ingen blåser ändå som han, fast han för resten är en fjanter, som inte en gång kan kupa ett ärligt potatesstånd."

Men han nickade dock vänligt åt Sven, när denne med sitt: "Guds fred!" trädde honom nära. Sven hade ändå alltid med sig någonting som värmdde och lyst, fast ej bygdens enfaldiga barn kunde gifva det namn. Kanske var det ett barndomsminne, som vid hans toner lockades fram; en ond tanke, som gaf sig på flykt; en ungdomsdröm, som drömdes om igen i en sekund: en förfluten, halft förgäten sommardag med solsken och hjertefröjd och glada skratt och till slut natthugg mellan de hvita björk-

stammarne och skynten af ett till hälften bakåtvänt ansigte med rosiga kinder och ögon så djupblå som natthimlen. Eller var det bilden af en stuga vid vägkanten med en blommande vildapel utanför, balsaminer och geranier i fönstren och på tröskeln en barnunge med hår och ögon som lin och blåklint?

Ja, något af allt detta var det, något renare och bättre än eljest, och när dertill kom, att Sven Wandring blåste upp till mången glad dans, kan man förstå hur välkommen han var öfverallt, alldeles som efter arbetsveckan den soliga söndagsmorgonen med doft från barrskogen och med en frisk fläkt som far öfver den klara viken, likt en konstnärs hand öfver strängspelet.

Nu, denna långa dag, hade han suttit i skogen från morgon till kväll, och sommarskuggorna började falla ljusgrå och lätta omkring honom, och en och annan gren prasslade till vid det att en fågel flög derin för att finna sitt näste. Ängsskåran hördes från rågfälten och det aflägsna råmandet af boskapen, som drefs hem, nådde i afbrutna ljud enslingens öra. Rullandet af vagnshjul långt borta på den sandiga landsvägen mot byn till störde för några ögonblick qvällens tystnad. Kan hända var det posten, som gick med bud från hjerta till hjerta. Bladen hviskade sakta sins emellan; de förde väl bud, äfven de, men Sven Wandring, annars så välbekant med naturens röster, hörde dem icke.

Utbredt öfver hans knän låg ett annat blad -- ett tidningsblad -- och detta upptog alla hans tankar.

Han talade halfhögt för sig sjelf:

“Hon skall sjunga i morgon, och jag skall höra och se henne, *henne*, men hon skall icke se mig. Ser väl den granna boken i skogen det lilla konvaljeståndet, som växer tyst vid hennes fot? Nej! -- och så bör det vara. Trädet blickar i stället ut i den stora, vida rymden, dit dess grenar sträcka sig, och solen lyser guld öfver dem, och ljufva vindar susa igenom dem och sjunga det både vaket och till sömns. Jo jo men; Och här går jag ännu i bygden och lallar och galler inte förmer än den lilla plantan der borta vid stenen... Jaså, din lille tosing (det var en snigel, Sven titulerade), kröp inte du ändå dit för att låna hus mot skuggor och kyla! Hm... det var ändå *något*: kanske så mycket som när Sven Wandring blåser upp till

dans och trollar bort sorgen för en liten stund. Jaja, vår Herre räknar, han, när dagsverket är slut. Det är inte så godt för en ann' att veta hvilken som gjort mest eller minst. Det skall kännas något till rart när Sven får hvila ut på allvar! Men ännu dröjer det väl en stund. Vile så gerna hafva uträttat något, bara *något*, innan vår Herre blåser till uppbrott i sin stora näfverlur... Hm! konstigt ändå att jag aldrig kommit mig för att växa fast vid en viss fläck af jorden, som annat hederligt folk! Jag har försökt, men det går inte, går inte alls. Jag har aldrig kunnat komma under fund med hvad som varit passligt för mig... Utarbete? (här såg Syen på sina magra händer och tänkte på sin klena, oansenliga kropp) nej, det hade ej gått. Jag hade aldrig kunnat köra plogen, jag som ej kan låta bli' att titta i molnen. Och dessutom, när jag ibland står och ser huru plogen drar med sig hela remsor af den vackra grönskande jorden med små vildblommor på, känner jag det som om de körde ned plogbillen rätt i mitt eget hjerta och vände upp och ned på allting derinne, och så kommer andan öfver mig igen, att jag vill skynda från alltsammans och ut i skog och mark. Ibland har jag stått och sett på handtverkarne huru de arbetat. och så har jag tänkt: 'en sådan kunde du blifvit!' Men när jag riktigt tänker den tanken till slut, när jag inbillar mig att jag sitter med korslagda ben på skräddarbordet, att jag från skomakarens trefot drar långa becktrådar eller tar i hand sadelmakarens långa nål, går det som ett styng igenom hjertat och jag springer för brinnande lifvet undan för pressjern, syl och nål och känner inte lugn igen, förr än jag är midt inne i villande skogen, der furorna susa och de mossiga hällarna grönska. Och då tar jag till min näfverbit och blåser... men icke de der glada dansarne, som fröjda bygdens ungdom. Jag blåser då för furorna och hällarna och små blommorna och mig sjelf, blåser hvad som sjunger inom mig, och då lättar det så underbart i bröstet. Ja, inte vet jag hur det är fatt, men — sådan är jag...“

Sven Wandring vek ihop sin tidning med den ömaste omsorg och stoppade den i tröjfickan, sträckte derpå ut sig i hela sin längd (hvilken var ingenting att tala om), sammanknäpte händerna under nacken och tittade upp mellan trädens grenar på himlen, hvilken redan började tända en och annan stjerna. Ljufva vällukter doftade

emot honom ur blommornas kalkar; det blef allt tystare och tystare, tills slutligen en näktergal från en aflägsen hagtornsbuske slog några vemodiga drillar. Hela naturen suckade och drömde. Sven gjorde så äfven, fast han drömde vaken. Han gjorde nu som så ofta förut: genomgick än en gång i tankarne sitt förflutna lif. Han mindes när han var en liten vallpojke hos prestens, der hvar och en hade så många bestyr för egen räkning, att ingen just tänkte på honom, ingen mer än *hon*... Han såg henne, huru hon kom med de ljusa lockarne flygande kring nacken och med ögon, glittrande som skogsbäcken, och tog den fattige vallgossen i hand samt sprang med honom öfver tufvor och höjder, tills de trötta men lyckliga kastade sig ned under ett par hängbjörkar. Han kom ihåg ord för ord de sagor om elfvor, kristallslott och bergtagna prinsessor, som hon, "lilla Vivan", berättat. Och ännu klingade i hans öra som ljufva harpotoner de sånger hon så ofta sjungit och dem han genast och felfritt härmat på sitt naturinstrument, den lilla näfverbiten. Han mindes till och med under ett leende hvad dessa fröjder kostat honom af svält och stryk, ty båda delarne hade försökts på den oförbätterlige vallgossen, när denne om qvällen ej kunde få rätt på alla sina får. Hungern gick emellertid öfver och slagen "dunstade bort", men lilla Vivans melodier sutto orubbligt kvar i go-sens öron och hjerta, och nästa dag blåste han dem om igen för henne på sin näfverbit. Då hade hon klappat i händerna af fröjd och satt en grön qvist i vallgossens trasiga mössa och han hade känt sig stoltare än en kung och drömt om natten att han var en stor konstnär, som drog från land till land och skördade guld och ära...

För hans minne upprann nu äfven den sorgedagen, då en förnäm slägtinge till prestens kommit från Stockholm på besök, fått höra Olivias — "lilla Vivans" — underbara röst och öfvertalat hennes far att följa naturens anvisning och låta henne bli sångerska... Det var för de båda barnen en ledsam dag, som kostade dem mer än en tår...

Lilla Vivan hade dock först måst "läsa fram sig", hon för första och Sven för tredje gången, ty två gånger förut hade han blifvit tillbakavisad. Katekesen hade nämligen lika svårt att fastna i hans hufvud som tonerna der voro hemmastadda, och vid detta märkvärdiga skifte i hans lif

var hans näfverbit honom snarare till skada än till gagn. Den uträttade ingenting i kyrkans tjänst. Basunblåsande cheruber med utspända kindben funnos nog af i det landtliga templet, Sven förutan, som för resten var ovanligt klen i sina kunskaper, det hade presten sagt, och att han var lika klen i sin utstyrsel, det hade hans kusin, länsmans Petter, som lånat honom sina byxor till högtidsdagen, sagt och tillagt: "stackare du, om du släpar dem efter dig!" Tröjan, som tillhörde en annan bekant, passade icke bättre till hans spensliga figur. Ärmarne på detta underbara plagg hängde långt nedom händerna och det ville talang till att under sådana förhållanden kunna stryka ur ögonen den tvärklippta luggen och de klara varma tårarne, som nästan hindrade den fattige, försagde gossen, der han stod allra nederst på kyrkgolfvet, att kasta en blick upp i koret, der solen sken så vackert in genom de klara fönsterna, utanför hvilka höga lindar grönskade och skickade sina grenars lätta skuggbilder att fladdra af och an i de hvita fönsterfördjupningarne. Altare och bänkar voro klädda med nybrutet björklöf, och kring altar-runden låg en slinga af röda och hvita rosor. Men längst fram i koret, rödare och hvitare än de alla, stod hon, lilla Vivan, och solstrålarne lekte i de långa ljusa lockarne. De togo dem för syskon, menade Sven, och det fann han icke underligt.

Och så mindes han huru, när allt var slut i kyrkan och prosten talade några ord på kyrkbacken med bekanta, lilla Vivan sökte upp Sven, der han stod ensam på kyrkogården vid sin moders graf. Han såg ännu huru klara tårar perlade ned för hennes kind vid det hon räckte honom handen och hviskade hastigt och sorgset: "Nu, Sven du, är det slut med lekar och sagor. Nu skall jag ut i verlden och bli en stor sångerska, säger farbror presidenten från Stockholm, och kanske kommer jag aldrig mer igen. Men du skall lofva mig, Sven, att inte rifva ned den der stensättningen vid furubacken, 'kämpaborgen', du vet. Och hvar lördagsafton skall du väl rödja undan alla björnbärsrankorna vid trollstenen, så att de små trollen inte få för mycket besvär när de skola in" (här kom Sven grant ihåg huru ett leende likt ett ljusskimmer bröt fram mellan tårarna: han förstod nog, att hon inte längre trodde på trollen, men att hon gerna mindes, att hon en gång,

och det för icke länge sedan, trott på dem och känt mycken "ljufvig fasa" dervid) "och så" — hade Vivan fortsatt — "skall du framför allt lofva mig att när jag är borta bli lika snäll mot lilla syster Gerda som du varit mot mig. Hon är bara sex år, skall du veta, och kan knappast minnas någon mamma, och "Borckan" är inte snäll, som du vet, och kan alls inte med små barn. Stackars lilla Gerda! För hennes skull ville jag gerna lemna både sång och alltihop och stanna hemma, men jag får inte för pappa och farbror. Men du, Sven, skall bli riktigt som en mamma för henne, plocka blommor åt henne och tala om sagor och blåsa på din näfverbit vår allra vackraste visa: "Djupt i hafvet på demantehällen", och den skall vara henne liksom en helsning från hennes riktiga mamma, som hvilar i grafven, och från mig. Vill du lofva mig det, Sven? Tack skall du ha! Då skall jag lofva dig igen att tänka på dig i den stora staden och långt borta i främmande länder, för dit skall jag också, säger farbror presidenten. Och när de då klappa händerna åt mig och kasta blommor på mig, skall jag tänka på när du och jag sprungo hand i hand i skogen eller längs stranden af Elfviken, der vågorna sprungo i kapp med oss. Och så skall du få helsningar när jag skrifver hem. Hör bara efter när de få bref! Men du får inte flytta bort, Sven, för då har lilla Gerda ingen i verlden att hålla sig till, hör du det! Du kan nog bli' dräng hemma i prestgården, om du bara vill. De säga här att du är både dum och lat, men det tror jag inte, fast du inte är som andra. Kan väl en enda af dem blåsa sådana visor, som du på din lilla näfverbit? Och hvem har väl lärt dig? Ingen! Och du skulle vara dum! Det är omöjligt. Om alla andra tro det, så tror jag det aldrig. Och dessutom," hade lilla Vivan sagt (och härvid blundade Sven, på det intet yttre intryck skulle störa hans skönaste minne), "dessutom håller jag af dig, Sven, och nu skall du ha tack för alla glada dagar vi haft tillsammans och — glöm inte för snart bort lilla Vivan."

"Ja, Herre Gud," mumlade Sven halfhögt der han låg och måste nu aftorka en sorgligt ljuf tår, "allt detta sade hon ord för ord, den Guds engeln! Lilla Gerda, ja!... jag gjorde hvad jag kunde, efter som hon var liksom Vivans testamente till den fattige Sven... jag gjorde kanske till

och med mera än jag bort, ty jag tänkte mera på att roa henne, än att sköta hvad annat jag skulle, och så blef jag en dag jagad från prestgården. Prosten gaf mig sjelf mitt betyg — på ryggen. Det är en andans man med kraft i lekamen, det vet ingen bättre än jag. Se'n dess har jag gått hvar och hur jag kunnat, men hvart år har jag ändå ett par, tre gånger sett om lilla Gerda. Nu är hon stora flickan, men ändå kommer hon springande som ett skogsrå när hon så oförvarandes hör min lilla näfverbit, alldeles som när hon var en liten, liten en. Hade hon då gjort något tokigt eller om hon varit stygg, ty hon har ett hetsigt sinne, liksom fadren, så blåste jag: "Djupt i hafvet på demantehällen", tills tårarne kommo henne i ögonen — då var hon öfvervunnen. God är hon, men stolt är hon; lilla Vivan var bara god, hon... och i morgon — tänk bara, i morgon skall jag återse henne, henne som jag icke sett på hela tio åren, men som icke i tio minuter varit ur mina tankar! Jag vet ej hur jag skall kunna lefva tills i morgon. Tänk hvad hon sett många länder och haf och kungar och kejsare se'n den tiden, hon såg *mig*! Hm! rolig hopställning, men om all världens kejsare och prinsar lade ihop sina gullkronor och gäfvade henne, så kan Sven Wandring gifva henne mer ändå, så fattig han är, ty han besinnar sig inte på att gifva henne sitt lif om hon kunde hafva nytta af presenten... det tror jag prinsarne låta bli... Men jag vill läsa igenom ännu en gång hvad som står i detta välsignade blad."

Och härvid reste sig Sven, samlade ihop några torra risqvistar, drog en svafvelsticka och tände eld på dem och stafvade så ännu en gång vid skenet ihop innehållet af den dyrbara tidningsnotisen, som var det, att den i utlandet med rätta så beprisade och firade sångerskan Olivia Ferner, som nu varit på ett kort besök i fäderneslandet och med sin sång hänryckt hufvudstaden, skulle, innan hon åter reste ut till Paris, der hon för vintern var engagerad vid stora Operan, gifva en konsert i M., den stad som låg närmast hennes hemort, den hon på samma gång tänkte besöka. För resten öfverflödade artikeln af grannlåter och beröm öfver den stora sångerskans både yttre och inre företräden och Sven insög hvart ord med lika begärlighet som den törstande jorden insuger regnets klara droppar.

“Låt mig se,” yttrade Sven halfhögt, i det han spridde ut risqvistarne för att få dem att slockna, “hur långt kan jag nu väl ha till M.? Jag har gått mycket på dessa tre dagar, se'n jag fick detta välsignade blad i min hand... det skall väl vara omkring 4—5 mil, tror jag, och konserten börjar ej förr än 7 i morgon afton... åh ja, jag hinner, jag *måste* hinna fram. Visst är det styggt med venstra foten, men jag skall hålla mig stilla här tills i morgon bittida. Ingen kejsare har finare bädd än jag: mossan derborta är min gröna sammetsmadrass och sådan liten utsydd örngottskudde som den der lilla tufvan med blomorna på får man leta efter. Värst med tücke, men det har Sven Wandring sofvit utan förr en gång. Försofver mig gör jag inte; fåglarne väcka mig nog, om inte längtan gör det, och i morgon skall jag jubla i kapp med dem, ty jag skall då se och höra hvad jag älskar högst i lifvet: min barndomsvän och hjerteros, 'lilla Vivan'.”

Och tyst som när ett halfvissnadt blad faller till marcken kröp Sven Wandring ihop på sin gröna mossbädd, bad med andäktigt hjerta sin aftonbön som vanligt och slumrade innan kort lika ljuft som fågeln, då han sticker hufvudet under vingen.

2.

Junisolen strålade klar och skön öfver Fernebo prestgård, som låg der på en sluttning vid stranden af Elfviken.

Oaktadt den tidiga morgonstunden — klockan var knappast fyra — tydde allt i huset på lif och rörelse. Rödblommiga, linhåriga pigor sprungo fram och tillbaka mellan uthusbyggnaderna på gården, och drängen, ännu halvesömnig, drog fram ur vagnslidret den gula kaleschen och seldonen, dem han ännu en gång lagade sig till att putsa öfver. Prostfar tålde intet hafs, det visste han af gammalt, och var alltså angelägen att undgå den muntliga tillrättavisning, som prosten i omvexling med den handgripliga ingalunda sparade på, när han, en man af gamla skolan, ansåg den behöfvas.

Uppe i ett litet gafvelrum i prestgården var det också lifligt på morgonqvisten. En ung flicka, sprittande af glädje, trippade fram till fönstret och drog raskt upp den hemväfda, randiga rullgardinen, hvarvid det fulla solljuset öfverströmmade en bild så skön, att dagen måtte haft sin glädje att skåda derpå. Ett rikt, mörkbrunt hår föll i glänsande vågor öfver den fina, hvita natttröjan, och ifrån hela det rosiga anletet med dess mörka, blixtrande ögon utgick en strålgång, som ovilkorligen bländade. Ett litet knappt märkbart drag af trots missklädde icke detta ansigte, som såg ut att, likt hafsvågen, ständigt kunna skifta färg och uttryck.

Hon slog upp det lilla fyrkantiga fönstret på vid gafvel och insöp med välbehag den rena morgonluften; derpå höjde sig hennes blick några sekunder mot himlen. Det var en morgonbön utan ord, hvartill en lätt suck ur det sextonåriga bröstet sade amen.

I detta ögonblick inträdde i den lilla kammaren prostens husföreständerska sedan tjorton år tillbaka, mamsell Ulle-Katrine Borck, den förkroppsligade prosan, ordningen och gallan. Det var egentligen för de båda sista egenskaperna prosten så länge behållit henne: den första af dem kom honom omedelbart till godo, den senare medelbart, i det den verkade på tjenstfolket som ett väl pålagdt besel, styrdt af en jernfast hand och omöjligt att undslippa. Om man fruktade för prosten, darrade man för "Borekan", som hon i tysthet kallades, och det var icke utan, att mamsell Ulle-Katrine sjelf gladdes öfver den respekt hon ingaf och som gjorde henne nästan allsmäktig på Fernebo, ty sjelfva prosten drog sig för att komma i delo med henne. Den enda, som stundom fick det infallet att opponera sig, var den sextonåriga Gerda, hvars häftiga lynne och af mamsell Ulle-Katrine så ofta öfverklagade trots hon, mamsellen sjelf kunde anse sig hafva skapat genom sin ofördragsamhet och sitt eviga gnat.

"Kunde jag inte tro det!" utbrast hon förtretad vid åsynen af Gerda, "att du ännu inte fått på dig! Om man skulle resa till Rom, vore du inte kropp att skynda dig ändå."

"God morgon!" svarade Gerda litet ironiskt och vände sig om, i det öfver hennes klara ansigte gick en lätt skugga.

“Ah, du behöfver inte lära gammalt folk att helsa, och minst god morgon på en som ännu tycks inbilla sig att det är god natt. Om jag inte tänkte på allting i detta eländiga ruckle, så undrar jag just hur här skulle se ut. Milde Melander! fönstret på vid gafvel och inte stormhaken på! Nej, det är som jag säger, att ingen ordning funnits i huset sedan jag kom hit... och gardinen snedt upprullad! Var så god och gå ifrån fönstret, mamsell, så skall jag göra detta liksom allt annat här i huset.”

“Jag skall göra det sjelf, tant, och lägga på haken äfven, om tant nu är så snäll och går ned och sedan är så litet ond som möjligt. Det är inte alltid en sådan högtidsdag som i dag.”

“Kan tänka det! Men jag skall säga dig, jag, att ingen högtidsdag får vara så stor och intet kukileku så fint, att det förtar ordningen i ett hus, för den är det högsta af allt.”

“Kukeliku!” eftersade Gerda med ovilja, “tant vågar gifva ett sådant namn åt Vivans sång!”

“Ja, hvarför inte! Har jag någonsin varit med om hennes kringflaxande i alla länder? Hvad är det annat, än ett latmansgöra? Och att hon förvillar furstar och andra potentater inverkar intet på *mig*; jag har en gång för alla mina idéer och dem låter jag inte prata bort. Tänker du ta den der klädningen på dig?”

“Ja, med tants tillåtelse!”

“Jo, den lär du fråga efter! Det vore då något splitter nytt. Men min mening tänker jag säga i alla fall, och den är, att det der strunttyget inte tål en sådan solhetta som i dag, lika litet som det tål en regndroppe; det tål ingenting. Jag sade också genast, att tyget inte var värdt hvarken pengar eller sömlön, men att tala förstånd med dig är det samma som att prata i vädret.”

“Ja, hvad är det då värdt att försöka,” svarade Gerda, halft förtretad, halft leende, ty i dag kunde hon ej komma sig för att blifva riktigt ond på någon eller något. Hon var ju så lycklig; hon skulle återse den älskade systemen, som hon ej sett på så många år och som nu genom sin talang kastade öfver Fernerska namnet en glans, för hvilken Gerda, oaktadt sin ungdom, ingalunda var känslolös. Och så var hon temmeligen säker att på konserten träffa äfven någon annan, som skulle tillsammans med henne

glädjas öfver dagens stora tilldragelse. Det var den unge adjunkten från grannsocknen, han med den ljusa blicken och det stilla sinnet, som inverkade så välgörande på hennes eget lifliga och yra väsende. De hade sprungit sista paret ut om somrarne och lekt gömma ring om vintrarne, tills de så oförmärkt gömt hvarandras bild i sina hjertan och kommit att säga hvarandra ett ord för hela lifvet. Han hade gjort henne uppmärksam på att han icke hade mycket att bjuda, kan hända bara en fattig komministratur, och äfven den upphinnelig först om ett par år, och Gerda hade försäkrat, att hon vore nöjd med denna lott; var hon väl sjelf annat än en enkel prestdotter?

Prosten Ferner tyckte mycket om den unge mannen, det visste Gerda, men hon ville dock först om ett år underrätta fadren om sitt val, ty hur det var, kom hon sig icke för att blifva riktigt förtrolig med honom, för det han var så sträng. Så stodo nu sakerna, och en i sammet med guld bunden psalmbok, som Gerda fått af den unge presten, samt en liten bukett vildblommor, som han fått af Gerda tillbaka och som låg pressad i hans bibel, voro de yttre band, som sammanhölo dessa båda unga, hvilkas olikhet i många fall just tycktes närma dem till hvarandra.

Icke heller hade Gerda velat yppa sitt hjertas hemlighet för mamsell Ulle-Katrine, ehuru denna, mot all vana, hade ingenting ofördelaktigt att säga om den unge presten; men mamsell Ulle-Katrine hade en gång för alla sagt sig hata allt hvad männer hette, och i allmänhet tycktes hennes hat tilltaga, så snart någon af dem förlofvade sig. Annonserna i "bladen" om ingångna giftermål försatte henne alltid i ett odrägligt humör; hon kastade med förakt bladet åt sidan, beklagade att verlden blef galnare dag ifrån dag och tackade Gud att hon åtminstone sjelf tillhörde de klokas antal, hvarvid stundom hände, att prosten bakom sitt tidningsblad drog på munnen på ett sätt, som kunde kommit en betraktare att misstänka, det prosten sjelf skattade sig lycklig att hafva förhjelpt henne till denna beprisade klokskap.

Men Gerda saknade dock icke en förtrogen. Hon hade med hjertats instinkt valt just den, som alla andra i viss mån förbisågo och sist skulle brytt sig om att anförtro något: Sven Wandring. Och Sven hade gillat hennes val och mer än en gång sökt upp den unge presten, der denne

gick den lilla skogsstigen i djupa tankar, och bringat honom en helsning från hans hjertans kär. Och detta hade han gjort för att tjena lilla Vivan, ty han begrep nog att hon skulle blifva glad öfver att en gång se den kära systern i så godt beskydd, som den unge prestens. — Han var en Guds man, sade Sven, som hört honom predika och som under sina många och långa vandringar kring bygden samvetsgrannt tagit reda på hans både förflutna och närvarande lif. Dervid lådde ingen fläck; han hade varit en god son och broder, en nitisk utöfvare af sitt kall: han skulle säkert äfven blifva en god make.

Det var således vid tanken på honom och på den älskade system som Gerda i dag var så särdeles lätt och glad till sinnes, att hon ej ens lät sig retas af det retfullaste på jorden, mamsell Ulle-Katrine Borek. Också, när denna märkte att hon ingenting kunde uträtta i den vägen, förständigade hon bara Gerda att "genast på eviga morgonen" komma ned och hjälpa henne att packa in matsäcken. Hon "behöfde väl inte släpa ihjel sig heller, fast somliga inte gjorde annat än foro land och rike omkring och sjöngo, och andra, icke stort bättre, reste efter för att höra på!"

"Men tant följer ju med sjelf," invände Gerda.

"För att hålla reda på allting, ja, inte för annat. Om jag stannade hemma, tycker jag just hur både du och din far skulle se ut. Ordentlig är väl det minsta man bör vara bland en sådan hop underligt folk som kommer dit."

"Tant tycks då evigt tro, att jag ej är mer än fyra år."

"I ordningsväg lär du åtminstone aldrig hinna öfver det femte; är det deremot fråga om att stå på dig och bjejba emot gammalt folk, kunde man tro dig vara trettio-två år, så visst som sexton... Men skynda dig nu bara, så att vi komma af i tid! Sex mil är ingen småsak, i synnerhet när man besinnar att Polle ännu haltar efter spiken som Petter, det nötet, lät honom få i foten när han var till qvarns. Men jag sa' förut att det skulle gå på det viset, fast ingen ville tro det."

Och mumlande en hel rad smått och godt om det usla tjenstfolket i allmänhet och Petter i synnerhet försvann tant Ulle-Katrine äntligen i trappan, till Gerdas stora lättnad.

Inom mindre än en qvart var Gerda klädd och nere i köket, och så flink var hon att hjälpa, ställa och ordna, att tant Ulle-Katrine till sin tysta harm fann ingenting att anmärka.

“Det ser nästan ut som tant vore nöjd med mig,” log Gerda.

“Tag dig inga höga tankar, kära du! En fluga gör ingen sommar.”

“Se der är *den*,” nickade Gerda och slog till locket på den lilla smörbyttan, som skulle stufvas in i matkorgen.

“Så du handskas med en bytta!” utropade tant Ulle-Katrine förargad; “om hon inte spricker, är det lycka mer än konst.”

“Låt det vara *lycka*, lilla tant! Jag är så lycklig förut, att litet mer eller mindre gör ingenting!” och härvid tog hon den trumpna gumman om lifvet och svängde henne flera slag rundt omkring, hvarefter hon helt lätt kysste henne på kinden.

Men mamsell Ulle-Katrine slog ikring sig med båda händerna som om hon haft en svärm getingar att freda sig för, undanbad sig alla upptåg och beskyldde Gerda för att nu hafva så tillskrynklad hennes renstrukna förkläde, att det såg ut som en disktrasa och fick tvättas och strykas om för att kunna begagnas. “Men,” slöt hon, “så är det: genom slarf kan man förstöra en hel värld.”

Och så försvann gumman i dörren till sin lilla kam-mare, dock ej fortare, än att Gerda hann observera en sak som tant Ulle-Katrine för ingen del velat hvarken visa eller tillstå: ett småleende.

Det finnes ingen jordmån så torr, att icke ett grässtrå kan spira upp derur.

Genom Gerdas själ flög en god tanke:

“Kunde jag alltid vara så der vänlig och glad, vore nog tant bättre. Men hennes vana att klandra och anmärka allt retar mig mer än skäligt. Jag skall dock försöka blifva annorlunda.”

En timma derefter stod gamla kaleschen utanför dörren och Petter med nya vadmalskläder i sommarvärmen och ljusgul tvärklippt lugg satt på kuskbocken. Prosten i damrock och kaschett samt med sin tända pipa i handen klef upp till höger, mamsell Ulle-Katrine till venster och Gerda midt emot. Korg och ölbuteljer voro redan instuf-

vade och ingenting glömdt, minst mamsell Ulle-Katrines förmaningar till tjenstfolket. Men det hindrade icke att hon i sista minuten hade att tillägga en hotelse till Bolla, om hon glömde kalfvarne, en för nittonde gången upprepade tillsägelse till Lotta, att akta på elden, en befallning till lill-Olle att hafva rensat ordentligt i trädgården tills hon kom hem, annars — "du vet. . ."

Ja bevars, Olle visste mer än väl hvad honom förestod, i fall han skulle fördrista sig att glömma hvad han borde minnas. Pigorna visste också hvad de visste, och hvilket inspirerade dem att, i detsamma kaleschen rullade bort, taga hvarandra i famn och i vild glädjeyra utföra en ringdans, hvilken afslutades med en af dem samtidigt och med stor färdighet utförd gest efter den bortrullande vagnen, hvilken gest var mamsell Ulle-Katrine tillegnad, men som det för hennes lynnes jemnvigt var väl att hon icke såg.

Hvad lill-Olle beträffade, skrattade han åt detta trefliga efterspel så grundligt, att segelgarnet, som tjenstgjorde som hängsle, brast tvärt af, men han hade haft så roligt, att han icke lade förlusten på sinnet, utan skyndsamt förfogade sig till trädgården, fast besluten att taga tiden i akt, så att han sedan på qvällen kunde få vara med pigorna nere i folkstugan, då spå-Greta skulle komma, hvilket alltid var en gifven följd när Borekan någon gång lemnade sitt regeringsdistrikt.

Petter körde till en början helt sakta. Man hade lång väg och fick icke uttrötta kreaturen. Prosten såg, dagen till ära, ovanligt blid ut och bolmade ur sin pipa väldiga moln, hvilka den friska morgonvinden åtog sig att vidare föra ut i verlden och förströ. Han talade om att det i dag var en glädjedag, så stor, att den uppvägte tio års saknad och uppoffringar, och derpå svarade mamsell Ulle-Katrine, att det var för eländigt med den gemena blåklinten, som alldeles förstörde rågen och att det var uselt af kyrkvärden, som ville vara en sådan storkaxe, att hålla så gro-piga vägar midt i sommaren, att man kunde bryta benen af både kreaturen och sig sjelf. Prosten såg på henne och undrade, om hon var skapad utan hjerta, men det samma hade hon en tid undrat om honom, hvarför hon ej brydde sig stort om hvad han tänkte, utan satt der och borrhade sina blickar i den gemena blåklinten, som anade intet ondt,

utan lyste i all sin fågling. Gerda deremot instämde af allt hjerta med prosten och talade om alla de lysande recensioner Vivan fått och som Gerda klippt ur tidningarne och gömt i en liten ask med förgyllda kanter, och under det hon talade kunde hon knappast sitta stilla. Omedvetet gungade hon upp och ned som en ros på sin stängel och hennes ögon glittrade som qvällens stjernor i ett djupt och mörkt vatten.

Slutligen kunde hon icke afhålla sig från en fråga, som redan flera gånger sväfvat på hennes läppar.

Hon vände sig alltså till mamsell Ulle-Katrine och sade: Är det verkligen möjligt, att tant icke det ringaste intresserar sig för vår lycka och för att återse Olivia? Nu slipper tant inte undan, utan måste besvara min fråga.“

Prosten såg ut att tycka om att ämnet blifvit väckt utan att han sjelf sagt något.

“Åh,“ sade mamsell Ulle-Katrine, “det lär ingen bry sig om hvad jag tycker eller inte tycker.“

“Frågade man väl annars?“ invände Gerda.

“Nå ja, bevars, det förstås, att det kan vara roligt nog,“ medgaf mamsell Ulle-Katrine, förargad att man bragt henne i detta trångmål, “men jag står vid hvad jag alltid sagt, att det är ett onyttigt lif, och att . . .“

“— Men då är det äfven onyttigt att fåglarna sjunga,“ invände Gerda, “och dock har Gud gifvit dem sångens gåfva — vill då tant klandra Gud?“

Prosten såg förtjust ut.

“Klandra Gud?“ upprepade mamsell Ulle-Katrine argt. “Så dumt du talar! Jag klandrar ingen, och inte är jag mycket hemma i mytologien, men så mycket vet jag, att fåglar äta insekter, och om de se'n sjunga på maten, så är det en bisak. För resten har jag ingen lust att lägga mig i skapelsen, men inte begriper jag hvarför menniskor finna någon ära i att härma djuren. Om en fågel sjunger, skall jag strax sjunga med för den skull?“

“Men om en fågel äter,“ menade Gerda, “då äter tant med?“

“Det gör jag utan att begära lof af fåglarna eller taga dem till mönster; det är en helt annan sak; man äter för att uppehålla lifvet.“

“Och sjunger för att uppehålla humöret,“ påstod Gerda. “För resten är jag mer än säker på att tant ej kan annat

än hålla af de små fåglarna, om tant förnekar det aldrig så mycket.“

“Jag förnekar inte mina tycken, när jag har några,“ påstod med stolthet mamsell Ulle-Katrine, “men jag rår inte för, att jag alltid funnit fåglar vara ena tanklösa varelser.“

“Ändå de äta insekter?“ invände Gerda skälmskt.

“Jag vill inte tala med dig vidare, min kära Gerda,“ afgjorde mamsell Ulle-Katrine, som alltid, då hon ej längre kunde reda sig, insvepte sig i sin värdighets styfva mantel.

“Se bara efter,“ fortfor hon med en blick åt sidan, “att inte din sommarkappa släpar på hjulet. Det vore dig likt.“

Prostens min sade lika tydligt, som hans ord skulle sagt det: “hon skall vara en sådan ordningsmänniska, som hon är, för att man skall kunna stå ut med henne.“

En tystnad uppstod och varade länge. Under andra förhållanden skulle dessa tre så olika personer hafva tagit sitt parti och sofvit bort en god del af vägens längd, helst som dagen var varm, men nu hade hvar och en för mycket att tänka på. Faderskärleken och fadersstoltheten höllo prostens vaken; tanken på den älskade systemen och på ännu någon annan sysselsatte Gerda, och alla möjliga förtretligheter mamsell Ulle-Katrine. Hvad rättighet hade andra människor att blifva firade och skörda rykte och guld? Hade hon någonsin blifvit firad? Hade hon samlat penningar eller ära? Hade man någonsin brytt sig om henne för annat än den nytta hon kunde göra, de besparingar hon kunde åstadkomma och den ordning hon vetat hålla? Hade väl han, den gamle midt emot, velat begripa, att hon som hans hustru skulle blifvit mycket bättre och blidare, än som hans hushållerska? Nej, och tusen gånger nej. Och vid tanken på alla dessa oförrätter blef mamsell Ulle-Katrine så vredgad, att hon måste resa sig och slå Petter i ryggen med sin parasollkrycka, så att han nära nära nog ramlat af kuskbocken:

“Håll raka vägen, människa! du sitter ju och sofver som en stock,“ påstod mamsellen.

“Sofver jag?“ frågade Petter med oskuldens hela förvåning och vände sitt breda ansigte inåt kaleschen.

“Ja, visst sofver du,“ vidhöll mamsell Ulle-Katrine ett par toner lägre, ty hon märkte af ett visst litet uppstigande moln på prostens panna, att hon gått något för

långt i sin ifver för familjens välfärd. Och hon hade rätt i sin förmodan, ty prostens ton var ej synnerligen blid, då han bad henne öfverlemna åt honom att tillrättavisa Petter, när så behöfdes, samt åtnöja sig med att sköta de husliga tömmarne, dem han erkände att hon behandlade med sällspord skicklighet.

Det var sällan prosten tog den tonen mot sin respekterade hushållerska, men när det någon gång skedde, bragte det henne alltid till tystnad och till bättre humör äfven, förunderligt nog. Antingen var detta till följd af den aktning hon egnade den, som hade det modet att våga en dust med henne, eller flög genom hennes själ den tanken, att det kunde gifvas för henne en möjlighet att förlora sin plats, och det ville hon för ingen del. Liksom ett egensinnigt barn blir snällt och gladt till sinnes efter en undfången risbastu, då denna sällan vankas, så äfven med mamsell Ulle-Katrine. Hon tittade en stund på hängbjörkarne vid vägen och en annan på de fredligt betande hjordarne på ängen, försökte några oartikulerade ljud, som skulle föreställa sång, och forskansade sig slutligen bakom sitt stora grå lärftparasoll samt sjönk djupare ned i vagnshörnet i akt och mening att somna, hvilket också lyckades henne till den grad, att hon vaknade först vid det att vagnen stannade vid den plats, der det var beramadt att man skulle äta middag.

Denna blef riktigt treffig i gröngräset. Mamsell Ulle-Katrine var, jemförelsevis mot vanligt, sjelfva älskvärdheten, klingade med prosten med sitt ölglas och gaf Petter på smörgåsen en ostskifva så tjock, att han blott med tillhjälp af sin förvåning mäktade gapa öfver henne och nu först började tro, att han verkligen sof och i alla händelser att han drömde.

Sedan lemningarne efter middagen blifvit ordentligt nedpackade och hästarne fått tillräcklig hvila och vatten, satte man sig åter upp, denna gång i allmänt godt lynne, och så rullade kaleschen vidare mot staden. Mamsell Ulle-Katrine började nu sjelf så vackert leda samtalet på det väntade stora nöjet och förmodade att hon ej skulle kunna undgå att blifva litet rörd vid att återse lilla Vivan, "fast sången i och för sig sjelf..."

"Nej, se så, lilla snälla tant," utbrast Gerda halft förskräckt, "börja inte nu igen, utan säg hellre, att sången

är förträfflig. liksom Vivan, och Vivan liksom sången, och låt oss så alla vara glada och tacka Gud, att vi fått upplefva en sådan dag.“

Mamsell Ulle-Katrine svarade med att peka på en grön fläck, som gräset kvarlemnade på Gerdas ljusgrå sommarkappa, men hon yttrade ingenting vidare om hvarken fläcken eller sången. I denna hennes blidare sinnesstämning var det henne nog att hafva påpekat den förra och litet naggat på den senare.

Solen började bränna mindre hett och dammet kändes icke så besvärligt på den skogsväg man nu passerade. En sakta vind satte trädens grenar i rörelse. Vagnens hjul, väl smorda, bullrade blott obetydligt. Man närmade sig allt mer och mer sitt mål. En nästan högtidlig stämning intog allas sinnen och Gerdas på morgonen så sprittande glädje upplöste sig i ett ljust vemod. Hon var alltjemt lycklig, men tyckte nästan att denna lycka kräfde en tår i stället för ett leende.

En liten bäck porlade derinnanför gårdet, och vid dess rand växte stora klasar förgät-mig-ej. Om hon vågat, skulle hon bedt prosten att Petter fått hålla, så att hon kunnat gå ur och plocka en hand full att hafva med sig till dagens drottning, men vagnen rullade vidare och Gerda fick blott i tanken plocka sina älsklingar.

Man svängde nu om en krökning af vägen och på något afstånd på andra sidan om diket syntes en enslig vandrare i landtlig dräkt och med kroppen starkt framåtlutad styra sina fjät åt samma håll som vagnen for fram. På ryggen bar han en liten rensel och på en käpp, hållen öfver ena axeln, hängde hans stöflar, dem han troligen mera tagit af sig af sparsamhetsskäl än därför att de generade honom. Det var en liten och spenslig figur, någonting midt emellan yngling och tomte, och gråklädd var han äfven. Då han hörde vagnens rullande stannade han, torcade svetten af pannan, lade stöflarna och käppen på marken och framtog ur bröstfickan något litet osynligt föremål, som han förde till munnen. Plötsligt ljödo klara toner öfver vägen; det var en glad och liflig polska, men den som blåst den, såg ännu icke upp. Han hade blottat sitt hufvud och stod der nu med mössan i hand, tydligen i afsigt att begära något för sin vackra polska.

“Nå så Gud förlåte mig,” utbrast mamsell Ulle-Katrine och reste sig till hälften från sitt vagnshörn, “tror jag icke att det är den odogan Sven Wandring!”

“Ja, verkligen,” sade prosten med ovilja. “Har han nu kommit derhän att han tigger till på köpet; det har han dock aldrig gjort förut.”

“Ack pappa, söta pappa, säg ingenting åt Sven,” bad Gerda med tindrande ögon; “kom ihåg hur kär han hållit både Vivan och mig!”

“Det kunde han ha’ tid till, eftersom han aldrig gjorde något nyttigt,” förklarade mamsell Ulle-Katrine och tillade, tänkande inom sig på all förgelse han genom sitt slarf skaffat henne när han tjänade i prestgården, att om hon komme honom så nära, skulle hon hafva lust att “slå

mössan ur handen på honom, så den skulle dimpa i marken som en dödsdjuten kråka.”

“Ja tant kunde försöka!” utropade Gerda med blixtrande ögon och reste sig liksom för att skydda Sven, hvilken vagnen nu var helt nära.

“Se så, vackert, vackert,” afgjorde prosten. “Han skall hvarken ha’ stryk eller pengar. Vi resa honom förbi och ingenting vidare.”

“Men han är trött, pappa, han har säkert gått långt . . .”

“I uselhet, ja,” menade mamsell Ulle-Katrine.

“Det vore bra mycket ädlare och bättre, att be’ staccars Sven sitta upp och åka med oss,” yttrade Gerda fort och med tårarne i faggorna, i det hon ifrigt letade i sin lilla pirat.

I detta ögonblick var vagnen midt för vandraren.

“Blygs, odåga!” utropade gällt mamsell Ulle-Katrine, som satt åt den sidan, der Sven Wandring stod.

“Hm!” sade prosten så högt, att det skulle förtaga mamsellens ord, som yttrades samtidigt. Han tänkte nämligen på lilla Vivan.

“God dag Sven, käre, gamle Sven!” ropade Gerda så, att det hördes öfver allt det andra, och i det samma flög i Svens slitna mössa hela hennes lilla kassa, två silfver-slantar, dem Sven tillika med mössan tappade af häpnad, när han såg hvilka de åkande voro.

I ilande fart rullade vagnen förbi, ty det bar nu utför en backe, men ännu sedan intet ljud mera hördes af vagnen, stod Sven Wandring qvar och stirrade på mössan och slantarne.

Slutligen tog han upp båda delarne, torkade med afviga handen en tår ur sitt öga och mumlade för sig sjelf:

“Att det just skulle vara de! Nu skall hon tro mig vara ändå uslare, än jag är, tro att jag är en landsstrykare och tiggare, som inte längre nöjer mig med att framkalla glädjen i ungdomens kretsar, utan drager land och rike omkring och tvingar den förstkommande att ge mig en slant, på det han må slippa höra mig... inte kan hon veta, att det i dag är första gången jag tigger — för att få medel till att höra *henne!*”

Länge runno Svens tårar, en och en, öfver den infallna kinden. Han hade sin lilla stolthet, äfven han. Men slutligen upphörde de, och i den stilla sommarqvällen ljud än från en liten dunge vid vägen och än från någon kulle, der Sven sökte några ögonblicks hvila, den kära, minnesrika melodien: »Djupt i hafvet på demantehällen.»

När klockan slog half sju i stadstornet, smög sig in om »tullen» en torftigt klädd vandrare, hvars vacklande steg utvisade att han gått lång väg. Med mössan djupt neddragen i pannan och käppen med stöflarna ännu öfver axeln, tog han vägen till en af de tystaste och aflägsnaste gatorna, der han försvann i ett så kalladt »qvarter», der vanligen traktens bondfolk vid marknadstillfällen och andra betydelsefulla högtider brukade taga in och »göra toalett» innan de begåfvö sig ut i hvimlet.

Vandraren var Sven, och han tänkte göra som de.

3.

I staden M:s till trängsel uppfyllda rådhusalong rådde en liflig stämning. För hvarje nummer, den firade sångerskan slutade, dånade applåderna så att de vackra, mellan pelarne upphängda girlanderna sakta gungade fram och tillbaka.

Det var också någonting att både höra och se. Tonerna kallade som klockor från en annan värld till stilla andakt, och pianissimot var som en andes hviskning. Sjelf stod hon der så enkel och ljuf med det rika svallet af ljusa lockar och med ingen prydnad på sin hvita dräkt. Men från hennes ögon utgick en strålgång, som uppvägte alla ädelstenar, och hennes leende var som då ett barn efter lång frånvaro återser sin moder. Djupt rörd satt gamle prosten Ferner mellan landshöfdingen och »farbror presidenten», och om han stundom ej riktigt kunde urskilja lilla Vivans älskade drag, var det för den ovana dimma, som lade sig öfver hans ögon. Gerda var utom sig af förtjusning och begrep ej huru hon skulle kunna sitta stilla till slutet af konserten. Hon tyckte sig vilja flyga kring salen och jubla i kapp med den älskade systemens toner, och som hon ej visste något annat utlopp för sin känsla, kramade hon Borckans arm utan försyn.

«Skäms unge!» hviskade mamsellen, «och ha' mig inte att gallskrika midt ibland alla de här perlhönsen. Illa rangeradt för resten; inte så mycket som ett skynke för fönstren, utan solen skall sticka en rätt i ögonen; det är likt landshöfdingen, som då aldrig haft hufvudet på rätta ändan.»

Och härmed upptog mamsell Ulle-Katrine sin hemväfda näsduk och torkade sig i ögonen, skyllande på solen de tårar hon ej kunnat återhålla vid Vivans herrliga toner.

«Så roligt!» hviskade Gerda, som för andra gången i dag förnam att mamsell Ulle-Katrine hade ett hjerta, «nu ser jag att tant är omvänd!»

«Gud gifve det vore så väl,» hviskade mamsellen tillbaka, «då hade jag solen i nacken, i stället för i ögonen, och sluppe dina enfaldiga anmärkningar. Att de der ung-

tupparne, presidentens brorsöner, också skulle raka ned ända från Stockholm (härvid såg mamsell Ulle-Katrine förargad på tvenne unga män, tydligen löjtnanter, som sutto bakom presidenten). Nu skall väl det usla Fernebo vändas upp och ned för deras skull — tyst, nu börjar hon å nyo.“

Och hon gjorde så. För hvarje nummer tycktes för-tjusningen stegras, och publiken bokstafligen höll andan, för att ej gå miste om en enda skiftning i dessa underbara toner, som med storm eröfrade hvarje hjerta. En fanns dock, som icke applåderade, och det var Sven Wandring, som, tack vare sin tunna figur, kilat sig halfvägs fram i salen och klifvit upp på ändan af en bänk vid en fönster-fördjupning, klädd i sin helgdagsdrägt, med hatten öfver bröstet och händerna hopknäppta öfver den samma. Med de tårfyllda ögonen oafvändt riktade på föremålet för alla sina känslor, sin ungdoms alla drömmar, stod Sven der, omedveten om tid och rum, känslolös för allt omkring honom, utom för tonerna, och det öfversvinneligt lycksaliga uttrycket i hans magra ansigte talade bättre än tusende applåder. Numret var slut, applåderna efter det samma förklingade och Olivia vände sig om för att, som vanligt mellan numren, gå ut i ett angränsande rum. Den annars så blygsamme Sven Wandring glömde nu allt, och för att ett ögonblick längre få njuta af hennes åsyn, klef han ett raskt steg direkte upp i knäet på en nervsvag gammal fröken, som upphöjde ett genomträngande rop. Nu först vaknade Sven till besinning och bad så bevekande om förlåtelse och om tillstånd att få stå kvar på bänken, att fröken lät nåd gå för rätt, synnerligast som endast ett nummer återstod.

Åter inträdde Olivia. Qvällsolens sista stråle föll på hennes gyllne lockar och hennes ögon öfverforo med ett visst drömmande uttryck salen. Sven såg henne nu tydligare än någonsin och tryckte hatten fastare mot sitt hjerta, liksom för att hämma dettas slag. Det dröjde länge denna gång innan Olivia började, men äntligen hördes ett anslag från pianot och med fulla, varma toner sväfvade genom salen hennes ungdoms älsklingsång: »Djupt i hafvet på demantehällen». Sven släppte hatten och satte båda händerna för sitt ansigte, ty nu måste han gråta så hjertligt, så ljuft som när det första vårregnet droppar ned öfver den späda grönskan. Så lycklig hade Sven ännu

aldrig varit; han genomlefde på några ögonblick hela sin minnesvärda barndom; han sprang öfver ängarnes tufvor och öfver skogbevuxna höjder; han följde med små snabba fötter bäckens glittrande vågor; han plockade maskrosor och ängsbollar, byggde kämpaborgar af småsten och skar skepp för världshafven ur en barkbit; han hörde trädens sus och fåglarnes qvitter; han lyssnade till hammarslagen från smedjan och såg huru gnistorna derifrån tändes och slocknade i den stilla nattluften; han plockade knippor af konvaljer och violer, han lockade på alla sina får och fick dem med sig så när som två . . . och slutligen lade han sig ned vid bäckens rand och såg huru stjernorna tändes, en efter annan, och speglade sig i det mörknande vattnet, ur hvilket en hög, dimomfluten gestalt sakta steg upp . . . Sven kände honom igen på harpan och vemodet — det var Necken, som sökte sin brud och sökte henne förgäfvos — alldeles som Sven, ty som hans brud skulle hans ungdoms älskade aldrig möta honom här i lifvet, och just som han för första gången begrep sig sjelf och sina känslor, bortdog Olivias sista, darrande ton och det blef för några sekunder alldeles tyst i salen. Snart förbyttes dock denna tystnad i ett bifallsrop, som tycktes aldrig vilja upphöra, och den ena blombuketten praktfullare än den andra regnade ned öfver den unga sångerskan. Sven hade inga blommor, och om han äfven hade haft några, skulle han ej egt mod att kasta dem för hennes fötter och derigenom må hända draga uppmärksamheten på sin obetydliga person.

Alla skyndade nu, med fara att trampa ned hvarandra, ut ur salongen för att få se en skymt af sångerskan då hon steg upp i vagnen, ty man hade sport, att hon skulle åka i landshöfdingens vagn upp till hans residens, der hon skulle stanna med de sina öfver natten, för att först dagen derpå åtfölja dem hem.

Lycken gynnade Sven, så att han kom helt nära vagnen, en plats, den han oaktadt sin fattigdom ej skulle velat försaka för något pris. En liten stund derefter syntes Olivia, stödd på landshöfdingens arm, och omkring dem en hel grupp, bestående af Ferners, stadens mera framstående personligheter, presidenten och hans båda brorsöner. Landshöfdingen räckte Olivia sin hand, för att hjälpa henne upp i vagnen, satte sig sedan vid hennes sida och ämnade just ropa åt kusken: kör! då ett gladt utrop från Olivia

kom honom att dröja ett ögonblick. "Sven, käre Sven, hvad ser jag!" hördes Olivias klara stämma, och hon utsträckte båda sina händer mot sin barndomsvän, som hon just då varseblifvit. Med glädjen tindrande i de ärliga ögonen kom Sven fram ur folkmassan, som genast lemnade honom plats, så snart den märkte att Olivia ville tala vid honom. Olivia yttrade emellertid ett par ord till landshöfdingen, som nu äfven med ett visst intresse betraktade den tunna skepnaden, som trädde fram ur hopen. Nu var han ända inne vid vagnen.

"Du kära, trofasta själ!" log Olivia och fattade med båda sina händer om den magra hand Sven blygsamt räckte öfver vagnsdörren, "vet du, att näst de mina har ingen syn varit mig kärare se'n jag kom hem, än denna. Minnes du ännu vår herrliga barndom. Sven?"

"Tills hjertat brister!" hviskade Sven med en ryckning kring läpparne, som visade, i hvilket upprördt tillstånd hans inre befann sig. "Och tack skall... skall hon ha' för hvar ton i dag, lilla Vi... mamsell Olivia! Sådant har jag aldrig hört utom i drömmen."

"Du har då hört mig, Sven?"

"Skulle jag inte det? Läst i bladen att hon skulle komma... kunde ingenting hindra mig, utom döden..."

"Och du är nöjd?" frågade Olivia med djupaste allvar, som om hon haft framför sig den grundligaste kritikus.

"Jag står inte ut att tala om'et, en gång," var Svens omdöme, åtföljdt af två klara tårar, som framkallade Olivias egna. Hon vände sig till landshöfdingen och yttrade varmt: "många hafva rest land och rike omkring och skördat guld och ära utan att äga på långt när så djupt musikaliskt sinne och ett så varmt poetiskt inre som Sven Wandring. Men han har också sin stora publik som förstår honom och som han förstår, och — noga räknadt, hvem har mera!"

"Sven," fortsatte hon, "i morgon bittida skall du passa på när vi fara hem; jag vill att du skall följa med, ty jag har mycket att tala vid dig om. Och nu farväl! — Gud välsigne dig!"

"Farväl," nickade Sven och drog sig tillbaka, beskådad och afundad af samma hop, som nyss förut ej bemärkt honom mera, än man bemärker ett dun, som föres af vinden.

Men Sven var också föga eller intet känd af städernas befolkning, ty han fruktade mindre ett getingbo än

en marknad, och själf kände han endast till städerna derigenom, att han var tvungen att ibland passera dem på sina långvandringar.

Alla resenärerna företogo följande dagen hemresan till Fernebo i det ljusaste lynne, — alla, utom naturligtvis mamsell Ulle-Katrine, som drogs med hiskliga hushållstankar. Hon hade velat förinta farbror presidenten och hans båda löjtnanter, hvilka i fulla fjorton dagar tänkte hedra Fernebo med sin närvaro. Liksom icke jorden vore stor nog för sådana högheter, utan att de nödvändigt skulle kvartera in sig på en liten prestgård i landsorten och sätta myror i hufvudet på folk som hade ledsamt nog ändå! Denna dag hade mamsell Ulle-Katrine gerna »sett från sin runstaf tagen», ty bara hela raden af vagnar — tre stycken — var henne en styggelse. Först reste presidenten och prosten med en af löjtnanterna, derefter Olivia och Gerda med den andre och — till råga på mamsell Ulle-Katrines förargelse — Sven Wandring på kuskbocken, och sist hon själf i en »enspannare» med diverse korgar och kaggar instufvade rundt omkring benen, så att hon satt nästan som i press. Kan hända var det äfven därför som hon jäste öfver en smula. Och en »ogudaktig kurtis» var det på vägen mellan löjtnanten och de unga damerna, helst Gerda, det bemärkte mamsell Ulle-Katrine nog, men hon tänkte »min själ sjunga ut» när hon kom hem, ty öfver Gerda skulle hon väl ändå hafva något att säga, då hon så länge varit henne i mors ställe. Höllo väl de unga munnen i två minuter? Var det icke en konversation och ett skratt och ett lif, som kunde reta en allvarlig människa till gallfeber. Andra minnen hade hon från sin ungdomstid, delad mellan bobinerna, köket och en sedesam snegling på adjunkten i hennes fars hem. Men nu för tiden ville hon ej stiga upp för ungdomen sedan hon väl en gång satt sig. Att Olivia, sedan hon flackat världen omkring, var värre än en hedning, hvilket mamsell Ulle-Katrine tog för afgjort, det var en olycka, som väl ej stod till att hjälpa, men åtminstone skulle hon, mamsell Ulle-Katrine, försöka rädda Gerda från inflytandet af ett så dåligt exempel.

Mamsell Ulle-Katrine kom sig emellertid ej för att »sjunga ut» de båda första dagarne, då brådskan var som störst, och hon hade dessutom för sina ypperliga anrätt-

ningar fått så smickrande loford af presidenten, att hon var vid ett jemförelsevis älskvärdt lynne. För Olivia hade hon en viss respekt, då hon såg huru uppuren denna var af alla, och Gerda gjorde underverk i kök och källare, mellan det hon sällskapade med de främmande. Mamsellen hade således ingen anledning till särskildt missnöje, synnerligast som pigorna under denna kritiska tidpunkt fördubbade sin förmåga, visserligen af fruktan, men det var mamsell Ulle-Katrine alldeles detsamma, endast hvad som skulle göras blef gjordt.

Det var i qvällen på andra dagen. Sällskapet på Fernebo, som för att njuta af landtlifvets fröjder hade frihet att gå och komma efter behag, hade spridt sig åt olika håll. Presidenten och prosten sutto i en af trädgårdens vackra bersåer och talade politik, den ene af löjtnanterne försökte sin lycka på fiske och den andre sin såsom *cavalier servant* hos Gerda, hvilken han egnade en oförställd beundran.

Men längs stranden af Elfviken gingo Olivia och Sven Wandring, icke hand i hand som fordom, men sida vid sida och med själen full af ljufva barndomsminnen. Slutligen kommo de till kullen med hängbjörkarne, der de fordom så mången gång, trötta af dagens lek, slagit sig ned till hvila.

“Låt oss sätta oss här, Sven,” föreslog Olivia.

“O Sven, käre, gamle Sven,” började Olivia och blickade med hänryckning utåt vikens klara vatten med dess omgifning af lummig grönska och mossiga hällar, “hvad hemmet är ljuft och hvad allting här är soligt och helgdagslikt, som om frid vore lyst deröfver.”

“Hm! . . . Men för den som sett så mycket annat grannt i verlden,” menade Sven, “vore väl ändå Fernebo inte det förnämsta.

“Jo, det allra skönaste, det allra bästa!” bedyrade Olivia varmt. “Men det är sant,” tillade hon leende, “jag glömmer, att du är ett slags kosmopolit. . .”

“Är det något dåligt?” undrade Sven ödmjukt.

“Inte hos dig, Sven. Der är det bara en sorts poetisk oro, som tvingar dig att vistas än här, än der.”

“Ja, jag har mången gång undrat öfver’et sjelf, men det står nock inte att hjälpa,” menade Sven filosofiskt. “Men säg mig, lilla mamsell Vivan, har hon funnit nu på

sin färd hvad andra söka fåfängt både borta och hemma — lyckan?"

Olivia svarade ej genast. "Det är ett underligt lif, detta sångarlif," började hon slutligen, "och icke utan sitt stora behag. Att, hänförd sjelf, hänföra andra och blifva hyllad och uppuren, blomsterströdd och nästan afgudad medför en sorts berusning, en förtrollning, hvilken låter öfver lifvet stråla ett skimmer, som är bra nog likt verklig lycka, men — som icke torde vara det. Också medför ett sådant lif stora frestelser till fåfänga."

"Väl icke för ett sådant sinne, som . . . som . . ."

"Jo, just som mitt. Sven. Och bästa beviset derpå är att jag ej skulle vilja återgå till hvardagslifvet nu mera."

"Ja, en ä' sådan en ä'," upplyste Sven med en suck, "och det skulle inte lika en fågel, att som en mask fästa sig på ett kålblad. Tänk om jag tordes fråga mamsell Vivan om en sak och hon inte blefve ond på mig för det?"

"Du får fråga om allt hvad du vill. Sven!"

"Hon är väl inte trolofvad med någon hertug eller förste eller någon tocken en?"

"Nej, kära Sven, visst inte! Skulle det gjort dig glad?"

"Usch då!" svarade Sven med en sådan ljusning i sina drag, att Olivia leende såg på honom.

"Men om jag derigenom blefve lycklig, Sven?"

"Ja, då," sade Sven långsamt, "finge en finna sig — i att aldrig få se'na mer, för skam vare den, som inte skju-ter vännens lycka före sin egen."

"Du är dig lik, trofaste Sven! Lik till ditt inre, men till ditt yttre — har du varit sjuk, efter du är så blek och genomskinlig?"

"Åh nej, lilla mamsell Vivan, hon vet ju att jag var ett 'spinkeverk' från början, och så ha' väl sol och vind och mångahanda tankar gjort sitt till, att icke tala om, som hon sjelf nyss sade, den 'poetiska oron', som ju skall betyda det samma som mina långvandringar."

"Skall du inte fråga mig om ännu en sak, Sven?"

"Och hvad skulle det vara?"

"Om jag är rik, till exempel?"

"Det har jag hört förut att hon är. Men det gör det samma för mig."

"Hvem vet ändå, Sven? Om jag nu vill ge dig någon-ting, som du just tycks kunna behöfva."

“Hvad skulle det vara?” undrade Sven. “Två ombyten kläder har jag och en ny näfverbit får jag af skogen så ofta jag vill.”

“Naturfilosof!” utbrast Olivia och log emot den lycklige Sven, “vet du ingenting som du behöfver?”

“Ingenting — och minst *nu*.”

“Men när återseendets glädje är slut, när jag är borta, och om jag aldrig mera kommer tillbaka — och det *kan* ju hända — då, Sven, kommer du att vandra husvill som förut; från by till by, från dal till dal, tills du en gång blir gammal och ej mera förmår; hur skall det gå?”

“Som det går sparfvén när han qvittrat ut: han faller till marken.”

“Men han har dock innan dess haft ett bo, ett eget litet näste — och det är just ett sådant jag vill skänka dig. Jag vill att du skall hafva din egen lilla stuga som ett minne af din barndomsvän. Jag vill veta, att när din ålders dag kommer, du ej skall vara utan tak öfver hufvudet.”

Sven svarade icke strax, men efter en stund lyfte han sina ögon till Olivia och allt hvad i ett menniskohjerta kan rymmas af kärlek, tacksamhet och beundran afspeglade sig deri. Slutligen fann han ord för sina tankar:

“Jag skall aldrig glömma't. Vivan lilla, *aldrig*, att hon velat ge mig en sådan värdefull skänkas, och hon må tro mig eller ej, men om jag kunde tjena henne med min sista blodsdroppe, så gjorde jag det, men . . .”

“Men?”

“Stugan kan jag inte taga emot.”

“Så du öfverraskar mig, Sven, — och hvarför inte?”

“För det skulle vara lika som ett *band* på mig och det skulle aldrig gå väl. Om jag vore husägare“ — här log Sven så godt, — “finge jag väl för skams skull hålla mig hemmavid min mesta tid, och det *kan* jag inte, ser hon, Vivan lilla! Är jag glad, måste jag ut och se folk och fröjda dem med min näfverbit, och är jag ledsen, måste jag också ut, men då i villande skogen; — mig passar därför inte en sådan stor skänkas, eftersom jag ändå inte hvarken är eller blir en *riktig* menniska.”

“Det hjälper inte, Sven, du måste taga den,” envisades Olivia. “Du behöfver inte ett grand mera hålla dig hemma för det. Du kan låta hvem du vill bo i stugan,

tills du en gång blir trött och vill draga derin sjelf. Är du nöjd med det vilkoret?"

"Blir hon ledsen annars?"

"Riktigt ledsen, Sven!"

"Det får hon inte bli; jag får väl i Guds namn ta' stugan då och — *tack!* jag säger inte mer! . . ."

"Inte jag heller, men det säger jag af hjertat. Jag vet nu att min skogsfågel har ett bo att flyga till när qvällen och skuggorna komma. Du har gjort mig glad, Sven, och du skall komma ihog först och sist, att du ej är på något sätt bunden genom gåfvans emottagande."

"Det är godt," svarade Sven enkelt, "ty det kan jag inte lida."

"Och så," sade Olivia, nästan förläget, "får du ej vägra att ta' emot en liten handpenning för dina små behof."

Öfver Svens bleka kind drog en högröd flamma.

"Trodde jag inte det," utbrast han smärtsamt, "att de ha' talat om, att jag . . . men jag säger henne, Vivan, och det får hon tro, att jag aldrig tigtet hvarken förr eller sedan — det var för att få medel att höra henne, och för det målet skulle jag kunnat göra hvad som helst som icke var brottsligt . . . herre Gud, att man skall vara en sådan usling, att de ska' kunna tro en om hvad som helst!"

"Käre Sven, blif ej så ledsen! Har jag ej *alltid* trott dig? Jag gör så nu äfven. Och icke menade jag något illa med mitt tillbud. Vi skola emellertid ej vidare tala derom!"

"Tack för det löftet! När jag blåser mina dansar för ungdomen vid gillena, ta'r jag min slant och min traktering och tror att det är min rätt. Mera behöfver jag inte för att draga mig fram och mera vill jag ej heller ha'. Den enda rikedom jag inte kan undvara är *friheten*."

"Det vore synd att beröfva dig den," medgaf Olivia.

De började nu att afhandla helt andra ämnen och bland dem Gerdas framtid. Olivia var särdeles glad åt hennes tilltänkta förbindelse med den unge presten, som hon träffat aftonen förut och som mycket behagade henne. Hon omtalade nu för Sven, att Gerda skulle följa med upp till Stockholm och der tillbringa vintern hos presidentens, en anhållan af denne, som prostens ansett sig ej kunna afslå och hvaråt Gerda sjelf i grunden var ganska förtjust, ehuru tanken på skilsmessan från hennes hjertas vän göt en droppe malört i fröjdebägaren.

Men den som icke var förtjust åt förslaget, var Sven.

“De kollra bort henne,” menade han och skakade på hufvudet. “Den der unge lyttanten . . . nej, vet hon, Vivan, det skulle hon inte gå in på.”

“Vi kunna ej neka, Sven! Besinna för huru mycket vi ha' den karlen att tacka!”

“Ja, det är så det, men jag menar också att det blefve öfverbetaladt, om Gerda därför skulle ge hela sin lycka. Och hon är så obetänksam, så ifrig af sig . . .”

“Men om ej hennes kärlek pröfvas, vet man väl då hvad den är värd?”

“Lagom prof är bäst, tror jag, för tockna lynnen. Stannade hon qvar här till hon blefve pastorsns brud, skulle ingen grannlåt sticka henne i ögonen sedan, men nu — ho kan veta?”

“Löftet är gifvet och kan icke återtagas,” sade Olivia sakt. “Men när hon återkommer, Sven, vaka då öfver henne som hittills. Ingen har sådan makt öfver henne, som du. Tala med henne om mig, det skall styrka och leda henne. Jag skall också skriva ofta.”

“Gör det,” bad Sven allvarligt. “Mig skulle det mäktas bedröfva, om hon skulle svika pastorn, för hans kärlek räcker för lifvet, det vet jag, och med en sådan der spelevink som lyttanten skulle hon inte bli nöjd i längden; dertill har hon för mycket kärna, om jag så må säga, för jag känner henne som liten och stor.”

“Vi skola hoppas det bästa, käre Sven,” sade Olivia i det hon reste sig upp. “Kom nu,” fortfor hon, “och följ mig till trollstenen och kämpaborgen — vi måste återse alla dessa kära ställen, som spelat en så stor roll i min barndom och sedermera varit så ofta i mina tankar, då jag farit världen vida omkring!”

Öfverallt vandrade de omkring, med vemod och glädje beskådande de oförgätliga ställena, och Sven tänkte inom sig sjelf att han nu var så lycklig, som man väl blir det endast en gång i sitt lif. Solen började redan så småningom sänka sig, då de ännu stodo på den kulle, der kämpaborgen var belägen och hvarifrån de sågo ett stycke af Elfviken guldglänsande skimra fram. Då uppstämde Olivia en vacker tysk romans om en borgfröken och hennes trogne page och tyckte nästan att den bilden nu hade sin motsvarighet. Sven förstod icke orden, men med samman-

knäppta händer lyssnade han till dessa toner, som för honom voro inbegreppet af all mensklig fröjd, och länge, sedan de tystnat, satt han orörlig med hufvudet nedlutadt i händerna, liksom fruktade han att genom en blick på den yttre verlden bryta den ljuftva förtrollning, i hvilken han var bunden.

Han väcktes till medvetande genom ett sakta slag på axeln af Olivias hand.

“Kom nu, Sven, det blir sent och vi måste gå hem.”

“Jag kommer; jag skall följa henne hem, men sedan går jag ut för mig sjelf ett litet vippande... en kan inte godt hålla sig inomhus en tocken qväll... tusen röster tala från vassen, buskarne och viken; det är som en midsommarsvaka. En blir så konstig i själen och längtar bara efter ett par vingar.”

Tysta skredo de båda vännerna vid hvarandras sida fram mot prestgården, hvars fönster brunno i aftonsolens glöd.

Utanför huset satt hela det öfriga sällskapet församladt, men många voro ej orden som vaxlades, ty den stilla, sköna aftonen stämde allas sinnen till inre betraktelser och ett ljuft vemod. Till och med de annars så glada löjtnanterna rönte inflytandet af denna naturens sabbatsstund och ritade helt stilla kabbalistiska figurer i sandgången med sina promenadkäppar. Då Olivia nalkades med sin riddare, blef det emellertid genast lifigare, och Gerda och löjtnanterna stego upp för att gå dem till mötes. Sven hade i hast blifvit en helt intressant personlighet och visades en välvilja och en uppmärksamhet, hvarom han förut i sin blygsamhet aldrig kunnat drömma. Den enda, som icke »lät sig bedåra», var mamsell Ulle-Katrine, hvars ovilja för honom tycktes tilltaga i proportion som de andra uppmärksammade honom.

Från köksbordet, der hon just höll på att garnera spenatkarotterna, hof hon i detta ögonblick upp sina ögon och fick se det ovärdiga föremålet komma vandrande vid sidan af Olivia, alldeles som om han varit en riktig kalvaljer.

“Tvi för tockna fasoner,” halfmumlade hon för sig sjelf, “att stryka skog och mark omkring med en sådan eländig krake! Men min själ jag ger honom en enda matbit i qväll, om han vore så tunn till, det skall jag bli man för!”

Som om Sven Wandring hört hennes hotelse, stannade han på gången, lyfte vördnadsfullt på mössan för hela det förnäma sällskapet och aflägsnade sig innan ännu Gerda och löjtnanterna hunnit fram till Olivia.

“Så, att han hade det vettet!” brummade mamsell Ulle-Katrine. “Jag väntade att få se honom slå sig ned bredvid presidenten på gungan och skaka hand med löjtnanterna. Den odågan har ingen försyn nu för tiden. Nå, Kajsa! somnar du öfver skinkan? Ser du inte att jag har spenaten färdig! Äta kan du,” mumlade hon vidare, “om du också simmade i hvad di kallar poesi upp till hakan.”

Efter ett par timmar låg Fernebo försänkt i sömnens och drömmarnes sköte. Presidenten rörde sig i en lysande hofcirkel, löjtnanterna voro med i en stor revy för kungen, Olivia var åter barn och sprang med lösta lockar genom skog och mark, prosten gjorde den nye adjunkten i grannsocknen till jan, Gerda sysslade i ett litet fridfullt komministerboställe och mamsell Ulle-Katrine skulle hafva stor middag för femtio personer, men var ej menniska att få tag i kycklingarne som skulle slaktas, kunde aldrig blifva färdig, och trätte förgäfvos på pigor och pojkar.

Men högt öfver kullarne vid Elfviken steg månen upp i stilla glans och belyste ett blekt och lyckligt ansigte, och ljufviga toner klingade genom den lätta nattluften. Det var Sven Wandring som blåste för furorna och de mossiga hållarne, blåste jublande variationer till det stora tema af lycka som fylde hans själ.

4.

Ett år hade förflutit. Fernebo stod åter i yppig sommargrönka. Hållarne bjödo solstrålarne till lek på sammetshyenden, Elfvikens klara vågor speglade himmel och strand, björnbärsbuskarne vid trollstenen stodo öfversnöade af blommor, och fjärilarne jagade hvarandra öfver ängar och tufvor.

Åter hade Fernebo främmande. Det var den ene af de båda löjtnanterna, som, redan förra sommaren bländad

af Gerdas skönhet, den han under vintersäsongen i Stockholm fortfarande hyllat, nu kommit på ett åtta dagars besök för att höra "huru lilla kusin Gerda befann sig efter sin återkomst till landet."

Huru Gerda befann sig?

Visste hon väl detta sjelf! Till helsan fullkomligt väl, att döma af rosorna på hennes kind, hvilka blommade i kapp med dem i trädgården. Men till det inre — ack! Sven Wandrings varning till Olivia, att ej släppa Gerda ifrån hemmet, hade icke varit obefogad. Hennes skönhet var allt för strålande, att ej blifva föremål för beundran hvart hon drog fram, och den enkla prestdottren hade varit firad i hufvudstadens finare kretsar, mera än hvad hennes lätt mottagliga, något fåfänga sinne tålte. Hon hade en hel vinter varit modern, och om hon derunder någon gång glömt att läsa sin aftonbön, hade hon deremot alltid kommit ihåg att räkna sina triumfer. Den ena dagen sade hon till sig sjelf, att hon skulle vilja lemna denna trollkrets, medan ännu var tid, och skynda hem till det tysta Fernebo och till det hjerta, som med oförminskad kärlek klappade för henne; den andra stunden tyckte hon sig aldrig kunna lefva skild från dessa tjusande fester, der hon var rosen bland blommorna, lågan bland gnistorna, dessa promenader och spektakler, som kommo henne att glömma att någonting sådant som tid fanns till, och slutligen detta fina smicker, dessa väl sagda artigheter, som likna heliotropens ljuvva men qväfvande doft.

Bland alla hennes beundrare hade ingen varit varmare och trägnare än den nuvarande gästen på Fernebo, Gerdas släktinge på mycket långt håll, löjtnant Gösta M. Släktskapen med presidentens lemnade honom äfven tillfälle att oftare än andra omgifva föremålet för sin beundran, hvilket syntes honom afundsvärdare ju mera det väckte äfven andras beundran.

Gerda märkte till sin egen fasa — ty hon *ville* vara trofast — huru den unge prestens bild der nere i hemmets bygder blef allt mattare, då hon någon gång ransakade sitt hjerta. Det var i sådana stunder hon ville resa hem — det var i en sådan stund hon äntligen reste, då lärkan slog sin första vårdrill i skyn och blåsipporna tittade upp bakom tufvor och smältande drifvor.

Hon återsåg sin trolofvade — ty det var han ju dock inför Gud och henne — men var det väl honom hon såg,

var han verkligen så förändrad, som hon fann honom, eller var det hon sjelf, som var så annorlunda? Detta blida, milda ansigte, som hon en gång funnit så tilltalande — hon fann det nu enformigt, och denna röst, visserligen öm och hjertlig, men aldrig vibrerande i en varmare ton — sådan hon för väl mindes kunde finnas — ja, hon fann den icke stort behagligare än ansigtet . . . hon ryste för sig sjelf och hennes handtryckning blef kylig, hennes leende tvunget. . . . Flera dagar förgingo sedan, under hvilka han icke besökte Fernebo, och när han slutligen kom, var han så stel och tillbakadragen, att Gerda med sitt häftiga, nyckfulla sinne skyndade bort från hem och gäst ut i skog och lundar, der hon dref omkring lika ihärdigt som sjelfva Sven Wandring. Sven, ja! Gerda önskade tusende gånger att hon haft denne bepröfvade vän i sin närhet, men på hela detta år hade hon icke sett en skymt af honom. Prosten hade efter den stora tilldragelsen med Olivias besök återfallit i sitt vanliga sträfva lynne och mamsell Ulle-Katrine var vresigare än någonsin samt påstod, att Gerda efter sin Stockholmsfärd var ett värdigt motstycke till hennes afsky, Sven Wandring.

Missnöjd med sig sjelf, sin omgifning och det närvarande, lefvande blott i minnet af det förflytna, var Gerdas inre i beständigt uppror. Då begärde den unge presten en afton att få tala några ord enskildt med henne. Gerdas hjerta klappade häftigt. Skulle väl hennes hela framtid i detta nu grundas; skulle den, åt hvilken hon en gång sjelfvilligt gifvit sitt hjerta, lösa henne från hennes löfte, och, om så blefve — huru skulle hennes öde sedermera gestalta sig?

De sutto vid hvarandras sida, hon och den unge presten, vid stranden af Elfviken. Hans ögon sökte hennes, som dock voro fästade på de vexlande vågorna.

“Gerda, min goda, kära flicka,” började han slutligen med låg, något upprörd stämma, “mig synes att allt mellan oss icke är som fordom och att vi måste säga hvarandra ett allvarligt ord.”

“Du säger aldrig andra,” svarade hon litet häftigt.

“Du hörde dem dock gerna förr, men du har under din bortovaro hört andra och gladare. Jag anklagar dig icke, men — jag önskar du aldrig varit från hemmet!”

“Också du! Det är som om jag gjort något riktigt illa. Ni ville väl alla att jag i evighet skulle suttit här

på Fernebo och förvittrat som ett snäckskal på stranden, sköljdt af de entoniga vågorna.“

“Det kunde må hända varit lika bra som att likt en spån drifva omkring på ett oroligt haf, för att slutligen försvinna deri.“

“Olycksprofeter äro ledsamma.“

“Vi skola ej säga hvarandra bittra ord, Gerda. Du vet, att jag sjelf mång-n gång tvekat vid att erbjuda dig dela min obemärkta framtid. Du har varit modig förut, men — du är det icke mera, och just emedan jag älskar dig så högt, afsäger jag mig i detta nu den lycka, hvar-om jag en gång drömde. Du är för lysande, för rikt begåfvad för att bli hustru åt en fattig landtprest; det är i salongerna du skall göra lycka. Jag borde funnit det förut och anklagar också ingen annan än mig sjelf.“

Gerda teg.

“Jag har,“ började han åter, “sett föga eller intet af stora världen, men jag kan begripa, att jag bland dess lejon skulle göra en slät figur. Om nu ditt unga hjerta blifvit intaget af någon bland dem — rår du väl så mycket därför, du lifliga, oerfarna barn! Men jag vore mer än straffvärd om jag ej återgafve dig din frihet, ditt lugn, om jag bunde dig vid min obetydliga person.“

“Du tyckes sjelf vara särdeles angelägen om *din* frihet,“ svarade Gerda med någon bitterhet.

“Gerda!“ utbrast mildt den unge mannen, “hur kan du ha’ hjerta att säga så?“

Nu var hans ton så varm, så innerlig, att Gerda måste se upp i hans ansigte. Och vid det hon så gjorde, smälte isen kring hennes hjerta och fylde med tårar hennes ögon. Honom, som hon på sätt och vis varit otrogen, som hon plågade och marterade genom sin nyckfullhet, som hon nästan tvingat att afsäga sig hoppet om lycka, satt han icke der med af kärlek strålande ögon, färdig dock att offra sig för hennes sällhet, ty hon visste allt för väl att det var ett offer, då han återgaf henne hennes löfte — och för hvem ville hon å sin sida offra honom? För en ung man, som hon känt några månader, om hvilken hon blott visste, att han dansade väl, hade ett elegant sätt och en förmåga att säga qvickheter, som framkallade bifallsleenden i salongerna!

Det var som om en blixst slagit ned i Gerdas själ och upplyst allt der inne: tomheten i det lif hon fört, fullheten i det hon höll på att afsäga sig. Liffig som alltid, räckte hon båda sina händer åt den unge mannen och hennes ton var ödmjuk då hon hviskade: "förlåt, o förlåt och glöm! Mitt hjerta har aldrig upphört att älska dig, men mina sinnen ha' bländats af glansen — kan du, vill du älska mig som förr?"

En glädjestråle sprang upp i hans öga men slocknade snart. Han teg en stund stilla, men hans röst var lugn som vanligt, då han svarade:

"Älskar dig gör jag alltid, men jag vill ej begagna mig af din godhet i detta ögonblick; du skulle kanske ångra den i det nästa, ty du är nu upprörd, och då bör man aldrig besluta något. Jag beger mig nu hem och återkommer ej hit förr än om fjorton dagar. Ransaka under denna tid ditt hjerta och frukta framför allt ej att säga mig sanningen. I mig skall du alltid finna en vän, aldrig en domare."

"Jag tackar dig," svarade Gerda med lågande kinder och rösten darrande af förtrytelse, "men jag kan vara min egen både vän och domare."

Och i ilande fart vände hon sina steg mot hemmet, utan att mera bevärdiga med en enda blick den otacksamme, som »försmått henne».

Den unge presten satt tankfull kvar och såg huru vågorna stego och föllo. Sådant var också hennes sinne. Men han visste derjemte, att då dettas vågor lade sig, kunde ingen i sitt djup så återspegla himlen som hon. Det var bara fråga om huruvida dessa vågor mera skulle jemna sig för honom.

Med en suck steg han upp och vandrade långsamt genom den lilla skogsstigen mot hemmet till, under det qvällens skuggor alltmera tätnade omkring honom.

Det var morgonen derpå som Gerda, just då hon stod framför den lilla fyrkantiga spegelbiten uppe på sitt rum och rullade upp sina lockar, hörde en vagn köra upp i alléen. Hon tog ett steg fram till fönstret, just som vagnen höll framför trappan, och vid det hon såg hvem den främmande var, öfvergöts hennes ansigte af en purpurglöd som täflade med morgonrodnadens, och hon måste draga ett djupt andedrag för att skaffa sig luft. Det var han, löjt-

nant Gösta, som kom — för hennes skull och för ingen annans, det kunde hon begripa. Gerda kände sig på samma gång glad och beklämd: hon jublade öfver detta angenäma afbrott i den hvardagliga tråkigheten och hon önskade honom hundra mil bort. Hennes ögonblickliga omsorg var emellertid den att kunna i sin välkomsthelsning nedlägga en god värdinnas artighet, hvarken mer eller mindre, och just som hon beredde sig att åt sitt ansigte förläna ett höfviskt lugn, rycktes dörren upp och — mamsell Ulle-Katrine inträdde, gnistrande, blossande och med en teint som gick i gröngult.

“Hvad sa’ jag i fjol, då den der dumma Stockholmsresan företogs?” började hon. “Jo, precis hvad som inträffat, nemligen att Fernebo, förut ett hederligt hus, skulle bli’ en röfvarcula, och det slog in. Der är en bandit der nere, som söker sitt rof. Gå ned och tag emot hcnom du, det är ingen närmare till det. Fy för en sådan ungdom! Jag skulle skämmas om jag vore som du!”

“Jag skäms också — men för ålderdomen,” svarade Gerda lugnt och gick förbi gumman och ned att taga emot löjtnant Gösta, som strålade af återseendets fröjd.

Prosten var också idel solsken; äfvan han fägnades åt ett sådant afbrott i sin enslighet, och nu förflöto några glada dagar på Fernebo, trots mamsell Ulle-Katrines miss-humör, som dessutom alltid var värst i början. Det störde för öfrigt aldrig husets ordning, och ingen kunde säga, om mamsell Ulle-Katrine sjelf var aldrig så het, att hon någonsin svedt en maträtt.

Löjtnant Göstas ögon talade allt mera ett språk som ingen, minst Gerda, kunde missförstå. Men hon fruktade att han skulle kläda det i ord, ty hennes inre var alltjemt tveksamt, och den unge prestens sorgsna, milda blick framstod oupphörligt för hennes minne. Hon visste hvad och hvem *han* var; alla talade om hans stora värde, hans jemna, vänliga sinne, hans varma deltagande för andra, synnerligast de lidande. Hon mindes huru ofta de talat om att lefva här nere så, att deras förening kunde fortfara i ett högre lif. Skulle hon väl kunnat tala så med Gösta, i fall han varit hennes trolofvade? Aldrig, det kände hon. Han var glödande, liflig, om ock uppmärksam, men hvad han tänkte om högre ting eller *om* han ens tänkte på dem, — det viste hon icke, det trodde hon knappast. Hans närhet

ingaf henne liksom ett slags yrsel, under det den unge presten alltid verkade lugnande och ledande. Och dock! med Gösta skulle hon få lefva ett brusande lif, ett lif af nöjen och njutning, ty om någon var ett verdens barn, så var det han, under det hon å andra sidan skulle få lefva ett slags klosterlif, aldrig uppmärksammas af andra, alltid omgifven af hederligt, men — tråkigt och intresselöst landtfolk! Förenad med Gösta, skulle hon aldrig kunna glömma att hon svikit sitt första löfte; förenad med den unge prestmannen, aldrig att hon för evigt sagt farväl åt verdens fröjder — ja, i sanning! hon kämpade en strid, som icke var lätt; och hon kämpade den ensam, ty på sina stundom brinnande böner tyckte hon sällan att någon hugsvalelse följde, ännu mindre kraft till något beslut, och hon kände att ett sådant var af nöden, ty hon förstod att Gösta denna gång ej skulle resa utan att hafva förklarat sig. Hon trodde derjemte att hennes far med bifall skulle se denna förbindelse, ty löjtnanten hade ett namn och väntade en förmögenhet, och för ingendera var prosten känslolös.

Så förflöto ytterligare ett par dagar, under hvilka löjtnant Göstas ömma känslor synbart voro i stigande, utan att han dock kunnat få tillfälle att yttra dem, ty Gerda motverkade med en förslagenhet, som nära på gjorde honom förtviflad, hvarje tillfälle till något enskildt meddelande.

Efter en båtfärd på Elfviken under det herrligaste månsken hade man en afton bjudit hvarandra god natt och gått upp hvar och en till sig. Men Gerdas sinne var i allt för stark spänning, att hon skulle kunnat somna. Hon satt länge vid fönstret med kinden stödd mot handen men slutligen blef det henne för qvaft. Hon måste ut, om också endast för några ögonblick, och så svepte hon om sig sin schal, gick sakta nedför trappan, igenom trädgården och in i den lilla parken, som utgjorde en fortsättning deraf. Här vandrade hon upp ned i de ensliga gångarne, genom hvilka lätta löfwhalf månen sände glittrande silfverpilar. Slutligen slog hon sig ned under en alm, vid hvars fot en mossbänk inbjöd till hvila. Full af oroliga tankar dolde hon ansigtet i sina båda händer, öfver hvilka lockarne föllo täta som en nattlig skugga. Icke många ögonblick hade hon suttit så, förr än hastiga fotsteg genljödo mot sandgängen, och innan hon ens hunnit resa sig, fatta-

des hennes båda händer med mildt våld af ett par andra, och en stämman, som Gerda allt för väl kände, yttrade med afbrutet, darrande tonfall:

“Förlåt mig, dyra Gerda, att jag uppsökt dig här på detta ställe och vid denna tid, men jag *måste* tala, om ej mitt inre skall sönderspringa af all den glöd det gömmer!”

“För Guds skull, tyst, säg ingenting!” bad Gerda med ångest och sökte att slita sig lös från de fasta händer, som endast släppte hennes egna för att nästan krampaktigt sluta sig kring hennes lif.

“Begär det icke, Gerda, ty det öfverstiger min förmåga,” — och nu följde om hans känslor en bekännelse, så glödande, så häftig, att Gerdas förstånd nästan omtöcknades. Han hade älskat henne från första ögonblick han såg henne; han skulle älska henne till sitt sista, och aldrig — det svor han dyrt — skulle en annan kvinna kunna intaga den plats i hans hjerta, hvilken Gerda fylde så helt och hållet.

Det var lif, det var eld, det var passion! Gerdas inkast blefvo allt mattare; hon kände sig allt mera hänförd, allt mindre stark i sin förut gifna tro. Och dock bjöd hennes samvete henne att högt bekänna denna. Och hon fick ett ögonblicks kraft: hennes läppar framstammade hennes hjertas hemlighet, hon tillstod, att hon var bunden vid den unge prestmannen, som Gösta sett i hennes fars hem året förut och att hon aldrig skulle kunna känna sig lycklig om hon bröte detta frivilligt gifna löfte.

Löjtnant Göstas ordström hejdades för ett ögonblick, men också endast för detta. I det nästa bevisade han henne med alla sofistiker som stodo honom till buds, att ett dylikt så godt som i barndomen gifvet löfte på intet sätt vore bindande och att hon nära på beginge ett själfmord genom att inviga sig åt ett lif, som genom sin enormighet skulle döda henne, och åt en person, som i intet fall förstode att uppskatta henne, ja, som var kall och känslolös, ty det kunde ju alla se att han var. Och slutligen skulle hon äfven begå ett annat mord, ty han, Gösta själf, skulle, det kände han, aldrig hafva mod att lefva utan Gerda — och kunde hon sedan lefva lycklig med vissheten att hafva krossat hans tillvaro, ja, då ägde hon intet hjerta, då var hon icke den varma, englagoda kvinna han tänkt sig, och då — Göstas armar omslöt henne allt

fastare, han kände huru hon af rörelse skälfde i hans, och hans läppar tystnade för att i yrande glöd söka hennes, då — hvad var det! Klara toner ljödo genom qvällen och de första tonerna af »Djupt i hafvet på demantehällen» träffade hennes öra... Det var Sven Wandring som blåste, hon igenkände nog hans toner, och i ett nu var det närvarandes förtrollning bruten och minnet af hennes barndom, af moder, syster och trolofvad drog som en ljusstrimma genom hennes själ. Med kraft reste hon upp sitt hufvud, hennes ögon strålade af en sällsam glans, sakta men bestämdt sköt hon den öfverraskade Gösta åt sidan och lätt, som när sommardimman flyr för solstrålen, skyndade hon öfver stigar och tufvor till det håll, från hvilket tonerna kommo, lycklig att äntligen finna ett trofast sköte, i hvilket hon kunde nedlägga alla sina bekymmer, sina tvifvel och sin svaghet.

Då på den tidiga sommarmorgonen första ljusstrimman bröt fram, föll den på Gerdas och Sven Wandrings af lycka skimrande ansigten. De båda trofasta vännerna sutto ännu kvar under hängbjörkarne, der han så ofta suttit med Olivia, och Gerda räckte honom sin hand i det hon yttrade:

“Gud vare lof, Sven, att du kom! Nu ser jag klart och nu är min själ i jernvigt igen och allt det förflyttna tyckes mig som en tung dröm!”

“En tocken kan också hafva sin nytta med sig,” menade Sven. “En känner sig så full af tack och lof när en vaknar.”

“Ja, du har rätt. Jag kan ej nog tacka Gud och dig, att jag i tid insett, att allt det smicker, jag hört, höll på att förgifta min själ och vända min håg från lifvets sanna lycka till den skenbara. Säkert hade jag i denna stund djupt ångrat, om jag i går gifvit vika för den berusning, som då fattade mig.”

“Det kan hon lita på. Ett hjerta som bryter sin tro finner aldrig frid. Och om hon också blefve som ett falnadt blad, så hölle pastorn henne kär ändå, medan de höga herrskaperna inte gittade titta på henne en gång, för sådan är verdens sed: i dag *en* ros, i morgon en annan.”

“Och du säger, Sven, att Theodor sagt dig nu senast, innan du träffade mig, att han allt jemt håller mig lika kär?”

“Jag säger'et och jag står för'et. Minn sej på hur han vårdade sin gamla mor när hon gick så i barndom igen, att ingen annan mäktade ha' tålmod. Tocket der ä' en profbit på hjertat, kan hon väl begripa. Inte kan jag säga, om hon, Gerda, är fullt värd'en, men hon kan tacka Gud att hon funnit'en på sin väg, för han är just som ett staket, som tar emot när hon vill spira öfver.“

“Jag önskar han vore här, så jag kunde få afbedja min orättvisa.“ sade Gerda sakta.

“Nu talar hon så Vivan skulle höra henne, och den som »nörnar» honom en smula, det är Sven. Var lugn hon, gullögat mitt, i morgon så dags har hon allting på det klara med den ärans mannen, och nästa år vid denna tiden blåser Sven Wandring på sin näfverbit en bröllopsmarsch som skall höras öfver två socknar och lite in på den tredje.“

“Du gamle Sven! Hvad du ändå är god och trofast! Om du hade någon hjertans kär, skulle väl intet i verlden kunna förmå dig att svika henne!“

“Ne-nej,“ svarade Sven betydelsefullt, “till och med om hon aldrig anade att jag bure hennes bild invärtes. Och är en då så lycklig att vara afhållen tillbaka — usch nej, då! lika gerna kunde en liten fågel bli förvandlad till en gråsten.“

“Har du aldrig älskat, Sven?“

“Hm!“ yttrade Sven och rodnade så vackert som en ung flicka, “det kunde allt hitta på att hända.“

“Och hon har tyckt om dig igen?“

“Var det reson, det? — ett sådant vindfälle som jag!“

“Stackars, stackars Sven!“ Och Gerdas hand lades vänligt på Svens axel. “Hon har då intet hjerta, denna flicka!“

“Lika rent som englarne inför Guds tron.“

“Och ser ändå inte dina förtjenster.“

“Såg hon sjelf nyss värdig pastors? Mina, om jag har några, lära väl vara svåra nog att upptäcka, och om de också skymtades så . . . Vi ska inte tala på den leden, Gerda, för jag står inte ut me't. Men det må jag säga henne, att så gladelig stund som i går, när min näfverbit nörnade henne i tid, har jag inte uppleft på öfver år och dag — för jag vet hvad sorg det skulle gjort Vivan, om hon, Gerda, svikit den, som är så värd att äras och älskas. Hon skall lofva mig att skriva till Vivan om detta!“

“Det lofvar jag dig, Sven!”

“Tack så vackert! Herre Gud, att jag skulle upplefva den dag, då min lilla näfverbit skulle bli någon menniska till nytta! Jag kan nu för visso hoppas, att när jag går bort åtminstone ha' uträttat en god gerning. Jag känner att jag efter denna dag skall bli lätt till sinnes, som en fågel; lifvet har sina fågnestunder, och vet hon, Gerda, att i dag, liksom en gång förut, då Sven Wandring hade ett lyckokast, längtar han bara efter ett par vingar för det är så tungsam att vid tockna tillfällen hålla sej vid jorden.”

“De komma nog, Sven, de komma kanske allt för tidigt för oss, som hålla så mycket af dig, Vivan och jag.”

“Hon menar då, att Vivan tänker på mig ibland?”

“Ja, vet du Sven, att vore jag elak, kunde jag blifva afundsjuk, så mycket talar hon om dig i sina bref till mig.”

“En skulle inte kunna få höra ett?” frågade Sven, i det han vände sig åt sidan och uppreckte en handfull gräs.

“Du skall få höra dem alla, Sven; jag har gömt dem enkom för din skull. Hon frågar så ofta om du någonsin ta'r dig någon hvilostund i din lilla stuga, men jag har sagt henne hvad jag sjelf i bref hört hemifrån, att äfven om du ville, skulle du knappast kunna det, sedan du rymt in så många fattiga der.”

“Det är så ståtligt att ha' hyresgäster,” menade Sven.

“Ja, och som betala så bra,” log Gerda.

“Precist lika mycket som jag sjelf när jag ta'r herberge i skog och mark, och då bor jag ändå mycket förnämligare; men stugan är mig kär ändå för hennes skull, som gett mig den. Men se! nu gryr dagen allt mer och mer. Gå nu hem och hvila sig en stund i frid och ro och låt så lytnanten få afskedspass, om så vore i morgon dag. Jag beger mig med samma åstad till pastorn, så han må veta hur han har'et. Och så tycker jag att I båda ska tala med prosten, så I kan bli' trolofvade på ärligt sätt. Det vet jag att värdig pastorn länge önskat, fast hon satt sig emot'et.”

“Du vet bäst sjelf, Sven, hur häftig pappa är och hur gerna han vill att jag skall göra ett »lysande parti».”

“Detta lyser rätta vägen till himmelriket, och det bör väl en prestman anse för bäst, vet jag. För resten, Gerda,

om jag känner henne rätt har hon så mycket af fädernet i sig, att hon nog kan tåla vid en dust för sin kärlighets skull. Och nästa vår veta ju alla menniskor att pastorn blir komminister; och då vill jag se hvad som kan hindra. Farväl med henne nu, gullögat; i morgon qväll återser hon sin hjertevän!“

Det var en klar septemberdag året derpå. Skogen stod ännu lummig och tät, ehuru en rödgul skiftning antydde att förgångelsens engel redan andats derpå. Det var tyst i lunderna kring Fernebo, ty fåglarne hade lyftat vingarne till flygt mot södern. Nyponbuskarnes röda bär glänste som rubiner och i de lätta spindelnäten mellan grenarne glittrade daggperlor. Fuktig som af glädjetårar smög sig murgrönan omkring fönstret utanför Gerdas lilla vindskammare, der ett par väninnor till henne voro ifrigt sysselsatta att utgallra de finaste myrtenqvistarne till hennes krona, ty i dag skulle Gerda räcka sin hand åt sin ungdoms älskade, nu mera komministern i Vårsätra.

“Hvem är som kommer der nere på vägen?” undrade en af tärnorna; “minsann tror jag icke det är Sven Wandring!”

“Nej dertill går han för långsamt.”

“Jo, men det är ändå han, det syns nog på lutningen framåt.”

“Visst brukar han gå lutande, men ej på långt när så mycket.”

“Får jag se,” bad Gerda och trängde sig fram till rutan. Innan hon ännu fått sigte på honom, afgjorde vandraren sjelf tvisten i det han började blåsa en liflig marsch. “Det är Sven, det är Sven!” ropade alla flickorna och nickade från fönstret vänligt mot den allbekante vandringsmannen, som med ett fryntligt leende aftog till gerselsning sin nya kaschett.

Sven var riktigt fin i sina helgdagskläder och med en blomma i knapphålet. Också var han ordentligt bjuden till bröllopet och skulle ej för någon del velat utblifva. Han hade denna dag stålsatt sig äfven mot mamsell Ulle-Katrines onda ögon. Och onda voro både de och hon sjelf, men för anrättningarne skulle hon åtminstone icke

behöfva skämmas, det hade hon lofvat sig, om hon också icke kunde annat på brudparets vägnar.

Sven kom nu litet förut på dagen, ty det kunde ju hända, att Gerda ville anförtro honom något litet uppdrag, ville tala med honom ett eller annat ord i förtroende. Och det slog minsann in. Sven var både välkommen och välbehöflig och lycklig i proportion. Men hur lycklig han var, kunde han icke låta bli att allt emellanåt sucka djupt vid tanken på att vid denna högtid saknades en gäst, som åt densamma skulle gifvit tusendubbelt lif och glans, nämligen Olivia.

Men bref skulle komma senare på qvällen, det trodde alla, ty det var postdag, och Olivia var långt förut underrettad om när bröllopet skulle stå.

Icke nog med att sjelfva prestgården invändigt var klädd med löf och blommor; logen var så äfven; och der skulle senare på qvällen folket få ta' sig en sväng, och spelmannen, den sjelfskrifne, var Sven Wandring.

Vigseln var förbi. Den hade förrättats i kyrkan, och på ditvägen hade Sven mycket riktigt blåst den utlofvade bröllopsmarschen, som, om den icke precis hördes öfver »två socknar och lite in på den tredje», likväl var klar och ljudelig nog. Folket höll just på med den omtalade svängen på logen, livadt af Svens trolska näfverbit, som aldrig trakterats med större mästerskap, än denna afton. Med högröda kinder och glänsande ögon snodde par efter par omkring på jernskodda klackar, gjorde okonstlade glädjeskutt, skreko sitt »tjo» så det gaf eko i logen och passade allt emellanåt på att mellan danserna klappa den hederliga Sven Wandring på den tunna axeln, der han satt uppflugen i ena hörnet på en upp och nedvänd med löf omgjordad öltunna. Brudparet, prosten och alla gästerna voro flera gånger nere och åskådade dansen och sjelfva mamsell Ulle-Katrine tvingades att för ett ögonblick lemna slef och visp för att se på folkets fröjd.

”Åh ja,” mumlade hon, ”de som bara äta upp hvad andra haft besvär att laga till kunna gerna roa sig; det skulle jag också göra, om någon annan ville mata mig, men det har ännu ingen gjort.”

”Det är bra roligt att se deras glädje,” yttrade domarens fru, som stod närmast mamsell Ulle-Katrine och som tyckte att hon borde säga något.

“Vet jag visst!” fick hon till svar. “De se ut som vildar allihop. Jag har aldrig kunnat med dans.”

“Åh, i ungdomen ha vi väl dansat lite hvar.”

“Inte mer än klockstapeln, för min del. Jag hade minsann annat att göra. Rörde jag fötterna, så var det för att trampa väfven eller spinnrocken. Men andra tider, andra seder, och nu kan folk inte slagta en gris, utan att ställa till kalas och dans på honom.”

“Men en sådan glädjefest som i qväll... Om man då ta'r sig en sväng...”

“Glädjefest — åhja, det förstås. Ändan kröner verket, fast Gud skall veta jag önskar dem ingenting annat än godt. Nå, så ha' de ändtligen skumpat ut denna dansen och man får en stunds hvila i öronen efter Wandringens otäcka näfverbit. Tyst, hvad var det? Börjar han igen?”

“Nej, det är postbudet, tror jag, som dagen till ära blåser i lur.”

“Så ja! då skall *den* ha' mat och traktering; bäst att ge sig in, annars ta' pigorna, de slamsorna, likt och olik. Här är då för resten som en gästgifvaregård; flock ut och flock in och aldrig ett ögonblicks ro.”

Senare på aftonen åts på gammaldags vis en grundlig och genomgående qvällsvard vid det i hästsko dukade och med blommor prydda bordet i salen. På brudens uttryckliga begäran hade Sven Wandring fått plats vid ena bordsändan bland alla de »förnäma» gästerna. Han satt der helt blyg och generad och hade bestyr med sin lugg allt emellanåt. Likt grenarne af en tårpil ville de beständigt nedåt. Sven åt litet eller intet och drack ännu mindre af de många vinsorterna. Hans tankar voro ofta på besök i främmande land hos en kär person, och han hindrades på intet sätt i dessa utfärder, alldenstund ingen talade till honom.

Vid skålen för brudparet bad han inom sig af hela sin själ till Gud för deras lycka. Vid de andra skålarne reste han sig mekaniskt, för att visa att han både hörde och såg, men hans tankar hade då redan å nyo gifvit sig på flygt. Slutligen anhöll prosten sjelf om några ögonblicks uppmärksamhet: han hade några ord, en systerlig helsning att framföra till brudparet från sin älskade dotter Olivia...

Nu fick Sven Wandring både lif och färg, och hans glänsande ögon tycktes vilja uppfånga hvarje prostens ord innan de väl hunnit öfver dennes läppar.

“Jag har,” började prosten, “nyss haft glädjen emot-taga bref från henne, deri hon säger er, mina barn, att hela hennes själ, alla hennes tankar denna dag äro egnade er. Djupt saknar hon att ej kunna, som hon skulle velat, personligen närvara vid eder förening, hvars betydelse hon så mycket djupare fattar, som hon sjelf i dessa dagar bort-gifvit sin hand och sitt hjerta... ja mina vänner! det är en glädje, en öfverraskning... jag ber er med mig tömma ett glas för min äldsta dotters nyligen ingångna trolofning med legationssekreteraren vid österrikiska ambassaden i Paris, grefve Herrman von Steinert!”

Ett allmänt sorl uppstod bland de nu allt mera lif-vade gästerna; glas klingade och utrop af förvåning och förtjusning aflöste hvarandra, men ingen märkte att ett glas blef orördt och att genom den öppna dörren gled ljudlös som en skugga en af gästerna ur salen och syntes icke mera i det glada bröllopslaget...

Men långt sedan ljusen i bröllopsalen slocknat och gästerna begifvit sig hemåt på skilda vägar, ljödo än från skogen, än från sjöstranden skärande, brutna toner; än smärtsamt klagande, än vemodigt ljufva, än vilda, som ett förtviflans skri, tills de slutligen, efter att hafva blifvit allt svagare och svagare, upphörde med det gryende morgonljuset.

Annandagsbröllopet medförde för bruden hennes första sorg under det nya skedet i hennes lif. Ett par af tjänst-folket, som varit ute i något ärende, kommo bestörta hem och berättade, att de funnit Sven Wandring under häng-björkarne på mosskullen — död, men med ett leende på läpparne, som om han legat och sofvit. De hade också i början trott detta, ty det var så vanligt att han om nätterna lånade hus under träd och buskar; men då de gått fram för att väcka honom och skämta med honom för det han ej vaknade, fast solen stod så högt på himlen, hade de förstått, att intet solsken mera kunde lifva dessa stelnade drag, intet dagsljus spegla sig i de brusta ögonen. Sin näfverbit höll han ännu hårdt i handen och hufvudet lutade tungt mot den ena af de båda björkarnes stammar.

Djupt upprörd skyndade Gerda med sin make till den bortgångne vännen, och det var ett sorgligt tåg då denne af några drängar bars till sin stuga, den han nu för första gången tog i besittning, De innevarande »hyresgästerna» drogo sig vördnadsfullt undan, då ägaren sålunda höll sitt intåg.

”Si,” sade den ene af drängarne, ”han har nog frusit ihjel, för det har frostat dugtigt i natt och han hade väl liksom vi litet hvar tagit sig ett glas mer än vanligt, fast han annars inte var af den ullen. Men han tålde ingenting. Och att då komma från värmen inne och ut i kalla nattluften och lägga sig på bara marken när man har en så uslig kropp — det kunde han inte stå ut med.“

”Ja,” inföll den andre drängen, ”litet snurrig var han allt i hättan, för jag hörde långt ut på natten har han blåste på sin näfverbit som om han blåst för ett helt regemente, än fort och än långsamt, men inte på någon riktig ton — och det höll han på med ända tills jag somnade.“

”Men nu ligger han der och skrattar åt alltihop,” yttrade den tredje drängen, ”lika ljusmild och glad som i lifstiden. Sökas får i bygden efter hans like och aldrig kan väl någon sätta det lif i unga och gamla som han.“

”Theodor,” sade Gerda under tårar till sin make, ”tag näfverbiten ur hans hand; vi skola gömma den till Olivia.“

Den unge prestmannen gjorde så, och då Gerda mottog detta språkrör för de skiftande och rika känslorna hos en varelse, som aldrig riktigt tillhört jorden, föllo hennes tårar varma deröfver, och hon gick bort till den afsomnade för att ännu en gång blicka på de milda dragen.

”Så fick du då dina efterlängtade vingar, du ensliga stackars sångfågel!” hviskade hon och strök sakta med sin hand öfver slumrarens bleka panna. ”Hvila i frid! Sent skall du glömmas af alla som känt dig, och aldrig, aldrig af Vivan och mig!“

En ljusstråle gled i detta ögonblick in genom det lilla fönstret och förmälde sig med leendet på Svens läppar. Det gick som ett skimmer genom stugan och alla de innevarande kände tydligt, att Guds frid gästade der inne.

Då man berättade om Sven Wandrings bortgång för mamsell Ulle-Katrine, syntes hon först bestört, men utbrast sedan med sin vanliga vresiga ton:

“Nå ja, om jorden har en odåga mindre, är det en vinning mer, och att han skulle ge upp andan i skog och mark kunde man veta förut. Det har jag väl alltid trott. Jag har då haft mera förtret af salig menniskan i lifstiden, än han är värd. Det är just lugnt att han är borta.”

Men ett par dagar derefter, då Sven fått sin vackra kista, fanns under hans hufvud ett nysydt örongott med vackra, fast gulnade spetsar. Hvem hade lagt dit det? Ingen ville erkänna gåfvan. Men Gerda hade sett de der spetsarne förut — i mamsell Ulle-Katrines byrålåda.

Året derpå firades i Fernebo gamla prestgård åter en bröllopsfest, så lysande och storartad, att mamsell Ulle-Katrine var ond i tre veckor före och tre veckor efter den samma. Det var Olivia som från främmande land anländt med sin brudgum och flera förnäma gäster, för att i helgden af det gamla hemmet knyta sina nya band.

Sjelfva bröllopsdagens förmiddag öfverraskades hon af sin brudgum, under det hon stod lutad öfver en utdragen chiffonierlåda, sorgset betraktande ett litet föremål, som hon nyss vecklat upp ur ett silkespapper.

“Hvad! tårar i dina ögon, min älskade!” utropade brudgummen med öm oro i det han kysste en af hennes ljusa lockar. “Är det ingenting du vill anförtro mig?”

Tyst sköt Olivia det lilla föremålet till honom.

“En näfverbit, tror jag. Säkert är något minne förbundet med den samma eller någon historia?”

“Ja, min vän; historien om *en sångfågel och ett hjerta* — jag skall berätta dig den en annan gång.”

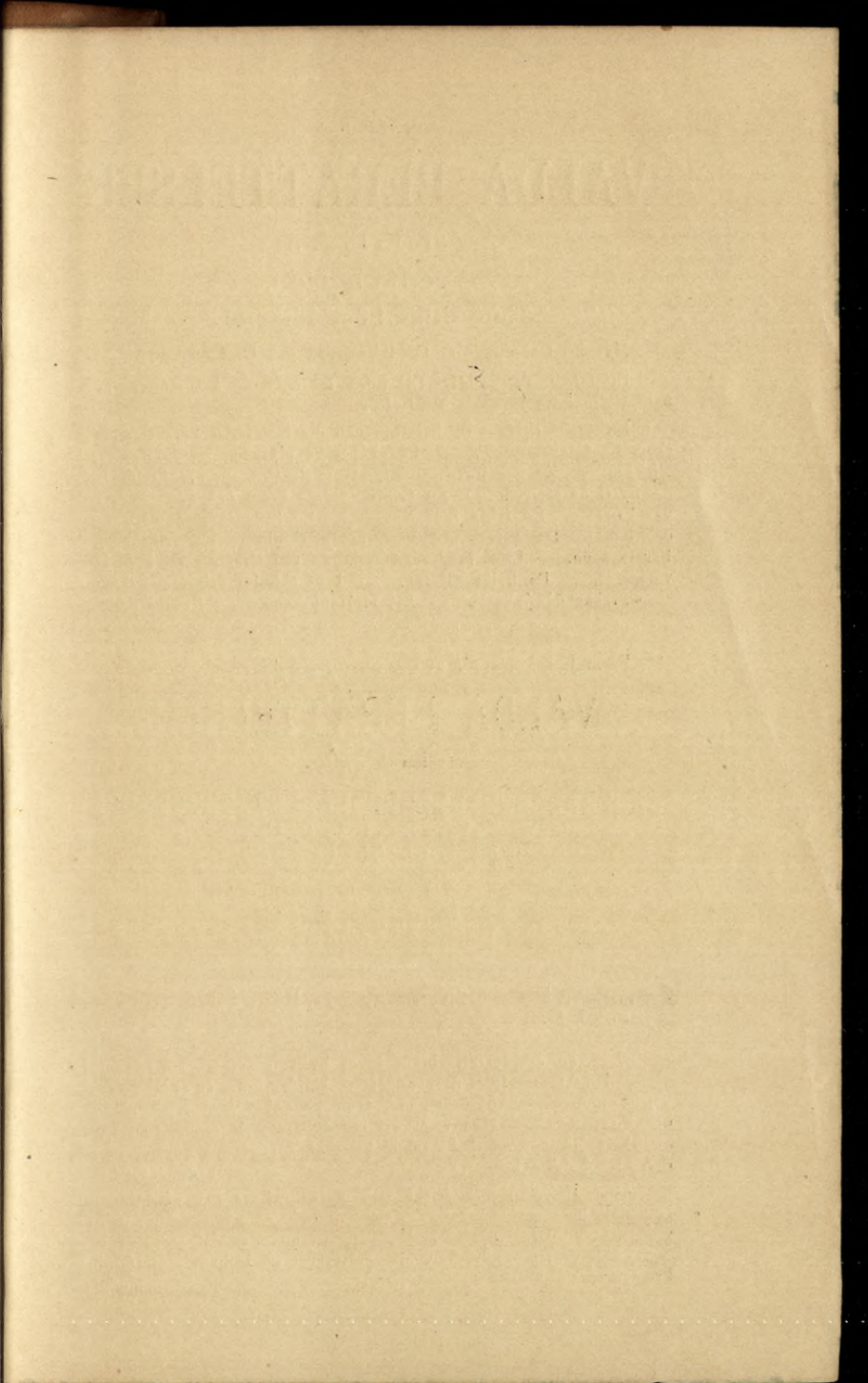

Innehåll.

En tripp inåt Norge	1.
En liten skogsfamilj	32.
Sot och bot	41.
Då herrskapet Pettersons skulle på silfverbröllop	55.
Första snön	60.
Litet landsvägspoesi	76.
Till sist	89.
En liten jernvägsskizz	102.
De hvita liljorna	110.
I Stockholm och i Bad-Gastein	123.
»Tackar ödmjukast»	135.
Ett mellannummer	150.
Sven Wandring*)	162.

---

*) Teckningarne till berättelsen Sven Wandring äro utförda af C. G. Hellqvist; alla de öfriga af Carl Larsson.

ANMÄLAN.

VALDA BERÄTTELSE

af L E A.

Tredje serien.

Tant Ullas höstblommor.

Med 28 teckningar af **Carl Larsson** och **C. G. Hellqvist**.

Utkommer fullständigt till julen i 2:ne delar à 2 kr. och kommer att omfatta följande berättelser.

Ett gladt lif. — En balafton och ett förmiddagsbesök. — Sällskapslifvets «martyrer». — På «Piperska muren». — En tripp till Bleking. — En fisketur. — Miniaturporträttet. — «Fostbrödralag». — Fyrti år efteråt. — En tidsfråga. — Fram och åter. — Hvem var han? — En tripp inåt Norge. — En liten skogsfamilj. — Sot och bot. — Då herrskapet Petterssons skulle på silfverbröllop. — Första snön. — Litet landsvägsposi. — Till sist. — En liten jernvägsskizz. — De hvita liljorna. — I Stockholm och i Bad-Gastein. — «Tackar ödmjukast». — Ett mellannummer. — Sven Wandring.

Förut har utkommit af samma författarinna:

VALDA BERÄTTELSE

af L E A.

Första serien. **Ur Tant Ullas anteckningar.**

Med 29 teckningar af **C. G. Hellqvist**.

2:ne delar à 2 kr.; inb. i ett eleg. clothb. 5: 50.

Andra serien. **Ur minnet och fantasien.**

Med 24 teckningar af **Carl Larsson**.

2:ne delar à 2 kr.; inb. i ett eleg. clothb. 5: 50.

Logogryfer, äldre och nyare. Häft. i illustr. omslag.
Pris 1 kr.

«Lea är en författarinna, öfver hvilken Sverige må känna sig glad. Hon är en fullt ursprungsfrisk skildrarinna, en af äkta svemskhet genomträngd konstnärinna. Hon är enkel och frisk, gladlynt och hjertegod. — Hon visar ett outtömligt godt lynne, som aldrig är elakt på andras bekostnad, utan både roar och värmer gemom den älskvärdaste humor.»

(Aftonbladet.)

«Det ligger något friskt och naturkraftigt i uppfattning och framställning jemte mycken qvickhet och en godmodighet och en godlynthet, hvilka aldrig svika. Dertill kommer det sedligt rema i hennes håg, som gör hennes berättelser så läsbara inom familjekretsen.»

(Göteborgs Hand.- o. Sjöfarts-tidning.)